

ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์
THE GROUNDED ECONOMIC SECURITY OF NAKHONCHAI BURIN
THAI SILK ENTREPRENEUR

นางไพวรรณ ปุริมาตร

ดุชนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์

นางไพวรรณ ปุริมาตร

ดุชนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

The Grounded Economic Security of Nakhonchaiburin
Thai Silk Entrepreneur

Mrs.Paiwan Purimart

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Doctor of Philosophy
(Social Development)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E.2017

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับดุชฎินิพนธ์ เรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีนทร์” เป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบดุชฎินิพนธ์

.....
(ศาสตราจารย์ สุริชัย หวันแก้ว)

ประธานกรรมการ

.....
(รศ.ดร.ชลวิทย์ เจียรจิตต์)

กรรมการ

.....
(ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น)

กรรมการ

.....
(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

กรรมการ

.....
(ดร.เดชา กัปโก)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมดุชฎินิพนธ์

พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.
ดร.เดชา กัปโก

ประธานกรรมการ

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

.....
(นางไพวรรณ ปริมาตร)

ชื่อคุณนิพนธ์ : ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์
ผู้วิจัย : นางไพวรรณ บุรีมาตร
ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การพัฒนาสังคม)
คณะกรรมการควบคุมคุณนิพนธ์
: พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร., ร.บ.(รัฐศาสตร์), พช.ม.(พัฒนาชุมชน),
พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)
: ดร.เดชา กัปโก, ศน.บ.(สังคมวิทยา), M.A.(Sociology), Ph.D.(Sociology)
วันสำเร็จการศึกษา : ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑. ศึกษาการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์ ๒. ศึกษาห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์ และ ๓. เพื่อวิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๔๕ คน การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน ๓๒ คน ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน ๑๒ รูป/คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายและพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์ ด้านความรู้ มีการสร้างสมองค์ความรู้เป็นกระบวนการนำองค์ความรู้มาถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ จากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคล หรือให้กับผู้ประกอบการรายใหม่ ด้านทักษะ ผู้ประกอบการจำเป็นต้องอาศัยฝีมือความชำนาญ ทักษะความสามารถ องค์ความรู้ภูมิปัญญา เข้าร่วมพัฒนาทักษะกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ได้ผ้าไหมที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการผลิต ด้านอุปนิสัยในการทำงาน ผู้ประกอบการมีความเข้มแข็งของ ความตั้งใจในการทำงาน ความสามัคคี และความไว้วางใจกัน

๒. ห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์ ห่วงโซ่อุปสงค์เป็นการทำให้ผู้ประกอบการได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ส่งผลต่อลูกค้าไหมภายในประเทศมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ไหม ให้ความสนใจในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ไหม ราคาที่สามารถแข่งขันกับคู่แข่งนอกกลุ่มผู้ประกอบการได้และแนวโน้มความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ไหมมีแนวโน้มสูงอย่างต่อเนื่อง ห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่ผู้ผลิตไหมต้นน้ำ เช่น ผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ผู้ย้อมสีและผู้สาวไหม

ผู้ประกอบการที่อยู่ในสายงานการผลิตจะกระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ อุตสาหกรรมกลางน้ำและปลายน้ำ หรือผู้ทอผ้าไหมและผู้ขาย เป็นผู้ประกอบการที่มีจำนวนมากที่สุดของแต่ละจังหวัด มีการดำเนินงานในการทอผ้าไหมอยู่เป็นจำนวนมาก มีความสามารถในการทอผ้าที่เป็นผ้าพื้นซึ่งมีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์

๓. ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์ เศรษฐกิจฐานรากเกิดจากการขับเคลื่อนของชุมชน การสร้างอาชีพของผู้ประกอบการไหมให้เต็มพื้นที่ โดยเริ่มต้นจากความมั่นคงของผู้ประกอบการส่งต่อไปยังภาคเอกชน และท้ายที่สุดต้องได้รับความร่วมมือจากภาครัฐ ส่งต่อไปยังความมั่นคงทางด้านความรู้ ความมั่นคงทางด้านกระบวนการผลิต ความมั่นคงทางด้านทรัพยากร และความมั่นคงของสังคมชุมชน สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน ในการลงทุนสร้างอาชีพ และรายได้ที่มีการจัดสรรอย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน

Dissertation Title : The Grounded Economic Security of Nakhonchaiburin Thai Silk Entrepreneur.

Researcher : Mrs.Paiwan Purimart

Degree : Doctor of Philosophy (Social Development)

Dissertation Supervisory Committee.
: Assoc.Prof. Dr.Phrasuthirattanapundit, B.A.(Political Science),
M.A. (Community Development), Ph.D. (Buddhist Studies)
: Dr.Decha Kuppako, B.A. (Sociology), M.A., (Sociology), Ph.D. (Sociology)

Date of Graduation : March 15, 2018.

ABSTRACT

This research consisted of objectives: i) to study development of the Nakhonchaiburin Thai Silk Entrepreneur's potential; ii) to explore demand and supply chains of based economics of the Nakhonchaiburin Thai Silk Entrepreneur; and iii) to analyze the based economic security of the Nakhonchaiburin Thai Silk Entrepreneur.

The research was conducted by the mixed methods: quantitative and qualitative research. For the quantitative research, data were collected from 345 of the sampling group. As for the qualitative research, data were collected by interviewing 32 key informants and focus group discussion with 12 key informants. The data collection was conducted by questionnaires and the structured interview. The data of quantitative research were analyzed by statistics: frequency, percentage, mean and standard deviation. Meanwhile, the data of qualitative research from documentaries, non-participant observation and in-depth interview were analyzed by context and descriptive analysis techniques.

The research findings were found as follows:

1. The overall of development of the Nakhonchaiburin Thai Silk Entrepreneur's potential was found in high level. The aspect of knowledge was highest level, the aspect of skill, and the aspect of working behavior, respectively. The aspect of knowledge is accumulated the cognitive as procedures of leading the knowledge from any resources by internal and external of the entrepreneur and kept with themselves via learning circle. The aspect of skill: the entrepreneur will participate in skill development with the

government sector and integrates with transfer of intellectual skills from ancestors which has been transmitted from telling. The aspect of working behavior development: the entrepreneur has strong intention in work and harmony as well as trust one another.

2. The overall of demand and supply chains of the based economics of Nakhonchaiburin Thai Silk Entrepreneur has been found in high level. The aspect of demand was found in highest and the aspect of supply is second. The demand chains make sustainable development for the entrepreneur and affect knowledge of the silk customer in the country, especially concerning silk production and interesting to quality of silk products as well as price enabling to compete with outside entrepreneurs and trend of the silk product purchasing is high continuingly. The supply chains from the beginning, i.e., grower of mulberry and sericulture of silkworm, the dying and the silk threading, the entrepreneurs being in producing line are residing over the district, the middle and the end or weaving and vendor are the largest operator of each province. There are a lot of silk weaving operations with the potential to weaving which provides a unique beauty.

3. The overall of the based economic security of Nakhonchaiburin Thai Silk Entrepreneur was in high level. The highest mean is that occupation related between silk production and career promotion and activities of community, the secondary is occupation that related between silk production and transformation create the opportunities and earn money to the community, the least is occupation that related between silk production and participation with the private sector for investigate of career and fair allocation of income in the community. The based economic is powered by the community starting from the stability of entrepreneurs forwarded to the security knowledge, production process, resources and society/community, conforming with principle of 7 Aparihaniyadhams which contribute to the prosperity of both personal and others. It is practices that brings happiness, prosperity, unity and respect one another to the group as well.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไม้นครชัยบุรีนทร์” สำเร็จลงได้ด้วยความรู้จากอาจารย์ที่ปรึกษา คือ พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร. และ ดร.เดชา กับโก ประธานและกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำและได้กรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษา และตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้กราบขอบพระคุณคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาพิจารณา โดยมี ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร. และ ดร.เดชา กับโก และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในสอบป้องกัน โดยมี ศาสตราจารย์ สุริชัย หวันแก้ว พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร. ดร.เดชา กับโก รศ.ดร.ชลวิทย์ เจียรจิตต์ ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น ที่เมตตาชี้แนะแก้ไขเนื้อหาที่บกพร่องให้สมบูรณ์ถูกต้อง

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คณะผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาช่วยตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย รศ.ดร.วรฤต เกื่อนช้าง ผศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ ผศ.ดร.วัลลภชยา เขตบำรุง ผศ.ดร.พิมลวรรณ เพชรสมบัติ และ ผศ.ดร.วันทนา เนาว์วัน ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจทานแนะนำแก้ไข ให้แบบสอบถามสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ส่งผลให้การศึกษสำเร็จลุล่วงลงด้วยดีผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ผศ.ดร.โกนิษฐ์ ศรีทอง ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม ที่ช่วยแนะนำตั้งแต่เริ่มต้นการศึกษาจนจบการศึกษา ขอขอบคุณ คุณนนทนต์ พงษ์เพชร และคุณจิราพร อรรถารส ที่ช่วยให้คำแนะนำในการจัดรูปแบบการทำ ดุษฎีนิพนธ์ ดร.พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล ดร.พิชิต ปุริมาตร และคุณเบญญาภา อัจฉฤกษ์ ช่วยจัดเรียง ข้อมูลการวิจัยซึ่งถือเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่ง การศึกษาครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้หากขาดความ อนุเคราะห์จากผู้บริหาร หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการไม้นครชัยบุรีนทร์ ที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ทั้งแจก แบบสอบถามและสัมภาษณ์ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามที่ทำให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ครบถ้วน

ที่สำคัญขอกราบขอบคุณคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยที่สนับสนุน ทุก ๆ ด้าน รวมทั้งเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยเป็นอย่างดี และสุดท้ายนี้ขอขอบคุณพระอาจารย์ทุกรูป/คน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิทยายการ และเพื่อนร่วมชั้นเรียนทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ที่เป็นกำลังใจให้มา โดยตลอดจนประสบผลสำเร็จ

นางไพวรรณ ปุริมาตร

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
Abstract	(๓)
กิตติกรรมประกาศ	(๕)
สารบัญ	(๖)
สารบัญตาราง	(๘)
สารบัญแผนภาพ	(๙)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(๑๐)
บทที่ ๑	บทนำ
	๑
๑.๑	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
	๑
๑.๒	วัตถุประสงค์การวิจัย
	๔
๑.๓	ปัญหาที่ต้องการทราบ
	๕
๑.๔	ขอบเขตของการวิจัย
	๕
๑.๕	นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย
	๗
๑.๖	ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย
	๘
บทที่ ๒	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	๙
๒.๑	แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา
	๑๐
๒.๒	แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพ
	๒๗
๒.๓	แนวคิดความเป็นผู้ประกอบการ
	๓๖
๒.๔	แนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์-อุปทาน
	๔๔
๒.๕	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
	๕๒
๒.๖	ทฤษฎีเกี่ยวกับฐานราก
	๗๑
๒.๗	หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
	๗๔
๒.๘	บริบทผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์
	๗๗
๒.๙	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	๘๑
๒.๑๐	กรอบแนวคิดการวิจัย
	๑๐๘
บทที่ ๓	วิธีดำเนินการวิจัย
	๑๐๙
๓.๑	รูปแบบการวิจัย
	๑๐๙
๓.๒	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
	๑๑๐
๓.๓	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
	๑๑๓
๓.๔	การเก็บรวบรวมข้อมูล
	๑๑๕
๓.๕	การวิเคราะห์ข้อมูล
	๑๑๗
๓.๖	สรุปภาพรวมกระบวนการวิจัย
	๑๑๙

บทที่ ๔	ผลการวิจัย	๑๒๐
๔.๑	การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์	๑๒๐
๔.๒	ห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์	๑๗๖
๔.๓	วิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์	๑๙๑
๔.๔	รูปแบบความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์จากผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ	๒๐๑
๔.๕	องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๒๐๖
บทที่ ๕	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๒๑๔
๕.๑	สรุปผลการวิจัย	๒๑๔
๕.๒	อภิปรายผลการวิจัย	๒๑๙
๕.๓	ข้อเสนอแนะ	๒๒๕
บรรณานุกรม		๒๒๘
ภาคผนวก		๒๔๒
ภาคผนวก ก	รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	๒๔๓
ภาคผนวก ข	รายนามผู้ให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย (สัมภาษณ์)	๒๔๕
ภาคผนวก ค	รายนามผู้ให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย (สนทนากลุ่มเฉพาะ)	๒๔๗
ภาคผนวก ง	หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	๒๕๐
ภาคผนวก จ	หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (สัมภาษณ์)	๒๕๖
ภาคผนวก ฉ	หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (สนทนากลุ่มเฉพาะ)	๒๘๙
ภาคผนวก ช	เครื่องมือการวิจัย (แบบสอบถาม)	๓๐๒
ภาคผนวก ซ	เครื่องมือการวิจัย (แบบสัมภาษณ์)	๓๑๐
ภาคผนวก ฌ	การวิเคราะห์ค่า CVI	๓๑๓
ภาคผนวก ฎ	การหาค่าความเชื่อมั่น	๓๑๗
ภาคผนวก ฏ	ภาพการสัมภาษณ์	๓๒๐
ภาคผนวก ฎ	ภาพการสนทนากลุ่มเฉพาะ	๓๒๖
ประวัติผู้วิจัย		๓๒๘

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๓.๑	แสดงกลุ่มประชากร
๓.๒	แสดงรายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก
๓.๓	แสดงรายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสนทนากลุ่มเฉพาะ
๔.๑	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ โดยรวมทั้ง ๓ ด้าน
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ ด้านความรู้
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ ด้านทักษะ
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ ด้านอุปนิสัยในการทำงาน
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ โดยรวมทั้ง ๒ ด้าน
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของห่วงโซ่อุปสงค์เศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ ด้านอุปสงค์
๔.๘	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ ด้านอุปทาน
๔.๙	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑	สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา
๒.๒	ภาพแสดงความหมายและองค์ประกอบตามแนวคิดของ David C.McClelland
๒.๓	สมรรถนะเป็นส่วนประกอบที่เกิดขึ้นมาจากความรู้ ทักษะ เจตคติ
๒.๔	กรอบแนวคิดการวิจัย
๓.๑	แผนผังสรุปภาพรวมกระบวนการวิจัย
๔.๑	การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่ด้านความรู้
๔.๒	การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่ด้านทักษะ
๔.๓	การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่ด้านอุปนิสัยการทำงาน
๔.๔	ห่วงโซ่อุปสงค์ของผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์
๔.๕	ห่วงโซ่อุปทานของผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์
๔.๖	การวิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานราก
๔.๗	สรุปประเด็นผู้ประกอบการใหม่กับความมั่นคงเศรษฐกิจฐานราก
๔.๘	Modal SCAN การพัฒนาศักยภาพตามความต้องการเศรษฐกิจฐานราก
๔.๙	Modal TEACH ผู้ประกอบการใหม่ให้เกิดการประยุกต์ใช้ความรู้พัฒนาผลิตภัณฑ์
๔.๑๐	Modal RESEARCH พัฒนาผู้ประกอบการร่วมคิดค้นคว้าวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์
๔.๑๑	Modal OPPORTUNITY การสร้างโอกาสด้วยตัวผู้ประกอบการเองและสนับสนุนให้เกิดการสร้างโอกาส
๔.๑๒	Modal NODE แขนงนำเพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ
๔.๑๓	Modal GOOD ความสุขและความมั่นคงจากการประกอบอาชีพใหม่
๔.๑๔	Modal STRONG ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานราก

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

การใช้อักษรย่อ

อักษรย่อชื่อคัมภีร์ในวิทยานิพนธ์นี้ ใช้อ้างอิงจากคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐ และพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พุทธศักราช ๒๕๓๙ คัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดังต่อไปนี้

คำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

การอ้างอิงพระไตรปิฎกอ้างทั้งฉบับภาษาบาลีและภาษาไทย ใช้ระบุคัมภีร์ และ ระบุ ถึง เล่ม/ข้อ/หน้า ตามลำดับ เช่น วิ.มหา. (บาลี) ๕/๑๖/๑๕ หมายถึง คัมภีร์วินัยปิฎก มหาวิภังคปาติภาษาบาลี เล่ม ๕ ข้อ ๑๖ หน้า ๑๕ วิ.มหา. (ไทย) ๕/๑๖/๒๑-๒๒ หมายถึง คัมภีร์วินัยปิฎก มหาวิภังคปาติภาษาไทย เล่ม ๕ ข้อ ๑๖ หน้า ๒๑-๒๒ เป็นต้น

๑. คำอธิบายคำย่อในภาษาไทย

ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

พระวินัยปิฎก/พระสุตตันตปิฎก/พระอภิธรรมปิฎก

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	ภาษา
วิ.มหา.(ไทย)	= วินัยปิฎก มหาวิภังค์	ภาษาไทย
ที.ปา. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค	ภาษาไทย
ส.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย มหาวรรค	ภาษาไทย
ขุ.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย มหานิทเทศ	ภาษาไทย
อง.จตุกก.อ. (ไทย)	= อังคุตตรนัย มโนรธปุรณี จตุกกนิบาตอรรถ	ภาษาไทย
อภิ.สง.อ. (ไทย)	= ธรรมสังคณี อัญญาสาลินี อรรถกถา	ภาษาไทย

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเกษตรกรผู้ปลูกหอมเฝือกมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๑๗,๑๙๖ ราย จำแนกออกเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงหอมเฝือกกรรม ๗๑,๖๓๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖๑ เกษตรกรผู้เลี้ยงหอมเฝือกอุตสาหกรรม ๒,๕๕๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒ เกษตรกรผู้ทอผ้าไหมและทอผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม ๔๒,๑๐๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๖ และเกษตรกรผู้ปลูกหอมเฝือกผลสด ๙๐๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑ โดยมีพื้นที่ปลูกหอมเฝือกทั่วประเทศอยู่ ๕๖,๒๒๑.๕ ไร่ การนำสินค้าเส้นไหมเข้ามาในราชอาณาจักร (HS.Code ๕๐๐๒,๕๐๐๔) กรณีเส้นไหมคุณภาพดีเกรดตั้งแต่ ๓ เอขึ้นไป ที่นำเข้ามาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกนอกราชอาณาจักรทั้งหมด ผู้ขออนุญาตนำเข้าต้องซื้อเส้นไหมในประเทศ ๑ ส่วนต่อการขออนุญาตนำเข้า ๓๐ ส่วนโดยน้ำหนัก ทั้งนี้กรณีเส้นไหมที่มีคุณภาพนอกเหนือจากเส้นไหมดีเกรดตั้งแต่ ๓ เอขึ้นไปหรือที่มีได้ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกนอกราชอาณาจักรทั้งหมด ผู้ขออนุญาตนำเข้าจะต้องมีการรับซื้อเส้นไหมที่ผลิตในประเทศ ๑ ส่วนต่อการขออนุญาตนำเข้า ๓ ส่วนโดยน้ำหนัก โดยแสดงหลักฐานการซื้อขายตามระเบียบดังกล่าวต่อกรมการค้าต่างประเทศ ภาพรวมการส่งออกในระบบหอมเฝือกทั้งหมด ในปี ๒๕๕๘ มีมูลค่า ๑,๐๗๗,๔๘๓,๖๘๓ บาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๗ อยู่ ๒๐๔,๒๑๗,๔๓๕ บาท คิดเป็นร้อยละที่เพิ่มขึ้น ๒๓.๓๙ โดยในปี ๒๕๕๘ สินค้าชั้นกลาง คือ ผ้าไหม มีมูลค่าการส่งออกสูงที่สุดที่ ๔๙๖,๔๙๙,๒๙๑ บาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๗ ถึงร้อยละ ๗๖.๒๖ สินค้าต้นน้ำซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตมีมูลค่าเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ ๓.๘๐ และสินค้าปลายน้ำมีมูลค่าลดลงร้อยละ (๒.๙๕) เมื่อเทียบกับปีต่อปี^๑

เศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การขยายตัวและหดตัวของเศรษฐกิจเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจโลกส่วนหนึ่งและปัจจัยภายในประเทศส่วนหนึ่ง ทำให้นักวิชาการทั้งหลายพยายามเสนอความคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development/sustainable enterprises)^๒ โดยเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ ทรัพยากรมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม เป็นแนวทางการบริหารจัดการทั้งในระดับรัฐและ

^๑กรมหอมเฝือก, รายงานสรุปสถานการณ์ทางเศรษฐกิจการตลาดหอมเฝือก ปี ๒๕๕๗ (กรุงเทพมหานคร : กลุ่มเศรษฐกิจการตลาด สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีหอมเฝือก, ๒๕๕๗), หน้า ๓.

^๒ประเวศ วะสี, เศรษฐกิจชุมชน : ทางเลือกเพื่อทางรอดสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๒), หน้า ๔๒.

เอกชน มีลักษณะความสัมพันธ์เชิงห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานที่มีต่อกัน^๓ การพัฒนาศักยภาพทางการแข่งขันของผู้ประกอบการใหม่ที่ได้จากปรากฏการณ์ทางสังคมที่เป็นรากฐานทางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกันนำไปสู่การพึ่งพากันและกัน

ห่วงโซ่ของผู้ประกอบการใหม่มีความสัมพันธ์ต่อการแข่งขันในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมที่มีความรุนแรงมากขึ้น ได้ก่อให้เกิดช่องว่างทางการค้าอย่างมากมาย กลุ่มผู้ผลิตและกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่จำนวนมากไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ตลาดโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว การแก้ปัญหาที่สำคัญคือ การสร้างกระบวนการพัฒนาศักยภาพให้เกิดความเข้มแข็งให้แก่ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ เพื่อให้เกิดข้อได้เปรียบแข่งขันด้านธุรกิจการค้าต่อไป ส่งผลให้ผู้ประกอบการใหม่สามารถแข่งขันด้านการตลาดได้อย่างกว้างขวางและยั่งยืนตลอดจนพัฒนาระดับขีดความสามารถกลุ่มผู้ผลิต/ผู้ประกอบการใหม่ให้มีความเจริญเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะดำเนินการ เพราะกลุ่มผู้ผลิต/ผู้ประกอบการใหม่ได้มีการพัฒนาขีดความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เศรษฐกิจฐานรากเป็นเรื่องของวิถีชีวิตของชุมชนที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับสภาพภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีความแตกต่างกันการนำทุนการพัฒนาที่ใช้เงินเป็นตัวตั้งจึงเป็นการทำลายทั้งทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติทำให้ขาดดุลยภาพความมั่นคง เป้าหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก จึงควรยึดพื้นที่เป็นตัวตั้งไม่ควรยึดเงินทุนหรือปัจเจกบุคคลเป็นตัวตั้งในการดำเนินงานเท่านั้นแต่ควรคำนึงถึงชุมชน ซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเป็นการดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เพื่อเป็นการสร้างโอกาส รายได้ และการพึ่งพาตนเองภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในส่วนของการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งมีเสถียรภาพ เป้าหมายคือ การพัฒนาคน การรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มศักยภาพในด้านการผลิต เพื่อระดมทุนของกลุ่ม และการเพิ่มทักษะด้านการบริหารจัดการและการตลาด ให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ความสมดุลทางเศรษฐกิจเป็นลักษณะของการแลกเปลี่ยนแบบพึ่งพาตอบสนองความต้องการของกันและกันส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่สมดุล กล่าวคือความเหลื่อมล้ำระหว่างเส้นแบ่งความร่ำรวยกับความยากจนของคนในสังคม^๔ ผู้ประกอบการใหม่ในวงจรการผลิตตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ในระบบเศรษฐกิจก่อให้เกิดการพึ่งพาและสนับสนุนกันและกัน สร้างความมั่นคงในภูมิতিของสังคมและเกิดพลังเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายอย่างเป็นระบบ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นต้นมา กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา กลุ่มจังหวัดโดย ๑ ใน ๓ ของประเด็นยุทธศาสตร์ คือ ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้กับประชาชนเนื่องจากจังหวัดในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์

^๓กาญจนา กาญจนสุนทรและรัศมีจิราวงศ์ นันทวรราช, “การจัดการห่วงโซ่อุปทานเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันอุตสาหกรรมผ้าไหมไทย กรณีศึกษาทางห่วงโซ่อุปทานผ้าไหมไทย”, รายงานวิจัย, (มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ๒๕๕๑), หน้า ๒-๓.

^๔ปริดา กุลชล, TQM เศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : อนิเมท, ๒๕๕๒), หน้า ๑๑.

ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์^๕ เป็นแหล่งอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย และสร้างชื่อเสียงทั่วโลก เป็นผู้นำด้านการพัฒนาการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่และผู้นำด้านการตลาด โดยผสมผสานหัตถกรรมท้องถิ่นกับเทคโนโลยีการผลิต มีกลุ่มเกษตรกรด้านการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม (ต้นน้ำ) ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ (กลางน้ำ) ทอผ้า, ฟอกย้อม, ออกแบบ/แปรรูป ผู้ประกอบการ (ปลายน้ำ) การตลาดภายในและส่งออกโดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การส่งเสริมสนับสนุนในกระบวนการพัฒนาหลายหน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานเกษตรกรจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์บรมราชินีนาถ ทั้ง ๔ จังหวัด ตลอดจนถึงศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๖ ซึ่งมีจุดเน้นกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ด้วยการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มหม่อนพันธุ์พื้นเมือง/พันธุ์ลูกผสม เพิ่มผลผลิต/คุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์เส้นไหม การพัฒนาการรวมกลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster) แปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ การพัฒนาและสร้างต้นแบบการบำบัดน้ำเสีย การส่งเสริมกิจกรรมด้านการตลาดในประเทศและระดับสากลแต่ในปัจจุบัน ยังไม่มีการรวมกลุ่มเครือข่ายที่ชัดเจน ต่างคนต่างอยู่ ความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะแข่งขันด้านราคา (การจำหน่ายสินค้าตัดราคา) มากกว่าการให้ความร่วมมือ ทำให้ขาดโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาในหลายๆ ด้าน การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ผลิตและจำหน่ายไหม ปัจจุบันมีกลยุทธ์หลายรูปแบบที่สามารถนำมาใช้ได้ผลและเป็นที่ยอมรับในและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ที่เป็นต้นน้ำยังคงประสบกับปัญหาที่สำคัญ คือ การขาดความรู้ในด้านการผลิต หม่อนไหม เช่น การผลิตใบหม่อนไม่เพียงพอต่อการ เลี้ยงไหมในแต่ละรุ่น การเตรียมอุปกรณ์ในการเลี้ยงไหม ไม่เหมาะสมกับแผนการเลี้ยงไหม ไม่มีการจัดการ ป้องกันโรคในหม่อน ตลอดจนไม่มีการจัดการหลังการ เก็บเกี่ยวที่ถูกต้อง เป็นต้น ผู้ประกอบการกลางน้ำการขาดความรู้ทางด้านการทอผ้าไหมให้ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มาตรฐาน OTOP หรือเพื่อให้การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย (ตรานกยูงพระราชทาน) และผู้ประกอบการปลายน้ำยังขาดความรู้ทางการตลาด ไม่ว่าจะเป็นสภาพการตลาดหรือกลยุทธ์ทางการตลาด เป็นต้น ขาดทักษะในการวางแผนการตลาดก่อนการผลิต การผลิตขาดการบูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ กับทักษะของตนเองส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการไม่จูงใจให้ผู้ซื้อซื้อในราคาสูง การผลิตเน้นกระบวนการพื้นบ้าน และใช้แรงงานผู้สูงอายุเป็นหลักขาดการเชื่อมโยงกับแรงงานวัยทำงานในการผลิต และการวางแผนการตลาดสมัยใหม่ การเพิ่มทักษะตามความต้องการและบริบทของผู้ประกอบการจำเป็นต้องค้นหาและพัฒนาให้ผู้ประกอบการมีศักยภาพสูงเชื่อมโยงภายในและภายนอก^๖

^๕สุรานันท์ โพธิ์ชาธาร และคณะ, “โครงการพัฒนาการรวมกลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster) แปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ ภายใต้แผนปฏิบัติการกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ (นครราชสีมา ชัยภูมิ สุรินทร์ บุรีรัมย์) ปีงบประมาณ ๒๕๕๔”, รายงานวิจัย, (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา, ๒๕๕๔), หน้า ๑.

^๖คณะนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, “การศึกษาอัตลักษณ์และสร้างแบรนด์ผ้าไหมกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์)”, รายงานวิจัย, (กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์), ๒๕๕๔), หน้า ๓-๔.

เศรษฐกิจที่เติบโตบนฐานของผู้ประกอบการจำนวนมาก หากมีการกระจายรายได้และความมั่งคั่งในหมู่ผู้ประกอบการอย่างเป็นธรรม ย่อมมีความเข้มแข็งและยั่งยืนกว่าเศรษฐกิจที่เติบโตภายใต้อิทธิพลของกลุ่มทุนขนาดใหญ่ ซึ่งมีแนวโน้มที่จะสร้างอำนาจผูกขาดเพื่อแสวงหาส่วนเกินทางเศรษฐกิจ และส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำต่ำสูงในระบบเศรษฐกิจกว้างขึ้นเช่นนี้แล้ว เน้นาณินที่อุดมสมบูรณ์สำหรับเศรษฐกิจผู้ประกอบการ คือ เศรษฐกิจแห่งโอกาส ที่เปิดให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ไม่มีการกีดกัน มีกลไกการจัดสรรและกระจายทรัพยากร รายได้ ส่วนเกิน และความมั่งคั่งที่เป็นธรรม รวมทั้งมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจระดับหนึ่งโดยเฉพาะในกลุ่มทุนขนาดเล็กและขนาดกลาง กล่าวโดยสรุปคือ เป็นเศรษฐกิจที่ผลประโยชน์ถูกกระจายอย่างทั่วถึง เป็นเศรษฐกิจเพื่อคนจำนวนมากที่สุด ไม่ใช่เศรษฐกิจที่ผลประโยชน์กระจุกตัวอยู่กับกลุ่มที่ร่ำรวยหรือมั่งคั่งที่สุด ไม่ใช่เศรษฐกิจเพื่อคนจำนวนหยิบมือเดียว^๗

ผู้ประกอบการใหม่ประกอบกิจการใหม่ในชุมชนเป็นวิถีชุมชน มีการปลูกต้นหม่อน และเลี้ยงไหม ผลิตเส้นไหมในชุมชนทำให้เกิดรายได้ในระดับชุมชน การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไหมชุมชนมีการนำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายยังร้านผู้ประกอบการใหม่ตัวจังหวัด และซื้อผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกลับมาผลิตในชุมชนเกิดเป็นวงจรเศรษฐกิจชุมชนจากฐานราก ลดช่องว่างรายได้ระหว่างกลุ่มคนและพื้นที่ต่างๆ รวมทั้งเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้เศรษฐกิจฐานราก และสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้ผู้ประกอบการรายย่อยและชุมชน เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศโดยเริ่มต้นจากเศรษฐกิจฐานรากระดับชุมชน

จากการศึกษาในพื้นที่และสำรวจอย่างต่อเนื่อง พบว่า ปัจจุบันกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ประสบปัญหาหลายด้าน ตั้งแต่การตัดราคาระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการด้วยกัน การมีต้นทุนการผลิตที่สูง ระบบการผลิตที่ทำลายสิ่งแวดล้อมซึ่งไม่เป็นไปตามมาตรฐานการผลิต (GMP) การยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า การแสวงหาช่องทางการตลาดใหม่ การประสบกับปัญหาการจัดการบริหารของกลุ่ม การสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการที่ครบวงจร ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการใหม่ตามลักษณะความเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานจะก่อให้เกิดการพัฒนาฐานทางเศรษฐกิจระดับล่างตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการและผู้ประกอบการมีการขับเคลื่อนความต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครอบครัวและของชุมชน

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการใหม่ นครชัยบุรินทร์

๑.๒.๓ เพื่อวิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์

^๗วิญญู ไตรสุริยธรรมา, Macrotrends : ภูมิทัศน์เศรษฐกิจโลกใหม่และการปรับตัวของไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ openbooks และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒), หน้า ๗.

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยผู้วิจัยตั้งคำถามการวิจัยดังนี้

๑.๓.๑ การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรีนทร์เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรีนทร์เป็นอย่างไร

๑.๓.๓ ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรีนทร์เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการพัฒนา ศักยภาพของผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรีนทร์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการโหนด และวิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรีนทร์โดยวางหลักในการศึกษาไว้ ดังนี้

๑.๔.๑.๑ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ อปริหานิยธรรม ๗ ๒) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา ๓) แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพ ๔) แนวคิดเกี่ยวกับผู้ประกอบการ ๕) แนวคิดเกี่ยวกับ อุปสงค์-อุปทาน ๕) แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ๖) ทฤษฎีเกี่ยวกับฐานราก

๑.๔.๑.๒ การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรีนทร์ ในประเด็นสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ อุปนิสัยในการทำงาน

๑.๔.๑.๓ ศึกษาห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรีนทร์ ในประเด็นเชื่อมโยงความต้องการซื้อสินค้าของลูกค้าและความต้องการขายสินค้าระหว่างผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรีนทร์

๑.๔.๑.๔ วิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรีนทร์ โดยดำเนินการวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการโหนด เชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจระดับฐานรากตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ สร้างความมั่นคงให้กับผู้ประกอบการชุมชน สังคม รวมถึงระบบเศรษฐกิจของประเทศตามลักษณะห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานทางการค้า การมีรายได้อาจเพียงพอที่จะเป็นหลักประกันในอนาคต และมีปัจจัยสี่ที่เพียงพอ

การวิจัยในครั้งนี้ได้ประยุกต์หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจฐานราก ประกอบด้วย หลักอปริหานิยธรรม ๗ ได้แก่ ๑. หมั่นประชุมเป็นเนืองนิตย์ ๒. พร้อมเพรียงในการประชุม ๓. ไม่บัญญัติสิ่งใหม่ ๆ ตามอำเภอใจ ๔. เคารพนับถือผู้มีอาวุโส ๕. ไม่กำลังทรัพย์ข่มเหงหรือล่วงเกินสตรี ๖. เคารพสักการะปูชนียสถาน ๗. ให้ความคุ้มครองชุมชนปลอดภัย

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑.๔.๒.๑ ตัวแปรต้น (ตัวแปรอิสระ) ในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้นำตัวแปรมาศึกษาทั้งหมด ๑๐ ตัวแปร ได้แก่

๑. เพศ
๒. อายุ
๓. ระดับการศึกษา

๔. ลักษณะการประกอบอาชีพ
 ๕. รายได้ต่อเดือนโดยประมาณ
 ๖. ประสบการณ์การทำงาน
 ๗. ลักษณะการดำเนินงาน
 ๘. หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน
 ๙. ช่องทางการจำหน่าย
 ๑๐. มาตรฐานที่เคยได้รับ
 ๑๑. แหล่งทุน
 ๑๒. ปัญหาในการดำเนินงาน
- ๑.๔.๒.๒ ตัวแปรตาม ๓ ประการ ได้แก่
๑. ความรู้
 ๒. ทักษะ
 ๓. อุปนิสัยในการทำงาน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑.๔.๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์ ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบการใหม่กับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จำนวน ๒,๒๕๔ คน^๔

๒) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์ ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบการใหม่กับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จำนวน ๓๔๕ คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบ แบ่งสัดส่วน ของ Taro Yamane^๕ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุม

๑.๔.๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน ๓๒ คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง ซึ่งใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุนผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์โดยตรง และผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์ที่เป็นต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ประกอบอาชีพใหม่ เป็นอาชีพหลัก และมีอายุการประกอบการ ๑๐ ปี ขึ้นไป

๒) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน ๑๒ รูป/คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง ซึ่งใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุนผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์โดยตรง ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักทางพระพุทธศาสนา และผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์

^๔สำนักงานพัฒนาชุมชน, ฐานข้อมูลผู้ประกอบการใหม่ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่างหนึ่ง, (นครราชสีมา : ไทยรุ่งกิจการพิมพ์, ๒๕๕๙), หน้า ๕๖-๖๔.

^๕ยูทธ ไกยวรรณ, วิจัยการตลาด, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, ๒๕๕๕), หน้า ๖๒.

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

มุ่งศึกษาผู้ประกอบการใหม่ ในจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยกำหนดช่วงเวลาในการทำวิจัยผู้วิจัยกำหนดช่วงเวลาในการทำวิจัยระหว่าง เดือนตั้งแต่ มกราคม ๒๕๕๙ – ธันวาคม ๒๕๖๐ รวมระยะเวลา ๑๒ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทาน หมายถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงความต้องการซื้อสินค้าของลูกค้าและความต้องการขายเริ่มจาก การวางแผน การจัดหาวัตถุดิบในการผลิต กระบวนการผลิต การส่งมอบสินค้า และการส่งคืนสินค้า ของผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีรินทร์ใน จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์

ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานราก หมายถึง ผลที่เกิดจากการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่ เชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจระดับฐานรากตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ สร้างความมั่นคงให้กับผู้ประกอบการ ชุมชน สังคม รวมถึงระบบเศรษฐกิจของประเทศตามลักษณะห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานทางด้านการมีอาชีพ มีรายได้เพียงพอที่จะเป็นหลักประกันในอนาคต และมีปัจจัยสี่ที่เพียงพอ

การพัฒนา หมายถึง ความร่วมมือตามลักษณะห่วงโซ่อุปสงค์อุปทานในกลุ่มผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีรินทร์ในการผลิตและจำหน่ายผ้าไหมตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ สัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง กลไกการตลาด สนองตอบความต้องการของชุมชนและตลาด

ศักยภาพ หมายถึง ด้านความรู้ ได้แก่ การสร้างสมองค์ความรู้ การจัดเก็บองค์ความรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการใช้องค์ความรู้ ด้านทักษะ ได้แก่ การวิเคราะห์งาน การวางแผนการทำงาน การลงมือทำงาน และการประเมินผลการทำงาน ด้านอุปนิสัยในการทำงาน ได้แก่ การบริหารจัดการ แนวทางการปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ ที่เป็นความสามารถของผู้ประกอบการใหม่ในจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์

หลักธรรมที่เกี่ยวกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจฐานราก หมายถึง หลักธรรมในการส่งเสริมความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีรินทร์ ประกอบด้วย หลักอปริหานิยธรรม ๗ ได้แก่ ๑. หมั่นประชุมเป็นเนืองนิตย์ ๒. พร้อมเพรียงในการประชุม ๓. ไม่บัญญัติสิ่งใหม่ ๆ ตามอำเภอใจ ๔. เคารพนับถือผู้มีอาวุโส ๕. ไม่กำลังทรัพย์ข่มเหงหรือล่วงเกินสตรี ๖. เคารพสักการะปูชนียสถาน ๗. ให้ความคุ้มครองชุมชนปลอดภัย

ผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีรินทร์ หมายถึง กลุ่มผู้ประกอบการด้านการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม (ต้นน้ำ) ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ (กลางน้ำ) ทอผ้า ฟอกย้อม ออกแบบ/แปรรูป ผู้ประกอบการ (ปลายน้ำ) การตลาดภายในและส่งออกในจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ทำให้ทราบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์

๑.๖.๒ ทำให้ทราบห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการใหม่ นครชัยบุรินทร์

๑.๖.๓ ทำให้ทราบความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์

๑.๖.๔ ก่อให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการใหม่ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีนทร์ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบ และประเด็นในการศึกษาให้ได้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์โดยมีรายละเอียดดังนี้

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

๒.๑.๑ ที่มาของการพัฒนา

๒.๑.๒ ความหมายของการพัฒนา

๒.๑.๓ แนวคิดหลักการเกี่ยวกับการพัฒนา

๒.๑.๔ ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา

๒.๑.๕ กระบวนทัศน์ในการพัฒนา

๒.๑.๖ การประยุกต์ใช้แนวคิดการพัฒนา

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพ

๒.๒.๑ ที่มาแนวคิดศักยภาพ

๒.๒.๒ ความหมายของศักยภาพ

๒.๒.๓ องค์ประกอบของศักยภาพ

๒.๒.๔ การประยุกต์ใช้แนวคิดศักยภาพ

๒.๓ แนวคิดความเป็นผู้ประกอบการ

๒.๓.๑ ที่มาของผู้ประกอบการ

๒.๓.๒ ความหมายของผู้ประกอบการ

๒.๓.๓ ความสำคัญของผู้ประกอบการ

๒.๓.๔ บทบาทผู้ประกอบการ

๒.๓.๕ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ

๒.๓.๖ ศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์-อุปทาน

๒.๔.๑ ที่มาของอุปสงค์อุปทาน

๒.๔.๒ ความหมายของอุปสงค์

๒.๔.๓ กฎของอุปสงค์

๒.๔.๔ ปัจจัยกำหนดอุปสงค์

๒.๔.๕ การเปลี่ยนแปลงอุปสงค์

๒.๔.๖ ความหมายของอุปทาน

- ๒.๔.๗ กฎของอุปทาน
- ๒.๔.๘ ปัจจัยกำหนดอุปทาน
- ๒.๔.๙ การเปลี่ยนแปลงอุปทาน
- ๒.๕ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - ๒.๕.๑ ความเป็นมาของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - ๒.๕.๒ ความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - ๒.๕.๓ ลักษณะของการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง
 - ๒.๕.๔ การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - ๒.๕.๕ เศรษฐกิจชุมชน
 - ๒.๕.๖ เศรษฐกิจฐานราก
- ๒.๖ ทฤษฎีเกี่ยวกับฐานราก
- ๒.๗ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
- ๒.๘ บริบทผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์
- ๒.๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๑๐ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

๒.๑.๑ ที่มาของการพัฒนา

คำว่า การพัฒนา ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Development” เกิดขึ้นและนำมาใช้ครั้งแรกในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ โดยนักเศรษฐศาสตร์ได้นำมาใช้เรียกการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรป ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงจากการใช้แรงงานคนและสัตว์มาเป็นพลังงานจากเทคโนโลยี เช่น เครื่องจักร เครื่องยนต์ต่าง ๆ อาชีพของคนในสังคมเปลี่ยนจากเกษตรกรรมเป็นการประกอบอาชีพทางด้านอุตสาหกรรม วิธีการผลิตเปลี่ยนจากเพื่อการยังชีพเป็นวิธีการผลิตเพื่อการค้าที่อยู่อาศัยเปลี่ยนจากชนบทเป็นเมือง สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น^๑ นอกจากนี้โดยธรรมชาติของมนุษย์ย่อมอยู่รวมกันเป็นกลุ่มจะไม่ว่างอย่างโดดเดี่ยว แต่มีข้อยกเว้นที่มนุษย์อยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง เช่น ฤๅษีการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มของมนุษย์อาจมีได้หลายลักษณะและเรียกต่างกัน เป็นต้นว่า ครอบครัว (family) เผ่าพันธุ์ (tribe) ชุมชน (community) สังคม (society) และประเทศ (country) และเมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มย่อยเป็นธรรมชาติอีกทีในแต่ละกลุ่มจะต้อง “ผู้นำกลุ่ม” และ “ผู้ตาม” คือ ประชาชนหรือคนในกลุ่ม รวมทั้งมี “การควบคุมดูแลกันภายในกลุ่ม” หรือ “การจัดระเบียบภายในกลุ่ม” ซึ่งอาจเรียกว่า การบริหารหรือการพัฒนาภายใน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความสุข และในบางกรณีการควบคุมดูแลอาจเกี่ยวข้องกับภายนอกด้วย เช่น กรณีการติดต่อ ประสานงาน การต่อสู้หรือการทำสงครามกับกลุ่มอื่น สภาพเช่นนี้ได้มีวิวัฒนาการตลอดมาโดยผู้นำกลุ่มขนาดใหญ่ เช่น

^๑อมร รักษาสัตย์ และชัตติยา กรรณสูต, **ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ**, (กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การขายและการซื้อแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๕), หน้า ๒-๘.

ในระดับประเทศอาจเรียกว่า “นักบริหาร” หรือ “ผู้บริหาร” ขณะที่การควบคุมดูแลหรือการจัดระเบียบนั้น เรียกว่า การบริหาร ที่กล่าวมานี้เป็นมุมมองในแง่ของนักบริหารแต่ถ้าในมุมมองของนักพัฒนา อาจเรียกผู้บริหารและการบริหารนั้นว่านักพัฒนาและการพัฒนาตามลำดับ ด้วยเหตุผลเช่นนี้มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการพัฒนาได้ “ที่ใดมีกลุ่มที่นั่นย่อมมีการพัฒนา” ในมุมมองของนักพัฒนา ในยุคเริ่มแรกซึ่งธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์อิทธิพลของธรรมชาติจะมีต่อมนุษย์ที่รวมกันอยู่ในกลุ่มมาก โดยการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของมนุษย์จะอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ อีกทั้งธรรมชาติและผู้นำเป็นตัวกำหนดแนวทางการพัฒนา ซึ่งครอบคลุมวิธีการประกอบอาชีพด้วย ลักษณะการพัฒนาและการประกอบอาชีพในยุคนี้ไม่ซับซ้อนและจำนวนประชากรไม่มาก ต่อมาเมื่อจำนวนมนุษย์ที่รวมตัวกันอยู่ในกลุ่มมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้กลุ่มมีขนาดใหญ่ขึ้น เปลี่ยนเป็นชุมชน และเป็นประเทศ ในเวลาเดียวกัน ทรัพยากรธรรมชาติเริ่มเสื่อมโทรม ผู้นำและผู้ตาม คือ ประชาชน พยายามเอาชนะธรรมชาติได้ใช้ ภูมิปัญญาชาวบ้าน (folk wisdom) และการลองผิดลองถูก (trial and error) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและการประกอบอาชีพเมื่อกลุ่มมีขนาดใหญ่และมันเป็นประเทศ ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติได้ถูกนำมาใช้เป็นจำนวนมาก บางส่วนเสื่อมสลาย ถูกทำลาย และสิ้นสภาพไปเป็นจำนวนมาก ประกอบกับผู้นำ และผู้ตามหรือประชาชนมีการศึกษาสูงขึ้น มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความชำนาญ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น นำวิชาความรู้ที่เป็นศาสตร์ (science) หรือความรู้ที่เป็นระบบ ข้อมูลข่าว และเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นจำนวนประชากรได้เพิ่มมากขึ้น^๒ เกิดการแข่งขันกันระหว่างกลุ่ม ระหว่างประเทศ หรือหลาย ๆ ประเทศเพื่อเร่งปริมาณและเวลาในการทำงานและการผลิต เป็นต้นเหล่านี้ ทำให้ผู้นำประเทศต้องค้นหาแนวทางการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อเอาชนะธรรมชาติ พึ่งพาธรรมชาติน้อยลง หรือไม่ต้องอยู่ใต้อิทธิพลของธรรมชาติตัวอย่างเช่น เดิมมนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติ ต่อมามนุษย์มีวิชาความรู้มีความสามารถ และมีเทคโนโลยีสูงขึ้น และยังสามารถนำธรรมชาติไปใช้ประโยชน์มากขึ้น สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น (human component) ถือว่าเป็นการประดิษฐ์คิดค้นหรือสร้างผลผลิตใหม่ (innovation) เพื่อนำมาใช้แทนสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น (natural component) หรือใช้แทนทรัพยากรธรรมชาติ (natural resource) ที่นับวันจะลดน้อยลง ที่กล่าวมานี้ถือว่าเป็นวิวัฒนาการของแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาของมนุษย์ที่ล้วนเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ โดยเริ่มต้นจาก หนึ่ง การพัฒนาในสภาพที่มนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติ และวิวัฒนาการมาเป็น สอง การพัฒนาที่มนุษย์พยายามเอาชนะธรรมชาติจากนั้นจึงเป็น สาม การพัฒนาที่มนุษย์เอาชนะธรรมชาติได้ และนำธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ทั้งหมดนี้เป็นการพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น (better change) ช่วยเพิ่มอัตราเร่งในการทำกิจกรรมหรือการผลิตให้รวดเร็วขึ้น (better speed) และทำให้สภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ดีขึ้น (better life) กว่าเดิมทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ

๒.๑.๒ ความหมายของการพัฒนา

การพัฒนา (Development) ซึ่งพจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ ได้แปล คำว่า “การ” หมายถึง งาน สิ่งหรือเรื่องที่ทำ และแปลคำว่า “พัฒนา” หมายถึง ทำให้เจริญ

^๒เสรี พงศ์พิศ, แนวคิดแนวปฏิบัติยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๕๑), หน้า ๑๗.

“การพัฒนา” จึงหมายถึง “การทำให้เจริญ” ซึ่งอาจจะอธิบายความหมายแบบกว้าง ๆ ได้ว่า การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น^๓ การพัฒนา (Development) หมายถึง การสร้างสรรค์ ความเจริญก้าวหน้าจนเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น (Change for the Better)^๔ การพัฒนา หมายถึง ความก้าวหน้าหรือการ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ตามเกณฑ์หรือ เป้าหมายของการพัฒนาตามที่ได้กำหนดคุณค่าไว้ และได้สรุปความหมาย คำว่า การพัฒนา ตามทฤษฎีความทันสมัย (Modernization Theory) ไว้ดังนี้ ๑) การพัฒนา คือ สภาวะที่เศรษฐกิจ ของประเทศหนึ่งๆ สามารถทำให้ผลผลิตมวลรวม ประชาชาติสูงถึงร้อยละ ๕-๗ ต่อปีและสามารถ รักษาในระดับนี้ไว้ได้เป็นสภาวะที่ประชาชนมีความอยู่ ดีกินดี ๒) การพัฒนา คือ การสร้างความ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการเร่งรัดให้ผลผลิตมวล รวมประชาชาติเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเป็น กระบวนการที่ส่งผลให้ระดับรายได้โดยเฉลี่ยต่อบุคคล ของประเทศสูงขึ้นและประชาชนจะมีความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้น ๓) การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตและการว่าจ้างงานที่ได้ วางแผน แล้วเพื่อลดสัดส่วนของภาคเกษตรกรรม ในขณะที่เพิ่มสัดส่วนของภาคอุตสาหกรรมและ การบริหาร ๔) การพัฒนา คือ การสร้างสภาวะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งการพัฒนานั้นจะประสบความสำเร็จได้ด้วยการลดหรือขจัดความยากจน ความไม่เท่าเทียมกันและ การว่างงานในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศกำลังเจริญเติบโต ๕) การพัฒนาคือกระบวนการหลายมิติ ซึ่งประกอบด้วยการเปลี่ยนแปลงในด้าน โครงสร้างทางสังคม ท่าทีของประชาชน สถาบันต่าง ๆ ของชาติการเร่งรัดความเจริญเติบโต การลด ความไม่เท่าเทียม และขจัดความยากจน นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงต่อระบบสังคมทั้งระบบ และมุ่งสู่การสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของปัจเจกชน และกลุ่มต่างๆ ในสังคมภายในทั้งระบบ เป็นก้าวออก จากสภาพชีวิตที่ไม่น่าพึงพอใจไปสู่สภาพชีวิตที่ ดีกว่าทั้งในด้านวัตถุและความรู้สึคนึกคิด ๖) การพัฒนา คือ การสร้างความทันสมัย กล่าวคือ การที่ คนในสังคมมีเหตุมีผล มี ทศนคติและความคิดที่ไม่มั่งมาย มีวินัยทางสังคม มีการคิดและวางแผนการ พัฒนา มีความเท่าเทียม กันทางเศรษฐกิจและสังคม มีการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต การเพิ่ม มาตรฐานการดำรงชีวิต การ ปรับปรุงสถาบันทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ประเทศชาติมีความ เป็นปึกแผ่น มีเอกราชและมี ประชาธิปไตยในระดับพื้นฐาน^๕ การพัฒนาตรงกับคำว่า “ภาวนา” ซึ่งหมายถึง การทำให้เจริญองงาม (ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Development) หาก พิจารณาจากราก ศัพท์ คำว่า พัฒนา มาจากภาษาบาลีว่า วัฒนะ หรือ วัฒนา คำนี้หมายถึงความ เจริญก้าวหน้า หรือ ภาวะยืนยาวนาน เช่น คำว่า อายุวัฒนะ หมายถึง ทำให้อายุยืนนานอันหมาย รวมถึง ความเป็นผู้มี สุขภาพแข็งแรงดีไม่มีโรคภัยไข้เจ็บมาเบียดเบียน และนอกจากนี้คำว่า วัฒนะ หมายถึงรกรุ่ง ไม่มี ระเบียบเลยก็ได้เช่น คำว่า โลกวัฒโน หมายถึงเป็นคนรกรโลก เป็นสิ่ง/เป็นคนที่ โลกไม่ต้องการ อย่่างไรก็ตาม คำว่า การพัฒนาในที่นี้เป็นคำที่กำหนดให้มีคุณค่า และตามหลักการ ของพระพุทธศาสนา การพัฒนาจะต้องดำเนินไปพร้อมๆกัน ๔ ทาง คือ การพัฒนาทางด้านกายภาพ

^๓สุมิตร สุวรรณ, **รัฐกับแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนา**, (นครปฐม : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๔), หน้า ๒๐.

^๔สุเทพ เชาวลิติ, **หลักการพัฒนาชุมชน**, (ขอนแก่น : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๔), หน้า ๑๑๑

^๕เกื้อ วงศ์บุญสิน, **ประชากรกับการพัฒนา**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๒๒-๒๓.

การพัฒนาศีลธรรมและ/หรือ การพัฒนาสังคม การพัฒนาทางด้านจิตใจ และการพัฒนาทางด้านปัญญา นอกจากนี้พระพุทธรศาสนาพิจารณาว่าการพัฒนาเป็นกระบวนการพยายามที่จะดำเนินการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง รักษา สิ่งที่ดีให้คงอยู่ ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเปลี่ยนแปลงฟื้นฟู และปรับปรุงทั้งตนเอง และสังคมรอบข้างให้ดีขึ้นและมีความหมายมากยิ่งขึ้น แต่ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในกระบวนการพัฒนาขึ้นอยู่กับบุคคลเป็นสำคัญ^๖ พัฒนา หมายถึง การกระทำให้เกิดขึ้น คือ เปลี่ยนจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า^๗ การพัฒนา คือการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ และได้กำหนดทิศทางและมุ่งที่จะควบคุมอัตราการเปลี่ยนแปลงด้วย สถานะการพัฒนาเป็นสถานะ สมาชิกของสังคมได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนได้เต็มที่โดยไม่มีสถานะครอบงำ เช่น ความบีบคั้น ทางการเมือง ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจ หรือความไม่สมบูรณ์ในอนามัย ทุกคนสามารถที่จะนำเอาศักยภาพของตนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่^๘ “การพัฒนา” หมายถึง การทำให้เจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางเจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดีการกระทำที่ เป็นเหตุให้บางสิ่งบางอย่างเจริญเติบโตขึ้น หรือขยายออกเพื่อให้ดีขึ้นกว่าที่มีอยู่เดิม และการพัฒนา นั้นอาจจะเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม หรือมนุษย์ก็ได้^๙ การพัฒนาเป็นเครื่องรักษาชีวิตทุกชนิด ให้อยู่ได้ชีวิตของคนอยู่ได้ด้วย การพัฒนา การพัฒนา คือ การคุ้มครองการเปลี่ยนแปลงให้อยู่ใน สถานที่เหมาะสมประการหนึ่ง เป็นการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีที่เราต้องการให้เกิดขึ้นในปริมาณที่เพียงพอ อีกประการหนึ่ง คนเราย่อมอยู่กับความเปลี่ยนแปลง หน้าที่ของมนุษย์จะต้องควบคุมการเปลี่ยนแปลง ให้เหมาะสม เรียกว่า สร้างความเจริญ ถ้าเปลี่ยนแปลงไปไม่เหมาะสมก็เป็นความเสื่อมการพัฒนาจึงเป็น ลักษณะการคุ้มครองความเปลี่ยนแปลงได้เหมาะสมตามที่เรต้องการและเป็นการสร้างสรรค์สิ่งที่ดี งามที่เราต้องการที่ยังไม่มีให้มีขึ้นในลักษณะที่เหมาะสม^{๑๐} พัฒนา หมายถึง การทำ ให้เจริญขึ้น ทำให้รุ่งเรืองขึ้น ใช้ได้ทั้งการพัฒนาวัตถุและการพัฒนาจิตใจ เช่น การพัฒนาชนบท การพัฒนาประเทศ การพัฒนาสติปัญญา และการพัฒนาจิต เป็นต้น แต่ศัพท์ทางพระพุทธศาสนาที่แท้จริงที่ใช้ในการพัฒนาจิตนั้น ท่านใช้คำว่า ภาวนา หมายถึง การทำให้มีการทำให้เกิดขึ้น ทำให้เจริญ การ อบรมการบำเพ็ญ เช่น คำว่า สมาธิภาวนา คือ การเจริญ การอบรม หรือบำเพ็ญสมาธิและคำว่า วิปัสสนาภาวนา คือ การเจริญ การอบรม หรือการบำเพ็ญวิปัสสนา^{๑๑} การพัฒนาที่แท้จริงควรหมายถึงการทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของ

^๖จํานงค์ อติพัฒนสิทธิ, สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๑๑๗-๑๑๘.

^๗ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : ส.ส.น.ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๒๖), หน้า ๑.

^๘จิตยา สุวรรณขุ, “สังคมวิทยา”, ในวิทยาศาสตร์สังคม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๗), หน้า ๑๘๗-๑๘๘.

^๙ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นาน มีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๗๗๙.

^{๑๐}พระธรรมญาณมุนี (วราณ มนุญโญ), วัดช่วยชาวบ้านได้อย่างไร : การแสวงหาเส้นทางพัฒนาชนบทของพระสงฆ์ไทย, (กรุงเทพมหานคร : การประชุมพระสังฆาธิการ กรมการศาสนา, ๒๕๒๖), หน้า ๑๕๖.

^{๑๑}พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตร จิตวณฺโณ), การพัฒนาจิต, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๒.

ประชาชนมีความสุข สะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรม และจิตใจและความสงบสันติซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับ การได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อสนองความต้องการ ของร่างกายแล้ว ประชาชนยังต้องการพัฒนาทางด้านการศึกษาสิ่งแวดล้อมที่ดีการพักผ่อนหย่อนใจ และการพัฒนาทางวัฒนธรรมและจิตใจด้านต่างๆ ด้วย ความต้องการทั้งหมดนี้บางครั้งเราเรียกกันว่าเป็นการพัฒนา “คุณภาพ” เพื่อให้เห็นว่าการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเพิ่มปริมาณสินค้าหรือการ เพิ่มรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจความสุขของประชาชนมากกว่า^{๑๒} การพัฒนาคือการเปลี่ยนแปลง ที่มีการกำหนดทิศทาง หรือการเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้แน่นอนล่วงหน้า ซึ่งทิศทางที่กำหนดขึ้นจะต้อง เป็นของดีสำหรับกลุ่มหรือชุมชนที่สร้างขึ้น^{๑๓} การพัฒนา หมายถึง การเคลื่อนย้ายจากความด้อยพัฒนาให้หลุดพ้นจากความยากจน ซึ่งจะแสวงหาและบรรลุถึงได้อย่างแท้จริง โดยวิธีการวางแผนเพื่อการพัฒนา กล่าวคือ การพัฒนาเป็นการปรับปรุงเงื่อนไขที่ไม่พึงปรารถนาต่างๆ ในสังคม^{๑๔} การพัฒนา (Development) คือขบวนการที่ต่อเนื่อง ซึ่งแสดงความสามารถของมนุษย์ในการควบคุมการดำรงชีพของเขาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งเขาได้รวบรวมแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาว่าต้องมุ่งเน้นไปยัง ๑. ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในอนาคต ๒. ความสามารถของตัวบุคคลในการช่วยเหลือตนเอง ๓. ความสามารถในการควบคุมตัวเอง^{๑๕} การพัฒนา ว่าเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่มนุษย์ต้องการ ทำให้ดีขึ้นตามความคิดของตน กระบวนการนั้นจะไม่ใช่สภาวะการณ์ใดสภาวะการณ์หนึ่งกระบวนการจะอ้างอิงถึงค่านิยมต่างๆ เป็นพื้นฐาน และค่านิยมต่างๆ นั้น ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนา^{๑๖} การพัฒนา คือรูปแบบหนึ่ง ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งแนวการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้จะช่วยปรับปรุงโครงสร้าง องค์กร ทางสังคมดีขึ้น^{๑๗} การพัฒนา เป็นการมีเป้าหมายที่ถูกต้อง ซึ่งมีความสำคัญมากและ เป็นสิ่งจำเป็นจนอาจกล่าวได้ว่าเป็นหนทางเพิ่มขึ้นที่มีค่า^{๑๘} การพัฒนาเป็นการเจริญขึ้นของระดับ องค์กรทางสังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นการท าลายรูปแบบของโครงสร้าง

^{๑๒}วิทยากร เชียงกูล, **การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทย : บทวิเคราะห์**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ฉบับแรก, ๒๕๒๗), หน้า ๑๗-๑๘.

^{๑๓}สัญญา สัญญาวิวัฒน์, **การพัฒนาชุมชน**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓), หน้า ๑๑๑.

^{๑๔}อมร รักษาสัตย์และชัตติยา กรรณสูต, **ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การขายและซื้อแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๕), หน้า ๑๑๑.

^{๑๕}R. Constantino, , “ The Challenge of the Churches ” , **Paper Presented During the First Gregorio Applica Lecture on Nationalism Manila Philippines**, (May 18, 1984), p. 112.

^{๑๖}R.P. Misra, and M. Jonjo, (ed.), **The Changing Perspective of Development Problems In Misra**, (Hong Kong : Maruzen Investment Hong Kong, 1981), p.111.

^{๑๗}M. Roger, Everette and J. Burdge Rabel, **Social Change In Rural Societies**, (New Jersey : Prentice – Hall, 1972), p.23.

^{๑๘}P. Freire, **Education : The Practice of Freedom**, (London : Writers and Readers Publishing Cooperative, 1972), p.110.

ทางสังคมแบบเก่า และ การเปลี่ยนแปลงจะเริ่มจากการจัดระบบในส่วนบนขององค์การแล้วแผ่ขยาย
ซึ่มลงสู่ส่วนล่าง และ ดำเนินเรื่อยไปจนครอบคลุมองค์การอย่างกลมกลืน^{๑๙}

สรุปได้ว่า การพัฒนาหมายถึง การทำให้เจริญขึ้น ทำให้รุ่งเรืองขึ้น ใช้ได้ทั้ง การพัฒนา
วัตถุและพัฒนาจิตใจ เช่น การพัฒนาชนบท การพัฒนาประเทศ การพัฒนาสติปัญญา และ
การพัฒนาจิต เป็นต้น ซึ่งตามหลักการของพระพุทธศาสนา การพัฒนาจะต้องดำเนินไปพร้อมๆ กัน
๔ ทาง คือ การพัฒนาทางด้านกายภาพ การพัฒนาศีลธรรมหรือการพัฒนาสังคม การพัฒนาทางด้าน
จิตใจ และการพัฒนาทางด้านปัญญา

๒.๑.๓ แนวคิดหลักการเกี่ยวกับการพัฒนา

การพัฒนาเป็นวาทกรรมอย่างหนึ่ง (A Discourse) ซึ่งได้รับความสนใจจาก
นักวิชาการ อย่างกว้างขวาง โดยมีการศึกษา วิจัย วิเคราะห์ และวิพากษ์วิจารณ์ในหลาย
ขณะเดียวกันการ พัฒนาเป็นกระบวนการ (Process) ที่ได้รับ การตีค่าในระดับสูงส่งผลให้สิ่งที่ตรงกัน
ข้ามกับ กระบวนการ การนี้ไม่ได้รับการตีค่ากลายเป็น “ความด้อยพัฒนา” สิ่งตรงกันข้ามกับแนวคิด
“การพัฒนา” ที่อาจมีคุณค่าสูงยิ่งยากที่จะประเมินคุณค่า หลายอย่าง เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น
แต่ เพราะการพัฒนาเป็นกระบวนการที่สัมพันธ์กับค่านิยมสมัยใหม่ สิ่งตรงกันข้ามกับความสมัยใหม่จึง
ได้รับการประเมินค่าในระดับต่ำหรืออาจจะไม่มีค่าควรแก่การศึกษาและใช้ประโยชน์เลยก็ได้ ซึ่งการ
พัฒนาไม่ว่าจะในระดับใดก็ตามมีแนวคิดที่สำคัญ ๕ ประการ คือ

๑) การพัฒนาเป็นกระบวนการ (Process) การพัฒนาเป็นกระบวนการศึกษา วิเคราะห์
ปัญหา และความต้องการของมนุษย์ รวมทั้งศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหา และ ความ ต้องการของ
มนุษย์ทุกด้านอย่างเป็นบูรณาการและอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะเริ่มต้นตั้งแต่ระดับ ครอบครัว
ชุมชน และระดับประเทศชาติในที่สุด

๒) การพัฒนาเป็นวิธีการ (Method) การพัฒนาประกอบด้วยวิธีการในการจัดการ
ระบบทรัพยากรต่างๆ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการ เพื่อให้การพัฒนามีความต่อเนื่อง
วิธีการพัฒนานี้รวมเอาการสร้างองค์การพัฒนา และเสริมสร้างทักษะและความรู้ของประชาชนใน
สังคมโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในแต่ละท้องถิ่น

๓) การพัฒนาคือการเคลื่อนไหว (Movement) การพัฒนามีลักษณะเคลื่อนไหวไม่
หยุดนิ่งอยู่กับที่การพัฒนาจึงมีความเกี่ยวข้องกับการระดมความร่วมมือทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
การระดมความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนา ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลด้อยโอกาสใน
การแสดงความคิดเห็น สะท้อนปัญหาความต้องการรวมตัวและตระหนักถึงปัญหาความต้องการ
พื้นฐานร่วมกัน รวมทั้งร่วมกันคิดและแก้ปัญหาต่างๆ เหล่านั้น ขณะเดียวกันการพัฒนามีความ
จำเป็นที่จะให้กลุ่มบุคคลภายใต้โครงการพัฒนาต่างๆ เข้าใจบริบททางสังคมวัฒนธรรมและ
สิ่งแวดล้อมของตนรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน กลุ่มบุคคลจะต้องมีการ
กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงความคิดเห็นและทัศนคติไปในทางก้าวหน้าและสร้างสรรค์และ
พัฒนาทักษะความรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาด้วย

^{๑๙}W. Riggs, Fred Modernization and Political Problems : Some Developmental
Prerequisites Development Nations : Guest for A Model (Beling and Toten), (New York :
Van Nostran Reinhold, 1970), p.110.

๔) การพัฒนาคือการจัดทำโครงการหรือโปรแกรม (Project or Program) โครงการหรือโปรแกรม เป็นการปฏิบัติการอย่างหนึ่งของการพัฒนาสังคม โครงการพัฒนาต่างๆ ทำให้วัตถุประสงค์ของการพัฒนาเป็นจริงขึ้นมาได้ โครงการพัฒนาที่ได้รับผลสำเร็จจะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนาประกอบด้วย บุคคลทุกระดับชั้น นับตั้งแต่กลุ่มผู้นำ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านต่างๆ จนถึงกลุ่มรักษาความสะอาดและรักษาความสงบเรียบร้อยในองค์กร ๕) การพัฒนาคือการให้โอกาส (Opportunity) การให้โอกาสแก่บุคคลในการพัฒนา ชีวิต สังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่จำเป็น คนที่จะได้รับโอกาสมากยิ่งขึ้น คือคนยากจน หรือ คนด้อยโอกาส ยิ่งด้อยโอกาสมากที่สุดยิ่งควรได้รับโอกาสมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งจะช่วยในการได้รับสิทธิ มากขึ้นในเรื่องความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice) และการพัฒนาคุณภาพของคน^{๒๐}

๒.๑.๔ ทฤษฎีการพัฒนา

๒.๑.๔.๑ ทฤษฎีความทันสมัย (Modernization Theory)

ความทันสมัย (Modernization) เป็นแนวคิดที่สลับซับซ้อนมากอย่างหนึ่ง และไม่อาจจะศึกษาได้จากเพียงแห่งใดแห่งหนึ่ง และความทันสมัยเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมจากนักวิชาการหลายสาขา ขณะเดียวกันก็ได้กลายเป็นเป้าหมายของการพัฒนาประเทศของประเทศกำลังพัฒนาด้วยเช่นกัน ในยุคแรกของการพัฒนา ความทันสมัยได้รับการตีค่าในระดับเดียวกับความเป็นตะวันตก (Westernization) หรือความเป็นอเมริกัน (Americanization) ดังนั้น การพัฒนาที่มุ่งเรียนวิถีชีวิตแบบอเมริกันหรือแบบยุโรปตะวันตกซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่มีความรุ่งเรืองทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจการเมือง และตรงกับค่านิยมความทันสมัยของ Wilbert E. Moore ว่าความทันสมัยหมายรวมเอาการเปลี่ยนแปลงทุกอย่างของสังคมตามประเพณีไปเป็นแบบสังคมที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีให้สัมพันธ์ สอดคล้องกับองค์กรทางสังคมซึ่งเป็นลักษณะของชาติที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางการเมือง

หลักการของทฤษฎีความทันสมัย

การพัฒนาให้ทันสมัยต้องดำเนินการไปพร้อมกันอย่างน้อยใน ๓ เรื่องใหญ่ คือ

๑) ความทันสมัยทางเศรษฐกิจ (Economic Modernization) หมายถึง การที่ระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงจากแบบการผลิต การจำหน่ายและการบริโภคตามประเพณีดั้งเดิมไปสู่ระบบการผลิตที่ใช้เครื่องจักรกลและเทคโนโลยีสมัยใหม่ และระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงจากเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม โดยมีการพึ่งพาเทคโนโลยีสมัยใหม่ ความทันสมัยทางเศรษฐกิจสัมพันธ์กับความทันสมัยทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีการเน้นการบริโภคของมวลชนและการเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในชาติในระดับสูงขึ้น รวมทั้งการกำจัดความยากจน ความทันสมัยทางเศรษฐกิจและรายการเพิ่มผลผลิตซึ่งจะช่วยให้สังคมพัฒนาตามไปด้วย

๒) ความทันสมัยทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Modernization) รวมเอาความทันสมัยของระบบเศรษฐกิจ ความเสมอภาคทางสังคม และความเป็น

^{๒๐}ชัยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, วาทกรรมการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : วิชาษา, ๒๕๔๒), หน้า ๗.

ประชาธิปไตยในสังคมการเมือง และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระบบการศึกษา เป็นต้น^{๒๑}

Dube กล่าวว่า ความทันสมัยทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในขอบเขตของวัฒนธรรม กล่าวคือ เป็นกระบวนการที่ระเบียบ สังคมตามแบบอย่างประเพณี หรือกิจประเพณีเปลี่ยนแปลงไปสู่ความพึงพอใจ โดยเทคโนโลยีสัมพันธ์ กับโครงสร้างทางสังคม และสัมพันธ์กับค่านิยมและบรรทัดฐานต่างๆ ในสังคม ความทันสมัยทางวัฒนธรรมเป็นความพยายามที่จะปรับตัวเข้ากับกระแสนิยม สมัยนิยม (Fashions) ศิลปะ และวิถีชีวิต ซึ่งเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย (Popularism) ในช่วงขณะนั้นๆ ความทันสมัยทางวัฒนธรรมนั้นอาจจะไม่ใช่ สิ่งที่ดีหรือมีคุณค่าอย่างแท้จริงก็ได้ และอาจเป็นสาเหตุของความทุกข์ทรมานของมนุษย์ก็ได้ ความทันสมัยทางสังคมและวัฒนธรรมอาจจะรวมถึงการปฏิรูประบบราชการบริหารราชการแผ่นดิน การปฏิรูปกฎหมายการพัฒนาอาชีพ การส่งเสริมการแสดงความสามารถ และการแข่งขันอย่างยุติธรรม การเปิดโอกาสให้มีการเคลื่อนย้ายทางสังคม (Social Mobility) โดยอิสระ การกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ระดับท้องถิ่น การสร้างหน่วยงานที่เป็นที่เชื่อถือได้ของประชาชน^{๒๒}

๓) ความทันสมัยทางจิตวิทยา (Psychological Modernization) มีความเกี่ยวข้องกับลักษณะทางจิตวิทยาของมนุษย์ โดยมีความสัมพันธ์ กับทัศนคติ บุคลิกภาพ ประสิทธิภาพ และคุณสมบัติประจำตัวของมนุษย์ ดังนั้น ความทันสมัยทางจิตวิทยา จึงหมายถึงบุคคลที่ทันสมัย คือบุคคลที่มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เปลี่ยนแปลงวิธีการคิด ความรู้สึกและการกระทำ บางอย่างการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจจะไม่สามารถบรรลุถึงได้ ถ้ายังไม่พัฒนาทัศนคติของบุคคลให้ทันสมัยเสียก่อน

Myrdal Gunner ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของบุคคลที่ทันสมัยที่จำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดมีขึ้นในตัวบุคคลเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่ดี ดังต่อไปนี้

- (๑) ความมีประสิทธิภาพ
- (๒) ความขยัน
- (๓) ความเป็นระเบียบ
- (๔) ความตรงต่อเวลา
- (๕) ความซื่อสัตย์
- (๖) ความมีเหตุผลในการตัดสินใจ
- (๗) การเตรียมตัวพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง
- (๘) การตื่นตัวต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่กำลังเกิดขึ้นในโลกอย่างมีสติ
- (๙) ความกล้าในการลงทุน
- (๑๐) การรู้จักพึ่งตนเองและการควบคุมตนเอง

^{๒๑}E. More, Wilbert, **The Impact of Industry**, (Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1965), p.44.

^{๒๒}S.C. Dube, Modernization and Its Adaptive Demands on Indian Society in M.S. Gore, I.P. Desai and Suma Chitnis (eds), **The Papers in Sociology of Education in Indian**, (New Delhi : National Council of Educational Research and Training, 1967), p.56.

- (๑๑) การร่วมมือกับบุคคลอื่น
- (๑๒) ความตั้งใจที่จะหวังผลในระยะยาวมากกว่าระยะสั้น
- (๑๓) การรู้จักคาดคะเนในเรื่องการค้า การคลัง การผลิตทางธุรกิจการงาน

ต่างๆ เป็นต้น^{๒๓}

๒.๑.๔.๒ ทฤษฎีการพึ่งพา

ทฤษฎีการพึ่งพามีหลักการสำคัญอยู่ว่าการพัฒนาไม่สามารถถือเป็นเกณฑ์ได้ โดยการพัฒนาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ด้านเศรษฐกิจ การพึ่งพาอาศัยกันและกันเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและการเมืองในทุกระดับ ความเจริญทางเศรษฐกิจจะมั่นคงยั่งยืนได้ต้องอาศัยการพัฒนาสังคม การเมืองและวัฒนธรรมให้มั่นคงยั่งยืนด้วยในโลกปัจจุบันการพึ่งพาอาศัยกันและกันเป็นสิ่งสำคัญมาก การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติในที่แห่งหนึ่งจำเป็นต้องได้รับการทดแทนจากแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในที่อีกแห่งหนึ่ง ความยากจนในที่แห่งหนึ่งจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากผู้ที่มีร่ำรวยจากที่แห่งหนึ่งสาระสำคัญของทฤษฎีนี้ มีดังนี้

(๑) ประเทศพัฒนาแล้วมีบทบาทเป็นศูนย์กลางหรือเป็นประเทศแม่ประเทศ กำลังพัฒนาอยู่ในฐานะประเทศบริวารที่ต้องพึ่งพิงหรือขึ้นอยู่กับประเทศศูนย์กลางประเทศศูนย์กลางมีบทบาทครอบงำประเทศบริวารด้วยการดึงเอาทรัพยากรธรรมชาติไปจากประเทศบริวาร ตลอดจนเข้าไปผูกขาดกิจการธุรกิจบางอย่างในรูปของบริษัทข้ามชาติ และควบคุมด้านเงินทุนโดยการให้กู้และให้ความช่วยเหลือต่างๆ โดยมีเงื่อนไขผูกติดกับข้อผูกมัดที่ต้องพึ่งพา ประเทศศูนย์กลาง

(๒) ประเทศกำลังพัฒนาจำต้องอาศัยเทคโนโลยีและเครื่องจักรกลต่างๆ จากประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพึ่งพาปัจจัยทางด้านการผลิต ทำให้ประเทศพัฒนาแล้ว มีอิทธิพลเหนือประเทศกำลังพัฒนา ประเทศกำลังพัฒนาจึงขาดอิสรภาพในการกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศ นักธุรกิจผู้ประกอบการในประเทศกำลังพัฒนาต้องพึ่งพาเงินทุนและเทคโนโลยีจากประเทศศูนย์กลางจึงจะสามารถดำเนินธุรกิจได้

(๓) การพึ่งพาอาศัยกันเพื่อความอยู่รอดเป็นธรรมชาติของมนุษย์ โดยความเชื่อดังกล่าว ประเทศกำลังพัฒนาจึงมีการร่วมมือกันกับประเทศพัฒนาแล้วและกับประเทศกำลังพัฒนาด้วยกันเพื่อแลกเปลี่ยนสินค้าหรือผลผลิตต่างๆ และเพื่อให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทางด้านต่างๆ เช่น ทางด้านนโยบายภาษีสินค้า และเทคนิคทางด้านวิ ชาการต่างๆ เพื่อช่วยให้ประเทศกำลังพัฒนาสามารถดำเนินการพัฒนาตามโครงการต่างๆ ได้

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาประเทศตามทฤษฎี นี้กำลังถูกวิจารณ์อย่างหนัก กล่าวคือหากยึดเอาทฤษฎีการพึ่งพาเป็นกรอบสำหรับการพัฒนา ประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายจะเป็นเพียงเมืองขึ้นของประเทศพัฒนาแล้วโดยทางพฤตินัย ดังนั้น ประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายจะต้องหยุดพึ่งพาประเทศภายนอกรวมทั้งการพึ่งพาการจำหน่ายสินค้าโดยอาศัยตลาดภายนอก แม้กระทั่งระบบการทำงานในประเทศกำลังพัฒนาก็ไม่ควรจะมีการแบ่งงานมากเกินไป เพราะจะทำให้เกิดการพึ่งพา

^{๒๓}G. Myrdal, , *Asian Drama*, (London : Allen Lane, The Penguin Press, 1968), p.147.

กันสูงมาก ทฤษฎีการพึ่งพาอาจจำเป็นต้องนำมาใช้ในระยะแรกเท่านั้นแต่ไม่ควรนำมาใช้ในระยะยาว^{๒๔}

๒.๑.๔.๓ ทฤษฎี ความพอใจในความต้องการพื้นฐาน (Theory of Satisfaction of Basic Needs)

การที่ผู้รู้ได้หันมาใช้ วิธีการใหม่ๆ ในการมองปัญหา ประกอบกับแนวคิดในเรื่องทฤษฎีพึ่งพาทำให้ กรอบการพิจารณาและการอ้างอิงของทฤษฎี การพัฒนาแบบเดิมถูกวิพากษ์วิจารณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความคิดเกี่ยวกับความเจริญเติบโต แนวความคิดเกี่ยวกับการทำให้ทันสมัยและการพัฒนาแบบเก่าที่เริ่มมาตั้งแต่ ค.ศ.1960 โดยผู้สนใจในเรื่องการพัฒนาได้หันมาให้ความสำคัญกับความพอใจเรื่องความต้องการพื้นฐานตามแนวทางของจาซอบ ไวนเนอร์ (Jacob Viner) เกี่ยวกับวิธีการที่ให้ความสำคัญกับมนุษย์ (Humanitarian approach) ซึ่งถูกปฏิเสธมาแล้วเมื่อ ๒๐ ปีก่อนเพราะไม่มีใครเชื่อว่าจะเป็นไปได้

แนวความคิดในเรื่องความต้องการพื้นฐานนี้ ถือว่าเป็นกลยุทธ์ มากกว่าที่จะเป็นวิธีการวิเคราะห์แนวความคิดนี้จะตีความหมายข้อมูลที่หามาได้ในแนวทางที่แตกต่างไปจากวิธีที่เคยทำมาก่อนและเป็นแนวความคิดที่ เกิดวิพากษ์ตัวเอง (Self-criticism) ขององค์การสหประชาชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์การแรงงานระหว่างประเทศและธนาคารโลก แนวความคิดนี้เป็นรูปร่างขึ้นมา ได้โดยความพยายามของผู้รู้กลุ่มหนึ่ง ซึ่งประชุมกันที่เมืองโคโคโยค (Cocoyoc) ในประเทศเม็กซิโกในปี ค.ศ.๑๙๗๔ โดยถือว่าเป็นโครงการหนึ่งของกลยุทธ์ ในการพัฒนาแบบดั้งเดิมจากประสบการณ์หลายปีในการทำงานตามโครงการดังกล่าว ทำให้เกิดความแน่ใจว่ากระบวนการทางเศรษฐกิจที่ใช้ อยู่ณั้่น มีอาจทำให้ประเทศโลกที่สามสามารถพัฒนาให้ทันประเทศอุตสาหกรรมทั้งหลายได้ จากความแน่ใจดังกล่าวขององค์การระหว่างประเทศได้นำไปสู่การยอมรับว่า ไม่มีทางที่จะอุดช่องว่างระหว่างความร่ำรวยกับความยากจนได้ จึงควรลดวัตถุประสงค์ลงมาสู่ ระดับที่ทำให้ประชากรส่วนใหญ่ที่ยากจนพอมีปัจจัยทางวัตถุที่จำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตก่อน ดังนั้น กลยุทธ์ ใหม่จึงมุ่งสู่ความพอใจในความต้องการพื้นฐาน ทั้งนี้ เพราะกลไกการตลาดที่มีอยู่ณั้่นสนองตอบเฉพาะความต้องการที่ได้มาจากการมีอำนาจซื้อเท่านั้น ไม่ได้สนองตอบความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วๆ ไปว่าประกอบด้วย อาหาร สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การศึกษา สภาพการทำงาน และความมั่นคงทางสังคม กลยุทธ์ของการพัฒนา ดังกล่าวช่วยให้มีความสำนึกถึงสิทธิพื้นฐานของมนุษย์อันสอดคล้องกับหลักแห่งความมีศักดิ์ศรีของมนุษย์และช่วยทำให้มีผลในแง่สร้างสรรค์อีกหลายๆ อย่างที่ถูกมองข้ามไปบ่อยๆ ตามความเห็นของผู้ สนับสนุนแล้ว กลยุทธ์ นี้ไม่จำกัดตัวเองอยู่ที่การแก้ไขบางส่วนเท่านั้น เช่น ถ้ามาตรการช่วยเหลือเพื่อการพัฒนามุ่งอยู่ที่โครงการช่วยเหลือประชากรส่วนที่ยากจนที่สุด การช่วยเหลือควรจะต้องคำนึงถึงความต้องการของประชากรที่เกี่ยวข้องด้วย โดยให้เขาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่มุ่งถึงความพอใจในความต้องการพื้นฐาน ผู้รู้ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า กลยุทธ์ แห่งความต้องการพื้นฐานนี้จะต้องไม่เป็นที่เข้าใจอย่างอิสระแยกจากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแบบพึ่งพา หากจะมีการนำ เอาไปใช้จริงๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ ถ้าใช้ กลยุทธ์ ใหม่นี้เป็นทางเลือกเพื่อใช้แทนระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศแบบใหม่

^{๒๔}จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, ประวัติ แนวความคิดทางสังคม, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕),

(New International Economic Order) ซึ่งเรียกร้องให้มีโดยประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายนั้นหรือ อาจเปลี่ยนเป็นศูนย์บริการระหว่างประเทศของผู้ยากจน (International Care Service for the Poor) การกระทำดังกล่าวอาจแก้ปัญหาคะยากจนไปได้ แต่จะเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนเพียงใดนั้น ยังเป็นปัญหาที่ยากที่จะบอกได้ เพราะกลยุทธ์ อันนี้มีได้กล่าวถึงปัญหาหรือสาเหตุ ตลอดจนแนวทางแก้ไขในเรื่องเกี่ยวกับความทุกข์ยาก การแสวงหาประโยชน์และความแปลกแยก (Alienation) ต่างๆ ทั้งหลายทั้งมวลที่มีอยู่ ดังนั้น กลยุทธ์ ความต้องการพื้นฐานจึงอาจเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ ทั้งหมดที่จะนำมาใช้ ในการพัฒนาเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันและความเป็นธรรมระหว่างมนุษย์ในประเทศต่างๆ ในโลกนี้ ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในแง่ของการแบ่งปันทรัพยากร เทคโนโลยี และ ผลผลิตทั้งหมด^{๒๕}

สรุปได้ว่า การพัฒนาเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของสังคมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีทั้งในระบบความเป็นอยู่ของคนในสังคม ค่านิยมและการกระจายโอกาสที่ดีของบุคคล การพัฒนาสังคมจึงเป็นการปรับปรุงภาวะความเป็นอยู่ของคนในสังคมให้ดีขึ้น โดยยึดหลักความร่วมมือของรัฐและประชาชน ให้ประชาชนเกิดความริเริ่ม วางแผนและลงมือปฏิบัติงานด้วยตนเองใช้ ทรัพยากรในสังคมให้เกิดประโยชน์แก่สังคมมากที่สุด

๒.๑.๕ กระบวนทัศน์ในการพัฒนา

กระบวนทัศน์ใหม่เกี่ยวกับการพัฒนา (New Development Paradigm) กระบวนทัศน์ (Paradigm) หมายถึง “ทฤษฎีพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย อย่างอันกำหนดแบบแผนการคิดและการปฏิบัติในประชาคมหนึ่งๆ เมื่อใดทฤษฎีพื้นฐานดังกล่าว เปลี่ยนแปลงจะทำให้แบบแผนการคิดและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย (Paradigm Shift)” เรื่องราวเกี่ยวกับการพัฒนาและความหมายของการพัฒนา มีการเปลี่ยนแปลงของ กระบวนทัศน์ที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งและเกิดวิาทะในการช่วงชิงอำนาจในการนิยามความหมายมา ตั้งแต่การเริ่มก่อกำเนิดของทฤษฎีแรกแห่งการพัฒนา (The First Theory of Development) ใน สมัยของประธานาธิบดี Harry Truman ของจักรวรรดินิยมอเมริกาภายหลังจากการยุติลงของ สงครามโลกครั้งที่สอง ตามมาด้วยการต่อสู้ระหว่างสองลัทธิคือ เสรีนิยมและสังคมนิยม รวมทั้ง นโยบายสี่เป้าหมาย (Point Four Programme) เพื่อถ่วงดุลอำนาจ ช่วงชิงและครอบงำประเทศ อ่อนแอให้เป็นฐานกำลังในการต่อสู้กับปฏิปักษ์สงครามระหว่างลัทธิได้ดำเนินติดต่อกันมาจนกระทั่ง เกิดการล่มสลายของลัทธิสังคมนิยมโซเวียต รวมทั้งการเปลี่ยนท่าทีแนวทาง และนโยบายทางการ เมืองของพันธมิตรหลายๆ ประเทศ การล่มสลายของลัทธิเศรษฐกิจการเมืองของประเทศที่เป็น ปฏิปักษ์ทำให้เกิดการแพร่กระจายและขยายตัวของแนวคิดเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก (Main Stream Economy) ประเทศบริเวณและกึ่งบริวารซึ่งเปรียบเสมือนประเทศอาณานิคมยุคใหม่ (New Colony) ของจักรวรรดินิยมอเมริกา ได้นำเอาแนวคิดแบบเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก รวมทั้งแนวคิดแบบปฏิฐาน นิยมไปกำหนดแนวทางในการพัฒนาประเทศจนประจักษ์ต่อมาว่า แนวคิดดังกล่าวหาได้สอดคล้องกับ วัฒนธรรม รวมทั้งวิถีการดำรงชีวิต (Mode of Living) ของผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมของตนแม้แต่น้อย โดยแนวคิดดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนบุคคลอย่างไร้ขอบเขต รวมทั้งเป็น สาเหตุให้เกิดกา

^{๒๕} จิตรกร โพธิ์งาม, ทฤษฎี และหลักการพัฒนารวมชน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.lecture.cs.buu.ac.th>, [๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๘].

รท ลายล้างระบบนิเวศ ระบบศีลธรรม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างไม่มียั้งคิด จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาขึ้น^{๒๖}

กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนา (New Development Paradigm) หมายถึง “กระบวนความคิดและการปฏิบัติที่ทุกฝ่ายเข้ามาเรียนรู้ร่วมกันโดยการทำงานด้วยกัน ใช้ความพยายามร่วมกันและไม่มาเป็นปक्षัยต่อกัน” วิธีการส่งเสริมให้คนมีความรักกันและมีความรู้ร่วมกัน มีการค้นคว้าวิจัยจนได้เครื่องมือ ที่เรียกว่า (AIC) ซึ่งเป็นวิธีการและเทคนิคในการเอาคนที่ทำงานร่วมกันทั้งหมดในระบบเข้ามา ประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ซึ่งจะดำเนินการใน ๓ ขั้น คือ

ขั้นที่ ๑ คือ A : Appreciation ขั้นที่ ๒ คือ I : Influence ขั้นที่ ๓ คือ C : Control ขั้นที่ ๑ คือ A : Appreciation คือ “การทำให้ทุกคนเกิดการยอมรับและชื่นชมคน อื่นโดยไม่รู้สึกรู้สหรือแสดงการต่อต้านหรือวิพากษ์วิจารณ์” ในกระบวนการณ์ขั้นนี้ ทุกคนจะมีโอกาสแสดงออกอย่างทัดเทียมกันด้วยภาพ ข้อเขียน และคำพูด ว่าเขาเห็นสถานการณ์ในปัจจุบันเป็นอย่างไร และเขาอยากเห็นความสำเร็จในอนาคต เป็นอย่างไร ซึ่งจะทำให้ทุกคนมีโอกาสใช้ข้อเท็จจริง เหตุผล และความรู้สึก ตลอดจนการแสดงออกใน ลักษณะต่างๆ ตามข้อเท็จจริง เมื่อทุกคนได้แสดงออกโดยได้รับการยอมรับจากคนอื่น ๆ จะทำให้คนมีความรู้สึกที่ดีมีความสุข มีความอบอุ่น และเกิด “พลังร่วม” ขึ้นในระหว่างคนที่มาประชุมด้วยกัน ในช่วงของการแสดงออกว่าแต่ละคนอยากเห็นความสำเร็จในอนาคตเป็นอย่างไร เป็นการใช้จินตนาการที่ไม่ถูกจำกัดด้วยปัจจัยและสถานการณ์ต่างๆ ในปัจจุบัน จึงทำให้เกิดความคิด สร้างสรรค์ การมองการณ์ไกล การมองภาพกว้างและการคิดสิ่งแปลกใหม่ได้ ดีกว่าการคิดจากสภาพ ปัญหาหรือข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน นั่นคือ การใช้ “จิตนาการ” (Imagination) ซึ่งจะมีพลังมาก ขึ้นกลายเป็น “วิสัยทัศน์ร่วม” (Shared Vision) หรือ “อุดมการณ์ร่วม” (Shared Ideal) ซึ่งได้แก่ “สิ่งที่มุ่งมาดปรารถนาร่วมกันหรือเป้าหมาย” นั่นเอง

ขั้นที่ ๒ คือ I : Influence คือ การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่แต่ละคนมีอยู่มาช่วยกันกำหนดวิธีการสำคัญหรือยุทธศาสตร์ (Strategy) ที่จะทำให้บรรลุวิสัยทัศน์ร่วมหรืออุดมการณ์ร่วมของกลุ่มได้อย่างดีที่สุดในขั้นนี้ทุกคนมีโอกาสทัดเทียมกันที่จะให้ข้อคิดเห็นว่า วิธีการสำคัญที่จะทำให้บรรลุวิสัยทัศน์ร่วมหรืออุดมการณ์ร่วมนั้นประกอบด้วยอะไรบ้าง เมื่อทุกคนแสดงความคิดเห็นแล้ว จะนำ “วิธีการ” ที่เสนอแนะทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่ แยกแยะ และพิจารณาร่วมกัน จนกระทั่งได้ “วิธีการสำคัญ” ที่กลุ่มเห็นพ้องต้องกันว่า จะนำไปสู่ ความสำเร็จตามที่กลุ่มต้องการ ซึ่งในการพิจารณาเลือกวิธีการสำคัญนั้น สมาชิกกลุ่มจะมี “ปฏิสัมพันธ์” (Influence หรือ Interaction) ซึ่งกันและกันสูง รวมถึงการถกเถียงโต้แย้งกันด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ได้วิธีการที่กลุ่มเห็นร่วมกันว่าดีที่สุด เนื่องจากเป็นการถกเถียงโต้แย้งในระดับวิธีการ ดังกล่าว มี “เป้าหมาย” หรือ “อุดมการณ์” ร่วมกัน ฉะนั้น กลุ่มยังมีแนวโน้มที่จะรักษาความสามัคคี ไว้ได้โดยไม่ยากนัก

ขั้นที่ ๓ คือ C : Control คือ การนำ “วิธีการสำคัญ” มากำหนดเป็น “แผนปฏิบัติการ” (Action Plan) อย่างละเอียดว่า ทำอะไร มีหลักการและเหตุผลอย่างไร มีกำหนดเวลาอย่างไร ใครรับผิดชอบเป็นหลัก ใครต้องให้ความร่วมมือ จะต้องใช้งบประมาณค่าใช้จ่ายเท่าไร จากแหล่งใด

^{๒๖} จิตรกร โพธิ์งาม, **ทฤษฎี และหลักการพัฒนาชุมชน**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.lecture.cs.buu.ac.th>, [๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๘].

จะมีรายได้จากการดำเนินงานดังกล่าวหรือไม่ถ้ามีประมาณเท่าไร และรายละเอียดอื่นๆ ตามที่เห็นว่าควรระบุไว้ ในขั้นนี้สมาชิกกลุ่มแต่ละคนจะเลือกเองว่า สมัครงจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในเรื่องใดจะเป็นผู้ให้ความร่วมมือในเรื่องใด จะเป็นผู้ร่วมคิดแผนปฏิบัติการข้อใดเป็นการกำหนด “ข้อผูกพัน” (Commitment) ให้ตนเองเพื่อ “ควบคุม” (Control) ให้เกิดการกระทำอันจะนำไปสู่การบรรลุผลที่เป็นเป้าหมายหรืออุดมการณ์ร่วมกันของกลุ่มในที่สุด นอกจากการเข้ารับผิดชอบหรือไม่ความร่วมมือตาม “แผนปฏิบัติการ” ที่กลุ่มร่วมกัน กำหนดขึ้นแล้ว สมาชิกกลุ่มในแต่ละคนยังอาจกำหนด “ข้อผูกพันเฉพาะตัว” (Personal Commitment) ได้อีกด้วย เพื่อเป็นการใช้พลังในส่วนของตัวเองแต่ละคนให้เกิดผลในทางสร้างสรรค์ มากที่สุด

กระบวนการ AIC จะสร้างพลังสร้างสรรค์ขึ้น เมื่อฝ่ายต่างๆ เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน ด้วยความรักความเมตตา ตัว A (Appreciation) คือ ธรรมะอย่างสูง ได้แก่ ความรักและความเมตตา คนอื่น ต้องรับฟัง อดทน และยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ซึ่งตรงกับหลักของพระพุทธศาสนา ฉะนั้น “A” ทำให้เกิดพลังความดีเข้ามา อาจเรียกว่าเป็น “การพัฒนาทางจิตวิญญาณ” (Spiritual Development) พอคนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความรักความเมตตาต่อกัน ก็จะเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน จากการทำงานด้วยกัน ที่เรียกว่า “Interactive learning through action” จึงให้การพัฒนาประสบ ความสำเร็จ เพราะทำให้เกิด “การเรียนรู้” ที่แท้จริง ซึ่งมีพลังมาก ปกติแล้วคนมักจะเรียนรู้กันยาก เพราะฉะนั้น “การพัฒนา” ต้องการ “การเรียนรู้” อย่างมากของทุกฝ่าย นั่นคือ ต้องมี “I” (Influence) ได้แก่ การเรียนรู้ร่วมกันให้เกิดพลัง และต้องมี “C” (Control) ซึ่งได้แก่ “การจัดการ” (Management) และ “แผนปฏิบัติการ” (Action Plan) ที่กำหนดว่าใคร จะทำอะไร อย่างไร เมื่อใด มีค่าใช้จ่ายเท่าไร จะได้เงินจากไหน ถ้าไม่พอจะทำอย่างไร เป็นต้น

การที่จะผลักดันกระบวนการทัศนใหม่ในด้านการพัฒนาให้มีบทบาทในทางปฏิบัตินั้น จะต้องใช้กระบวนการให้ทุกฝ่ายเข้ามาร่วมกันทำงานและเรียนรู้ร่วมกันด้วยความรัก ทุกฝ่ายในที่นี้หมายถึง เบญจภาคีคือ

๑. ชุมชน ได้แก่ องค์กรประชาชน สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา อาสาสมัคร และ ประชาชนทั่วไป

๒. รัฐ ได้แก่ รัฐบาล และหน่วยงานของทางราชการ

๓. นักวิชาการ ได้แก่ สถาบันการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ และผู้ชำนาญการต่างๆ

๔. องค์กรเอกชน ได้แก่มูลนิธิสมาคม องค์กรสาธารณประโยชน์องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรการกุศล สื่อมวลชน ตลอดจนชมรม และกลุ่มต่างๆ

๕. องค์กรธุรกิจ ได้แก่ บริษัท ห้างร้าน และนักธุรกิจ

ปัจจุบันสังคมไทยเกิดปัญหาสังคมขึ้นมากมาย เช่น อาชญากรรม โสเภณีความยากจน ซึ่งเชื่อมโยงไปกับเรื่องความเสื่อมเสียทางศีลธรรม สรุปลแล้วเรียกว่า เป็นวิกฤตการณ์ทางสังคม (Social Crisis) มีสาเหตุทั้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเอง และสาเหตุจากกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงไป กรณีดังกล่าวเป็นปัญหาของประเทศต่างๆ ทั่วโลก การที่จะแก้ไขได้ต้องเปลี่ยนกระบวนการความคิดหรือวิธีคิดใหม่ โดยให้หมึกกำลังกันทุกส่วนเข้ามาเชื่อมโยงกันทำงาน เพราะเราจะแก้ปัญหาละเรื่องไม่ได้ ต้องทำพร้อมกันทุกเรื่อง โดยมีครอบครัวและชุมชนเป็นหลักและอาศัยเครื่องมือ วิธีการทำงานเพื่อให้

บรรลุปเป้าหมาย โดยใช้กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนา (New Development Paradigm) เพื่อ ก่อให้เกิดแนวทางใหม่แห่งความร่วมมือในการพัฒนาของทุกฝ่าย ทั้งทางราชการ ชุมชน องค์กร เอกชน สาธารณะประโยชน์หรือองค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันวิชาการ สถาบันทางศาสนา และภาค ธุรกิจ ในอันที่จะพัฒนาทางเศรษฐกิจ จิตใจ สิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมไปพร้อมกัน เพื่อให้เกิด การพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยระดมทรัพยากรกำลังและทรัพยากรทั้งหมดมาเชื่อมโยงกันในการดำเนินงานสร้างสรรค์สังคม^{๒๗}

สรุปได้ว่า การพัฒนาคือกระบวนการแปรเปลี่ยนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปใน ทิศทางที่ดี ขึ้น และสอดคล้องสัมพันธ์กับค่านิยมสมัยใหม่ที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพและการใช้ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด โดยการพัฒนา มีลักษณะเป็นทั้งกระบวนการวิธีการเคลื่อนไหว การจัดทำโปรแกรม รวมถึงการให้ โอกาสด้วย

๒.๑.๖ การประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

การประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการประยุกต์ใช้ แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนเป็นการนำแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจที่เริ่มจากคนหมู่มาก ของประเทศคือฐานชุมชน ทั้งนี้เพราะการเคลื่อนย้ายกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ไม่ใช่เริ่มต้นจากฐาน ชุมชนก่อให้เกิดความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ การเคลื่อนย้ายฐานการผลิต การเคลื่อนย้ายแหล่งทุน ส่งผลกระทบต่อความไม่ยั่งยืนต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนจากฐาน รากชุมชน คนหมู่มากของประเทศให้มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจและพึ่งพาตนเอง จะนำไปสู่ความมั่นคง ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างยั่งยืน ดังนี้

การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ให้ เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ มีเสถียรภาพ มีความสมดุลและกระจายความมั่นคงเอื้อประโยชน์ต่อคน ส่วนใหญ่และต้องเป็นการเติบโตที่ยั่งยืนได้ในระยะยาว^{๒๘}

๑. การเติบโตอย่างมีคุณภาพ

การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ผ่านมา เป็นการเติบโตที่อยู่บน รากฐานของการสร้างความได้เปรียบในเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) โดยการใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งปัจจัยทุนอย่างเต็มที่ และการใช้แรงงานราคาถูกในการผลิต สินค้าและบริการ ในขณะที่ปัจจัยเชิงโครงสร้างที่เป็นปัจจัยหลักในการผลิต ไม่ได้มุ่งไปในเชิงการ แข่งขันทำให้ไม่สามารถพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงและการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วใน บริบทของเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองโลกได้

ดังนั้น ประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดของการพัฒนาเศรษฐกิจของ ประเทศมาให้ความสำคัญกับความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน (Competitive Advantage) เพื่อปรับ ปัจจัยเชิงโครงสร้างที่เป็นปัจจัยหลักในการผลิตให้มุ่งไปในเชิงการแข่งขัน ที่คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลง ของสถานการณ์โลก ควบคู่กับ “ความเป็นไทย” (Thainess) ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจนที่จะ

^{๒๗} จิตรกร โพธิ์งาม, ทฤษฎี และหลักการพัฒนาชุมชน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.lecture.cs.buu.ac.th>, [๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๘].

^{๒๘} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๖), หน้า ๓๓.

มุ่งเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based Economy) ซึ่งหมายถึง ประเทศไทยต้องรู้ว่า จะผลิตอะไร (What) ผลิตอย่างไร (How) ผลิตโดยใคร (By whom) และผลิตเพื่อใคร (For whom)

การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพ ที่จะทำให้เศรษฐกิจสามารถ แข่งขันได้ในเชิงแข่งขัน เกิดขึ้นจากเงื่อนไขทั้งด้านมหภาคและในระดับจุลภาค

๑. ด้านมหภาค ประกอบด้วย ความมีเสถียรภาพทางการเงินและการคลัง ที่จะสร้างให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการตัดสินใจลงทุนและการดำเนินธุรกิจ ตลอดจน ประสิทธิภาพของการดำเนินธุรกิจให้สามารถแข่งขันได้ ซึ่งแต่ละประเทศจะต้องมีนโยบายมหภาคที่ เสริมซึ่งกันและกันอย่างเหมาะสมทั้งทางด้านการเงิน (การควบคุมอัตราเงินเฟ้อ) การคลัง (ควบคุม การขาดดุลงบประมาณ) การค้า (ลดระดับอัตราภาษีศุลกากร / การส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันทาง การค้าทั้งในและต่างประเทศ / การสร้างความร่วมมือทางการค้า เป็นต้น) และอัตราแลกเปลี่ยนที่ควร มีความยืดหยุ่นสูง

๒. ด้านจุลภาค การปรับโครงสร้างการผลิตเป็นเงื่อนไขสำคัญของการ พัฒนาในระดับนี้ เพื่อตอบคำถามที่ว่า จะผลิตอะไร อย่างไร โดยใคร และเพื่อใคร เนื่องจากการปรับ โครงสร้างการผลิตมีองค์ประกอบใน ๒ ส่วนสำคัญคือ การเลือกผลิตอย่างฉลาด ซึ่งหมายถึง ให้ ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพทางการผลิตภายในประเทศ ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดภายในและต่างประเทศ เช่น สินค้าที่สามารถสร้างความเป็น เลิศในตลาดโลก (Global Niches) เป็นลำดับต้น ควบคู่ไปกับการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ (Productivity) โดยการปรับการใช้ปัจจัยการผลิตให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า ภายใต้แนวคิดการ บริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) โดยมีการ สร้างมูลค่าเพิ่มตลอดสาย (Value Chain) รวมทั้งจะต้องสร้างให้เกิดความเชื่อมโยงของเครือข่าย การผลิตสู่การตลาดในลักษณะของการรวมกลุ่มกัน หรือที่เรียกว่า “Cluster” ที่จะเอื้อให้การพัฒนา ตามนโยบายภายใต้เครื่องมือดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยปัจจัย สนับสนุนพื้นฐานที่สำคัญ ประกอบด้วย

๑. การพัฒนาคุณภาพแรงงานและทุนมนุษย์ (Human Resource Development) เพื่อเพิ่มทักษะและฝีมือแรงงาน รวมทั้งความสามารถทางนวัตกรรมจากภูมิปัญญาที่ เป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งได้จากการลงทุนทั้งด้านสาธารณสุข การศึกษา และการฝึกอบรม ภายใต้เงื่อนไขตลาดแรงงานที่แข่งขันอย่างสมบูรณ์ มีกฎ ระเบียบและ ข้อบังคับทางกฎหมายที่มีการบังคับใช้อย่างจริงจัง เพื่อคุ้มครองแรงงานให้ได้รับความยุติธรรม และ ความปลอดภัยในการทำงาน

๒. การเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของการลงทุน โดยให้ความสำคัญกับ การวิจัยและพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิต และบริการ รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมที่จะช่วยปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับการมีโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ กฎและระเบียบ และการจัดการที่เอื้อต่อการ ลดต้นทุนและความสะดวก คล่องตัว ในการดำเนินการของธุรกิจเอกชน

๓. การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการในทุกระดับเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) ด้วยการยึดหลักการการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) ทั้งภาครัฐและเอกชน การรับทราบหน้าที่และการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรและปัจจัยการผลิตไปสู่ภาคการผลิตที่มีประสิทธิภาพอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง

การใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นภายใต้เงื่อนไขตลาดปัจจัยการผลิตที่มีการแข่งขันและมีข้อมูลข่าวสารที่สมบูรณ์ทำให้ผลตอบแทนของปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้นอาทิผลตอบแทนแรงงานที่แท้จริงที่สะท้อนประสิทธิภาพแรงงานที่เพิ่มขึ้น และที่สำคัญการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปัจจัย การผลิตเป็นหลัก จะไม่สร้างข้อจำกัดต่อทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่จะสนับสนุนการขยายตัวในระยะยาว ทั้งยังจะลดแรงกดดันต่อต้นทุนการผลิตและราคาสินค้าและบริการอันเกิดจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

๒. การเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน

ระบบเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพประกอบด้วย เสถียรภาพภายในประเทศ ได้แก่ การมีอัตราเงินเฟ้อที่ต่ำและไม่ผันผวน มีอัตราการว่างงานในระดับที่เหมาะสม (Non-accelerating Inflation Rate of Unemployment : NAIRU) และหนี้สาธารณะของประเทศอยู่ในระดับที่จัดการได้ เสถียรภาพด้านต่างประเทศ ได้แก่ ฐานะดุลบัญชีเดินสะพัดที่เหมาะสมและทุนสำรองเงินตราต่างประเทศอยู่ในระดับที่เพียงพอ เมื่อเปรียบเทียบกับหนี้ต่างประเทศระยะสั้น และมูลค่าการนำเข้ารายเดือนของประเทศ ซึ่งจะทำให้อัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทยมีเสถียรภาพไม่ผันผวน เสถียรภาพทั้งในและต่างประเทศดังกล่าวสะท้อนถึงการดำเนินนโยบายทางการเงินการคลัง การลงทุน การค้าระหว่างประเทศ และด้านการผลิตที่เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพการผลิตของประเทศอย่างไว้กัตาม จากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๔๐ และช่วงซบเซาของเศรษฐกิจโลกในปี ๒๕๔๔ เป็นสัญญาณบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยขาดความมั่นคงและมีความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่จะพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก จึงจำเป็นที่จะต้องปรับแนวคิดการบริหารเศรษฐกิจมหภาคที่จะนำไปสู่ความมีเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจและความเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีฐานรากอันเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ รวมทั้งมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจที่พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทุกระดับและตลอดเวลา ซึ่งนอกเหนือจากการมีเสถียรภาพทั้งภายในและภายนอกประเทศ ด้วยการบริหารเศรษฐกิจมหภาคอย่างมีประสิทธิภาพตามคุณลักษณะข้างต้นแล้ว จำเป็นที่ประเทศจะต้องให้ความสำคัญกับแนวคิดของการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าควบคู่กับการพัฒนาเพื่อการแข่งขันได้ในระดับโลก หรือที่เรียกว่า “การพัฒนาแบบสองแนวทางหรือคู่ขนาน (Dual Track Development)” เพื่อสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจของประเทศให้เข้มแข็ง โดยที่เศรษฐกิจทั้งสองแนวทางนี้จะต้องมีความเชื่อมโยงและพร้อมที่จะเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน (Local Link, Global Reach)

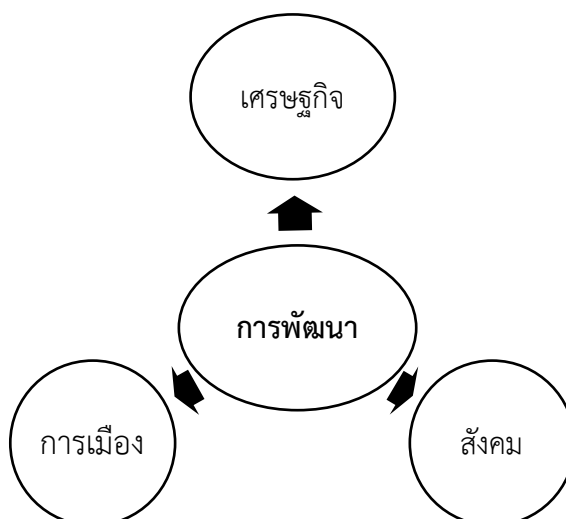
นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา กับความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องคำนึงถึงการมีปัจจัยที่เอื้อต่อการผลิตที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเกิดขึ้นได้จากการผลิตและบริโภคที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพ ประหยัด และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม หรือที่มีลักษณะเรียกว่า “Green

Productivity” มีการใช้ประโยชน์ควบคู่กับการอนุรักษ์ (Conservation) การฟื้นฟูและรักษา (Rehabilitation) เป็นการผลิตและการบริโภคในระดับที่สมดุลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ที่ต้องการความต่อเนื่องของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีการผลิตนวัตกรรม จนสามารถใช้เป็นปัจจัยการผลิตที่ส่งเสริมให้เกิดความมีเสถียรภาพทางภาคการผลิตและบริการได้ในระยะยาว

๓. การกระจายความมั่งคั่ง

ที่ผ่านมา การพัฒนาจะอยู่ในลักษณะการกระจุกตัวทางเศรษฐกิจ มีประชาชนเพียงไม่กี่กลุ่มที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนา ในขณะที่ตัวกันการพัฒนาจะไม่กระจายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศอย่างเท่าเทียมกัน การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ หมายถึง คนในประเทศส่วนใหญ่จะต้องมีส่วนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของตน ทั้งในเรื่องของรายได้ที่ต้องสร้างให้ทุกคนมีโอกาสทางเศรษฐกิจที่จะทำให้เกิดความเท่าเทียมกันของรายได้และกระจายอย่างทั่วถึง รวมทั้งความสามารถในการเข้าถึงการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติ บริการโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ ซึ่งต้องอาศัยรูปแบบการพัฒนาที่มโนบายชัดเจนต่อการพัฒนากลุ่มเป้าหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและส่งเสริมการกระจายรายได้ โดยเฉพาะ (Pro-poor Development Policies) โดยใช้เครื่องมือทั้งด้านมหภาคและจุลภาค ได้แก่ กลไกทางด้านภาษี งบประมาณและสินเชื่อ การขยายการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานและการศึกษาให้ครอบคลุมทั่วถึงทั้งปริมาณและคุณภาพ การเสริมสร้างทักษะแรงงานและสมรรถนะทางอาชีพ การคุ้มครองแรงงาน การส่งเสริมให้เกิดและสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชนและเศรษฐกิจระดับรากหญ้า การดูแลกลไกตลาดสินค้าในแต่ละขั้นตอนให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การแบ่งปันผลตอบแทนในแต่ละขั้นตอนการผลิตมีความเป็นธรรม

จากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทำให้สรุปได้ว่า การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นในทิศทางที่ดีขึ้น ถ้าเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดีก็ไม่เรียกว่าการพัฒนา ขณะเดียวกันการพัฒนาไม่ได้หมายถึง การเพิ่มขึ้นปริมาณสินค้าหรือรายได้ของประชาชนเท่านั้นแต่รวมถึงการเพิ่มความพึงพอใจและเพิ่มความสุขของประชาชนด้วยการพัฒนา อาจจัดแบ่งออกเป็น ๓ ด้านใหญ่ ๆ ได้แก่

แผนภาพที่ ๒.๑ สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

๑. การพัฒนาทางเศรษฐกิจ หมายถึง การพัฒนาด้านการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก การแลกเปลี่ยน การลงทุนเพื่อให้ประชาชนไม่ยากจน เป็นต้น
๒. การพัฒนาทางสังคม หมายถึง การพัฒนาด้านจิตใจ แบบแผน พฤติกรรม รวมตลอดทั้งความสัมพันธ์ของคนในสังคมเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เป็นต้น
๓. การพัฒนาทางการเมือง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สร้างกระบวนการปกครองให้เป็นประชาธิปไตย และประชาชนในประเทศมีสิทธิเสรีภาพตามกฎหมาย เป็นต้น

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพ

๒.๒.๑ ที่มาแนวคิดศักยภาพ

ในปัจจุบันองค์การของเอกชนชั้นนำได้นำแนวคิดสมรรถนะไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานมากขึ้น และยอมรับว่าเป็นเครื่องมือสมัยใหม่ที่องค์กรต้องได้รับความพึงพอใจในระดับต้น ๆ มีการสำรวจพบว่ามี ๗๐๘ บริษัททั่วโลก นำ Core Competency เป็น ๑ ใน ๒๕ เครื่องมือที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับ ๓ รองจาก Corporate Code of Ethics และ Strategic Planning แสดงว่า Core competency จะมีบทบาทสำคัญที่จะเข้าไปช่วยให้งานบริหารประสบความสำเร็จ จึงมีผู้สนใจศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการนำหลักการของสมรรถนะมาปรับให้เพิ่มมากขึ้น

ในปี ค.ศ.๑๙๗๐ US State Department ได้ติดต่อบริษัท McBer ซึ่งแมคเคิลแลนด์เป็นผู้บริหารอยู่ เพื่อให้หาเครื่องมือชนิดใหม่ที่สามารถทำนายผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้อย่างแม่นยำ แทนแบบทดสอบเก่า ซึ่งไม่สัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน เนื่องจากคนได้คะแนนดีแต่ปฏิบัติงานไม่ประสบผลสำเร็จ จึงต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการใหม่ แมคเคิลแลนด์ได้เขียนบทความ “Testing for competence rather than for intelligence” ในวารสาร American Psychologist เพื่อเผยแพร่แนวคิดและสร้างแบบประเมินแบบใหม่ที่เรียกว่า Behavioral Event Interview (BEI) เป็นเครื่องมือประเมินที่ค้นหาผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานดี ซึ่งแมคเคิลแลนด์ เรียกว่า สมรรถนะ (competency)

ในปี ค.ศ.๑๙๘๒ ริชาร์ด โบยัตซิส (Richard Boyatzis) ได้เขียนหนังสือชื่อ The Competent Manager : A Model of Effective Performance และได้นิยามคำว่า competencies เป็นความสามารถในงานหรือเป็นคุณลักษณะที่อยู่ภายในบุคคลที่นำไปสู่การปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ

ปี ค.ศ.๑๙๙๔ แกรีแฮมเมลและซีเค.พราฮาลาด (Gary Hamel และ C.K.Prahalad) ได้เขียนหนังสือชื่อ Competing for The Future ซึ่งได้นำเสนอแนวคิดที่สำคัญ คือ Core Competencies เป็นความสามารถหลักของธุรกิจ ซึ่งถือว่าในการประกอบธุรกิจนั้นจะต้องมีเนื้อหาสาระหลัก เช่น พื้นฐานความรู้ ทักษะ และความสามารถในการทำงานอะไรได้บ้าง และอยู่ในระดับใด จึงทำงานได้มีประสิทธิภาพสูงสุดตรงตามความต้องการขององค์กร

๒.๒.๒ ความหมายของศักยภาพ

ความหมายของคำว่า “ศักยภาพ” คำว่า “ศักยภาพ” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Potential ตามความหมายของรูปศัพท์แปลว่า ภาวะแฝงอำนาจหรือคุณสมบัติที่มีแฝงอยู่ในสิ่งต่าง ๆ อาจทำให้พัฒนาหรือให้ปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้^{๒๙}

ศักยภาพ Competency หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Characteristic or Attributes) ที่ทำให้บุคคลผู้นั้นทำงานในความรับผิดชอบของตนได้ดีกว่าผู้อื่น^{๓๐} ศักยภาพ หมายถึง สิ่งที่จะเกิดขึ้นหรืออาจจะไม่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันหรือ ความเป็นไปได้ในการพัฒนาหรือมีทำให้เจริญได้^{๓๑} ศักยภาพเกี่ยวข้องกับคำที่สำคัญ ๓ คำ คือ อำนาจ ความสามารถ และพลังจึงสรุป ได้ว่า ศักยภาพ หมายถึง พลังอำนาจหรือความสามารถที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวบุคคลและสามารถ ดึงออกมาใช้ได้หากได้รับการกระตุ้นจากภายนอก^{๓๒} ศักยภาพ คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม เป็นกลุ่มพฤติกรรมที่องค์กรต้องการ จากข้าราชการ เพราะเชื่อว่าหากข้าราชการมีพฤติกรรมการทำงานในแบบที่องค์กรกำหนดแล้วจะส่งผลให้ข้าราชการเหล่านั้นมีผลการปฏิบัติงานดี และส่งผลให้องค์กรบรรลุเป้าประสงค์ที่ต้องการไว้ ตัวอย่างเช่น การกำหนดสมรรถนะการบริหารที่ดีเพราะหน้าที่หลักของข้าราชการคือการให้บริการแก่ประชาชนทำให้หน่วยงานของรัฐบรรลุวัตถุประสงค์ คือ การทำให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน องค์ประกอบในการพัฒนาบุคลากรประกอบด้วย ๓ องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ๑) กลุ่มความรู้ (Knowledge) คือ ความสามารถอธิบาย เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างถูกต้องและชัดเจน แบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ รู้ความหมาย รู้ขั้นตอน รู้ประยุกต์ใช้ ๒) กลุ่มทักษะ (Skills) คือ ความสามารถในการลงมือทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เกิดผลผลิต ผลลัพธ์อันพึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวัดทักษะมี ๓ ระดับ คือระดับความซับซ้อนในการปฏิบัติ ระดับความหลากหลาย ระดับความสม่ำเสมอ

^{๒๙}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖), หน้า ๗๘๐.

^{๓๐}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๗.

^{๓๑}C. Procter, A First Course in Factor Analysis, 2nded, (Hillsdale : Lawrence Erlbaum Associates, 1991), p. 805.

^{๓๒}พิมพ์พล พลเวียง, ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : เทพเพ็ญวานิสัย, ๒๕๕๙), หน้า ๑๐

๓) กลุ่มการปฏิบัติ (Practice) คือ รูปแบบการแสดงออกหรือพฤติกรรมของบุคคลที่สอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติอยู่ ซึ่งการแสดงออกอันพึงประสงค์ได้นั้นขึ้นกับปัจจัย ๓ ประการ คือ ค่านิยม แนวโน้มการแสดงออก และแรงจูงใจ ซึ่งส่งผลให้องค์กรมีความได้เปรียบคู่แข่ง เช่น ความกระตือรือร้น ความอดทน และขยันขันแข็งในการทำงาน ค่านิยมในการยอมรับฟังความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ และการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น^{๓๓}

ศักยภาพ หมายถึง ความสามารถหรือความพร้อมในตัวของผู้ใดสิ่งหนึ่งที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุง การจัดการหรือการเข้ามาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ขึ้น^{๓๔} ศักยภาพ ความหมายคือ ความพร้อมที่จะรับงานที่ยากขึ้นในอนาคต ดังนั้นพนักงานคนใดที่มีศักยภาพก็คือ พนักงานที่มีความพร้อมที่จะรับมือกับปัญหาต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในการทำงานในอนาคต และที่สำคัญก็คือ พนักงานคนนั้นจะต้องเป็นคนที่องค์กรสามารถฝากอนาคตไว้กับเขาได้ด้วย นั่นก็คือพนักงานที่มีศักยภาพ^{๓๕} ศักยภาพ หมายถึง ความพร้อมของสิ่งต่าง ๆ ที่จะแสดงผลอำนาจหรือความสามารถการกระทำหนึ่งสิ่งใดให้เกิดการพัฒนาและบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการ^{๓๖} ศักยภาพ (Potentiality) หมายถึง ความสามารถหรือพลังงานที่มีอยู่และพร้อมที่จะกระทำการต่าง ๆ ให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้^{๓๗} ศักยภาพ คือ สิ่งที่มีอยู่เดิมและเป็นทรัพยากรของพื้นที่ซึ่งในปัจจุบันไม่มีการนำมาใช้ประโยชน์หรือนำมาใช้ประโยชน์บ้างแล้วแต่ยังไม่ได้ประโยชน์เต็มที่และน่าจะนำมาใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนา^{๓๘} ส่วน David C. McClelland^{๓๙} เจ้าของแนวคิดการบริหารศักยภาพ (competency) ให้ความหมายและองค์ประกอบศักยภาพ (competency) ไว้ว่าศักยภาพ^{๔๐} คือ บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้น สร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ ดังนั้นศักยภาพ คือ กลุ่มของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และอุปนิสัยในการทำงาน (Attribute) คือ รูปแบบการแสดงออกหรือพฤติกรรมของบุคคลที่สอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติอยู่ ซึ่งการแสดงออกอันพึงประสงค์ได้นั้นขึ้นกับปัจจัย ๓ ประการ คือ ค่านิยม แนวโน้มการแสดงออก และแรงจูงใจ ซึ่งส่งผลให้องค์กรมีความได้เปรียบ

^{๓๓}มหาวิทยาลัยรามคำแหง, แผนพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๕๕, (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๒), หน้า ๖.

^{๓๔}วิวัฒน์ บุญยภักดี, *สรุปปัญหาและการป้องกันแก้ไขผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม*, (กรุงเทพมหานคร : จุลสารการท่องเที่ยว, ๒๕๕๒), หน้า ๔๒.

^{๓๕}ประสิทธิ์ ปิ่นทอง, *การว่าจ้างและการรักษาบุคลากร*, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ็กเซเปอร์ เนท จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๘.

^{๓๖}ณัฐพันธ์ เขจรนันท์, *การจัดการ*, (กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดเคชั่น, ๒๕๕๐), หน้า ๓๒.

^{๓๗}W. Riggs, Fred (ed.), *Frontier of Development Administration*, (North Carolina : Duke University Press, 1970), p.12-15.

^{๓๘}รศ.ดร. รัตน์เสริมพงศ์, *การบริหารภาครัฐ*, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๑), หน้า ๕๖.

^{๓๙}C. McClelland David, *Testing for Competency Rather Than for Intelligence*, *American Psychologist*, (1973). 28, 1-24

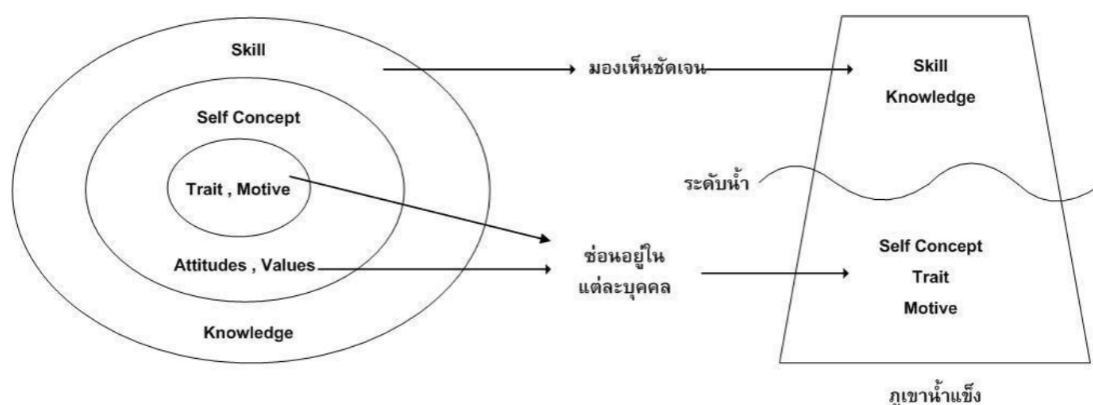
^{๔๐}สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ, “Competency : เครื่องมือการบริหารที่ปฏิเสธไม่ได้,” *Productivity*, ๙ (๕๓) (พ.ย. – ธ.ค.), ๒๕๔๗, หน้า ๔๘.

คู่แข่ง เช่น ความกระตือรือร้น ความอดทน และขันน้แข็งในการทำงานค่านิยมในการยอมรับฟังความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์เพื่อการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ และการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

สรุปได้ว่า ศักยภาพ คือ กลุ่มของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และอุปนิสัยในการทำงาน (Attribute) หรือพฤติกรรมของบุคคลที่สอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติอยู่ ซึ่งการแสดงออกอันพึงประสงค์ได้นั้นขึ้นกับปัจจัย ๓ ประการ คือ ค่านิยม แนวโน้มการแสดงออก และแรงจูงใจ ซึ่งส่งผลให้องค์กรมีความได้เปรียบคู่แข่ง เช่น ความกระตือรือร้น ความอดทน และขันน้แข็งในการทำงานค่านิยมในการยอมรับฟังความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์เพื่อการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ และการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง

๒.๒.๓ องค์ประกอบของศักยภาพ

องค์ประกอบของศักยภาพเป็นการรู้จักตนเอง เป็นการพิจารณาภาพที่เป็นจริงจากกระจกเงา สะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกภาพที่แท้จริง การรู้จักตนเองในทุกสถานการณ์ ทำให้เราสามารถควบคุมอารมณ์ จิตใจ คำพูด การแสดงออก ได้เหมาะสม

แผนภาพที่ ๒.๒ ภาพแสดงความหมายและองค์ประกอบตามแนวคิดของ David C. McClelland

จากภาพอธิบายได้ว่า

ภาพ A คือองค์ประกอบที่สำคัญทั้ง ๕ ประการของศักยภาพ (competency)

ภาพ B คือการแบ่งองค์ประกอบของศักยภาพ (competency) ตามความยากง่าย ของการพัฒนา

กล่าวคือส่วนที่เป็น ความรู้ (knowledge) และทักษะ (skill) นั้นเป็นสิ่งที่แต่ละคน สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ไม่ยากนัก ด้วยการศึกษาค้นคว้าทำให้เกิดความรู้และการฝึกฝนปฏิบัติทำให้ เกิดทักษะ เป็นส่วนที่สามารถมองเห็นได้ชัด นักวิชาการบางท่านเรียกส่วนนี้ว่า Hard Skills สำหรับส่วนที่เป็น Self-Concept (ทัศนคติค่านิยม และความเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเอง) Trait (บุคลิกลักษณะประจำของแต่ละบุคคล) และ Motive (แรงจูงใจหรือแรงขับภายในของแต่ละบุคคล) เป็นสิ่งที่พัฒนาได้ยากเพราะเป็นสิ่งที่ซ่อนอยู่ภายในแต่ละบุคคล นักวิชาการบางท่านเรียกส่วนนี้ว่า Soft Skills เช่นภาวะผู้นำ (leadership) ความอดทนต่อความกดดัน (Stress Tolerance) เป็นต้น

David C. McClelland ได้อธิบายความหมายขององค์ประกอบทั้ง ๕ ส่วนไว้
ดังนี้

Skills คือ สิ่งที่บุคคลกระทำได้ดีและฝึกปฏิบัติเป็นประจำจนเกิดความชำนาญ

Knowledge คือ ความรู้เฉพาะด้านของบุคคล Self-concept คือ ทักษะคติ
ค่านิยมและความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน หรือ สิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตัวเองเป็น

Trait คือ บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลผู้นั้น

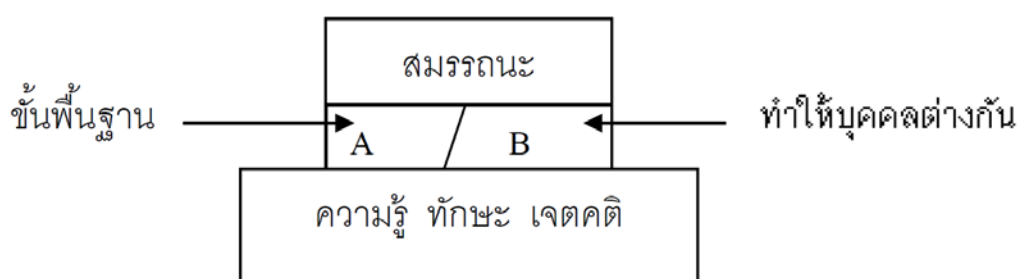
Motive คือ แรงจูงใจหรือแรงขับภายใน องค์ประกอบทั้ง ๕ ส่วนข้างต้นได้
กลายมาเป็นแนวทางในการกำหนด “นิยาม” หรือ “ความหมาย” ของตำรา Competency มากมาย
ในปัจจุบันองค์กรในต่างประเทศได้นำ Competency มาใช้ในการบริหารงานอย่างกว้างขวาง
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานด้านบริหาร ทรัพยากรมนุษย์ เช่น การสรรหา การพัฒนา และการรักษา
บุคลากรในองค์กร

Competency ช่วย ให้ผลงานของบุคลากรตรงตามความต้องการขององค์กร
ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กร รวมทั้งประเทศไทยก็กำลังสนใจในเรื่อง
Competency นี้อย่างมาก^{๔๑}

จากภาพจะพบว่า skill และ knowledge อยู่ส่วนบน หมายถึงว่า ทั้ง skill
และ knowledge สามารถพัฒนาขึ้นได้ไม่ยาก จะโดยวิธีการศึกษาค้นคว้า หรือประสบการณ์ตรงและ
มีการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ

จากแนวคิดของแมคเคิลแลนด้นั้นสกอตต์ บี พารี เห็นควรจะรวมส่วนประกอบ
ที่เป็น ความคิดเกี่ยวกับตนเอง คุณลักษณะและแรงจูงใจเข้าเป็นกลุ่มเรียกว่า พหุตินิสัยที่พึงประสงค์
(attributes)

ดังนั้นบางครั้งเมื่อพูดถึงองค์ประกอบของสมรรถนะจึงมีเพียง ๓ ส่วนคือ
ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ ซึ่งตามทัศนะของแมคเคิลแลนด์กล่าวว่า^{๔๒} สมรรถนะเป็นส่วนประกอบ
ขึ้นมาจากความรู้ ทักษะ และเจตคติ / แรงจูงใจ หรือ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ / แรงจูงใจ
ก่อให้เกิดสมรรถนะ ดังภาพที่ ๒.๒

แผนภาพที่ ๒.๓ สมรรถนะเป็นส่วนประกอบที่เกิดขึ้นมาจากความรู้ ทักษะ เจตคติ

^{๔๑}สุรชาติ ฅ หนองคาย, แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนาระบบสุขภาพ, เอกสาร
ประกอบคำบรรยาย, (ภาควิชาบริหารงานสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล), (อัสสัมชัญ), หน้า ๑๑.

^{๔๒}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๔-๔๘

จากภาพความรู้ ทักษะ และเจตคติไม่ใช่ศักยภาพ แต่เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดศักยภาพ ดังนั้น ความรู้เพียงอย่างเดียวจะไม่ใช่ศักยภาพ แต่ถ้าเป็นความรู้ที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดกิจกรรมจนประสบความสำเร็จถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของศักยภาพ ศักยภาพในที่นี้จึงหมายถึงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลงานสูงสูดนั้นตัวอย่างเช่น ความรู้ในการขับรถ ถือว่าเป็นความรู้ แต่ถ้านำความรู้มาท าหน้าที่เป็นผู้สอนขับรถ และมีรายได้จากส่วนนี้ ถือว่าเป็นศักยภาพ ในทำนองเดียวกันความสามารถในการก่อสร้างบ้านถือว่าเป็นทักษะ แต่ความสามารถในการสร้างบ้านและนำเสนอให้เกิดความแตกต่างจากคู่แข่ง ได้ถือว่าเป็นศักยภาพหรือในกรณีเจตคติ / แรงจูงใจก็เช่นเดียวกันก็ไม่ใช่ศักยภาพ แต่สิ่งจูงใจให้เกิดพลังทำงานสำเร็จตรงตามเวลาหรือเรียกว่ากำหนดหรือดีกว่ามาตรฐาน ถือว่าเป็นศักยภาพ ศักยภาพตามนัยดังกล่าวข้างต้นสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ

๑. ศักยภาพขั้นพื้นฐาน หมายถึง ความรู้ หรือ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นของบุคคลที่ต้อง มีเพื่อให้สามารถที่จะทำงานที่สูงกว่า หรือ ซับซ้อนกว่าได้ เช่น สมรรถนะในการพูด การเขียน เป็นต้น

๒. ศักยภาพที่ทำให้เกิดความแตกต่าง (Differentiating Competencies) หมายถึง ปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีผลการทำงานที่ดีกว่าหรือสูงกว่ามาตรฐาน สูงกว่าคนทั่วไปจึงทำให้เกิดผลสำเร็จ ที่แตกต่างกัน

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่าศักยภาพ (Competency) มีองค์ประกอบสำคัญ ๕ ประการ โดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ส่วนแรกคือส่วนที่มองเห็นได้ชัด พัฒนาได้ไม่ยากนักด้วยการศึกษาค้นคว้า มีองค์ประกอบ ๒ ประการ ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skills) หรือเรียกส่วนนี้ว่า Hard Skills สำหรับส่วนที่สองคือส่วนที่ซ่อนเร้นอยู่ในแต่ละบุคคล เป็นสิ่งที่พัฒนาได้ยากเพราะซ่อนเร้นอยู่ในตัวบุคคล มีองค์ประกอบ ๓ ประการ ได้แก่ ทศนคติค่านิยม และความเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเอง (Self-Concept) บุคลิกลักษณะประจำตัวของแต่ละบุคคล (Trait) และ แรงจูงใจหรือแรงขับภายใน (Motive) หรือเรียกส่วนนี้ว่า Soft Skills

ความหมายของคำว่า Competency คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และ คุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Characteristic of Attributes) ที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรม (Behavior) ที่จำเป็นและมีผลทำให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานในความรับผิดชอบของตนได้ดีกว่าผู้อื่น Competency ของคนซึ่งเกิดได้จาก ๓ คือ^{๔๓}

๑. เป็นพรสวรรค์ที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด
๒. เกิดจากประสบการณ์การทำงาน
๓. เกิดจากการฝึกอบรมและพัฒนา ประเภทของ Competency แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๑. ชีตความสามารถหลัก (Core Competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะหรือการแสดงออกของพฤติกรรมของพนักงานทุกคนในองค์กร ที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อและอุปนิสัยของคนในองค์กรโดยรวม ถ้าพนักงานทุกคนในองค์กรมีชีต

^{๔๓}ณรงค์วิทย์ แสันทอง, **มารู้จัก COMPETENCY กันเถอะ**, (กรุงเทพมหานคร : เอช อาร์ เซ็นเตอร์, ๒๕๕๗), หน้า ๘.

ความสามารถ ประเภทนี้ก็จะมีส่วนที่จะช่วยสนับสนุนให้องค์การบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ได้ ซัดความสามารถ ชนิดนี้จะถูกกำหนดจากวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าหมายหลัก หรือกลยุทธ์ขององค์กร

๒. ซัดความสามารถด้านการบริหาร (Managerial Competency) คือ ความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการ เป็นซัดความสามารถที่มีได้ทั้งในระดับผู้บริหารและระดับพนักงานโดยจะแตกต่างกันตามบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ (Role-Based) แตกต่างตามตำแหน่งการบริหาร งานที่รับผิดชอบ ซึ่งบุคลากรในองค์กรทุกคนจำเป็นต้องมีในการทำงาน เพื่อให้ทำงานสำเร็จและต้องสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์วิสัยทัศน์พันธกิจขององค์กร เช่น การวางแผน การบริหารการเปลี่ยนแปลง การทำงานเป็นทีม การติดต่อสื่อสาร การแก้ปัญหาและตัดสินใจ ภาวะผู้นำความคิดสร้างสรรค์การสร้างนวัตกรรมใหม่ เป็นต้น

๓. ซัดความสามารถตามตำแหน่งงาน (Functional Competency) คือ ความรู้ความสามารถในงานซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะของงานต่าง ๆ (Job-Based) เช่นตำแหน่งวิศวกรไฟฟ้า ควรต้องมีความรู้ด้านวิศวกรรม นักบัญชีควรต้องมีความรู้ด้านการบัญชี เป็นต้น หน้าที่งานที่ต่างกัน ความสามารถในงานย่อมจะแตกต่างกันตามอาชีพ ซึ่งอาจเรียกซัดความสามารถชนิดนี้สามารถเรียก Functional Competency หรือเป็น Job Competency เป็น Technical Competency ก็ได้อาจกล่าวได้ว่าซัดความสามารถชนิดเป็นซัดความสามารถเฉพาะบุคคลซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ทักษะ พฤติกรรม และคุณลักษณะของบุคคลที่เกิดขึ้นจริงตามหน้าที่หรืองานที่รับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย แม้ว่าหน้าที่งานเหมือนกัน ไม่จำเป็นว่าคนที่ปฏิบัติงานในหน้าที่นั้นจะต้องมีความสามารถเหมือนกัน

หลังจากที่ทราบแล้วว่าแต่ละภาระงาน แต่ละวิชาชีพ จำเป็นจะต้องมีซัดความสามารถ ไดบ้างในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ การจัดทำซัดความสามารถให้มีความชัดเจนเข้าใจตรงกัน ทั้งผู้บังคับบัญชา และผู้ปฏิบัติงาน ควรมีการจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้พนักงานสามารถใช้ เป็นแนวในการพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับซัดความสามารถที่องค์กรกำหนดซึ่งมีส่วนประกอบ ที่สำคัญดังตัวอย่างเช่น ชื่อของซัดความสามารถ (Competency Name) ซึ่งจะต้องสะท้อนให้เห็นถึงความคิดรวบยอดหลักที่เป็นภาพลักษณ์โดยรวมของซัดความสามารถนั้น

คำจำกัดความของซัดความสามารถ (Brief Definition) ซัดความสามารถแต่ละตัว จะต้องมีการอธิบายเพราะจะช่วยให้บุคลากรในส่วนต่าง ๆ ขององค์กรมีความเข้าใจร่วมกันถึงหน้าที่ ของซัดความสามารถแต่ละตัว โดยหลักการที่สำคัญในการเขียนคำอธิบายเกี่ยวกับซัดความสามารถ นั้นได้แก่คำอธิบายซัดความสามารถนั้นจะต้องขึ้นต้นด้วยการกระทำที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมของบุคคล และจะต้องมีผลลัพธ์ของการกระทำประกอบอยู่ด้วยพร้อมทั้งแบ่งระดับซัดความสามารถตามตำแหน่ง พร้อมคำอธิบายเชิงพฤติกรรมในแต่ละระดับดังตัวอย่างเช่น ความเป็นเลิศในการให้บริการ (Service Excellent)

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ก็คือกระบวนการเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากร ทั้งในด้านความคิดเห็นที่มีต่องานและผลของการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยพัฒนาในแต่ละด้านขององค์ประกอบของศักยภาพ (Competency) ที่กล่าวข้างต้น โดยมีกระบวนการพัฒนาอิงแนวคิดแบบระบบ (The Systems Approach) เพื่อการควบคุมตรวจสอบระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่าดำเนินไปอย่างมี

ประสิทธิภาพและได้ผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เมื่อได้ผลและข้อมูลย้อนกลับก็จะได้นำไปปรับปรุงกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เหมาะสมต่อไป

สรุปได้ว่าการพัฒนาศักยภาพ ที่กล่าวมาข้างต้น ที่แสดงถึงการพัฒนา “คน” เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด บุคลากรที่มีประสิทธิภาพเป็นที่ต้องการขององค์กรในทุกยุคทุกสมัย ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือองค์กรภาคเอกชน ดังนั้นการพัฒนาคือเพื่อให้กลายเป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์กรเสมอ นี่เป็นเหตุให้องค์กรทั้งหลายทุ่มเทงบประมาณเพื่อการพัฒนาบุคลากรของตนมากขึ้นทุกขณะ ถึงกับมีการกำหนดสัดส่วนของงบประมาณเพื่อการพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจน แต่อย่างไรก็ดีในการที่จะพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจำต้องมีความเข้าใจในพื้นฐานตลอดจนที่มาของความรู้สึนึกคิดของแต่ละบุคคลประกอบกัน ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องเข้าใจในแนวคิด ทฤษฎีตลอดจนสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจให้มากขึ้นอันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาต่อไป อันได้แก่ ทฤษฎีการจูงใจและความต้องการสมมติฐานทั่วไปเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่แนวความคิดเกี่ยวกับความแตกต่างของบุคคล และแนวคิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร ซึ่งล้วนแล้วแต่มีผลในการหล่อหลอมความคิดของบุคลากรและสะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมซึ่งนำไปสู่การพัฒนาความสามารถของบุคลากรทั้งสิ้นดังจะกล่าวในลำดับต่อไป

๒.๔ การประยุกต์ใช้แนวคิดศักยภาพ

การประยุกต์ใช้แนวคิดศักยภาพนักวิชาการได้เสนอเทคนิคการพัฒนาศักยภาพตนเอง ดังนี้^{๔๔}

คนเราเกิดมาคงไม่มีใครดีพร้อมไปหมดทุกด้าน คนทุกคนย่อมมีทั้งจุดอ่อนและจุดเด่นแตกต่างกันไปตามเบื้องหลังชีวิตของแต่ละคน บางคนฉลาดแต่ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ บางคนเก่งแต่นำเสนอไม่เป็น บางคนทำงานดี ขยันขันแข็ง แต่รับไม่ได้ที่ถูกคนอื่นตำหนิหรือดุด่า บางคนเก่งแต่ไม่ค่อยยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ฯลฯ สิ่งสำคัญในการพัฒนาตนเอง ไม่ได้อยู่ที่ว่าใครมีจุดอ่อนหรือจุดเด่นน้อยกว่าหรือมากกว่ากัน แต่อยู่ที่ใครสามารถค้นหา ยอมรับ และลงมือกำจัดจุดอ่อนและเสริมจุดเด่นของตนเองได้มากกว่า คนบางคนหาไม่เจอแม้กระทั่งจุดอ่อนและจุดเด่นของตัวเอง คนบางคนหาเจอแต่ไม่ยอมรับจุดอ่อน หรือบางคนยอมรับแต่บอกว่าแก้ไขยากหรือแก้ไขไม่ได้ เพราะมันเป็นอย่างนี้มาตั้งนานแล้วถ้าใครเจอสมสุขชีวิตที่หนักๆ ขอให้รีบถึงเรือใบหรือกระดานโต้คลื่นไว้เป็นข้อคิด ขอให้คิดเสมอว่าใบเรือแห่งชีวิตของเราไม่ได้อยู่ที่มรสุมอะไรจะนำพาไปที่ใด แต่อยู่ที่ทิศทางและเป้าหมายชีวิตภายในของตัวเราเองว่าเราต้องการไปยังที่ใด ส่วนจะมีปัญหาอะไรเข้ามาขัดขวางหรือไม่ นั่น เราสามารถบริหารมันได้ เหมือนกับเรือใบที่เปราะบางแต่สามารถนำพาผู้คนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้ สำหรับการพัฒนาตนเอง โดยการกำจัดจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งนั้น ขอแนะนำขั้นตอนในการพัฒนาดังนี้

^{๔๔}กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์, จิตวิทยาการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๔), หน้า ๒๒๙-๒๓๐.

๑. สำรวจค้นหาจุดอ่อนและจุดเด่น สิ่งที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาตนเองคือ การค้นหาตัวเองให้เจอว่าตัวเองมีจุดอ่อนและจุดเด่นตรงไหนบ้าง สำหรับวิธีการในการวิเคราะห์สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การเปรียบเทียบเรื่องต่างๆ กับผู้อื่น เช่น การควบคุมอารมณ์ ทักษะด้านภาษา ทักษะด้านการสื่อสาร ระบบการคิด การอ่าน การเขียน การนำเสนอ รวมถึงวินัยในตนเองในด้านต่าง ๆ การใช้ผู้อื่นเป็นกระจกเงา การใช้แบบทดสอบ เราสามารถทดสอบจุดอ่อนและจุดเด่นของเราได้จากแบบทดสอบประเภทต่างๆ เช่น แบบทดสอบทางจิตวิทยาเพื่อคุณลักษณะนิสัย แบบทดสอบทางภาษา แบบทดสอบการคำนวณ ฯลฯ การนำเอาปัญหาและความสำเร็จในชีวิตมาทบทวนเพื่อหาจุดอ่อนและจุดเด่น เช่น ทบทวนดูว่าเรื่องอะไรที่เรารับมือไม่ได้ เรื่องอะไรที่เราไม่ชอบมากที่สุด เรื่องอะไรที่เรายังแก้ปัญหาไม่ตก ในขณะเดียวกันก็ให้ทบทวนดูความสำเร็จที่เราได้รับเกิดจากอะไร เช่น การที่เรามีหน้าที่การงานที่สูงในปัจจุบันเพราะเราเรียนเก่ง หรือเพราะเราทำงานดี เพราะเราเข้ากับหัวหน้าได้ดี ฯลฯ

๒. จัดลำดับความสำคัญ เมื่อเราทราบจุดอ่อนและจุดเด่นของตัวเองแล้ว ให้ลองนำมาจัดลำดับดูว่าเรื่องไหนเป็นเรื่องที่สำคัญและต้องกำจัดหรือพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยพิจารณาจากปัจจัยดังต่อไปนี้ ถ้าไม่กำจัดจุดอ่อนหรือเสริมจุดเด่นนั้นๆ จะส่งผลกระทบต่อเป้าหมายในชีวิตของเรามากน้อยเพียงใด เช่น ถ้าเราไม่กำจัดจุดอ่อนเรื่องการควบคุมอารมณ์ เราคงไม่สามารถเติบโตขึ้นเป็นหัวหน้าได้ หรือ ถ้าเราไม่พัฒนาทักษะด้านภาษา เราคงไม่สามารถทำงานกับบริษัทต่างชาติตามที่เราหวังไว้ได้ ความถี่ในการเกิดขึ้นของจุดอ่อนหรือจุดเด่น จุดอ่อนใดที่เกิดขึ้นบ่อยๆ โดยที่เราไม่สามารถควบคุมมันได้ หรือไม่รู้ตัวให้กำจัดออกไปก่อน เช่น เรามักจะลืมตัวพูดอะไรออกไปโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้ฟังอยู่เสมอทั้งๆ ที่เราไม่ได้ตั้งใจ สำหรับจุดเด่นที่เรามีและต้องใช้งานบ่อยๆ ก็ควรจะพัฒนาเพิ่มเติมให้ดียิ่งขึ้น

๓. ลงมือกำจัดจุดอ่อนและพัฒนาจุดเด่น สิ่งสำคัญที่สุดในการกำจัดจุดอ่อนและพัฒนาจุดเด่นคือ การลงมือปฏิบัติจริง ถ้ามีความยากลำบากในการแก้ไขและพัฒนาหลายสิ่งหลายอย่างพร้อมกัน ขอแนะนำให้ทำทีละอย่าง เช่น ช่วงแรกอาจจะพัฒนาในเรื่องทัศนคติก่อน เมื่อทำได้สำเร็จแล้ว ค่อยๆ พัฒนาในเรื่องอื่นๆต่อไป จุดหักเหที่สำคัญในการลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาตัวเองอยู่ที่ “อย่าลืมนึกถึงความตั้งใจ” คนบางคนท้อ คนบางคนขาดความอดทนอดกลั้น พ่ายแพ้ภัยตัวเอง แน่แน่นอนว่าการทำอะไรก็ตามย่อมมีปัญหาอุปสรรค แต่ขอให้คิดเสียว่าปัญหาอุปสรรคนั้นคือความท้าทาย พยายามหาแรงจูงใจเข้ามาเสริมทัพอยู่ตลอดเวลา เช่น บางคนได้แรงใจจากลูก บางคนได้แรงใจจากเป้าหมายในชีวิต บางคนได้แรงใจจากเพื่อน การกำจัดจุดอ่อนเปรียบเสมือนคนกำลังเลิกระบอบ อาจจะมีทรมานบ้าง หงุดหงิดบ้าง แต่ถ้าผ่านไปได้ถึงขั้นเปลี่ยนพฤติกรรมหรือเปลี่ยนนิสัย โอกาสที่มันจะกลับมางอกเงยในชีวิตของเราก็น้อยลง แต่ถ้าเราได้เพียงครั้งๆ กลางๆ โอกาสที่นิสัยที่ไม่ดีจะกลับมาเติบโตอีกก็มีมากขึ้น ฉะนั้นต้องกำจัดแบบถอนรากถอนโคน

๔. ประเมินผลและแก้ไขปรับปรุง เมื่อเราได้กำจัดจุดอ่อนหรือเสริมจุดแข็งอะไรให้กับชีวิตแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะต้องทำคือการประเมินผลดูว่าได้ตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ เพราะอะไรก็ตามที่เราสามารถวัดได้ ประเมินผลได้ เราสามารถจัดการกับมันได้ และการประเมินผลจะช่วยให้เราสามารถตั้งเป้าหมายที่ท้าทายเพิ่มขึ้นไปอีก ขอให้คิดว่าการกำจัดจุดอ่อนและการพัฒนาจุดเด่นของเราเป็นเกมอย่างหนึ่งที่เรากำลังเล่นอยู่กับตัวเอง จงสนุกและเพลิดเพลินกับมัน

มากกว่าที่เราคิดว่าเป็นภาระหน้าที่ที่หน้าเบื่อจากเทคนิคดังกล่าวจะเห็นว่าประเด็นสำคัญไม่ได้อยู่ที่เรามีจุดอ่อนหรือจุดเด่นอะไรหรือมีจำนวนมากน้อยเพียงใด แต่อยู่ที่เราหาจุดอ่อนและจุดเด่นของตัวเองเจอหรือไม่ เรายอมรับมันหรือไม่ โดยเฉพาะสิ่งที่เป็นจุดอ่อน และเราได้ลงมือกำจัดจุดอ่อนและพัฒนาจุดเด่นอย่างจริงจังหรือไม่ “ปัจจัยสู่ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ เริ่มต้นที่การชนะใจตนเอง”

จากแนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพทำให้สรุปได้ว่า มนุษย์เราทุกคนมีความสามารถที่จะทำงานทุกสิ่งให้ลุล่วงสำเร็จได้ดังที่ตั้งความหวังไว้ แต่ว่าใครจะประสบความสำเร็จดังที่มุ่งหวังไว้ก็ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้นมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด มีความพยายาม มุ่งมั่นที่จะทำสิ่งนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด และมีการนำเอาความสามารถที่ซ่อนเร้นภายในร่างกายออกมาใช้ประโยชน์ได้มากเพียงใด ความสามารถที่ซ่อนเร้นนี้เราเรียกว่า “ศักยภาพ” “การพัฒนา” หมายถึง การเปลี่ยนแปลงอย่างมีกระบวนการ โดยมีจุดมุ่งหมาย “การพัฒนาศักยภาพ” หมายถึง การนำเอาความสามารถที่ซ่อนเร้นภายในร่างกาย นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างมีกระบวนการ การพัฒนาศักยภาพของตนเองมีความสำคัญมากกับความเจริญก้าวหน้าในชีวิตและหน้าที่การทำงาน คนที่ต้องการประสบความสำเร็จควรจำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ซึ่งคงต้องมีการพัฒนากันหลายๆ ด้าน

๒.๓ แนวคิดความเป็นผู้ประกอบการ

๒.๓.๑ ที่มาของแนวคิดผู้ประกอบการ

คำว่า “ผู้ประกอบการ” (Entrepreneur) มีต้นกำเนิด มาจากภาษาฝรั่งเศส Entrepreneur ซึ่งหมายถึง "to undertake" หมายถึง การรับดำเนินการ แต่ในบริบทของธุรกิจ แปลว่า “การเริ่มต้นทำธุรกิจ” วิวัฒนาการของผู้ประกอบการมาจากแนวคิดและทฤษฎีของ ๔ สาขาวิชา ได้แก่ เศรษฐศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์และสังคมวิทยา จิตวิทยา และการจัดการ กล่าวคือ นักเศรษฐศาสตร์ศึกษาและพัฒนาแนวคิดของความเป็นผู้ประกอบการในแง่บทบาทของการพัฒนาเศรษฐกิจ ความเป็นผู้ประกอบการจะเชื่อมโยงกับการก่อตั้งกิจการธุรกิจและการสร้างสรรค์กิจกรรมทางเศรษฐกิจใหม่ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจในพื้นที่ นักพฤติกรรมศาสตร์สนใจศึกษาคุณลักษณะและความเป็นผู้นำที่มีบาร์มีของผู้ประกอบการที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และนักจิตวิทยาศึกษาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการที่เป็นคนที่ชอบเสี่ยง และมีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ ความสามารถในการควบคุมและความมีอิสระในการตัดสินใจ นักวิชาการด้านการจัดการช่วยทำให้กระบวนการพัฒนาธุรกิจใหม่ให้มีกิจกรรมหรือขั้นตอนในการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) ในหลายนิยามโดยมีกระบวนการที่เริ่มต้นจาก การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ความคิดใหม่ การรวบรวมทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อให้เกิดธุรกิจหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ต้องการ การยอมรับความเสี่ยงหรือความล้มเหลวที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งผู้ประกอบการจะกระบวนการในการสร้างหรือแสวงหาโอกาสและดำเนินการให้เกิดขึ้น แม้อาจไม่สามารถควบคุมทรัพยากรที่ใช้ได้ทั้งหมด ความเป็นผู้ประกอบการเกี่ยวข้องกับการให้ความหมายหรือแนวคิด การสร้างธุรกิจใหม่ และการกระจายผลประโยชน์และคุณค่าแก่บุคคล

องค์การและสังคม^{๔๕} อุทิศเวลาและความอดทน และรับความเสี่ยงทางการเงิน ทางจิตวิทยาและทางสังคมที่อาจเกิดขึ้น และรับผลรางวัลตอบแทนในรูปของเงิน ความพึงพอใจส่วนบุคคล และความมีอิสระทางความคิด^{๔๖}

๒.๓.๒ ความหมายของผู้ประกอบการ

มีนักวิชาการให้คำจำกัด ความหมายของผู้ประกอบการไว้หลากหลาย ความหมาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ริเริ่มโดยใช้กระบวนการในการแยกแยะสินค้าและบริการที่มีอยู่เดิมเพื่อสร้างสินค้าและบริการใหม่ โดยมีวิธีการจำแนกของการเป็นผู้ประกอบการออกเป็น ๕ วิธีได้แก่ ๑. การนำเสนอสินค้าที่มีคุณภาพใหม่ ๒. การใช้วิธีการผลิตแบบใหม่ ๓. การเปิดตลาดใหม่ ๔. การค้นหาแหล่งซื้อวัตถุดิบใหม่หรือการค้นหาวัตถุดิบชนิดใหม่ และ ๕. การก่อตั้งกิจการใหม่^{๔๗} นอกจากนี้เป็นบุคคลที่ต้องการความสำเร็จสูงโดยเป็นผู้มีความกระตือรือร้นและคนรับความเสี่ยงในระดับปานกลาง^{๔๘} หรือผู้ที่ริเริ่ม ยอมรับความเสี่ยงของการล้มเหลว และการควบคุมภายในขององค์การ^{๔๙} และยังบุคคลที่เชื่อมั่นในตนเองที่จะปฏิบัติตามความคิดหรือความฝันของตนโดยมุ่งมั่นที่จะทำให้สิ่งที่ตนต้องการเป็นจริง และเมื่อต้องเผชิญกับความผิดหวังหรือความล้มเหลวก็จะค้นหาทางอื่นอยู่เสมอเพื่อหาทางให้สิ่งที่ตนต้องการเป็นจริง^{๕๐} หรือเป็นบุคคลที่ก่อตั้งธุรกิจใหม่ที่ต้องเผชิญกับความเสี่ยงและความไม่แน่นอน เพื่อผลกำไรและความก้าวหน้าขององค์การ โดยการใช้ประโยชน์จากโอกาสและทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์การตามที่จำเป็น^{๕๑} นอกจากนี้แนวคิดของผู้ประกอบการยังเป็นบุคคลที่มีแรงบัลดาลใจในการแสวงหาโอกาสและประยุกต์ใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างความแตกต่างในการดำเนินงานทางธุรกิจโดยมีความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะทำการก่อตั้งธุรกิจสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่องทำหน้าที่ในการใช้โอกาสที่มีอยู่ในตลาดและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดหาและนำเอาทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ ผู้ประกอบการ คือ ผู้ที่แบกรับความเสี่ยงในระหว่างการแสวงหาโอกาสและเกิดความคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมนอกจากนี้

^{๔๕}J. A. Timmons & S. Spinelli, **New Venture Creation: Entrepreneurship for the 21st Century**, (New York : McGraw-Hill/Irwin, 2009), p.5

^{๔๖}R.D. Hisrich, M.P. Peters, & D.A. Shepherd, **Entrepreneurship**, 7thed, (Singapore : McGraw-Hill, 2008), p.8.

^{๔๗}J.A. Schumpeter, **The Theory of Economic Development**, (New York : Oxford University Press, 2010), p.23.

^{๔๘}C. McClelland David, **The Achieving Society**, (New York : D. Van No Strand Company Inc. 1961), pp.23-25.

^{๔๙}L.E. Shapiro, **How to raise a child with a high EQ**, (New York : Harper Collins Publishers, Inc, 1997), p.41.

^{๕๐}K. Catlin & J.B. Matthews, **Leading at the Speed of Growth : Journey From Entrepreneur to CEO**, (Cleveland, Ohio : Hungry Minds, 2001), p.25.

^{๕๑}N.M. Scarborough & T.W. Zimmerer, **Effective small business management : an Entrepreneurial Approach**, 7th ed, (Upper Saddle River, N.J. : Prentice Hall, 2003), p.3.

ผู้ประกอบการยังทำหน้าที่ในการบริหารกิจกรรมของตนเองรวมถึงการบริหารงานประจำ^{๕๒} อย่างไรก็ตามยังได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบการสามารถแบ่งได้เป็น ๘ ด้าน ๑. เป็นผู้ใฝ่หาความสำเร็จ ๒. เป็นผู้มีควมรับผิดชอบ ๓. เป็นผู้ยอมรับความเสี่ยง ๔. เป็นผู้มีควมเชื่อมั่นในตนเอง ๕. เป็นผู้ตอบสนองรวดเร็ว ๖. เป็นผู้มีควมยืดหยุ่นและอดทน ๗. เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดีและ ๘. เป็นผู้มีควมรู้ประสบการณ์^{๕๓}

๒.๓.๓ ความสำคัญของผู้ประกอบการ

ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ คือ ผู้ประกอบการขณะที่ปัจจัยด้านอื่น ๆ เป็นเพียงสภาวะแวดล้อมที่เป็นเพียงปัจจัยเสริมช่วยให้เกิด ความสมบูรณ์ เพราะผู้ประกอบการเป็นผู้กำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ นโยบาย และกลยุทธ์ต่าง ๆ ให้ เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและสังคมที่ตนดำเนินอยู่ เพื่อผลักดันธุรกิจให้เกิดการพัฒนาความสำเร็จ ตามที่คาดหวัง^{๕๔}

นอกจากนี้ยังต้องมีบทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบการในการดำเนินธุรกิจ มีหน้าที่ที่สำคัญมากมาย ได้แก่^{๕๕}

๑. บทบาทหน้าที่การเป็นผู้ก่อตั้งองค์กร ผู้ประกอบการเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ก่อตั้งองค์กร ทางธุรกิจ เป็นผู้มีหน้าที่ในการนำปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคน ทรัพยากรการผลิต ต่าง ๆ มารวมกัน โดยจัดการกับปัจจัยเหล่านั้น ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

๒. บทบาทหน้าที่การเป็นเจ้าขององค์กรผู้ประกอบการเป็นทั้งผู้ลงทุนและถือหุ้นใน กิจการ ซึ่งต้องเป็นผู้จัดการธุรกิจนั้นๆ

๓. บทบาทการเป็นผู้นำ ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีบทบาทในการเป็นผู้นำอย่างเด่นชัด โดยต้องเป็นผู้ริเริ่มงานใหม่ ๆ รวมทั้งปรับปรุงประสิทธิภาพ และผลักดันให้เกิดการทำงาน เป็นทีม โดยอาศัยศิลปะในการปกครอง ตลอดจนส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่ลูกน้อง ให้พร้อมที่จะรับมือและก้าวทันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้น การเป็นผู้นำถือเป็นปัจจัยที่สำคัญมากต่อความสำเร็จของการเป็นผู้ประกอบการเพราะการเป็นผู้นำถือเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในการบริหารจัดการ

๔. บทบาทการเป็นผู้จัดการ ในหลากหลายสถานการณ์ผู้ประกอบการจึงมีบทบาท หน้าที่แตกต่าง กันออกไป ไม่ว่าจะเป็นบทบาทใดก็ตาม รวมทั้งบทบาทการเป็นผู้จัดการ

๕. บทบาทการเป็นผู้นำควมรู้ความชำนาญมาใช้ ผู้ประกอบการจำเป็นต้องนำควมรู้ ความชำนาญที่มีอยู่มาใช้ในการดำเนินงาน จัดการกับทรัพยากรที่มีอยู่ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ และมองหาช่องทางหรือโอกาสทางธุรกิจ

^{๕๒}บุญทวรรณ วิงวอน, การเป็นผู้ประกอบการเชิงกลยุทธ์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๕), หน้า ๕๕.

^{๕๓}ชัยยุทธ์ เลิศพาชิน, การเป็นผู้ประกอบการ, ลำปาง : คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ๒๕๕๔), หน้า ๕.

^{๕๔}อาทิตย์ วุฒิกะโร. “สรุปสาระสำคัญร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.”, *อุตสาหกรรมสาร*, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๓, (มีนาคม -เมษายน ๒๕๕๔) : ๔ – ๕.

^{๕๕}P. A. Wickham, *Strategy Entrepreneurship : A Decision Making Approach to New Venture Creation and Management*, 2nded, (England : Financial, 2001), p.232.

๖. บทบาทหน้าที่การเป็นผู้ระบุโอกาสทางการตลาด ผู้ประกอบการต้องวิเคราะห์ทิศทางของตลาด เพื่อหาช่องทาง ซึ่งช่องทางนั้นเป็นตลาดที่มีศักยภาพในโลกธุรกิจ

๗. บทบาทหน้าที่การเป็นผู้นำนวัตกรรมใหม่เข้าสู่ตลาด ผู้ประกอบการต้องหานวัตกรรมใหม่มาปรับใช้ในองค์กร โดยนวัตกรรมนั้นอาจจะนำมาปรับใช้ในหลายๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของผลิตภัณฑ์ แนวทางการบริหารจัดการผลผลิต การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล การบริการ และการขนส่ง

๘. บทบาทของผู้สร้างสรรค์สังคม เมื่อธุรกิจได้มีการเติบโตและขยายตัวออกไป นอกจากเป็นการตอบสนองความต้องการของลูกค้าแล้ว ผู้ประกอบการยังสามารถกระทำเพื่อรับผิดชอบต่อสังคม โดยไม่ได้ดำเนินธุรกิจแบบมุ่งกำไรเพียงอย่างเดียว หรือทำธุรกิจที่ก่อให้เกิดผลเสีย ต่อผู้บริโภคหรือประชาชน จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณค่าสมควรแก่การยกย่องของสังคม และการสนับสนุนของประชาชนหรือลูกค้าต่อไป

๒.๓.๔ บทบาทผู้ประกอบการ

บทบาทของผู้ประกอบการในธุรกิจขนาดเล็กที่เริ่มต้นจากเจ้าของกิจการมีความสำคัญยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจ และธุรกิจเหล่านี้จะเติบโตเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ต่อไป ดังนั้นผู้ประกอบการมักจะปฏิบัติภารกิจในบทบาทดังต่อไปนี้^{๕๖}

๑. บทบาทของนักลงทุน
๒. บทบาทของผู้จัดการ
๓. บทบาทของผู้นำ
๔. บทบาทของผู้สร้างสรรค์สังคม

บทบาทของผู้ประกอบการในกิจการขนาดเล็กเริ่มต้นจากเจ้าของกิจการ นับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ และโอกาสที่กิจการเหล่านี้จะเติบโตกลายเป็นกิจการขนาดใหญ่ ความสำเร็จขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้ประกอบการจะปฏิบัติภารกิจในบทบาทดังต่อไปนี้^{๕๗}

๑. ความคิดของตัวเอง แต่ไม่มีผู้ร่วมทุนทำให้การลงทุนในกิจการครั้งแรกต้องเป็นเงินส่วนตัว ดังนั้นผู้ประกอบการจึงเป็นผู้ที่กล้าเสี่ยงลงทุน เพื่อลงมือทำประโยชน์ต่อสังคม โดยพิสูจน์ ความสามารถให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

๒. บทบาทของผู้จัดการ แม้ว่ากิจการที่ตั้งขึ้นจะเป็นเพียงกิจการขนาดเล็กในฐานะ ผู้ประกอบการจำเป็นต้องประกอบภารกิจในฐานะผู้จัดการเพื่อให้สามารถดำเนินการตามเป้าหมาย ของกิจการได้จนบรรลุผลสำเร็จ โดยผู้ประกอบการต้องหาความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ในการจัดการและต้อง พยายามสร้างสมประสบการณ์ในการจัดการให้มากขึ้นด้วย

^{๕๖} สติธย์ นิยมญาติ และคณะ, โครงการคุณลักษณะของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จ, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาสน, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐.

^{๕๗} J.G. Longenecker, C.W. Moore and J. Petty, *Small Business Management – an Entrepreneurial Emphasis Small Business Management*, (New York : J.W. South Western, 1994), p.85.

๓. บทบาทของผู้นำ โดยปกติกิจการขนาดเล็กมักจะจ้างบุคคลเข้ามาทำงานตาม ความเหมาะสมขององค์กรทำให้ผู้ประกอบการต้องมีบทบาทในการเป็นผู้นำอย่างเด่นชัด โดยต้อง เป็นผู้บุกเบิกริเริ่มงานใหม่ๆ รวมทั้งปรับปรุงประสิทธิภาพงานปัจจุบัน และผลักดันให้เกิดการทำงานเป็น ทีม โดยอาศัยศิลปะในการปกครอง ตลอดจนส่งเสริมขวัญและกำลังใจ อีกทั้งพัฒนา ลูกน้องให้เติบโต ก้าวทันเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการงานด้วย

๔. บทบาทของผู้สร้างสรรค์สังคม เมื่อผู้ประกอบการได้ริเริ่มกิจการเพื่อช่วยเหลือ และทำประโยชน์กับสังคมและผู้บริโภคในเชิงเศรษฐศาสตร์แล้ว หากว่ากิจการเติบโตและขยายตัว ออกไปนอกจากเป็นการตอบสนองความต้องการของลูกค้าแล้ว ผู้ประกอบการยังสามารถกระทำเพื่อ รับผิดชอบต่อสังคมโดยไม่มุ่งดำเนินกิจการแบบมุ่งกำไรเพียงอย่างเดียว หรือทำ กิจการที่ก่อให้เกิด ผลเสียต่อผู้บริโภคหรือชุมชน จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณค่าสมควรแก่การยกย่องของ สังคม และการสนับสนุนของประชาชนหรือลูกค้าต่อไป

นอกจากนี้ผู้ประกอบการยังเป็นผู้ที่ริเริ่มกิจการ ขึ้นมาและดำเนินงานกิจการ ขึ้นมาและดำเนินงานกิจการอย่างต่อเนื่องโดยมุ่งที่จะกิจการประสบ ความสำเร็จและก้าวหน้ายิ่งขึ้น ไป โดยธรรมชาติแล้วผู้ประกอบการกิจการส่วนมากมักจะเริ่มกิจการ ของตนจากขนาดเล็กแล้วจึงค่อยๆ เติบโตขึ้นเมื่อการดำเนินงานได้ประสบผลสำเร็จเป็นขั้นๆ ตามลำดับ ขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการในกิจการขนาดเล็กนับได้ว่าเป็นผู้เล็งเห็นถึงโอกาสหรือความ ต้องการที่สามารถจัดตั้ง กิจการขึ้นมาให้บริการตอบสนองลูกค้าและสังคมได้ กิจการขนาดเล็ก กลายเป็นกิจการที่มีจำนวน มากมาย และมีบทบาทยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจในการสร้างคุณค่าต่าง ๆ ทั้งภาค การผลิต การขาย และการบริการต่าง ๆ^{๕๘}

ดังนั้น จากความหมายของผู้ประกอบการที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้เห็นว่า บุคคลที่จะเป็นผู้ประกอบการนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น ขวนขวายที่จะเอาปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มาผสมผสานด้วยหลักการจัดการ ทำให้เกิดเป็นสินค้าแปลกใหม่ เกิดผู้บริโภคใหม่ มีการแสวงหาตลาด หรือช่องทางที่ทำให้เกิดกำไร เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ให้กับสินค้าตัวเดิมอยู่เสมอ หรือปรับปรุงกระบวนการผลิตเดิมให้ดีขึ้น เกิดการลดต้นทุนการผลิตในการบริหารงานการจ้องครโดยหาข้อบกพร่อง แล้วทำการปรับปรุงให้ดีขึ้น ติดตามข่าวสารสถานการณ์ต่าง ๆ ที่รู้ตหน้าอย่างรวดเร็วตลอดจนวิทยาการใหม่ ๆ ไปใช้ปรับปรุงให้ดีขึ้น

๒.๓.๕ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ

ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของสังคมจะ มากหรือน้อย สืบเนื่องมาจาก แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของประชากร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ดังกล่าว จะก่อให้เกิดสภาพจิตใจในลักษณะต่าง ๆ โดยสภาพจิตใจของผู้ประกอบการนั้น มีลักษณะสรุปได้ดังนี้^{๕๙}

๑. มีความกล้าเสี่ยงพอสมควร แต่เป็นความกล้าเสี่ยงชนิดที่มีขั้นเชิง และส่งเสริมให้มี การตัดสินใจได้โดยไม่ลังเล

^{๕๘}D.F.Kuralko and R.M. Hodgetts, *Entrepreneurship : A Contemporary Approach* Fort Worth. n.p., 1998), pp.1-3.

^{๕๙}บรรพต วีระชัย, *สังคมวิทยาการเมือง*, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๔), หน้า ๘๔-๘๕.

๒. มีความกระตือรือร้นที่จะดำเนินการใดๆ ก็ตามให้เป็นผลสำเร็จ
๓. มีความรับผิดชอบและเชื่อมั่นในตนเอง
๔. ต้องคำนึงถึงผลการกระทำใดๆ โดยตีค่าออกมาในรูปของเงินตรา
๕. คอยหาโอกาส และช่องทางในการประกอบกิจกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ
๖. มีความสามารถในการจัดรูปงาน และการวาง ตัวบุคคลในหน่วยงาน สำหรับปัจจัยที่ใช้ในการประเมินความเป็น ผู้ประกอบการได้ดังนี้^{๖๐}
๑. ความสามารถทางนวัตกรรม เป็นความสามารถในการแสวงหาช่องทาง

ใหม่ ๆ

๒. ความสามารถในการจัดการกับสิ่งยุ่งเหยิง เป็นความสามารถในการจัดการกับสิ่งที่ เกิดอย่างไม่คาดฝัน คุณลักษณะนี้จะเกี่ยวพันใกล้ชิดกับกระบวนการเกิดนวัตกรรม นั่นคือ นวัตกรรม จะเกิดจากความคิดสร้างสรรค์และผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์สามารถจะจัดการสิ่งต่าง ๆ ที่ อยู่ในสภาพ รุนวายุ่งเหยิงให้เข้ารูปเข้ารอยได้ดี

๓. ความปรารถนาความสำเร็จ เป็นแรงผลักดันให้เกิดการทุ่มเทเพื่อบ่มงูสู่ เป้าหมาย

๔. ความสามารถวางแผนอย่างสมจริง เป็นแผนงานที่ประกอบไปด้วยเป้าหมาย ที่ท้าทายขณะเดียวกันก็เป็นเป้าหมายที่สามารถคาดคะเนว่าจะสำเร็จได้ด้วย

๕. เป็นผู้นำที่เน้นเป้าหมายจะใช้ความสามารถของตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชา มุ่ง ไปสู่เป้าหมายหลัก

๖. ผู้ประกอบการจะรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริง รวมทั้งศึกษาและกำหนด แนวทาง ปฏิบัติที่เป็นไปได้

๗. มีความรับผิดชอบ ผู้ประกอบการเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย และตัดสินใจว่าจะ ใช้ ความสามารถที่มีอยู่ทำงานไปในทิศทางใด

๘. สามารถปรับตัวได้ เป็นความสามารถเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ได้ตาม สถานการณ์

๙. เป็นนักจัดองค์การและนักบริการ ผู้ประกอบการจะต้องระบุและจัดกลุ่ม พนักงาน ที่เหมาะสมให้สามารถทำงานประสบความสำเร็จได้ รวมทั้งให้ความสำคัญกับความสามารถ ของคน และคัดเลือกคนที่เหมาะสมกับงาน

ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ มักจะมีลักษณะดังต่อไปนี้^{๖๑}

๑. เป็นนักวิเคราะห์โอกาส ชอบค้นคว้าหาความรู้แสวงหาโอกาสเพื่อไปสู่ ความสำเร็จมักจะหาหนทางที่ดีกว่าในการทำงานต่าง ๆ

^{๖๐} ดนัย เทียนพุ่ม, กลยุทธ์การพัฒนาคน : สิ่งท้าทายความสำเร็จของธุรกิจ, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗), หน้า ๖๖-๖๗.

^{๖๑} ถาวร ศรีสุขะโต และธนะเวช ศรีสุขะโต, เคล็ดลับการหาธุรกิจ SMEs, (กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์, ๒๕๔๓), หน้า ๒๕.

๒. เป็นนักแก้ปัญหา สามารถเข้าถึงปัญหาและแก้ไขด้วยความมั่นใจ คือเข้าใจอย่าง ชัดเจนว่าจะต้องทำอะไรให้สำเร็จ และสามารถแก้ไขปัญหา ได้อย่างรวดเร็ว มักจะมองหาทางเลือก ต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหา รู้ว่าจะต้องประเมินทางเลือกอย่างไร เพื่อที่จะแก้ปัญหาได้ง่ายที่สุด

๓. เป็นนักคิดที่มีเหตุผล ไม่กลัวที่จะยอมรับว่าตัวเองผิด เมื่อผู้ประกอบการพบวิธีแก้ปัญหาแล้ว ก็นำที่จะนำวิธีแก้ปัญหานั้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยดู เพื่อหลีกเลี่ยงการตัดสินใจผิดพลาดที่เข้าข้างตัวเอง และยอมรับการปรับปรุงด้วยวิธีที่ดีกว่า

๔. เป็นนักบริการตามวัตถุประสงค์เข้าใจงานที่ละเอียดแต่ละงานที่จะต้องเสร็จ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งจะต้องมีการวางแผน การตัดสินใจทางกลยุทธ์ มักจะสรรหาทางที่ดีที่สุดอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

๕. เป็นนักทำงาน ชอบทำกิจกรรมและต้องทำให้สำเร็จ เวลาส่วนตัวจะเป็นเวลา ทำงานไปด้วย และจะทำทุกอย่างที่ทำได้

๖. เป็นนักควบคุม ผู้ประกอบการชอบที่จะควบคุมงานและควบคุมตัวเอง ได้รู้ว่าตัวเองกำลังทำอะไรอยู่ สามารถทำงานทำงานคนเดียวได้ มีความมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จ และ สำหรับผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จแล้วนั้น คือผู้ประกอบการที่ขาดประสบการณ์ด้านการบริหาร วางแผนทางการเงินผิดพลาด วิเคราะห์ทำเลที่ตั้งผิด ควบคุมกิจการไม่ได้ ค่าใช้จ่ายสูง บริหารลูกหนี้ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ทุ่มเท และขยายกิจการเกินตัว ปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจหรือ ความสำเร็จในการแข่งขัน คือ ความสามารถหลักของธุรกิจ (Core Competencies) ซึ่งเป็นคำที่ใช้อธิบายถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบทางทฤษฎีและการปฏิบัติการทางกลยุทธ์ธุรกิจ โดยอ้างถึง สิ่งที่รวมกันของทักษะและเทคโนโลยี ซึ่งทำให้บริษัทสามารถผลิตบางสิ่งบางอย่างที่มีคุณค่าสำหรับลูกค้า และดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาทั้งยังใช้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในตลาดการแข่งขัน และควรคิดใหม่เกี่ยวกับกลยุทธ์ในเทอมของความสามารถมากกว่าหน่วยกลยุทธ์ธุรกิจ

๒.๓.๖ ศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ

ศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการที่ ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย^{๒๒}

๑. ศักยภาพแห่งความสำเร็จ (Achievement Competencies)

๑.๑ การแสวงหาโอกาส (Opportunity Seeking) คือการกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ หรือประยุกต์ใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมา เพื่อสร้างสรรค์หาโอกาสใหม่ ๆ

๑.๒ ความมุ่งมั่น (Persistence) คือ ความมุ่งมั่นที่จะใช้สติปัญญาความสามารถ ที่ตนเองมีอยู่ ในการทำงานมากกว่าคนอื่นก็ตาม

๑.๓ ความมีพันธะต่องาน ความผูกพัน ความรับผิดชอบในงาน (Commitment to Work Contact) คือการที่ผู้ประกอบการได้ตั้งเป้าหมายแล้ว จะนิยามภาพถึงความรู้สึที่จะ เกิดขึ้นเมื่อเขาประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวและจะแสวงหาความต้องการประสบความสำเร็จแก่ตนเองและแก่บุคคลอื่นที่อยู่รอบตัว ความรู้สึกผูกพันต่อเป้าหมายนี้จะทำให้ผู้ประกอบการทุ่มเท ทำงานอย่างเต็มกำลัง เต็มความสามารถรับผิดชอบงานที่ทำอย่างเต็มที่ แม้จะเผชิญกับอุปสรรคที่ อาจขัดขวางการดำเนินงาน

^{๒๒}อรพิน สันติธีรกุล, คู่มือมาตรฐานการพัฒนาผู้ประกอบการ SMEs : การพัฒนาขีดความสามารถผู้ประกอบการ, (เชียงใหม่ : ภาควิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓), หน้า ๕๖.

๑.๔ ความต้องการไฝ่หาทางด้านคุณภาพ และประสิทธิภาพ (Demand for Quality and Efficiency) คือ การทำงานอย่างกระตือรือร้น มีชีวิตชีวา มองเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นโอกาสที่จะได้เรียนรู้ อดีตเป็นเครื่องช่วย ตัดสินใจ สำรวจหาวิธีการใหม่ ๆ มาแก้ไขปัญหา ไม่ยึดติดกับแผนงานที่วางไว้หากไม่สามารถปฏิบัติได้ แต่ยอมเปลี่ยนแปลงแผนงานให้เป็นไปตามสถานการณ์ รับฟัง ข้อเสนอแนะคำวิจารณ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานให้เป็นไปตามแนวทางที่วางไว้

๑.๕ ความกล้าเสี่ยง (Risk Taking) คือ ผู้ประกอบการมักจะชอบทำงานท้าทาย ไม่มีความภูมิใจกับงานที่ง่ายและหลีกเลี่ยงงานที่มีความเสี่ยงสูงเกินไป โดยผู้ประกอบการจะชอบงาน ที่มีความเสี่ยงปานกลางที่อาจประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวก็ได้ แต่ประเมินแล้วว่า มีโอกาสทำให้ ประสบผลสำเร็จได้

๒. ศักยภาพแห่งการวางแผน (Planning Competencies)

๒.๑ การตั้งเป้าหมาย (Goal Setting) คือ การที่ผู้ประกอบการมีเป้าหมาย สอดคล้องกับความสนใจสิ่งที่ตนเองถนัด และเป้าหมายนั้นผู้ประกอบการได้ประเมินตนเองแล้วว่า ไกล่เคียงความเป็นจริง และมีความสามารถที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในงานนั้น ๆ ได้

๒.๒. การวางแผน ติดตาม.ประเมินอย่างมีระบบ (Systematic Planning and Monitoring) คือ คิดวางแผนและวางกลยุทธ์ไว้ล่วงหน้า รวมถึงการใช้หลักบริหารงานอย่างเป็นระบบ เพื่อวิเคราะห์ปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน และนำมาประเมินเพื่อค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคนั้นๆ

๒.๓ การแสวงหาข้อมูล (Information Seeking) คือ การค้นหาและแสวงหา ข้อมูลอื่นๆ เช่น ข้อมูลทั่วไปด้านเศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย หรืออื่นๆ รวมถึงการแสวงหาความรู้จากบุคคลอื่นๆ จากการอบรมสัมมนา การปรึกษาแนะนำจากผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อช่วยให้สามารถ วิเคราะห์สถานการณ์ได้ถูกต้อง

๓. ศักยภาพแห่งอำนาจ (Power Competencies)

๓.๑ การชักชวน การชักชวน การมีเครือข่าย (Persuasion Networking) คือ ความสามารถที่จะชักจูง โน้มน้าวจิตใจผู้อื่นให้เข้ามาช่วย เหลือร่วมมือด้วยดี รู้จักใช้ความสามารถ ในการบริหารงาน สร้างทัศนคติ แรงจูงใจต่อผู้ร่วมงานให้สามารถเข้าใจการดำเนินงานและเต็มใจ ปฏิบัติงานตามที่วางแผนไว้ นอกจากนี้ยังมีแนวทางในการดำเนินธุรกิจแบบสร้างพันธมิตรและพึ่งพากันเพื่อให้ธุรกิจด้วยกันทั้งกลุ่ม

๓.๒ ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self Confidence) คือ เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่น ใน ความสามารถของตนเอง ชอบอิสระและพึ่งตนเอง ตั้งใจเด็ดเดี่ยว เข้มแข็ง มีลักษณะเป็นผู้นำ

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับผู้ประกอบการบุคคลที่ก่อตั้งองค์กร เป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วนและดำเนินการโดยยอมรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินกิจการมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในธุรกิจ พร้อมทั้งเป็นผู้แบกรับความเสี่ยงจากการประกอบธุรกิจเพื่อผลกำไรและความพอใจ หรือมีบทบาทเป็นผู้กระตุ้นในการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโดยเป็นผู้ที่มีเป้าหมายในการ ค้นหา มีการวางแผนอย่างรอบคอบ และตัดสินใจตามกระบวนการประกอบกิจการ รวมทั้งผู้ประกอบการต้องเป็นผู้ทำงานอย่างสร้างสรรค์ มีมุมมองในแง่ดีตามพันธะในการจัดสร้างแหล่ง ทรัพยากรใหม่ หรือนำความสามารถเก่าไปรวมกันเป็นลักษณะใหม่ เพื่อเป้าหมายในการสร้างสรรค์

ตามวิธีพอเพียงสร้างความมั่นคงแก่กิจการและรับผิดชอบต่อสังคม การแสวงหาโอกาสทางธุรกิจ การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน และนวัตกรรมใหม่สู่ตลาดตลอดเวลา

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์อุปทาน

๒.๔.๑ ที่มาของอุปสงค์อุปทาน

ในทางเศรษฐศาสตร์ อุปสงค์และอุปทาน (อังกฤษ: Demand and Supply) เป็นแบบจำลองพื้นฐานที่อธิบายความสัมพันธ์ของผู้ซื้อและผู้ขายสินค้าในตลาดที่มีการแข่งขัน โดยถือว่าอุปสงค์และอุปทาน เป็นตัวแปรที่กำหนดปริมาณและราคาของสินค้าแต่ละชนิดในตลาด^{๖๓} โดยทั่วไป อุปสงค์ (demand) คือ ความต้องการซื้อสินค้าและบริการ ในขณะที่อุปทาน (supply) คือ ความต้องการขายสินค้าและบริการ^{๖๔} นอกจากนี้อุปสงค์ (demand) และอุปทาน (supply) เป็นโมเดลเศรษฐศาสตร์ ใช้สำหรับอธิบายการเปลี่ยนแปลงของราคาและจำนวนของสินค้าในตลาด ในเศรษฐศาสตร์จุลภาค อธิบายว่าระดับราคามีการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นผลมาจากดุลยภาพระหว่างปริมาณความต้องการของสินค้า และจำนวนสินค้าที่มีอยู่ในขณะนั้น เส้นกราฟได้แสดงให้เห็นว่าเมื่ออุปสงค์ได้เพิ่มขึ้นส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นทั้งระดับราคาและปริมาณสินค้า ซึ่งจะกลายเป็นจุดดุลยภาพใหม่บนเส้นโค้งอุปทาน ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาคว่าด้วย อุปสงค์และอุปทาน พยายามอธิบายและทำนายถึงระดับราคาและปริมาณสินค้าที่มีการขายในตลาดที่มีการแข่งขัน ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นหนึ่งในเรื่องพื้นฐานของแบบจำลอง เศรษฐศาสตร์ที่พบได้ทั่วไป เนื่องจากมักจะถูกใช้เป็นส่วนประกอบพื้นฐานสำหรับแบบจำลองและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ขั้นสูง

กล่าวโดยทั่วไปแล้ว ข้อมูลทฤษฎีจะระบุว่าเมื่อใดก็ตามที่สินค้าถูกขายในตลาด ณ ระดับราคาที่ผู้บริโภคมีความต้องการสินค้ามากกว่าจำนวนสินค้าที่สามารถผลิตได้แล้ว ก็จะทำให้เกิดการขาดแคลนสินค้าขึ้น ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวก็จะส่งผลให้มีการเพิ่มขึ้นของระดับราคาของสินค้า โดยที่ผู้บริโภคกลุ่มที่มีความพร้อมในการจ่ายชำระ ณ ระดับราคาที่เพิ่มขึ้นนั้นก็จะส่งผลให้ราคาตลาดสูงขึ้น ในตรงข้ามระดับราคาจะต่ำลงเมื่อปริมาณสินค้าที่มีให้นั้นมีมากกว่าความต้องการที่เกิดขึ้น กระบวนการดังกล่าวจะดำเนินไปจนกระทั่งตลาดเข้าสู่จุดดุลยภาพ ซึ่งเป็นจุดที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดเกิดขึ้นอีก เมื่อใดก็ตามที่ผู้ผลิตทำการผลิตสินค้าที่จุดดุลยภาพนี้ ซึ่งเป็นจุดเดียวกับที่ผู้ซื้อตกลงซื้อที่ระดับราคดังกล่าวแล้ว ณ จุดนี้กล่าวได้ว่าตลาดเข้าสู่จุดสมดุล

๒.๔.๒ ความหมายอุปสงค์

อุปสงค์ (Demand) หมายถึง ความต้องการซื้อสินค้าหรือปริมาณซื้อสินค้า หรือ บริการ ณ ระดับราคาต่าง ๆ กันขณะใดขณะหนึ่ง เวลาใดเวลาหนึ่งอุปสงค์จะสำเร็จได้นั้นจะต้องมีอำนาจสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง (Purchasing Power) สนับสนุน^{๖๕} โดยเฉพาะในวิชา

^{๖๓}N.G. Mankiw, *Principles of Economics*, 3rd ed, Mason, (Ohio : Thomson/South-Western, 2004), p.63.

^{๖๔}G. Bannock, R.E. Baxter, and R. Rees, "Demand". *The Penguin Dictionary of Economics*, 3rd ed, (Harmondsworth : Penguin Books Ltd, 1985), p.114.

^{๖๕}บรรยง มีชัย, *เอกสารประกอบการสอนเศรษฐศาสตร์*, (เชียงใหม่ : พรพิพัฒน์, ๒๕๕๖), หน้า ๒๐.

เศรษฐศาสตร์ ซึ่งอาจให้คำจำกัดความได้ว่า อุปสงค์สำหรับสินค้าและบริการชนิดหนึ่ง หมายถึง จำนวนต่าง ๆ ของสินค้าหรือบริการชนิดนั้นที่ผู้บริโภคต้องการซื้อระยะหนึ่ง ณ ระดับราคาต่าง ๆ ของสินค้าชนิดนั้น หรือระดับรายได้ต่าง ๆ ของผู้บริโภค หรือระดับราคาต่าง ๆ ของสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจแบ่งออกเป็น ๓ ชนิด คือ ๑) อุปสงค์ต่อราคา ๒) อุปสงค์ต่อรายได้ ๓) อุปสงค์ต่อราคาสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่กำลังพิจารณาอยู่^{๖๖}

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของอุปสงค์ (Demand) หมายถึง ปริมาณความต้องการซื้อสินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่งของผู้บริโภคที่มีความเต็มใจที่จะซื้อ และสามารถซื้อหาได้ในขณะใดขณะหนึ่ง ณ ระดับราคาต่างๆ ที่ตลาดกำหนดมาให้ จะเห็นได้ว่าอุปสงค์ที่มีประสิทธิภาพ (Effective Demand) ประกอบด้วย ๓ ส่วนที่สำคัญ คือ

๑. ความต้องการซื้อ (Wants) ลำดับแรกผู้บริโภคจะต้องมีความอยากได้ในสินค้าหรือบริการเหล่านั้นก่อน อย่างไรก็ตาม การมีแต่ความต้องการไม่ถือว่าเป็นอุปสงค์ เพราะอุปสงค์จะต้องเป็นความต้องการที่สามารถซื้อได้และเกิดการซื้อขายขึ้นจริงๆ

๒. ความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to Pay) คือการที่ผู้บริโภคมีความยินดีที่จะยอมเสียสละเงินหรือทรัพย์สินที่ตนมีอยู่เพื่อแลกเปลี่ยนกับสินค้าหรือบริการต่างๆ เหล่านั้น มาเพื่อใช้ในการบำบัดความต้องการของตน

๓. ความสามารถที่จะซื้อ (Purchasing Power or Ability to Pay) ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ คือไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีความอยากได้หรือความต้องการในสินค้าหรือบริการมากน้อยเพียงใดก็ตาม ถ้าปราศจากความสามารถที่จะซื้อหรือจัดหาแล้วการซื้อขายจริงๆ จะไม่เกิดขึ้น นั่นคือ จะเป็นแต่เพียงความต้องการที่มีแนวโน้มจะซื้อ (Potential Demand) เท่านั้น

อุปสงค์ ยังหมายถึง การเกิดขึ้นอย่างมีเหตุและผลและมีเงื่อนไขครบ ๓ ประการ คือ ความต้องการ อำนาจซื้อ และความยินดีที่จะจ่าย^{๖๗} สำหรับปริมาณสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งของผู้บริโภคต้องการเปลี่ยนแปลงปริมาณการซื้อ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสินค้าและบริการชนิดนั้น ๆ แต่ปัจจัยอื่น ๆ นั้นคงที่ทำให้ผู้บริโภคสินค้าลดลง ในขณะที่ราคาของสินค้าลดลง ปริมาณความต้องการซื้อของสินค้านั้น ๆ จะเพิ่มขึ้น ดังนั้นปริมาณความต้องการซื้อจะแปรผกผันระดับราคาของสินค้าและบริการชนิดนั้นเสมอ^{๖๘}

อุปสงค์ในวิชาเศรษฐศาสตร์ หรือภาษาอังกฤษใช้คำว่า Demand หมายถึง ความต้องการซื้อสินค้าหรือบริการ ณ ระดับราคาต่าง ๆ ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ โดยอุปสงค์จะประกอบไปด้วย ๒ ส่วน ได้แก่ ๑. ความต้องการที่จะซื้อ หรือ

^{๖๖}วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, **หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๕, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, ๒๕๕๒), หน้า ๒๓.

^{๖๗}กัญญา กุณทีกาญ, **หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น (เศรษฐศาสตร์จุลภาค)**, (เชียงใหม่ : งานส่งเสริม กองวิจัยต่าง ๆ และกองบริการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒), หน้า ๘.

^{๖๘}รัตนา สายคณิต และชลดา จามรกุล, **หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น**, พิมพ์ครั้งที่ ๕ (กรุงเทพมหานคร : เียร์บุคพับลิชเชอร์, ๒๕๕๐), หน้า ๔๓.

Willing to Buy ๒. ความสามารถในการจ่ายเพื่อซื้อ หรือ Ability to Pay^{๖๙} หรือ หมายถึง ความต้องการซื้อสินค้าและบริการ^{๗๐} อุปสงค์ คือ ความต้องการซื้อสินค้าและบริการ (จำนวนหรือปริมาณของสินค้าและบริการ) ของผู้ซื้อหรือผู้บริโภค ณ ระดับราคาที่แตกต่างกันของสินค้าชนิดนั้น หรือ ณ ระดับรายได้ต่างๆ ของผู้บริโภค หรือ ณ ระดับราคาต่างๆของสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง ณ เวลาใดเวลาหนึ่งอุปสงค์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคต้องมี (๑) มีความสามารถทางการเงินเพียงพอที่จะซื้อได้ (Purchasing Power or Ability to Pay) และ (๒) มีความต้องการที่จะซื้อ (Willingness to Pay) ถ้าขาดอย่างหนึ่งอย่างใดไป จะไม่ถือว่าเป็นอุปสงค์ขนาดของอุปสงค์จะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ มากมาย แต่ปัจจัยที่สำคัญมีอยู่ ๖ ปัจจัย คือ (๑) ระดับราคาของสินค้าและบริการชนิดนั้น (๒) ระดับรายได้ของผู้ซื้อ (๓) ระดับราคาของสินค้าและบริการชนิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (๔) รสนิยมของผู้ซื้อ (๕) ขนาดของประชากร และ (๖) การคาดคะเนเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต เชื่อมโยงโซอุปสงค์ เริ่มต้นจากการวางแผน วัตถุดิบในการผลิต กระบวนการผลิต การส่งมอบสินค้า และการส่งคืนสินค้า^{๗๑}

สำหรับ คำว่า อุปสงค์ (Demand)^{๗๒} หมายถึง จำนวนหรือปริมาณต่าง ๆ ของสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคต้องการซื้อภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ ณ ระดับราคาต่างๆ กันของสินค้าชนิดนั้นโดยลักษณะของความต้องการซื้อนั้นจะประกอบด้วย

๑. ความปรารถนาอยากที่จะซื้อ หรือความเต็มใจอยากที่จะซื้อ เพื่อสนองความพอใจของเราให้มากที่สุด

๒. ความสามารถที่จะซื้อหรืออำนาจซื้อ หมายถึงความสามารถการเงินความต้องการในเศรษฐศาสตร์ต้องประกอบด้วย ๒ สิ่งดังกล่าวข้างต้น ถ้ามีความปรารถนาอยากซื้อแต่ไม่พร้อมด้วยอำนาจซื้อ หรือไม่ยอมได้ แต่สามารถจะซื้อได้ ไม่ถือเป็นอุปสงค์ อุปสงค์ในเศรษฐศาสตร์นั้นเป็น effective demand ซึ่งหมายถึงผู้ซื้อเต็มใจอยากที่จะซื้อและสามารถซื้อได้ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์หมายถึง ตัวแปรหรือปัจจัยต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อจำนวนสินค้าที่ผู้บริโภคปรารถนาจะซื้อ (Quantity Demand) ปัจจัยเหล่านี้ จะมีอิทธิพลต่อปริมาณซื้อเล็กน้อยไม่เท่ากัน

ทั้งนี้ขึ้นกับพฤติกรรมของผู้บริโภคแต่ละคนและกาลเวลา เราสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ปริมาณซื้อกับตัวกำหนดเป็นสัญลักษณ์พีชคณิตได้ซึ่งเรียกว่า ดีมานด์ฟังก์ชัน (Demand Function) โดยสามารถแสดงได้ดังนี้

^{๖๙}ธงชัย สันติวงษ์, **หลักการตลาด**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, ๒๕๕๖), หน้า ๑๒.

^{๗๐}G. Bannock, R.E. Baxter, and R. Rees., "Demand". **The Penguin Dictionary of Economics**, 3rd ed, (Harmondsworth : Penguin Books, Ltd, 1985), p.114.

^{๗๑}R. Pindyck, and L. Daniel Rubinfeld, **Microeconomics**, 7thed, (New Jersey : Prentice-Hall Inc., 2008), p.112.

^{๗๒} นราทิพย์ ชุตินวงศ์, **ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค**, (กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า ๓๖.

$$Q_x = f(P_x, Y, T, P_s, N, E);$$

โดยกำหนดให้

Q_x = จำนวนสินค้าและบริการ (X) ที่ผู้ซื้อต้องการซื้อ

P_x = ราคาสินค้า X

Y = รายได้ผู้ซื้อหรือผู้บริโภค

P_s = ราคาสินค้าอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

N = จำนวนผู้ซื้อในตลาดทั้งหมด

E = การคาดคะเนราคาสินค้าในอนาคต

ราคาสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ (Price : P_x) โดยทั่วไปปริมาณสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อขึ้นอยู่กับราคาของสินค้าและบริการนั้นๆ คือ ถ้าราคาสินค้านั้นแพง หรือราคาสูง ผู้บริโภคก็จะต้องการซื้อน้อยลง ตรงกันข้ามถ้าราคาสินค้าต่ำลง ผู้บริโภคก็จะมีความต้องการซื้อสินค้ามากขึ้น นั่นคือ ความสัมพันธ์ระหว่างราคาสินค้าและปริมาณจะเปลี่ยนแปลงไปในตรงกันข้ามเสมอ

ระดับรายได้ของผู้บริโภค (Income: Y) โดยทั่วไปผู้บริโภคที่มีรายได้สูงย่อมสามารถซื้อสินค้าที่มีราคาแพงกว่าและจำนวนที่มากกว่าผู้บริโภคที่มีรายได้ต่ำ และลักษณะของสินค้าและบริการที่บริโภคก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามระดับรายได้คือถ้ามีรายได้สูงขึ้นก็มีแนวโน้มที่จะบริโภคสินค้าราคาแพงหรือฟุ่มเฟือยมากขึ้น เป็นต้น

รสนิยมของผู้บริโภค (Taste : T) ความนิยมของคนส่วนใหญ่ในสังคมซึ่งเป็นความรู้สึกนิยมชมชอบชั่ว ขณะหนึ่ง บางทีก็เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เช่น แบบเสื้อ ฯลฯ แต่บางทีก็อยู่นานเช่น สิ่งก่อสร้างบ้าน รถยนต์ ฯลฯ รสนิยมมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจ นักธุรกิจยอมทุ่มเงินจำนวนมากในการโฆษณา เพื่อจะเปลี่ยนรสนิยมของผู้บริโภคให้หันมาบริโภคสินค้าตน

ราคาสินค้าอื่นๆที่เกี่ยวข้อง (Relative Price : P_s) โดยปกติเมื่อราคาสินค้าชนิดหนึ่งสูงขึ้นผู้บริโภคก็จะซื้อสินค้าชนิดนั้นน้อยลงและหันไปซื้อสินค้าอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งสามารถใช้ทดแทนกันได้เช่น เมื่อราคาเนื้อหมูสูงขึ้นผู้บริโภคก็จะบริโภคเนื้อหมูน้อยลง หันไปบริโภคเนื้อไก่ เนื้อวัว ปลาและอื่นๆ แทน ส่วนสินค้าที่ต้องใช้ร่วมกัน หรือประกอบกัน เช่น น้ำตาลกับกาแฟน้ำมันกับรถยนต์ ฯลฯ เมื่อราคากาแฟสูงผู้บริโภคจะมีความต้องการกาแฟลดลง ขณะเดียวกันก็จะมีความต้องการน้ำตาลน้อยลงด้วย

จำนวนผู้บริโภคในตลาด (Number: N) เมื่อประชากรเพิ่มจำนวนมากขึ้น ความต้องการสินค้าและบริการก็จะเพิ่มขึ้นด้วย

การคาดคะเนราคาสินค้าในอนาคต (Expect : E) มีการพิจารณาระยะเวลาเข้ามาเกี่ยวข้องเช่น กรณีที่ผู้บริโภคคาดคะเนว่าราคาน้ำมันจะสูงขึ้นในอนาคตก็จะมีผลให้ผู้บริโภคในขณะนี้รีบักตุนน้ำมันไว้ทำให้มีความต้องการสินค้า และบริการในขณะนี้สูงขึ้นจากฟังก์ชันที่แสดงนี้แสดงให้เห็นว่าถ้าราคาสินค้า X ถูกลง จะทำให้ผู้ซื้อสินค้าต้องการซื้อสินค้าเพิ่มมากขึ้น แต่ในกลับกันหากว่าราคาสินค้า X สูงขึ้นผู้ซื้อ ก็จะมีความต้องการซื้อน้อยลงและจากฟังก์ชัน อุปสงค์นี้เอง ถ้านำมา

สร้างกราฟของอุปสงค์ จะพบว่าเส้นอุปสงค์ของสินค้า จะมีลักษณะเป็นเส้นโค้งทอดต่อลงจากซ้าย มา ขวา หรือมีค่าความชัน เป็นลบ ซึ่งเป็น กฎของ อุปสงค์ (Law of Demand)

๒.๔.๓ กฎของอุปสงค์ (Law of Demand)

กฎของอุปสงค์ (Law of Demand) อธิบายถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อสินค้าเมื่อราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงไป กฎของอุปสงค์กล่าวว่า "ปริมาณสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อในขณะใดขณะหนึ่งจะมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับราคาสินค้าชนิดนั้น" โดยมีข้อสมมติให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ แสดงว่า

๑. เมื่อราคาสินค้าชนิดนั้นลดลง ผู้บริโภคจะรู้สึกว่าคุณค่าชนิดนั้นมีราคาถูกเมื่อเทียบกับราคาของสินค้าชนิดอื่น ๆ จึงลดการบริโภคสินค้าชนิดอื่นลง แล้วหันมาบริโภคสินค้าชนิดนั้นเพิ่มขึ้นแทนการบริโภคสินค้าชนิดอื่นที่ลดลง ในตรงกันข้าม ถ้าราคาสินค้าชนิดนั้นสูงขึ้น ผู้บริโภคจะรู้สึกว่าคุณค่าชนิดนั้นมีราคาแพงเมื่อเทียบกับราคาของสินค้าชนิดอื่น ๆ จึงลดการบริโภคสินค้าชนิดนั้นลง แล้วหันมาบริโภคสินค้าชนิดอื่น ๆ แทน เราเรียกผลของการเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในราคาเปรียบเทียบ (Relative Price) ของสินค้าว่า ผลของการใช้แทนกัน (Substitution Effect)

๒. เมื่อราคาสินค้าชนิดนั้นลดลง ผู้บริโภคจะรู้สึกเหมือนเหมือนกับว่าเขามีรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะรายได้จำนวนเดิมจะมีอำนาจซื้อมากขึ้น ดังนั้น เขาจึงซื้อสินค้าเพิ่มขึ้นในทางตรงกันข้าม ถ้าราคาสินค้าชนิดนั้นสูงขึ้น ผู้บริโภคจะรู้สึกเหมือนเหมือนกับว่าเขามีรายได้น้อยลง ดังนั้น เขาจึงซื้อสินค้าลดลง เราเรียกผลของการเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในอำนาจซื้อของเงินรายได้ว่า ผลของรายได้ (Income Effect)

๒.๔.๔ ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์

ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ของสินค้านอกจากราคาของสินค้าแล้ว ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีก ดังนี้

๑. รายได้ของผู้บริโภค ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และปริมาณการเสนอซื้อสินค้าขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้า ในกรณีสินค้าปกติ (Normal Goods) และสินค้าฟุ่มเฟือย (Superior Goods) รายได้และปริมาณการเสนอซื้อสินค้าของผู้บริโภคจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ส่วนในสินค้าด้อยคุณภาพ (Inferior Goods) รายได้และปริมาณการเสนอซื้อสินค้าของผู้บริโภคจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

๒. ระดับราคาสินค้าชนิดอื่น ปริมาณการเสนอซื้อสินค้าถูกกำหนดโดยราคาสินค้าชนิดอื่นด้วย เนื่องจากสินค้าที่ซื้อขายในตลาดมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ สินค้าบางชนิดสามารถใช้แทนกันได้ (Substitute Goods) หรือสินค้าบางชนิดต้องใช้ร่วมกัน (Complementary Goods) ดังนั้น การที่ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งปริมาณเท่าใดต้องพิจารณาถึงราคาของสินค้าชนิดอื่นที่สัมพันธ์กันด้วย

๓. รสนิยมของผู้บริโภค รสนิยมของบุคคลโดยทั่วไปจะแตกต่างกันไปตามอายุ อาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณี ระดับการศึกษา และบุคลิกส่วนตัว นอกจากนี้ยังเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ยุคสมัย นอกจากนี้ความนิยมในแต่ละสินค้ายังเปลี่ยนแปลงได้เร็วช้าแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสินค้าที่พิจารณา

๔. การคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต การคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้อุปสงค์ของสินค้าเปลี่ยนแปลงไป ขึ้นอยู่กับการคาดคะเนของผู้บริโภคแต่ละคน

๕. ขนาดและโครงสร้างของประชากร โดยปกติถ้าจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอุปสงค์ของสินค้าแทบทุกชนิดย่อมเพิ่มขึ้น แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะโครงสร้างประชากรด้วย ลักษณะโครงสร้างประชากรมีผลให้อุปสงค์ของสินค้าบางชนิดเพิ่มขึ้นและบางชนิดลดลง

๕. ปัจจัยอื่นๆ การที่ผู้บริโภคจะมีอุปสงค์ต่อสินค้ายังขึ้นอยู่กับอีกหลายปัจจัย เช่น อุปนิสัยในการใช้จ่าย ลักษณะการจัดเก็บภาษีของรัฐ อัตราดอกเบี้ย เป็นต้น

๒.๔.๕ การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์

การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ๒ แบบคือ

๑. การเปลี่ยนแปลงปริมาณของอุปสงค์ (Change in Quantity Demand) เป็นการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์เนื่องจากราคาสินค้าชนิดนั้นเปลี่ยนแปลงไป ภายใต้ข้อสมมติปัจจัยอื่นๆ ที่กำหนดอุปสงค์คงที่ การเปลี่ยนแปลงปริมาณของอุปสงค์จะทำให้ปริมาณการเสนอซื้อเปลี่ยนแปลงอยู่บนเส้นอุปสงค์เส้นเดิม ถ้าพิจารณาจากกราฟ การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์ ดังกล่าวจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในลักษณะของการเคลื่อนไหวยู่ภายในเส้นอุปสงค์เส้นเดิมจาก จุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง

๒. การเปลี่ยนแปลงระดับอุปสงค์ (Change in Demand) เป็นการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์เนื่องจากปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ เช่น รายได้ ราคาสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง เปลี่ยนแปลง ภายใต้ข้อสมมุติราคาสินค้าชนิดนั้นคงที่ และส่งผลให้เส้นอุปสงค์เกิดการเคลื่อนย้ายไปจากเส้นเดิม ถ้าผลการเปลี่ยนแปลงทำให้อุปสงค์เพิ่มขึ้นเส้นจะเลื่อนระดับไปด้านขวามือของเส้นเดิม และถ้ามีผลให้อุปสงค์ลดลงเส้นจะเลื่อนระดับไปทางซ้ายมือของเส้นเดิม ถ้าพิจารณาจากกราฟ การเปลี่ยนแปลงอุปสงค์ดังกล่าวจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในลักษณะของการเคลื่อนย้ายเส้นอุปสงค์ไปทั้งเส้นจากเส้นเดิมไปสู่เส้นใหม่ โดยถ้าเส้นอุปสงค์เคลื่อนย้ายไปทางขวาของเส้นเดิมแสดงว่าอุปสงค์เพิ่มขึ้น ถ้าเคลื่อนย้ายไปทางซ้ายแสดงว่าอุปสงค์ลดลง

๒.๔.๖ ความหมายอุปทาน

อุปทานอธิบายถึงพฤติกรรมของผู้ผลิตในการแสวงหากำไรสูงสุด กฎของอุปทานกล่าวว่า “ปริมาณสินค้าที่ผู้ผลิตเต็มใจจะนำออกขายในระยะเวลาหนึ่งขึ้นอยู่กับราคาสินค้านั้นๆ ในทิศเดียวกัน” กล่าวคือ เมื่อราคาสินค้าสูงขึ้น ปริมาณอุปทานจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้ผลิตมีความต้องการที่จะเสนอขายมากขึ้น เพราะคาดการณ์ว่าจะได้กำไรสูงขึ้น ในกลับกัน เมื่อราคาสินค้าลดลงปริมาณอุปทานจะน้อยลง เนื่องจากคาดการณ์ว่ากำไรที่ได้จะลดลง ลักษณะทั่วไปของเส้นอุปทานจึงเป็นเส้นที่มีลักษณะที่ลากเฉียงขึ้นจากซ้ายไปขวา ภายใต้ข้อสมมติว่าปัจจัยตัวอื่นๆ ที่มีผลต่ออุปทานมีค่าคงที่

อุปทาน หมายถึง ปริมาณขายของสินค้าหรือบริการ ณ ในระดับราคาต่าง ๆ กัน ในเวลาใดเวลาหนึ่ง ขณะใดขณะหนึ่ง “มองผู้ขาย”^{๗๓}

^{๗๓}บรรยง มีชัย, เอกสารประกอบการสอนเศรษฐศาสตร์, หน้า ๒๓.

อุปทาน หมายถึง ปริมาณของสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผู้ผลิตหรือพ่อค้าต้องการกระจาย ย่อมแปรผันโดยตรงกับราคาของสินค้าและบริการชนิดนั้นเสมอ^{๗๔}

อุปทานในวิชาเศรษฐศาสตร์ หรือภาษาอังกฤษใช้คำว่า Supply หมายถึง ความต้องการจะขายสินค้าหรือบริการของผู้ขาย ณ ระดับราคาต่าง ๆ ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง เพื่อให้ได้กำไรสูงสุด เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ โดยอุปทานจะประกอบไปด้วย ๒ ส่วน ได้แก่ ๑. ความต้องการที่จะขาย หรือ Willing to Sell ๒. ความสามารถในการผลิต หรือ Ability to Produce^{๗๕}

อุปทาน (Supply) หมายถึง ความต้องการขายสินค้าและบริการ^{๗๖} ยังให้ผู้มีความหมายอีกว่า อุปทาน (Supply) หมายถึง ปริมาณสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผู้ผลิตเต็มใจนำออกเสนอขาย ในตลาดภายในระยะเวลาหนึ่ง ณ ระดับราคาต่างๆ กันของสินค้าและบริการนั้น โดยสมมติให้ปัจจัยอื่นๆ ที่กำหนดอุปทานคงที่ จากความหมายของอุปทาน จะเห็นได้ว่าอุปทานประกอบด้วย ๒ ส่วนสำคัญ คือ ๑. ความเต็มใจที่จะเสนอขายหรือให้บริการ (Willingness) กล่าวคือ ณ ระดับราคาต่างๆ ที่ตลาดกำหนดมาให้ ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการมีความยินดีหรือเต็มใจที่จะเสนอขายสินค้าหรือให้บริการตามความต้องการซื้อของผู้บริโภค ๒. ความสามารถในการจัดหาเสนอขายหรือให้บริการ (Ability to Sell) กล่าวคือ ผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการ จะต้องจัดหาให้มีสินค้าหรือบริการ อย่างเพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการซื้อของผู้บริโภค ณ ระดับราคาของตลาดในขณะนั้นๆ (สามารถเสนอขาย หรือให้บริการได้) เมื่อกล่าวถึงคำว่า “อุปทาน” จะเป็นการมองด้านของผู้ผลิต ซึ่งตรงข้ามกับอุปสงค์ที่เป็นการมองด้านของผู้บริโภค ในทางเศรษฐศาสตร์แล้วความสัมพันธ์ของราคาสินค้าที่มีต่ออุปทานของสินค้านั้นจะเป็นไปตามกฎของอุปทาน (Law of Supply)^{๗๗} อุปทาน คือ ความต้องการขายสินค้าและบริการ (จำนวนหรือปริมาณของสินค้าและบริการ) ของผู้ขายหรือผู้ผลิต ณ ระดับราคาที่แตกต่างกันของสินค้าชนิดนั้น ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ขนาดของอุปทานจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ มากมาย แต่ปัจจัยที่สำคัญมีอยู่ ๗ ปัจจัย คือ (๑) ระดับราคาของสินค้าและบริการชนิดนั้น (๒) เทคโนโลยีในการผลิต (๓) ราคาของปัจจัยการผลิต (ต้นทุนการผลิต) (๔) ระดับราคาของสินค้าและบริการชนิดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (๕) จำนวนผู้ขายในตลาด (๖) สภาพดินฟ้าอากาศ และ (๗) การคาดคะเนเหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคต ถ้าเราสมมติว่า ปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่ออุปทานคงที่ทั้งหมด ยกเว้นระดับราคาของมันเอง เราสามารถสรุปเป็นกฎของอุปทาน (Law of Supply) ได้ว่า “ปริมาณสินค้าและบริการที่ผู้ขายต้องการขายจะแปรผันตามราคาของสินค้าและบริการนั้นๆ เสมอ” เช่น กลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมัน (OPEC) เร่งเพิ่มกำลังการผลิตน้ำมัน เมื่อราคาน้ำมันในตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้น เป็นต้น ดังนั้น ถ้าเราหาความสัมพันธ์ระหว่างอุปทาน (แกนนอน) กับระดับราคาของสินค้าและบริการชนิดนั้น (แกนตั้ง) จะได้ความสัมพันธ์เป็นบวก (เส้นโค้งมี Slope

^{๗๔}วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, **หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค**, หน้า ๓๐.

^{๗๕}ธงชัย สันติวงษ์, **หลักการตลาด**, หน้า ๑๘.

^{๗๖}G. Bannock, R.E. Baxter and R. Rees, "Demand". **The Penguin Dictionary of Economics**, 3rd ed., (New York : Simon and Schuster, 2010), p.420.

^{๗๗}วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, **หลักเศรษฐศาสตร์มหภาค**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๕), หน้า ๑๗.

เป็นบวก) เชื่อมโยงโซ่อุปทาน เริ่มต้นจากการวางแผน วัตถุดิบในการผลิต กระบวนการผลิต การส่งมอบสินค้า และการส่งคืนสินค้า^{๗๘}

๒.๔.๗ กฎของอุปทาน (Law of Supply)

จะอธิบายถึงพฤติกรรมของผู้ผลิตในการแสวงหากำไรสูงสุด กฎของอุปทานกล่าวว่า “ปริมาณสินค้าที่ผู้ผลิตเต็มใจจะนำออกขายในระยะเวลาหนึ่งขึ้นอยู่กับราคาสินค้านั้น ๆ ในทิศทางเดียวกัน” กล่าวคือ เมื่อราคาสินค้าสูงขึ้นปริมาณอุปทานจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้ผลิตมีความต้องการที่จะเสนอขายมากขึ้น เพราะคาดการณ์ว่าจะได้กำไรสูงขึ้น ในทางกลับกัน เมื่อราคาสินค้าลดลงปริมาณอุปทานจะน้อยลง เนื่องจากคาดการณ์ว่ากำไรที่ได้จะลดลง ลักษณะทั่วไปของเส้นอุปทานจึงเป็นเส้นที่มีลักษณะที่ลากเฉียงขึ้นจากซ้ายไปขวา ภายใต้ข้อสมมติว่าปัจจัยตัวอื่น ๆ ที่มีผลต่ออุปทานมีค่าคงที่

๒.๔.๘ ปัจจัยที่กำหนดอุปทาน

การที่ผู้ผลิตจะนำสินค้าออกมาเสนอขายมากน้อยเพียงใดนั้น นอกจากราคาของสินค้าชนิดจะเป็นปัจจัยที่กำหนดแล้วยังมีอีกหลายปัจจัย ดังนี้

๑. ต้นทุนการผลิต การตัดสินใจในปริมาณการผลิตผู้ผลิตจะเปรียบเทียบระหว่างรายได้จากการขายสินค้ากับต้นทุนในการผลิต ต้นทุนการผลิตมีผลต่อปริมาณการผลิตสินค้าโดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

๒. ราคาของสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง การเปลี่ยนแปลงในราคาสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งใดอาจมีผลกระทบกระเทือนต่อปริมาณเสนอขายสินค้าอีกชนิดหนึ่งได้ ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของสินค้า เช่น สินค้าที่เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าเปลี่ยนแปลงจะส่งผลต่อการผลิตสินค้าเปลี่ยนแปลงไปด้วย

๓. สภาพดินฟ้าอากาศ สภาพดินฟ้าอากาศมีผลกระทบต่อการเสนอขายสินค้าโดยเฉพาะสินค้าเกษตร สภาพดินฟ้าอากาศที่เอื้ออำนวยจะส่งผลให้อุปทานสินค้าเพิ่มขึ้น เป็นต้น

๔. เทคโนโลยี ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีบทบาทต่อการผลิตมาก การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการผลิตจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและปริมาณผลผลิตด้วย

๕. นโยบายรัฐบาล ปริมาณเสนอขายสินค้าอาจได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐ เช่น ถ้าจัดเก็บภาษีการค้าเพิ่มขึ้น ผู้ผลิตอาจลดการผลิตลงเนื่องจากต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น เป็นต้น

๒.๔.๙ การเปลี่ยนแปลงอุปทาน

การเปลี่ยนแปลงของอุปทานสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ๒ แบบคือ

การเปลี่ยนแปลงปริมาณของอุปทาน (Change in quantity supply) เป็นการเปลี่ยนแปลงอุปทานเนื่องจากราคาสินค้าชนิดนั้นเปลี่ยนแปลงไป ภายใต้ข้อสมมุติปัจจัยอื่นๆ ที่กำหนดอุปทานคงที่ การเปลี่ยนแปลงปริมาณของอุปทานจะทำให้ปริมาณการเสนอขายเปลี่ยนแปลง

^{๗๘}R. Pindyck, and L. Daniel Rubinfeld, **Microeconomics**, 7thed., (New Jersey : Prentice - Hall Inc., 2008), p.128.

อยู่บนเส้นอุปทานเส้นเดิม ถ้าพิจารณาจากกราฟการเปลี่ยนแปลงของอุปทานดังกล่าวจะเป็นการเปลี่ยนแปลง ในลักษณะของการเคลื่อนไหวอยู่ภายในเส้นอุปทานเส้นเดิม จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง

การเปลี่ยนแปลงระดับอุปทาน (Change in supply) เป็นการเปลี่ยนแปลงอุปทานเนื่องจากปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่ออุปทาน เช่น ต้นทุนการผลิต เทคโนโลยีการผลิตเปลี่ยนแปลง ภายใต้ข้อสมมุติราคาสินค้าชนิดนั้นคงที่ และส่งผลให้เส้นอุปทานเกิดการเคลื่อนย้ายไปจากเส้นเดิม ถ้าผลการเปลี่ยนแปลงทำให้อุปทานเพิ่มขึ้นเส้นจะเลื่อนระดับไปทางขวามือของเส้นเดิม และถ้ามีผลให้อุปทานลดลงเส้นจะเลื่อนระดับไปทางซ้ายมือของเส้นเดิม ถ้าพิจารณาจากกราฟการเปลี่ยนแปลงของอุปทานดังกล่าวจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในลักษณะของการเคลื่อนย้ายเส้นอุปทานไปทั้งเส้นจากเส้นเดิมไปสู่เส้นใหม่ โดยถ้าเส้นอุปทานเคลื่อนย้ายไปทางขวาของเส้นเดิมแสดงว่าอุปทานเพิ่มขึ้น ถ้าเคลื่อนย้ายไปทางซ้ายแสดงว่าอุปทานลดลง

๒.๕ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๕.๑ ความเป็นมาของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทรงเน้นความสำคัญของการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะต้องสร้างพื้นฐานคือ “ความพอมี พอกิน พอใช้” ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยวิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และในวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ ทรงมีพระราชดำรัสเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย ทรงเน้น “พอมีพอกินอีกครั้ง” เหตุผลสำคัญที่ทรงมีพระบรมราโชวาทเช่นนั้นเนื่องจากประเทศไทยได้ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา เน้นการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อพัฒนาประเทศให้ก้าวไปสู่อุตสาหกรรมเป็นหลัก โดยเงินลงทุนส่วนใหญ่เป็นเงินกู้จากต่างประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องชำระหนี้ด้วยการส่งสินค้าออกทางการเกษตร เป็นผลให้มีการขยายพื้นที่เพาะปลูก พื้นที่ป่าไม้ถูกทำลายลงผลที่ตามมาคือเศรษฐกิจของประเทศขยายตัวอย่างรวดเร็ว ในขณะเดียวกันก็เกิดปัญหาช่องว่างระหว่างการกระจายรายได้เพิ่มขึ้น โดยที่ภาคอุตสาหกรรมมีอัตราการขยายตัวสูงกว่าภาคเกษตร ขณะที่การจ้างงานไม่ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกับการขยายตัวของผลผลิต ทำให้ประชากรส่วนใหญ่ที่ยังคงมีอาชีพการเกษตรได้รับผลกระทบ^{๗๙}

ในการบรรลุเป้าหมายสุดท้ายในการสร้าง “ความพออยู่พอกิน” ให้กับประชาชนชาวไทยทุกคนโดยเฉพาะเกษตรกรผู้ยากไร้ในชนบท จากพระราชดำรัสในปีต่อ ๆ มา โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้ทรงดำเนินพระราชกรณียกิจ ดังนี้

๑. ปรับแก้สภาพทางกายภาพของพื้นดินให้มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก

^{๗๙}กลุ่มพัฒนารอบแนวคิดเศรษฐศาสตร์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประมวลคำในพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๓๓-๒๕๔๒ ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (๒๕๔๖).

๒. เน้นความสามารถในการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีโดยเน้นความประหยัดแต่
ถูกหลักวิชาการ

๓. ส่งเสริมการผลิตที่หลากหลาย เพื่อลดความเสี่ยง และช่วยให้เกิดกระแส
รายได้ที่เหมาะสม

๔. ส่งเสริมสถาบันหรือองค์กรของเกษตรกรเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหา

๕. ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร

หลังจากนั้นได้ทรงค้นคว้าทดลองอย่างต่อเนื่อง ในวันที่ ๔
ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้ทรงเผยแพร่ “ทฤษฎีใหม่” ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของเศรษฐกิจพอเพียงในปี
พ.ศ. ๒๕๓๙ ทรงเตือนผู้ที่เกี่ยวข้องในขณะนั้น ให้ “มีความรอบคอบ” และอย่า “ตาโต” จนกระทั่ง
เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปีพ.ศ. ๒๕๔๐ จึงเป็นที่มาของพระราชดำรัสที่ว่า “การเป็นเสือนั้นไม่
สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ ให้
มีพอเพียงกับตัวเอง” พร้อมกันนั้นทรงอธิบายต่อว่า “คำว่า พอเพียง มีความหมายกว้างขวางกว่า
ความสามารถในการพึ่งตนเองหรือความสามารถในการยืนบนขาของตนเอง เพราะความ
พอเพียง หมายถึง การที่มีความพอ คือมีความโลภน้อย เมื่อโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย
ถ้าประเทศใดมีความคิดนี้ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ซื่อตรง
ไม่โลภอย่างมาก คนเราอาจจะสุข พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ต้อง
ไม่เบียดเบียนคนอื่น”

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในทุกอาชีพ ไม่ได้
มุ่งเน้นเฉพาะภาคเกษตรกรรมเท่านั้น แต่เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพ
ทางการเกษตร และตัวอย่างในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งเน้นการพึ่งพา
ตนเอง การรู้จักพอประมาณ การมีเหตุผลในการตัดสินใจ รู้ว่าทำไม่ถึงทำ ทำอย่างไร ทำแล้วจะได้
อะไร การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือความสามารถในการป้องกันและแก้ไขปัญหาวิกฤต และที่สำคัญ
คุณธรรมนำความรู้ คือความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เสียสละ และการยอมรับเทคโนโลยีรู้เท่าทันการ
เปลี่ยนแปลงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างสมดุล เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ ปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง เป็นปรัชญาชีวิตที่ขับเคลื่อน ตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ให้ก้าว
ไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข

๓ ห่วง ประกอบด้วย

– ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มาก
เกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

– ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียง
นั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะ
เกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

– มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ
และการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะ
เกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

๒ เงื่อนไข ประกอบด้วย

- เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบ ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ
- เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ตระหนี่

๒.๕.๒ ความหมายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อกิจกรรรมยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทนมีความเพียรพยายามมีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”^{๘๐}

ความหมายและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงว่าแนวคิดหลัก“แนวการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชน และระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในสายกลาง โดยเฉพาะในการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อกิจกรรรมยุคโลกาภิวัตน์”^{๘๑}

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อกิจกรรรมยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้าง

^{๘๐}สมพร เทพสิทธา, การเดินตามรอยพระยุคลบาท เศรษฐกิจพอเพียง ช่วยแก้ปัญหาความยากจนและการทุจริต, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ธรรมสารจำกัด, ๒๕๔๙), หน้า ๑๖-๑๗.

^{๘๑}กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, กรอบแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๔๖), หน้า ๑๓-๒๕.

พื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคมสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี^{๘๒}

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้พูดถึงวิธีการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่พูดถึงกรอบคิดในการตัดสินใจเพื่อให้การพัฒนาเกิดประโยชน์ที่สุดต่อทุกคน^{๘๓}

เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้สรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หรือระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ว่า หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยพยายามหลีกเลี่ยงที่จะต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เรามีได้เป็นเจ้าของ และเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้โดยไม่เดือดร้อนกำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงใหลไปตามกระแสของวัตถุนิยมมีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใด^{๘๔}

ตามกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เป้าหมายหรือปรัชญาการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตของคนไทยให้อยู่อย่างพอประมาณตน สายกลาง มีความพอดีโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนสิ่งสำคัญต้องรู้จักพึ่งพาตนเองและทรัพยากรที่เรามีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ก่อนจะไปพึ่งพาคนอื่นหรือปัจจัยภายนอก หรือ หมายถึง การอุ้มชูตนเองได้ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง ครอบครัว และชุมชน^{๘๕}

เศรษฐกิจพอเพียง และ ทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริเป็นหลักการและแนวสำคัญในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อเกษตรกรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งแนวคิดการพัฒนาเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยเน้นการช่วยเหลือและพัฒนาให้เกิดการพึ่งตนเองอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าองค์พระประมุขของไทย ได้พระราชทานหลักการดำรงชีวิตของประชาชนคนไทยทุกระดับทุกสาขาอาชีพ ตลอดจนถึงแนวการพัฒนาและบริหารประเทศให้เป็นไปในสายกลางมีความพอประมาณ มีเหตุผล รู้จักพึ่งตนเอง และทรัพยากรที่เรามีอยู่มาใช้ประโยชน์ด้วยความรอบรู้รอบคอบ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้เกิดสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกซึ่งหลักการนี้มีความสำคัญในการนำไปใช้บริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อ

^{๘๒} คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร?, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจพอเพียง, ๒๕๔๘), หน้า ๔.

^{๘๓} คณะทำงานวิชาการ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, โครงการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำวรรณคดีภาวะเศรษฐกิจและสังคมโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, (อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ๒๕๕๐), หน้า ๖๕.

^{๘๔} สุเมธ ตันติเวชกุล, โครงการพัฒนาระบบการศึกษาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงโดยมูลนิธิกิจกรรมธรรมชาติ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๔๒), หน้า ๕๓.

^{๘๕} วิทยา อธิปอนันต์, เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเกษตรที่พึ่งพาตนเอง, กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๔๒, (อัสสัมชัญ), หน้า ๑-๕.

การเกษตรในที่ดินที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างความมั่นคงด้านการดำรงชีวิตให้แก่เกษตรกรและสังคมโดยรวมของไทย^{๘๖}

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นการดำรงชีวิตหรือวิถีชีวิตของคนไทยให้อยู่อย่างพอประมาณตน เดินสายกลาง มีความพอดีและพอเพียงกับตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอกต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ สิ่งสำคัญต้องรู้จักการพึ่งพาตนเอง โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และรู้จักการนำทรัพยากร ที่เรามีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น รู้จักการนำปัจจัยพื้นฐานมาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขความสบาย และพอเพียงกับตนเอง^{๘๗}

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการและแนวปฏิบัติตนของแต่ละบุคคล และองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง โดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์พลังในงบวกร นำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้^{๘๘}

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำการพัฒนาของประเทศ โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๙ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙ ได้ยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเป็นปรัชญานำการพัฒนาของประเทศ โดยมีแนวดังนี้

๑. สายกลาง ไม่พัฒนาไปในทิศใดทิศหนึ่งจนเกินไป เช่น ปิดหรือเปิดเสรีเต็มที่
๒. ความสมดุลและความยั่งยืน เน้นการพัฒนาในลักษณะองค์รวม
๓. ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล มีความพอดีทั้งในการผลิตและการบริโภค
๔. ภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันโลก รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

๕. การเสริมสร้างคุณภาพคน เน้นให้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีตรียมตรี เอื้ออาทร มีความเพียร มีวินัย มีสติ ไม่ประมาท พัฒนาปัญญาและความรู้อย่างต่อเนื่อง

ซึ่งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ สอดคล้องกับเศรษฐศาสตร์แนวพุทธของ (Schumacher) นักเศรษฐศาสตร์ชาวเยอรมัน ได้กล่าวว่า “สัมมาอาชีวะ” ซึ่งเป็นธรรมข้อหนึ่งในมรรคแปดของพระพุทธเจ้าเป็นเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ นัก เศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ส่งเสริมให้มนุษย์มีมาตรฐานการครองชีพที่สูง โดยวัดจากจำนวนการบริโภค และ ถือว่า ผู้ที่บริโภคมากจะ “อยู่ดีกินดี” กว่าผู้บริโภคน้อย แต่นักเศรษฐศาสตร์แนวพุทธมีความเห็นว่า การ บริโภคเป็นเพียงมรรคที่จะ

^{๘๖}กรมวิชาการ, แนวทางการจัดการเรียนรู้เกษตรแบบ เศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๕๒), หน้า คำนำ.

^{๘๗}ประเวศ วะสี, ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สังคม และศีลธรรม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๕๑), หน้า ๔.

^{๘๘}คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจพอเพียง, ๒๕๕๐), หน้า ๘.

นำมาซึ่งความอยู่ดีกินดี ดังนั้นจุดมุ่งหมายน่าจะอยู่ที่การทำให้การกินดีอยู่ดี มากที่สุด โดยการบริโภคให้น้อยที่สุด หัวใจของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ คือ ความเรียบง่าย อหิสาธรรม และสายกลาง

นอกจากนี้ “เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ” ของพระธรรมปิฎก (ประยุต ปยุตโต) ว่า เศรษฐศาสตร์แนวพุทธนี้มีลักษณะเป็นสายกลาง อาจจะเรียกว่า เศรษฐศาสตร์ สายกลางหรือ เศรษฐศาสตร์มัชฌิมาปฏิรูปที่ว่า เป็นสายกลางเป็นมัชฌิมา คือ มีความพอดี พอประมาณ ได้ดุลยภาพ ความพอดี คือ จุดที่คุณภาพชีวิตกับความพึงพอใจมาบรรจบกัน หมายความว่า เป็นการได้รับความพึงพอใจด้วยการตอบสนองความต้องการของคุณภาพชีวิต ตัวกำหนด เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ คือ มัตตัญญูตา ความรู้จักพอประมาณ รู้จักพอประมาณ รู้จักพอดีในการบริโภค หมายถึง ความพอดี ให้คุณภาพของชีวิตมาบรรจบกับความพึงพอใจ^{๘๙}

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงชี้ให้ประชาชนได้เห็นถึงแนวการปฏิบัติตนที่ควรจะเป็น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้โดยไม่เดือดร้อนซึ่งที่จริงแล้วก็เป็นแนวที่มีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทย และสามารถนำไปใช้ได้ในทุกระดับ ในระดับบุคคล ครอบครัวชุมชน จนถึงระดับประเทศ^{๙๐}

สรุปทัศนะและความคิดเห็นในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในแง่มุมต่าง ๆ ว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นส่วนหนึ่งของธรรมรัฐแห่งชาติ หรือเป็นส่วนหนึ่งในระเบียบวาระริบด่วนของชาติอันประกอบด้วย ๑) สร้างคุณค่าและจิตสำนึกใหม่ ๒) สร้างเศรษฐกิจพอเพียง ๓) ปฏิรูประบบเศรษฐกิจมหภาคและการเงิน ๔) ปฏิรูประบบรัฐทั้งการเมืองและระบบราชการ ๕) ปฏิรูปการศึกษา ๖) ปฏิรูปสื่อ และ ๗) ปฏิรูปกฎหมาย ที่เมื่อเชื่อมโยงกันแล้วจะทำให้ประเทศไทยมีฐานที่เข้มแข็งและเติบโตได้อย่างสมดุล^{๙๑}

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับทุกประเทศในโลก โดยเฉพาะการสร้างเสริมความเข้มแข็งเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์^{๙๒}

ปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการบริหารและพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการ

^{๘๙}สมพร เทพสิทธา, เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสาร, ๒๕๔๘), หน้า ๑๓-๒๗.

^{๙๐}สุเมธ ตันติเวชกุล, การนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตและประกอบธุรกิจ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๕๐), หน้า ๑๔.

^{๙๑}อภิชัย พันธเสน, การประยุกต์พระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงกับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๖), หน้า ๖๐-๖๘.

^{๙๒}เกษม วัฒนชัย, การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเครือข่ายการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ประกอบกิจ, ๒๕๕๑), หน้า ๑๘.

ดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี^{๙๓}

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความพอเพียงอย่างน้อย ๗ ประการคือ

๑. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน

๒. จิตใจพอเพียง รักเอื้ออาทรผู้อื่น

๓. สิ่งแวดล้อมพอเพียง อนุรักษ์ และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ

๔. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง รวมตัวกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาสังคมปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม

๖. ปัญญาพอเพียง เรียนรู้ร่วมกัน เท้าตันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

๗. ตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง เพราะเศรษฐกิจที่สัมพันธ์และเติบโตจากฐานวัฒนธรรม อันหมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมจึงจะเป็นเศรษฐกิจมั่นคง

๘. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ผันผวนอย่างรวดเร็วจนกระทั่งมนุษย์ไม่สามารถรับได้

นอกจากนี้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงการพึ่งตนเองได้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นที่สุดสำหรับอนาคตที่มั่นคงการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องเกิดจากกระบวนการที่ค่อยเป็นค่อยไปทีละขั้นตอน และต้องเป็นการระเบิดจากภายในมากกว่าการผลักดันจากภายนอกแนวคิดแบบเศรษฐกิจพอเพียงมีรากฐานจากคำสอนในพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับธรรมชาติของความเป็นมนุษย์แต่หลักธรรมดังกล่าวมิได้จำกัดอยู่แต่ในศาสนาพุทธเท่านั้น ในศาสนาอื่นๆ ก็มีการสอนในเรื่องที่คล้ายคลึงกัน เช่น เรื่องความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์และประโยชน์ของการอบรมวินัยในตนเองซึ่งเป็นพื้นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างยั่งยืน

๒.๕.๓ ลักษณะของการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ว่าด้วยเรื่องการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง (พระราชดำรัส พระราชทานเมื่อ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐) โดยภาพรวมสรุปได้ตามลำดับ ดังต่อไปนี้^{๙๔}

๑. ต้องพึ่งตนเองให้มากที่สุด หมายความว่า ต้องพยายามอาศัยตนเองให้มากที่สุด และอาศัยปัจจัยหรือคนภายนอกน้อยที่สุด ในระดับครอบครัวควรพึ่งการผลิตภายในครอบครัว ระดับชุมชนควรพึ่งการผลิตในชุมชน ระดับชาติควรพึ่งการผลิตภายในชาติเช่นในระดับครอบครัวมีการปลูกพืชไว้รับประทานเอง พยายามตัดหรือทอเสื้อผ้าใช้เอง ปลูกต้นไม้ไว้สำหรับทำเชื้อเพลิง ทำเครื่องเรือน และสร้างอาคารบ้านเรือน พยายามซื้อให้น้อยที่สุด โดยเฉพาะการซื้อสินค้าจาก

^{๙๓}กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, *เกร็ดความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย*. (กรุงเทพมหานคร : บริษัท บีทีเอส เพรส จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๓๔.

^{๙๔}ประเวศ วะสี, *เศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจและสังคม*, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิหมอชาวบ้าน, ๒๕๕๒), หน้า ๒-๓.

ต่างประเทศ เมื่อมีปัญหา ก็พยายามแก้ไขด้วยตนเอง สำหรับตัวอย่างในระดับชุมชน นั้นควมมีโรงสีของชุมชน มีโรงเรียนของชุมชน มีสหกรณ์ของชุมชน ส่วนตัวอย่างในระดับชาติได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายที่ประชาชนใช้กันตามบ้านเรือน ไม่มุ่งพึ่งสินค้านำเข้ามากนัก เมื่อมีปัญหาในระดับชาติต้องพึ่งคนในชาติด้วยกันแก้ปัญหา

๒. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ตามลักษณะข้อ ๑ ของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ต้องพึ่งตนเองให้มากที่สุด พยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดผลดีมากที่สุด เช่น ในครัวเรือน มีที่ดินเหลืออยู่ ก็ปลูกผักผลไม้เอาไว้รับประทาน ใช้เวลาอย่างมีคุณค่า เช่น ผลิตภัณฑ์ของเล็ก ๆ น้อย ๆ ไว้ใช้โดยการเอากระดาษเหลือใช้มาพับbung อ่านหนังสือหาความรู้ซ่อมแซมเครื่องใช้หรือบ้านเรือนที่ชำรุด ดีกว่านอนดูโทรทัศน์อย่างเกียจคร้าน นำเสื้อผ้าของลูกคนโตมาดัดแปลงให้เป็นเสื้อผ้าของลูกคนเล็ก นำกระดาษที่ใช้แล้วด้านหนึ่งกลับมาใช้อีกด้านหนึ่ง เศษอาหารที่เหลือก็หมักไว้เป็นปุ๋ย ขยะที่เกิดจากการกินเมื่อนำมาแยกส่วน ก็สามารถส่งให้ผู้อื่นทำประโยชน์ได้เช่น ถุงพลาสติกนำไปหลอมทำเป็นถุงใช้ได้ อีก โลหะหลอมใช้ได้ อีก แก้วแตกนำไปหลอมใหม่ เศษกระดาษนำไปย่อยแล้วทำเป็นกระดาษสำหรับผลิตกล่องกระดาษ ถ้วยหรือจานแตก และเศษคอนกรีตจากการก่อสร้างนำไปถมที่ก่อสร้าง ถ้าปฏิบัติเช่นนี้จะไม่เกิดปัญหาเรื่องทั้งขยะหรือขยะล้นเมือง

๓. ไม่ผลิตและบริโภคเกินกำลัง แสวงหาความพอเหมาะพอดีได้ดุลยภาพ การผลิตและบริโภคเกินกำลัง เป็นการเสียความสมดุลแห่งธรรมชาติของเศรษฐกิจ ธรรมชาติของเศรษฐกิจต้องการความสมดุล การผลิตที่เกินกำลังทรัพยากร รวมทั้งกำลังเงิน เป็นความโลภตามวิธีการของตะวันตก นักธุรกิจตะวันตกสั่งสอนกันต่อ ๆ มาว่า ในทำธุรกิจใด ๆ จะใช้ทรัพยากรของตนย่อมไม่เพียงพอและไม่มีใครทำกัน จะต้องเช่าที่ดินหรืออาคารของผู้อื่น ต้องกู้เงินจากธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น ๆ พยายามทำกิจการให้ใหญ่ที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อสร้างอำนาจต่อรองจากการมีส่วนแบ่งการตลาดสูงกว่า ความคิดนี้ได้แพร่เข้ามาสู่คนไทย ไม่ว่าจะเป็นพ่อค้าหรือชาวนาต้องกู้เงินมาทำอาชีพในที่สุดสินค้าของตนก็เกินอุปสงค์ของตลาด ต่อมาก็เป็นกำลังเงินทุนสำรอง แล้วอาจล้มละลายไปตาม ๆ กันชาวนาต้องสูญเสียที่ดิน นักธุรกิจต้องปิดกิจการ ธุรกิจสั่งหาริมทรัพย์ที่ขาดทุนในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นต้นมา สาเหตุเกิดจากการผลิตที่เกินกำลัง ต้องกู้เงินมาก และบริโภคเกินกำลัง จนขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ รัฐบาลรับภาระหนี้เงินเกินกำลังทำให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก

๔. การมีส่วนร่วมช่วยเหลือกัน เนื่องจากเศรษฐกิจแบบพอเพียงต้องพยายามผลิตสินค้าและบริการใช้เองให้มากที่สุด เป็นความพยายามหลีกเลี่ยงจากการซื้อจากตลาด เพราะไม่ใช่เศรษฐกิจการตลาด (Market Economy) แต่ทุกชุมชนไม่สามารถผลิตสินค้าและบริการที่ตนต้องการได้ทุกอย่าง จึงต้องอาศัยผู้ที่อยู่ใกล้เคียงในชุมชนที่เป็นหมู่บ้านหรือตำบลเดียวกัน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนในอดีตของสังคมไทย คือ การลงแขกเกี่ยวข้าว ซึ่งต่างก็เวียนไปช่วยกันเกี่ยวข้าวในนาของผู้อื่นโดยไม่รับค่าจ้าง การนำสินค้ามาแลกกันภายในตำบล โดยผู้แลกต้องไม่ใช่พ่อค้า หรือถ้าซื้อขายกันก็เป็นการซื้อสินค้าที่ผลิตได้ในตำบลหมู่บ้านเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน การยืมสินค้ากันใช้แทนการซื้อก็เป็นการช่วยเหลือกันเองแบบหนึ่ง การตั้งกลุ่มออมข้าวเพื่อให้สมาชิกได้ยืมบริโภคในยามขาดแคลน สหกรณ์ที่สมาชิกผลิตสินค้า และออมทรัพย์ร่วมกัน เหล่านี้เป็นตัวอย่างที่ดีของการร่วมมือ

ช่วยเหลือกันเอง ซึ่งแนวทางนี้ตรงข้ามกับเศรษฐกิจการตลาด ที่ผลิตสินค้าอย่างเดียว จำหน่ายเอาเงิน ไร้ข้อสินค้าอื่นที่ตอบสนองความต้องการ ขาดการช่วยเหลือกันและกันในการผลิตและการบริโภค

เศรษฐกิจพอเพียงจะต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญสรุปได้ดังนี้^{๙๕} ๑) ใช้ทางสายกลาง โดยเน้นการดำเนินชีวิตหรือการดำเนินงานในลักษณะไม่เร่งรัดหรือเขื่องข้างเกินไป มีความพออยู่อย่างประมาณตน ตามฐานะ ตามอัตภาพ ไม่หลงกระแสวัตถุนิยมมีอิสรภาพ สร้างพื้นฐานความมั่นคงให้กับชีวิตทำให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ๒) ให้ความสำคัญกับความพอประมาณ โดยยึดหลักความมีเหตุผล และตั้งอยู่บนพื้นฐานความไม่ประมาท ใช้สติปัญญาในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ๓) ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีความพอเพียงทั้งในด้านวัตถุและด้านจิตใจ เป็นการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับจริยธรรม คุณธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ให้รู้จักคำว่าพอ ขจัดความโลภให้น้อยลง ให้มีความสุขทั้งทางกาย จิตใจ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ก่อความวุ่นวายให้แก่สังคมโดยรวม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้มนุษย์รู้จักการพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด รู้จักความพอเพียง รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ๑) ด้านจิตใจ ยึดหลัก“ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” โดยมีจิตสำนึกที่ดีต่อประเทศชาติ มีเมตตา เอื้ออาทร ประณีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง รู้รักสามัคคี ๒) ด้านสังคม ให้แต่ละชุมชนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีการเชื่อมโยงไปสู่เครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง เพื่อให้มีการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น มีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในทุก ๆ ด้าน ๓) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงการใช้และการจัดการทรัพยากรอย่างชาญฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่าโดยยึดหลักของความยั่งยืน ๔) ด้านเทคโนโลยีควรผสมผสานเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ๕) ด้านเศรษฐกิจ ควรให้ความสำคัญกับหลักการประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นทุกด้าน ลดการฟุ้งเฟ้อฟุ้งเฟ้อ ยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้หลีกเลี่ยงการก่อหนี้ที่ไม่มีผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่า การรื้อรื้อนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ ซึ่งทุกคนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้ไม่ใช่เฉพาะในหมู่คนจนหรือเกษตรกรโดยต้องเกิดจิตสำนึกมีความศรัทธาเชื่อมั่นเห็นคุณค่า และนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง แล้วจึงขยายไปสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป โดยแบ่งเป็นระดับ ดังนี้ ๑) ความพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว มุ่งเน้นให้บุคคลและครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทั้งทางกายและทางใจ พึ่งพาตนเองอย่างเต็มความสามารถไม่ทำอะไรเกินตัวดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น รวมทั้งใฝ่รู้และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อความมั่นคงในอนาคต และเป็นที่พึ่งให้ผู้อื่นได้ในที่สุด เช่น หาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัวจากการประกอบสัมมาชีพ รู้ข้อมูลรายรับ-รายจ่าย ประหยัดแต่ไม่ตระหนี่ ลด ละ เลิก อบายมุข สอนให้เด็กรู้จักคุณค่า รู้จักใช้และรู้จักออมเงิน ดูแลรักษาสุขภาพ มีการแบ่งปันภายในครอบครัว ชุมชน และสังคมนอกบ้าน รวมถึงการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีและการอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม ๒) ความพอเพียงระดับชุมชน คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชน บนหลักของความรู้รัก สามัคคีสร้างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันภายในชุมชนและนอกชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เช่น การรวมกลุ่มอาชีพ องค์การการเงินสวัสดิการชุมชน การช่วยดูแลรักษาความสงบความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมทั้งการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

^{๙๕} ทองทิพภา วิริยะพันธ์, เศรษฐกิจพอเพียง: ความพอเพียงมวลรวมในประเทศ, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (ดวงกมลสมัยจำกัด : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๐), หน้า ๔-๕.

และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมาสร้างประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งและมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง ๓) ความพอเพียงในภาคธุรกิจเอกชน เริ่มจากความมุ่งมั่นในการดำเนินธุรกิจที่หวังผลประโยชน์ หรือกำไรในระยะยาวมากกว่าระยะสั้น แสวงหาผลตอบแทนบนพื้นฐานของการแบ่งปัน มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์อย่างเหมาะสม และเป็นธรรมทั้งลูกค้า คู่ค้า ผู้ถือหุ้น และพนักงาน ด้านการขยายธุรกิจต้องทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป รวมทั้งต้องมีความรู้และเข้าใจธุรกิจของตนเอง รู้จักลูกค้า ศึกษาคู่แข่ง และเรียนรู้การตลาดอย่างถ่องแท้ผลิตในสิ่งที่ถนัดและทำตามกำลัง สร้างเอกลักษณ์ที่แตกต่างและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง มีการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น มีความซื่อสัตย์รับผิดชอบต่อสังคม และป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญต้องสร้างเสริมความรู้ และจิตสำนึกการให้แก่พนักงานอย่างเหมาะสม และ ๔) ความพอเพียงระดับประเทศ เป็นการบริหารจัดการประเทศ โดยเริ่มจากการวางรากฐานให้ประชาชนส่วนใหญ่อยู่อย่างพอมีพอกิน และพึ่งตนเองได้มีความรู้และคุณธรรมในการดำเนินชีวิต มีการรวมกลุ่มของชุมชนหลายๆ แห่งเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้สืบทอดภูมิปัญญาแลร่วมกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างรู้จัก สามัคคีเสริมสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนให้เกิดเป็นสังคมแห่งความพอเพียงในที่สุด

๒.๕.๔ การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเป็นแบบอย่างแก่ประชาชนเพื่อนำไปศึกษาและปฏิบัติ และสามารถสรุปหลักการที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการธุรกิจได้ ๙ ประการ ได้แก่^{๙๖}

๑. การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม คือเลือกใช้เทคโนโลยีที่มีต้นทุนการผลิตต่ำ แต่ถูกหลักวิชาการสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. การใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด คือในกระบวนการผลิตทั้งหมดจะไม่ให้มีของเสียออกจากระบบการผลิตโดยของเสียของระบบการผลิตหนึ่งจะถูกนำไปใช้เป็นปัจจัยในการผลิตของอีกกระบวนการผลิต ทำให้ไม่มีของเสียเป็นการลวมลพิษ

๓. เน้นการจ้างงานเป็นหลักโดยไม่นำเทคโนโลยีมาทดแทนแรงงาน นอกจากจำเป็นเพราะจะทำให้เกิดความเสียหายกับผลผลิต

๔. มีขนาดการผลิตที่เหมาะสม คือขนาดการผลิตสอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการ

๕. ดำเนินธุรกิจอย่างรอบ ไม่โลภมากและไม่เน้นกำไรในระยะสั้นเป็นหลัก

๖. ประกอบธุรกิจอย่างซื่อสัตย์สุจริตไม่เอาเปรียบผู้บริโภค ลูกค้า ลูกจ้างและผู้จำหน่ายวัตถุดิบ

๗. มีผลิตภัณฑ์หลายชนิดและสามารถปรับเปลี่ยนได้ง่ายเพื่อกระจายความเสี่ยง

๘. ไม่ก่อกวนสินจนเกินความสามารถในการบริหารจัดการหรือบริหารความเสี่ยงต่ำ

๙. ใช้วัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่นเป็นหลักและเน้นตลาดในท้องถิ่นก่อนแล้วค่อยขยายไปตลาดภูมิภาคจนถึงตลาดภายในประเทศและต่างประเทศตามลำดับ

^{๙๖}สมพร เทพสิทธิธา, เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ, หน้า ๓๒.

ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาชุมชนการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับการพัฒนาชุมชน และกล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมจะนำไปใช้กับการพัฒนาชุมชน ได้แก่^{๙๗}

๑. ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเป็นผลจากการรวบรวมสะสมความรู้จากการปฏิบัติจริง มีการทดลอง วิจัย ติดตามประเมินผล ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องจึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชน

๒. ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะการวิเคราะห์บนพื้นฐานความเป็นจริง ของสังคมไทยซึ่งไม่มีในตำราตะวันตก

๓. ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมีลักษณะเป็นบูรณาการความรู้จากหลายสาขา ต้องพิจารณารอบด้านผสมผสานกันและมองปัญหาแบบองค์รวมในการแก้ปัญหาในปฏิบัติ

๔. ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคลครอบครัว ชุมชน สังคมประเทศจนถึงสังคมโลก เพราะมีจุดมุ่งหมายให้มนุษย์ดำเนินชีวิตภายใต้ความถูกต้องเหมาะสมไปสู่ความสมดุลมั่นคงและยั่งยืน

๕. ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกสาขาอาชีพซึ่งไม่ใช่ชุดความรู้สูตรสำเร็จแต่ต้องนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมของแต่ละหน่วยงาน สาขาอาชีพ

๖. ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมีเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นต้นแบบตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมที่ทำให้เข้าใจและประยุกต์ไปใช้กับการพัฒนาชุมชนนอกจากนั้นยังกล่าวถึงชุมชนเข้มแข็งลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง มูลเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดชุมชนเข้มแข็งหรือการรวมกลุ่มของคนในชุมชนและแนวในการพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของชุมชนและสรุปว่าการพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชนจนสามารถพึ่งตนเองได้จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารเศรษฐกิจของประเทศให้มีความเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพและมีเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพโดยนำมาใช้ในการบริหารจัดการปัจจัยทุนทั้ง ๔ ประเภทคือทุนกายภาพ ทุนมนุษย์ ทุนธรรมชาติและทุนสังคมซึ่งภาครัฐและภาคเอกชนจำเป็นต้องนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมให้มีความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน และต้องมีความรู้คู่คุณธรรมเพื่อสามารถนำประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน^{๙๘}

หลักเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนโดยเน้นถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องเริ่มต้นจากภายในและเกิดจากปัจจัยภายในซึ่งเป็นไปตามแนวของหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจภายในครัวเรือน ชุมชน ภายในประเทศเป็นหลักและให้วิสาหกิจชุมชนเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างรากฐานมั่นคงเศรษฐกิจโดยการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเอง ให้ความสำคัญกับการผลิตและการบริโภคภายในชุมชน ภายในประเทศลดขั้นตอนการตลาดและการเงินทำให้วางแผนการผลิตได้พอเหมาะใช้หลักพอประมาณไม่ทำให้มีการผลิตมาก

^{๙๗}กรมวิชาการ, แนวทางการจัดการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ, ๒๕๔๒), หน้า ๗.

^{๙๘}ประสพโชค มั่งสวัสดิ์, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารเศรษฐกิจ ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๒), หน้า ๕๖.

เกินไปจนเหลือใช้เป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากรธรรมชาติมีระบบการจัดการอย่างมีเหตุผลและสร้างภูมิคุ้มกันโดยการพัฒนาเริ่มจากภายในให้มีความเข้มแข็งไม่พึ่งพาจากภายนอก การแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการใช้ปัจจัยภายในเป็นกลไกขับเคลื่อนเนื่องจากเป็นปัจจัยที่สามารถควบคุมได้ นอกจากนั้น ยังต้องสร้างจิตสำนึกให้มีคุณธรรม ให้เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญคำนึงสิ่งแวดล้อมและเพิ่มความรู้เน้นการลงทุนที่จะพัฒนาระบบการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ให้แก่ชุมชนมากขึ้นเป็นแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน^{๙๙}

ชุมชนจะเข้มแข็งได้ต้องมีการเรียนรู้มีความเป็นอิสระ สามารถคิดและตัดสินใจได้เอง พึ่งพาตนเองได้และการพัฒนาที่ยั่งยืนย่อมเกิดจากข้างในคือเริ่มจากคนในชุมชนซึ่งต้องมีการเรียนรู้เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้สามารถสรุปการเรียนรู้ได้ดังนี้

๑. การเรียนรู้สภาพที่เป็นจริง ปัญหาที่กำลังประสบเปรียบเสมือนการสร้างภูมิคุ้มกัน

๒. การเรียนรู้ให้ได้หลักคิด โดยเริ่มจากการหาข้อมูลเพื่อให้ได้ความรู้หลักคิดแนวปฏิบัติและนำไปสู่ปัญญา

๓. การเรียนและการจัดการทรัพยากร ต้องมีความคิดสร้างสรรค์นำเอาภูมิปัญญาดั้งเดิมที่สะสมถ่ายทอดกันมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์

๔. การเรียนรู้สังคมโลกในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป

๕. การเรียนรู้ที่จะสร้างเครือข่ายหรือสร้างความสัมพันธ์ร่วมมือทำกิจกรรมกับชุมชนอื่นเพื่อสามารถพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้การทำงานแบบเครือข่ายจะช่วยลดรายจ่ายเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน^{๑๐๐}

แนวการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ทำให้วิสาหกิจชุมชนมีการออมเพิ่มขึ้นสามารถฝ่าวิกฤตเศรษฐกิจมาได้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้นและแหล่งความรู้ส่วนใหญ่ได้รับจากสื่อบุคคลจากภายนอกท้องถิ่นซึ่งวิสาหกิจชุมชนจะคัดสรรสิ่งที่เหมาะสมกับตนเองได้ดีกว่า ที่คนอื่นมาจัดการให้^{๑๐๑}

ความคิดเห็นว่าลักษณะของอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้แก่ อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น ใช้เทคโนโลยีอย่างง่าย มุ่งขยายตลาดในท้องถิ่นเป็นอุตสาหกรรมที่มีลักษณะการผลิตและการตลาดที่มีความคล่องตัวในการปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารจัดการ จึงมีโอกาสประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ง่ายกว่า^{๑๐๒}

^{๙๙}สมพจน์ กรรณนุช, เศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๕๑), หน้า ๒๑.

^{๑๐๐}เสรี พงศ์พิศ, เศรษฐกิจพอเพียงการพัฒนาที่ยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : พลังปัญญา, ๒๕๕๙), หน้า ๙.

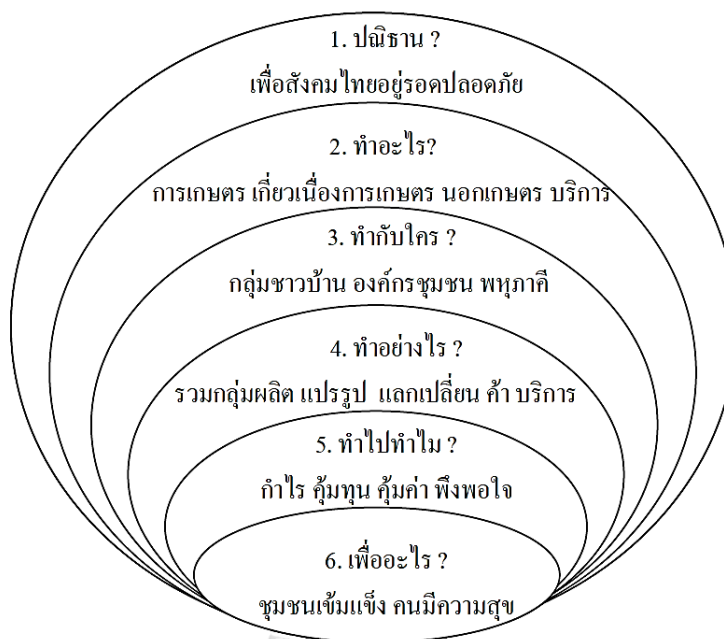
^{๑๐๑}นรินทร์ สังข์รักษาและคณะ, “ผลดีของการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน : ศึกษากรณีจังหวัดราชบุรี”, รายงานวิจัย, (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๒), หน้า ๕๖.

^{๑๐๒}สันติ บางอ้อและคณะ, การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๑.

๒.๕.๕ เศรษฐกิจชุมชน

เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง พฤติกรรมของชุมชนในการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชน โดยเศรษฐกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรชุมชน หรือเอกชนร่วมกิจการ ช่วยกันดำเนินงานด้วยตนเองทั้งหมด หรือบางส่วนโดยประสานทำงานกับ พหุภาคีและผู้คนในท้องถิ่น มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมช่วยเหลือการผลิต การตลาด การจัดการร่วมกันในเรื่องเกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตการเกษตร การค้าขาย การบริการการท่องเที่ยว การพัฒนาส่งเสริมวัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดรายได้ ส่งผลต่อบุคคล ครอบครัวและชุมชน^{๑๐๓}

คำจำกัดความในเรื่อง เศรษฐกิจชุมชนโดยตรงเพราะเห็นว่าจะเป็นเพียงข้อความหนึ่ง ที่ทำให้ผู้คนพยายามจำความหมาย มากกว่าที่จะพยายามทำความเข้าใจ ดังนั้นในที่นี้จึงใช้วิธีตั้งเป็นประเด็นเพื่อตอบคำถาม ให้เกิดความเข้าใจในศัพท์ เพื่อจะได้หลีกเลี่ยงการจำ โดยได้ตั้งเป็นประเด็นในลักษณะเป็นกรอบแนวคิดของเศรษฐกิจชุมชน^{๑๐๔} แสดงในแผนภาพที่ ๒.๑ ดังนี้

จากแผนภาพที่ ๒.๑ เป็นแนวคิดของเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการตามลำดับดังต่อไปนี้

^{๑๐๓}ภัทรธิดา ผลงาม, แนวทางการวิจัยชุมชน, (เลย : สถาบันราชภัฏเลย, ๒๕๔๘), หน้า ๓๔.

^{๑๐๔}มิ่งคล ด่านธานินทร์, เศรษฐกิจชุมชนเชิงระบบ : หลักการและแนวการปฏิบัติในเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง : แนวความคิดและยุทธศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทยกรมการปกครอง, ๒๕๔๑), หน้า ๒๑.

^{๑๐๕}มิ่งคล ด่านธานินทร์, เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองเชิงระบบ, (กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น, ๒๕๕๑), หน้า ๓๒.

๑. ปณิธาน หมายถึง เศรษฐกิจชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจชาติ ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงต้องดำเนินการด้วยความมุ่งมั่น ต้องสัมพันธ์กับ การเมือง การปกครอง การศึกษา และวัฒนธรรมของคนทั้งประเทศ การดำเนินการเศรษฐกิจใดๆ จะไม่ช่วยให้บรรลุปณิธานได้

๒. ทำอะไร หมายถึง ทำงานเพื่อดำรงชีพในแนวสัมมาชีพ เพื่ออยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์อื่นๆ ในชุมชน เช่น การเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ แปรรูปผลผลิต ตัดเย็บเสื้อผ้า ปลูกพืชสมุนไพร บริการท่องเที่ยว เป็นต้น

๓. ทำกับใคร หมายถึง ชาวบ้านรวมกลุ่มกันเองอย่างไม่เป็นการ ไม่เป็นนิติบุคคล เช่น สหกรณ์ สมาคมหรือรวมกลุ่มกับนักพัฒนาเอกชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือนักวิชาการ

๔. ทำอย่างไร เมื่อรวมกลุ่มแล้วก็ทำการผลิตสินค้า แปรรูป และซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า

๕. ทำไปทำไม เนื่องจากชาวบ้านมีระดับการทำมาหากินต่างกัน การรวมกลุ่มจะช่วยให้เกิดความพออยู่พอกิน เกิดความพึงพอใจ เพื่อจะเกิดความคุ้มค่ากับการลงทุน และเพื่อทำไร

๖. เพื่ออะไร เป็นการรวมตัวของชุมชนในระดับล่างสุดของสังคม เพื่อร่วมกันทำงานให้คนมีความสุข และชุมชนมีความเข้มแข็ง

คำว่า “ชุมชน” นั้นจะประกอบไปด้วย ครอบครัวหลายๆ ครอบครัวที่เข้ามารวมอยู่ในบริเวณเดียวกัน หรือก่อตั้งเป็นชุมชนในพื้นที่เดียวกัน ซึ่งอาจจะเรียกเป็นละแวกบ้าน หรือหย่อมบ้านหรือหมู่บ้านก็ได้ความเป็นชุมชนไม่จำกัดเฉพาะขอบเขตของหมู่บ้านเท่านั้น แต่อาจจะรวมถึงลักษณะเครือข่ายของความสัมพันธ์ที่กว้างขวางทั้งระบบอุปถัมภ์และแบบเครือญาติด้วย

ส่วนคำว่า “เศรษฐกิจ” เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การบริ โภค และการกระจายผลผลิตโดยผ่านกระบวนการซื้อขายแลกเปลี่ยนผลผลิตซึ่งกันและกัน และมีการใช้สื่อกลางในการแลกเปลี่ยนดังนั้นคำว่า “เศรษฐกิจชุมชน” จึงหมายถึง ระบบเศรษฐกิจระดับท้องถิ่น หรือชุมชนที่มีลักษณะเป็นองค์กรรวม ซึ่งไม่ได้มีแต่เพียงมิติด้านเศรษฐกิจที่เป็นตัวเลขของรายได้ รายจ่าย การผลิต และการบริโภคเท่านั้น แต่จะเป็นระบบเศรษฐกิจที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม วัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน และรวมถึงการมีระบบคุณค่าเข้าไปด้วย^{๑๐๖}

เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรชุมชน หรือเอกชนร่วมกิจการและ/หรือช่วยกันดำเนินงานด้วยตนเองทั้งหมดหรือบางส่วนหรือรับช่วงงานไปทำจากเอกชนหรือกลุ่มองค์กรอื่น โดยการประสานทำงานกับพหุภาคี กับหน่วยงานหรือเอกชน และผู้คนในท้องถิ่นมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมช่วยเหลือการผลิต การตลาด หุน การจัดการรวมกันในเรื่องเกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตการเกษตร การค้าขาย การบริการ การท่องเที่ยวการพัฒนาส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดรายได้ส่งผลต่อกิจกรรมคน ครอบครัว ชุมชน^{๑๐๗}

เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง การสร้างคนให้มีความสามารถในการเรียนรู้ เพื่อจะได้มีความรู้ความสามารถในการผลิต การแปรรูป การบริหารการจัดการในการประกอบอาชีพในภาย

^{๑๐๖}Kemp, Jeremy, “The Dialectics of Village and State in Modern Thailand”, *Journal of Southeast Asian Studies*, 22 (2) (1991) : 312-326.

^{๑๐๗}กรมการพัฒนาชุมชน, *ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง*, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๗), หน้า ๒๑.

ภาคหน้า และทำให้ชุมชนมีความสามารถ สร้างงานแลกเปลี่ยนผลผลิต มีรายได้มั่นคง มีการออม มีการนำรายได้และเงินออมไปลงทุนในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างรายได้และการออมเพิ่มขึ้น^{๑๐๘}

เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง การประกอบสัมมาชีพของชาวบ้านที่เน้นการร่วมมือกัน ในรูปกลุ่มกิจกรรมการเกษตรต่อเนื่องการเกษตรและนอกภาคการเกษตรในระดับครอบครัว เพื่อพอกินพอใช้จากนั้น กิจกรรมลักษณะกลุ่มอาจขยายตัวสู่ระดับชุมชน และสู่ภูมิภาคในอนาคต ในการนี้ได้เน้นจัดหมายเพื่อให้คนมีความสุขและชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งเมื่อพิจารณาภาพรวมของประเทศจะช่วยให้สังคมไทยอยู่รอดปลอดภัยพร้อมจะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในอนาคต^{๑๐๙}

เศรษฐกิจชุมชน ตัวนำที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งนำไปสู่การเรียนรู้และสร้างเสริมวัฒนธรรมของชุมชนหลายประการคือ^{๑๑๐}

๑) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ต้องหากิจกรรมหรือตัวนำที่เป็นการพัฒนาศักยภาพของคน และเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของเขาให้มากที่สุดซึ่ง “เศรษฐกิจชุมชน” จะเป็นคำตอบที่เหมาะสมที่สุด ถ้าถามว่าการประกอบธุรกิจต้องมีปัจจัยอะไรบ้าง คำตอบคืออย่างน้อยต้องมี ๖ อย่างได้แก่ การตลาด การจัดการทุน ข้อมูล แรงงาน และวัตถุดิบทั้งหมดนี้ชนบทไม่มีอะไรเลย นอกจากแรงงาน สำหรับการตลาดการจัดการตลาด การจัดการ ทุน ข้อมูลและวัตถุดิบมีบ้างไม่มีบ้าง แต่ถ้ามีภาคธุรกิจไปช่วยชุมชนให้เกิดธุรกิจ (Partnership) ช่วยเรื่องการตลาด การจัดการและทุน โดยเริ่มต้นให้ชุมชนลงมือดำเนินการเป็นเจ้าของเองตั้งแต่ คิด ทำ บริหารจัดการและแบ่งปันผลประโยชน์ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้การจัดการ และการตลาดอย่างเป็นระบบได้ซึ่งนำไปสู่การศึกษา การเรียนรู้กระบวนการตามธรรมชาติ กระบวนการกลุ่มในการทำการเลี้ยงชีพร่วมกันอย่างเปิดเผย โปร่งใสจะทำให้เกิดการเน้นอาชีพที่สุดจจริตและมีการควบคุมจริยธรรมของกลุ่มกันเองและเมื่อเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งก็จะนำไปสู่การพัฒนาในเรื่องอื่น ๆ โดยอัตโนมัติ เช่นเรื่องสังคมวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและที่สำคัญ ชุมชนมีกิจกรรมเศรษฐกิจ มีรายได้ มักจะแบ่งรายได้ ๒ ถึง ๓ เปอร์เซ็นต์มาสนับสนุนเรื่องสังคม เช่น ศูนย์เด็กเล็กนำเงินไปพัฒนาด้านโภชนาการของชุมชนพัฒนาการศึกษา หรือใช้สำหรับช่วยเหลือค่าเจ็บป่วยของคนในชุมชน เป็นต้นทั้งหมดจะช่วยด้านจริยธรรมให้เกิดขึ้นด้วย ในขณะเดียวกันก็สามารถใช้กระบวนการเศรษฐกิจมาสนับสนุนบทบาทสตรีได้ด้วยเพราะมีหลายกลุ่มที่สตรีเข้ามามีบทบาทในการจัดการดำเนินธุรกิจ ฉะนั้นเศรษฐกิจชุมชนจะเป็นตัวการทำให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้และนำไปสู่การพัฒนาด้านวัฒนธรรมและจริยธรรมชุมชนอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องกิจกรรมเนื่องอีกหลายประการ

๒) ธุรกิจชุมชนที่เกิดขึ้นมีหลายตัวอย่าง เช่น การมีกลุ่มแม่บ้านรวมตัวกันตั้งปั้มน้ำมัน ซึ่งบริษัทบางจากฯ ช่วยเรื่องทุน การตลาด และให้มีการเรียนรู้ การจัดการก็สามารถขยายไปเปิดเป็น ร้านค้า ร้านอาหารต่อเนื่องไปได้ หรือการตั้งร้านค้าขนาดเล็กในชุมชน สินค้าเกษตรก็มา

^{๑๐๘} กองฝึกอบรม กรมการพัฒนาชุมชน, **แนวทางการพัฒนา**, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย , ๒๕๕๑), หน้า ๒๕.

^{๑๐๙} คณะที่ปรึกษาฝ่ายเศรษฐกิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย, **เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองและยุทธศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย, ๒๕๔๑), หน้า ๖๓.

^{๑๑๐} โสภณ สุภาพงศ์, **การจัดการด้านพลังงานเพื่อลดผลเสียหายต่อเศรษฐกิจไทย**, (กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๑), หน้า ๑๘-๑๙.

ขายได้ หรือการทำอุตสาหกรรมในครัวเรือนต้องมีคนไปช่วยฝึกอบรมมีเงินทุนซึ่งธนาคารออมสิน อาจจะเข้าไปสนับสนุนด้านเงินทุนได้

๓) ในการทำเรื่องเศรษฐกิจชุมชน ถ้าให้ชาวบ้านร่วมกับธุรกิจเอกชนทำให้เกิดได้ และต่อเนื่องเพราะมีมุมมองใกล้เคียงกัน โดยรัฐควรจะทำในเรื่องการจัดเวที ในเรื่องปัจจัยด้านระบบ ภาษี การคลังท้องถิ่น รายได้ท้องถิ่นเพื่อให้ท้องถิ่นแข็งแรง

๔) สิ่งที่รัฐควรทำ คือ สร้างระบบจูงใจเพื่อให้ภาคธุรกิจอุตสาหกรรมที่จะกระจายสู่ ภูมิภาคมีความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งจะต้องศึกษาว่าหากอุตสาหกรรมไปตั้งในชุมชนแล้ว สามารถพัฒนาชุมชน โดยเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนให้เจริญควบคู่กันไป มีมาตรการจูงใจ ใดบ้างอะไรเกื้อหนุนอะไรที่จะให้ภาคธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนรวมมากขึ้นสรุป การสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชนจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยเศรษฐกิจของชุมชนเป็นตัวนำและจะนำไปสู่การพัฒนาในเรื่องอื่น ๆ ต่อกิจกรรมไปได้ เศรษฐกิจของชุมชนที่จะสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาคนได้จะต้องริเริ่มโดยชุมชน บริหารการจัดการโดย ชุมชนเป็นเจ้าของและแบ่งปันผลกำไรส่วนหนึ่งเพื่อพัฒนาชุมชน โดยภาค ธุรกิจเอกชนเน้นการร่วมค้าร่วมทุน (Partnership) ในส่วนประกอบของการดำเนินธุรกิจที่จำเป็น อัน ได้แก่ การตลาด การเสริมทักษะ การบริหารจัดการ หรือการสนับสนุนด้านเงินทุน โดยภายนอกซึ่ง อาจจะเป็นภาครัฐหรือธุรกิจหรือองค์กรพัฒนาเอกชนจะเป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุนด้านปัจจัยและ องค์กรประกอบ ตลอดจนการเสริมสร้างโอกาสให้การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเกิดขึ้น และเติบโตได้อย่าง ต่อเนื่อง เช่น มาตรการด้านภาษี เศรษฐกิจชุมชนหรือเศรษฐกิจพื้นฐาน หมายถึง เศรษฐกิจที่ คำนึงถึงการทะนุบำรุงพื้นฐานของตัวเองให้เข้มแข็ง ทั้งสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม และ เศรษฐกิจพื้นฐานของสังคมคือชุมชน^{๑๑๑}

สรุปได้ว่า เป้าหมายสำคัญของเศรษฐกิจชุมชน คือเพื่อพัฒนาศักยภาพตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชนโดยใช้กิจกรรมเศรษฐกิจสร้าง “กระบวนการเรียนรู้” ซึ่งจะทำให้ชุมชน พึ่งตนเองได้ในขณะเดียวกันยังมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ หรืออีกนัยหนึ่งเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างบูรณาการ

๒.๕.๖ เศรษฐกิจฐานราก

“เศรษฐกิจฐานราก” คือระบบเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น ที่สามารถพึ่งตนเอง ภายใต้อุปสรรคเศรษฐกิจพอเพียงที่มีการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน มีคุณธรรม และเป็นระบบ เศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาด้านอื่น ๆ ในพื้นที่ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ผู้คน ชุมชนวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเข้มแข็งและยั่งยืนระบบเศรษฐกิจฐานรากหรือเศรษฐกิจชุมชน เป็นระบบเศรษฐกิจแนวราบที่ส่งผลและสร้างความสัมพันธ์ทั้งเศรษฐกิจและสังคมระหว่างผู้คนใน ชุมชนท้องถิ่น มิใช่เป็นเฉพาะเศรษฐกิจแนวตั้งแบบปัจเจกแต่สามารถทำให้เกิดความร่วมมือ เกิดโอกาสและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเศรษฐกิจร่วมของชุมชนกับเศรษฐกิจของปัจเจก เป็นระบบ เศรษฐกิจที่มีลักษณะความร่วมมือเป็นหุ้นส่วนสร้างความสัมพันธ์ทั้งในชุมชนท้องถิ่นและในระดับที่ กว้างขวางอื่นๆ และภายนอก

^{๑๑๑}ประเวศ วะสี, เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกพื้นเศรษฐกิจสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, ๒๕๕๑), หน้า ๔๓-๔๔.

ระบบเศรษฐกิจฐานราก จะต้องมีการพัฒนาและการจัดการโดยชุมชนท้องถิ่น ให้ครบวงจรมากที่สุด มีการสร้างทุนก่อให้เกิดความเข้มแข็งกับชุมชน ส่งเสริมการพัฒนาที่ก่อให้เกิดความรู้ มีการสร้างแรงจูงใจ ซึ่งก่อให้เกิดความร่วมมือ และส่งผลไปยังการพัฒนาการผลิตพื้นฐาน การแปรรูป การบริการ การตลาด และความจำเป็นพื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิต การอยู่ร่วมกัน สำหรับคนในพื้นที่อย่างพอเพียง และพัฒนาเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมหรือธุรกิจของชุมชน (ในมิติของการถือถือ ครอบครอง การมีส่วนร่วมของคนในตำบล) ต่าง ๆ ทั้งขนาดย่อมหรือขนาดใหญ่ขึ้น โดยใช้ทั้งความรู้ที่สั่งสมในพื้นที่ หรือที่เป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรมของพื้นที่ และมีการพัฒนาให้ทันสมัย พร้อมกับมีเทคนิค วิทยาการและความรู้ เทคโนโลยี มาพัฒนาเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับตลาด หรือสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้คนและชุมชนท้องถิ่นโดยรวมสามารถพึ่งตนเอง มีรายได้มากกว่า รายจ่าย และสามารถพัฒนาเป็นผู้ผลิตผู้สร้างงานบริการต่าง ๆ จากท้องถิ่นที่เข้มแข็ง สร้างสรรค์ หลากหลายมีเอกลักษณ์ ทันสมัย และเชื่อมโยงกับระบบตลาดอย่างมีประสิทธิภาพระบบเศรษฐกิจ ฐานราก จะต้องมีความหลากหลาย พอเพียงเพื่อเปิดโอกาสและแบ่งปันให้คนทุกกลุ่มทุกวัยสามารถมี พื้นที่และมีโอกาสในการร่วมพัฒนาได้อย่างผสมผสานและสร้างสรรค์ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงกับ ระบบเศรษฐกิจอื่น ๆ ได้อย่างดี อย่างมีฉันทามติเป็นธรรม และมีความสัมพันธ์อย่างเท่าเทียม^{๑๑๒}

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนคือการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชนซึ่งถือเป็น "เศรษฐกิจฐานราก" ที่มีความสำคัญยิ่ง จึงควรส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งในระบบเศรษฐกิจชุมชน และสนับสนุนการเชื่อมโยงเป็น เครือข่ายระหว่างองค์กรท้องถิ่นด้วยกัน ได้แก่ องค์กรเชิงปกครอง องค์กรเชิงทุนของชุมชนองค์กรเชิงกลุ่มอาชีพของชุมชนทั้งในระดับแนวราบคือท้องถิ่น และระดับ แนวตั้งคือระดับภาคและระดับประเทศให้สามารถมีส่วนร่วมในการสร้างกิจกรรมธุรกิจให้มีความ มั่นคงแข็งแรง สามารถสร้างเกราะคุ้มกันผลกระทบกระเทือนจากเศรษฐกิจมหภาคหรือเศรษฐกิจ โลก^{๑๑๓}

รัฐบาลได้วางนโยบายเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การใช้ หลักคุณธรรมกำกับการพัฒนาเศรษฐกิจในระบบตลาดเสรี เมื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งเปรียบเสมือนรากแก้วของประเทศ เศรษฐกิจระบบตลาด และเศรษฐกิจส่วนรวมให้มีส่วนร่วมใน การขยายตัวเศรษฐกิจภายใต้ กรอบความยั่งยืนและความพอดี โดยเน้นให้ภาคเอกชนมีบทบาทนำ และผนึกกำลังร่วมกับภาครัฐ และภาคประชาสังคม เพิ่มความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจทั้งสามภาค ดังกล่าว โดยมีนโยบายหลักดังนี้^{๑๑๔}

๑. ภาคเศรษฐกิจฐานราก เป็นพื้นฐานที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจไทย ซึ่งจะต้อง เสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็งตามแนว ดังนี้

^{๑๑๒}สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, **คู่มือการส่งเสริมการพัฒนา “ระบบเศรษฐกิจฐานราก”**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักสนับสนุนขบวนการองค์กรชุมชน และสำนักสื่อสารการพัฒนาสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), ๒๕๕๙), หน้า ๑๙-๒๐.

^{๑๑๓}ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม, **แผนแม่บทเพื่อการฟื้นฟูชาติ**, (กรุงเทพมหานคร : ห.ส.น.ศักดิ์โสภณการ พิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๕๐

^{๑๑๔}ศุภชัย ยาวะประภา, **นโยบายสาธารณะและการวางแผน**, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๓๖-๓๘.

๑.๑ การเกษตรกรรม สนับสนุนให้การพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่เป็นเลือกสำคัญสำหรับเกษตรกรรมรายย่อยในขณะที่ขยายโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และยกระดับคุณภาพของผลผลิต โดยอาศัยเทคโนโลยี การจัดการ และการเชื่อมโยงกับระบบตลาด

๑.๒ ผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น จะได้รับการสนับสนุนให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ ของผู้บริโภค ตามศักยภาพการตลาดในระดับต่ำ ๆ คือ ระดับภูมิภาค ระดับชาติ ระดับการส่งออกโดยระบบการบริหารจัดการโครงการแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างเทคโนโลยีและการจัดการควบคู่ไปกับการสนับสนุนด้านการตลาด

๑.๓ แรงงาน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญอีกส่วนหนึ่งของภาคเศรษฐกิจฐานราก จะเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาคแรงงาน ภาคเอกชน และภาครัฐให้ครอบคลุมกับการพัฒนาคุณภาพและฝีมือของแรงงานในระดับต่างๆ เพื่อให้สามารถมีผลผลิตและรายได้สูงขึ้นตาม มาตรฐานฝีมือแรงงาน ตลอดจนส่งเสริมให้แรงงานทุกกลุ่มมีงานทำ มีอาชีพเสริม ได้รับการ คุ้มครองและดูแล ด้านสุขอนามัย ความปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนมีหลักประกันความมั่นคง รวมทั้งสวัสดิการแรงงานอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

๑.๔ การขยายตัวเศรษฐกิจของภาคเศรษฐกิจฐานรากตามแนวข้างต้นจะดำเนินการควบคู่ไปกับการดูแลผู้ที่ไม่พร้อมหรือยังไม่สามารถจะปรับตัวได้ โดยการจัดสวัสดิการ สงเคราะห์และบริการสังคมที่จำเป็นอย่างทั่วถึงและโดยการดูแลสุขภาพในการเรียนการศึกษา ตลอดจนการประกอบอาชีพสำหรับคนเหล่านี้และลูกหลาน นอกจากนั้นการเติบโตเศรษฐกิจจะต้องได้รับการดูแลมิให้เกิดผลกระทบลบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

เพื่อการนี้จะปรับปรุงบทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานภูมิภาค โดย ปรับปรุงระบบความสัมพันธ์ระหว่างภูมิภาค ท้องถิ่น ชุมชนและภาคประชาสังคมอย่างเหมาะสม เพื่อร่วมกันรับผิดชอบดูแลผู้ด้อยโอกาส ตลอดจนรักษาและดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างทั่วถึงเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเข้มแข็งเศรษฐกิจ และศีลธรรมว่าเศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจชุมชนเป็นเรื่องเดียวกันและมีใช่เป็นเรื่องเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่เป็นเรื่องของสังคมวัฒนธรรมประชาธิปไตย สิ่งแวดล้อม การศึกษา จิตใจ ศีลธรรมและสุขภาพ อนามัยพร้อมกันไปด้วย^{๑๑๕}

การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเป็นการดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เพื่อเป็นการสร้างโอกาส รายได้และการพึ่งพาตนเองได้ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจะเป็นระบบการจัดการชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชนโดยเฉพาะการผลิต การบริโภค การจัดสรรแบ่งปันทรัพยากรภูมิ ปัญญาท้องถิ่นและรายได้ การจัดสรรทรัพยากรของคนในชุมชนเพื่อให้สามารถอยู่ได้อย่างพอเพียง พึ่งตนเองได้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก^{๑๑๖}

^{๑๑๕} ประเวศ วะสี, การจัดการความรู้กระบวนการปลดปล่อยมนุษย์ ศักยภาพ เสรีภาพและความสุข, (กรุงเทพมหานคร : กรีน-ปัญญาญาณ, ๒๕๕๐), หน้า ๓๔.

^{๑๑๖} จิตรา อรุณฤกษ์ถวิล, บทบาทของชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากกลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนา, (เพชรบูรณ์ : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕๕๐), หน้า ๘.

การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากโดยการน้อมนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสแนะแนวไว้ เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุน ให้คนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และขยายโอกาส โดยมีแนวคือการรวมกลุ่มอาชีพและเครือข่ายเป็นการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ที่แน่นอน มีการฝึกทักษะเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนเป็นการส่งเสริม การรวมกลุ่มต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีอาชีพและมีรายได้เพียงพอที่จะเป็นหลักประกันในอนาคต และมีปัจจัยสี่ที่เพียงพอ^{๑๑๗}

กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไว้ ๒ ประการ ดังนี้^{๑๑๘}

๑. การส่งเสริมแนวคิดและการปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมให้ประชาชนมีวิถีชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับครัวเรือนและสนับสนุนการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินงานในระดับกลุ่มและองค์กรกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นี้ไปสู่ความสำเร็จก็คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่เป็นทุนชุมชนที่มีอยู่ในระดับหมู่บ้านและตำบลทั่วประเทศ มีรูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นรูปแบบในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนฐานราก มีปรัชญาในการดำเนินงานสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการแบ่งปันและเอื้ออาทรกันในหมู่มวลชนสมาชิกเป็นเศรษฐกิจที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนและมีการสะสมออมเงินจนเติบโตเป็นกองทุนชุมชนที่เข้มแข็ง โดยได้กำหนดกลยุทธ์ ในการส่งเสริมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดังนี้

๑.๑ เสริมสร้างคุณภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้ได้มาตรฐาน

๑.๒ สนับสนุนการพัฒนาให้มีกิจกรรมเครือข่ายและการสร้างเครือข่าย

๑.๓ การพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเพื่อการแก้ไขปัญหาสังคม

๒. การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วยกลยุทธ์การจัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลวิสาหกิจชุมชน การยกระดับขีดความสามารถวิสาหกิจชุมชนจัดตั้งและพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งรูปธรรมของการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่ปรารถนาจะเกิดขึ้นตาม ยุทธศาสตร์ คือ "แผนธุรกิจ" ซึ่งเป็นตัวชี้วัดความเข้มแข็งของกลุ่มเศรษฐกิจที่ได้รับการส่งเสริม การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนโดยจะผลักดันดำเนินกิจกรรมงานต่าง ๆ ตามกลยุทธ์ อาทิ การจัดระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมการพัฒนา ระบบทุน การผลิต การตลาด การบริหารจัดการ การส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย วิสาหกิจชุมชนสู่ความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนอันเป็นรากฐานของชุมชนแนวพระราชดำริ "ทฤษฎีใหม่"

ทฤษฎีใหม่ตามพระราชดำริเป็นแนวหรือหลักการในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำ เพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุดยึดหลักการ "พึ่งตนเอง" และชุมชน

^{๑๑๗}อุไรวรรณ อารยลักษณ์, การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑-๑๒.

^{๑๑๘}กรมการพัฒนาชุมชน, ความรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๖), หน้า ๒๗.

ต้องมี "ความสามัคคีร่วมมือร่วมใจ" ในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันควบคู่กับ "ความขยันหมั่นเพียร และอดทน" เป็นที่ตั้งโดยพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ๓ ขั้นตอน กล่าวคือ

ขั้นที่หนึ่ง การผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ในระดับ ประหยัดก่อน แล้วพัฒนาไปสู่ขั้นพออยู่พอกิน และตัดค่าใช้จ่ายลงเกือบหมด

ขั้นที่สอง รวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินการในด้านการ ผลิต การตลาด การเป็นอยู่ สวัสดิการ การศึกษา สังคมและศาสนา เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง และสมาชิกมีส่วนร่วมในการพัฒนา รวมทั้งได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและองค์กร เอกชนที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่สาม การสร้างเครือข่ายกลุ่มและขยายขอบข่ายกิจกรรมให้หลากหลายโดย ประสานความร่วมมือกับภาครัฐกิจ ภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชนในด้านแหล่งเงินทุนการตลาด การผลิต การจัดการข่าวสารข้อมูลและอื่นๆเพื่อนำไปสู่การลดต้นทุนการเพิ่มผลประโยชน์ของกลุ่ม และการ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นและสร้างความเข้มแข็งในระดับประเทศ

๒.๖ ทฤษฎีเกี่ยวกับฐานราก

Grounded Theory มีคำที่ใช้เรียกในภาษาไทย เช่น ทฤษฎีฐานราก ทฤษฎีจากข้อมูล ทฤษฎีติดดิน ทฤษฎีติดพื้น แต่ในที่นี้ใช้คำว่าทฤษฎีฐานราก ซึ่งคำว่า ฐานราก มาจากความคิดที่ว่า ทฤษฎีจะปรากฏจากการศึกษา และมีรากฐาน มาจากข้อมูลที่เก็บมาจากภาคสนาม มากกว่าจากวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทฤษฎีฐานราก Grounded Theory คือ ทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาปรากฏการณ์สังคม เป็นทฤษฎีที่มีคุณลักษณะเฉพาะที่ถูกสร้างขึ้นมาจากข้อมูลที่เป็นไปตามปรากฏการณ์จริงมากที่สุด โดยทฤษฎีนี้ถูกค้นพบ พัฒนา และได้รับการตรวจสอบ (Verify) จากการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์นั้นๆอย่างเป็นระบบ Grounded Theory Method เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่ถูกพัฒนาขึ้นในสาขาสังคมวิทยา โดย Barney Glaser กับ Anselm Strauss^{๑๑๙} เพื่อสร้างคำอธิบายเชิงทฤษฎีจากข้อมูลโดยตรง วิธีวิทยาของการสร้างทฤษฎีฐานรากพัฒนาขึ้นมาจากความเชื่อพื้นฐานที่ว่า การจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์และการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ จำเป็นต้องเข้าใจถึงกระบวนการที่บุคคลได้สร้างความหมายให้กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว เพราะความคิดและการกระทำของมนุษย์มีพื้นฐานที่สำคัญอยู่ที่ความหมายที่ตนมีต่อสิ่งต่าง ๆ วิธีวิทยาแบบนี้จึงเน้นที่การศึกษาปรากฏการณ์สังคม โดยยึดหลักของการทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาสร้างมโนทัศน์ หาความเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์ ต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎีของปรากฏการณ์สังคมที่ต้องการหาคำอธิบาย

ทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) เป็นระเบียบวิธีวิจัยในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ เป้าหมายที่จะศึกษาสิ่งที่ไม่สามารถจะวัดได้ คือ ไม่สามารถลดทอนลงเป็นตัวเลขได้ เช่น ความรู้สึก ความคิด ประสบการณ์ เป็นต้น^{๑๒๐} ทฤษฎีฐานรากนั้น พบมากในการทำวิจัยสังคมศาสตร์ การแพทย์

^{๑๑๙} G. Glaser, Barney and L. Strauss, Anselm, *The Discovery Grounded Theory : Strategies for Qualitative Research*, (Aldine, 1967), p.271.

^{๑๒๐} R.S. Kaplan and D.P. Norton, *The Balanced Scorecard*, (Harvard Business School Press : Boston, MA., 1996), p.89.

การพยาบาล รวมทั้ง งานวิจัยจิตวิทยา หรือ การให้คำปรึกษา ทฤษฎีฐานรากมีกำเนิดมาจาก Glaser และ Strauss ในช่วงประมาณปี ค.ศ. ๑๙๖๗ ลักษณะเด่นของทฤษฎีฐานรากคือ เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อสรุปและสร้างเป็นทฤษฎีเล็กขึ้นหนึ่งทฤษฎี เพื่ออธิบายปรากฏการณ์และตีความ สิ่งที่ได้ศึกษา ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูล และตีความหมายแบบอุปนัย (Inductive) โดยผู้วิจัยต้องพยายามเก็บข้อมูลด้วย ทักษะที่เปิดกว้างมากที่สุด^{๑๒๑}

เป้าหมายของระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ทฤษฎีฐานรากนั้นเพื่อให้สามารถแปลปรากฏการณ์ มีผู้กล่าวว่า ทฤษฎีฐานราก เกิดจากการที่ Glaser และ Strauss พยายามประยุกต์ส่วนที่ดีของ แนวคิด ปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) และศาสตร์แห่งการตีความ (Hermeneutics) เพื่อให้ง่ายต่อการใช้งาน เหมาะสมกับยุคสมัย เนื่องจากมีขั้นตอนการวิจัยที่ชัดเจน และสามารถเห็นภาพของ ผลงานว่าจะออกมาในรูปแบบใด และได้สรุปขั้นตอนการทําวิจัยโดยใช้ทฤษฎีฐานรากไว้ดังนี้^{๑๒๒}

๑. ผู้วิจัย สร้างคำถามของงานวิจัยอย่างกว้างๆ ไม่มีข้อสรุป และมีแนวโน้มที่ต้อง กระทำการบางอย่างเพื่อหาคำตอบ เนื่องจากวัตถุประสงค์ของทฤษฎีฐานราก คือ เพื่อค้นหา กระบวนการพื้นฐานสังคมจากพฤติกรรม

๒. การหากลุ่มตัวอย่าง โดยการเลือกแบบเจาะจง ประมาณ ๘-๒๐ คน และจัดหา คนที่มีความแตกต่างกันเฉพาะ

๓. ผู้วิจัยไม่พยายามที่จะทบทวนวรรณกรรมให้มากนักก่อนการเก็บข้อมูล เพื่อให้ การเข้าหาข้อมูล เป็นไปอย่างเปิดกว้างที่สุด และให้รูปแบบหรือขอบเขตของข้อมูลเกิดขึ้นเองจากการ เก็บข้อมูล

๔. วิเคราะห์ และเชื่อมโยงข้อมูล ทันทีหลังการสัมภาษณ์หรือการสังเกตแต่ละครั้ง เพื่อใช้ข้อมูลหรือกรอบคิดที่อาจได้รับการได้ข้อมูลในครั้งก่อนในการเก็บข้อมูลครั้งต่อไป

๕. เลือกกลุ่มตัวอย่างตามความสนใจหรือความเกี่ยวข้องในทฤษฎีว่ากลุ่มตัวอย่าง สามารถให้ข้อมูลนั้น ๆ ได้ไม่นิยมสุ่มหากกลุ่มตัวอย่างตามหลักการสถิติและโดยมากกลุ่มตัวอย่างของ ทฤษฎีฐานรากจะไม่มากพอที่จะใช้วิธีสุ่มได้

๖. หยุดเก็บข้อมูลเมื่อสามารถสร้างทฤษฎีขึ้นได้หรือเมื่อผู้วิจัยไม่พบข้อมูลหรือ ความคิดใหม่ ๆ จากการเก็บข้อมูล

๗. ผู้วิจัยอ่านเอกสารต่าง ๆ และใช้กระบวนการถอดความของคำพูด ทั้งด้วยวิธีการ พิจารณา เปรียบเทียบ จัดกระบวนการทัศน์ และจัดกลุ่มข้อมูล

๘. แนะนำว่าให้จัดกลุ่มประเด็นตามกิจกรรม และกระบวนการ มากกว่าสถิติ เน้นข้อมูลที่เป็นคำพูด ประโยค เรื่องเล่าต่างๆ^{๑๒๓}

^{๑๒๑} J.E. McLean, Teachers Empowerment Through Action Research : Kappa Delta Pire Cord. Vol. 34 (Fall) 1997 : 34 – 38.

^{๑๒๒} Ibid., p.67.

^{๑๒๓} A.L. Strauss and J.M. Corbin, **Basics of Qualitative Research : Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory**, 2nded, (California : SAGE Publications, Inc., 1998), p.48.

๙. จัดกลุ่มและตั้งชื่อประเด็นที่เกิดขึ้น

๑๐. พิจารณาประเด็นย่อยในกลุ่มต่างๆ แบบองค์รวม เพื่อมุ่งหาประเด็นที่ใหญ่ขึ้น

๑๑. สำรวจหาความเชื่อมโยงของแต่ละกลุ่มประเด็น ด้วยการหาเหตุและผลที่ตามมาเมื่อแสดงพฤติกรรมหนึ่ง ๆ

๑๒. ใช้กระบวนการเปรียบเทียบตลอดเวลาเพื่อหาความแตกต่าง

๑๓. ทุกขั้นของการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ ผู้วิจัยควรจดบันทึก และวาดผัง แสดงความสัมพันธ์ เพื่อให้แฉ่งมุมหรือข้อคิดที่ได้ค้นพบได้รับการจดบันทึก ทำให้สามารถนำมาใช้อ้างอิงได้

๑๔. เมื่อกลุ่มข้อมูลหลักปรากฏขึ้น ซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงความหมายของปรากฏการณ์ในองค์รวม ผู้วิจัยควรจะอธิบายชุดความหมายนั้น ๆ และบ่งชี้ถึงรูปแบบตรงกับความหมายหลักของปรากฏการณ์ที่ศึกษา

๑๕. เขียนบรรยายการวิเคราะห์โดยทั่วไป การวิเคราะห์ทฤษฎีฐานรากแสดงให้เห็นถึงตัวแทนของสิ่งที่ค้นพบและแยกย่อยออกเป็นประเด็นย่อย ๆ และยังเพิ่มเติมอีกว่าการจัดกลุ่มข้อมูลว่าสามารถทำได้ ๓ ลักษณะ คือ สร้างจากสามัญสำนึกของผู้วิเคราะห์ สร้างจากศัพท์เฉพาะที่ปรากฏในทฤษฎีหรือวรรณกรรมและสร้างจากภาษาที่ผู้ให้ข้อมูลใช้

สำหรับทฤษฎีฐานรากในความหมายของวิธีการวิจัยนี้ประกอบด้วยความสัมพันธ์ที่น่าจะมีหรือน่าจะเป็น ระหว่างมโนทัศน์หรือชุดของมโนทัศน์ ทฤษฎีที่สร้างขึ้นมานี้จัดเป็นทฤษฎีระดับกลาง (Middle Range Theory) ซึ่งใช้อธิบายปรากฏการณ์ในขอบเขตที่จำกัด^{๑๒๔} ทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาปรากฏการณ์สังคม เป็นทฤษฎีที่มีคุณลักษณะเฉพาะที่ถูกสร้างขึ้นมาจากข้อมูลที่เป็นไปตามปรากฏการณ์จริงมากที่สุด โดยทฤษฎีนี้ ถูกค้นพบ พัฒนา และได้รับการตรวจสอบ (Verify) จากการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์นั้นๆ อย่างเป็นระบบ ทฤษฎีจะประกอบไปด้วยชุดของมโนทัศน์ (Concept) ของปรากฏการณ์จริง มโนทัศน์จะถูกเชื่อมโยงกันในรูปของข้อเสนอที่แสดงถึงความเกี่ยวพันกันในรูปแบบต่าง ๆ คำว่าทฤษฎีในความหมายของวิธีการวิจัยนี้ค่อนข้างจะกินความกว้างคือ หมายรวมถึงมโนทัศน์ หรือกรอบแนวความคิดสำหรับการอธิบายปรากฏการณ์ที่นักวิจัยทำการศึกษา^{๑๒๕}

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการชาวไทยได้กล่าวว่า ทฤษฎีฐานราก คือ ทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาปรากฏการณ์สังคม โดยทฤษฎีจะถูกสร้าง (Construct) และได้รับการตรวจสอบ (Verify) โดยการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์สังคมอย่างเป็นระบบ^{๑๒๖} หรือเป็นวิธีวิทยารูปแบบหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีแนวความคิดหลักว่า การศึกษาเพื่อการเรียนรู้ และทำความเข้าใจเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์และการอยู่ร่วมกันของมนุษย์

^{๑๒๔}A. Strauss & J. Corbin, *Basic of Qualitative Research : Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*, (Thousand Oaks, CA : Sage, 1998), p.23.

^{๑๒๕}P. D. Leedy & J. E. Ormrod, *Practical Research : Planning and Design*, 9thed., (Upper Saddle River, NJ : Prentice Hall, 2010), p.254.

^{๑๒๖}นภาพร หะวานนท์ และคณะ, “การศึกษาเงื่อนไขความสำเร็จในการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียน”, *รายงานการวิจัย*, (ม.ป.ท : ม.ป.พ, ๒๕๕๓), หน้า ๒๕.

จำเป็นที่ต้องเข้าใจในกระบวนการที่บุคคลได้สร้างความหมายในสิ่งต่าง ๆ ตามโลกทัศน์ของตนเอง^{๑๒๗} หรือเป็นการวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีฐานรากเป็นวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพแบบหนึ่งซึ่งไม่เหมือน งานวิจัยเชิงคุณภาพแบบอื่นๆ ที่เริ่มต้นจากข้อมูลแล้วไปสู่สมมติฐาน และจบลงด้วยทฤษฎีที่เป็น คำอธิบายสำหรับปรากฏการณ์ที่ศึกษา นักวิจัยจะต้องสร้างมโนทัศน์ สมมติฐานและกรอบแนวคิด สำหรับอธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษากระบวนการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจะดำเนินไปพร้อม ๆ กัน ข้อมูลที่นำมาใช้วิเคราะห์ห้อย่างเป็นระบบเพื่อสร้างทฤษฎีฐานรากจะต้องเป็นข้อมูลที่ทำให้ รายละเอียดเกี่ยวกับปรากฏการณ์สังคมในเรื่องที่ศึกษาอย่างรอบด้าน ทฤษฎีที่สร้างขึ้นสามารถใช้ อธิบายปรากฏการณ์ที่เฉพาะเจาะจง การวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีฐานรากจึงเป็นกระบวนการศึกษาที่มีความ ท้ายและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือขยายองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ก่อน แล้ว^{๑๒๘}

สรุปได้ว่าทฤษฎีฐานรากมีความหมายตามชื่อ คือเป็นการสร้างทฤษฎีขึ้นมาใหม่ จากการ ค้นหาและรวบรวมแนวคิดต่างๆ โดยสำรวจพื้นที่จริงและการสำรวจข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่ เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปตรวจสอบความถูกต้องในการลงสำรวจภาคสนามครั้งต่อไป เจาะลึกสำคัญของ การศึกษาในแนวทฤษฎีฐานรากคือ ผู้วิจัยต้องเปิดรับข้อมูลจริงจากพื้นที่โดยไม่ยึดติดกับแนวคิดทฤษฎี เดิมๆ จนเห็นความหมายในความคิดและเข้าใจบริบทของเรื่องนั้นๆ อย่างกระจ่าง ข้อมูลจากพื้นที่จริง จะเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างทฤษฎี ข้อมูลจะเผยให้เห็นแนวคิดใหม่ๆ ที่นำมาใช้สร้างเป็นทฤษฎี ฐานราก ข้อมูลจากพื้นที่จริงยังชี้ให้เห็นตัวอย่างที่เหมาะสมและขั้นตอนที่ควรทำการศึกษาต่อไป ตัวอย่างและรูปธรรมแห่งความสำเร็จจากพื้นที่จริงที่เก็บรวบรวมได้จากการสำรวจในแต่ละครั้งยังช่วย ยืนยันแนวคิดที่ได้พัฒนาขึ้น ดังนั้น ทฤษฎีฐานรากจึงเป็นการสร้างทฤษฎีที่มีกระบวนการเก็บรวบรวม ข้อมูลและการวิเคราะห์เข้าไปเข้ามา โดยอาศัยการสังเกตและการสัมภาษณ์ กระทั่งได้แนวคิดครบถ้วน ทุกด้านจนสามารถประมวลแนวคิดที่ปรากฏให้เห็นเป็นภาพเดียวอย่างชัดเจน จนถึงจุดอิ่มตัวหัวใจ สำคัญของการสร้างทฤษฎีฐานรากคือการต่อยอดความรู้ด้วยการวิเคราะห์และประมวลผล โดยเริ่ม จากการนำข้อมูลต่างๆ มาจัดประเภท กระทั่งเห็นเป็นแนวคิดต่างๆ จากนั้นนำแนวคิดเหล่านั้นมา เชื่อมโยงเข้าด้วยกัน ทฤษฎีฐานรากมีระบบการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างรหัสการวิเคราะห์ (การจัด ประเภทจากข้อมูล คุณสมบัติและมิติในการวิเคราะห์) ซึ่งได้จากการเลือกรหัส (จัดข้อมูลเป็นกลุ่ม) และการลงรหัสทฤษฎี

๒.๗ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

อปปริหานิยธรรม ๗

อปปริหานิยธรรม ๗ เป็นหลักธรรมที่ส่งผลให้กลุ่มผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์สร้าง ความเข้มแข็งให้กับกลุ่มผู้ประกอบการ อีกทั้งยังทำให้กลุ่มสามารถนำหลักธรรมไปปฏิบัติเพื่อให้เกิด ความยั่งยืนให้กับกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ต่อไป

^{๑๒๗}พิทักษ์ ศิริวงศ์, “ทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) วิธีวิทยาการวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีในการ พัฒนาประเทศ,” **บรรณสาร มศก.ท.** ๑ เมษายน – กันยายน, ๒๕๕๗. : (๑๙)

^{๑๒๘}กัญญา โพธิ์วัฒน์, “ทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนประถมศึกษา : การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎี ฐานราก”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๘), หน้า ๓๕.

อปริหานิยธรรม^{๑๒๙} ของกษัตริย์วัชชี หรือ วัชชีอปรินิยธรรม ๗ (ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อมเป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว สำหรับหมู่ชนหรือผู้บริหารบ้านเมือง

๑. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ (To Hold Regular and Frequent Meetings)
๒. พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ
๓. ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ลบล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ (ตามหลักการเดิม) ถือปฏิบัติมั่นตามวัชชีธรรม (หลักการ) ตามที่วางไว้เดิม
๔. ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ในชนชาววัชชี เคารพนับถือท่านเหล่านั้น เห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันควรรับฟัง

๕. บรรดากุลสตรีกุลมารีทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหง หรืออุดคร่าชื่นใจ
๖. เคารพสักการบูชาเจดีย์ (ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ต่าง ๆ) ของวัชชี (ประจำชาติ) ทั้งหลาย ทั้งภายในและภายนอก ไม่ปล่อยให้ธรรมิกพลีที่เคยให้เคยทำแก่เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรมไป

๗. จัดให้ความอารักขา คุ่มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม แก่พระอรหันต์ทั้งหลาย (ในที่นี้กินความกว้าง หมายถึง บรรพชิตผู้ดำรงธรรมเป็นหลักใจของประชาชนทั่วไป) ตั้งใจว่าขอพระอรหันต์ทั้งหลายที่ยังมีได้มา พึงมาสู่แว่นแคว้น ที่มาแล้วพึงอยู่ในแว่นแคว้นโดยผาสุก

อปริหานิยธรรม ๗ ประการนี้ พระพุทธเจ้าตรัสแสดงแก่เจ้าวัชชีทั้งหลายผู้ปกครองรัฐโดยระบอบสามัคคีธรรม (republic) ซึ่งรัฐคู่อริยอมรับว่า เมื่อชาววัชชียังปฏิบัติตามหลักธรรมนี้จะเอาชนะด้วยการรบไม่ได้ นอกจากจะใช้การเกลี้ยกล่อมหรือแยกให้แตกสามัคคี

อปริหานิยธรรม ๗ หมายถึง ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม ๗ ประการ ผู้ปฏิบัติธรรมนี้จะเป็นไปเพื่อความเจริญทั้งฝ่ายบ้านเมืองและฝ่ายสงฆ์ คือ^{๑๓๐}

๑. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ การอยู่ร่วมกัน การทำงานร่วมกันของคนในสังคมจะต้องมีการ พบปะ ประชุมปรึกษาหารือกันสม่ำเสมอ เพื่อแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับในเหตุผลที่ถูกต้องที่เป็นประโยชน์ เพื่อความเข้าใจที่ดีต่อกันของทุกคนในสังคมซึ่งความเจริญ ไม่เกิดความเสื่อมในทุกกรณี เช่น ในครอบครัว พ่อ แม่ ลูก มีอะไรพูดกันปรึกษากัน ลูกก็จะอบอุ่น ปัญหาถูกไปติดยาเสพติด ก็จะไม่เกิดขึ้น ในสถานที่ทำงาน หัวหน้ามีการประชุมปรึกษากับผู้ร่วมงานทุกครั้ง งานก็จะราบรื่น หากมีข้อผิดพลาด ทุกคนก็จะยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น

๒. พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมและกระทำการที่ควรทำเพื่อให้เกิดความยุติธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหมู่คนที่อยู่ร่วมกัน ไม่กินแหนงแคลงใจกัน จะทำงานอะไรก็สำเร็จได้ เช่น ในครอบครัวมีอะไรปรึกษารื้อกันก็ต้องอยู่พร้อม ๆ กัน เพื่อทุกคนจะได้ยอมรับในสิ่งที่จะทำลงไปด้วยความเต็มใจ

๓. ไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่ได้บัญญัติและไม่เลิกล้มสิ่งที่บัญญัติไว้แล้ว เช่น บ้านเมืองจะสงบสุขได้ ทุกคนจะต้องบัญญัติและไม่ล้มเลิก ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของคณะและสังคมตามความพอใจ

^{๑๒๙}ที่.ม. (ไทย) ๑๐/๖๘/๘๖, อง.สตุตท. (ไทย) ๒๓/๒๐/๑๘.

^{๑๓๐}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม : ๒๓, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๓๑.

ของตนหรือของกลุ่มโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ตัวอย่าง เช่น นักเรียนจะต้องแต่งเครื่องแบบของโรงเรียนเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย จะแต่งกายตามใจตนเองไม่ได้

๔. เคารพนับถือผู้ใหญ่การเคารพและรับฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะผู้ใหญ่เกิดก่อน ผ่านประสบการณ์มากกว่า ประกอบกับการอยู่ร่วมกันในสังคมต้องมีผู้นำ ถ้าเราให้การเคารพและเชื่อฟังผู้นำ สังคมก็จะไม่วุ่นวาย เช่น ถ้าลูกเชื่อฟัง พ่อ แม่ ก็จะเป็นคนดีได้เพราะไม่มีพ่อแม่คนไหน อยากลูกตนเองให้ชั่ว

๕. ไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรี สตรีถือว่าเป็นเพศแม่ เป็นเพศที่อ่อนแอ บุรุษควรให้เกียรติให้การยกย่อง ปกป้องไม่ให้ใครละเมิดสิทธิหรือข่มเหงรังแก ถ้าสังคมใด ๆ ผู้หญิงถูกขูดคร่ำข่มขืนมาก ๆ ความเสื่อมก็จะเกิดกับสังคมนั้น

๖. สักการะเคารพเจดีย์ หมายถึงการให้ความเคารพและปกป้องรักษาปูชนียสถานที่สำคัญในศาสนา เพื่อจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของกลุ่มคนในหมู่คณะที่อยู่ร่วมกันและระลึกถึงกัน เช่น การเคารพพระปฐมเจดีย์

๗. ให้การอารักขา คຸ້ມครอง อันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ คือ การคຸ້ມครองบรรพชิต ซึ่งเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป เช่น การทำบุญด้วยปัจจัย ๔ เป็นต้น

อุปหานิยธรรม ๗ หมายถึง ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม ๗ ประการ ผู้ปฏิบัติธรรมนี้จะนำไปเพื่อความเจริญทั้งฝ่ายบ้านเมืองและฝ่ายสงฆ์คือ^{๑๓๑}

๑. หมั่นประชุมกันเนืองนิจ การอยู่ร่วมกัน การทำงานร่วมกันของคนในสังคมจะต้องมีการพบปะ ประชุมปรึกษาหารือกันสม่ำเสมอ เพื่อแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับในเหตุผลที่ถูกต้องที่เป็นประโยชน์ เพื่อความเข้าใจที่ดีต่อกันของคนในสังคมซึ่งความเจริญ ไม่เกิดความเสื่อมในทุกกรณี เช่น ในครอบครัว พ่อ แม่ ลูก มีอะไรพูดกันปรึกษากัน ลูกก็จะอบอุ่น ปัญหาถูกไปติดยาเสพติด ก็จะไม่เกิดขึ้น ในสถานที่ทำงาน หัวหน้ามีการประชุมปรึกษากับผู้ร่วมงานทุกครั้ง งานก็จะราบรื่น หากมีข้อผิดพลาด ทุกคนก็จะยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น

๒. พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมและกระทำการที่ควรทำ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหมู่คนที่อยู่ร่วมกัน ไม่กินแหนงแคลงใจกัน จะทำงานอะไรก็สำเร็จได้ เช่น ในครอบครัวมีอะไรปรึกษารื้อกันก็ต้องอยู่พร้อม ๆ กัน เพื่อทุกคนจะได้ยอมรับในสิ่งที่จะทำลงไปด้วยความเต็มใจ

๓. ไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่ได้บัญญัติและไม่เลิกสิ่งที่ยังบัญญัติไว้แล้ว เช่น บ้านเมืองจะสงบสุขได้ ทุกคนจะต้องบัญญัติและไม่ล้มเลิก ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของคณะและสังคมตามความพอใจของตนหรือของกลุ่มโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ตัวอย่าง เช่น นักเรียนจะต้องแต่งเครื่องแบบของโรงเรียนเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย จะแต่งกายตามใจตนเองไม่ได้

๔. เคารพนับถือผู้ใหญ่การเคารพและรับฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะผู้ใหญ่เกิดก่อน ผ่านประสบการณ์มากกว่า ประกอบกับการอยู่ร่วมกันในสังคมต้องมีผู้นำ ถ้าเราให้การเคารพและเชื่อฟังผู้นำ สังคมก็จะไม่วุ่นวาย เช่น ถ้าลูกเชื่อฟัง พ่อ แม่ ก็จะเป็นคนดีได้เพราะไม่มีพ่อแม่คนไหน อยากลูกตนเองให้ชั่ว

^{๑๓๑}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม : ๒๓, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๓๑.

๕. ไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรี สตรีถือว่าเป็นเพศแม่ เป็นเพศที่อ่อนแอ บุรุษควรให้เกียรติ ให้ การยกย่อง ปกป้องไม่ให้ใครละเมิดสิทธิหรือข่มเหงรังแก ถ้าสังคมใด ๆ ผู้หญิงถูกขูดคร่ำข่มขืน มาก ๆ ความเสื่อมก็จะเกิดกับสังคมนั้น

๖. สักการะเคารพเจดีย์ หมายถึงการให้ความเคารพและปกป้องรักษาปูชนียสถานที่ สำคัญในศาสนา เพื่อจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของกลุ่มคนในหมู่คณะที่อยู่ร่วมกันและระลึกถึงกัน เช่น การเคารพพระปฐมเจดีย์

๗. ให้การอารักขา คຸ້ມครอง อันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ คือ การคຸ້ມครอง บรรพชิต ซึ่งเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป เช่น การทำบุญด้วยปัจจัย ๔ เป็นต้น

๒.๘ บริบทผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์

๒.๘.๑ ผู้ประกอบการไหมจังหวัดนครราชสีมา

ข้อมูลเบื้องต้น

ผ้าไหมของจังหวัดนครราชสีมา เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายทั้งภายในประเทศและ ต่างประเทศ เนื่องจากลักษณะของผ้าไหมที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น คือ เนื้อผ้าแน่น ละเอียดย มีความมัน วาว ซักแล้วสีไม่ตก ไม่ซีด เมื่อนำไปตัดเย็บเสื้อผ้าตะเข็บไม่แตกง่าย มีความพิถีพิถันในการทอ ตามคำ ขวัญประจำจังหวัด คือ "ผ้าไหมดี หมี่โคราช ปราสาทหิน ดินด่านเกวียน" จากอดีตถึงปัจจุบัน ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่ผลิตขึ้น ได้สะท้อนภูมิปัญญาของท้องถิ่น และได้สืบทอดการทอผ้าไหมแบบรุ่นต่อ รุ่นจนถึงปัจจุบัน ไหมเป็นเส้นใยของตัวหนอนชนิดหนึ่ง ไหมมีหลายชนิด เช่น ไหมน้อย ไหมใหญ่ ไหม ไทย ไหมงาม เป็นต้น ไหมแต่ละชนิดมีความสวยงามแตกต่างกันไป การทำไหมเป็นกรรมวิธีที่ค่อนข้าง ยุ่งยากพอสมควร เริ่มตั้งแต่การเลี้ยงไหม การนำเส้นไหมมาฟอก การย้อมไหม การกรอไหม จนไปถึง การทอไหม โดยได้มีการพัฒนาการทอผ้าไหม ตั้งแต่กรรมวิธีการทอ การออกแบบลวดลายให้ หลากหลาย การย้อมสี ทั้งสีธรรมชาติ และสีเคมี แต่ยังมีกรรมวิธีรูปแบบเดิมไว้ จากการทอผ้าไหม เพื่อใช้เองมาเป็นของฝาก จนกระทั่งทอเพื่อจำหน่ายทั้งใน และต่างประเทศ ผ้าไหมโคราช มีลักษณะ กรรมวิธีการผลิตแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ ประเภทหัตถกรรม ได้แก่ ผ้าไหมหางกระรอก ผ้า ไหมมัดหมี่ ผ้าไหมมัดหมี่ข่อย ผ้าไหมลูกแก้ว ฯลฯ กับประเภทอุตสาหกรรม ได้แก่ ผ้าไหมลายประยุกต์ ผ้าไหมพิมพ์ลาย ผ้าไหมพื้นเรียบ การแปรรูป ผ้าไหม

ผลิตภัณฑ์แปรรูปไหม ของจังหวัดนครราชสีมา มีแหล่งผลิตที่สำคัญตั้งอยู่ที่ อำเภอ ปักธงชัย และกระจายตัวตามครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่ ๒๑ อำเภอ โดยมีผู้ประกอบการไหม ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ จำนวน ๑๖๑ ราย มีรายได้ของมูลค่าการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไหม จำนวน ๓,๗๓๗,๕๕๓,๔๓๓ บาท แต่รายได้จากการ จำหน่ายเพิ่มขึ้นในอัตราลดลงในแต่ละปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจและตัวผลิตภัณฑ์ไหมเองที่มี ข้อจำกัด เช่น เส้นไหมดิบที่ไม่เพียงพอต้องนำเข้าส่วนหนึ่ง ด้านคุณภาพการฟอกย้อม การแปรรูป เป็นต้น^{๑๓๒}

^{๑๓๒} สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด, ยุทธศาสตร์การพัฒนา จังหวัดนครราชสีมา, (นครราชสีมา : ไทยรุ่งกิจ, ๒๕๕๙), หน้า ๓๖.

สำหรับแหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ที่อำเภอปรางค์ชัย และกระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ได้แก่ อำเภอห้วยแถลง อำเภอเสิงสาง อำเภอสูงเนิน อำเภอสีดา อำเภอสีคิ้ว อำเภอลำทะเมนชัย อำเภอเมืองนครราชสีมา อำเภอเมืองยาง อำเภอพิมาย อำเภอปรางค์ชัย อำเภอประทาย อำเภอบ้านเหลื่อม อำเภอบัวใหญ่ อำเภอบัวลาย อำเภอโนนแดง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอจักราช อำเภอกอง อำเภอแก่งสนามนาง ซึ่งมีจำนวนผู้ประกอบการทั้งหมด ๑๖๑ ราย^{๑๓๓}

๒.๔.๒ ผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ

ข้อมูลเบื้องต้น

จังหวัดชัยภูมิมีลายผ้าโบราณจำนวนมาก แต่มีลายดั้งเดิมอายุกว่า ๒๐๐ ปี ที่ท่านท้าวบุญมี ภรรยาพระยาภักดีชุมพล (แล) เจ้าเมืองคนแรกได้สอนให้สตรีชาวเมืองชัยภูมิทอผ้าขึ้นใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม คือ ผ้านุ่งหรือผ้าซิ่นลายหมี่คั่น (ที่เป็นลายพื้นฐาน) เย็บต่อกับผ้าซิดที่เป็นหัวขึ้น^{๑๓๔} การผลิตผ้าไหมชัยภูมิมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สอยในครัวเรือน ใช้ในงานประเพณี พิธีสำคัญ ใช้เป็นของขวัญของกำนัลแก่ผู้มาเยือน เป็นทรัพย์สินที่มีค่าและเก็บไว้ได้นาน การผลิตอาศัยกำลังแรงงานในครอบครัว และแรงงานในชุมชนทำให้เกิดกลุ่มผลิตผ้าไหมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในจังหวัดชัยภูมิ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดชัยภูมิเกิดจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลถ่ายทอดข้อมูลในกลุ่มเล็ก ๆ และเชื่อมโยงไปสู่กลุ่มใหญ่ทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่มีคุณภาพมีเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยภูมิ ได้จัดให้มีการคัดสรรผ้าไหมลายหมี่คั่นขอนแก่น มีผู้ส่งผลงานเข้าประกวด และมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านลายผ้า นักอนุรักษ์ผ้าโบราณ มาทำประชาพิจารณ์ และร่วมกันคิดว่าควรนำผ้าหมี่คั่นขึ้นเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดชัยภูมิ ที่ประชุมมีข้อสรุปได้ลายผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดชัยภูมิ คือ ลายหมี่คั่นขอนแก่น

สำหรับแหล่งผลิต จะอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ได้แก่ อำเภอเมือง จัตุรัส เทพสถิต หนองบัวแดง คอนสวรรค์ ภูเขียว เกษตรสมบูรณ์ แก้งคร้อ คอนสาร เนินสง่า บ้านเขว้า และบ้านแท่น โดยมีผู้ประกอบการไหมขึ้นทะเบียนกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยภูมิ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ จำนวน ๕๓๐ ราย มียอดจำหน่ายรวมในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๓๙๓,๑๔๗,๑๑๔ บาท^{๑๓๕}

^{๑๓๓}สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา, ฐานข้อมูลของการผลิตผ้าไหมผู้ประกอบการไหมในจังหวัดนครราชสีมา, (นครราชสีมา : บรรณกิจ, ๒๕๕๙), หน้า ๑๒-๑๓.

^{๑๓๔}สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดชัยภูมิ, ประวัติลายผ้าเอกลักษณ์จังหวัดชัยภูมิ (หมี่คั่นขอนแก่น), [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.komchadluek.net/news/agricultural/253147>. [๒๐ มิ.ย.๒๕๖๐].

^{๑๓๕}สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยภูมิ, ฐานข้อมูลของการผลิตผ้าไหมผู้ประกอบการไหมในจังหวัดชัยภูมิ, (ชัยภูมิ : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยภูมิ, ๒๕๕๙), (อัดสำเนา).

๒.๘.๓ ผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์

ข้อมูลเบื้องต้น

ในอดีตการทอผ้าไหมของจังหวัดบุรีรัมย์ได้รับการส่งเสริมจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ส่งผู้เชี่ยวชาญชาวญี่ปุ่นมาให้คำแนะนำการทอผ้าไหม ประมาณเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๔๔๙ ชาวญี่ปุ่นเดินทางมาตั้งโรงงานเลี้ยงไหมที่บุรีรัมย์ ได้เลือกทำเลเลี้ยงไหมที่เมืองพุทไธสง การเลี้ยงไหมของจังหวัดบุรีรัมย์สืบทอดมาถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะกลุ่มทอผ้าไหมบ้านหัวสะพาน มีชื่อเสียงในการทำอุตสาหกรรมไหมที่ครบวงจรมีชื่อเสียงในด้านการผลิตวัตถุดิบเส้นไหมจำหน่ายให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไหม

ปัจจุบันการทอผ้าไหมมีการทอผ้าไหมกระจายอยู่ทั่วไปในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอที่มีกำลังการผลิตมาก ได้แก่ อำเภอนาโพธิ์ อำเภอนางรอง อำเภอละหานทราย อำเภอกะสัง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ และอำเภอหนองหงส์ แต่แหล่งทอผ้าที่ใหญ่ที่สุด คือ อำเภอนาโพธิ์ โดยที่บ้านโคกกุ้งมีศูนย์พัฒนาผ้าไหม กลุ่มแม่บ้านเลี้ยงไหมและยังมีที่บ้านมะเฟืองอำเภอพุทไธสง ซึ่งทอผ้าไหมด้วยกี่ธรรมดาหรือกี่ชาวบ้าน สำหรับอำเภอพุทไธสง และอำเภอนาโพธิ์ มีกำลังการผลิตมากกว่าอำเภออื่น ๆ และมีการทอผ้ามัดหมี่ลายพื้นเมืองดั้งเดิมและแบบลายประยุกต์ โดยเฉพาะผ้ามัดหมี่ต้นแดง เป็นผ้าไหมมัดหมี่ทอผ้าชิ้น เป็นพื้นสีแดง ไม่มีลวดลาย ส่วนลายตัวชิ้นนิยมใช้ลายพื้นเลื่อน ลายนาคร เป็นต้น ผ้าไหมที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเป็นผ้าไหมพันธุ์พื้นเมือง ซึ่งมีเหลือง ละเอียด และสาวด้วยมือ แตกต่างจากที่อื่นที่ใช้ผ้าไหมจากโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้แต่ละอำเภอมียุทธภัณฑ์ผ้าไหมที่แตกต่างกัน

สำหรับแหล่งผลิต จะอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ได้แก่ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ นางรอง ประโคนชัย สตึก ลำปลายมาศ กระสัง หนองกี่ บ้านกรวด ห้วยราช พุทไธสง คูเมือง หนองหงส์ ชำนิ ละหานทราย นาโพธิ์ พลับพลาชัย เฉลิมพระเกียรติ บ้านใหม่ไชยพจน์ โนนดินแดง บ้านด่าน โนนสุวรรณ ปะคำ แคนดง โดยมีผู้ประกอบการไหมขึ้นทะเบียนกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ จำนวน ๓๔๓ ราย มียอดจำหน่ายรวมในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๑๕๕,๗๑๙,๐๑๐ บาท^{๑๓๖}

๒.๘.๔ ผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์

ข้อมูลเบื้องต้น

จังหวัดสุรินทร์เป็นแหล่งผลิตผ้าไหมที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและยอมรับทั้งในและต่างประเทศ จุดแข็งของผ้าไหมสุรินทร์ คือ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทักษะฝีมือในการผลิตผ้าไหมที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ มีสีสัน ลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ และสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นที่หลากหลาย (เขมร, ลาว, กูย) จนกลายเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นไม่เหมือนใคร^{๑๓๗} ความงดงามของผ้าไหมสุรินทร์มีอยู่หลายรูปแบบตามลักษณะวิถีชีวิตของชาติดินแดนในจังหวัดสุรินทร์ แต่ที่สร้างชื่อเสียงรู้จักไปทั่วโลก คือ ผ้าไหมยกทองสุรินทร์ ที่ได้มอบให้แก่ผู้นำประเทศต่าง ๆ ที่เข้า

^{๑๓๖}สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์, ฐานข้อมูลของการผลิตผ้าไหมผู้ประกอบการไหมในจังหวัดบุรีรัมย์, (บุรีรัมย์ : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๕๕๙), (อัดสำเนา).

^{๑๓๗}สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์, การพัฒนาผ้าไหมชาติดินแดนลาว, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/451435>. [๒๐ มิ.ย.๒๕๖๐].

ร่วมประชุมความร่วมมือเมืองเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย หรือ APEC ในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ และนอกจากความงดงามของผ้าไหมยกทองแล้ว ยังมากด้วยคุณค่า เพราะผ้ายกทองแต่ละผืนต้องใช้เวลาในการออกแบบลวดลาย เขียนแบบ เก็บตะกอน นาน ๒ – ๓ เดือน ใช้เวลาในการทอนาน ๑ – ๓ เดือน และต้องใช้ช่างทอประจำกี่แต่ละกี่ ๔ คนขึ้นไป ค่อย ๆ ทอ ได้ ๕ – ๗ เซนติเมตรต่อวัน ผ้าแต่ละผืนทอจากเส้นไหมที่ย้อมจากสีธรรมชาติเป็นลวดลายต่าง ๆ ตามจินตนาการด้วยดินทองอินเดีย ไม่มีจำหน่ายในท้องตลาด

การประกอบอุตสาหกรรมไหมในจังหวัดสุรินทร์มียอดจำหน่ายเป็นอันดับที่ ๒ ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ โดยยอดจำหน่ายรองจากจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมไหมมากที่สุดในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ อีกทั้งยอดจำหน่ายของจังหวัดสุรินทร์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปี ๒๕๔๙ จังหวัดสุรินทร์มีมูลค่าจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไหม ๒๕๕.๘๔ ล้านบาท และเพิ่มขึ้นถึง ๓๘๗.๕๙ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๙ มูลค่าที่มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไหมที่เพิ่มขึ้น สะท้อนถึงการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมไหมในจังหวัดสุรินทร์ ที่มี การเชื่อมโยงของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมไหมทุกระดับ

แหล่งผลิตผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์กระจายตัวอยู่หลายอำเภอ แต่แหล่งผลิตที่มีชื่อเสียง ได้แก่ บ้านสวาย ตำบลสวาย อำเภอเมือง กลุ่มของนางแบบ สีนสวัสดิ์ บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ กลุ่มนางคำพันธ์ แก้วกาญจน์ บ้านโคกสะอาด ตำบลคูตัน อำเภอกาบเชิง บ้านยางจรม ตำบลตราม อำเภอลำดวน กลุ่มนางมิ่งขวัญ ปานเจริญ บ้านประพูน ตำบลแตล อำเภอศีขรภูมิ กลุ่มนางประกอบ จำปาทอง บ้านตาโต ตำบลพรมเทพ อำเภอบัวชุม กลุ่มนางทองม้วน นามโสม แม้กลุ่มที่ไม่ได้กล่าวถึงก็เป็นกลุ่มที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ มีการผลิตและจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง

ธุรกิจผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์ อาศัยการจัดจำหน่ายแก่ตลาดทั้งในจังหวัดสุรินทร์ ต่างจังหวัด ภายในประเทศ และต่างประเทศ สถานที่จำหน่ายในตัวจังหวัด จำหน่ายได้เริ่มตั้งแต่สถานประกอบการ นำไปจำหน่ายยังตลาดนัดสี่แยกทุกวันเสาร์ ที่ผู้ประกอบการและผู้ซื้อจะมาพบกันที่ตลาดนัดที่ตั้งอยู่บริเวณซึ่งตั้งอยู่บริเวณสวนรัษฎ (สวนสาธารณะข้างวัดชุมพลสุทธาวาส) และจำหน่ายไปยังต่างประเทศตามคำสั่งซื้อของลูกค้าที่อยู่ต่างประเทศ ธุรกิจผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์ ตลาดมีความต้องการซื้อผ้าไหมสูง ทั้งนี้เป็นเพราะวิถีชีวิตของคนสุรินทร์เกี่ยวข้องกับผ้าไหม นิยมแต่งกายด้วยผ้าไหมในเทศกาลต่าง ๆ ตั้งแต่เกิดจนตาย มีการนำผ้าไหมมอบให้บุคคลต่าง ๆ ตามโอกาสสำคัญ ด้วยความต้องการผ้าไหมในวิถีชีวิตของคนสุรินทร์ที่มีความต้องการสูง การผลิตผ้าไหมจึงไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด อีกทั้งเอกลักษณ์ของผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์มีความโดดเด่นมีเอกลักษณ์เฉพาะทำให้เป็นที่ต้องการของตลาดต่างจังหวัดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศสูง

๒.๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีนทร์ ดังนี้

๒.๙.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพ

การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีนทร์มีผลต่อความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากเชื่อมโยงวงจรทางเศรษฐกิจระดับชุมชนผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพได้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้หลายท่านซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

ธานี สุขเกษม^{๑๓๘} ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำป่าสักตอนบน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาศักยภาพขององค์กรท้องถิ่นในการจัดการน้ำในเขตลุ่มน้ำป่าสักตอนบน มีระดับของการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่า การปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการหรือขั้นตอนของการพัฒนาศักยภาพขององค์กรท้องถิ่นในการจัดการน้ำเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรหรือกลุ่มเพื่อการจัดการน้ำ ใช้เพื่อการเกษตรและพบว่า มีคณะกรรมการเหมืองฝายการสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ใช้น้ำระหว่างชุมชนหรือหมู่บ้านหรือตำบลเพื่อการจัดการน้ำใช้เพื่อการเกษตร อบต. ส่งเสริมให้กลุ่มผู้ใช้น้ำมีความร่วมมือระหว่างชุมชนหรือหมู่บ้าน หรือตำบลเพื่อการจัดการน้ำร่วมกัน การประชุมอย่างต่อเนื่องของคณะกรรมการในการจัดการน้ำใช้เพื่อการเกษตรและการสร้างกฎเกณฑ์และโทษปรับสำหรับบุคคลที่ทำให้น้ำเน่าเสียของคณะกรรมการในการจัดการน้ำ พบการปฏิบัติในระดับน้อยนอกจากนี้การพัฒนาศักยภาพขององค์กรท้องถิ่นในการจัดการน้ำ ยังพบว่าการสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ใช้น้ำระหว่างชุมชนหรือหมู่บ้านหรือตำบลเพื่อการรักษาน้ำใช้ในการเกษตรที่สะอาดยังมีน้อย นอกจากนี้ยังพบว่า ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมน้อยหรือให้ความร่วมมือน้อยในการประชุมปรึกษาหารือเรื่องการใช้น้ำ ร่วมกันเนื่องจากปัญหาเรื่องน้ำใช้ในการทำนาไม่ค่อยมีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาศักยภาพขององค์กรท้องถิ่น เพื่อรับทราบปัญหาความต้องการ และประเด็นที่จะพัฒนาประกอบการการพัฒนาศักยภาพขององค์กรท้องถิ่นในการจัดการน้ำ พบว่า ประชาชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม หากมีการประชุมก็จะมา เสนอประเด็นปัญหาอื่นๆ ไม่ใช่เรื่องการใช้น้ำคือให้ทำถนนลงไปนาเพื่อสะดวกในการขนข้าวเปลือกขึ้นมาจากนา เพราะนาตนเองอยู่ลึกกว่านาของคนอื่น การพัฒนาศักยภาพองค์กรท้องถิ่นในการจัดการน้ำ ก็ไม่พบเรื่องการพัฒนา กล่าวคือ ก็จะใช้กรรมการเดิมในการดำเนินการเรื่องการจัดสรรน้ำให้กับลูกบ้านเนื่องจากปัญหาเรื่องน้ำ ใช้ทำนาไม่ค่อยมีรวมทั้งบางพื้นที่ก็มีแนวโน้มที่จะทำคลองส่งน้ำ จากเขื่อนห้วยใหญ่ตำบลห้วยใหญ่อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์มาใช้ทำการเกษตรและพื้นที่การทำวิจัยบางส่วนก็จะจัดการปัญหาเรื่องน้ำ ด้วยตนเองคือ ใครจะทำการเกษตรในฤดูแล้งก็จะตุนน้ำขึ้นมาจากแม่น้ำ ป่าสัก หรือไม่ก็ตุนน้ำ ขึ้นมาจากใต้ดินเพื่อทำการเกษตรในฤดูแล้ง

พนิดา สัตโยภาส บุญชนิด วิงวอนและบุญทวารณ วิงวอน^{๑๓๙} ได้วิจัยเรื่อง ศักยภาพผู้ประกอบการและนวัตกรรมองค์กรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจ

^{๑๓๘}ธานี สุขเกษม, “การพัฒนาศักยภาพองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำป่าสักตอนบน”, รายงานวิจัย, (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๓), หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๓๙}พนิดา สัตโยภาส บุญชนิด วิงวอนและบุญทวารณ วิงวอน, “ศักยภาพผู้ประกอบการและนวัตกรรมองค์กรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคเหนือตอนบน”, รายงานวิจัย, (คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๕๕), หน้า บทคัดย่อ.

ขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการทั้งสามจังหวัด ส่วนเป็นเพศชายและหญิงใกล้เคียงกัน อายุเฉลี่ยประมาณ ๓๐-๔๕ ปีมากที่สุดสถานภาพส่วนใหญ่ สมรส การศึกษาส่วนใหญ่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ธุรกิจบริการมากที่สุด เวลาในการดำเนินธุรกิจ ๑๐-๑๕ ปีเงินลงทุนส่วนใหญ่เป็นเงินส่วนตัวของผู้เป็นเจ้าของและกู้จากสถาบันการเงินมากที่สุด ดำเนิน ธุรกิจในระดับคงที่ความคิดเห็นด้านศักยภาพผู้ประกอบการระดับมากที่สุด ด้านนวัตกรรมองค์การ ระดับปานกลางและด้านความสามารถทางการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมระดับ มากผลสมการโครงสร้างพบว่าศักยภาพผู้ประกอบการและนวัตกรรมองค์การมีอิทธิพลทั้งทางตรงและ ทางอ้อมต่อความสามารถทางการแข่งขัน รองลงมาศักยภาพผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อ ความสามารถทางการแข่งขันลำดับสุดท้ายนวัตกรรมองค์การมีอิทธิพลทั้งทางตรงต่อความสามารถ ทางการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ภวัต ธนสารแสนล้าน^{๑๔๐} ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ ธุรกิจขนาดย่อมในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจส่วนใหญ่ เป็นผู้ชาย มีอายุ ไม่เกิน ๒๙ ปี เป็นเจ้าของธุรกิจ ทำธุรกิจค้าปลีก และประกอบธุรกิจไม่เกิน ๕ ปี ผู้ประกอบการธุรกิจ มีระดับความชำนาญเกี่ยวกับทักษะในการประกอบธุรกิจ และความต้องการเกี่ยวกับ การพัฒนา ศักยภาพ อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ผู้ประกอบการธุรกิจ ที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน มีระดับความชำนาญ เกี่ยวกับ ทักษะในการประกอบธุรกิจ และความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพ แตกต่างกัน และ ความชำนาญทักษะในการประกอบธุรกิจ ของผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์ กับ ความต้องการการ พัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕

ศักดิ์ดา ศิริภัทรโสภณ^{๑๔๑} ได้วิจัยเรื่อง ศักยภาพในการแข่งขันและความ พร้อมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญ แต่มีข้อจำกัดในการดำเนินธุรกิจหลายประการ และอาจจะได้รับผลกระทบ ทางลบจากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมากกว่าวิสาหกิจขนาดใหญ่ บทความนี้จึงได้การ นำเสนอข้อมูลความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งในระดับอาเซียนและในประเทศ ไทย แนวความคิดการรวมกลุ่มในระดับภูมิภาคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ความสำคัญของอาเซียนกับ การพัฒนาความร่วมมือไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แผนงานและการเชื่อมโยงในด้าน ต่าง ๆ ในระดับภูมิภาคของอาเซียน ตลอดจนผลกระทบของอาเซียนทั้งที่เป็นอุปสรรคและโอกาสของ ธุรกิจไทย การเตรียมความพร้อมของธุรกิจไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผลจากการทบทวน วรรณกรรมได้นำไปสู่การนำเสนอหลายประการ ประกอบด้วยข้อเสนอแนะแนวทางการใช้ประโยชน์ จากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ข้อเสนอแนะการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการ SMEs ตลอดจนแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด

^{๑๔๐}ภวัต ธนสารแสนล้าน, “การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมในจังหวัด ปทุมธานี”, **รายงานวิจัย**, (คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ๒๕๕๕), หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๔๑}ศักดิ์ดา ศิริภัทรโสภณ, “ศักยภาพในการแข่งขันและความพร้อมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด ย่อมของไทยในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”, **สมาคมนักวิจัย**, ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - เมษายน ๒๕๕๙) : ๙-๓๓.

ยอมของไทยโดยเฉพาะการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการศึกษาในครั้งนี้ จะช่วยให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ตระหนักถึงความสำคัญและเร่งระดับการเตรียมความพร้อมของการแข่งขันที่จะเพิ่มสูงขึ้น โดยการตรวจสอบความพร้อมขององค์กรและความพร้อมของผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงจุดอ่อนและจุดแข็งที่ควรเร่งพัฒนาและสนับสนุนให้ดียิ่งขึ้น ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคจากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อให้ผู้ประกอบการจะได้มีแนวทางในการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น การเตรียมความพร้อมเหล่านี้เป็นการเพิ่มโอกาสในการสร้างความสามารถในการแข่งขันให้เพิ่มขึ้นทั้งภายในประเทศพร้อมกับการเพิ่มศักยภาพขององค์กรในการเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจที่ประสบความสำเร็จและสามารถอยู่รอดได้อย่างมั่นคงและเติบโตเมื่ออาเซียนมีการบูรณาการทางเศรษฐกิจอย่างสมบูรณ์ในอนาคตที่กำลังจะมาถึงอีกไม่นานนี้

ชญาภัทร ก่อาริโย^{๑๔๒} ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ประกอบด้วย ๕ ปัจจัยหลัก ดังนี้ ๑. ภาวะผู้นำ ๒. ความรู้ ความเชี่ยวชาญและการพัฒนาตนเอง ๓. การจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน ๔. การสื่อสารและการประสานงาน และ ๕. คุณธรรม จริยธรรม โดยมี ๒๓ ปัจจัยย่อย ได้แก่ ๑) การควบคุมตนเอง ๒) ความเชื่อมั่นในตนเอง ๓) การตัดสินใจ ๔) การมอบหมายงาน ๕) การสร้างแรงจูงใจ ๖) กฎระเบียบข้อบังคับวิสาหกิจชุมชน ๗) การเงิน/การบัญชี ๘) การบริหารการตลาด ๙) การจัดการสินค้า ๑๐) การเรียนรู้ตลอดชีวิต ๑๑) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ๑๒) การถ่ายทอดความรู้ ๑๓) การกำหนดทิศทางเป้าหมาย ๑๔) การวางแผนการดำเนินงาน ๑๕) การมีส่วนร่วมของสมาชิก ๑๖) การประเมินและการติดตาม ๑๗) การจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ๑๘) การประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร ๑๙) การติดต่อประสานงานภายในและภายนอก ๒๐) การสร้างเครือข่าย ๒๑) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ๒๒) ความรับผิดชอบต่อชุมชน และ ๒๓) จริยธรรมผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนตามลำดับ ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง พบว่าโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ

นนทวัชร์ อนันต์พรจินดา^{๑๔๓} ได้วิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้ประกอบการที่มีศักยภาพจากฐานการดำเนินงาน โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ (NEC) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบก่อนเข้าร่วมโครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ คือ ๑) เงินลงทุนในธุรกิจ ๒) การขาดพื้นฐานความรู้ในการธุรกิจ ๓) การขาดประสบการณ์ทำงาน ๔) การบริหารจัดการ ๕) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ๖) วิถีชีวิตเศรษฐกิจ ๗) ความไม่มั่นคงในการธุรกิจ ๘) การแข่งขันที่รุนแรง ตามลำดับ วิธีการในการพัฒนาผู้ประกอบการตามโครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการ

^{๑๔๒}ชญาภัทร ก่อาริโย, “รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง”, **พระจอมเกล้าพระนครเหนือ**, ปีที่ ๒๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๙) : ๑๔๑-๑๕๒.

^{๑๔๓}นนทวัชร์ อนันต์พรจินดา, “ยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้ประกอบการที่มีศักยภาพจากฐานการดำเนินงาน โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ (NEC)”, **วิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี**, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – เมษายน ๒๕๕๕) : ๑๘๑-๑๙๒.

ใหม่ คือ ๑) การส่งเสริมระบบการบริหารจัดการ ๒) การสร้างความเข้มแข็งให้ธุรกิจ ๓) ความสำเร็จในการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายธุรกิจ ๔) การส่งเสริมผู้ประกอบการรายใหม่ และการขยายโอกาสให้เกิดธุรกิจใหม่ ๕) การสร้างงานให้กับผู้ประกอบการ ๖) การส่งเสริมการลงทุนและการสร้างความมั่นคงรายได้ให้กับผู้ประกอบการ ตามลำดับ

ฉันทชัย เจียรกุล ญัฐพล พนมเลิศมงคล และสุทธินันท์ พรหมสุวรรณ ^{๑๔๔}

ได้วิจัยเรื่อง ศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องปรุงรสไทยเพื่อเข้าสู่ตลาดการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของผู้ประกอบการ ๔ ด้าน ด้านแรกคือด้านกลุ่มลูกค้าเป้าหมายประกอบด้วยลูกค้าบุคคลทุกระดับ และกลุ่มลูกค้าเป้าหมายรอง คือ โรงแรม ร้านอาหาร โรงเรียนสอนทำอาหาร ด้านที่สองคือด้านความสามารถหลัก กล่าวคือ เครื่องปรุงรสไทยต้องรักษารสชาติและเอกลักษณ์ความเป็นไทยแบบดั้งเดิมไว้ ด้านที่สามคือด้านต้นทุนที่แข่งขันได้ โดยธุรกิจต้องลดต้นทุนวัตถุดิบ ภาษี และการขนส่ง โดยสร้างพันธมิตรกับผู้ผลิตวัตถุดิบ และด้านที่สี่คือด้านข้อได้เปรียบในการแข่งขัน ซึ่งแบ่งเป็นด้านผู้ประกอบการและด้านรัฐบาล ซึ่งด้านผู้ประกอบการต้องมีการคิดค้นนวัตกรรมสินค้าใหม่อยู่เสมอ เน้นการคัดเลือกแรงงานที่มีคุณภาพ มีการจัดการการผลิตและการรักษาคุณภาพสินค้าให้ได้ตามมาตรฐานสากลให้ได้รับเครื่องหมายรับรองคุณภาพที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป และต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อบังคับกฎหมาย และระเบียบการทำการค้าในแต่ละประเทศ รวมถึงเข้าใจวัฒนธรรมและพฤติกรรมผู้บริโภคของคนในแต่ละประเทศ มีการสร้างตราสินค้าและสื่อสารตราสินค้าให้เป็นที่รู้จักและมีความเข้มแข็ง ตลอดจนเน้นสินค้าที่ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ส่วนในด้านรัฐบาลนั้น ผู้ประกอบการต่างมีความคิดเห็นว่า รัฐบาลต้องให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนเรื่องโครงสร้างราคา แหล่งทุนต้นทุนต่ำ และความรู้เกี่ยวกับประเทศ

เกศินี จุฑาวิจิตร ^{๑๔๕} ได้วิจัยเรื่อง ศักยภาพและความตั้งใจที่จะเป็นประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ ๒๕๕๑ ผลการวิจัยพบว่า ๑) นักศึกษามีความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ๒) ศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ๓) นักศึกษาที่มีรายได้สุทธิของครอบครัวและประสบการณ์การประกอบธุรกิจต่างกัน มีศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนนักศึกษาที่มีเพศ คณะที่ศึกษาและอาชีพหลักของครอบครัวต่างกันมีศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการไม่แตกต่างกัน และ ๔) ทิศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการบรรทัดฐานทางสังคม และการรับรู้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยที่ร่วมกันพยากรณ์ความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการได้

^{๑๔๔}ฉันทชัย เจียรกุล ญัฐพล พนมเลิศมงคล และสุทธินันท์ พรหมสุวรรณ, “ศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องปรุงรสไทยเพื่อเข้าสู่ตลาดการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ”, **รายงานวิจัย**, (คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, ๒๕๕๙), หน้า บทคัดย่อ

^{๑๔๕}เกศินี จุฑาวิจิตร, “ศักยภาพและความตั้งใจที่จะเป็นประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ ๒๕๕๑”, **รายงานวิจัย**, (สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๕๒), หน้า บทคัดย่อ.

ชไมพร สิบสุโท รัตนา สิตี และฐิติกานต์ สุริยะสาร^{๑๔๖} ได้วิจัยเรื่อง กลยุทธ์ การพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการแข่งขัน กรณีศึกษากลุ่มอาชีพทอผ้าลายสายฝน ตำบล บ้านกิว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนตำบลบ้านกิวมีฐานทรัพยากรที่ หลากหลาย เช่น การมีส่วนร่วมและความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน มีทรัพยากรธรรมชาติที่ หลากหลายและมีภูมิปัญญาชุมชน และเป็นพื้นที่เศรษฐกิจ ๑ ใน ๑๐ ตำบลของอำเภอแม่ทะโดยมี นโยบายรัฐบาลเอื้ออำนวยให้กลุ่มอาชีพมีโอกาสในการเจริญเติบโต อาทิ งบประมาณสนับสนุน อุปกรณ์ เครื่องมือในการทอผ้า การฝึกอบรมและสนับสนุนวิทยากรมาถ่ายทอดความรู้ ผ่านกระบวนการทำกิจกรรมในการพัฒนาชุมชน ส่งผลให้กลุ่มมีศักยภาพมากขึ้น แต่พอนานไป งบประมาณเหล่านั้นได้หมดลง เมื่อวิเคราะห์ปัญหาพบว่า กลุ่มมีการรวมตัวแบบหลวมๆ สมาชิกไม่ ค่อยมีส่วนร่วม มีเพียงผู้นำและแกนนำดำเนินการเป็นหลัก ผลกระทบที่ขาดความหลากหลาย การบริหารจัดการอ่อนด้อย การแสวงหากลยุทธ์การพัฒนา คือ การจัดทำแผนธุรกิจ ซึ่งประกอบไป ด้วยบทสรุปผู้บริหาร การวิเคราะห์สถานการณ์ธุรกิจ วิสัยทัศน์ผู้ประกอบการ พันธกิจองค์กร แผนการตลาด แผนการผลิต แผนการเงิน แผนการดำเนินงานและแผนบริหารความเสี่ยง

ศศิเพ็ญ พวงสายใจ^{๑๔๗} ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยแบบบูรณาการเพื่อพัฒนา ศักยภาพการแข่งขันของธุรกิจชุมชนที่ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่ได้เผยแพร่ ในเขต ภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ศักยภาพธุรกิจชุมชนในด้านต่างๆกล่าวคือธุรกิจที่มี ศักยภาพดีนั้น ในด้านบริหารจัดการพบว่าขึ้นอยู่กับผู้นำกลุ่ม กลุ่มที่ผู้นำมีความรับผิดชอบ มีการศึกษาดี มีความรู้ในขบวนการผลิตสินค้าของตนเองเป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้น มีความโปร่งใส ในการดำเนินการ สมาชิกให้การยอมรับ สามารถแก้ไขปัญหาของกลุ่มได้อย่างรวดเร็ว และรู้จักช่องง การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยราชการ จะเป็นกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม นอกจากนั้นกลุ่มที่มีศักยภาพดีนั้นจะมีโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน มีกฎระเบียบของกลุ่ม และมี หน่วยงานภาครัฐเข้ามาสนับสนุน ในด้านการผลิตพบว่าธุรกิจที่มีศักยภาพดีนั้น จะผลิตผลิตภัณฑ์ที่มี คุณภาพ มีการใช้วัตถุดิบและแรงงานภายในท้องถิ่น สามารถผลิตผลิตภัณฑ์ได้ต่อเนื่องและตรงตาม คำสั่งซื้อของลูกค้า มีการจัดการที่คำนึงถึงผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม ในด้านการเงินพบว่าธุรกิจที่มี ศักยภาพดีนั้น จะมีการร่วมลงทุนกันของสมาชิก มีการจัดทำบัญชี มีการจัดสรรเงินปันผลให้แก่ สมาชิก ในด้านการตลาดพบว่าธุรกิจที่มีศักยภาพดีนั้น จะเป็นกลุ่มที่มีการตลาดอย่างกว้างขวาง ทราบลูกค้ากลุ่มเป้าหมายในสินค้าของตนเองเป็นอย่างดี มีการประชาสัมพันธ์สินค้าในหลายรูปแบบ

ปัญหาที่เกิดขึ้นพบว่ากลุ่มธุรกิจชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถผลิต ผลิตภัณฑ์ได้ ตรงตามความต้องการของลูกค้า ยังคงผลิตตามรูปแบบเดิมที่เคยผลิต เป็นรูปแบบการผลิตและ การตลาดแนวรับโดยรอรูปแบบผลิตภัณฑ์และคำสั่งซื้อจากลูกค้า ไม่กล้ารุกตลาดโดยการคิดหรือ

^{๑๔๖}ชไมพร สิบสุโท รัตนา สิตี และฐิติกานต์ สุริยะสาร, “กลยุทธ์การพัฒนาชุมชนเพื่อเพิ่ม ศักยภาพด้านการแข่งขัน กรณีศึกษากลุ่มอาชีพทอผ้าลายสายฝน ตำบลบ้านกิว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง”, **รายงานวิจัย**, (คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ๒๕๕๔), หน้า บทคัดย่อ

^{๑๔๗}ศศิเพ็ญ พวงสายใจ, “การวิจัยแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของธุรกิจชุมชนที่ผลิต สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่ได้เผยแพร่ ในเขตภาคเหนือ”, **รายงานวิจัย**, (สำนักคณะกรรมการวิจัย แห่งชาติ, ๒๕๕๔), หน้า บทคัดย่อ.

ออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อนำเสนอสู่ตลาด ไม่มีความสามารถในการค้นหา แหล่งหรือสื่อที่จะนำเสนอผลิตภัณฑ์ให้ลูกค้า และไม่มีฐานหรือทราบแหล่งข้อมูลความต้องการของลูกค้าในแต่ละช่วงเวลา จึงส่งผลให้กลุ่มไม่สามารถใช้ศักยภาพและทรัพยากรการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น สำหรับกลุ่มธุรกิจสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ยังไม่ได้เผยแพร่ ควรมีการสร้างจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ให้มีความแตกต่างจากผลิตภัณฑ์ที่มีจำหน่ายโดยทั่วไปโดยยังคงรักษาเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ไว้เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ อันจะนำมาซึ่งการเป็นที่ต้องการของตลาดซึ่งจะส่งผลต่อรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีและยั่งยืนของกลุ่ม

สรุปได้ว่า การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ การพัฒนาศักยภาพเบื้องต้น โดยการให้กลุ่มธุรกิจทำแผนธุรกิจและการจัดการฝึกอบรมตามแผนพบว่าในแต่ละกลุ่มสามารถจะวางแผนเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนให้มีคุณภาพดีขึ้นและมีความหลากหลายมากขึ้น เมื่อประเมินผลการจัดการฝึกอบรมตามแผนธุรกิจพบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของขั้นตอนหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมแสดงถึงพัฒนาการการทำงานของกลุ่มว่ามีการพัฒนาที่ดีขึ้น เกิดการเรียนรู้ เกิดการทำงานร่วมกันอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ข้อค้นพบนี้แสดงว่ากลุ่มธุรกิจชุมชนที่ผลิตสินค้าที่ยังไม่เผยแพร่มาก่อน หากได้รับการพัฒนาแล้วจะสามารถเพิ่มศักยภาพของกลุ่มได้ นอกจากนี้ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของผู้ประกอบการ ต้องมีการคิดค้นนวัตกรรมสินค้าใหม่อยู่เสมอ เน้นการคัดเลือกแรงงานที่มีคุณภาพ มีการจัดการการผลิตและการรักษาคุณภาพสินค้าให้ได้ตามมาตรฐานสากลให้ได้รับเครื่องหมายรับรองคุณภาพที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป และต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อบังคับกฎหมาย และระเบียบการทำการค้าในแต่ละประเทศ รวมถึงเข้าใจวัฒนธรรมและพฤติกรรมผู้บริโภคของคนในแต่ละประเทศ มีการสร้างตราสินค้าและสื่อสารตราสินค้าให้เป็นที่รู้จักและมีความเข้มแข็ง ตลอดจนเน้นสินค้าที่ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ส่วนในด้านรัฐบาลนั้น ผู้ประกอบการต่างมีความคิดเห็นว่า รัฐบาลต้องให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนเรื่องโครงสร้างราคา แหล่งทุนต้นทุนต่ำ และความรู้เกี่ยวกับประเทศ

๒.๙.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการใหม่

ผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีนทร์เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์และการสร้างความมั่นคงการพัฒนาธุรกิจสู่ความยั่งยืน รวมถึงการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับชุมชน การถ่ายทอดภูมิปัญญาผ่านกระบวนการเรียนรู้ของผู้ประกอบการช่วยให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการใหม่ได้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้หลายท่านซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

สมโชค เจริญการ^{๑๔๔} ได้วิจัยเรื่อง แนวการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของการพัฒนาอาชีพทอผ้าไหมตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ผลการวิจัยพบว่า ๑. ชุมชนที่กลุ่มอาชีพทอผ้าไหมตั้งอยู่ทั้งหมด มีประวัติความเป็นมาและมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทอผ้าไหมสู่รุ่นลูกหลานทั้งสิ้น ๒. แนวการเรียนรู้สู่ความ

^{๑๔๔}สมโชค เจริญการ, “แนวทางการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ ของการพัฒนาอาชีพทอผ้าไหมตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติจังหวัดสกลนคร, ๒๕๕๔).

เป็นเลิศของการพัฒนาอาชีพทอผ้าไหม เริ่มต้นจากการสืบทอดภูมิปัญญาด้านการทอผ้าไหมสู่รุ่นลูกหลานในระดับครัวเรือนมีการรวมตัวเป็นกลุ่มอาชีพ โดยอาศัยแรงจูงใจจากภายในครัวเรือน กลุ่มอาชีพ และโรงเรียนในชุมชน รวมกับแรงจูงใจจากภายนอกโดยเฉพาะจากนโยบาย การจัดระบบและกลไกช่วยเหลือประชาชนของรัฐบาล ทำให้เกิดกระบวนการในการเรียนรู้และมีการพัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็งขึ้นเป็นลำดับ โดยการเรียนรู้มีรูปแบบดำเนินการในระดับครัวเรือน ระดับกลุ่มอาชีพ และระดับโรงเรียน มีภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการทอผ้าไหมเป็นกำลังหลักในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ โดยใช้วิธีการสอนภาคทฤษฎีด้วยการบอก อธิบาย ให้ท่องจำ ให้ดูตัวอย่างของจริง และเรียนรู้ภาคปฏิบัติด้วยการปฏิบัติจริงที่กลุ่มอาชีพในชุมชน ในลักษณะของ On the Job Training

ณัฏฐ์ กุสิสร^{๑๔๙} ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ๑. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการซื้อผ้าไหมไทยของผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย แรงจูงใจด้านอารมณ์ คุณค่าที่รับรู้ต่อผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ประโยชน์หลักของผลิตภัณฑ์เมื่อเทียบกับ ผ้าทั่วไปและคุณภาพที่รับรู้ต่อผลิตภัณฑ์ผ้าไหม อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .๐๑ ส่วนปัจจัยด้านภูมิสำเนาปัจจุบัน และบุคลิกภาพด้านความแข็งแรงทน มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการซื้อผ้าไหมไทยของผู้บริโภค อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .๐๕ ตามลำดับ โดยปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้สามารถอธิบายแนวโน้มการซื้อผ้าไหมไทยของผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยในจังหวัดร้อยเอ็ดได้ร้อยละ ๕๕.๘ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการซื้อผ้าไหมไทยของผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยในจังหวัดขอนแก่น มีดังนี้ แรงจูงใจด้านอารมณ์ คุณค่าที่รับรู้ต่อผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ประโยชน์หลักของผลิตภัณฑ์เมื่อเทียบกับผ้าทั่วไป คุณค่าที่คาดหวังจากการสวมใส่ผ้าไหม และอัตลักษณ์ของร้านที่จำหน่ายผ้าไหมที่ซื้อเป็นประจำ ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .๐๑ โดยปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้สามารถอธิบายแนวโน้มการซื้อผ้าไหมไทยของผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยในจังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ ๖๕.๑ ๒. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมด้านจำนวนชุดที่สวมใส่เป็นผ้าไหมในปัจจุบันของผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด มีดังนี้ เพศ บุคลิกภาพด้านความจริงใจ และคุณค่าที่รับรู้ต่อผลิตภัณฑ์ผ้าไหม อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .๐๑ ตามลำดับ โดยปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้สามารถอธิบายพฤติกรรมด้านจำนวนชุดที่สวมใส่เป็นผ้าไหมในปัจจุบันของผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ร้อยละ ๑๒.๓ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมด้านจำนวนชุดที่สวมใส่เป็นผ้าไหมในปัจจุบันของผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยในจังหวัดขอนแก่น คือ แรงจูงใจด้านอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .๐๑ โดยปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบายพฤติกรรมด้านจำนวนชุดที่สวมใส่เป็นผ้าไหมในปัจจุบันของผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยในจังหวัดขอนแก่นได้ร้อยละ ๙.๕ ๓.พฤติกรรมด้านจำนวนชุดที่สวมใส่เป็นผ้าไหมในปัจจุบันและจำนวนเงินของการซื้อมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มการซื้อผ้าไหมไทยของผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .๐๑ และ .๐๕ ตามลำดับ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ พฤติกรรมด้านจำนวนครั้งต่อสัปดาห์ของการแต่งกายด้วยผ้าไหมภายใน ๑ ปี ที่ผ่านมา และด้านจำนวนชุดที่สวมใส่เป็นผ้าไหมในปัจจุบัน มีความสัมพันธ์กับ

^{๑๔๙}ณัฏฐ์ กุสิสร, “การพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, **บริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ**, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๘) ๒๖ : ๓๘.

แนวโน้มการซื้อผ้าไหมไทยของผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยในจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ในระดับต่ำ

วรารัตน์ วัฒนชนโนบล และคณะ^{๑๕๐} ได้วิจัยเรื่อง การจัดการความรู้การทอผ้าพื้นบ้านของกลุ่มอาชีพเสริมบ้านสุขเกษม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ที่มาของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ศึกษานั้น มาจากความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เกี่ยวกับพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับวิถีธรรมชาติ และความรู้ใหม่ที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาโดยหน่วยงานภาครัฐจากภายนอก การศึกษาดูงาน การรวมกลุ่ม การส่งวิทยากรเข้ามาสอนความรู้ที่สำคัญสำหรับการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ความรู้ที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษและนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับยุคสมัยซึ่งการปรับปรุงนั้นอยู่ภายใต้การฝึกฝนและการปฏิบัติด้วยตนเอง โดยเน้นรูปแบบดั้งเดิมให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเพื่อให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน ลักษณะของการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ ๒ ลักษณะ คือ ๑. การถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมในอดีต ได้แก่ การบอกเล่าต่อกันมา การฝึกปฏิบัติการสังเกตและการปฏิบัติจากการฝึกฝนของบรรพบุรุษ โดยเป้าหมายหลักในการถ่ายทอดคือ ทายาทหรือคนในครอบครัว และ ๒. การถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้มีการพัฒนามาแล้วในปัจจุบัน ได้แก่ การปฏิบัติจากการฝึกฝนของกลุ่มบ้าน (ถ่ายทอดในกลุ่ม) และการไปเป็นวิทยากรรับเชิญในสาธิตวิธีการผลิต กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าพื้นบ้านมี ๕ ขั้นตอนหลักที่สำคัญ ได้แก่ ๑. การกำหนดความรู้เกิดจากความต้องการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการผลักดันของผู้นำกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ๒. การแสวงหาและยึดกุมความรู้ภายในได้แก่ การสอบถามผู้รู้ในชุมชน และการดูตัวอย่างผลิตภัณฑ์กลุ่มอื่น ๆ แล้วทดลองเรียนรู้ ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง จากภายนอก ได้แก่ การศึกษาดูงาน การอบรม/สัมมนา ๓. การแลกเปลี่ยนความรู้อย่างไม่เป็นทางการ ได้แก่ การพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน ๔. การจัดเก็บความรู้ มุ่งเน้นการจัดเก็บความรู้ไว้ที่ตัวบุคคล ๕. การถ่ายทอดความรู้จากบุคคลสู่บุคคลเป็นหลัก เช่น ปฏิบัติให้ดู การสาธิต

ทวีฤทธิ์ ศิริศักดิ์บรรจง ชูชีวรรณ ตมิตานนท์^{๑๕๑} ได้วิจัยเรื่อง ลิขสิทธิ์ในงานผ้าไหมไทย : กรณีศึกษางานผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยพบว่าผ้าไหมสุรินทร์และผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมสุรินทร์เป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศไทย ด้วยคุณลักษณะพิเศษของผ้าไหมสุรินทร์ที่มีลวดลายสวยงาม เนื้อผ้านุ่มนวลเงาแวววาว และลวดลายที่ทรงคุณค่าด้านประเพณีวัฒนธรรมอันโดดเด่น ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีผลให้ผ้าไหมสุรินทร์ คือ สินค้าส่งออกวัฒนธรรมของชาติ ประกอบกับ ณ วันที่กระบวนการผลิตผ้าไหมสุรินทร์เป็นการผลิตในรูปอุตสาหกรรมครัวเรือน เพื่อรองรับความต้องการของตลาดผู้บริโภคจำนวนมากอันมีต่อผ้าไหมสุรินทร์ ในขณะเดียวกันผู้ผลิตผ้าไหมสุรินทร์ต่างมีความคาดหวังว่าภาครัฐจะเข้ามาช่วยสนับสนุนด้านการตลาด

^{๑๕๐}วรารัตน์ วัฒนชนโนบล และคณะ, “การจัดการความรู้การทอผ้าพื้นบ้านของกลุ่มอาชีพเสริมบ้านสุขเกษม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม”, **รายงานวิจัย**, (สำนักงานบริหารโครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสำนักการคณะกรรมการการอุดมศึกษา, ๒๕๕๘).

^{๑๕๑}ทวีฤทธิ์ ศิริศักดิ์บรรจง ชูชีวรรณ ตมิตานนท์, “ลิขสิทธิ์ในงานผ้าไหมไทย : กรณีศึกษางานผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์”, **รายงานวิจัย**, (มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๘).

เพิ่มมากขึ้น และภาครัฐควรมีมาตรการทางกฎหมายพิเศษ เพื่อส่งเสริมและปกป้องผลประโยชน์ของงานผ้าไหมสุรินทร์และผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมสุรินทร์พร้อม ๆ กัน

จากการศึกษาถึงมาตรการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยพบว่าประเทศไทยและประเทศผู้ผลิตและส่งออกผ้าไหมทั้งห้าประเทศ อันได้แก่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และประเทศอินเดีย ทุกประเทศล้วนเป็นภาคีสมาชิกสนธิสัญญากรุงเบอร์ลิน และเป็นสมาชิกองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) ทั้งสิ้น ทำให้ทุกประเทศต่างมีพันธกรณีตามสนธิสัญญากรุงเบอร์ลินและสนธิสัญญาลิขสิทธิ์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) เพื่อการบัญญัติกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศตนตามกรอบสนธิสัญญากรุงเบอร์ลินและสนธิสัญญาความคุ้มครองลิขสิทธิ์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) ทำให้เนื้อหาสาระกฎหมายลิขสิทธิ์ของทุกประเทศจึงมีความคล้ายคลึงกัน เว้นแต่ในส่วนรายละเอียดบางประการ

สำหรับกฎหมายลิขสิทธิ์ต่างประเทศ ปรากฏว่า ปัจจุบันหลาย ๆ ประเทศได้บัญญัติว่างานออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ไว้ในกฎหมายลิขสิทธิ์ ทำให้เกิดความไม่แน่นอนจากคำพิพากษาของศาลหมดไปประการที่สอง ด้านลวดลายโบราณบนผืนผ้าไหม ปรากฏผลการศึกษาว่า ลวดลายโบราณบนผืนผ้าไหมไม่ใช่งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ไทย เพราะลวดลายโบราณบนผืนผ้าไหมเหล่านี้ไม่ปรากฏตัวผู้ทรงสิทธิ และลวดลายโบราณเหล่านี้เกิดขึ้นก่อนที่กฎหมายลิขสิทธิ์มีผลบังคับใช้ ทั้งหมดนี้ทำให้ลวดลายโบราณบนผืนผ้าไหมไม่อาจเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ ในงกลับกันในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามกลับมอบลิขสิทธิ์แก่ลวดลายโบราณเหล่านี้ ในฐานะที่ลวดลายโบราณเหล่านี้เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภทศิลปะพื้นบ้านของชาติ ประการที่สาม ด้านลวดลายที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ของภาคอุตสาหกรรมผ้าไหม จากการศึกษาพบว่า ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ไทย พ.ศ.๒๕๓๗ ลวดลายบนผืนผ้าไหมดังกล่าวอาจถือเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภทศิลปะยุคได้ หากผู้ผลิตลวดลายดังกล่าวใช้วิธีการพิมพ์ลายบนผืนผ้าไหม เพราะวิธีการพิมพ์ภาพหรือลวดลายนับเป็นวิธีการสร้างงานศิลปะยุคตามมาตรา ๔ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๓๗ ส่วนวิธีการทอ การปัก การสาน วิธีการเหล่านี้อาจสร้างงานศิลปะได้ แต่วิธีการเหล่านี้หาใช้วิธีการสร้างงานศิลปะยุคตามกฎหมายลิขสิทธิ์ไทย ส่งผลให้ลวดลายผ้าไหมสุรินทร์และผ้าไหมไทยส่วนใหญ่ที่ใช้วิธีการทอจึงไม่ใช่งานอันมีลิขสิทธิ์ในงกลับกันตามกฎหมายลิขสิทธิ์ต่างประเทศกลับไม่ประสบปัญหาดังกล่าว เพราะตามกฎหมายบทบัญญัติกฎหมายลิขสิทธิ์ต่างประเทศมีวิธีการกำหนดคำนิยามคำว่า “งานศิลปะ” หรือคำว่า “งานศิลปะยุค” โดยใช้วิธีการยกตัวอย่างเพียงบางตัวอย่างเท่านั้น และไม่ปรากฏว่าบทบัญญัติกฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศใดมีคำนิยามเช่นประเทศไทย ด้วยการกำหนดวิธีการสร้างงานศิลปะยุคไว้ในตัวบทกฎหมายท้ายที่สุดนี้ด้วยผลการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอว่า พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ไทยสมควรมีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อรองรับความคุ้มครองงานด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติดังเช่นประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม พร้อมกับการปรับปรุงคำนิยามคำว่า “งานศิลปะยุค” ด้วยวิธีการยกตัวอย่างงานศิลปะยุคไว้ในคำนิยามและยกเลิกการระบุไว้ว่า วิธีการสร้างงานศิลปะยุคต้องเป็นวิธีการตาม (๑) ถึง (๖) คำนิยามคำว่า “งานศิลปะยุค” อันทำให้งานศิลปะไทยทุกรูปแบบสามารถได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ไทย

รวมทั้งเพื่อป้องกันความไม่แน่นอนในอนาคตว่า งานออกแบบลวดลายผ้าไหมเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์หรือไม่ กฎหมายลิขสิทธิ์ไทยจึงสมควรบัญญัติว่า งานออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภทหนึ่งตามกฎหมายลิขสิทธิ์

สร้อยญา ภัคทีสุวรรณ^{๑๕๒} ได้วิจัยเรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดมหาสารคามในบริบทวัฒนธรรมร่วมสมัย ผลการวิจัยพบว่า การออกแบบลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ในจังหวัดมหาสารคาม ที่ได้มีการพัฒนากระบวนการออกแบบ ให้มีความร่วมสมัยนั้นเป็นการทำงานเป็นระบบมีขั้นตอนก่อนหลังที่แน่นอน ทำให้การออกแบบเป็นไปอย่างสอดคล้องสัมพันธ์กันในแต่ละขั้นตอน จึงสามารถออกแบบได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เป็นผลให้กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจในผลงานการออกแบบ แต่ก็ยังมีปัญหาที่ต้องปรับปรุงแก้ไขในส่วนของขั้นตอนการออกแบบรายละเอียดที่ยังคลาดเคลื่อนจากแบบร่าง

พุทธรณ สุวรรณอาสน์^{๑๕๓} ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การตลาดผลิตภัณฑ์ผ้าไหมลายสันกำแพงจากสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดนั้น พบว่าปัญหาคือ ขาดการพัฒนาในด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และ ช่องทางการสื่อสารการตลาด ขาดการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อและกระบวนการทำการตลาดเชิงรุก ผลสรุปจากการลงพื้นที่อย่างต่อเนื่องรวมถึงการศึกษาบริบทพื้นฐานของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมสันกำแพง และผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการกำหนดโจทย์ในการวิจัยเป็น ๑ ประเด็นคือ ๑) ผลและบทเรียนในการดำเนินงานด้านการตลาดที่เคยดำเนินการมาของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมสันกำแพงเป็นอย่างไร ๒) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมสันกำแพงคืออะไร ๓) แนวทางในการพัฒนากลยุทธ์การตลาดเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพเป็นอย่างไร โดยในการดำเนินการตามโจทย์ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน ๓ ประการ คือ ๑. เพื่อศึกษาผลและบทเรียนการดำเนินงานด้านการตลาดที่อาศัยองค์ความรู้จากอัตลักษณ์ท้องถิ่นของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมสันกำแพง ชุมชนอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ในอดีตและปัจจุบัน ๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมสันกำแพง ชุมชนอำเภอ สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ และ ๓. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ผ้าไหมสันกำแพงต่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และดำเนินการศึกษากลุ่มประชากรจำนวน ๓ กลุ่มได้แก่ กลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมสันกำแพง, สภาวัฒนธรรมสันกำแพง และ กลุ่มผู้บริโภคที่ให้ความสนใจผ้าไหมสันกำแพงผ่านการกด Like ใน Fanpage ยูววิจัยผ้าไหม สันกำแพง และได้กำหนดความสำคัญของการศึกษาเป็น ๓ ส่วนได้แก่ ๑. การสำรวจรูปแบบการดำเนินด้านการตลาดเดิมของกลุ่ม ๒. ความคิดเห็นของผู้บริโภคเกี่ยวกับองค์ประกอบทางการตลาด ๓. แนวทางการพัฒนากลยุทธ์การตลาดที่มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยรูปแบบการเก็บข้อมูลตามกิจกรรมดังนี้ ๑. การศึกษาผลและ

^{๑๕๒}สร้อยญา ภัคทีสุวรรณ, “การออกแบบลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดมหาสารคามในบริบทวัฒนธรรมร่วมสมัย”, **ข้อพระยอม**, ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – เมษายน ๒๕๕๓) ๑๗ : ๓๕.

^{๑๕๓}พุทธรณ สุวรรณอาสน์^{๑๕๓} การพัฒนากลยุทธ์การตลาดผลิตภัณฑ์ผ้าไหมลายสันกำแพงจากสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่, **รายงานวิจัย**, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๙), หน้า บทคัดย่อ.

บทเรียนการดำเนินงานด้านการตลาดที่ผ่านมา ผ่านกิจกรรมใน ๒ รูปแบบ คือ การบรรยายให้ความรู้ เรื่องการจัดทำแผนการตลาด และการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย, การวิเคราะห์ตนเองและการวิเคราะห์ คู่แข่ง ๒. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณในประเด็น ความคิดเห็นของผู้บริโภคเกี่ยวกับองค์ประกอบทาง การตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ๓. การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยกระบวนการ มีส่วนร่วม ในการพัฒนากลยุทธ์การตลาด ผลจากการดำเนินงานที่ผ่านมา ส่งผลให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทั้งในด้านการเรียนรู้ผลการดำเนินการตลอดจนการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งจากผลการ ดำเนินการที่ผ่านมาและแนวทางในการพัฒนาด้านการตลาด มีการสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่สนใจใน ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมเส้นกำแพงและนำผลที่ได้รับมาพัฒนากลยุทธ์การตลาด รวมไปถึง ก่อให้เกิดการ พัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดเชิงรุกใน ๓ ประเด็นคือ ๑.การเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารเรื่องราว ของผ้าไหมเส้นกำแพงให้กับผู้ที่สนใจ ๒.การพัฒนารูปแบบการสื่อสารการตลาดที่มีความหลากหลาย และ ๓.การพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และก่อให้เกิดช่องงใน การสื่อสารการตลาดและสื่อที่มีความหลากหลาย ได้แก่ www.sankamphaengsilk.com , ไลน์, บอร์ดประชาสัมพันธ์, วิดีทัศน์ประวัติผ้าไหมเส้นกำแพง, วิดีทัศน์กิจกรรมพิธีเปิดพิพิธภัณฑ์เฉลิมราชผ้า ไหมเส้นกำแพง, ระบบซื้อขายผลิตภัณฑ์ผ่าน www.sankamphaengsilk.com รวมไปถึงเกิด กระบวนการทำงานในรูปแบบการ บูรณาการร่วมกับพิพิธภัณฑ์เฉลิมราชผ้าไหมเส้นกำแพง ซึ่งสามารถ ส่งผลกระทบ (Impact) ได้ในระดับชาติและนานาชาติผ่านการสนับสนุนของหน่วยงานระดับประเทศ อาทิ กระทรวงวัฒนธรรมฯ ,การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมหม่อนไหม และเทศบาลตำบลสัน กำแพง ปัจจุบันการดำเนินโครงการได้เสร็จสิ้นและมีการถ่ายทอดความรู้ในด้านการบริหารจัดการช่อง งบในการขายและการสื่อสารการตลาดไปยังตัวแทนกลุ่มเพื่อส่งเสริมให้เกิดการบริหารจัดการด้วย ตนเองต่อไป

ศิวพร แก่นจันทร์^{๑๕๔} ได้วิจัยเรื่อง การย้อมผ้าไหมด้วยสีจากกากกาแฟ โดยใช้สารสกัดจากเปลือกทับทิมเป็นสารช่วยติด ผลการวิจัยพบว่า ผ้าที่ผ่านการย้อมทุกชิ้นให้เฉดสี เหมือนกัน (สีเหลืองน้ำตาล) อย่างไรก็ตามความเข้มข้นของสารช่วยติดและวิธีการย้อมสีด้วยสารช่วย ติด ส่งผลต่อความเข้มของสีบนผ้า ผ้าที่ผ่านการย้อมด้วยสารช่วยติด มีความคงทนของสีต่อการซัก ดีกว่าผ้าที่ไม่ใช้สารช่วยติด ส่วนผลในด้านความคงทนต่อแสง พบว่า ผ้าที่ผ่านการย้อมแบบใช้และไม่ ใช้สารช่วยติดมีความคงทนต่อแสงใกล้เคียงกัน

สมศักดิ์ จีวัฒนา และชลิดา ภัทรศรีจิรากุล^{๑๕๕} ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนา ระบบฐานข้อมูลผ้าไหมทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ๑) การ วิเคราะห์และออกแบบ ระบบฐานข้อมูลผ้าไหมทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหม ทอมือจังหวัด บุรีรัมย์ มีขั้นตอนการพัฒนาแบ่งออกเป็น (๑) การศึกษาปัญหาของระบบเดิม (๒) การวิเคราะห์

^{๑๕๔}ศิวพร แก่นจันทร์, “การย้อมผ้าไหมด้วยสีจากกากกาแฟโดยใช้สารสกัดจากเปลือกทับทิมเป็นสาร ช่วยติด”, *รายงานวิจัย*, (คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ, ๒๕๕๘), หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๕๕}สมศักดิ์ จีวัฒนา และชลิดา ภัทรศรีจิรากุล, “การพัฒนาฐานข้อมูลผ้าไหมทอมือของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชน จังหวัดบุรีรัมย์”, *วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๘) : ๕๙-๖๗.

ระบบงาน ใหม่ (๓) การออกแบบ (๔) การพัฒนาและ (๕) การทดสอบ ระบบอาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผ้าไหมทอมือระบบฐานข้อมูลต้องมีรายละเอียดหลัก ประกอบด้วย (๑) รหัสผลิตภัณฑ์ (๒) ผลิตภัณฑ์ (๓) ราคา/หน่วย (๔) รายละเอียดผลิตภัณฑ์ (๕) ประเภทผลิตภัณฑ์ (๖) ได้รับ รางวัล (๗) ระดับดาว (๘) สถานที่จำหน่าย ติดต่อ (๙) ชื่อ เจ้าผลิตภัณฑ์ (๑๐) ประวัติความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ (๑๑) วัตถุประสงค์ที่ใช้ ๒ จัดทำเว็บไซต์ผ้าไหมทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมทอมือ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้ผู้ที่สนใจเข้าถึงข้อมูล ในรูปแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เชื่อมกับระบบฐานข้อมูล ผ้าไหมทอมือประกอบด้วย (๑) สมุดเยี่ยม (๒) กระดานข่าว (๓) แบบสำรวจ (๔) จำนวนผู้เข้าชม (๕) ห้องสนทนา และ (๖) เนื้อหาโฆษณา และ ๓) ผลการศึกษาความพึงพอใจของ ผู้ใช้ระบบฐานข้อมูลผ้าไหมทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านและเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ๓ ลำดับแรกคือด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบหน้า จอฐานข้อมูล และด้านการสืบค้นข้อมูลในรูปแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับ

ธานินทร์ ไชยเย็น^{๑๕๖} ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกกลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองตาไก่ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ปริมาณขายจำนวน ๔๙๘ ผืน คิดเป็นรายได้รวมเท่ากับ ๓๑๔,๒๖๐ บาท ต้นทุนรวมเท่ากับ ๒๙๓,๑๒๗.๕๐ บาท ซึ่งต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าไหม ประกอบด้วย วัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง ค่าใช้จ่ายในการผลิต และค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร โดยเกือบ ๒ ใน ๔ เป็นต้นทุนวัตถุดิบทางตรง เมื่อพิจารณาผลตอบแทนที่ได้ภายใต้สมมติฐานทั้งสอง พบว่า ค่อนข้างแตกต่างกันมาก เนื่องจากต้นทุนค่าแรงงานทางตรงมีสัดส่วนค่อนข้างสูง คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๐๒ ของต้นทุนรวม โดยกรณีรวมต้นทุนค่าแรงงานทางตรง ค่า ROI เท่ากับ ร้อยละ ๕.๑๙ ค่า NPM เท่ากับ ร้อยละ ๖.๗๒ ขณะที่จุดคุ้มทุนด้านรายได้จากการขายเท่ากับ ๘๗,๒๑๕.๖๙ บาท และจุดคุ้มทุนด้านปริมาณขายเท่ากับ ๙๑.๔๐ ผืน ส่วนกรณีไม่รวมต้นทุนค่าแรงงานทางตรง ค่า ROI เท่ากับ ร้อยละ ๓๕.๔๐ ค่า NPM เท่ากับ ร้อยละ ๓๕.๖๖ ขณะที่จุดคุ้มทุนด้านรายได้จากการขายเท่ากับ ๔๐,๐๑๘.๙๗ บาท และจุดคุ้มทุนด้านปริมาณการขาย ๔๑.๙๔ ผืน เมื่อพิจารณาจุดคุ้มทุนภายใต้สถานการณ์ที่ต้นทุนวัตถุดิบทางตรงเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๓.๓๓ และราคาขายเพิ่มขึ้นตามที่กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองตาไก่ได้กำหนดขึ้นใหม่ ขณะที่ปัจจัยอื่นคงที่ พบว่า กรณีรวมต้นทุนค่าแรงงานทางตรง จุดคุ้มทุนด้านรายได้จากการขายเท่ากับ ๔๗,๖๐๒.๔๖ บาท และจุดคุ้มทุนด้านปริมาณขายเท่ากับ ๓๑.๖๙ ผืน ส่วนกรณีไม่รวมต้นทุนค่าแรงงานทางตรง จุดคุ้มทุนด้านรายได้จากการขายเท่ากับ ๓๓,๕๙๖.๒๘ บาท และจุดคุ้มทุนด้านปริมาณขายเท่ากับ ๒๒.๓๗ ผืน เมื่อนำรายได้จากการขายและปริมาณขาย ณ จุดคุ้มทุนในแต่ละสถานการณ์ไปเปรียบเทียบกับรายได้รวมเท่ากับ ๓๑๔,๒๖๐ บาท ปริมาณขายจำนวน ๔๙๘ ผืน ในปี พ.ศ.๒๕๕๓ เห็นได้ว่า ผลตอบแทนที่กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองตาไก่ได้รับค่อนข้างเป็นที่น่า

^{๑๕๖}ธานินทร์ ไชยเย็น, “การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกกลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองตาไก่ จังหวัดบุรีรัมย์”, รายงานวิจัย, (คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๕๓), หน้า บทคัดย่อ.

พอใจ กล่าวคือ รายได้รวม และปริมาณขายที่ได้รับนั้น อยู่ในระดับที่สูงกว่ารายได้จากการขายและปริมาณขาย ณ จุดคุ้มทุน

สุธาสินี บุรีคำพันธ์^{๑๕๗} ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฝ้ายยกดอกเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมอาชีพของชุมชน กลุ่มแม่บ้าน ตำบลเวียงยอง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ ๑ มีความเหมาะสมมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความเป็นเอกลักษณ์สื่อถึงชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๕$) รองลงมาได้แก่วัสดุท้องถิ่นที่ใช้มีความเหมาะสม และสามารถประยุกต์เข้ากับยุคปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๖$) ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตที่มีต่อรูปแบบที่ ๒ มีความเหมาะสมมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ วัสดุท้องถิ่นที่ใช้มีความเหมาะสม ความเป็นเอกลักษณ์สื่อถึงชุมชน ย่อยต่อการผลิตเชิงพาณิชย์ และ ความง่ายในการขนส่ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔$) รองลงมา ได้แก่ โครงสร้างมีความเหมาะสม ความสวยงามและน่าสนใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๖$) ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตที่มีต่อรูปแบบที่ ๓ มีความเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โครงสร้างมีความเหมาะสม ความสวยงามและน่าสนใจ และ ย่อยต่อการผลิตเชิงพาณิชย์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๕$) รองลงมา ได้แก่ ความเป็นเอกลักษณ์สื่อถึงชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๖$) ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตที่มีต่อรูปแบบที่ ๔ มีความเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ วัสดุท้องถิ่นที่ใช้มีความเหมาะสม ความสวยงามและน่าสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๕$) รองลงมา ได้แก่ โครงสร้างมีความเหมาะสม ความเป็นเอกลักษณ์สื่อถึงชุมชน และ ย่อยต่อการผลิตเชิงพาณิชย์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๖$) ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตที่มีต่อรูปแบบที่ ๕ มีความเหมาะสมมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สามารถประยุกต์เข้ากับยุคปัจจุบันและย่อยต่อการผลิตเชิงพาณิชย์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$)

เมื่อพิจารณาจากรูปแบบที่ผู้เชี่ยวชาญประเมิน ปรากฏว่ารูปแบบที่ ๑-๕ สามารถนำไปผลิตได้จริง แต่หากวัดจากค่าเฉลี่ยของแต่ละรูปแบบ จะสังเกตว่ารูปแบบที่ ๓ และ ๔ ผู้เชี่ยวชาญให้ ความสนใจและประเมินรูปแบบในค่าเฉลี่ยที่สูง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือก รูปแบบที่ ๓ และ ๔ นำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ และผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของกลุ่มแม่บ้านผู้ผลิตผ้าทอยกดอกที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สามารถสรุปได้ ดังนี้ผลความพึงพอใจโดยภาพรวมของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๖$) เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้ แก่วสดุที่ใช้มีความเหมาะสม สะดวกสบายในการใช้งาน และสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ ได้ เป็นอย่างดี แต่มีข้อเสนอแนะว่าหากใช้วัสดุผสมที่ หลากหลายจะทำให้ สามารถเพิ่มความน่าสนใจให้ กับผลิตภัณฑ์ในการผลิตผลิตภัณฑ์ จากผ้าทอยกดอก ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ระยะเวลาในการผลิตผ้าทอจะต้องใช้ เวลาและความสามารถมากในการผลิต อาจเกิดปัญหาในอนาคตหากผลิตภัณฑ์ เป็นที่

^{๑๕๗}สุธาสินี บุรีคำพันธ์, “การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฝ้ายยกดอกเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมอาชีพของชุมชน กลุ่มแม่บ้าน ตำบลเวียงยอง จังหวัดลำพูน”, รายงานวิจัย, (คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, ๒๕๕๖), หน้า บทคัดย่อ.

ยอมรับและมีความต้องการมากขึ้น ($\bar{X} = ๔$) รองลงมา ได้แก่ ความสวยงามและน่าสนใจและความง่ายในการขนส่ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$)

วิมลลักษณ์ สุตะพันธ์^{๑๕๘} ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้เส้นไหมแบบต่อเนื่องสำหรับเสริมแรงวัสดุเชิงประกอบอีพอกซี ผลการวิจัยพบว่า ผืนผ้าไหมที่ใช้มีรูปแบบเป็นผืนผ้าทอหลายหนึ่ง (plain weaving) ใช้เส้นไหมสายพันธุ์นางน้อย ผืนผ้าไหมถูกเตรียมในสองลักษณะคือ ผืนผ้าไหมที่ไม่ผ่านการดัดแปร และผืนผ้าไหมที่ดัดแปรด้วยสารคู่ควบ ๓-อมีโน โพรพิลไตรเอทอกซีไซเลน การเตรียมวัสดุเชิงประกอบอีพอกซีใช้ผืนผ้าไหมในปริมาณร้อยละ ๑๘ ๓๐ และ ๓๕ สมบัติทางความร้อนของผืนผ้าไหมและวัสดุเชิงประกอบอีพอกซีเสริมแรงด้วยผืนผ้าไหมถูกตรวจสอบด้วยเทคนิคการวิเคราะห์น้ำหนักภายใต้ความร้อนและเทคนิคการวิเคราะห์พลังงานภายใต้ ความร้อน สมบัติทางกลของผืนผ้าไหมและวัสดุเชิงประกอบอีพอกซีเสริมแรงด้วยผืนผ้าไหมถูกตรวจสอบด้วยเครื่อง universal testing machine หมู่ฟังก์ชันที่พื้นผิวของผืนผ้าไหมถูกตรวจสอบด้วยเทคนิคเอ ทิอาร์ฟูเรียร์ทรานซฟอร์มอินฟราเรดสเปกโตรสโคปี ลักษณะพื้นผิวของเส้นไหมและพื้นผิวแตกหักของ วัสดุเชิงประกอบอีพอกซีถูกตรวจสอบด้วยกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราดผืนผ้าไหมมีจำนวนเส้นด้ายเฉลี่ยในแนวเส้นยืน (warp direction) ๑๗๗ เส้นต่อ ๑๐ เซนติเมตร และในแนวเส้นพุ่ง (weft direction) ๒๐๑ เส้นต่อ ๑๐ เซนติเมตร ความทนต่อแรงดึงในแนวเส้นยืน ๕๓๗ นิวตัน และในแนวเส้นพุ่ง ๕๕๕ นิวตัน จากการตรวจสอบหมู่ฟังก์ชันที่พื้นผิวแสดงให้เห็นว่าพื้นผิวของผืน ผ้าไหมประกอบด้วยเฟสอสัณฐานและเฟสผลึก ผืนผ้าไหมมีปริมาณความชื้นประมาณร้อยละ ๗ โดย น้ำหนัก ผืนผ้าไหมที่ไม่ผ่านการดัดแปรเสื่อมสลายด้วยความร้อนที่อุณหภูมิ ๓๒๔ องศาเซลเซียส การดัดแปรพื้นผิวผ้าไหมด้วยสารคู่ควบไซเลนให้ผืนผ้าไหมที่ผ่านการดัดแปรด้วยสารคู่ควบไซเลนเสื่อมสลายด้วยความร้อนที่อุณหภูมิสูงขึ้นเป็น ๓๔๐ องศาเซลเซียส และเมื่อตรวจสอบด้วยเครื่องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราดพบว่าเส้นไหมของผืนผ้าไหมที่ไม่ผ่านการดัดแปรมีพื้นผิวที่ราบเรียบ ในขณะที่ เส้นไหมของผืนผ้าไหมที่ผ่านการดัดแปรมีสารเคลือบอยู่ที่พื้นผิวคาดว่าเป็นชั้นของสารคู่ควบไซเลน การเสริมแรงอีพอกซีเรซินด้วยผืนผ้าไหมให้มอดูลัสของยังก์และมอดูลัสแรงดัดของวัสดุเชิง ประกอบอีพอกซีเพิ่มขึ้นตามปริมาณของผืนผ้าไหม อย่างไรก็ตามความทนต่อแรงดึง ความทนต่อแรงดัด และความทนต่อแรงกระแทกของวัสดุเชิงประกอบอีพอกซีน้อยกว่าสมบัติดังกล่าวของอีพอกซีเรซิน แต่การเพิ่มปริมาณผืนผ้าไหมให้ ความทนต่อแรงดึง ความทนต่อแรงดัด และความทนต่อแรงกระแทกเพิ่มขึ้น อุณหภูมิการเสื่อมสลายเนื่องจากความร้อนของอีพอกซีเมทริกซ์ไม่ขึ้นกับปริมาณผืนผ้าไหมแต่วัสดุเชิงประกอบอีพอกซีเรซินเสริมแรงด้วยผืนผ้าไหมจะเริ่มเสื่อมสลายที่อุณหภูมิที่ต่ำกว่าอุณหภูมิการเสื่อมสลายของอีพอกซี และอุณหภูมิการเกิดโครงสร้างร่างแหของวัสดุเชิงประกอบอีพอกซี เพิ่มขึ้นแต่อุณหภูมิการเกิดทรานซิชันแก้วหลังอบบ่มลดลงเมื่อปริมาณผืนผ้าไหมเพิ่มขึ้น การดัดแปรผืนผ้าไหมด้วยสารคู่ควบ APTS มีผลต่อการปรับปรุงความทนต่อแรงดึง และความทนต่อแรงกระแทกเล็กน้อย และมีผลต่อการเพิ่มขึ้นต่ออุณหภูมิเริ่มต้นของการเสื่อมสลายด้วยความร้อน ของวัสดุเชิงประกอบอีพอกซีอย่างมีนัยสำคัญ

^{๑๕๘}วิมลลักษณ์ สุตะพันธ์, “การศึกษาการใช้เส้นไหมแบบต่อเนื่องสำหรับเสริมแรงวัสดุเชิงประกอบอีพอกซี”, รายงานวิจัย, (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ๒๕๕๕), หน้า บทคัดย่อ.

พิมพ์นิภา รัตนจันทร์และคณะ^{๑๕๙} ได้วิจัยเรื่อง พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภค ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง อายุ ๔๑ – ๕๐ ปี ระดับการศึกษา มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ปวช. อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน /ลูกจ้าง รายได้ ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท ภูมิลาเนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พฤติกรรมผู้บริโภคเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอแบบธรรมดา สถานที่ซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจากเทศกาลงานไหมของอำเภอ ปักธงชัย สาเหตุของการซื้อเพื่อเป็นของฝากในโอกาสต่าง ๆ ข้อพิจารณาในการตัดสินใจเลือกซื้อ ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม คือ คุณภาพการทอเนื้อผ้า ผู้มีอิทธิพลคือ ตัวเอง ข้อประเภทผลิตภัณฑ์ผ้าไหมคือ ซื่อผ้าผืน ข้อประเภทผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าไหม คือ เสื้อผ้า โทนสีที่เลือกซื้อคือ สีชมพู ข้อมูล ข่าวสารที่ได้รับเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าไหม คือ ป้ายโฆษณา ปริมาณการซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมผืนต่อครั้ง ๒.๕ หลา จำนวนเงินในการซื้อต่อครั้ง ๑,๖๓๔ บาท บุคลิกภาพโดยรวมเป็นคนอนุรักษ์นิยมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านวัฒนธรรมผู้บริโภคมีความคิดเห็นโดยรวมเห็นด้วยอย่างยิ่ง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมในระดับ สำคัญอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าผู้บริโภค ให้ความสำคัญระดับสำคัญอย่างยิ่ง ด้านช่องทางการจัดหน่าย การส่งเสริมการตลาด ราคา และผลิตภัณฑ์ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า ๑. เพศต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อจำนวนหลาของผ้าไหมต่างกัน โดยเพศหญิงมีจำนวนหลาในการซื้อผ้าไหมมากกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๒. เพศไม่มีผลกับพฤติกรรมการจ่ายเงินในการซื้อผ้าไหม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๓. อายุต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อจำนวนหลาของผ้าไหมต่างกัน พบว่าผู้บริโภคที่มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี มีจำนวนหลาในการซื้อผ้าไหมมากกว่าอายุต่ำ กว่าหรือเท่ากับ ๓๐ ปี และมากกว่าอายุ ๓๑ – ๔๐ ปี และมากกว่าอายุ มากกว่า ๕๑ ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๔. อายุไม่มีผลกับพฤติกรรมการจ่ายเงินในการซื้อผ้าไหม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๕. ระดับการศึกษา ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อจำนวนหลาของผ้าไหมต่างกัน พบว่าผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวนหลาในการซื้อผ้าไหมมากกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และมากกว่าระดับการศึกษา ปวส./ปริญญาตรีขึ้นไป ส่วนระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีจำนวนหลาในการซื้อผ้าไหมมากกว่าระดับการศึกษาปวส./ปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ระดับการศึกษาไม่มีผลกับพฤติกรรมการจ่ายเงินในการซื้อผ้าไหม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๖. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพในการเป็นคนชอบเข้าสังคมกับการจำนวนหลาในการซื้อผ้าไหมต่อครั้งไม่มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๗. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพในการเป็นรักสวยรักงาม, การเป็นคนอนุรักษ์นิยม, การเป็นคนทันสมัยกับจำนวนหลาในการซื้อผ้าไหมต่อครั้งมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ๘. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพในการเป็นคนชอบเข้าสังคม, การเป็นรักสวยรักงาม, การเป็นคนทันสมัยกับจำนวนเงินที่จ่ายในการซื้อผ้าไหมต่อครั้งมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ๙. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพในการเป็นคนอนุรักษ์นิยมกับจำนวนเงินที่จ่ายในการซื้อผ้าไหมต่อครั้งไม่มี

^{๑๕๙}พิมพ์นิภา รัตนจันทร์และคณะ, “พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดนครราชสีมา”, *รายงานวิจัย*, (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน, ๒๕๕๖), หน้า บทคัดย่อ.

ความสัมพันธ์กัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๖. ปัจจัยด้านวัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณีกับจำนวนหลาในการซื้อผ้าไหมต่อครั้งมีความสัมพันธ์กัน อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมในขนบธรรมเนียมประเพณีกับจำนวนเงินที่จ่ายในการซื้อผ้าไหมต่อครั้งมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ๗. ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดกับจำนวนหลาในการซื้อผ้าไหมต่อครั้งมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่ายกับจำนวนหลาในการซื้อผ้าไหมต่อครั้งไม่มีความสัมพันธ์กัน ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด กับจำนวนหลาในการซื้อผ้าไหมต่อครั้งมีความสัมพันธ์กันระดับต่ำ อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดกับจำนวนเงินที่จ่ายในการซื้อผ้าไหมต่อครั้งมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ช่องทางการจัดจำหน่ายกับจำนวนเงินที่จ่ายในการซื้อผ้าไหมต่อครั้งมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ด้านการส่งเสริมการตลาดกับจำนวนเงินที่จ่ายในการซื้อผ้าไหมต่อครั้งมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และด้านราคากับจำนวนเงินที่จ่ายในการซื้อผ้าไหมต่อครั้งไม่มีความสัมพันธ์กัน

อรัญญา สายสะอาด อรสา อินทร์น้อยและสุตาพร ตั้งควนิช^{๑๖๐} ได้วิจัยเรื่อง ค่านิยมการ และพฤติกรรมการซื้อผ้าไหมของผู้บริโภคชาวไทยในจังหวัดอุบลราชธานีชาวกัมพูชาในจังหวัดเสียมเรียบ และชาวลาวในเมืองชนะสมบุรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ผ้าไหมที่ผู้บริโภคนิยมซื้อมากที่สุดคือผ้าไหมมัดหมี่ที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ (๕๗.๖๕ %) ราคาที่ผู้บริโภคนิยมซื้อคือราคาต่อเมตรอยู่ระหว่าง ๕๐๑-๑,๐๐๐ บาท โดยวัตถุประสงค์หลักที่ผู้บริโภคซื้อผ้าไหมก็เพื่อสวมใส่ในงานพิธีสำคัญๆ (๔๙.๑๒ %) ประเภทของเส้นไหมที่นิยมมากที่สุดคือ เส้นไหมพันธุ์พื้นเมือง (๗๘.๔๐ %) โดยผู้บริโภคนิยมถึงคุณภาพและสมบัติของผ้าไหมเป็นหลักคือ สวมใส่สบาย (๒๗.๙๘ %) ไม่ยับง่าย (๑๕.๑๓%) และทนต่อการขัดถู (๑๑.๙๒ %)

จารุพัชร อาชวะสมิต^{๑๖๑} ได้วิจัยเรื่อง การออกแบบผ้าทอ ด้วยเทคนิคการผสมผสานเส้นยืนไหม ที่พิมพ์ด้วยระบบดิจิทัลกับเส้นพุ่งไหมมัดหมี่อีสาน ผลการวิจัยพบว่า เทคโนโลยีการพิมพ์เส้นยืนด้วยระบบดิจิทัล และการมัดหมี่เส้นพุ่ง โดยมุ่งศึกษาและทดลองความเป็นไปได้ ที่ลวดลายแบบภาพ (Pictorial) จะสามารถอยู่ร่วมกับลวดลายแบบเรขาคณิต (Geometric)

^{๑๖๐}อรัญญา สายสะอาด อรสา อินทร์น้อยและสุตาพร ตั้งควนิช, “ค่านิยมการ และพฤติกรรมการซื้อผ้าไหมของผู้บริโภคชาวไทยในจังหวัดอุบลราชธานีชาวกัมพูชาในจังหวัดเสียมเรียบ และชาวลาวในเมืองชนะสมบุรณ์”, **วารสารศรีวนาลัยวิจัย**, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๗ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๘) : ๕๘-๖๔.

^{๑๖๑} จารุพัชร อาชวะสมิต, “การออกแบบผ้าทอ ด้วยเทคนิคการผสมผสานเส้นยืนไหม ที่พิมพ์ด้วยระบบดิจิทัลกับเส้นพุ่งไหมมัดหมี่อีสาน”, **รายงานวิจัย**, (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, ๒๕๕๖), หน้า บทคัดย่อ.

วัฒนธรรม จุฑะวิภาต^{๑๖๒} ได้วิจัยเรื่อง ผ้าทอกับชีวิตคนไทย ผลการวิจัยพบว่า ประเภทของผ้าทอสามารถแบ่งได้ ๒ ประเภท คือ แบ่งตามวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการทอ แบ่งตามกรรมวิธีในการทอ ความละเอียดของลวดลาย ความประณีต ความงามความของลวดลายได้มาจากกระบวนการถ่ายทอดกันในครอบครัว รุ่นต่อรุ่น ตั้งแต่ผู้ทอยังเด็กฝีมือและลวดลายการทอจะพัฒนาผ่านประสบการณ์ ระยะเวลาที่เพาะบ่มโดยผู้ทอเอง จนเกิดอัตลักษณ์ของแต่ละกลุ่มทั่วประเทศไทย ผ้าทอมีความสำคัญโดยสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตและสังคมไทยแต่ละภูมิภาค รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างชนบทธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่เกิดจนตายในปัจจุบันผ้าทอมีประโยชน์ใช้สอนในชีวิตประจำวันด้วยการนำมาตัดเย็บผ้าเครื่องนุ่งห่มโดยการออกแบบให้เหมาะสมกับยุคสมัย ดังนั้นผ้าทอไทยจึงได้รับการอนุรักษ์ทั้งจากภาครัฐและเอกชน

วสันต์ นุ้ยภิรมย์^{๑๖๓} ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการแปรรูปไหมไทยพื้นบ้านของไทย ผลการวิจัยพบว่า ๑. การส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตหม่อนไหม จะต้องพัฒนาไปในทางที่เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งทางด้านหม่อนไหม การผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม รวมไปถึงการรวมกลุ่มของเกษตรกรในการพัฒนาการผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาด ๒. การพัฒนาการลดต้นทุนการผลิตหม่อนไหม จะสามารถทำให้เกษตรกรและผู้ประกอบการยึดอาชีพการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การผลิตไหม ให้มีกำไรได้ รวมถึงการหามาตรการในการนำเข้าเส้นไหมจากต่างประเทศเพื่อใช้เป็นเส้นไหมยืนให้เพียงพอกับความต้องการและในราคาที่ถูกลง ๓. การพัฒนาการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์หม่อนไหม เป็นการเสริมสร้างศักยภาพในการผลิตและแปรรูปไหมที่มีคุณภาพและมาตรฐานและผลักดันมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ไหมไทยให้เป็นมาตรฐานอาเซียนและมาตรฐานของผู้ซื้อ ๔. การพัฒนาการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์หม่อนไหม จะต้องส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ไหมไทย โดยการทำให้ไหมไทยเป็นผลิตภัณฑ์ไหมที่มีเอกลักษณ์เป็นที่รู้จักแพร่หลายแก่บุคคลทั่วไปใจต่างประเทศทั่วโลก เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าให้สามารถเข้าสู่ตลาด high end และ niche market โดยต้องร่วมมือกับเจ้าของแบรนด์เนมชื่อดัง ทั้งในประเทศและในต่างประเทศ เพื่อนำผ้าไหมไทยไปใช้เป็นส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายอยู่ทั่วโลก เพื่อเป็นการเพิ่มปริมาณการใช้ผ้าไหมไทยให้มากขึ้นและยังเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ้าไหมไทยให้เป็นที่แพร่หลายไปทั่วโลก ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการตามการศึกษาในครั้งนี้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการส่งเสริมการผลิตและการแปรรูปไหมไทยพื้นบ้านของไทย ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบครอบคลุมทุกกระบวนการการผลิต

สรุปได้ว่า ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทย เป็นเอกลักษณ์ไทยที่ได้รับการกล่าวขานมานานแล้วในด้านความงดงามของสีสัน และลวดลาย รวมถึงฝีมือการทอผ้าของคนไทยที่ได้รับการถ่ายทอดมาจนถึงปัจจุบันซึ่งผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ไหมของไไทยนั้น ต่างได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ไหมไทยเป็นสินค้าหัตถกรรมที่มีขั้นตอนการผลิตที่ใช้แรงงานคนไทยเป็นหลัก ซึ่งเหมาะสมกับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยที่มีแรงงานเป็นจำนวนมาก กล่าวคือ อุตสาหกรรม

^{๑๖๒} วัฒนธรรม จุฑะวิภาต, “ผ้าทอกับชีวิตคนไทย”, รายงานวิจัย, (มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๔), หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๖๓} วสันต์ นุ้ยภิรมย์, “การส่งเสริมการผลิตและการแปรรูปไหมไทยพื้นบ้านของไทย”, รายงานวิจัย, (สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๖), หน้า บทคัดย่อ.

การผลิตไหมไทยสามารถสร้างงานให้กับชาวบ้าน และเป็นการเพิ่มรายได้ให้แรงงานในชนบทด้วย ในปัจจุบันคนไทยให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาของชาวบ้านมากขึ้น หันมาบริโภคสินค้าไทย นิยมแต่งกายด้วยผ้าไทย ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าทอมือ โดยเฉพาะผ้าไหมไทยซึ่งเป็นผ้าทอพื้นเมืองที่ทอขึ้นมาจากเส้นไหมอันเป็นเส้นใยจากธรรมชาติ มีเทคนิคการทอที่สวยงามที่มีความสวยงาม เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นต่าง ๆ มีเสน่ห์ในตัวเอง เป็นการสร้างสีสันให้กับงานฝีมือของไทย เลือกซื้อหาได้ง่ายไม่น้อยกว่าผ้าทอและผลิตภัณฑ์ผ้าทออื่นๆ แหล่งผลิตสำคัญของผ้าไหมอยู่ที่จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขยายไปทุกภาคของประเทศ ผ้าไหมไทยมีความโดดเด่น เพราะมีเนื้อผ้าเป็นมันวาวเป็นประกาย มีเอกลักษณ์ของตัวเองที่ไม่เหมือนกับผ้าไหมจากประเทศอื่น ๆ

๒.๑๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห่วงโซ่อุปสงค์ อุปทาน

การผลิตและจำหน่ายผ้าไหมเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปสงค์ อุปทาน สะท้อนความเชื่อมโยงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์ ทำให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการไหมตามลักษณะห่วงโซ่อุปสงค์อุปทานของผู้ประกอบการไหม ดังนี้

ชนิตา มณีรัตนรุ่งโรจน์^{๑๖๔} ได้วิจัยเรื่อง การจัดการโซ่อุปทานของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าไหม ผลการวิจัยพบว่า (๑) กลุ่มอาชีพมีการวางแผนเพื่อการทำงานประจำวันจากประสบการณ์โดยพิจารณาจากความสามารถในการทอผ้าเป็นหลัก จากนั้นจึงวางแผนสั่งซื้อวัตถุดิบและเตรียมการผลิต รวมทั้งไม่มีการตั้งเป้าหมายในการดำเนินการและไม่มี การวางแผนจัดบันทึกข้อมูลใด ๆ (๒) กลุ่มอาชีพส่วนใหญ่จัดซื้อวัตถุดิบด้วยเงินสดจากผู้จำหน่ายภายในท้องถิ่น เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกผู้จำหน่ายวัตถุดิบหลัก คือ เกณฑ์คุณภาพของวัตถุดิบ ส่วนเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกผู้จำหน่ายวัตถุดิบรอง คือ เกณฑ์ความสะดวกในการซื้อกระบวนการจัดหาวัตถุดิบเริ่มจากการตรวจสอบคำสั่งซื้อของลูกค้าและสำรวจปริมาณวัตถุดิบคงเหลือและจำนวนคนทอผ้าแล้วจึงคำนวณปริมาณวัตถุดิบที่ต้องสั่งซื้อเพิ่มตามประสบการณ์ของตนเอง (๓) กลุ่มอาชีพที่ทอผ้าเป็นอาชีพหลักส่วนใหญ่ทอผ้าไหมตามคำสั่งซื้อของลูกค้า ส่วนกลุ่มอาชีพที่ทอผ้าเป็นอาชีพรองจะทอผ้าไว้รอจำหน่าย กระบวนการผลิตใช้แรงงานคนเป็นหลัก มีกำลังการผลิตอยู่ระหว่าง ๑๐,๐๐๐ – ๔๐,๐๐๐ หลาต่อปี (๔) กลุ่มอาชีพจัดส่งผ้าไหมให้ลูกค้าผ่านบริการรถโดยสารสาธารณะและส่งตัวแทนไปร่วมงานแสดงสินค้ากับภาครัฐ (๕) กลุ่มอาชีพควรมีการวางแผนการจัดซื้อวัตถุดิบ แผนการผลิต และกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานรวมทั้งจัดบันทึกข้อมูลผลการดำเนินงานเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของตน และภาครัฐควรส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมอาชีพทอผ้าไหมแก่เยาวชน เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนแรงงาน

กษวรรณ ขจรเสรี^{๑๖๕} ได้วิจัยเรื่อง ภาวะเงินเฟ้อกับเศรษฐกิจปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า ในระบบเศรษฐกิจแบบเสรี นิยม ราคาสินค้าโดยทั่วไปถูกกำหนดขึ้นโดยอุปสงค์และอุปทานในสินค้าชนิดนั้นในช่วงเศรษฐกิจรุ่งเรือง อุปสงค์มีมากกว่าอุปทาน ราคาสินค้าจะสูงขึ้นทำให้

^{๑๖๔}ชนิตา มณีรัตนรุ่งโรจน์, “การจัดการโซ่อุปทานของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าไหม”, รายงานวิจัย, (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ๒๕๕๖), หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๖๕}กษวรรณ ขจรเสรี, “ภาวะเงินเฟ้อกับเศรษฐกิจปัจจุบัน”, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑๕ (มกราคม – เมษายน ๒๕๕๗) : ๑๑๑-๑๑๗.

เกิดภาวะเงินเฟ้อ และในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ อุปสงค์จะลดลงจนกระทั่งเมื่อใดที่อุปสงค์มีน้อยกว่าอุปทาน ราคาสินค้าจะลดลงทำให้เกิดภาวะเงินฝืด ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันเป็นช่วงที่เศรษฐกิจถดถอยหรือตกต่ำ ราคาสินค้าน่าจะมีราคาถูก แต่ปรากฏว่าผู้บริโภคต้องประสบปัญหาราคาสินค้าสูงขึ้นและการว่างงานก็สูงขึ้นไปพร้อมๆ กัน นักเศรษฐศาสตร์เรียกปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ว่า “Stagflation” การเกิดเงินเฟ้อจะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เดือดร้อนในเรื่องค่าครองชีพที่สูงขึ้นรัฐบาลจึงต้องรีบเข้าไปแก้ไขก่อนที่ปัญหาจะลุกลามและส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและการพัฒนาประเทศ

กิตติยา ปริญญาสุรเดช^{๑๖๖} ได้วิจัยเรื่อง การจัดการโซ่ อุปทานผ้าขึ้นยวน บ้านโนนกลุ่ม อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า โซ่อุปทานผ้าขึ้นยวนซึ่งมีลักษณะการดำเนินงานที่เป็นอิสระต่อกันซึ่งแต่ละส่วนจะไม่มี การวางแผนในการดำเนินงานร่วมกัน ดังนั้นก่อนที่จะศึกษาการบริหารจัดการโซ่อุปทาน ผู้วิจัยจึงต้องทำการประเมินผลการดำเนินงานของส่วนต่าง ๆ ที่อยู่ในโซ่อุปทาน สำหรับโซ่อุปทานผ้าขึ้นยวนบ้านโนนกลุ่ม นั้นประกอบด้วยผู้ที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ กลุ่มทอผ้า คือ เกษตรกรที่มีอาชีพทำนา หลังฤดูการเก็บเกี่ยวจะรวมกลุ่มกันเพื่อทอผ้าขึ้นยวน โดยการผลิตนั้นจะดำเนินการตามคำสั่งซื้อของลูกค้าเป็นหลัก และมีหน้าร้านขายส่งอยู่ในชุมชนพ่อค้าคนกลาง(ค้าปลีกและค้าส่ง) ทำหน้าที่กระจายสินค้าลูกค้าตามที่ต่างๆ ลูกค้า แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ๆ หน่วยงานราชการ และ ประชาชนทั่วไป

จกกลบทินทร์ แสงอาสภวิริยะและคณะ^{๑๖๗} ได้วิจัยเรื่อง สมรรถนะของโซ่อุปทานการผลิตลำไยเพื่อการส่งออกของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า (๑) สมรรถนะของโซ่อุปทานของการผลิตลำไยเพื่อการส่งออกในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความร่วมมือในโซ่อุปทานอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มผู้รวบรวมและส่งออกให้ความเห็นว่า สมรรถนะของโซ่อุปทานความร่วมมือในโซ่อุปทานอยู่ในระดับสูง แต่กลุ่มเกษตรกรให้ความเห็นว่า สมรรถนะของโซ่อุปทานความร่วมมือในโซ่อุปทานอยู่ในระดับปานกลาง (๒) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมสมรรถนะของโซ่อุปทานคือ ความร่วมมือในโซ่อุปทานโดยกลุ่มผู้รวบรวมและผู้ส่งออกพบว่า ปัจจัยด้านการตัดสินใจในการดำเนินงานรวมกันจะส่งผลกระทบต่อกิจกรรมสมรรถนะของโซ่อุปทาน ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรพบว่า ปัจจัยด้านการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารการจัดการผลประโยชน์ธุรกิจส่งผลกระทบต่อกิจกรรมสมรรถนะของโซ่อุปทาน

นิพนธ์ พัวพงศกร^{๑๖๘} ได้วิจัยเรื่อง โครงการศึกษาแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของสินค้าเกษตร ผลการวิจัยพบว่า ระบบการจัดการห่วงโซ่ อุปทานสินค้าเกษตรบางชนิดได้เปลี่ยนจากระบบดั้งเดิม มาเป็นระบบการจัดการสมัยใหม่สาเหตุสำคัญ คือ แบบ

^{๑๖๖}กิตติยา ปริญญาสุรเดช, “การจัดการโซ่ อุปทานผ้าขึ้นยวน บ้านโนนกลุ่ม อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา”, *รายงานวิจัย*, (วิทยาลัยนครราชสีมา, ๒๕๕๘), หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๖๗}จกกลบทินทร์ แสงอาสภวิริยะและคณะ, “สมรรถนะของโซ่อุปทานการผลิตลำไยเพื่อการส่งออกของประเทศไทย”, *รายงานวิจัย*, (มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๕๓), หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๖๘}นิพนธ์ พัวพงศกร, “โครงการศึกษาแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของสินค้าเกษตร”, *รายงานวิจัย*, (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๕๓), หน้า บทคัดย่อ.

แผนการบริโภคอาหารของผู้บริโภคในประเทศและในตลาดโลกได้เปลี่ยนมาบริโภคอาหารที่มี คุณค่าโภชนาการ และปลอดภัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร รวมทั้งเทคโนโลยีการจัดการ(เช่นกระบวนการผลิตสินค้าอินทรีย์ การจัดซื้อแบบรวมศูนย์และมาตรฐานสินค้าของห้างสรรพสินค้า) และการนำระบบเกษตรพันธสัญญามาใช้ ปัจจัยเหล่านี้ เอื้ออำนวยให้ธุรกิจการเกษตรและซูปเปอร์มาร์เก็ตสามารถชักนำให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบการผลิตภายใต้การจัดการห่วงโซ่อุปทานสมัยใหม่ สินค้าเกษตรที่มีการเปลี่ยนแปลงสู่การจัดการห่วงโซ่อุปทานสมัยใหม่ ได้แก่ ไข่เนื้อผักและข้าวอินทรีย์ อ้อย โคนม และกุ้งเพาะเลี้ยง อย่างไรก็ตามสินค้าเกษตรส่วนใหญ่ยังอยู่ภายใต้ระบบการจัดการห่วงโซ่อุปทานแบบดั้งเดิม กล่าวคือ เกษตรกรและผู้ประกอบการในแต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์ด้านซื้อขายในลักษณะการส่งมอบของทันที (spot market) เป็นครั้งคราว ไม่มีสัญญาระยะยาว หรือการแลกเปลี่ยนความรู้และข่าวสารกัน การพึ่งพาด้านสินเชื่อจากพ่อค้าพืชไร่ในอดีตลดน้อยลง และแทนที่ด้วยสินเชื่อเกษตรจากสถาบันการเงินของรัฐผู้ประกอบการปลายน้ำและผู้บริโภคไม่มีความสัมพันธ์กับเกษตรกร ซึ่งเป็นจุดแตกต่างที่สำคัญจากระบบห่วงโซ่อุปทานสมัยใหม่ ตัวอย่างสินค้าในห่วงโซ่อุปทานดั้งเดิม เช่น มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ปาล์มน้ำมัน ยางพารา และโคเนื้อ เป็นต้น

บุญทรี จันทรกุล^{๑๖๙} ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาห่วงโซ่อุปทานของลานเทปาล์มน้ำมันในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ผลการวิจัยพบว่า ห่วงโซ่อุปทานของลานเทปาล์มน้ำมันในแต่ละอำเภอในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังของลานเทมีช่องทางการไหลที่คล้ายคลึงกันและพบปัญหาในการส่วนของคุณภาพและปริมาณผลผลิตส่งผลต่ออำนาจการต่อรองที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องภายในห่วงโซ่อุปทาน

ทำนอง ชิตชอบ^{๑๗๐} ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบจำลองห่วงโซ่อุปทานของข้าวหอมมะลิอินทรีย์ในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ห่วงโซ่อุปทานของข้าวหอมมะลิอินทรีย์มีลักษณะขั้นตอนที่สั้นกว่าห่วงโซ่อุปทานข้าวทั่วไป ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทาน คือ เกษตรกรจะให้ความสำคัญกับการปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โดยเฉพาะเรื่องการปรับปรุงดินเกษตรกรรมมีต้นทุนโลจิสติกส์รวม ๒.๓๑ บาท/กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๔๒ ของต้นทุนการผลิต โรงสีมีต้นทุนโลจิสติกส์ ๓.๕๕ บาท/กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐๖ ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดในระดับโรงสีผู้ประกอบการบรรจุถุงมีต้นทุนการตลาดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๐๔ เกษตรกรได้กำไรต่อหน่วยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๘๘ เมื่อพิจารณาถึงส่วนเหลือการตลาดระหว่างราคาขายกับราคาซื้อ เกษตรกรมีส่วนเหลือการตลาดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๖๗ ข้าวหอมมะลิอินทรีย์มีปัญหาในการเชื่อมโยงข้อมูลคุณภาพข้าวเปลือกและข้าวสาร คือ ในแต่ละระดับของห่วงโซ่อุปทานจะให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพข้าวที่แตกต่างกัน แบบจำลองห่วงโซ่อุปทานอ้างอิงในการดำเนินงานนั้นทุกระดับควรยึดหลักปฏิบัติที่ดีที่สุด เพื่อให้การบริหารจัดการวางแผนการดำเนินงาน การจัดจำหน่ายและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับข้าวหอมมะลิอินทรีย์ตลอดห่วงโซ่อุปทาน

^{๑๖๙}บุญทรี จันทรกุล, “การศึกษาห่วงโซ่อุปทานของลานเทปาล์มน้ำมันในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง”, รายงานวิจัย, (มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ๒๕๕๘), หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๗๐}ทำนอง ชิตชอบ, “การพัฒนาแบบจำลองห่วงโซ่อุปทานของข้าวหอมมะลิอินทรีย์ในประเทศไทย”, วารสารแก่นนคร, ปีที่ ๔๒ ฉบับที่ ๒ (ฉบับพิเศษ ๒๕๕๗) : ๒๔๓-๒๔๙

จุฑามาศ พรหมมนตรี^{๑๗๑} ได้วิจัยเรื่อง การจัดการโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมไม้อย่างพาราแปรรูปและการวิเคราะห์ข้อบกพร่องและผลกระทบในการผลิต ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมไม้อย่างพาราแปรรูป ประกอบด้วยต้นน้ำ (การขนส่ง รับ ตรวจสอบและจัดเก็บวัตถุดิบจากสวนยางพารา หรือนายหน้า หรือโรงเลื่อย) กลางน้ำ (โรงงานแปรรูปไม้อย่างพารา) และปลายน้ำ (ตรวจสอบ จัดเก็บไม้อย่างพาราแปรรูป ส่งมอบให้ลูกค้า) ลักษณะข้อบกพร่องที่มีเปอร์เซ็นต์สูงมีจำนวน ๓ ข้อบกพร่อง คือ ๑. ลายดำ ๒. เปลือกยาว และ ๓. ตาหลายจุดตามลำดับ ทั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์สาเหตุของลักษณะข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น โดยใช้แผนผังสาเหตุและผล พร้อมทั้งทำการประเมินและจัดลำดับความสำคัญ สาเหตุของลักษณะข้อบกพร่องโดยการประยุกต์ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อบกพร่องและผลกระทบ (FMEA) และดำเนินการแก้ไขปรับปรุงสาเหตุของลักษณะข้อบกพร่องดังนี้ ๑) เพิ่มกะการทำงานเป็น ๒ กะ ของแผนกควบคุมคุณภาพ เพื่อให้เวลาสอดคล้องกับเวลาในการผลิต ๒) จัดทำบอร์ดแสดงผลการปฏิบัติงานประจำเดือนของทุกโต๊ะเลื่อย มีการให้คำชมเชยหรือรางวัลสำหรับโต๊ะเลื่อยที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นด้านการลดปัญหาข้อบกพร่องไม้อย่างพาราแปรรูป เพื่อให้เกิดแรงจูงใจและการแข่งขันในการทำงาน ๓) จัดให้พนักงานทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน ๔) เพิ่มความถี่ในการสุ่มตรวจของพนักงานฝ่ายควบคุมคุณภาพ ๕) มีการลงโทษที่ทำให้พนักงานตระหนักถึงความสำคัญกรณีที่ถูกลูกค้าร้องเรียน ๖) ชี้แจงเหตุผลให้พนักงานทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นซึ่งส่งผลกระทบต่อรายได้บริษัทและนำไปสู่รายได้ของพนักงานเอง ๗) อบรมและประเมินผลการปฏิบัติงานที่ดีประจำปี เพื่อเน้นย้ำให้พนักงานตระหนักถึงหน้าที่การปฏิบัติงานที่ดี ในงานวิจัยนี้ได้นำเสนอมาตรการการตอบโต้การเกิดข้อบกพร่องเพื่อให้ฝ่ายบริหารนำไปพิจารณาและดำเนินการต่อไป

ส่วนวิจัยเศรษฐกิจพืชสวน^{๑๗๒} ได้วิจัยเรื่อง อุปสงค์ อุปทานพริกไทย ก่อนและหลังการเปิดตลาดภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ผลการวิจัยพบว่า ในระยะสั้น (๒๕๕๔-๒๕๕๘) เกษตรกรไม่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าภายใต้ AFTA เนื่องจากผลผลิตพริกไทยไม่เพียงพอความต้องการใช้อยู่ประมาณ ๒,๗๐๐-๓,๗๐๐ ตัน แต่ในระยะยาวคาดว่าจะได้รับผลกระทบจากปริมาณนำเข้าที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากค่าความยืดหยุ่นของปริมาณนำเข้าต่ออัตราภาษีเท่ากับ ๑๓.๐๑ ซึ่งมีผลกระทบเชิงปริมาณสูง นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความต้องการพริกไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ราคาขายส่งในตลาดกรุงเทพฯ และรายได้ของผู้บริโภค ปัจจัยที่มีผลต่อผลผลิตพริกไทยได้แก่ราคาพริกไทยที่เกษตรกรขายได้ และราคาเงาะโรงเรียนที่เกษตรกรขายได้ ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกพริกไทย ได้แก่ ราคาส่งออก และราคาขายส่งในประเทศ ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการนำเข้าได้แก่ราคานำเข้าพริกไทยเฉลี่ย ราคาขายส่งในประเทศและอัตราภาษีนำเข้า ส่วนปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคาที่เกษตรกรขายได้ ได้แก่ราคาขายส่งในตลาดกรุงเทพฯ จากการคาดคะเนในช่วงปี ๒๕๕๔-๒๕๕๘ พบว่า ราคาที่เกษตรกรขายได้มีอัตราการเพิ่มขึ้นมากที่สุด เฉลี่ยต่อปี ร้อยละ ๕.๘๙ รองลงมาได้แก่ปริมาณการนำเข้า และปริมาณความ

^{๑๗๑} จุฑามาศ พรหมมนตรี, “การจัดการโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมไม้อย่างพาราแปรรูปและการวิเคราะห์ข้อบกพร่องและผลกระทบในการผลิต”, **รายงานวิจัย**, (มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, ๒๕๕๖), หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๗๒} ส่วนวิจัยเศรษฐกิจพืชสวน, “อุปสงค์ อุปทานพริกไทย ก่อนและหลังการเปิดตลาดภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)”, **รายงานวิจัย**, (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๕๙), หน้า บทคัดย่อ.

ต้องการใช้ในประเทศ เฉลี่ยต่อปี ร้อยละ ๑.๕๑ และ ๑.๓๓ ตามลำดับ ส่วนปริมาณการผลิตมีอัตราการลดลงค่อนข้างมากเฉลี่ยต่อปี ร้อยละ ๒๐.๔๐ และปริมาณการส่งออกลดลงเฉลี่ยต่อปี ร้อยละ ๑.๕๓ ดังนั้น ในระยะสั้นรัฐบาลควรดำเนินนโยบายวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการใช้ โดยสนับสนุนให้มีการเพิ่มปริมาณผลผลิต ด้วยการเพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่และลดต้นทุนการผลิต ส่วนในระยะยาว ควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีการปลูกพริกไทยอินทรีย์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและเพื่อฟื้นฟูสภาพดินที่เสื่อมโทรมจากการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีมาเป็นเวลานานสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับชนิดของพืชที่เหมาะสมสำหรับใช้เป็นต้นค้ำทดแทนค้ำคอนกรีตเสริมเหล็กที่มีต้นทุนสูง รวมทั้งให้มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างภาครัฐฯ ผู้ประกอบการและผู้ผลิตทั้งในเรื่องของการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การแปรรูป ตลอดจนข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย

สรุปได้ว่า อุปสงค์ (Law of Demand) และ อุปทาน (Law of Supply) เป็นหลักการที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างราคาและปริมาณความต้องการซื้อหรือขาย โดยกฎอุปสงค์ระบุว่า ปริมาณความต้องการซื้อสินค้า หรือเรียกว่าปริมาณอุปสงค์ (quantity demanded) มีความสัมพันธ์ในทางลบกับราคา เมื่อปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลนั้นคงที่ กล่าวคือ เมื่อราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น ผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะต้องการซื้อสินค้านั้นน้อยลง อุปทานระบุว่า ปริมาณสินค้าที่ต้องการขาย หรือปริมาณอุปทาน (quantity supplied) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับราคา เมื่อปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลนั้นคงที่ กล่าวคือเมื่อราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น ผู้ขายมีแนวโน้มที่จะต้องการขายสินค้ามากขึ้น

๒.๑๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจฐานราก

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากกลไกสำคัญส่วนหนึ่งมาจากผู้ประกอบการไมโครซัยบูรินท์ การจัดซื้อ จัดจำหน่าย การใช้ผ่านกระบวนการผลิตเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจในชุมชน การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากที่เกี่ยวข้องกับใหม่ จำเป็นต้องศึกษาระบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากผลิตภัณฑ์ใหม่ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจฐานรากได้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้หลายท่านซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

พงศ์ระพีพร อาภากรและคณะ^{๑๗๓} ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของระบบการเงินระดับฐานรากในการส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงิน ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาประสบการณ์ ในการพัฒนาระบบการเงินระดับฐานรากในต่างประเทศ ผู้วิจัยพบว่ามีแนวทางในการนำมาใช้ประยุกต์กับการพัฒนาระบบการเงินระดับฐานรากของไทย ดังนี้ ๑. ในประเทศส่วนใหญ่ที่มีการศึกษา พบว่า มีการลดบทบาทของภาครัฐของการแทรกแซงกลไกตลาด อาทิ การกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ย และการปฏิรูปธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ ให้เป็นธนาคารพาณิชย์ที่ยังคงเน้นการให้บริการทางการเงินระดับฐานรากโดยเฉพาะโดยในประเด็น การกำหนดเพดานดอกเบี้ยของการไทยที่อาจไม่ใช่อุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงบริการทางการเงินในประเทศไทยเนื่องจากผู้ใช้บริการมีทางเลือกในการใช้บริการกับสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ซึ่งสามารถให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายที่เข้าถึงบริการของธนาคารพาณิชย์ โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่สูงจนเกินไป ส่วนการ

^{๑๗๓}พงศ์ระพีพร อาภากรและคณะ, “บทบาทของระบบการเงินระดับฐานราก ในการส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงิน”, รายงานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง, ๒๕๕๔), หน้า บทคัดย่อ.

ให้บริการของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ โดยเฉพาะ ธ.ก.ส. ซึ่งเป็นองค์กรการเงินที่มีบทบาทสำคัญในการให้บริการระดับฐานรากของไทย ได้มีการปฏิรูปโครงสร้างและการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องนับแต่มีการจัดตั้งเป็นระยะเวลาเกือบ ๕๐ ปี ทำให้มีการให้บริการที่เป็นไปตามกลไกตลาด ๒. การกำกับดูแลองค์กรการเงินประเภท NGO ในต่างประเทศได้มีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อ ทำหน้าที่ส่งเสริมและดูแลองค์กรที่มี ขนาดเล็กโดยมีธนาคารกลางเป็นผู้กำกับดูแล สำหรับประเทศไทยองค์กรประเภท NGO ส่วนใหญ่ ยังขาดกรอบการกำกับดูแลองค์กรประเภทดังกล่าวที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การมีกรอบกฎหมายกำกับดูแลที่ชัดเจนและมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะเอื้อ ให้เกิดการให้บริการทางการเงินระดับฐานรากสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๓. การคุ้มครองเงินฝากเงินฝากให้กับองค์กรการเงินระดับฐานรากเป็นแนวทางหนึ่งในการเสริมสร้างความมั่นคงให้กับระบบการเงินระดับฐานราก อย่างไรก็ตาม การคุ้มครองเงินฝากแก่องค์กร ที่เพิ่งก่อตั้งและได้รับใบอนุญาตอาจมีความเสี่ยงสูง โดยเงินทุนที่องค์กรการเงินระดับฐานรากจัดสรร มาให้เพื่อการคุ้มครองผู้ฝากเงินจะมีจำนวนน้อยเกินไป ดังนั้น ภาครัฐอาจต้องจัดหาเงินทุนขั้นต้น เพื่อจัดตั้งกองทุนคุ้มครองเงินฝากของลูกค้ายองค์กรการเงินระดับฐานราก ๔. แม้ว่าการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลเครดิตระดับฐานรากจะเป็นการแก้ไขปัญหาการมีข้อมูล ไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ให้กู้และผู้กู้ แต่สำหรับประเทศไทย รูปแบบองค์กรการเงินระดับฐานรากในระดับชุมชนจะช่วยแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียมของข้อมูลระหว่างผู้ให้กู้และผู้กู้ได้เช่นกัน เนื่องจาก เกิดจากการรวมตัวขององค์กรภายในชุมชน จึงมีความคุ้นเคยและรู้จักผู้มาขอสินเชื่อเป็นอย่างดี ๕.การจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะด้านการให้ความคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินขึ้นอาจ จะเป็นการแก้ไขปัญหาการขาดความรู้ทางการเงินและการคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินในระยะยาว ที่เหมาะสม ในขณะที่ในระยะสั้นถึงปานกลางทางการควรจัดทำแผนยกระดับความรู้ทางการเงินของประชาชนในประเทศโดยการจัดทำแผนการให้ความรู้ทางการเงินแก่ประชาชน ซึ่งปัจจุบันแผนพัฒนาตลาดทุนไทยได้มีการดำเนินการดังกล่าวในภาพรวมของประเทศไปแล้วบางส่วน ในส่วนของการให้บริการทางการเงินระดับฐานรากนั้น กระทรวงการคลังควรบรรจุแนวทางการพัฒนาความรู้ทางการเงินของประชาชนระดับฐานรากเป็นหนึ่งในแนวทางการพัฒนาระบบการเงินฐานรากภายใต้แผนพัฒนาระบบการเงินระดับฐานรากระยะที่ ๒

ขวัญกมล ดอนขวา^{๑๗๔} การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีผลกระทบทางตรงต่อกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนในด้านการขายมากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ ๐.๕๑๓ ส่วนกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนในด้านการขายมีผลกระทบทางตรงต่อการจัดสรรกำไรส่วนเกินของชุมชนในด้านการให้ความอนุเคราะห์ชุมชนมากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ ๐.๔๑๗ ทางด้านปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพมีผลกระทบทางตรงต่อกิจกรรมการจัดสรรกำไรส่วนเกินของชุมชนในด้านการ

^{๑๗๔} ขวัญกมล ดอนขวา, “การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, รายงานวิจัย, (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ๒๕๕๕), หน้า บทคัดย่อ.

อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ ๐.๔๓๔ นอกจากนี้ ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีผลกระทบอ้อมต่อกิจกรรมการจัดสรรกำไร ส่วนเกินของชุมชนในด้านการให้การศึกษามากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ ๐.๓๒๐ ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางด้านการพัฒนาผู้นำเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนาสมาชิกกลุ่มและการพัฒนาเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน มีผลต่อการเพิ่มยอดขายจากการขายสินค้าภายในชุมชน โดยรายได้จากการขายจะมีผลต่อขนาดของการจัดสรรกำไรไปช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมในชุมชนที่เป็นที่ตั้งของกลุ่มอาชีพเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วยในด้านการให้การศึกษามากที่สุด

ขวัญกมล ดอนขวา^{๑๗๕} ได้วิจัยเรื่อง การจัดการธุรกิจชุมชนบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า การจัดการด้านการผลิต การจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์ การจัดการด้านการตลาด และการจัดการการเงินและบัญชี เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการธุรกิจชุมชน ส่วนความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ความรู้ และคุณธรรม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีค่ามีค่า KMO ค่า Bartlett's Test of Sphericity มีการแจกแจงโดยประมาณแบบ Chi-Square ผ่านเกณฑ์การทดสอบทางสถิติ นอกจากนี้ ยังมีค่า Total Initial Eigenvalues มากกว่า ๑ และสามารถอธิบายความแปรปรวนของข้อมูลได้มากที่สุดถึง ๗๕ % โดยองค์ประกอบทุกตัวมีค่า Factor Loading เข้าใกล้ ๑ ในด้านการประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีและความมีเหตุผล มีผลกระทบทางตรงต่อการจัดการธุรกิจชุมชนด้านการผลิตมากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ ๐.๔๙๐ และ ๐.๓๑๕ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มอาชีพใช้เงื่อนไขความรู้มาเป็นหลักในการพิจารณาการจัดการธุรกิจชุมชนด้านการผลิต มากกว่าเงื่อนไขคุณธรรม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ ๐.๕๑๘ และ ๐.๒๘๙ ตามลำดับ กลุ่มอาชีพมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในระดับสูงมากเพียงใด มีระยะเวลาดำเนินการมายาวนาน และการได้รับการอบรมของสมาชิกในแต่ละกลุ่มอาชีพเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจชุมชน จะทำให้สามารถประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจของกลุ่มอาชีพเพิ่มขึ้น

วันปิติ ธรรมศรี และณัฐพร จอมคำสิงห์^{๑๗๖} ได้วิจัยเรื่อง บทบาทขององค์กรท้องถิ่นในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์หมูหันของตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ในด้านต้นทุนพบปัญหาในเรื่องต้นทุนในการซื้อลูกหมู คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๗ ในด้านการตลาดพบปัญหาในเรื่องของกำลัง /ปริมาณในการผลิต คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๗๗ และในด้านความรู้ พบปัญหาในเรื่องของการขาดความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีจัดจำหน่าย (ผ่านเว็บไซต์) เพื่อส่งเสริมการตลาด คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ จากการสำรวจความต้องการการส่งเสริม/สนับสนุนผลิตภัณฑ์หมูหันจากหน่วยงานภาครัฐของผู้ ผลิตหมูหัน พบว่า ในด้านต้นทุนผู้ ผลิตมีความต้องการโดยรวมเฉลี่ย ๒.๔๐

^{๑๗๕}ขวัญกมล ดอนขวา, “การจัดการธุรกิจชุมชนบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”, รายงานวิจัย, (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ๒๕๕๖), หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๗๖}วันปิติ ธรรมศรี และณัฐพร จอมคำสิงห์, “บทบาทขององค์กรท้องถิ่นในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์หมูหันของตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชน”, รายงานวิจัย, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๘), หน้า บทคัดย่อ.

ซึ่งอยู่ ในเกณฑ์ระดับน้อย ส่วนความต้องการในด้านการตลาด พบว่า ผู้ผลิตมีความต้องการโดยรวมเฉลี่ย ๒.๐๐ ซึ่งอยู่ ในเกณฑ์ระดับน้อย และความต้องการในด้านความรู้ พบว่า ผู้ผลิตมีความต้องการโดยรวมเฉลี่ย ๑.๙๐ ซึ่งอยู่ ในเกณฑ์ระดับน้อยเช่นเดียวกัน จากการศึกษาบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในระดับตำบลที่มีต่อการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน ต่อผู้ประกอบการของตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ในด้านทุนโดยรวมหน่วยงานมีบทบาทในการส่งเสริมอยู่ ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการตลาด พบว่า โดยรวมหน่วยงานมีบทบาทในการส่งเสริมอยู่ ในระดับน้อย และในด้านความรู้ พบว่า โดยรวมหน่วยงานมีบทบาทในการส่งเสริมอยู่ ในระดับน้อยเช่นเดียวกันสำหรับบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในระดับอำเภอที่มีต่อการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อผู้ประกอบการของตำบลท่าข้าม พบว่า ในด้านทุนโดยรวมหน่วยงานมีบทบาทในการส่งเสริมอยู่ ในระดับน้อย ส่วนในด้านการตลาด พบว่า โดยรวมหน่วยงานมีบทบาทในการส่งเสริมอยู่ ในระดับน้อยมาก และในด้านความรู้ พบว่า โดยรวมหน่วยงานมีบทบาทในการส่งเสริมอยู่ ในระดับน้อยมากเช่นเดียวกัน ส่วนบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัดที่มี ต่อการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อผู้ประกอบการของตำบลท่าข้าม พบว่า ในด้านทุนโดยรวมหน่วยงานมีบทบาทในการส่งเสริมอยู่ ในระดับน้อย นอกจากนั้นบทบาทของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนในด้านการตลาดและด้านความรู้ พบว่า โดยรวมหน่วยงานมีบทบาทในการส่งเสริมอยู่ในระดับน้อยเช่นเดียวกันจากการสำรวจแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชนผู้วิจัยได้ศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจากตัวแทนและผู้นำของหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นทั้งในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด พบว่า แนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่มีต่อผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นไปในทิศทางเดียวกันคือการส่งเสริมให้เป็นผลิตภัณฑ์เด่นในระดับชุมชนเพื่อสร้างโอกาสทางการตลาด และการส่งเสริมให้ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

ทองแสงรวี ถิณะแก้ว^{๑๗๗} ได้วิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนวัฒนธรรมเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ฝั่งตะวันออกจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งถือว่าเป็นวัฒนธรรมฐานรากที่มีมาช้านาน ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนมี ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ขาดความเข้มแข็งของสังคมและชุมชน ๒) ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจชุมชน ๓) ขาดแรงจูงใจให้เกิดความนิยมที่มีต่อสังคมเกษตรยุคใหม่ เพื่อให้เกษตรกรมีความรักความผูกพันต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ๔) ขาดความรู้ในการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้อย่างถูกวิธี ๕) ขาดความรู้ในการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างถูกวิธี ยุทธศาสตร์ที่ได้มี ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ๑) การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเพาะปลูกนำมาใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด ๒) การสร้างแรงจูงใจให้เกิดค่านิยมต่อสังคมเกษตรยุคใหม่และวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้เกษตรกรมีความรักความผูกพันต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยเน้นคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ๓) การพัฒนาความรู้ของเกษตรกรเพื่อเสริมศักยภาพการประกอบการ การผลิตการจำหน่าย และการจัดการ

^{๑๗๗}ทองแสงรวี ถิณะแก้ว, ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนวัฒนธรรมเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ฝั่งตะวันออกจังหวัดปทุมธานี”, วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษย์และสังคมศาสตร์), ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๘ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๕) : ๓๙-๕๒

วิสาหกิจชุมชน ๔) พัฒนาศูนย์เรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อรักษาไว้ให้เยาวชนหรือผู้สนใจได้ใช้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ๕) การพัฒนาด้านปัจจัยแวดล้อมด้านระบบเศรษฐกิจชุมชน สังคม ของเกษตรกรให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ๖) การพัฒนาการทำการเกษตรแบบปลอดสารพิษ ยุทธศาสตร์ที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและจะทำให้สามารถสร้างชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งสมดุล ส่งผลให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนวัฒนธรรมเศรษฐกิจฐานราก ให้พื้นที่ฝั่งตะวันออกของจังหวัดปทุมธานีได้อย่างยั่งยืน

ยูภา ประยงค์ทรัพย์^{๑๗๘} ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก กรณี : ประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในด้านลักษณะรูปแบบและกระบวนการจากการศึกษาเฉพาะกรณี ๓ ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านหนองกลางดง อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ชุมชนวังตะกอก อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร และชุมชนท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลาและชุมชนบ้านใหม่สิงห์สัมพันธ์ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่าข้อสรุปในด้านลักษณะวิสาหกิจชุมชนเป็นไปตามองค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน ๗ ประการ กระบวนการบริหารจัดการของชุมชนต่าง ๆ มีการดำเนินกิจกรรมที่สามารถใช้แนวคิดของกระบวนการวิสาหกิจชุมชนมาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นความสอดคล้องกับกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนอย่างชัดเจน ส่วนข้อสรุปด้านรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน พบว่า ชุมชนมีการพึ่งตนเองในระดับครัวเรือนเป็นอันดับแรก เพื่อลดรายจ่ายให้กับครัวเรือน ขั้นที่สองการพัฒนาสู่ขั้นก้าวหน้า เป็นการนำผลผลิตส่วนเกินมาแลกเปลี่ยนระหว่างกันภายในชุมชน เกิดตลาดภายในชุมชนและระหว่างชุมชนช่วยส่งเสริมการมีรายได้และขั้นที่สามการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองสังคมภายนอก มีการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพผลผลิตในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ และข้อสรุปด้านกระบวนการของวิสาหกิจชุมชนเป็นกระบวนการก่อนเกิดวิสาหกิจชุมชน ที่ต้องมีแผนแม่บทชุมชนเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการชุมชนเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับชุมชน หลังจากนั้นจึงขยายผลการเรียนรู้สู่ชุมชนด้วยการปฏิบัติจริง โดยกำหนดเป็นแผนเป็นโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ

^{๑๗๘}ยูภา ประยงค์ทรัพย์, “การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก กรณี : ประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค (กลุ่มเศรษฐกิจและวัฒนธรรมชุมชน), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ๒๕๕๓), หน้า บทคัดย่อ.

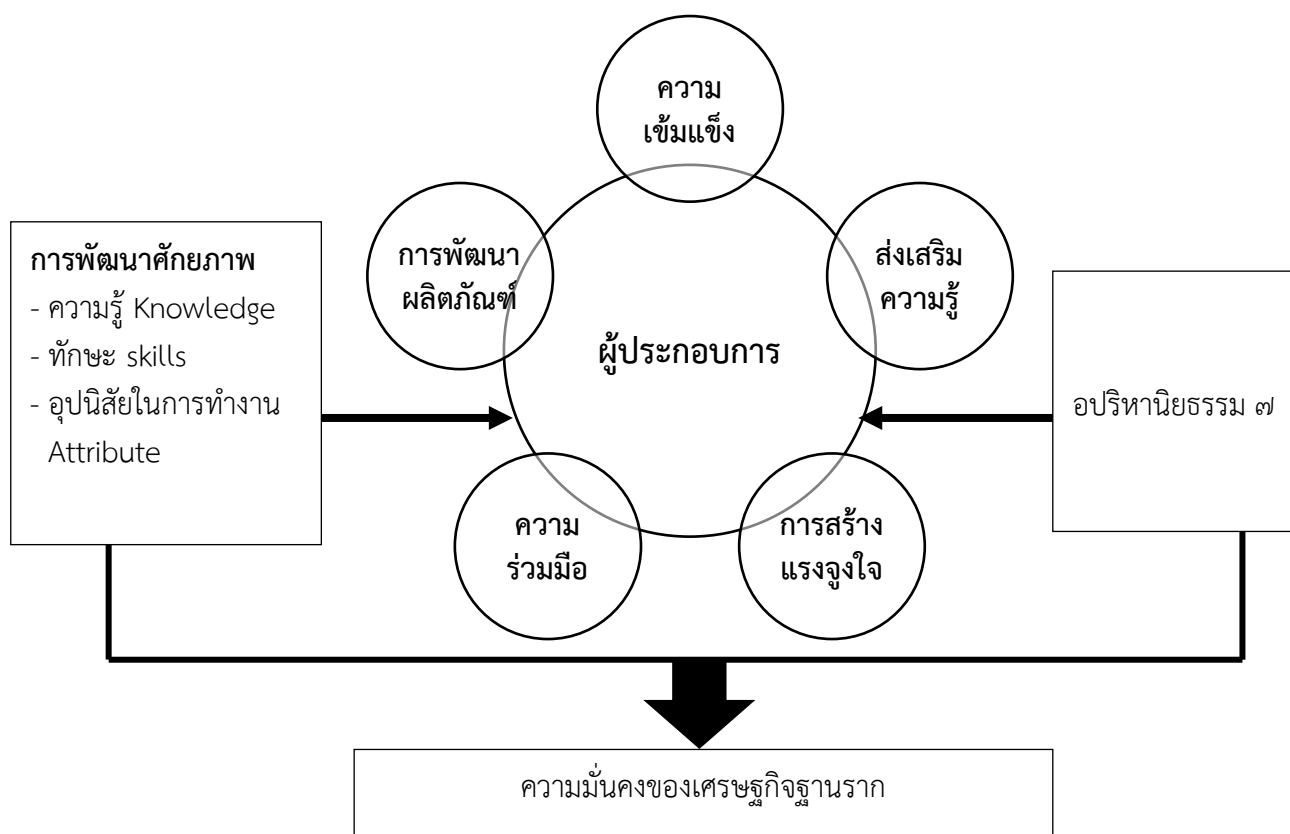
ทวี วัชรเกียรติศักดิ์^{๑๗๙} ได้วิจัยเรื่อง การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพัฒนากลุ่มอาชีพ ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลสงคราม อำเภอนนทบุรี จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า บริบทเชิงพื้นที่ในการดำเนินงานและการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชน มีความพร้อมต่อการพัฒนา แนวทางและการดำเนินการส่งเสริมการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพัฒนากลุ่มอาชีพ จะต้องสร้างจากภายใน ภายนอก และทั้งภายในและภายนอกชุมชน ตามปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ ความรู้ การยอมรับ ศักดิ์ศรีที่เท่าเทียมของภาคีสมาชิก และการมีชุมชนเป้าหมายเป็นศูนย์กลางของการสร้างความเข้มแข็งโดยที่ผลการดำเนินการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพัฒนากลุ่มอาชีพเชิงรูปธรรมได้ทำให้มีการพัฒนา จัดตั้ง ดำเนินงานและขับเคลื่อนการจัดหาทุนของกลุ่มอาชีพในทั้ง ๑๕ หมู่บ้านตามความเหมาะสมและการตัดสินใจของแต่ละชุมชน

สรุปได้ว่า หัวใจหลักๆของการสร้างเศรษฐกิจฐานราก คือการสร้างสัมมาชีพเต็มพื้นที่ วิสาหกิจชุมชน ซึ่งจะต้องมี ๓ ภาคส่วนร่วมมือกันสร้างทั้ง ภาคประชาชน ได้แก่ ปัจเจบุคคล ชุมชน กลุ่มชมรม มูลนิธิ เป็นต้น และยังต้องได้ความร่วมมือจากภาคเอกชน อย่างสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นต้น และสุดท้ายก็ต้องได้รับความร่วมมือจากภาครัฐ ได้แก่ รัฐบาล ระบบราชการ องค์กรอิสระของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและท้องถิ่นอีกด้วย

^{๑๗๙}ทวี วัชรเกียรติศักดิ์, “การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพัฒนากลุ่มอาชีพในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลสงคราม อำเภอนนทบุรี จังหวัดนครราชสีมา”, วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๔) : ๔๓-๕๔.

๒.๑๐ กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด ความมั่นคงเศรษฐกิจของผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์ การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ David C.McClelland ในด้านที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์ สอดคล้องกับแนวคิดศักยภาพ ๓ ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ อุปนิสัยในการทำงาน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และแนวคิดของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ที่ว่าด้วยระบบเศรษฐกิจฐานราก ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง“ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์” ด้วยวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่มีเนื้อหาสนับสนุนผลการวิจัยชัดเจนมากขึ้น สำหรับวิธีการวิจัย ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอขั้นตอนการดำเนินการวิจัย มีกระบวนการวิจัยและขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ/ประชากร
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาดังต่อไปนี้ ๑) ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากร คือ ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์ ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบการใหม่กับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จำนวน ๓๔๕ คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งสัดส่วนของ Taro Yamane ๒) ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามโดยการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเนื้อหาของแบบสอบถามครอบคลุมความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการใหม่ นครชัยบุรินทร์ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ๔ ตอน ๓) หากคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงวุฒิจำนวน ๕ คน ๔) การทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Pre-Test) กับกลุ่มทดลองชุมชนข้างเคียงจำนวน ๓๐ คน ๕) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการใหม่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์ ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบการใหม่กับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จำนวน ๓๔๕ คน แล้วดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) และ ๖) นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาดังต่อไปนี้ ๑) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ศักยภาพ ผู้ประกอบการ

อุปสงค์-อุปทาน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทฤษฎีเกี่ยวกับฐานราก หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา บริบทผู้ประกอบการใหม่ นครชัยบุรินทร์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการใหม่ งานวิจัยเกี่ยวกับห่วงโซ่ อุปสงค์-อุปทาน และงานวิจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจฐานราก ๒) ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยที่ผู้วิจัยได้มีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ ผู้ประกอบการใหม่ นครชัยบุรินทร์ที่เป็นต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัด พาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา พัฒนาการจังหวัดผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ ประธานผู้ประกอบการใหม่ ผู้ประกอบการใหม่ในพื้นที่ทั้ง ๔ จังหวัด

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑.๑ ประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์ ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบการใหม่กับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดจำนวน ๒,๒๕๔ คน^๑

๓.๒.๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์ ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบการใหม่กับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จำนวน ๓๔๕ คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งสัดส่วนของ Taro Yamane^๒ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุมดังปรากฏในตารางที่ ๑.๑

ตารางที่ ๓.๑ แสดงกลุ่มประชากร

ผู้ประกอบการใหม่จังหวัด	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
นครราชสีมา	๑๖๑	๒๕
ชัยภูมิ	๕๓๐	๘๑
บุรีรัมย์	๓๔๓	๕๓
สุรินทร์	๑,๒๒๐	๑๘๗
รวม	๒,๒๕๔	๓๔๕

๓.๒.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๒.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจงซึ่งใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุน

^๑สำนักงานพัฒนาชุมชน, ฐานข้อมูลผู้ประกอบการใหม่ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่างหนึ่ง, (นครราชสีมา : ไทยรุ่งกิจการพิมพ์, ๒๕๕๙), หน้า ๕๖-๖๔.

^๒ยูทธ ไกยวรรณ, วิจัยการตลาด, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, ๒๕๕๕), หน้า ๖๒.

ผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีนทร์โดยตรง และ ผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีนทร์ที่เป็นต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ประกอบอาชีพ เป็นอาชีพหลัก และมีอายุการประกอบการ ๑๐ ปี ขึ้นไป จำนวน ๓๒ คน ได้แก่

หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ จำนวน ๔ คน

พาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ จำนวน ๔ คน

พัฒนาการจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ จำนวน ๔ คน

ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ จำนวน ๔ คน

ประธานผู้ประกอบการไหม จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ จำนวน ๔ คน

ผู้ประกอบการไหม ในจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์ จำนวน ๑๒ คน.

ตารางที่ ๓.๒ แสดงรายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก

ลำดับ	ชื่อฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง	วันที่สัมภาษณ์
๑	นางสุภารัตน์ ช้างสัมปทาน	หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา	๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐
๒	นางสาวกันยารัตน์ ไชยยศ	หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรม จังหวัดชัยภูมิ	๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐
๓	นางอรุณี อินยาพงษ์	หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรม จังหวัดบุรีรัมย์	๒๑ กันยายน ๒๕๖๐
๔	นายสมพร ปองไว้	หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรม จังหวัดสุรินทร์	๒๗ กันยายน ๒๕๖๐
๕	นายสมพร จิระโร	พาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา	๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐
๖	นายสุรพล สุขกันตะ	พาณิชย์จังหวัดชัยภูมิ	๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐
๗	นายสุทธิศักดิ์ พรหมบุตร	พาณิชย์จังหวัดบุรีรัมย์	๒๒ กันยายน ๒๕๖๐
๘	นายวัทธิกร ไสงาม	พาณิชย์จังหวัดสุรินทร์	๒๗ กันยายน ๒๕๖๐
๙	นางอัจฉรา เคียงวิมลรัตน์	พัฒนาการจังหวัดนครราชสีมา	๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐
๑๐	นายภูษิต ลัทธินธรรม	พัฒนาการจังหวัดชัยภูมิ	๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐
๑๑	นายจรินทร์ รอบการ	รักษาราชการแทนพัฒนาการ จังหวัดบุรีรัมย์	๒๑ กันยายน ๒๕๖๐

ตารางที่ ๓.๒ แสดงรายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อยา/นามสกุล	ตำแหน่ง	วันที่สัมภาษณ์
๑๒	นางอรุณรัตน์ ชิงชนะ	รักษาราชการแทนพัฒนาการ จังหวัดสุรินทร์	๒๘ กันยายน ๒๕๖๐
๑๓	นายมนชัย มีสุข	ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหม เฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดนครราชสีมา	๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐
๑๔	นายดิเรก สังข์ศรี	ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหม เฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดชัยภูมิ	๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐
๑๕	นายสมบัติ กองภา	ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหม เฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดบุรีรัมย์	๒๑ กันยายน ๒๕๖๐
๑๖	นายพิชัย เชื้องาม	ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหม เฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดสุรินทร์	๒๘ กันยายน ๒๕๖๐
๑๗	นางอาทิตยา สิริมชชาดากุล	ประธานผู้ประกอบการไหม จังหวัดนครราชสีมา	๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐
๑๘	นางมาลา วรรณพงษ์	ประธานผู้ประกอบการไหม จังหวัดชัยภูมิ	๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐
๑๙	นางสำรวย ศรีมะเรือง	ประธานผู้ประกอบการไหมจังหวัด บุรีรัมย์	๒๓ กันยายน ๒๕๖๐
๒๐	นางกาญจนา คำดี	ประธานผู้ประกอบการไหม จังหวัดสุรินทร์	๒๙ กันยายน ๒๕๖๐
๒๑	นางประภาพรรณ พากักดี	ผู้ประกอบการไหมจังหวัดนครราชสีมา	๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐
๒๒	นางพรทิพย์ ดวงสูงเนิน	ผู้ประกอบการไหมจังหวัดนครราชสีมา	๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐
๒๓	นางวันเพ็ญ สิงห์สุทธิ	ผู้ประกอบการไหมจังหวัดนครราชสีมา	๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐
๒๔	นางละเอียด ขำชัยภูมิ	ผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ	๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐
๒๕	นางกิมหลัน แร่งโนน	ผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ	๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐
๒๖	นางประสาน พิรมย์กิจ	ผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ	๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐
๒๗	นางรจมาภา เนียนไธสง	ผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์	๒๒ กันยายน ๒๕๖๐
๒๘	นางอุไรวรรณ กุไธสง	ผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์	๒๒ กันยายน ๒๕๖๐
๒๙	นางพนิตพร ฝิวงาม	ผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์	๒๒ กันยายน ๒๕๖๐
๓๐	นางสุศต อินทร์แปลง	ผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์	๒๙ กันยายน ๒๕๖๐
๓๑	นางบัวลา แยมศรี	ผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์	๒๙ กันยายน ๒๕๖๐
๓๒	นางจุรีรัตน์ ถูกขนาดดี	ผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์	๒๙ กันยายน ๒๕๖๐

๓.๒.๑.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยคัดเลือกแบบเจาะจง ซึ่งใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุนผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์โดยตรงและผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์จำนวน ๑๒ รูป/คน

ตารางที่ ๓.๓ แสดงรายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสนทนากลุ่มเฉพาะ

ลำดับ ที่	ชื่อยา/นามสกุล	ตำแหน่ง/สถานที่
๑	พระเมธีสุตาภรณ์, ดร.	ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ วิทยาเขตนครราชสีมา
๒	รศ.ดร.นภัทร น้อยน้ำใส	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
๓	ผศ.ศิริพร หงส์พันธุ์	นักวิชาการอิสระ
๔	ผศ.เอกรัตน์ เอกศาสตร์	รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
๕	พล.ต.ดร.ณัฐ สวาสดีรัตน์	วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
๖	นางขวัญฤดี ชะนะภักดิ์	นักวิชาการอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา
๗	นางสาวสลักจิต อินโตนด	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา
๘	นางสาวจุลี บุญวงศ์	หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาชุมชน จังหวัดนครราชสีมา
๙	นางวิจิตรา กาญจนวัฒนา	ผู้ประกอบการไหม
๑๐	นางสาวดลพร หาญตะคุ	ผู้ประกอบการไหม
๑๑	นางสาวศรัญย์รัชต์ พลอย ฉิมพลี	ผู้ประกอบการไหม
๑๒	นางสมคิด ชมอินทร์	ผู้ประกอบการไหม

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะใช้เครื่องมือสำรวจข้อมูลเชิงประจักษ์ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ การสังเกต และเครื่องมือการบันทึก เพื่อค้นหาการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามโดยการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเนื้อหาของแบบสอบถามครอบคลุมความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ๔ ตอนคือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะการประกอบอาชีพ ประสบการณ์การทำงาน ลักษณะการดำเนินงาน กรรมวิธีในการผลิตผ้าไหม หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน ช่องทางการจำหน่าย มาตรฐานที่เคยได้รับ แหล่งทุน

ตอนที่ ๒ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์

ตอนที่ ๓ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับอุปสงค์ อุปทาน ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์

ตอนที่ ๔ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์

การหาคุณภาพเครื่องมือ

เพื่อให้แบบสอบถามมีคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทดสอบคุณภาพเครื่องมือ ๒ ส่วน คือ ความเที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม ดังนี้

๑. ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) ในการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาผู้วิจัยจัดสร้างเครื่องมือสำหรับความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีตลอดจนผลงานที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นปรึกษาทั้งผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ คน เพื่อขอคำแนะนำและทำการปรับปรุงแก้ไขจนมั่นใจว่าเนื้อหานั้นมีความเที่ยงตรงและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาการคำนวณหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ คน ประเมินความตรงตามเนื้อหา แล้วนำมาคำนวณค่า CVI (Content Validity Index: CVI) ซึ่งค่า CVI ที่ดีควรมีค่า > 0.08 ^๓

การกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความแต่ละข้อโดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า ๔ ระดับ คือ

ไม่สอดคล้อง	ให้ ๑ คะแนน
สอดคล้องน้อย	ให้ ๒ คะแนน
สอดคล้องค่อนข้างมาก	ให้ ๓ คะแนน
สอดคล้องมาก	ให้ ๔ คะแนน

เมื่อผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้คะแนนมา นักวิจัยนับจำนวนคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนน ๓-๔ คะแนนเท่านั้น มาคำนวณค่า CVI ดังนี้

$$\text{สูตร CVI} = \frac{\text{จำนวนคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญทุกคนให้ความคิดเห็นในระดับ ๓ และ ๔}}{\text{จำนวนคำถามทั้งหมด}}$$

^๓D.F. Polit, , & C.T.Beck, “The content validity index: Are you sure you know what’s being reported? Critique and recommendations [Electronic version].” *Research in Nursing & Health*, 29, 2006, pp. 489-497.

ได้ค่า CVI การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ เท่ากับ ๐.๘๙ ค่า CVI ความต้องการของผู้ประกอบการ และความต้องการของผู้บริโภค เท่ากับ ๐.๙๐ ค่า CVI ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ เท่ากับ ๑.๐๐

๒. การทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Pre-Test) กับกลุ่มทดลองชุมชนข้างเคียงจำนวน ๓๐ คน และนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยวิธีของครอนบาช (Cronbach's Alpha) ซึ่งหากความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับสูงจะต้องมีค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมากกว่า ๐.๗ จึงถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ในการหาค่าความน่าเชื่อถือผู้วิจัยได้นำข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มาทำการคำนวณและจากการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) ได้ค่าความเชื่อมั่น การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ เท่ากับ .๘๕๐ ค่าความเชื่อมั่น ความต้องการของผู้ประกอบการ และความต้องการของผู้บริโภค เท่ากับ .๘๓๑ ค่าความเชื่อมั่น ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ เท่ากับ .๘๙๑

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๔.๑.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพมีขั้นตอนดังนี้

๑) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสืออ้างอิงทางพระพุทธศาสนาต่างๆ จากพระไตรปิฎก (ภาษาบาลี) ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐, พระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้า สิริกิตต์พระบรมราชินีนาถ

๒) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสือวารสารบทความวิจัยเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีตลอดจนข้อมูลทางสถิติที่รวบรวมโดยหน่วยงานราชการหรือสถาบันการศึกษาและแหล่งข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

(๑) จัดเตรียมเครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview Guide) ด้วยคัดเลือกแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุนผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์โดยตรง และผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ที่เป็นต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ประกอบอาชีพ เป็นอาชีพหลัก และมีอายุการประกอบการ ๑๐ ปี ขึ้นไป จำนวน ๓๒ คน

(๒) ติดต่อขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือที่จะเข้าสัมภาษณ์

(๓) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของผลการสัมภาษณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

๓) ข้อมูลเชิงคุณภาพ

๓.๑ การสัมภาษณ์ (Interview)

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น ๒ แบบได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามแบบสอบถามเพื่อยืนยันข้อมูลเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามหลักอุปนัยนิยม ๗ และหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักธรรมในการพัฒนาศักยภาพตนเองของผู้ประกอบการใหม่สู่ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากแบบเป็นทางการ (Informal interview) ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนเตรียมการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนลงสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวันเวลาที่สัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างพร้อมทั้งขอเอกสารต่างๆ พร้อมกันนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

๒) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนารสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่างๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ

๓.๒ การสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) เพื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์

๑) ติดต่อประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสิ้น ๑๒ รูป/คน โดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อขอความร่วมมือในการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๒ รูป/คน พร้อมชี้แจงรายละเอียด วัตถุประสงค์ ขั้นตอน กระบวนการ สถานที่ วัน และเวลา ในการสนทนากลุ่ม

๒) ขอนหนังสือ ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญจากหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) จัดเตรียมประเด็นคำถาม โครงร่าง และเอกสาร ให้เพียงพอให้กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

๔) ประสานงานเพื่อยืนยัน วัน เวลา สถานที่ กับผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน

๕) จัดเตรียมสถานที่ ที่มืองาน และดำเนินการสนทนาด้วยตนเอง

๖) ทำการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล ในแต่ละประเด็นคำถามตามประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ และรายงานผลการวิจัย

๓.๔.๑.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณมีขั้นตอนดังนี้

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการใหม่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์ ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบการใหม่กับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จำนวน ๓๔๕ คน แล้วดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random sampling) ผู้วิจัยดำเนินการแจกจ่ายด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์

ในงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ตรงตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

๒) ติดต่อขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการการพัฒนาสังคม เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

๓) นำส่งหนังสือขออนุญาตและขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) และดำเนินการแจกและรับกลับคืนด้วยตนเอง

๔) ตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วน ของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่รับกลับมาแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ เป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีรัมย์ วิเคราะห์ห่วงโซ่อุปสงค์อุปทานผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีรัมย์ และวิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีรัมย์ ให้เห็นองค์ประกอบตามลักษณะของข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยอาศัยข้อมูลเชิงคุณภาพมาประกอบการวิเคราะห์และสังเคราะห์ตามลำดับต่อไป

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่

๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

๒. ข้อคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีรัมย์

๓. ข้อคำถามเกี่ยวกับอุปสงค์ อุปทาน ผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีรัมย์

๔. ข้อคำถามเกี่ยวกับความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการใหม่ นครชัยบุรีรัมย์ การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีรัมย์ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับแบบสอบถามตอนที่ ๒ ตอนที่ ๓ และตอนที่ ๔

มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ^๔ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผล ดังนี้

๕	หมายถึง	มีการดำเนินการมากที่สุด
๔	หมายถึง	มีการดำเนินการมาก
๓	หมายถึง	มีการดำเนินการปานกลาง
๒	หมายถึง	มีการดำเนินการน้อย
๑	หมายถึง	มีการดำเนินการน้อยที่สุด

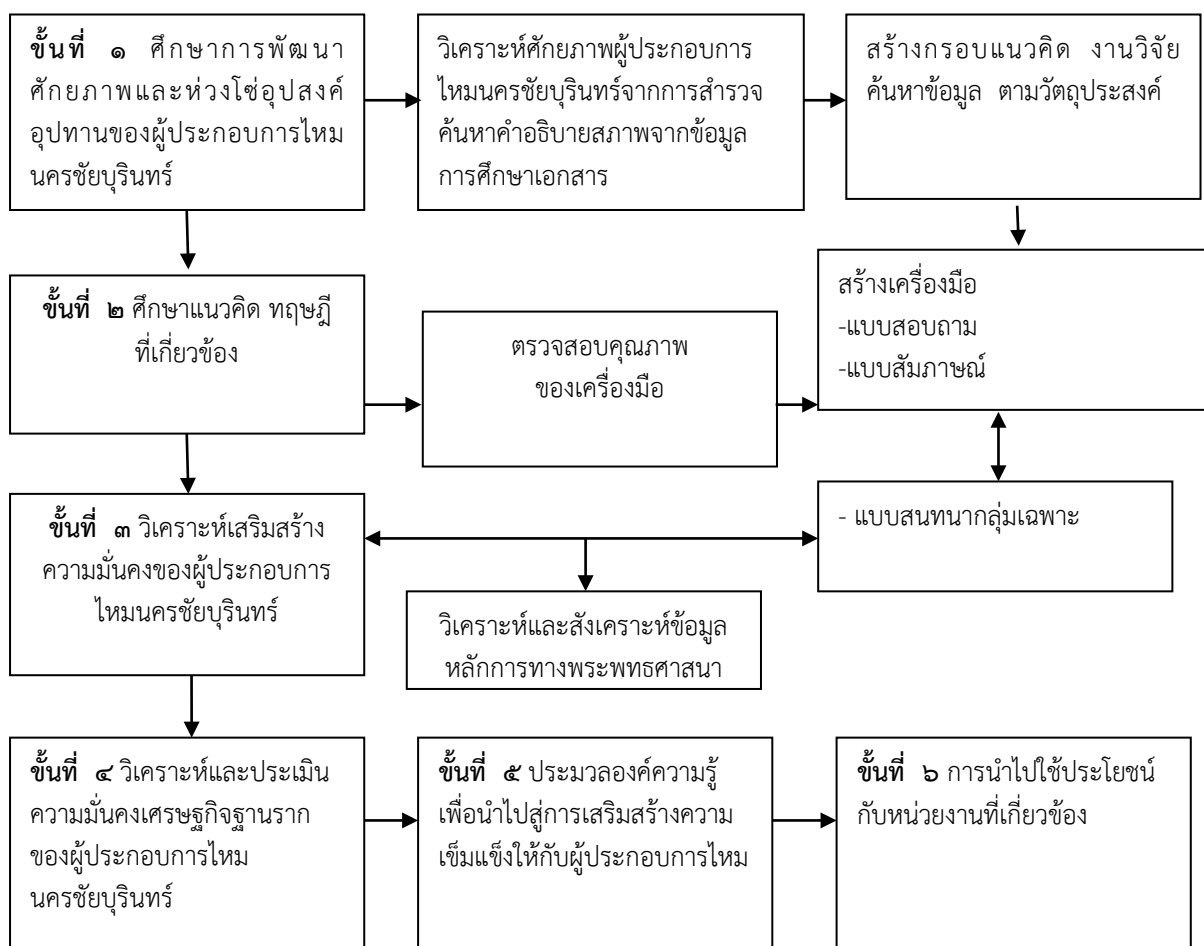
การแปลคะแนน โดยการนำแบบสอบถามมาหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในส่วนของการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไมهنครชัยบุรีรัมย์ สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย^๕

โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย มีดังนี้		
๔.๕๑ - ๕.๐๐	หมายถึง	มีการดำเนินการมากที่สุด
๓.๕๑ - ๔.๕๐	หมายถึง	มีการดำเนินการมาก
๒.๕๑ - ๓.๕๐	หมายถึง	มีการดำเนินการปานกลาง
๑.๕๑ - ๒.๕๐	หมายถึง	มีการดำเนินการน้อย
๑.๐๐ - ๑.๕๐	หมายถึง	มีการดำเนินการน้อยที่สุด

^๔ธานินทร์ ศิลป์จารุ, วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนสามัญปิรสซิเนสอาร์แอนด์ดี, ๒๕๕๕), หน้า ๘๖-๘๗.

^๕ไพศาล หวังพานิช, การวัดและประเมินผลการเรียน, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ลักษณ์, ๒๕๕๑), หน้า ๑๑๒.

๓.๖ สรุปภาพรวมกระบวนการวิจัย

แผนภาพที่ ๓.๑ แผนผังสรุปภาพรวมกระบวนการวิจัย

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรีครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่มีเนื้อหาสนับสนุนผลการวิจัยชัดเจนมากขึ้น ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลสังเคราะห์เป็นบทสรุปการวิจัยและผลการวิจัยดังนี้

ผู้วิจัยจะเสนอเป็น ๕ ส่วน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่

๔.๑ การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรี

๔.๒ ห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรี

๔.๓ วิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรี

๔.๔ รูปแบบความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรี

๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรี

๔.๑.๑ ศึกษาการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรี เชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้นำเสนอการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรีด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรี จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์ ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบการใหม่กับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จำนวน ๓๔๕ คน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เพื่อให้ทราบถึงการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรี ผู้วิจัยได้ประเมินระดับการดำเนินงานในสภาพปัจจุบัน โดยใช้แบบสอบถาม แบบประเมินค่า ได้ผลการประเมินดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๔๕ คน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะการประกอบอาชีพใหม่ รายได้ต่อเดือน ประสิทธิภาพการทำงาน รูปแบบการดำเนินงาน หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน ช่องทางการจำหน่าย มาตรฐานที่เคยรับ แหล่งทุน ปัญหาในการดำเนินงาน ดังแสดงในตาราง ๔.๑

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ ๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๓๔๕)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. เพศ		
ชาย	๓๑	๘.๙๙
หญิง	๓๑๔	๙๑.๐๑
รวม	๓๔๕	๑๐๐.๐๐
๒. อายุ		
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๔	๑.๑๖
๒๑ – ๔๐ ปี	๘๙	๒๕.๘๐
๔๑ – ๖๐ ปี	๑๙๕	๕๖.๕๒
๖๐ ปีขึ้นไป	๕๗	๑๖.๕๒
รวม	๓๔๕	๑๐๐.๐๐
๓. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	๒๒	๖.๓๘
ประถมศึกษา	๒๐๖	๕๙.๗๑
มัธยมศึกษา	๙๖	๒๗.๘๓
อาชีวศึกษา (ปวช./ปวส.ปวท.)	๗	๒.๐๓
ปริญญาตรี	๑๒	๓.๔๘
สูงกว่าปริญญาตรี	๒	๐.๕๘
รวม	๓๔๕	๑๐๐.๐๐
๔. ลักษณะการประกอบอาชีพใหม่		
เป็นอาชีพเสริม	๑๒๘	๓๗.๑๐
เป็นอาชีพหลัก	๒๑๗	๖๒.๙๐
รวม	๓๔๕	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

(n = ๓๔๕)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๕. รายได้ต่อเดือนโดยประมาณ		
น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๒๗	๗.๘๓
๑๐,๐๐๐ – ๒๐,๐๐๐ บาท	๑๙๖	๕๖.๘๑
๒๐,๐๐๑ – ๓๐,๐๐๐ บาท	๕๐	๑๔.๔๙
๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๗๒	๒๐.๘๗
รวม	๓๔๕	๑๐๐.๐๐
๖. ประสบการณ์การทำงานผู้ประกอบการใหม่		
ไม่เกิน ๓ ปี	๓	๐.๘๗
๓ – ๕ ปี	๗๒	๒๐.๘๗
๖ – ๙ ปี	๕๗	๑๖.๕๒
๙ ปีขึ้นไป	๒๑๓	๖๑.๗๔
รวม	๓๔๕	๑๐๐.๐๐
๗. รูปแบบการดำเนินงานผู้ประกอบการใหม่		
เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๑๗๒	๔๙.๘๖
เป็นบริษัทห้างร้าน	๑๓๓	๓๘.๕๕
อุตสาหกรรมในครัวเรือน	๔๐	๑๑.๕๙
รวม	๓๔๕	๑๐๐.๐๐
๘. หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน		
สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด	๑๗๘	๒๑.๗๖
สำนักงานเกษตรจังหวัด	๑๒๕	๑๕.๒๘
สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด	๑๖๓	๑๙.๙๓
ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ	๑๙๖	๒๓.๙๖
สำนักงานพาณิชย์จังหวัด	๗๒	๘.๘๐
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๘๔	๑๐.๒๗
รวม	๘๑๘	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

(n = ๓๔๕)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๙. ช่องทางการจำหน่าย		
ขายที่กลุ่ม/ร้าน	๑๖๒	๓๔.๓๒
ขายส่ง	๑๓๑	๒๗.๗๕
ออกบูธในอำเภอ/จังหวัด	๑๗๒	๓๖.๔๔
ออกบูธที่อื่น	๗	๑.๔๘
รวม	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
๑๐. มาตรฐานที่เคยได้รับ		
มผช.	๑๑๒	๒๒.๔๙
คัตสรรโอท็อป	๑๓๒	๒๖.๕๑
ตรานกยูง	๙๖	๑๙.๒๘
ไม่มี	๑๕๘	๓๑.๗๓
รวม	๔๙๘	๑๐๐.๐๐
๑๑. แหล่งทุน		
เงินทุนตนเอง	๑๐๔	๒๙.๕๕
หน่วยงานจากภาครัฐบาล	๑๔๙	๔๒.๓๓
หน่วยงานจากภาคเอกชน	๓๖	๑๐.๒๓
กู้ยืมจากสถาบันการเงิน	๔๖	๑๓.๐๗
กู้ยืมนอกระบบ	๑๗	๔.๘๓
รวม	๓๕๒	๑๐๐.๐๐
๑๒. ปัญหาในการดำเนินงานผู้ประกอบการใหม่		
ปัญหาด้านเงินทุน	๖๓	๑๘.๒๖
ปัญหาเรื่องสถานที่ในการผลิต	๓๖	๑๐.๔๓
ปัญหาอุปกรณ์/เครื่องมือในการผลิต	๓๑	๘.๙๙
ปัญหาด้านการตลาด	๕๐	๑๔.๔๙
ปัญหาด้านคุณภาพของสินค้า	๗๒	๒๐.๘๗
ปัญหาเรื่องการบริหารจัดการภายในกลุ่ม	๙๓	๒๖.๙๖
รวม	๓๔๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๓๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๐๑ อายุระหว่าง ๔๑ – ๖๐ ปี จำนวน ๑๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๕๒ ระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน ๒๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๗๑ ลักษณะการประกอบ

อาชีพใหม่เป็นอาชีพหลัก จำนวน ๒๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๕๐ รายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๐ – ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๘๑ ประสบการณ์การทำงาน ผู้ประกอบการใหม่ ๙ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๗๔ รูปแบบการดำเนินงาน ผู้ประกอบการใหม่เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๑๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๘๖ หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ จำนวน ๑๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๙๖ ช่องทางการจำหน่ายออกบูธในอำเภอ/จังหวัด จำนวน ๑๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๔๔ มาตรฐานที่เคยได้รับไม่มี จำนวน ๑๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๗๓ แหล่งทุนหน่วยงานจากภาครัฐบาล จำนวน ๑๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๓๓ ปัญหาในการดำเนินงานผู้ประกอบการใหม่ เรื่องการบริหารจัดการภายในกลุ่ม จำนวน ๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๙๖

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์ โดยรวมทั้ง ๓ ด้าน

การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์	ระดับการดำเนินการ		
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
๑. ด้านความรู้	๓.๘๔	๐.๕๐	มาก
๒. ด้านทักษะ	๓.๗๙	๐.๕๗	มาก
๓. ด้านอุปนิสัยในการทำงาน	๓.๔๒	๐.๕๘	ปานกลาง
เฉลี่ยภาพรวม	๓.๖๘	๐.๕๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๘ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความรู้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๔ รองลงมาคือ ด้านทักษะ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๙ น้อยที่สุดคือ ด้านอุปนิสัยในการทำงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๒

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการพัฒนาศักยภาพ
ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์ ด้านความรู้

การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์	ระดับการดำเนินการ		
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
๑. ที่ผ่านมาได้มีการสืบทอดภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหมจากบรรพบุรุษและถ่ายทอดไปสู่ผู้ประกอบการอื่น	๔.๒๒	๐.๓๘	มาก
๒. ที่ผ่านมามีท่านแสวงหาความรู้ในการปลูก/ออกแบบ/จำหน่ายผ้าไหมจากหน่วยงานภาครัฐ/เอกชนและร่วมมือสร้างความรู้ใหม่สู่ผู้ประกอบการอื่น	๔.๓๗	๐.๕๕	มาก
๓. ที่ผ่านมามีท่านได้รับการส่งเสริมความรู้และถ่ายทอดการทอผ้าให้ได้มาตรฐาน มผช. ตรานกยูง OTOP ๕ ดาว	๓.๖๖	๐.๔๑	มาก
๔. ที่ผ่านมามีท่านบูรณาการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการทอผ้าไหมสมัยใหม่และร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่กับผู้ประกอบการอื่น	๓.๕๘	๐.๔๘	มาก
๕. ที่ผ่านมามีท่านและชุมชนเข้าร่วมกับหน่วยงานภาครัฐค้นคว้าวิจัยด้านกระบวนการผลิตสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่	๔.๐๙	๐.๖๖	มาก
๖. ที่ผ่านมามีท่านและผู้ประกอบการไหมรายอื่นในชุมชนร่วมกันแสวงหาความรู้ด้านการบริหารจัดการต้นทุนการผลิตผ้าไหม	๓.๕๒	๐.๔๓	มาก
๗. ที่ผ่านมามีท่าน ผู้ประกอบการในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล ใช้ Internet ในการพัฒนาความรู้ในการปลูก/ออกแบบ/จำหน่ายผ้าไหม	๓.๔๗	๐.๕๙	ปานกลาง
เฉลี่ยภาพรวม	๓.๘๔	๐.๕๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์ด้านความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๔ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ที่ผ่านมามีท่านแสวงหาความรู้ในการปลูก/ออกแบบ/จำหน่ายผ้าไหมจากหน่วยงานภาครัฐ/เอกชนและร่วมมือสร้างความรู้ใหม่สู่ผู้ประกอบการอื่น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๗ รองลงมาคือ ที่ผ่านมาได้มีการสืบทอดภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหมจากบรรพบุรุษและถ่ายทอดไปสู่ผู้ประกอบการอื่น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๒ น้อยที่สุดคือ ที่ผ่านมามีท่าน ผู้ประกอบการในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล ใช้ Internet ในการพัฒนาความรู้ในการปลูก/ออกแบบ/จำหน่ายผ้าไหม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๗

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์ ด้านทักษะ

การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์	ระดับการดำเนินการ		
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
๑. ท่านสามารถปลูก/ออกแบบ/จำหน่ายผ้าไหม และถ่ายทอดเทคนิคที่เหมาะสมต่อการพัฒนาแก่ผู้ประกอบการไหมรายอื่น	๔.๑๐	๐.๕๑	มาก
๒. ท่านสามารถออกแบบ ผลิต จำหน่ายผ้าทอมาตรฐาน มผช. ตรานกยูง OTOP ๕ ดาว และ ช่วยให้สมาชิกในชุมชนปฏิบัติตามได้	๓.๓๒	๐.๖๐	ปานกลาง
๓. ท่านสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน/ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน/เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรมท้องถิ่นและชุมชนร่วมวางรากฐานวัฒนธรรมไหมท้องถิ่น	๓.๘๔	๐.๖๔	มาก
๔. ท่านสามารถประยุกต์ใช้และถ่ายทอดเทคนิคการย้อมสีให้ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาดสู่ผู้ประกอบการรายอื่น	๔.๒๕	๐.๔๙	มาก
๕. ที่ผ่านมาท่านและผู้ประกอบการไหมร่วมกันสร้างสรรค์สินค้าให้มีความเป็นเอกลักษณ์	๓.๗๔	๐.๕๗	มาก
๖. ที่ผ่านมาท่านออกแบบ/ผลิต/จำหน่าย มีผลิตภัณฑ์ให้เลือกอย่างหลากหลายรูปแบบและถ่ายทอดให้ผู้ประกอบการรายอื่น	๓.๔๖	๐.๖๐	ปานกลาง
เฉลี่ยภาพรวม	๓.๗๙	๐.๕๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์ด้านทักษะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๙ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านสามารถประยุกต์ใช้และถ่ายทอดเทคนิคการย้อมสีให้ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาดสู่ผู้ประกอบการรายอื่น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๕ รองลงมาคือ ท่านสามารถปลูก/ออกแบบ/จำหน่ายผ้าไหม และถ่ายทอดเทคนิคที่เหมาะสมต่อการพัฒนาแก่ผู้ประกอบการไหมรายอื่น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๐ น้อยที่สุดคือ ท่านสามารถออกแบบ ผลิต จำหน่ายผ้าทอมาตรฐาน มผช. ตรานกยูง OTOP ๕ ดาว และ ช่วยให้สมาชิกในชุมชนปฏิบัติตามได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๒

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการพัฒนาศักยภาพ
ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์ ด้านอุปนิสัยในการทำงาน

การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์	ระดับการดำเนินการ		
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
๑. ท่านสร้างผลิตภัณฑ์/ความสำเร็จรองรับอนาคตและเป็นต้นแบบแก่ผู้ประกอบการไหมรายอื่น	๓.๓๖	๐.๖๓	ปานกลาง
๒. ท่านมีวิธีออกแบบ/ผลิต/จำหน่ายผลิตภัณฑ์พร้อมยอมรับการเปลี่ยนแปลง และไม่ยึดติดกับวิธีการเดิมๆ และแนะนำผู้ประกอบการไหมรายอื่นให้พร้อมรับความเปลี่ยนแปลง	๓.๐๗	๐.๕๒	ปานกลาง
๓. ที่ผ่านมาท่านตระหนักถึงความร่วมมือกับเครือข่ายในการสร้างผลิตภัณฑ์ไปสู่ความสำเร็จร่วมกับผู้ประกอบการไหมรายอื่น	๓.๙๗	๐.๗๘	มาก
๔. ที่ผ่านมาท่านและผู้ประกอบการไหมรายอื่นตระหนักถึงการประกอบการที่ต้องนำหลักธรรมมาปรับให้กับการผลิต/เครือข่าย/การตลาด (ตลาดสีเขียว)	๓.๑๒	๐.๖๖	ปานกลาง
๕. ที่ผ่านมาท่านตระหนักถึงการสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายกลไกทางการตลาดตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ	๓.๕๒	๐.๔๖	มาก
๖. ที่ผ่านมาท่านส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไหมรายอื่นเข้าร่วมกิจกรรมออกแบบ/ผลิต/จำหน่ายผลิตภัณฑ์ส่งเสริมความมั่นคงของชุมชน	๓.๔๗	๐.๔๓	ปานกลาง
เฉลี่ยภาพรวม	๓.๔๒	๐.๕๘	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์ ด้านอุปนิสัยในการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๒ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ที่ผ่านมาท่านตระหนักถึงความร่วมมือกับเครือข่ายในการสร้างผลิตภัณฑ์ไปสู่ความสำเร็จร่วมกับผู้ประกอบการไหมรายอื่น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๗ รองลงมาคือ ที่ผ่านมาท่านตระหนักถึงการสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายกลไกทางการตลาดตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๒ น้อยที่สุดคือ ท่านมีวิธีออกแบบ/ผลิต/จำหน่ายผลิตภัณฑ์พร้อมยอมรับการเปลี่ยนแปลง และไม่ยึดติดกับวิธีการเดิมๆ และแนะนำผู้ประกอบการไหมรายอื่นให้พร้อมรับความเปลี่ยนแปลง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๐๗

๔.๑.๒ การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์ เชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นำเสนอการพัฒนา ศักยภาพของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์ ด้วยวิธีการศึกษาเอกสารหลักฐานสำคัญ (Documentary research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจงซึ่งใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุนผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์โดยตรงจาก และ ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์ที่เป็นต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ประกอบอาชีพเป็นอาชีพหลัก และมีอายุการประกอบการ ๑๐ ปี ขึ้นไป จำนวน ๓๒ คน การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์เพื่อให้เกิดการพัฒนา ศักยภาพตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการ พบว่า สภาพการประกอบการของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๘ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความรู้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๔ รองลงมาคือ ด้านทักษะ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๙ น้อยที่สุดคือ ด้านอุปนิสัยในการทำงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๒ จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการไหมในจังหวัดนครราชสีมา ได้ระบุว่า

๑. สภาพการประกอบการของผู้ประกอบการไหมในจังหวัดนครราชสีมา

ผ้าไหม เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทรงคุณค่า และเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาที่นำภาคภูมิใจของคนไทย ไม่เพียงแต่จะเป็นเอกลักษณ์ของคนไทยเท่านั้น หากแต่บนผืนผ้าในแต่ละชนิดแต่ละประเภทยังบอกเล่าถึงเรื่องราวต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งจากลวดลายที่คิดค้นด้วยภูมิปัญญาสืบทอดต่อกันมาและสีของผ้าที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ได้อย่างคุ้มค่า ผ้าไหมยังเป็นอาภรณ์ที่เชิดชูบุคลิกภาพของผู้สวมใส่ให้สง่างาม สร้างความน่าเชื่อถือได้อย่างน่าประหลาดใจ กลุ่มนครชัยบุรีนทร์เป็นกลุ่มจังหวัดหนึ่งที่มีชื่อเสียงในด้านการทอผ้าไหมมาแต่ครั้งโบราณกาล ไม่ว่าจะเป็นผ้าไหมมัดหมี่ หรือผ้าไหมพื้นเรียบ โดยรูปแบบและลวดลายของผ้าในแต่ละท้องถิ่นแสดงถึงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีการอนุรักษ์รูปแบบและลวดลายดั้งเดิมที่ได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษรวมถึงการพัฒนา รูปแบบและลวดลายประยุกต์โดยอาศัยการจินตนาการผนวกกับความชำนาญในการผลิตผ้าไหม ปัจจุบันผ้าไหมของจังหวัดบุรีรัมย์เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียง มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้การส่งเสริม สนับสนุนการทอผ้าไหม ในด้านเทคนิควิธีการผลิตและการจัดจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ จนทำให้ผ้าไหมของไทยเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก ส่งผลให้ชาวบ้านมีรายได้จากการทอผ้าเป็นอาชีพหลัก

๑.๑ ข้อมูลเบื้องต้นและสถานะในภาพรวมของกลุ่มทอผ้าไหม

ผ้าไหมของจังหวัดนครราชสีมา เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เนื่องจากลักษณะของผ้าไหมที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น คือ เนื้อผ้าแน่น ละเอียด มีความมันวาว ซักแล้วสีไม่ตก ไม่ซีด เมื่อนำไปตัดเย็บเสื้อผ้าตะเข็บไม่แตกง่าย มีความพิถีพิถันในการทอตามคำขวัญประจำจังหวัด คือ “ผ้าไหมดี หมี่โคราช ปราสาทหิน ดินด่านเกวียน” จากอดีตถึงปัจจุบันผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่ผลิตขึ้น^๑ ได้สะท้อนภูมิปัญญาของท้องถิ่น และได้สืบทอดการทอผ้าไหมแบบรุ่น

^๑สัมภาษณ์ นางอัจฉรา เคียงวิมลรัตน์, พัฒนาการจังหวัดนครราชสีมา, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐.

ต่อรุ่นจนถึงปัจจุบัน^๒ ไหมเป็นเส้นใยของตัวหนอนชนิดหนึ่ง ไหมมีหลายชนิด เช่น ไหมน้อย ไหมใหญ่ ไหมไทย ไหมงาม เป็นต้น^๓ ไหมแต่ละชนิดมีความสวยงามแตกต่างกันไป การทำไหมเป็นกรรมวิธีที่ค่อนข้างยุ่งยากพอสมควร เริ่มตั้งแต่การเลี้ยงไหม การนำเส้นไหมมาฟอก การย้อมไหม การกรอไหม จนไปถึงการทอไหม^๔ โดยได้มีการพัฒนาการทอผ้าไหม ตั้งแต่กรรมวิธีการทอ การออกแบบลวดลายให้หลากหลาย การย้อมสี ทั้งสีธรรมชาติ และสีเคมี แต่ยังมีกรรมวิธีรูปแบบเดิมไว้^๕ จากการทอผ้าไหมเพื่อใช้เองมาเป็นของฝาก จนกระทั่งทอเพื่อจำหน่ายทั้งใน และต่างประเทศ ผ้าไหมโคราชมีลักษณะกรรมวิธีการผลิตแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ ประเภทหัตถกรรม ได้แก่ ผ้าไหมหางกระรอก ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมมัดหมี่ข้อ ผ้าไหมลูกแก้ว ฯลฯ^๖ กับประเภทอุตสาหกรรม ได้แก่ ผ้าไหมลายประยุกต์ ผ้าไหมพิมพ์ลาย ผ้าไหมพื้นเรียบ การแปรรูปผ้าไหม ผลิตภัณฑ์แปรรูปไหมของจังหวัดนครราชสีมา มีแหล่งผลิตที่สำคัญตั้งอยู่ที่อำเภอปักธงชัย และกระจายตัวตามครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่ ๒๑ อำเภอ โดยมีผู้ประกอบการไหมขึ้นทะเบียนกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ จำนวน ๑๖๑ ราย มีรายได้ของมูลค่าการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไหม จำนวน ๓,๗๓๗,๕๕๓,๔๓๓ บาท^๗ แต่รายได้จากการจำหน่ายเพิ่มขึ้นในอัตราลดลงในแต่ละปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจและตัวผลิตภัณฑ์ไหมเองที่มีข้อจำกัด เช่น เส้นไหมดิบที่ไม่เพียงพอต้องนำเข้าส่วนหนึ่ง ด้านคุณภาพการฟอกย้อม การแปรรูป เป็นต้น สำหรับแหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ที่อำเภอปักธงชัย และกระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ได้แก่ อำเภอห้วยแถลง อำเภอเสิงสาง อำเภอสูงเนิน อำเภอสีดา อำเภอสีคิ้ว อำเภอลำทะเมนชัย อำเภอเมืองนครราชสีมา อำเภอเมืองยาง อำเภอพิมาย อำเภอปักธงชัย อำเภอประทาย อำเภอบ้านเหลื่อม อำเภอบัวใหญ่ อำเภอบัวลาย อำเภอโนนแดง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอจักราช อำเภอคง อำเภอแก้งสนามนาง^๘

^๒สัมภาษณ์ นางอาทิตยา สิริรัชชาดากุล, ประธานผู้ประกอบการไหม จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^๓สัมภาษณ์ นายมนชัย มีสุข, ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^๔สัมภาษณ์ นางประภาพรณ พากักดี, ผู้ประกอบการไหม จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^๕สัมภาษณ์, นางวันเพ็ญ สิงห์สุทธิ, ผู้ประกอบการไหม จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^๖สัมภาษณ์, นางพรทิพย์ ดวงสูงเนิน, ผู้ประกอบการไหม จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^๗สัมภาษณ์ นางสาวดารัตน์ ช้างสัมปทาน, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^๘สัมภาษณ์ นายสมพร จิระโร, พาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐.

๑.๒ รูปแบบของผ้าไหมที่มีการผลิตในปัจจุบันของจังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้

๑. ผ้าตาราง (ตาราง/โสร่ง) เป็นผ้าที่ทอกันมาแต่โบราณ ถือเป็นผ้าผืนสำคัญผืนหนึ่งของครอบครัวร่วมกับผ้าขาวม้า และผ้าหางกระรอกที่ผู้เป็นภรรยา ลูก หลานผู้หญิงจะต้องทอไว้ให้พ่อบ้าน ปู่ ตา พี่น้องผู้ชายไว้ใช้ ซึ่งจะทอด้วยเส้นไหม ลักษณะของผ้าตารางหรือโสร่งจะมีลักษณะเป็นตารางใหญ่ สีเหลืองจตุรัส มีหลายสี ทั้งแดง เขียว เหลือง น้ำเงิน สลับกันตลอดทั้งผืน ขีดขึ้นระหว่างตารางสีใหญ่ด้วยริ้วขีดคั่นสีแดง สีขาว หรือสีเหลือง เป็นเส้นเล็กๆ ทั้งผืน ซึ่งจะมีหน้ากว้างประมาณ ๑ เมตร ยาวประมาณ ๒ เมตร แล้วเย็บเข้าด้วยกันเป็นถุง คล้ายกับผ้าชิ้นของผู้หญิง โทนสีของผ้าจะมี ๒ โทน คือ ผ้าโสร่งแดง จะมีสีสันสดใส สำหรับผู้ชายที่มีอายุไม่สูงนัก ไม่เกิน ๔๐ ปี ถ้าเป็นผู้ชายสูงวัยจะใช้ผ้าโทนสีเข้ม เรียกว่า ผ้าโสร่งดำ ผ้าโสร่งส่วนใหญ่จะทอด้วยเส้นไหมลูกลาย หรือเส้นไหมหางกระรอก เนื้อผ้าในลายตารางจึงมีสีเหลืองลายคล้ายเส้นขนของหางกระรอก จึงเรียกว่า ผ้าโสร่งไหมหางกระรอก ชาวนครราชสีมานิยมสวมใส่ลาลองอยู่ที่บ้านหรือไปวัด^๙

๒. ผ้าขาวม้า (ผ้ากรรมา/ผ้ากำมา/ผ้าคะมา) เป็นผ้าที่ทุกครัวเรือนทอใช้มาแต่โบราณเช่นเดียวกับผ้าตารางหรือผ้าโสร่ง ลักษณะของผ้าขาวม้าจะมีตารางสีเหลืองเล็กกว่าผ้าตารางหรือผ้าโสร่ง ตรงชายผ้าทั้งสองด้านจะทอปล่อยเป็นเส้นทิวยาวเป็นริ้ว ๆ โดยจะทอเป็นตารางเฉพาะส่วนกลางของผืนผ้า ผ้าขาวม้าจะมีขนาดหน้าผ้าประมาณ ๖๐ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๑.๕๐ เมตร นับเป็นผ้าเอนกประสงค์ ใช้พาดบ่า ผูกเอกทับซ้อนเสื้อ เวลานุ่งผ้าตารางหรือผ้าโสร่งหรือผ้าโจงให้แน่นมิให้หลุดง่ายใช้โพกศีรษะกันแดดเวลาทำนา ใช้นุ่งอาบน้ำ ใช้ปูนอน เป็นต้น^{๑๐}

๓. ผ้าไหมมัดหมี่ เป็นผ้าทอที่ใช้เทคนิคการมัดหมี่ เพื่อสร้างลวดลายขึ้นบนผืนผ้าโดยช่างทอผ้าจะมัดลานหมี่เป็นข้อเล็ก ๆ ให้เป็นลายต่าง ๆ เช่น ลายขอ ลายนาค ลายเขมร ขัณฑ์ ลายไข่มุกร ลายปลา ลายผีเสื้อ ลายโคม ฯลฯ มีนัยร้อย ๆ ลาย ล้วนเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ถ่ายทอดกันมา จากนั้นจึงนำเส้นไหมที่ผ่านการมัดลายแล้วไปย้อมสีที่กำหนดไว้ บางลายอาจต้องนำมาแกะหมี่ที่มัดไว้บางปมออก แล้วนำไปย้อมสีใหม่ เพื่อเพิ่มสีสันในลายผ้าให้สวยงามขึ้น ผู้มัดหมี่ที่ชำนาญจะสามารถถอดลายจากผ้าผืนที่มองเห็นได้หรือดูรูปภาพที่ถูกใจก็นำมาคิดมัดลายหมี่ได้เช่นกัน ปัจจุบันลานหมี่โบราณหลายลายได้สูญหายไปแล้วเพราะละเอียดยากทำให้ข้าเหลือเพียงลายหมี่ประยุกต์ที่ทำงานง่าย และเป็นที่ต้องการของคนสมัยใหม่^{๑๑}

๔. ผ้าไหมพื้นเรียบ เป็นผ้าทอลายขัดพื้นฐานทั่วไปที่เส้นยืนและเส้นพุ่งเป็นสีเดียวกันหรือใกล้เคียง อาจทอด้วยเส้นไหมน้อยหรือเส้นไหมเปลือกนอก (ไหมดิบ) ที่ให้ผ้าเนื้อหนาหรือทอด้วยไหมเส้นเดียว สองเส้น สามเส้น สีเส้น จะให้ผ้าเนื้อหนาบางต่างกันไป นิยมนำไปใช้

^๙สัมภาษณ์ นางอัจฉรา เคียงวิมลรัตน์, พัฒนาการจังหวัดนครราชสีมา, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๐}สัมภาษณ์, นางวันเพ็ญ สิงห์สุทธิ, ผู้ประกอบการไหม จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๑}สัมภาษณ์ นางประภาพรพรณ พากักดี, ผู้ประกอบการไหม จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

ตัดเสื้อผ้า กระโปรง กางเกง ถ้าผ้าพื้นหนา ๆ อาจนำไปใช้ทำผ้าม่าน ผ้าบุเฟอร์นิเจอร์ บุนนังเพียงทำเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น โคมไฟ ผ้าคลุมเตียงก็ได้

๕. ผ้าหางกระรอก จัดเป็นผ้าทอพื้นเรียบชนิดหนึ่งที่ใช้เทคนิคการทำเส้นพุ่งพิเศษด้วยการใช้เส้นไหมสองเส้นสองสีมาตีเกลียวควบให้เป็นเส้นเดียวกัน เช่น สีแดงควบเหลือง สีดำควบชมพู สีแดงครึ่งควบสีขาว เป็นต้น เรียกว่า “เส้นควบ” “เส้นลูกลาย” หรือ “เส้นหางกระรอก” จากนั้นนำมาทอพุ่งขัดกับเส้นยืน ซึ่งใช้สีเข้มกับสีอ่อน เพื่อให้เกิดลายชัดเจนขึ้นมา จะได้ผ้าพื้นที่มีลายเหล็บบเล็ก ๆ ในเนื้อผ้าคู่คล้ายจะมีปูขนอ่อนขึ้นมาเหมือนกับขนเส้นหางกระรอก จึงเรียกว่า “ผ้าหางกระรอก” ขนาดความกว้างประมาณ ๑ เมตร ยาวประมาณ ๓.๕๐ - ๔ เมตร ที่ชายผ้าทั้งสองด้านจะมีริ้วเชิงชายเล็ก ๆ คั่นอยู่ ใช้สำหรับนุ่งโจงกระเบน (นุ่งโจง) สมัยก่อนทั้งชายและหญิงจะสวมใส่เวลาไปงานสำคัญ นอกจากนี้ยังเป็นผ้าที่ให้นาคนุ่งเวลาบวช ปัจจุบันได้มีการทอผ้าหางกระรอกประยุกต์ให้มีลวดลาย สี สัน สวยงามเหมาะสมสำหรับนำไปตัดเย็บเสื้อผ้า รวมถึงพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เป็นผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ ผ้าห่ม ฯลฯ^{๑๒}

๖. ผ้าไหมพิมพ์ลาย เป็นการพัฒนาผ้าไหมพื้นเรียบให้เกิดเป็นลวดลายต่าง ๆ โดยใช้วิธีการพิมพ์ลายลงไปบนผืนผ้า มีทั้งลายพรรณพฤกษา ลายสัตว์ ลายไทย ฯลฯ ส่วนใหญ่เป็นการผลิตผ้าไหมโดยโรงงานอุตสาหกรรมที่อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา มีหลายโรงงานที่ทำผ้าไหมพิมพ์ลายเพื่อส่งขายทั้งตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศและแปรรูปเป็นเสื้อผ้าทั้งสุภาพบุรุษและสตรี^{๑๓}

๗. ผ้าทอไทย-ยวน ที่อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมามีกลุ่มชนไทย-ยวนที่อพยพมาอาศัยอยู่ แต่ครั้งสมัยรัชกาลที่ ๑ จนถึงปัจจุบันชาวไท-ยวน จะมีภูมิปัญญาการทอผ้าของตนเองโดยเฉพาะทอเป็นผ้าซิ่น ผ้าซิ่นตีนจก ผ้าห่ม ผ้าปกหัวนาศ ปัจจุบันได้มีการพัฒนาเทคนิคการทอ รูปแบบ ลวดลายให้ดูทันสมัย สวยงามแต่ยังคงเอกลักษณ์ดั้งเดิมเป็นผ้าไท-ยวนไว้

สถานการณ์ด้านการตลาดของผ้าไหมจังหวัดนครราชสีมา มีทั้งการซื้อขายผ่านคนกลาง และไม่ผ่านคนกลาง มีตลาดระดับชุมชนและตลาดนอกชุมชนโดยลักษณะของตลาดผ้าไหมของจังหวัดนครราชสีมา ก็มีลักษณะคล้ายๆ กับของจังหวัดอื่นๆ ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ กล่าวมี ๓ ลักษณะ ประกอบด้วย การจำหน่ายผ่านตัวกลางในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นประธานกลุ่มจะนำผลิตภัณฑ์ของกลุ่มไปจำหน่ายในงานเทศกาลและงานที่หน่วยงานราชการจัดขึ้น งาน OTOP City ที่เมืองทองธานี หรือจำหน่ายภายในชุมชน ทั้งในรูปแบบที่จัดจำหน่ายในที่ทำการกลุ่มภายในชุมชน ติดต่อขอวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนในร้านค้าทั่วไป เช่น นอกจากนี้ยังมีการจัดงานเทศกาลไหมไทย อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา^{๑๔} ซึ่งจัดขึ้นทุกปี โดยในปี ๒๕๖๐ จัดขึ้นเป็นครั้งที่ ๑๗ โดยร้านค้าจำหน่ายผ้าทอพื้นบ้านของพ่อค้าคนกลางในเขต

^{๑๒}สัมภาษณ์, นางพรทิพย์ ดวงสูงเนิน, ผู้ประกอบการไหม จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๓}สัมภาษณ์, นางวันเพ็ญ สิงห์สุทธิ, ผู้ประกอบการไหม จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๔}สัมภาษณ์ นางอาทิตย์ สิริรัชชาดากุล, ประธานผู้ประกอบการไหม จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

อำเภอต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งร้านค้าในเขตอำเภอปรางค์กู่ชัย มีร้านจำหน่ายผ้าพื้นบ้านขนาดใหญ่ ใช้เงินลงทุนทั้งในการสร้างร้านค้าและการตกแต่งร้านให้มีเอกลักษณ์แห่งภูมิปัญญาไทย นอกจากนี้ยังเป็นนโยบายที่รัฐบาลหันมาร่วมมรดกให้แต่งกายด้วยชุดผ้าไทย จึงส่งผลให้เกิดการกระตุ้นหรือ การทำการตลาดในวิธีการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ทำให้จังหวัดนครราชสีมาสามารถจำหน่าย ผ้าไหมปี ๒๕๖๐ เจริญเติบโตมากกว่าร้อยละ ๒๐ ทำให้อุตสาหกรรมการจำหน่ายผ้าไหมนครราชสีมาขยายตัว ดี ซึ่งที่ผ่านมาจังหวัดนครราชสีมาสามารถผลิตผ้าไหมออกสู่ตลาดมากกว่า ๑๐ ล้านหลาต่อปี สามารถ ทำรายได้ไม่ต่ำกว่าปีละ ๔,๐๐๐ ล้านบาท^{๑๕}

๒. สภาพการประกอบการของผู้ประกอบการไหมในจังหวัดชัยภูมิ

๒.๑ ข้อมูลเบื้องต้นและสถานะในภาพรวมของกลุ่มทอผ้าไหม

จังหวัดชัยภูมิมีลายผ้าโบราณจำนวนมาก แต่มีลายดั้งเดิมอายุกว่า ๒๐๐ ปี ที่ท่านท้าวบุญมี ภรรยาพระยาภักดีชุมพล (แล) เจ้าเมืองคนแรกได้สอนให้สตรีชาวเมืองชัยภูมิ ทอผ้าขึ้นใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม คือ ผ้าถุงหรือผ้าซิ่นลายหมี่คัน (ที่เป็นลายพื้นฐาน) เย็บต่อกับผ้าซิดที่เป็น หัวซิ่น การผลิตผ้าไหมชัยภูมิมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สอยในครัวเรือน ใช้ในงานประเพณี พิธีสำคัญ ใช้ เป็นของฝากของกำนัลแก่ผู้มาเยือน เป็นทรัพย์สินที่มีค่าและเก็บไว้ได้นาน การผลิตอาศัยกำลังแรงงาน ในครอบครัว และแรงงานในชุมชนทำให้เกิดกลุ่มผลิตผ้าไหมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในจังหวัดชัยภูมิ^{๑๖}

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดชัยภูมิเกิดจากการแลกเปลี่ยนข้อมูล ถ่ายทอดข้อมูลในกลุ่มเล็ก ๆ และเชื่อมโยงไปสู่กลุ่มใหญ่ทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่มีคุณภาพ มีเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยภูมิ^{๑๗} ได้จัดให้มีการคัดสรรผ้าไหมลายหมี่คัน ขอนารี มีผู้ส่งผลงานเข้าประกวด และมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านลายผ้า นักอนุรักษ์ผ้าโบราณ มาทำ ประชาพิจารณ์ และร่วมกันคิดว่าควรนำผ้าหมี่คันขึ้นเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดชัยภูมิ ที่ประชุม มีข้อสรุปได้ลายผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดชัยภูมิ คือ ลายหมี่คันขอนแก่น^{๑๘}

สำหรับแหล่งผลิต จะอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ได้แก่ อำเภอเมือง จัตุรัส เทพสถิต หนองบัวแดง คอนสวรรค์ ภูเขียว เกษตรสมบูรณ์ แก้งคร้อ คอนสาร เนินสง่า บ้านเขว้า และบ้านแท่น โดยมีผู้ประกอบการไหมขึ้นทะเบียนกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยภูมิ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ จำนวน ๕๓๐ ราย มียอดจำหน่ายรวม จำนวน ๓๙๓,๑๔๗,๑๑๔ บาท^{๑๙}

๒.๒ รูปแบบของผ้าไหมที่มีการผลิตในปัจจุบันของจังหวัดชัยภูมิมีดังนี้

๑. การทอผ้าไหมหมี่คัน ชาวบ้านเขว้า ได้รับการถ่ายทอดมาจาก บรรพชน นานเกือบ ๒๐๐ ปี นับแต่มีการก่อตั้งชุมชนบ้านเขว้า เริ่มจากการทอเพื่อใช้ในครัวเรือน

^{๑๕}สัมภาษณ์ นายสมพร จิระโร, พาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๖}สัมภาษณ์ นางมาลา วรรณพงษ์, ประธานผู้ประกอบการไหม จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๗}สัมภาษณ์ นายภูษิต ลัทธินธรรม, พัฒนาการจังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๘}สัมภาษณ์ นางสาวกันยารัตน์ ไชยยศ, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรม จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๙}สัมภาษณ์ นายสุรพล สุขกันตะ, พาณิชย์จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

ต่อมาได้เข้าไปมีส่วนร่วมในงานประเพณีต่างๆ เช่น งานแต่งงาน ใช้เป็นเครื่องแต่งกายของเจ้าบ่าว เจ้าสาวใช้เป็นของไหว้สำหรับญาติฝ่ายชายในงานแต่งงาน งานบวชใช้แต่งตัวนาคและผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมงาน รวมถึงงานบุญ งานทาน งานประเพณีต่างๆ ผู้คนจะแต่งกายด้วยผ้าไหม ทั้งหญิงและชาย เป็นการประกวด ประชันทั้งฝีมือการทอและการตัดเย็บกันไปในที่ เอกลักษณะของลายผ้า เป็นการสะท้อน ความเป็นอยู่ และวิถีชีวิตของชุมชนที่เชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมของชุมชน ก่อให้เกิดจินตนาการคิดค้น ออกมาเป็นลวดลายต่าง ๆ บนผืนผ้าถ่ายทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน การเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์กับ ภูมิปัญญา มีการสาธิตการผลิตผลิตภัณฑ์และกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการผลิต เช่น การทอผ้า การเพนท์ผ้า การหยอดทอง เป็นต้น^{๒๐}

๒. ผ้าไหมลายหมี่คั่นขอนารี ผ้าไหมลายหมี่คั่นขอนารี เป็นลายผ้ามัดหมี่ เอกลักษณะ ของจังหวัดชัยภูมิ เกิดจากการนำหมี่คั่นลายโบราณ มารวมกับ ลายมัดหมี่ขอนารี ซึ่ง สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ได้มีพระราชดำริ ให้อนุรักษ์ไว้ เกิดเป็นลายผ้าเอกลักษณะของจังหวัดชัยภูมิ ขึ้น การทอผ้าและผลิตผ้าไหมของคนชัยภูมินั้น จากประวัติที่ได้รับการบอกเล่าและบันทึกไว้บอกว่า ช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (จ.ศ. ๑๑๗๔) พ.ศ. ๒๓๖๐ กว่า ๒๐๐ ปี ชาวชัยภูมิได้ผลิตผ้าไหมอย่างดีเป็นที่รู้จักตั้งแต่สมัยของ “พระยาภักดีชุมพล (แล)” เจ้าเมืองชัยภูมิ ที่ชาวชัยภูมิให้การเคารพเป็นอย่างสูง เป็นชาวเมือง เวียงจันทร์ ได้อพยพย้ายถิ่นฐาน มาตั้งเมืองที่เมืองชัยภูมิ ในสมัยนั้นต้องมีการส่งเครื่องบรรณาการไปถวายที่กรุงเทพฯ และเวียงจันทร์ ประเทศลาว และหนึ่งในเครื่องบรรณาการที่สำคัญ คือ ผ้าไหม ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ชาวบ้านมีภูมิ ปัญญา เรื่องของการทอผ้าไหมสะสมมาเป็นเวลาช้านาน และมีการพัฒนาเรื่องผ้าจนมีชื่อเสียงเป็นที่ รู้จักในปัจจุบัน เนื่องจากชาวชัยภูมิเป็นผู้มีศิลปะในตัวเอง จึงได้คิดลายมัดหมี่จากสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ รอบตัวมาออกแบบเป็นลายผ้า จนถึงปัจจุบันนี้จังหวัดชัยภูมิ มีลายผ้าโบราณที่มีอายุตั้งแต่ ๕๐ ปีขึ้นไป มีมากกว่า ๕๓๙ ลาย โดยผ้าบางชิ้นมีอายุมากกว่า ๒๐๐ ปี ลวดลายและกรรมวิธี การทอ^{๒๑}

ลายมัดหมี่ขอนารี ตามตำนานชาวบ้านเล่าว่า ผ้าไหมมัดหมี่ลายนี้เกิดขึ้น ตั้งแต่สมัยพระยาภักดีชุมพล (แล) เจ้าเมืองชัยภูมิคนแรก และ ท่านท้าวบุญมี ภรรยา ซึ่งเป็นชาวเมือง เวียงจันทร์เป็นข้าราชการ ในสำนักเจ้าอนุวงศ์ เมืองเวียงจันทร์ได้อพยพย้ายถิ่นฐานมาตั้งเมือง ที่เมือง ชัยภูมิ ซึ่งเป็นเมืองเก่าสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ท่านท้าวบุญมี เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องชาญด้านการถัก ทอผ้า ท่านได้สอนให้สตรีชาวชัยภูมิ รู้จักการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม ทอผ้าไม่ว่าจะเป็นผ้าซิด ผ้าไหม มัดหมี่ การทำ ชิ้นคั่น การทอผ้าฝ่าย เป็นต้น นอกจากนั้นท่านยังได้สอนให้มีการประดิษฐ์ คิดลวดลาย ต่างๆขึ้นอีกไม่ว่าจะเป็นลายหมี่ขอ หมี่คั่น หมี่เอี้ยวเอี้ยวควาย และมีลายผ้ามัดหมี่อื่นๆ อีกมากมาย เนื่องจากชาวชัยภูมิเป็นผู้ที่มีศิลปะในตัวเอง จึงได้คิดลายมัดหมี่ จากสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว มา ออกแบบเป็นลายผ้า เช่น ลายรูปตะขอกเกิดจาก การตักน้ำขึ้นมาจากบ่อในสมัยก่อนต้องใช้ตะขอที่ทำ

^{๒๐}สัมภาษณ์ นางมาลา วรรณพงษ์, ประธานผู้ประกอบการไหม จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๒๑}สัมภาษณ์ นางสาวกัญยารัตน์ ไชยยศ, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรม จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

จากไม้ไผ่ ก็นำเข้ามาประยุกต์และออกแบบเป็นลวดลายผ้าไหม ต่อมามีการดัดแปลง ให้มีลวดลายสวยงาม แปลก ออกไปตามจินตนาการแต่ยังคงอนุรักษ์ลายรูปตะขอไว้ จนเป็นเอกลักษณ์ของผ้าไหมมัดหมี่ของชัยภูมิ ผ้าไหมลายหมี่คันขอนารี เป็นลายผ้ามัดหมี่เอกลักษณ์ของจังหวัดชัยภูมิ เกิดจากการนำ หมี่คันลายโบราณที่เป็นลายพื้นฐาน มารวมกับ ลายมัดหมี่ขอนารีที่เป็นลายที่มีการประยุกต์มาจาก ลายขอซึ่งเป็นลายดั้งเดิม แต่สันนิษฐานว่าน่าจะเกิดหลังผ้าลายหมี่คัน ซึ่งเป็นลายพื้นฐาน^{๒๒}

๓. ผ้าทอลายน้ำไหล ไทลื้อ เป็นผ้าทอลายดั้งเดิมจากบรรพบุรุษที่มีเชื้อสายชาวไทลื้อสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน เดิมมักจะทอผ้าขึ้นลายมัดย้อม ขึ้นลายตาเดียว ตาลอน ขึ้นเครื่อง ผ้าหลบ ผ้าเต็ม ผ้าชะม้า ถูย้อม ตุง ลวดลายที่ใช้เป็นลายดั้งเดิม เช่น ลายเก็บ ลายกาบสัก ลายขอลิ้ง ลายหน่วย ลายย้าแป ลายสี่แปหับ ลายกุด ลายกุด ลายปู ลายเฉลียง ลายขอกลับ ลายเหล่านี้นล้วนเป็นลายดั้งเดิมสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โดยเก็บลายใส่เส้นด้ายเพียง ๓ เขาไม่สามารถนำไปประยุกต์เป็นลายต่างๆ ได้ ต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๒๓ นางแสงเมือง ดอกเกียง ได้นำลวดลายผ้าแบบชนเผ่าไทลื้อดั้งเดิมมาผสมผสานกับ ลายขึ้นหงส์สา ขึ้นตีนจก ขึ้นลายป่องเต็มตัว ขึ้นมาน้ำฝาย มาทอเป็นผ้านุ่งไปทำบุญและแจกให้กับญาติพี่น้อง เป็นที่ถูกใจแก่ผู้พบเห็นเนื่องจากมีลวดลายสวยงามแปลกตากว่าผ้าขึ้นทั่วไป จึงมีการริเริ่มรวบรวมสมาชิกเพื่อมาทอผ้าขึ้นต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้สร้างสรรค์ลวดลายจากจินตนาการ จากวิถีชีวิตที่อยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ที่ห้อมล้อมไปด้วยภูเขา มีสายน้ำที่ไหลจากทางเหนือลงไปทางใต้ผ่านเกาะแก่งต่างๆ เวลานั้นน้ำไหลกระทบกับแสงแดดจะเกิดประกายระยิบระยับสวยงาม มีต้นกูดขึ้นตลอดสองฝั่งลำน้ำ ก่อให้เกิดลายผ้าทอที่สวยงาม เช่น ลายน้ำไหล ลายดอกกูด ลายภูเขา ลายน้ำไหลผสมไทลื้อ และลายน้ำไหลเต็มตัว สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ลวดลายผ้าทอไทลื้อแรกเริ่มจากลายฮับ ลายหน่วย ลายมุกหมัด ลายสามสายน้ำ สามารถพัฒนาเป็นลายอื่นได้ตามจินตนาการ^{๒๓}

๔. ผ้าขึ้นใหม่มัดหมี่ลวด เป็นผ้ามัดหมี่ที่ไม่มีการทอคัน ซึ่งในวัฒนธรรมผ้าทออีสานแล้ว หมี่ลวดมักจะมีลวดลายและสีสันทันที่แตกต่างกันไปตามลักษณะวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีเส้นทึบในแบบเฉพาะตน ผ้ามัดหมี่ชนิดนี้ลวดลายที่ได้ มักได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ เช่น ลายสัตว์ ลายต้นไม้ดอกไม้ รวมทั้งลวดลายที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว เช่น ลายปราสาทหิน ลายคน ลายโคม ลายเชิงเทียน ฯลฯ นอกจากนั้น ยังมีลวดลายที่ประกอบไปด้วยรูปร่างเรขาคณิต โดยเชื่อมโยงและนำมาดัดแปลงให้เกิดเป็นลักษณะลวดลายตามจินตนาการ โดยอาศัยจากประสบการณ์ รวมถึงการสร้างสรรค์ของช่างแต่ละคน ผ้าขึ้นมัดหมี่ลวดนี้ มีจุดเด่นตรงที่สามารถสร้างสรรค์ลวดลายได้หลากหลาย อีกทั้งการให้สีก็สามารถทำได้หลายรูปแบบ ในปัจจุบันผ้าไหมมัดหมี่ลวดจึงมีความหลากหลายทั้งลวดลายและสีสันทัน เป็นสินค้าพื้นเมืองที่ได้รับความนิยมอย่างหนึ่งของอีสาน อีกทั้งสามารถนำไปประยุกต์ตัดเย็บเสื้อผ้าสมัยใหม่ที่สวยงามได้อีกด้วย^{๒๔}

^{๒๒}สัมภาษณ์ นางมาลา วรรณพงษ์, ประธานผู้ประกอบการไหม จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๒๓}สัมภาษณ์ นางละเอียด ขำชัยภูมิ, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๒๔}สัมภาษณ์ นางประสาน พิรมย์กิจ, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

ผ้าไหมชัยภูมิ ในโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ผ้าไหมชัยภูมิได้รับการพิจารณาเป็นสินค้าระดับ ๕ ดาวของจังหวัดชัยภูมิ และในการประกวดสินค้า OTOP ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ผ้าไหมบ้านเขว้า ผ้าไหมแก้งคร้อ ได้รับรางวัลชนะเลิศของประเทศ ยอดจำหน่ายเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก^{๒๕} เห็นได้ จากการจำหน่ายผ้าไหมในงานแสดงสินค้าที่ OTOP CITY เมืองทองธานี ยอดจำหน่ายสินค้า OTOP ของจังหวัดชัยภูมิรวมทั้งสิ้นประมาณ ๑๘ ล้านบาทเศษ^{๒๖} เป็นยอดจำหน่ายผ้า ๑๔ ล้านบาทเศษ ในเวลาเพียง ๒ สัปดาห์ ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ อำเภอบ้านเขว้าได้รับเกียรติอันสูงยิ่ง ให้เป็นผู้ทอผ้าไหม “ไม้แรกของประเทศ” ในการทอผ้าตามโครงการ “ถักร้อยดวงใจ มหกรรมผ้าไทย เทิดไท้องค์ราชินี”^{๒๗} ซึ่งจังหวัดต่าง ๆ จะทอผ้าแล้วนำมาต่อกันเป็นผืนเดียวที่มีความยาวหลายร้อยเมตรนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุครบ ๖ รอบ ๗๒ พรรษา^{๒๘}

๓. สภาพการประกอบการของผู้ประกอบการไหมในจังหวัดบุรีรัมย์

๓.๑ ข้อมูลเบื้องต้นและสถานะในภาพรวมของกลุ่มทอผ้าไหม

จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญน่าเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งโบราณสถานศิลปะแบบขอมโบราณที่มีอยู่มากมายกระจายอยู่ในพื้นที่ทั้งจังหวัด อีกทั้งยังเป็นที่รู้จักในฐานะเมืองเกษตรกรรมและหัตถกรรม เพราะเป็นแหล่งปลูกข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพดี และเป็นแหล่งทอผ้าไหมที่สวยงามและมีชื่อเสียง นอกจากนี้ด้วยสภาพพื้นที่ตั้งมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงทำให้มีความหลากหลายของเชื้อชาติซึ่งก่อให้เกิดความหลากหลายของประเพณีวัฒนธรรม จนทำให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปดังคำขวัญของจังหวัดที่ว่า “เมืองปราสาทหิน ถิ่นภูเขาไฟ ผ้าไหมสวย รวยวัฒนธรรม” ซึ่งการผลิตผ้าไหมจังหวัดบุรีรัมย์มีการผลิตกระจายตัวในอำเภอต่าง ๆ มากกว่า ๒๐ อำเภอ^{๒๙} อำเภอที่มีกำลังการผลิตมากได้แก่ อำเภอนาโพธิ์ อำเภอพุทไธสง อำเภอนางรอง อำเภอละหานทราย อำเภอกระสัง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ และอำเภอหนองหงส์ มีกลุ่มผลิตผ้าไหมในรูปแบบต่าง ๆ จำนวน ๙๖ กลุ่ม หรือมีจำนวนผู้ผลิต ๕,๘๖๑ ราย ครั้วเรือนปลูกหม่อนเลี้ยงไหม จำนวน ๑๘,๐๘๖ ครั้วเรือน และได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) จำนวน ๒๕๑ ราย^{๓๐}

ผ้าไหม เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทรงคุณค่า และเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาที่น่าภาคภูมิใจของคนไทยไม่เพียงแต่จะเป็นเอกลักษณ์ของคนไทยเท่านั้น หากแต่บนผืนผ้าในแต่ละชนิดแต่ละประเภท ยังบอกเล่าถึงเรื่องราวต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งจากลวดลายที่คิดค้นด้วยภูมิปัญญาสืบ

^{๒๕}สัมภาษณ์ นายภูษิต ลัทธินธรรม, พัฒนาการจังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๒๖}สัมภาษณ์ นายสุรพล สุขกันตะ, พาณิชย์จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๒๗}สัมภาษณ์ นางสาวกันยารัตน์ ไชยยศ, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรม จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๒๘}สัมภาษณ์ นางละเอียด ขำชัยภูมิ, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๒๙}สัมภาษณ์ นางอรุณี อินยาพงษ์, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๓๐}สัมภาษณ์ นายสุทธศักดิ์ พรหมบุตร, พาณิชย์จังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

ทอดต่อกันมา และสีของผ้าที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ได้อย่างคุ้มค่า ผ้าไหมยังเป็นอาภรณ์ที่เชิดชูบุคลิกภาพของผู้สวมใส่ให้สง่างาม สร้างความน่าเชื่อถือได้อย่างน่าประหลาดใจ^{๓๑} จังหวัดบุรีรัมย์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีชื่อเสียงในด้านการทอผ้าไหมมาแต่ครั้งโบราณกาล ไม่ว่าจะเป็นผ้าไหมมัดหมี่ หรือ ผ้าไหมพื้นเรียบ โดยรูปแบบและลวดลายของผ้าในแต่ละท้องถิ่นแสดงถึงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีการอนุรักษ์รูปแบบและลวดลายดั้งเดิมที่ได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษรวมถึงการพัฒนารูปแบบและลวดลายประยุกต์โดยอาศัยการจินตนาการผนวกกับความชำนาญในการผลิตผ้าไหม ปัจจุบันผ้าไหมของจังหวัดบุรีรัมย์เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียง มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้การส่งเสริม สนับสนุนการทอผ้าไหม ในด้านเทคนิควิธีการผลิตและการจัดจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ จนทำให้ผ้าไหมของไทยเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก ส่งผลให้ชาวบ้านมีรายได้จากการทอผ้าเป็นอาชีพหลัก^{๓๒}

๓.๒ รูปแบบของผ้าไหมที่มีการผลิตในปัจจุบันของจังหวัดบุรีรัมย์

มีดังนี้^{๓๓}

๑. ผ้าพื้นเรียบ มีทั้งที่ทอด้วยไหมหลืบ และทอด้วยไหมน้อย ย้อมสีต่างๆ ทั้งสีเคมีและสีธรรมชาติ ใช้ได้ทุกเพศทุกวัย

๒. ผ้าหางกระรอก การทำผ้าชนิดนี้ต้องพิถีพิถันเป็นพิเศษ เส้นไหมต้องเป็นเครือเดียวกันทอตลอดทั้งผืน ไม่มีสีอื่นขึ้น นิยมใช้ในงานประเพณีบวชนาค

๓. ผ้ามัดหมี่ แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๓.๑ มัดหมี่ธรรมดา เดิมนิยมทอเป็นผ้าซิ่น การมัดหมี่จึงเน้นเป็นหัววิน และตีนซิ่นด้านหัวซิ่น คือด้านที่เหน็บเอวมีเสื่อคลุม จึงไม่เน้นแต่งลวดลาย ส่วนด้านตีนซิ่นจะมีการมัดหมี่เพิ่มลวดลายให้สวยงามเพื่อแสดงฝีมือ แต่ในปัจจุบันมีผู้นิยมนำผ้ามัดหมี่ไปตัดเป็นเสื้อทั้งผู้ชายและผู้หญิง การมัดหมี่จึงมัดเชิงทั้งสองด้านเหมือนกัน เพื่อประโยชน์ในการใช้สอยและใช้ผ้าทุกตารางนิ้วให้คุ้มค่าที่สุด

๓.๒ มัดหมี่ตีนแดง ชาวบ้านเรียกซิ่นตีนแดง หรือซิ่นหมี่รวด เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นของชาวนาโพธิ์และพุทไธสงโดยแท้ ซึ่งเดิมอำเภอ นาโพธิ์ขึ้นกับอำเภอพุทไธสง ตั้งอยู่เหนือเขตของจังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งเป็นกิ่งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ และยกฐานะเป็นอำเภอเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑ ซึ่งในท้องถิ่นอื่นไม่มีซิ่นตีนแดง แตกต่างจากซิ่นชนิดอื่น คือ หัวซิ่นและตีนซิ่นย้อมเป็นสีแดงตรงกลางเป็นพื้นสีดำมัดหมี่เล่นสีเหลือง แดง ขาว มีเขี้ยวบนบ้าง เครือซิ่นด้านหัวซิ่น และตีนซิ่นมีสีแดง กว้างประมาณ ๘ หลบ โดย ๑ หลบ เท่ากับไหม ๔๐ เส้น ลายที่ใช้ทอส่วนใหญ่เป็นลายเก่าดั้งเดิมและนิยมลายใหญ่ๆ เช่น พื้นเลื้อยเพราะเส้นใหญ่ทอเสร็จเร็ว เห็นลายชัด และที่สำคัญ

^{๓๑}สัมภาษณ์ นางสาววย ศรีมะเรือง, ประธานผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๓๒}สัมภาษณ์ นางสาววย ศรีมะเรือง, ประธานผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๓๓}สัมภาษณ์ นางรจนาภา เนียนไธสง, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

เก็บต้นดาว เป็นการเก็บลายไหมด้วยไหมสีเหมือนผ้าแพรวาเพิ่มเติมที่ขึ้นขึ้นเพื่อเพิ่มความสวยงาม และแสดงฝีมือได้ง่ายด้วย แต่เนื่องจากการทำขึ้นดินแดงยุ่งยากกว่ามัดหมี่ธรรมดา และมีการขึ้นลาย จึงไม่ค่อยนิยมทำกัน นับว่าเป็นขึ้นที่เหมาะสมกับวัยสาว ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์นำขึ้นดินแดงไปแสดงนิทรรศการสมบัติอีสานใต้ ครั้งที่ ๒ โดยใช้ขึ้นดินแดงเป็น ชุดแต่งกายของนักแสดงนาฏศิลป์ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ ทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ ให้เป็นที่รู้จักและเป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไป มีความจำป็นต่อชาวนาโพธิ์และพุทไธสงที่ทุกครัวเรือน ต้องมีไว้ประจำบ้าน จึงทำให้ขึ้นดินแดงเป็นที่นิยมและสร้างรายได้ให้กับชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ผ้าขึ้นดินแดงเป็นผ้าเอกลักษณ์ประจำจังหวัดบุรีรัมย์

๓.๓ มัดหมี่ขึ้นข้อ ชาวบ้านเรียก ขึ้นคั่น เป็นการทอผ้ามัดหมี่ลายเล็ก ๆ สลับกับไหม สี หรือไหมควบ นิยมใช้ลายนกน้อย ลายนาคน้อย ลายกีบัก ลายโคมต่าง ๆ เหมาะสำหรับหญิงสูงอายุ

๔. ผ้าไหมลายหางกระรอกมัดหมี่ภูมิรรมย์ เป็นผ้าเนื้อนุ่มสีสันทสวยงาม ทอด้วยไหมตีเกลียวควบหลายเส้น หลายสี ทำให้เกิดเป็นริ้วเล็ก ๆ กระจายทั่วผืนผ้า ดุนุ่มฟูราวหางกระรอก แต่งแต้มผืนผ้าด้วยมัดหมี่ภูเขาไฟ โทนสีเข้มและอ่อนสลับกัน มีสีของปากปล่องภูเขาไฟตัดกับสีภูเขาไฟทำให้เกิดความโดดเด่นบนผืนผ้า เหมาะกับทุกเพศทุกวัย^{๓๔}

ผ้าไหมจังหวัดบุรีรัมย์เป็นผ้าไหมที่ได้รับการยอมรับ มีชื่อเสียงกว้างไกลทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งด้านการทอ คุณภาพของเส้นไหม ซึ่งเป็นไหมไทยพื้นเมือง ผ่านการสาวฟอก ย้อม และออกแบบเป็นลวดลายสีสันทสวยงามรวมทั้งมีการนำลายโบราณมาประยุกต์เข้ากับแนวโน้มนสมัยใหม่ ทำให้เป็นที่นิยมของตลาดตั้งแต่ระดับกลางถึงตลาดระดับบน^{๓๕} ซึ่งประจักษ์พยานที่เห็นได้เด่นชัด คือการได้รับรางวัลจากกระทรวงผ้าไหม ณ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ ติดต่อกันนับร้อยรางวัลในรอบ ๑๕ ปีที่ผ่านมา ทั้งผ้าไหมมัดหมี่โบราณ มัดหมี่ประยุกต์ ผ้าไหมพื้นเรียบ ผ้าไหมมัดหมี่ข้อ เป็นต้น นอกจากนั้น ผ้าไหมมัดหมี่ประยุกต์ และผ้าบาติกไหม ของอำเภอนาโพธิ์ ยังได้รับรางวัลชนะเลิศผู้ส่งออกดีเด่น (PM-AWARD) ประจำปี ๒๕๕๘ และ ๒๕๕๙ อีกด้วย^{๓๖} ปัจจุบันผู้ประกอบการที่ได้รับการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ประเภทผ้าทอ จำแนกข้อมูลตามระดับดาว ดังนี้ ระดับ ๒ ดาว มี ๖ ราย , ระดับ ๓ ดาว มี ๔๓ ราย , ระดับ ๔ ดาว มี ๕๘ ราย, ระดับ ๕ ดาว มี ๒๑ ราย รวม ๑๒๘ ราย ไหมจังหวัดบุรีรัมย์^{๓๗}

สถานภาพด้านการตลาดของผ้าไหมจังหวัดบุรีรัมย์ มีทั้งการซื้อขายผ่านคนกลาง และไม่ผ่านคนกลาง มีตลาดระดับชุมชนและตลาดนอกชุมชนโดยลักษณะของตลาดผ้า

^{๓๔}สัมภาษณ์ นางพนิตพร ผิวงาม, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๓๕}สัมภาษณ์ นางอุไรวรรณ กุไธสง, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๓๖}สัมภาษณ์ นางสาววย ศรีมะเรือง, ประธานผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๓๗}สัมภาษณ์ นายจรินทร์ รอบการ, รักษาการแทนพัฒนาการจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๐.

ไหมของจังหวัดบุรีรัมย์ ก็มีลักษณะคล้ายๆ กับของจังหวัดอื่นๆ ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ กล่าวมี ๓ ลักษณะ ประกอบด้วย การจำหน่ายผ่านตัวกลางในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นประธานกลุ่มจะนำผลิตภัณฑ์ของกลุ่มไปจำหน่ายในงานเทศกาลและงานที่หน่วยงานราชการจัดขึ้น และงาน OTOP City ที่เมืองทองธานี หรือจำหน่ายภายในชุมชน ทั้งในรูปแบบที่จัดจำหน่ายในที่ทำการกลุ่มภายในชุมชน ติดต่อขอวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนในร้านค้าทั่วไป เช่นที่ตำบลนาโพธิ์ การวางจำหน่ายที่ศูนย์สาธิตการตลาด จัดจำหน่ายในงานประเพณี^{๓๘} และการจำหน่ายในร้านค้าซึ่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์สิ่งทอชุมชน โดยร้านค้าจำหน่ายผ้าทอพื้นบ้านของพ่อค้าคนกลางในเขตอำเภอต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งร้านค้าในเขตอำเภอเขวาสี มีร้านจำหน่ายผ้าพื้นบ้านขนาดใหญ่ ใช้เงินลงทุนทั้งในการสร้างร้านค้าและการตกแต่งร้านให้มีเอกลักษณ์แห่งภูมิปัญญาไทย ซึ่งผลจากการกระตุ้นหรือการทำการตลาดในวิธีการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ทำให้จังหวัดบุรีรัมย์มีรายได้จากการจำหน่ายผ้าไหมปี ๒๕๕๙ ประมาณ ๑๒๙.๙๗ ล้านบาท และเพิ่มเป็นประมาณ ๑๔๑.๖๗ ล้านบาทในปี ๒๕๖๐^{๓๙}

๔. สภาพการประกอบการของผู้ประกอบการไหมในจังหวัดสุรินทร์

๔.๑ ข้อมูลเบื้องต้นและสถานะในภาพรวมของกลุ่มทอผ้าไหม

จังหวัดสุรินทร์เป็นแหล่งผลิตผ้าไหมที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและยอมรับทั้งในและต่างประเทศ จุดแข็งของผ้าไหมสุรินทร์ คือ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทักษะฝีมือในการผลิตผ้าไหมที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ มีสีสันทน ลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ และสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นที่หลากหลาย (เขมร, ลาว, กูย) จนกลายเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นไม่เหมือนใคร^{๔๐} ความงดงามของผ้าไหมสุรินทร์มีอยู่หลายรูปแบบตามลักษณะวิถีชีวิตของชาติพันธุ์ในจังหวัดสุรินทร์ แต่ที่สร้างชื่อเสียงรู้จักไปทั่วโลก คือ ผ้าไหมยกทองสุรินทร์ ที่ได้มอบให้แก่ผู้นำประเทศต่าง ๆ ที่เข้าร่วมประชุมความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย หรือ APEC ในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ และนอกจากความงดงามของผ้าไหมยกทองแล้ว ยังมากด้วยคุณค่า เพราะผ้ายกทองแต่ละผืนต้องใช้เวลาในการออกแบบลวดลาย เขียนแบบ เก็บตะกอน นาน ๒ – ๓ เดือน ใช้เวลาในการทอานาน ๑ – ๓ เดือน และต้องใช้ช่างทอประจำที่แต่ละกี่ ๔ คนขึ้นไป ค่อย ๆ ทอ ได้ ๕ – ๗ เซนติเมตรต่อวัน ผ้าแต่ละผืนทอจากเส้นไหมที่ย้อมจากสีธรรมชาติเป็นลวดลายต่าง ๆ ตามจินตนาการด้วยดินทองอินเดีย ไม่มีจำหน่ายในท้องตลาด^{๔๑}

การประกอบอุตสาหกรรมไหมในจังหวัดสุรินทร์มียอดจำหน่ายเป็นอันดับที่ ๒ ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ โดยยอดจำหน่ายรองจากจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมไหมมากที่สุดในกลุ่มจังหวัดภาค

^{๓๘}สัมภาษณ์ นางรุจภา เนียนไธสง, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๓๙}สัมภาษณ์ นายสุทิศศักดิ์ พรหมบุตร, พาณิชย์จังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๔๐}สัมภาษณ์ นางอรุณรัตน์ ชิงชนะ, รักษาการแทนพัฒนาการจังหวัดสุรินทร์, ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๔๑}สัมภาษณ์ นายวัชรกร ไสงาม, พาณิชย์จังหวัดสุรินทร์, ๒๗ กันยายน ๒๕๖๐.

ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ อีกทั้งยอดจำหน่ายของจังหวัดสุรินทร์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง^{๔๒} ซึ่งในปี ๒๕๕๙ จังหวัดสุรินทร์มีมูลค่าจำหน่ายผลิตภัณฑ์ใหม่ ๒๕๕.๘๔ ล้านบาท และเพิ่มขึ้นถึง ๓๘๗.๕๙ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๐ มูลค่าที่มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เพิ่มขึ้น สะท้อนถึงการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมใหม่ในจังหวัดสุรินทร์ที่มีการเชื่อมโยงของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมใหม่ทุกระดับ^{๔๓}

แหล่งผลิตผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์กระจายตัวอยู่หลายอำเภอ แต่แหล่งผลิตที่มีชื่อเสียง ได้แก่ บ้านสวาย ตำบลสวาย อำเภอเมือง กลุ่มของนางแบบ สีนสวัสดิ์ บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ กลุ่มนางคำพันธ์ แก้วกาญจน์ บ้านโคกสะอาด ตำบลคูตัน อำเภอกาบเชิง บ้านยางจรม ตำบลตรำตม อำเภอลำดวน กลุ่มนางมิ่งขวัญ ปานเจริญ บ้านประทุน ตำบลแตล อำเภอศีขรภูมิ กลุ่มนางประกอบ จำปาทอง บ้านตาโต ตำบลพรมเทพ อำเภอท่าตูม กลุ่มนางทองม้วน นามโสม แม้กลุ่มที่ไม่ได้กล่าวถึงก็เป็นกลุ่มที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ มีการผลิตและจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง ธุรกิจผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์ อาศัยการจัดจำหน่ายแก่ตลาดทั้งในจังหวัด สุรินทร์ ต่างจังหวัด ภายในประเทศ และต่างประเทศ สถานที่จำหน่ายในตัวจังหวัด จำหน่ายได้เริ่มตั้งแต่สถานประกอบการ นำไปจำหน่ายยังตลาดนัดสี่แยกทุกวันเสาร์ ที่ผู้ประกอบการและผู้ซื้อจะมาพบกันที่ตลาดนัดที่ตั้งอยู่บริเวณซึ่งตั้งอยู่บริเวณสวนรัษฎ (สวนสาธารณะข้างวัดชุมพลสุทธาวาส) และจำหน่ายไปยังต่างประเทศตามคำสั่งซื้อของลูกค้าที่อยู่ต่างประเทศ ธุรกิจผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์ ตลาดมีความต้องการซื้อผ้าไหมสูง ทั้งนี้เป็นเพราะวิถีชีวิตของคนสุรินทร์เกี่ยวข้องกับผ้าไหม นิยมแต่งกายด้วยผ้าไหมในเทศกาลต่าง ๆ ตั้งแต่เกิดจนตาย มีการนำผ้าไหมมอบให้บุคคลต่าง ๆ ตามโอกาสสำคัญ ด้วยความต้องการผ้าไหมในวิถีชีวิตของคนสุรินทร์ที่มีความต้องการสูง การผลิตผ้าไหมจึงไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด อีกทั้งเอกลักษณ์ของผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์มีความโดดเด่นมีเอกลักษณ์เฉพาะทำให้เป็นที่ต้องการของตลาดต่างจังหวัดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศสูง^{๔๔}

๔.๒ รูปแบบของผ้าไหมที่มีการผลิตในปัจจุบันของจังหวัดสุรินทร์มีดังนี้

คุณลักษณะด้านการผลิตผ้าไหมสุรินทร์ มี ๒ ลักษณะ คือ ๑. ลักษณะการผลิตผ้าไหมที่มีเอกลักษณ์ ๒. ลักษณะการผลิตผ้าไหมที่ใช้สารเคมีและไม่ใช้สารเคมี ลักษณะผลิตผ้าไหมที่มีเอกลักษณ์ เป็นการผลิตผ้าไหมสุรินทร์มีลักษณะใช้ศิลปกรรมสิ่งทอที่มีเอกลักษณ์ สร้างความโดดเด่นในกระบวนการผลิตโดยเฉพาะในด้านความประณีตในการผลิต ลวดลาย เช่น การผลิตผ้าไหมบ้านท่าสว่าง หมู่บ้านที่ได้รับการยกย่องว่า "ทอผ้าไหมหนึ่งพันสี่ร้อยสิบหกตะกอก" เมื่อครั้งทอผ้ายกทองทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จากการริเริ่มผลงานศิลปหัตถกรรมของกลุ่มทอผ้ายกทอง "จันทร์โสมมา" ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการอนุรักษ์และฟื้นฟู

^{๔๒}สัมภาษณ์ นายสมพร ปองไว้ , หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์, ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๔๓}สัมภาษณ์ นายวัชรกร ไสงาม, พาณิชย์จังหวัดสุรินทร์, ๒๗ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๔๔}สัมภาษณ์ นายวัชรกร ไสงาม, พาณิชย์จังหวัดสุรินทร์, ๒๗ กันยายน ๒๕๖๐.

การทอผ้ายกทองชั้นสูงแบบราชสำนักไทยโบราณ^{๕๕} ด้วยการออกแบบลวดลายที่สลับซับซ้อนงดงาม และศักดิ์สิทธิ์ผสมผสานกันระหว่างลวดลายการทอแบบราชสำนักกับเทคนิคการทอผ้าแบบพื้นบ้าน จนกลายเป็นผ้าทอที่มีความงดงามอย่างมหัศจรรย์และมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก ผลงานที่โดดเด่นของที่นี่คือการได้รับการคัดเลือกจากรัฐบาลให้ทอผ้าสำหรับตัดเสื้อผู้นำและผ้าคลุมไหล่สำหรับคู่สมรสผู้นำ ๒๑ เขตเศรษฐกิจที่มาร่วมประชุมผู้นำเอเปกเมื่อปลายปี ๒๕๔๖ จนเป็นที่รู้จักกันอย่างดีในชื่อ "หมู่บ้านทอผ้าเอเปก" และรางวัล OTOP ระดับ ๕ ดาว ของประเทศ เป็นต้น^{๕๖} สำหรับลวดลายที่เป็นที่มานับว่ามีดหมี่นั้นมักจะได้รับอิทธิพลหรือแรงบันดาลใจต่างๆ เช่น จากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ลวดลายจากประเทศกัมพูชา เช่น ลายพระตะบอง ลายพนมเป็ญ ลายรันยูลสตัง เป็นต้นและลวดลายจากสถาปัตยกรรม เช่นลายปราสาท ลายนาค ลายเรือหงส์ เป็นต้น หรือ จากธรรมชาติ ได้แก่ ลวดลายจากพืช เช่น ลายปะกาตรอบ (ดอกมะเขือ) ลายปะกามะอม (ดอกผักชะแยง) ลายตะริ้วสะเน็จ (ลายยอดถั่ว) เป็นต้น ลวดลายจากสัตว์ เช่น ลายช้าง ลายม้า ลายไก่ ลายนกยูง เป็นต้น^{๕๗}

ส่วนคุณลักษณะลวดลายที่เกิดจากการทอเทคนิคพิเศษ เช่น หมี่โฮล เป็นต้น ดังนั้น เทคนิคการทอ จึงมักสร้างศิลปะลงบนผืนผ้าไหมสุรินทร์ที่เกิดจากอิทธิพลหรือแรงบันดาลใจจากสิ่งต่าง ๆ ผนวกกับกรรมวิธีการทอที่ซับซ้อน และความพิถีพิถันในการเก็บรายละเอียดของลวดลายสามารถแบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะ ประกอบด้วย

๑. ลายทางและลายตาราง ซึ่งเป็นลวดลายที่เกิดจากการย้อมสีไหมที่ใช้ทอ โดยย้อมไหมยืนและไหมพุ่งต่างสีกัน เมื่อทอแล้วจะได้ผ้าที่มีแบบลวดลายและความสวยงามแตกต่างกันไป ได้แก่

- ผ้าลายสระมอ มีลักษณะเป็นตารางเล็ก ๆ นิยมใช้สีดำเหลืองทอง และสีเขียวขี้ม้า ผ้าที่ย้อมจนได้สีทองแก่ ถือว่าเป็นผ้าลายสระมอที่สวยงามที่สุด

- ผ้าลายอันลูนซิม มีชื่ออีกอย่างหนึ่ง จะปันซัวร์ มีลักษณะเป็นลายทาง นิยมย้อมไหมเป็นเส้นพุ่งและไหมเส้นยืน เป็นสีแดง-ขาว หรือ เหลืองทอง-เขียว ผ้าผืนหนึ่งจะใช้ไหมเพียง ๕ สี ทอสนับกันไปจนจบผืน

- ผ้าลายสาคุ มีลักษณะเป็นตารางสีเหลี่ยมจัตุรัสขนาดครึ่งนิ้วคูณครึ่งนิ้ว ภายในกรอบสีเหลี่ยมจัตุรัสยังมีตารางเล็ก ๆ อีกจำนวน ๖๔ ตาราง สีที่นิยมใช้เป็นกรอบ คือ สีเขียวกับสีขาว หรือสีเหลืองทองกับสีขาว ส่วนตารางเล็ก ๆ ภายในกรอบนั้นนิยมใช้สีหลาย ๆ สี เช่น เขียว แดง น้ำเงิน และเหลืองทอง เป็นต้น

- ผ้าลายโสรง มีลักษณะเป็นตารางใหญ่ขนาด ๔ ตารางนิ้ว โดยประมาณ นิยมใช้สีแดงสนับกับสีเขียว มีลายริ้วตรงกลางตลอดผืนผ้า ผ้าลายโสรงนี้มีความพิเศษที่ผิวสัมผัสของผ้า คือมีความมันระยับซึ่งเกิดจากการควบหรือกระนิวไหม

^{๕๕}สัมภาษณ์ นางกาญจนา คำดี, ประธานผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์, ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๕๖}สัมภาษณ์ นางอรุณรัตน์ ชิงชนะ, รักษาการแทนพัฒนาการจังหวัดสุรินทร์, ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๕๗}สัมภาษณ์ นางกาญจนา คำดี, ประธานผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์, ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐.

- ผ้ากระนิว เป็นผ้าที่ใช้เส้นไหมต่างสีกันตั้งแต่ ๒ เส้นขึ้นไป นำมาพันให้เป็นเส้นเดียวกัน ซึ่งต้องใช้เวลาและเส้นไหมมากกว่าปกติ แต่เมื่อทำเป็นผืนผ้าแล้วจะได้ผ้าไหมเนื้อหนา สวยงามแปลกตา นิยมใช้เป็นผ้านุ่งโจงกระเบน ผ้านุ่งหางกระรอกในงานบวชงานแต่งงาน^{๔๔}

๒. ลายมัดหมี่ เป็นลวดลายที่เกิดจากการมัดย้อมเส้นพุ่งแล้วนำไปทอเป็นผืนผ้า ชาวสุรินทร์เชื้อสายเขมรเรียกผ้าชนิดนี้ว่า ผาปุม มักจะทำลวดลายเป็นรูปคน สัตว์ และรูปสถาปัตยกรรม ซึ่งได้รับอิทธิพลจากชาวเขมรเมืองพนมเปญและพระตะบอง สีและลวดลายของผ้าปุมนิยมใช้สีม่วงเปลือกมังคุด สีแดง สีเขียว สีครามและสีเหลือง ซึ่งมีความกลมกลืนกันอันเนื่องจากการย้อมทับ เพื่อผสมสีให้ได้สีใหม่ขึ้น ผ้าปุมที่มีสีและลวดลายเด่น ๆ ได้แก่

- ผ้าลายพระตะบอง เป็นลายที่ตั้งตามชื่อเมืองพระตะบอง ประเทศเขมร ลักษณะของลายเป็นกรอบรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน มีลายสีดอกสีก้านอยู่ตรงกลาง นอกกรอบสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนล้อมรอบด้วยขอเครือ

- ผ้าลายช้าง มีลักษณะเป็นรูปช้างยืนหรือหมอบ หันหน้าเข้าหากันเป็นคู่ ๆ ทั้งนี้เกิดจากการค้นไหมเพื่อมัดลาย

- ผ้าลายม้า มีลักษณะเป็นรูปม้ายืนคล้ายลายช้าง

- ผ้าลายนกยูง มีลักษณะเป็นรูปนกยูงรำแพนยืนหันหน้าเข้าหากันคล้ายลายช้าง

- ผ้าลายไก่ มีลักษณะเป็นรูปไก่ยืนหันหน้าออกจากกัน

นอกจากนี้ยังมีลายผ้าที่นิยมทอใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ ลายนก ลายพญานาค ลายพนมเปญ ลายรัญลุสัจ

๓. ลายผสมเป็นลายที่เกิดจากการทอเส้นพุ่งย้อมสีและมัดย้อม สันกันจนเต็มผืน เรียกว่า หมี่คั่น เช่น

- ลายหมี่โฮล ผ้าโฮลเป็นผ้าที่เน้นสีสันและลวดลายให้ดูเด่นสะดุดตา มีลักษณะคล้ายใบไผ่ เป็นลายรีวขนาดกว้างประมาณครึ่งนิ้ว คล้ายก้านใบไผ่สลับกับลายมัดหมี่ที่คล้ายใบไผ่

- ลายอัมปรม มีลักษณะเป็นลวดลายตารางเล็ก ๆ ตรงกลางมีจุดประสีขาวลอยเด่นบนพื้นสีน้ำตาลแดง ซึ่งเกิดจากการมัดเส้นยืนและเส้นพุ่งเป็นก่า เว้นระยะห่างกันประมาณครึ่งเซนติเมตร แล้วย้อมด้วยสีน้ำตาลอมแดง ชาวสุรินทร์เรียกไหมที่ย้อมนี้ว่าสีกรากหรือสีกรา การผลิตผ้าลายอัมปรมนี้เป็นกรรมวิธีที่ยุ่งยาก เพื่อจากต้องมัดหมี่เส้นยืน และยังต้องใช้ทักษะความชำนาญในการดึงเส้นพุ่งและเส้นยืนให้สัมผัสกันตรงระยะและช่องไฟ เพื่อให้เส้นไหมติดกันเป็นรูปเครื่องหมายกากบาท ผ้าชนิดนี้มีผลิตที่จังหวัดสุรินทร์เพียงจังหวัดเดียวในประเทศไทย

^{๔๔}สัมภาษณ์ นางบัวลา แยมศรี, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์, ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐.

- ลายโคม มีลักษณะคล้ายเปลวเทียนที่เป็นเปลวรอบนอกกรอบใน มีจำนวนเลขเพื่อบอกจำนวนที่ค้นลายมัดย้อม ลายโคมนี้นี้จัดเป็นลายพื้นฐานที่สามารถนำไปดัดแปลงให้มีขนาดเล็กลงหรือใหญ่ขึ้นได้ มีชื่อเรียกตามขนาด เช่น โคมห้า โคมเจ็ด โคมเก้า

- ลายขอ มีลักษณะคล้ายตะขอ ออกแบบลายตามอย่างตะขอที่ใช้ยึดเกาะสิ่งของเครื่องใช้ในบ้าน มีการออกแบบเป็นลายขอเดี่ยว ๆ เรียงกันไปเต็มผืนผ้า หรือเรียงต่อ ๆ กันเรียกว่า ขอเครือ

- ลายฉลุหรือลายลูกแก้ว มีลักษณะคล้ายลูกแก้วอยู่กลางรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนขนาดเล็ก เป็นผ้าไหมที่ทอยกดอกในตัว แต่เดิมนิยมใช้สีขาวและสีดำ โดยทอเสร็จแล้วจึงนำไปย้อม ต่อมา มีการมัดย้อมแล้วนำไปทอ การยกดอกนี้มีหลากหลายด้วยกัน เช่น ลายดอกแก้วหรือลูกแก้ว ลายดอกจันทร์ ลายดอกพิกุล

เนื่องจากลักษณะของผ้าไหมสุรินทร์เป็นศิลปกรรมสิ่งทอที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น โดยเฉพาะในด้านความประณีตในการผลิตลวดลาย ทำให้ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์เป็นผ้าไหมที่ได้รับการยอมรับ มีชื่อเสียงกว้างไกลทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งด้านการทอ คุณภาพของเส้นไหม ซึ่งเป็นไหมไทยพื้นเมือง ผ่านการสาวฟอก ย้อม และออกแบบเป็นลวดลายสีล้วนสวยงามรวมทั้งมีการนำลายโบราณมาประยุกต์เข้ากับแนวโน้ม ปัจจุบันผู้ประกอบการที่ได้รับการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ประเภทผ้าทอ จำแนก รวม ๑๒๙ ผลิตภัณฑ์/กลุ่ม^{๔๙}

คุณลักษณะด้านการตลาดเป็นการนำผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ที่มีคุณภาพจำหน่ายในตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศ โดยมากเป็นผู้ผลิตในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ บ้านท่าสว่าง อำเภอเขวาสินรินทร์ บ้านเขวาสินรินทร์ ส่วนผู้ผลิตในอำเภออื่น ๆ หรือหมู่บ้านที่ผลิตผ้าไหมจำนวนน้อยมีการนำผ้าไหมบางส่วนส่งมาจำหน่ายที่บ้านท่าสว่าง และบ้านเขวาสินรินทร์ นอกจากนั้นได้นำผ้าไหมไปจำหน่ายในตลาดท้องถิ่น ได้แก่ ภายในหมู่บ้านโดยประชาชนในท้องถิ่นนิยมซื้อไปใช้ประกอบพิธีกรรมตามประเพณี เช่น ประเพณีแต่งงาน ประเพณีบุญบั้งไฟ การแสดงพื้นบ้าน เป็นต้น^{๕๐} ในบางครั้งมีการสั่งซื้อผ้าไหมจากผู้อยู่ต่างถิ่นที่มาร่วมงานกฐิน ผ้าป่า หรือสั่งซื้อผ้าไหมล่วงหน้า ส่วนมากจะเป็นคณะกรรมการกฐินหรือคณะกรรมการผ้าป่า และบางหมู่บ้านผู้ผลิตบางรายทำหน้าที่รวบรวมผ้าไหมสู่ตลาดจำหน่ายยังตลาดนัดในจังหวัดและงานแสดงสินค้าที่หน่วยงานภาครัฐจัดขึ้นและรายได้จากการตลาดจะอยู่ในรูปเงินสดและรูปแบบการสะสมผ้าไหมมอบให้ลูกหลานหรือแขกผู้มาเยือน รายจากการประมาณการของผู้ผลิตผ้าไหมส่วนมากอยู่ระหว่าง ๒๐,๐๐๐ ถึง ๔๐,๐๐๐ บาท/ปี รายได้ลักษณะนี้ผู้ผลิตไม่เน้นการผลิตผ้าไหมสู่ตลาด แต่ผู้ผลิตที่เน้นการผลิตและนำผ้าไหมสู่ตลาด มีรายได้ประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๕๐๐,๐๐๐ บาท การทำการตลาดในวิธีการต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ทำให้จังหวัดสุรินทร์มีรายได้จากการจำหน่ายผ้า

^{๔๙}สัมภาษณ์ นายพิชัย เชื้องาม, ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดสุรินทร์, ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๕๐}สัมภาษณ์ นางอรุณรัตน์ ชิงชนะ, รักษาการแทนพัฒนาการจังหวัดสุรินทร์, ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐.

ไหมสูงใกล้เคียงกับมูลค่าจำหน่ายสินค้าโอท็อป ซึ่งจากสรุปข้อมูลจังหวัดสุรินทร์ปี ๒๕๕๕ ยอดจำหน่ายผ้าไหมปีงบประมาณ ๒๕๕๔ มียอด ๔๑๘.๑๙ ล้านบาท^{๕๑}

คุณลักษณะของผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์มีความสวยงามและประณีต พร้อมกับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มีช่องทางจัดจำหน่ายหลายช่องทาง คุณลักษณะเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการ ดังนี้

๑. ส่วนราชการ ประกอบด้วย

๑.๑ ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ (จังหวัดสุรินทร์) ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองจังหวัดสุรินทร์ ภายในประกอบด้วยโรงเรือนเลี้ยงไหมพิพิธภัณฑ์ผ้าไหม ห้องประชุม ที่พัก ทางเดินที่ กิจกรรมภายในศูนย์ฯมีตั้งแต่ชมขบวนการเลี้ยงหนอนไหมระยะฟักไข่ ไปจนถึงเป็นตัวหนอนไหมทอรังชมการสาธิตการสาวไหม การย้อมไหมจากสีธรรมชาติและการทอผ้าตลอดจนชมแปลงสาธิตการปลูกหม่อนต้นแบบ

๑.๒ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุรินทร์ เป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมผ้าลายเอกลักษณ์มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ไหม มีการดำเนินการโครงการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ สร้างความได้เปรียบทางการตลาดให้กับกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการในพื้นที่ โดยส่งเสริมให้ผู้ประกอบการได้เข้าร่วมการคัดสรร OTOP และจัดงานแสดงสินค้าให้แก่ผู้ผลิตสินค้าชุมชนรวมถึงผู้ผลิตผ้าไหมสุรินทร์ด้วย

๑.๓ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์มีบทบาทหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำด้านการรักษาพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

๑.๔ กระทรวงพาณิชย์ ดูแลด้านนโยบายการค้าทั้งในและต่างประเทศ มาตรการด้านการค้า ภายใต้ข้อตกลง และการคุ้มครองสินค้าเกษตร รวมทั้งดูแลเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา การจดสิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่างๆ ตลอดจนประชาสัมพันธ์และขยายตลาดให้แก่ผลิตภัณฑ์ไหมไทย

๑.๕ กระทรวงการคลัง กำกับดูแลนโยบายด้านภาษีการนำเข้า-ส่งออก การควบคุม และปราบปรามการลักลอบนำเข้าเส้นไหม ผ้าไหม และผลิตภัณฑ์ ตลอดจนสนับสนุนการจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกร

๑.๖ กระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มสร้างบุคลากรรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพเฉพาะด้าน สำหรับการพัฒนาอาชีพหม่อนไหม

๑.๗ กระทรวงวัฒนธรรม ปลูกฝังและกระตุ้นให้คนในชาติรักและนิยมใช้ผ้าไทย ให้เห็นคุณค่าของผ้าไหมไทย ซึ่งเป็นสมบัติของแผ่นดินที่ควรสืบสานและอนุรักษ์ไว้ตลอดไป

^{๕๑}สัมภาษณ์ นายวัชรกร ไสงาม, พาณิชย์จังหวัดสุรินทร์, ๒๗ กันยายน ๒๕๖๐.

๒. ภาคเอกชน

๒.๑ องค์กรในประเทศ ได้แก่ สมาคมไหมไทย ดำเนินการพัฒนา การผลิตและการค้าไหม และผลิตภัณฑ์ในเชิงธุรกิจ ประสานงานพร้อมกับภาครัฐเพื่อพัฒนา การตลาด

๒.๒ องค์กรระหว่างประเทศ สนับสนุนเทคโนโลยีในการพัฒนา อาชีพ

๒.๓ สถาบันเกษตรกร เกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม สาวเส้นไหมและทอผ้า มีการรวมตัวเป็นสถาบันเกษตรกรไม่มาก และยังไม่สามารถบริหารงานในเชิง ธุรกิจได้เอง เนื่องจากขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการ และเงินทุน

๒.๔ คณะกรรมการหม่อนไหมแห่งชาติ กำกับดูแลดำเนินการ เกี่ยวกับหม่อนไหม โดยมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นกรรมการ และ เลขานุการ^{๕๒}

๔.๑.๓ สรุปสภาพการประกอบการของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์

ในส่วนของสรุปสภาพการประกอบการของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์ (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์) ประกอบด้วยเนื้อหาที่สำคัญ คือ ข้อมูลพื้นฐานการดำเนินธุรกิจ ของผู้ประกอบการไหม การประเมินความสามารถของผู้ประกอบการไหม ปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข โดยมีรายละเอียดการสรุปผลดังนี้

๑. ข้อมูลพื้นฐานการดำเนินธุรกิจผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์ ข้อมูล พื้นฐานการดำเนินธุรกิจในการรวบรวมมีดังนี้

๑.๑ การใช้เครื่องมือผลิตสินค้าแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความต้องการผลผลิต ของผู้ประกอบการ เช่น ผู้ประกอบการที่ต้องการผลผลิตจำนวนมากในเวลารวดเร็ว จะใช้เครื่องมือ แบบมอเตอร์ในการผลิตสินค้า ซึ่งเครื่องมือแบบมอเตอร์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีราคาแพง ส่วนมาก ใช้อยู่ในสถานประกอบการรายใหญ่ในอำเภอปักธงชัยเพียงไม่กี่ราย เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่มีราคา แพง และเครื่องมือแบบมอเตอร์ที่นิยมใช้กระจายอยู่ในอำเภอปักธงชัยตามสถานประกอบการขนาด เล็ก เป็นเครื่องจักรที่ใช้ก่อด้าย ส่วนผู้ประกอบการที่ต้องการผลผลิตมีคุณภาพ มีความสวยงามมี คุณค่า มีการผสมผสานวัฒนธรรมผ้าไหมเข้ากับผลิตภัณฑ์ จะใช้เครื่องจักรแบบใช้แรงคน เครื่องจักร แบบใช้แรงคนมีประจำอยู่ทุกสถานประกอบการ เป็นเพราะเครื่องมือที่ใช้เป็นเทคโนโลยีที่ไม่ซับซ้อน ใช้งานง่าย ตรงต่อประสบการณ์ของผู้ใช้ที่มีการสั่งสอนสืบทอดการใช้เครื่องมือเหล่านั้นมาเป็นเวลานาน อีกทั้งเครื่องมือมีราคาไม่แพง วัสดุอุปกรณ์หาได้ง่ายในท้องถิ่น และเครื่องมือที่ใช้แรงคนยังมีการใช้ที่ แตกต่างกัน คือ เครื่องทอผ้าแบบกี่ และกี่กระตุก

๑.๒ กำลังการผลิตของผู้ประกอบการไหมแต่ละสถานประกอบการมีกำลัง การผลิตที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับเครื่องมือที่ใช้ในการผลิต ผู้ประกอบการที่ใช้เครื่องจักรช่วยในการผลิต

^{๕๒}สัมภาษณ์ นายสมพร ปองไว้ , หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์, ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐.

สินค้าได้ปริมาณมากด้วยระยะเวลาที่รวดเร็ว ส่วนผู้ประกอบการที่ใช้เครื่องมือในการผลิตแบบใช้แรงคนขึ้นอยู่กับจำนวนคนของแต่ละสถานประกอบการ อนึ่งกำลังการผลิตของผู้ประกอบการมีใช้ประจำอยู่ภายในสถานประกอบการ หากมีการกระจายกำลังการผลิตเข้าสู่ชุมชน ผู้ประกอบการที่มีเครือข่ายมากจะสามารถผลิตสินค้าได้มาก และกำลังการผลิตของเครือข่ายยังมีความไม่แน่นอนในการผลิตขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของแต่ละเครือข่าย เช่น บางเครือข่ายมีปัจจัยการผลิตเพียงพอจะสามารถให้ผลผลิตสูงตรงต่อเวลา บางเครือข่ายมีปัจจัยการผลิตไม่เพียงพอ ขาดแรงงาน ขาดน้ำเป็นช่วงเทศกาล ฤดูทำนา มีงานประเพณีในชุมชน กำลังการผลิตจะลดลง เป็นต้น ทำให้ได้ผลผลิตน้อย ไม่ตรงต่อเวลา จำนวนของผลผลิตต่อเดือนไม่แน่นอน

๑.๓ ผลผลิตของผู้ประกอบการใหม่ที่สำคัญมี ๓ รูปแบบ คือ ผลผลิตที่เป็นเส้นไหมมีความแตกต่างกับกระบวนการผลิต เช่น ตัวไหมที่กินไบมันสำปะหลังจะให้ผลผลิตที่แตกต่างกับตัวไหมที่กินไบหม่อน เป็นต้น ผลผลิตที่เป็นผ้าไหมโดยมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับเครื่องมือ เทคนิค ประสบการณ์ของผู้ผลิต และผลผลิตจากการแปรรูป ซึ่งมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับจินตนาการและความต้องการของผู้ซื้อ

๑.๔ จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตของผู้ประกอบการใหม่มีจำนวนแรงงานที่แตกต่างกัน จำนวนแรงงานที่แตกต่างกันของผู้ประกอบการเกิดจากการใช้เครื่องมือในการผลิตสินค้า ผู้ประกอบการที่ใช้เครื่องมือแบบมอเตอร์ในสายงานการผลิตสินค้า จำนวนแรงงานจะมีน้อยโดยแรงงาน ๑ คน สามารถควบคุมเครื่องมือ ๒ – ๓ เครื่อง และเครื่องมือเหล่านั้นสามารถทดแทนแรงงานคนได้เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการลดจำนวนของแรงงานลง ส่วนผู้ประกอบการที่ใช้แรงงานคนหากมีสมาชิกในเครือข่ายมาก จะสามารถกระจายฐานการผลิตเข้าสู่ชุมชนได้มากเนื่องจากผู้ประกอบการมีความไม่แน่นอนในเรื่องของแรงงาน แรงงานที่ทำการผลิตจะเป็นผู้สูงอายุในชุมชน ทำการผลิตสินค้าเป็นอาชีพเสริมเท่านั้น ผู้ประกอบการจึงกระจายวัตถุดิบให้สมาชิกในเครือข่ายของตนช่วยในการผลิตสินค้า เมื่อผลิตเสร็จแล้วจะนำมาส่งให้ผู้ประกอบการที่เป็นประธานเครือข่าย ผู้ประกอบการกับแรงงานจะเป็นเครือข่ายกันโดยธรรมชาติไม่มีโครงสร้าง แต่มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ให้ความสนับสนุนเกื้อกูลกัน ทั้งวัตถุดิบและอื่น ๆ ตามโอกาส ดังนั้น จำนวนแรงงานการผลิตจึงมีจำนวนที่แตกต่างกันและมีจำนวนที่ไม่แน่นอนกระจายอยู่ในชุมชนต่างๆ

๑.๕ เงินทุนหมุนเวียนในปัจจุบันของผู้ประกอบการใหม่ มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสถานประกอบการ หากเป็นสถานประกอบการขนาดเล็กจะมีเงินทุนหมุนเวียนตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ - ๓๐๐,๐๐๐ บาท หากเป็นสถานประกอบการขนาดใหญ่จะมีเงินทุนหมุนเวียนตั้งแต่ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป การได้มาซึ่งเงินทุนหมุนเวียนของผู้ประกอบการใหม่ ในภาพรวมได้มาจาก ๓ แหล่ง คือ การระดมทุนของสมาชิก การสนับสนุนของหน่วยงานรัฐ และกู้จาก SME ที่ให้การสนับสนุน

๑.๖ รายได้ต่อเดือนของผู้ประกอบการใหม่ มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับกำลังการผลิต รายได้ต่ำสุดอยู่ที่ประมาณ ๒,๐๐๐ บาทต่อเดือน รายได้สูงสุดอยู่ที่ประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทต่อเดือนและอาจสูงกว่า ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี

๒. ภาพรวมผลการประเมินความสามารถของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์

การประเมินความสามารถของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ (นครราชสีมาชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์) ภาพรวมมีดังนี้

๒.๑ ด้านบริบทการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจ ในภาพรวมมีบริบทของการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจไม่แตกต่างกันมาก เนื่องจากผู้ประกอบการมีความสามารถในการดำเนินธุรกิจอุตสาหกรรมไหมได้ด้วยตนเอง และดำเนินธุรกิจแบบครบวงจรตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ หากแต่ผลิตผลของผู้ประกอบการไหมไหมเป็นผลิตผลเบื้องต้นมีลักษณะคล้ายกัน มีการใช้เทคโนโลยีและเทคนิคการผลิตที่ไม่ซับซ้อน มีการเพิ่มเติมพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีเทคนิควิธีการผลิตที่ซับซ้อน แต่ก็มีจำนวนน้อย ไม่มีการเผยแพร่เทคนิคเหล่านั้นแก่สมาชิกท่านอื่น ๆ มีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไหมให้แก่ผู้รับซื้อคนกลางซึ่งอยู่ต่างถิ่น และในท้องถิ่น อีกทั้งยังมีการจำหน่ายโดยการออกร้านโชว์สินค้าในงานแสดงสินค้าที่รัฐให้การสนับสนุน เมื่อผู้ประกอบการไหมมีการปรับเทคนิคการผลิต ทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ของตนมีความโดดเด่นทำให้มีช่องทางการจำหน่ายเพิ่มขึ้น ทำให้เพิ่มมูลค่าแก่ผลิตภัณฑ์ช่วยลดคู่แข่งทางการค้า เพราะผลิตภัณฑ์เหล่านั้นมีอยู่เฉพาะที่ ผู้ผลิตสินค้าสามารถกำหนดราคาสินค้า สร้างตลาด เลือกที่จะผลิตหรือจำหน่ายให้แก่ลูกค้าได้ด้วยตนเองส่วนผู้ที่มีเทคโนโลยีที่เป็นเครื่องจักรทันสมัยผลิตได้รวดเร็ว มีทุนหมุนเวียนมากพอ ทำให้มีช่องทางการจำหน่ายหลายช่องทาง ทั้งจำหน่ายปลีกและส่ง

๒.๒ ด้านความเชื่อมโยงและความร่วมมือภายในผู้ประกอบการไหม ที่ผ่านมา มีการประชุมและทำกิจกรรมร่วมกันโดยการสนับสนุนของหน่วยงานรัฐในระดับจังหวัด ส่วนการประชุมย่อยในระดับพื้นที่มีการประชุมทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องตามสภาพของแต่ละพื้นที่ โดยพึ่งพาแกนนำกลุ่มเป็นหลัก การนำหลักธรรมอุปทานิยธรรมมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการประชุมร่วมกันไม่ปรากฏการณ์นำข้อหลักธรรมมาเป็นเกณฑ์ในการสร้างความร่วมมือภายในกลุ่มผู้ประกอบการไหม การประชุมเกิดจากการขับเคลื่อนของหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและผลักดันให้เกิดการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้กระบวนการรวมกลุ่มและความร่วมมือ ทั้งนี้ภาครัฐและผู้ประกอบการไหมต่างมีความคิดเห็นร่วมกัน การประชุมเป็นกลไกสำคัญที่นำไปสู่การสร้างอำนาจต่อรองต่าง ๆ ให้แก่ผู้ประกอบการซึ่งตรงกับหลักอุปทานิยธรรม ดังนี้

๑. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์
๒. พร้อมเพรียงกันประชุม
๓. ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้
๔. ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ในชนชาววัชชี เคารพนับถือท่านเหล่านั้น เห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันควรรับฟัง
๕. บรรดาภุคสรวิฑูรย์ทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหง หรืออดคร่ำขื่นใจ
๖. เคารพสักการะบูชาเจดีย์
๗. จัดให้ความอารักขา ค้ำครอง ป้องกัน อันชอบธรรมแก่พระอรหันต์

การดำเนินการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการรวมกลุ่มและจัดให้มีการประชุมต่อเนื่องตรงตามหลักธรรมที่ปรากฏในพระพุทธศาสนา เพียงไม่ตรงตามหลักการที่ปรากฏในพระไตรปิฎกมีการปรับประยุกต์ตามสภาพการดำเนินการ สำหรับการเน้นให้เกิดการประชุมผู้ให้ทุนจะคัดชื่อผู้ประกอบการออกจากการสนับสนุน กลุ่มผู้ประกอบการจะตัดออกจากการเป็นสมาชิกหากขาดการมีส่วนร่วมในการประชุม และการดำเนินกิจกรรมตามหลักอปริหานิยธรรมให้เกิดการสร้าง ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของกลุ่มผู้ประกอบการไม้นครชัยบุรินทร์ มีดังนี้

๑. การประชุมเพื่อให้เกิดการรวมกลุ่ม บางกลุ่มเริ่มการประชุมเพื่อสร้างกลุ่ม โดยการขับเคลื่อนและส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ เป็นต้น การรวมกลุ่มหรือรับรองการมีตัวตนของการมีตัวตนของสมาชิกกลุ่มอาศัยการจัดประชุมให้เกิดการรวมกลุ่มและทำกิจกรรมร่วมกัน

๒. การพัฒนาแนวปฏิบัติของกลุ่ม พัฒนาผลิตภัณฑ์หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องดำเนินการร่วมกัน จัดให้มีการประชุมกันอย่างต่อเนื่องและกำหนดแนวปฏิบัติเป็นมติดังกล่าว สำหรับกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชนการกำหนดแนวปฏิบัติหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม ชี้แจงระเบียบ กฎข้อบังคับของกลุ่มภายใต้แนวปฏิบัติที่หน่วยงานภาครัฐนำมาเสนอต่อสมาชิกกลุ่ม ทั้งสองแนวปฏิบัติอาศัยการประชุมอย่างต่อเนื่องและปฏิบัติตามมติที่ประชุมซึ่งตรงกับหลักอปริหานิยธรรมข้อที่ว่าด้วยหมั่นประชุมกันเนื่องนิย และพร้อมเพรียงกันประชุม

๓. การปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มผู้ประกอบการจะได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มให้เข้าร่วมการฝึกอบรม การชี้แจงจากกลุ่มแกนนำที่ผ่านการอบรม การสนับสนุนองค์ความรู้แนวปฏิบัติที่ดีจากหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน โดยเฉพาะเทคนิคการปฏิบัติกรอย่างต่อเนื่อง สำหรับแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่สมาชิกปฏิบัติตามเกิดจากการรับทราบแนวปฏิบัติระเบียบข้อบังคับที่ถูกกำหนดขึ้นและชี้แจงจากหน่วยงานที่สนับสนุน หากเกิดข้อขัดแย้งสมาชิกกลุ่มจะนำเข้าสู่การประชุมกลุ่มเพื่อกำหนดแนวปฏิบัติที่รับทราบไปในแนวทางเดียวกัน สอดคล้องกับหลักอปริหานิยธรรมข้อที่ว่าด้วยไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้

๔. การเกิดข้อขัดแย้งและข้อคิดเห็นที่แตกต่างระหว่างดำเนินกิจกรรมร่วมกันของผู้ประกอบการอาจได้รับคำชี้แนะจากผู้ให้การสนับสนุนหรือสมาชิกที่เป็นกลุ่มแกนนำบางกลุ่มมีการปรับตัวและทบทวนแนวปฏิบัติที่ครอบคลุมถึงการแก้ไขระเบียบข้อบังคับของกลุ่มภายใต้การประชุมร่วมและลงมติร่วมกัน อีกทั้งสมาชิกบางท่านไม่สามารถปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ตกลงร่วมกันนำไปสู่การจัดตั้งกลุ่มใหม่ การกำจัดข้อขัดแย้งและข้อคิดเห็นต่างและสร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิกเกิดจากการประชุมกำหนดแนวปฏิบัติ ระเบียบ ร่วมกัน สอดคล้องกับหลักอปริหานิยธรรมข้อที่ว่าด้วยท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ในชนชาววัชชี เคารพนับถือท่านเหล่านั้น เห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันควรรับฟัง จากหลักธรรมนี้แสดงให้เห็นพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มที่เน้นการรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกันทำให้ลดความขัดแย้งและยอมรับถ้อยคำแนวปฏิบัติที่ดีของสมาชิก

๕. การสนับสนุนสมาชิกกลุ่มเกิดจากการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้รับกระจายไปสู่สมาชิกกลุ่มในรูปแบบของการออกร้าน การให้คำแนะนำในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การรับฝากผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายทั้งนี้เพราะการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ บางครั้งก่อให้เกิดการเพิ่มทุนและค่าใช้จ่าย เช่น การนำผ้าไหมไปจำหน่ายต่างถิ่น สมาชิกกลุ่มบางท่านไม่สามารถรับภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทางการพึ่งพา กันและกันและการแบ่งปันผลประโยชน์โดยวิธีการรับฝากสินค้าไปจำหน่ายช่วยให้เกิดการกระจายสินค้า และการพึ่งพิงกันและกัน เป็นต้น การช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มที่อ่อนแอกว่าให้มีกำลังในการพึ่งพาตนเอง และผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่สู่ตลาดคล้ายกับบรรดาอุตสาหกรรมทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยมีถูกข่มเหง หรือฉูด คร่าขึ้นใจ

๖. การเคารพสิทธิการบูชาเจดีย์ เป็นลักษณะของผู้ประกอบการใหม่จะให้ความสำคัญเคารพต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ถ่ายทอดความรู้และการพัฒนาศักยภาพซึ่งรวมไปถึงเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เข้ามาสนับสนุน โดยจะให้การยอมรับและเทิดทูนอย่างต่อเนื่อง

๗. การจัดให้ความอารักขา คุ่มครอง ป้องกัน อันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ เป็นคุณลักษณะและแนวปฏิบัติของผู้ประกอบการใหม่โดยดำเนินกิจกรรมการผลิต ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับไหมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์การผลิตผ้าไหมอย่างต่อเนื่อง แม้บางกลุ่ม บางรายจะผลิตเพื่อเป็นมรดกส่งมอบแก่ลูกหลาน เช่น ผ้าไหมลายน้ำไหลอายุ ๑๐๐ ปี บ้านแม่วิไล ที่บ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิที่ทอดสืบทอดเป็นมรดกมาจนถึงปัจจุบัน เป็นต้น

การจัดประชุมและดำเนินกิจกรรมตามหลักอุปทานนิยมของกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ก่อให้เกิดกลุ่มเครือข่ายผู้ประกอบการใหม่ในนามคลัสเตอร์โดยมีกิจกรรมเชื่อมโยงกันทุกระดับตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ถึงปลายน้ำ หากแต่ขาดสถานที่โครงสร้างพื้นฐาน ห้องปฏิบัติการฐานข้อมูลที่เป็นกลไกสนับสนุนให้เกิดการเชื่อมโยงในคลัสเตอร์มีความถี่ขึ้น และทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ลดการพึ่งพาหน่วยงานรัฐ จากการขาดแคลนกลไกดังกล่าว ทำให้กิจกรรมที่เข้าร่วมกันในระดับจังหวัดของคลัสเตอร์ เป็นการรวมกลุ่มกันแสดงสินค้ามากกว่าการทำกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกัน กลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการเชื่อมโยงและร่วมมือภายในคลัสเตอร์ยังคงเป็นหน่วยงานของรัฐ

๒.๓ ด้านเงื่อนไขของปัจจัยการผลิต ปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นปัจจัยในการผลิตต้องพึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศ โดยผ่านพ่อค้าคนกลางทำให้วัตถุดิบเหล่านั้นมีราคาแพง โดยเฉพาะจังหวัดที่มีระยะทางขนส่งไกล วัตถุดิบที่เป็นชนิดเดียวกัน คุณภาพเดียวกัน บริษัทจัดจำหน่ายเป็นบริษัทเดียวกัน แต่ราคาที่จำหน่ายให้แก่ผู้ประกอบการใหม่มีราคาต่างกัน ประมาณ ๒๐๐ บาทต่อเส้นไหม ๑ กิโลกรัม อีกทั้งวัตถุดิบเหล่านั้นยังมีแนวโน้มที่ราคาจะสูงขึ้น วัตถุดิบพื้นบ้านที่เป็นเส้นไหม ผ้าไหม ขาดแคลนไม่เพียงพอต่อความต้องการ เป็นเพราะมีการผลิตจำหน่ายให้พ่อค้าคนกลางในปริมาณมาก อีกสาเหตุหนึ่งที่เป็นเหตุให้วัตถุดิบขาดแคลนเป็นเพราะพื้นที่ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมลดลง ชาวบ้านในพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ ซึ่งผลตอบแทนดีกว่าการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ทรัพยากรบุคคลที่ทำหน้าที่ผลิตสินค้า มีจำนวนน้อยลงเป็นเพราะแรงงานเหล่านั้นหันไปประกอบกิจการอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไหม

๒.๔ การดำเนินธุรกิจอุตสาหกรรมใหม่ของผู้ประกอบการใหม่มีการใช้
เครื่องมือแบบแรงงานคนมากกว่าการใช้เครื่องจักรที่ทันสมัย ผลผลิตจึงมีความแตกต่างกัน ลูกค้าให้
ความสำคัญต่อคุณภาพของสินค้าแต่ไม่สามารถซื้อได้ในราคาสูง นวัตกรรมและโอกาสทางการตลาด
จึงไม่เกิดขึ้น

๔.๑.๔ การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีนทร์

จากข้อเท็จจริงสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ผู้ประกอบการ
ใหม่นครชัยบุรีนทร์มีการพัฒนาความรู้ ทักษะ อุปนิสัยในการทำงานที่มีต่อของผู้ประกอบการใหม่
ดังนี้

๔.๑.๔.๑ การพัฒนาความรู้ผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีนทร์

การพัฒนาองค์ความรู้ในการผลิตสินค้าและบริการของกลุ่มผู้ประกอบการ
ใหม่นครชัยบุรีนทร์ จากการสัมภาษณ์ เป็นการศึกษาถึงการนำเอาความรู้ และความเข้าใจในการ
ทำงานร่วมกันของปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ ซึ่งกระจุกกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือ
ในเอกสารมาเก็บรวบรวมและเรียบเรียงเพื่อเป็นประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการให้สามารถเข้าถึง
ความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ ตลอดจนพัฒนาระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้ผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีนทร์มีความสามารถในการแข่งขัน
สูงสุด^{๔๓}

๑) การสร้างสมองค์ความรู้ เป็นกระบวนการนำองค์ความรู้ที่ได้รับมา
จากแหล่งต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกกลุ่มของผู้ประกอบการมาสร้างสมเก็บไว้กับตนเองผ่านวงจร
การเรียนรู้ (knowledge spiral) อันได้แก่ การถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์
จากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคล หรือให้กับผู้ประกอบการรายใหม่ ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีการแปลงความรู้
ของตนเองให้เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อระบบของผู้ประกอบการ^{๔๔} จากนั้นเป็นการนำเอาความรู้ที่
แปลงแล้วมาจัดเรียงและรวบรวมให้เป็นระบบ และนำเอาความรู้ที่มีอยู่ภายนอกกลับเข้ามาสู่ตัวบุคคล
และจัดการต่อยอดจากความรู้เดิม ไม่ว่าจะจากภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือจากหน่วยงานภาครัฐหรือ
ภาคเอกชนที่เข้ามาถ่ายทอดความรู้ เพื่อเกิดประโยชน์แก่ผู้ประกอบการใหม่ ผู้ให้ข้อมูลมีการปฏิบัติใน
การสร้างสมองค์ความรู้ มีการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ให้กับเพื่อนร่วมงาน ทั้งนี้
อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบการใหม่ในแต่ละพื้นที่มีความสนิทสนมเป็นกันเอง ทำให้การสนทนา
แลกเปลี่ยนความรู้แบบไม่เป็นทางการมีอยู่เสมอ ซึ่งวัฒนธรรมแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์
ระหว่างกันในกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ย่อมเอื้ออำนวยให้เกิดการสร้างสมองค์ความรู้ในองค์กรได้
อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการสัมภาษณ์อุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา กล่าวไว้ว่า การ
จัดการความรู้เกี่ยวข้องกับการแบ่งปันความรู้ (knowledge sharing) ถ้าไม่มีการแบ่งปันความรู้ความ
พยายามในการจัดการความรู้จะไม่ประสบผลสำเร็จด้วยเหตุนี้พฤติกรรมภายในผู้ประกอบการใหม่กับ

^{๔๓} สัมภาษณ์ นางอัจฉรา เคียงวิมลรัตน์, พัฒนาการจังหวัดนครราชสีมา, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๔๔} สัมภาษณ์ นางอาทิตยา สิริมิชชาดากุล, ประธานผู้ประกอบการใหม่ จังหวัดนครราชสีมา,
๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

วัฒนธรรมพลวัตและวิถีปฏิบัติของคนในองค์กรจึงมีผลต่อการแบ่งปันความรู้และมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการความรู้ นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ระบุว่า มีการนำความรู้จากที่ได้รับจากเพื่อนร่วมงานเข้ามาประยุกต์ใช้ในงานที่ปฏิบัติเพื่อพัฒนาสินค้าหรือบริการของงานที่ทำ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวถือเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญของวงรอบการเรียนรู้เนื่องจากก่อให้เกิดข้อมูลค่าเพิ่มให้กับผู้ประกอบการใหม่ และกลุ่มผู้ประกอบการใหม่^{๕๕} หากมีการนำองค์ความรู้ที่ได้มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมานอกจากนี้ผู้ประกอบการใหม่ที่ให้สัมภาษณ์ ระบุว่า ได้รับข้อมูลจากภายในและภายนอกกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ ไม่ว่าจะเป็น ผู้ผลิต กระบวนการทำงาน หุ่นยนต์ คู่แข่งรวมถึงข่าวสารต่าง ๆ ทางธุรกิจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ มีการแลกเปลี่ยนวัตถุดิบ แลกเปลี่ยนข่าวสารถ่ายทอดความรู้ เช่น การย้อมผ้าโดยใช้สีธรรมชาติ การมัดหมี่ เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้รับข่าวสารข้อมูลทางธุรกิจระหว่างกันผ่านการพบปะพูดคุย การประชุม ตลอดจนทางเว็บไซต์ของกลุ่มผู้ประกอบการ ซึ่งเอื้อให้การแลกเปลี่ยนข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว^{๕๖} นอกจากนี้กลุ่มผู้ประกอบการใหม่ ยังมีการจัดทำฐานข้อมูลลูกค้าซึ่งเป็นการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่มาดำเนินการจัดอบรมให้รู้จักวิธีการจัดทำฐานข้อมูลลูกค้า ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้า รูปแบบการรับบริการ ตลอดจนคำแนะนำจากลูกค้า เพื่อนำมาเป็ฐานข้อมูลสำหรับการพัฒนาการผลิต การส่งเสริมการขาย รวมไปถึงการบริการลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น^{๕๗} สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของอุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์ กล่าวว่า การแบ่งปันและนำองค์ความรู้จากภายนอกไปสู่ผู้ประกอบการไว้ว่าผู้ประกอบการใหม่เกิดการเรียนรู้จากคำแนะนำ ความคิด การป้อนกลับ (feedback) จากลูกค้า ผู้ส่งมอบที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ใหม่ ๆ ความรู้ทางเทคนิคใหม่ ๆ การเข้าไปร่วมทีมทำงานกับลูกค้า ซึ่งนอกจากจะเป็นการเรียนรู้แล้ว ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นด้วย ซึ่งความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการใหม่กับลูกค้า ผู้จัดหาหรือแม้แต่คู่แข่งนั้น ได้ก่อให้เกิดแหล่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่มีการจัดทำ รูปภาพ (power point) เพื่อถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ให้กับเพื่อนร่วมงานอาจเนื่องมาจากการนำเสนอความรู้ผ่านงานนำเสนอแบบ power point ของผู้ประกอบการ โดยส่วนใหญ่เน้นมักเป็นวิธีที่นำไปใช้เฉพาะผู้ประกอบการบางรายเท่านั้น บางรายแทบไม่มีความจำ เป็นต้องใช้งาน^{๕๘} ส่วนใหญ่เป็นการถ่ายทอดผ่านการทำงานในแต่ละวัน จนเกิดเป็นประสบการณ์จริง ในตัวบุคคล ซึ่งรูปแบบการแชร์ประสบการณ์และความรู้ของงานเฉพาะ ถือเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นในองค์กร โดยอยู่ในรูปแบบของการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่เป็นความรู้เฉพาะที่อยู่ในตัวบุคคล (tacit knowledge) จาก

^{๕๕}สัมภาษณ์ นางสาวรัตน์ ช้างสัมปทาน, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๕๖}สัมภาษณ์, นางวันเพ็ญ สิงห์สุทธิ, ผู้ประกอบการใหม่ จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๕๗}สัมภาษณ์ นางมาลา วรรณพงษ์, ประธานผู้ประกอบการใหม่ จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๕๘}สัมภาษณ์ นายสมพร ปองไว้, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์, ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐.

บุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคล ซึ่งช่วยให้ผู้ประกอบการใหม่มีการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ โดยอาจอยู่ได้ทั้งในรูปของการใช้ภาษาในการสื่อ หรือไม่ใช้ภาษาในการสื่อก็ได้ ทั้งนี้กระบวนการดังกล่าวต้องอาศัยบรรยากาศที่เหมาะสม การจัดการที่ดีและมีการจูงใจ จึงจะช่วยให้เกิดการปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความรู้กันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ผู้ประกอบการจะนำความรู้ดังกล่าวมาก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ประกอบการใหม่ ผู้ประกอบการใหม่ จึงต้องสร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ให้เกิดขึ้นและเห็นจริงได้ซึ่งจะนำไปสู่ค่านิยมและเป็นวัฒนธรรมองค์กรในที่สุด มีการปฏิบัติในการสร้างสมองค์ความรู้^{๕๙} ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ได้รับองค์ความรู้จากทั้งภายในกลุ่มผู้ประกอบการและภายนอกกลุ่มผู้ประกอบการ โดยได้ถ่ายทอดแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ให้กับกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหม อีกทั้งได้มีการนำ องค์ความรู้จากที่ได้รับจากกลุ่มผู้ผลิตใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ในงานที่ปฏิบัติ ซึ่ง ประธานกลุ่มผู้ประกอบการใหม่จังหวัดนครราชสีมา กล่าวว่า ผู้ประกอบการใหม่ต้องวิเคราะห์ว่าในกลุ่มมีความรู้อะไรที่เป็นความรู้โดยนัยหรือความรู้ที่อยู่ในตัวบุคลากรว่ามีอะไรบ้าง และมีความรู้ที่ปรากฏอยู่กับผู้ประกอบการมาน้อยเพียงใด ซึ่งก็คือการตั้งคำถามกับผู้ประกอบการของตนเองว่า ผู้ประกอบการ มีการจัดเก็บความรู้อะไรบ้าง^{๖๐} บุคลากรแต่ละคนมีความสามารถและมีความเชี่ยวชาญอะไรบ้าง ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถนำความรู้ที่มีอยู่มาจัดหมวดหมู่เพื่อความเป็นระเบียบและง่ายต่อการใช้งาน และถ้าหากผู้ประกอบการพบว่า ขาดความรู้เรื่องใดก็ควรดำเนินการแสวงหาความรู้ เพื่อเติมเต็มความรู้ อย่างไรก็ตามความรู้มีการเปลี่ยนแปลงและมีการสร้างความรู้ใหม่ตลอดเวลาผู้ประกอบการใหม่จึงต้องมีการตื่นตัวกับการเพิ่มเติมความรู้สำหรับกลุ่มผู้ประกอบการตลอดเวลาและต้องคำนึงถึงความต้องการความรู้ในอนาคตด้วย

๒) การจัดเก็บองค์ความรู้ เป็นกระบวนการนำข้อมูลต่าง ๆ ที่องค์กรมีอยู่มาจัดเก็บอย่างเป็นระบบ เพื่อนำมาใช้งานได้ง่ายและรวดเร็วที่สุด ซึ่งองค์ความรู้จะถูกจัดเก็บในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ในรูปของบุคคล (individual) เอกสารสำคัญจากภายนอก (external archives) เป็นต้น จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการปฏิบัติในการจัดเก็บ องค์ความรู้ โดยผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ผู้ประกอบการได้มีการจัดทำระบบการจัดความรู้ที่ง่ายต่อการได้ใช้โดยได้รับความรู้จากการฝึกอบรมจากหน่วยงานภาครัฐ และสถาบันการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ มีการจัดเก็บความรู้ต่าง ๆ ไว้ในฐานข้อมูลรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยได้จัดเป็นหมวดหมู่^{๖๑} เพื่อให้ผู้ประกอบการใหม่สามารถค้นหาเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้การที่จะสามารถค้นหาและใช้ประโยชน์จากความรู้ได้อย่างเต็มที่มีนั้น จะต้องมีการจัดการความรู้ให้อยู่ในฐานข้อมูลซึ่งควรเป็นแบบสำเร็จรูปพร้อมที่จะใช้ประโยชน์ได้ทันที^{๖๒} ซึ่งความรู้

^{๕๙}สัมภาษณ์, นางพรทิพย์ ดวงสูงเนิน, ผู้ประกอบการใหม่ จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๖๐}สัมภาษณ์ นางอัจฉรา เคียงวิมลรัตน์, พัฒนาการจังหวัดนครราชสีมา, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๖๑}สัมภาษณ์ นางสาวกันยารัตน์ ไชยยศ, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรม จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๖๒}สัมภาษณ์ นางสาวรอย ศรีมะเรือง, ประธานผู้ประกอบการใหม่จังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

ที่ผ่านการจัดการความรู้แล้วจะช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงและใช้งานได้ง่ายขึ้น เพราะโครงสร้างของการจัดการความรู้ที่นั่น ต้องให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงและใช้งานได้ทันทีที่ต้องการอย่างใดก็ตาม ผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีรินทร์ ไม่เพียงแค่มีการจัดเก็บองค์ความรู้ไว้ในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น แต่จากการสัมภาษณ์ยังพบว่า กลุ่มผู้ประกอบการไผ่ได้รับการส่งเสริมให้จัดทำคู่มือของความรู้ในงานและบุคลากรได้มีการจัดทำคู่มือเพื่อเป็นการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ให้กับเพื่อนร่วมงานอีกด้วยโดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานคืออุตสาหกรรมจังหวัด และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาที่ปรึกษาโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไผ่มีการกำหนดให้ผู้ประกอบการไผ่ โดยเฉพาะประธานกลุ่มผู้ประกอบการไผ่ จัดทำคู่มือการทำงานขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการทำงานของแต่ละหน้าทำงาน โดยมีการระบุขอบเขตของงานซึ่งเริ่มตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ อีกทั้งขั้นตอนการผลิตอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การทำงานเกิดมาตรฐานเดียวกัน^{๖๓} ทั้งนี้ การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไผ่จัดทำคู่มือการทำงานของผู้ประกอบการไผ่นครชัยบุรีรินทร์นั้น ทำโดยการกระตุ้นให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำคู่มือการทำงานจากการงาน เพราะความรู้ในการทำงานมักจะอยู่กับผู้ประกอบการไผ่ โดยเกิดขึ้นผ่านการเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างการทำงาน หากไม่ได้นำมาแบ่งปันถ่ายทอดจัดการอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปลูก การผลิต รวมทั้งการจัดจำหน่าย อาจทำให้ความรู้และเทคนิคการทำงานดังกล่าวไม่ได้รับการถ่ายทอดจนสูญหายไปจากองค์กรได้^{๖๔} ทั้งนี้ ความรู้ที่เกี่ยวกับงานผลิต มักจะขาดความสมบูรณ์ เนื่องจากไม่สามารถบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือถ่ายทอดเป็นระบบได้อย่างครบถ้วน ในทางตรงกันข้าม ความรู้ในลักษณะดังกล่าวส่วนใหญ่มักจะซ่อนตัวอยู่ในงานประจำ ขององค์กร ด้วยเหตุนี้ ผู้ประกอบการไผ่นครชัยบุรีรินทร์จึงต้องเน้นบุคลากรมีการเรียนรู้ฝึกฝนผ่านงานประจำที่ทำด้วย เพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้ในงานเพิ่มเติมให้ครบถ้วนอีกทางหนึ่ง อย่างไรก็ตามในประเด็นดังกล่าว ผู้ประกอบการไผ่ส่วนใหญ่มักเข้าใจว่าสามารถส่งให้ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ไผ่ทำการถ่ายทอดความรู้ของตนเอง โดยการบอก สอน หรือถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของสื่อต่าง ๆ อย่างได้ผล แต่หากพิจารณาให้ดีจะพบว่า ความรู้ที่ถูกถ่ายทอดออกมาอาจมีเพียง ๒๐-๓๐% ของสิ่งที่ผู้ถ่ายทอดรู้และเข้าใจ ดังนั้นการถ่ายทอดความรู้จึงต้องเกิดจากความสมัครใจและความเต็มใจของผู้ถ่ายทอดเป็นหลัก ซึ่งวิธีการหนึ่งที่สามารถเป็นแรงผลักดันหลักในการพัฒนาวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของผู้ประกอบการไผ่ คือ การส่งเสริมและให้รางวัลผู้ผลิตที่เต็มใจที่จะทำการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทั้งนี้ การให้รางวัลควรพัฒนาใช้ในช่วงแรกของการจัดการความรู้ นอกจากนี้ ผู้แปรรูปไผ่ใหม่ในกลุ่มผู้ประกอบการไผ่นครชัยบุรีรินทร์ ได้มีการนำความรู้ที่ได้มาปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในการทำงานขององค์กร เพื่อให้การทำงานสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพทั้งภายนอกและภายในกลุ่มผู้ประกอบการไผ่^{๖๕} ซึ่งถือเป็นการจัดเก็บองค์ความรู้ที่เป็นการ

^{๖๓}สัมภาษณ์ นายภูษิต ลัทธิธรรม, พัฒนาการจังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๖๔}สัมภาษณ์ นางจุภาภา เนียนใส, ผู้ประกอบการไผ่จังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๖๕}สัมภาษณ์ นายสมพร ปองไว้, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์, ๒๘ กันยายน

พัฒนาองค์ความรู้ขึ้นมาใหม่ภายในตัวบุคคล และองค์ความรู้ดังกล่าวก็ฝังอยู่ในระบบและวัฒนธรรมการทำงานของกลุ่มผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีนทร์ ตัวอย่างเช่น การปลูกหม่อนเลี้ยงไหมอย่างไรให้ได้เส้นไหมที่มีความงดงาม มีการออกแบบลวดลายผ้ามัดหมี่ ออกแบบผ้าไหมสีธรรมชาติจากสีของสนิมตะปู หรือสีจากเปลือกไม้สีนาขนิต หรือการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าไหมเหลือทิ้งจากการแปรรูปเสื้อผ้า ซึ่งอาจจะต้องมีการเรียนรู้^{๖๖} ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบการใหม่ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดเก็บองค์ความรู้เพื่อให้ระบบการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการจัดทำระบบการจัดการความรู้ที่ง่ายต่อการใช้งาน และมีการสนับสนุนให้บุคลากรจัดทำคู่มือของความรู้ในงาน อีกทั้งผู้ผลิตยังได้นำความรู้ที่ได้มาปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานของผู้ประกอบการใหม่ สิ่งเหล่านี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีนทร์ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดเก็บองค์ความรู้และวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรได้เอื้ออำนวยให้เกิดการจัดเก็บความรู้ได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งหลังจากที่ได้พัฒนาองค์ความรู้ขึ้นมาโดยการดึงเอาความรู้ที่สำคัญ อาทิเช่น แนวทางการสัมภาษณ์ลูกค้า ตารางการทำงานและการวิเคราะห์ส่วนแบ่งทางการตลาด ออกมาจากเอกสารต่าง ๆ และเก็บไว้ในคลังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ผู้ประกอบการใหม่สามารถนำไปใช้ได้ ด้วยแนวทางนี้ ย่อมทำให้ผู้ประกอบการใหม่คนอื่น ๆ^{๖๗} สามารถสืบค้นและดึงข้อมูลความรู้ที่บันทึกเอาไว้ได้โดยไม่ต้องติดต่อกับคนที่เคยพัฒนาความรู้นั้นขึ้นมา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ความเป็นไปได้ของการนำความรู้ไปใช้ในครั้งต่อไป เปิดกว้างขึ้น และประสบความสำเร็จในการขยายผลได้มากขึ้น รวมทั้งธุรกิจสามารถเติบโตขึ้นด้วย ในทางเดียวกันผู้ประกอบการใหม่จะต้องเลือกระบบการจัดเก็บข้อมูลที่มีคุณค่าและมีประสิทธิภาพอย่างระมัดระวัง โดยต้องให้แน่ใจว่ามีระบบการจัดเก็บที่ดีและมีการปรับปรุงความรู้ต่างๆ เข้าสู่ระบบฐานข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ฐานข้อมูลมีความทันสมัยและเป็นปัจจุบัน^{๖๘}

๓) การถ่ายทอดองค์ความรู้ เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างมาก อีกกระบวนการหนึ่งสำหรับการจัดการความรู้ เพื่อให้ผู้ประกอบการใหม่สามารถได้รับความรู้อย่างถูกต้องและครบถ้วน ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีนทร์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการปฏิบัติในการถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยมีการศึกษาวิธีการทำงานก่อนที่จะลงมือปฏิบัติงาน ซึ่งผู้ประกอบการใหม่จะมุ่งเน้นให้ผู้ผลิตได้ทำงานตรงกับความรู้ความสามารถที่มี ซึ่งการที่ผู้ผลิตสามารถทำงานตามความถนัดของตนจะส่งผลให้การสร้างและการถ่ายทอดความรู้เป็นไปอย่างสะดวกขึ้น ทั้งนี้ ผู้ประกอบการใหม่ได้มีการจัดการทบทวนความรู้อยู่เสมอ เมื่อเริ่มปฏิบัติงานจริงจะมีระบบการเรียนรู้งานขั้นตอนอื่น ๆ อีกต่อไป ไม่ว่าจะเป็นระบบแม่สอนลูก ภูมิปัญญาถ่ายทอดความรู้ ที่ปรึกษาจากสถาบันการศึกษา เป็นต้น ซึ่งความสำคัญของการเรียนรู้คือการปฏิบัติจริง (learning

^{๖๖}สัมภาษณ์ นางอาทิตย์ สิริรัชชาดากุล, ประธานผู้ประกอบการใหม่ จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๖๗}สัมภาษณ์ นายจรินทร์ รอบการ, รักษาการแทนพัฒนาการจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๖๘}สัมภาษณ์ นางอุไรวรรณ กุโธสง, ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

by doing) โดยก่อนเริ่มงานจะต้องมีการศึกษาทำความเข้าใจในงานที่กำลังจะทำไม่ว่าจะเป็นการปลูกหม่อน การเลี้ยงไหม การสาวไหม การย้อมสีไหม การมัดหมี่ การทอที่จะต้องมีความละเอียดเพื่อให้ผืนผ้ามีความสวยงาม โดยเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรืออาศัยความช่วยเหลือจากการถ่ายทอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังผู้ประกอบการไหมบ้านนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์^{๖๙} โดยเฉพาะที่บ้านโคกสูง มีศูนย์พัฒนาผ้าไหมและกลุ่มแม่บ้านเลี้ยงไหม ซึ่งทอผ้าไหมด้วยกี่ธรรมดาหรือกี่ชาวบ้าน การทอผ้าไหมจะมีการทอผ้ามัดหมี่ลายพื้นเมืองดั้งเดิมและแบบลายประยุกต์ โดยเฉพาะผ้ามัดหมี่ตีนแดง ซึ่งเป็นผ้าไหมมัดหมี่ทอหวัชขึ้นเป็นพื้นสีแดงไม่มีลวดลายส่วนลายตัวขึ้นนิยมใช้ลายพื้นเลื้อย ลายนาคร เป็นต้น การจัดการความรู้ต้องอาศัยการติดต่อสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้ การอภิปรายระหว่างบุคคล ด้วยเหตุนี้ผู้ประกอบการไหมจะต้องเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารระหว่างผู้ให้ความรู้และผู้รับความรู้ เพื่อช่วยในการดึงข้อมูล และความรู้ที่สำคัญขององค์กรออกมาให้บุคลากรได้ใช้ประโยชน์ และได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ในทางเดียวกันในแต่ละปี ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์จะมีการสรุปภาพรวมของการดำเนินงานจัดการความรู้ โดยอาจจัดทำลงรายงานประจำปีของผู้ประกอบการไหมซึ่งได้รับการสนับสนุนการจัดทำจากหน่วยงานภาครัฐและที่ปรึกษา เพื่อให้ผู้ประกอบการไหมร่วมกันขับเคลื่อนระบบจัดการความรู้ และการเรียนรู้ที่แนบแน่นอยู่กับงานให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป นอกจากนี้ ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์ ยังได้รับการสนับสนุนจากอุตสาหกรรมจังหวัดทั้ง ๔ จังหวัด ได้จัดทีมที่ปรึกษาโดยมอบหมายให้มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ได้เข้ามาอบรมและให้ความรู้กับผู้ประกอบการ ไม่ว่าจะเป็นการอบรมความรู้ทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูป ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการรองรับมาตรฐานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน หรือ OTOP เป็นต้น^{๗๐} รวมถึงความปลอดภัยในการทำงาน การจัดการความรู้ในองค์กร เนื่องจากการฝึกอบรมและการเรียนรู้เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการไหมทุกระดับ สำหรับการจัดการความรู้ โดยองค์การจะต้องจัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับแนวทางและหลักการของการจัดการความรู้แก่บุคลากร เพื่อสร้างความเข้าใจและความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการและการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มผู้ประกอบการไหม อีกทั้งจัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้ระบบหรือเทคโนโลยีเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงอาจกล่าวได้ว่าการอบรมและการแลกเปลี่ยนความรู้^{๗๑} ก่อให้เกิดการเรียนรู้ทางตรงที่ทั้งผู้ให้และผู้รับได้ร่วมกันสร้างขึ้นในกลุ่มผู้ประกอบการไหม ทำให้เกิดการไหลเวียนของความรู้ที่จะเอื้ออำนวยให้เกิดความสำเร็จของงานยิ่งขึ้น ซึ่งความรู้ส่วนใหญ่เป็นความรู้ในลักษณะที่มีการบันทึกไว้ในรูปแบบต่าง ๆ (explicit knowledge) สามารถนำออกมาใช้ได้ง่าย หากแต่ผลจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศทำ

^{๖๙}สัมภาษณ์ นางอรุณี อินยาพงษ์, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๗๐}สัมภาษณ์ นางสุรัตน์ ซึ่งสัมปทาน, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๗๑}สัมภาษณ์ นางอาทิตย์ สิริรัชชาดากุล, ประธานผู้ประกอบการไหม จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

ให้การบันทึกข้อมูลจากที่เคยอยู่ในรูปสิ่งพิมพ์ และสื่อโสตทัศน เปลี่ยนมาเป็นการบันทึกข้อมูลในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาก อย่างไรก็ตามพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของคนส่วนใหญ่มักยังคงคุ้นเคยกับการอ่านสิ่งพิมพ์ เพราะได้รับความสะดวกในการพกพาไปใช้ในที่ต่าง ๆ โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องมือ ในการอ่าน ส่วนการอ่านจากหน้าจอคอมพิวเตอร์เป็นการใช้ข้อมูลในระยะสั้นที่ต้องการความรวดเร็วในการค้นหาข้อมูลที่ต้องการ การถ่ายทอดองค์ความรู้ของผู้ประกอบการใหม่จะช่วยแก้ปัญหาให้งานสำเร็จและมีประสิทธิภาพขึ้น โดยเน้นที่การตัดสินใจตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ โดยใช้ความรู้ที่ได้ช่วยในการตัดสินใจ ซึ่งเราต้องทำความเข้าใจก่อนว่าองค์ความรู้โดยเนื้อแท้แล้วไม่สามารถบริหารหรือจัดการให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ แต่ผู้ประกอบการใหม่สามารถสร้างระบบและสภาพแวดล้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริหารสถานะผู้นำ ที่เอื้อต่อการกระจายและถ่ายทอดองค์ความรู้เป็นหลัก จึงจะทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้กับผู้ประกอบการใหม่อย่างยั่งยืน^{๗๒}

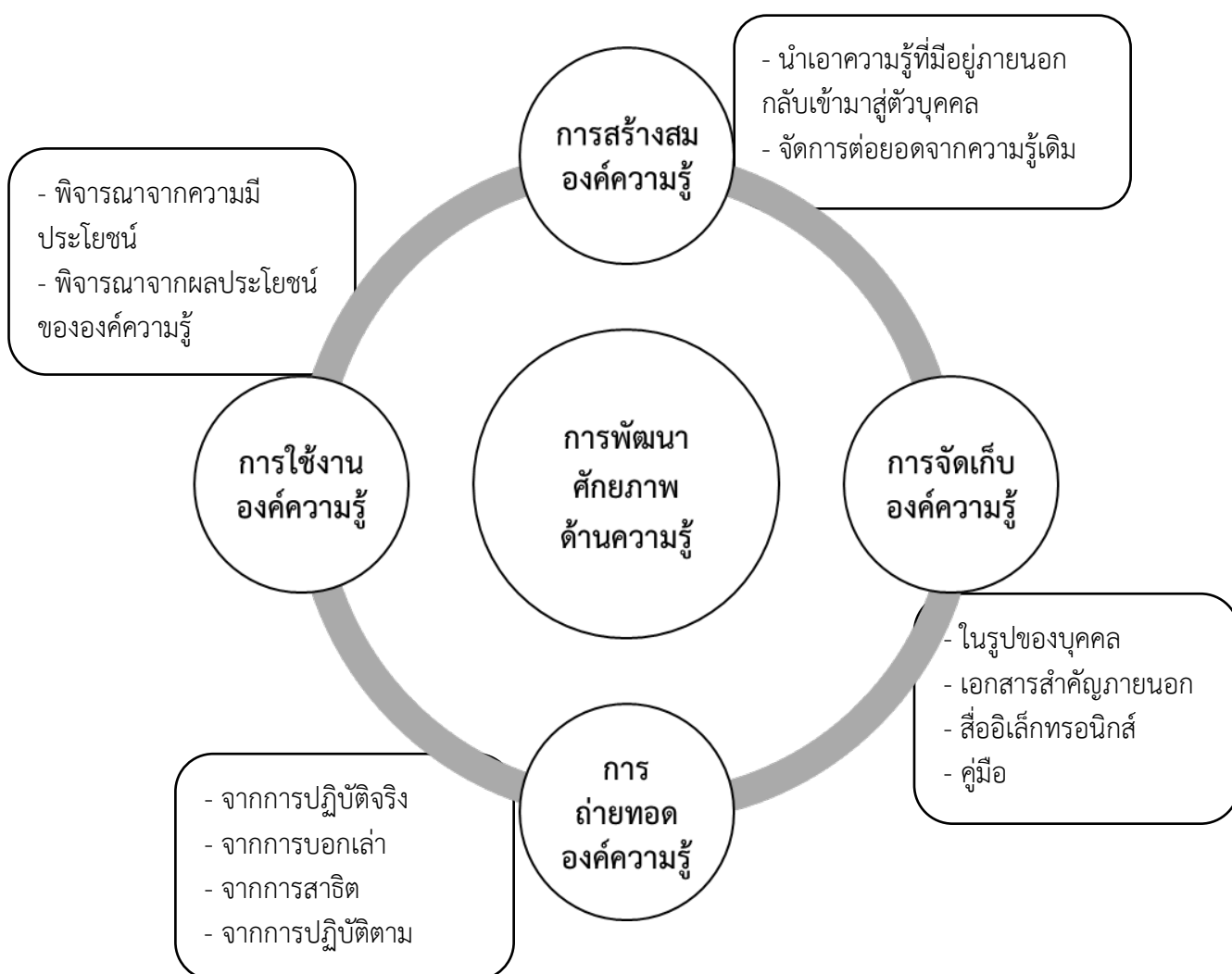
๔) การใช้งานองค์ความรู้ เป็นกระบวนการนำองค์ความรู้ที่มีอยู่มาตัดสินใจใช้งาน โดยพิจารณาจากควมมีประโยชน์และผลประโยชน์ขององค์ความรู้นั้น ผ่านการประยุกต์องค์ความรู้ต่าง ๆ เข้าไปในกระบวนการทางธุรกิจ จากการสัมภาษณ์ พบว่า มีการปฏิบัติในการใช้งานองค์ความรู้ โดยผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดระบุว่าได้นำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้กับงานที่ทำอยู่ และสามารถประยุกต์องค์ความรู้ต่าง ๆ เข้าไปในกระบวนการทำงานจนสามารถผลิตสินค้าให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐาน และตรงตามความต้องการของผู้บริโภคได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบการใหม่ได้กำหนดเป้าหมายการทำงานของบุคลากรที่สนองความต้องการของลูกค้า กล่าวคือ ความพึงพอใจของลูกค้าถือเป็นคุณภาพของผู้ประกอบการใหม่ ดังนั้นจึงให้การสนับสนุนและเห็นคุณค่าของการลงทุนในการเรียนรู้ของบุคลากร ซึ่งต้องลงทุนทั้งเงินและเวลาเพื่อพัฒนาความรู้และฝึกฝนทักษะของผู้ผลิต โดยเฉพาะกิจกรรมทางธุรกิจที่เป็นขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การผลิต รวมไปถึงการขาย การบริการ และการส่งมอบสินค้า ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกัน ที่กล่าวว่าหนึ่งในปัจจัยภายนอกที่เป็นแรงผลักดันให้องค์กรต้องการบริหารจัดการความรู้ คือลูกค้า (customer) เนื่องจากความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และคาดหวังที่จะได้รับคุณภาพสินค้าและบริการที่สูงมากขึ้น การตอบสนองความต้องการของลูกค้าจึงจำเป็นต้องรู้จักกลุ่มเป้าหมายลูกค้าของตน^{๗๓} พร้อมศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของลูกค้าอย่างละเอียด เพื่อให้สามารถพัฒนามาตรฐานสินค้าและการให้บริการได้ตรงหรือเกินความคาดหวังของลูกค้า ด้วยเหตุนี้ผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์มีการปฏิบัติในการใช้งานองค์ความรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ให้ข้อมูลได้มีการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้กับงานที่ทำอยู่ จนสามารถผลิตสินค้าให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานและตรงตามความต้องการของผู้บริโภคได้ การนำความรู้ไปใช้ถือเป็นหัวใจหรือเป้าประสงค์หลักในการจัดการความรู้ การระบุนำความรู้ที่สำคัญและการเผยแพร่ความรู้เหล่านั้นออกไปสู่ผู้ประกอบการใหม่รายอื่นๆ เพื่อเป็นการสืบทอด ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าความรู้เหล่านั้นจะถูกนำไปใช้

^{๗๒}สัมภาษณ์ นางอาทิตย์ สิริรัชชาดากุล, ประธานผู้ประกอบการใหม่ จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๗๓}สัมภาษณ์, นางพรทิพย์ ดวงสูงเนิน, ผู้ประกอบการใหม่ จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

และถ้าหากไม่มีการนำความรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง มีความเป็นไปได้สูงที่ระบบการจัดการความรู้จะเสื่อมถอยและเป็นการลงทุนที่มีแนวโน้มว่าเสียเปล่า ด้วยเหตุนี้ ผู้ที่จะใช้ความรู้ต้องตระหนักถึงประโยชน์ของการได้รับความรู้ต่อการพัฒนางานของตนให้บรรลุความสำเร็จ จึงจะสามารถทำให้ผู้ใช้ความรู้นั้นเปลี่ยนพฤติกรรมและนำความรู้ที่ได้รับไปใช้งานจริงได้^{๗๔}

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีนทร์ถึงแนวทางการพัฒนาความรู้ สรุปได้ดังแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑ การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่ด้านความรู้

^{๗๔}สัมภาษณ์ นางกาญจนา คำดี, ประธานผู้ประกอบการใหม่จังหวัดสุรินทร์, ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐.

๔.๑.๔.๒ การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์

ไหมเป็นสิ่งล้ำค่ามากกว่าสิ่งทออื่นจนได้รับสมญานามว่า “ราชินีแห่งเส้นใย” กระบวนการผลิตผ้าไหมเพื่อให้ได้คุณภาพและเป็นที่ต้องการของตลาดนั้น จำเป็นต้องอาศัยฝีมือความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานกันอย่างมาก เพื่อผลิตเส้นไหมที่มีคุณภาพดีเยี่ยม กระบวนการดังกล่าวเริ่มตั้งแต่ ปลูกหม่อน เลี้ยงไหม สาวไหม ย้อมเส้นไหม จนถึงการทอที่รังสรรค์ผืนผ้าไหมให้เป็นที่ต้องตาต้องใจผู้พบเห็นประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตไหมและผลิตภัณฑ์ไหมที่มีคุณภาพดีและมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของโลก โดยเฉพาะผ้าไหมไทยซึ่งจัดว่าเป็นอีกหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่น่าชื่อเสียงมาสู่ประเทศ ทั้งยังเป็นที่ยอมรับและได้รับความนิยอย่างสูงจากผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ ด้วยผ้าไหมไทยนั้นมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น สวยงาม ประณีต นุ่มเนียน มีความอ่อนเป็นมันเหลือบแสงเงามีลวดลายและสีสันที่โดดเด่นเป็นพิเศษ ต่างจากผ้าไหมประเทศอื่น สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทอผ้าไหม จึงโปรดให้ราษฎรในโครงการศิลปาชีพใช้เส้นไหมพื้นเมืองในการทอผ้าไหมด้วยเหตุผลสองประการคือ^{๗๕}

๑. การใช้เส้นไหมพื้นเมืองในการทอทำให้ผ้าไหมไทยมีความเป็นเอกลักษณ์ คือ ผืนผ้าจะมีความเป็นเงาเลื่อมมัน เป็นปุมปม ย้อมสีติดดี มีความยืดหยุ่น ความต้องการผ้าที่เป็นปุมปมมากหรือน้อยก็สามารถเลือกใช้เส้นไหมที่มีความเหมาะสมได้ คือผ้าไหมที่ต้องการมีปุมปมมาก ให้ใช้เส้นไหมสามหรือไหมสิบ (เส้นไหมที่สาวได้จากเปลือกรังไหมชั้นนอก) แต่ถ้าต้องการผ้าไหมไทยที่มีปุมปมไม่มากนัก ให้ใช้เส้นไหมหนึ่งหรือเส้นไหมน้อย (เส้นไหมที่สาวจากเปลือกรังไหมชั้นใน)

๒.ไหมพันธุ์ไทยพื้นเมือง เป็นพันธุ์ไหมที่มีความแข็งแรงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับไหมพันธุ์ลูกผสม เกษตรกรเลี้ยงไหมได้ง่ายเพราะเหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ เกษตรกรสามารถที่จะทำการผลิตไหมที่เป็นหัตถกรรมแบบครอบครัว คือปลูกหม่อนเลี้ยงไหม สาวไหม ย้อมสีไหม และทอผ้าไหม

การที่ทรงส่งเสริมให้ใช้พันธุ์ไหมพื้นเมืองนับว่ามีความสำคัญมากต่อการพัฒนาการผลิตไหมไทย จึงโปรดเกล้าฯให้แนะนำเกษตรกรให้ใช้เส้นไหมไทยพื้นเมืองในการทอผ้าการผลิตสินค้าไหมหัตถกรรมมีกระบวนการผลิตที่ซับซ้อนประกอบด้วยหลายขั้นตอนเริ่มตั้งแต่ การปลูกหม่อนเลี้ยงไหมการสาวไหม การฟอก ย้อม การทอ ตลอดจนการแปรรูปผลิตภัณฑ์ซึ่งในขั้นตอนเหล่านี้ต้องใช้ความสามารถ และความชำนาญที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้ผลิตอาจจะเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมดหรือเพียงบางขั้นตอนเท่านั้น^{๗๖}

^{๗๕}สัมภาษณ์ นางสุคต อินทร์แปลง, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์, ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๗๖}สัมภาษณ์ นางรุจภาา เนียนไธสง, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม เกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย ทำอาชีพการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเป็นอาชีพรองจากการทำนาส่วนใหญ่เลี้ยงไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านซึ่งเป็นพันธุ์ดั้งเดิมที่สามารถเลี้ยงได้ตลอดปี มีความทนทานต่อสภาพแวดล้อมให้ผลผลิตรังไหมสีเหลือง^{๗๗}

การสาวไหม รังไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านสีเหลืองที่เกษตรกรผลิตได้ จะถูกนำมาสาวด้วยมือเพื่อผลิตเป็นเส้นไหมโดยใช้เครื่องสาวไหมแบบง่ายๆ ที่ทำขึ้นโดยภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละท้องถิ่นซึ่งมีความแตกต่างกันไปดังนั้นเส้นไหมที่ผลิตจึงมีเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่

การฟอกย้อมสีไหม ผ้าไหมไทยดั้งเดิมนั้นเกษตรกรจะฟอกย้อมโดยสีธรรมชาติที่ได้จากการสกัดจากพืชในแต่ละท้องถิ่น สีต่างๆสามารถผลิตได้โดยการนำพืชชนิดต่างๆ มาผ่านกระบวนการผลิตที่ซับซ้อนซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถ่ายทอดกันมาจากบรรพบุรุษในปัจจุบันมีการใช้สีเคมีในการฟอกย้อมสีไหมมากขึ้น แต่การใช้สีเคมีสำหรับไหมเลือกชนิดของสีเคมีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม^{๗๘}

การทอผ้าไหม กระบวนการทอผ้าไหมเป็นกระบวนการผลิตที่สำคัญที่สุดกระบวนการหนึ่งในการผลิตผ้าไหม ผ้าไหมไทยมีความแตกต่างจากไหมที่ผลิตจากทั่วโลก เนื่องจากการผลิตไหมไทยเป็นวิธีการที่ละเอียดอ่อนต้องอาศัยประสบการณ์ ทักษะ และความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาการทอผ้าไหมเริ่มจากการทอของอุตสาหกรรมในครัวเรือนที่มีขนาดเล็กในประเทศไทย การทอผ้าไหมส่วนใหญ่ทอด้วยมือทั้งที่ทอพื้นเมืองและที่กระตุก วิธีการและเทคนิคการทอผ้าไหมในแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประเพณีวัฒนธรรม และองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ จึงทำให้ประเทศไทยมีความโดดเด่น และมีชื่อเสียงมากในด้านผ้าไหมทอมือ^{๗๙}

ผ้าไหมไทยมีความโดดเด่นในเนื้อผ้าและลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ ทำให้ผ้าไหมไทยมีชื่อเสียงในเรื่องของความสวยงามที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เนื่องจากทำด้วยฝีมือที่ประณีตมีความนุ่มนวลความแวววาว สีสดดึงดูดใจลูกค้า และมีลวดลายที่เป็นลวดลายศิลปะทำให้ไหมไทยแตกต่างจากไหมทั่วโลกในบรรดาผ้าไหมที่เป็นสินค้าหัตถกรรมที่ผลิตในแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน ที่จำหน่ายในตลาดมีหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบผ้าไหมผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ของที่ระลึก ของชำร่วยของตกแต่งบ้าน เป็นต้น^{๘๐}

ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเหล่านี้ได้จากการใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่น สร้างสรรค์จากความรักและผูกพันของผู้ผลิตในแต่ละรุ่นสู่รุ่น ดังนั้นผลผลิตที่ออกมาจึงสะท้อนถึงแหล่งผลิต การออกแบบ ลวดลาย สีสนั แม้กระทั่งวิธีการทอมีความผูกพันอย่างแน่นแฟ้นกับพื้นที่ผลิต

^{๗๗}สัมภาษณ์ นางมาลา วรรณพงษ์, ประธานผู้ประกอบการไหม จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๗๘}สัมภาษณ์ นางอาทิตย์ สิริมีชชาดากุล, ประธานผู้ประกอบการไหม จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๗๙}สัมภาษณ์ นางละเอียด ขำชัยภูมิ, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๘๐}สัมภาษณ์ นางอาทิตย์ สิริมีชชาดากุล, ประธานผู้ประกอบการไหม จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการใหม่ในประเด็นการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการใหม่ นครชัยบุรินทร์ พบว่า

๑. การวิเคราะห์งาน เป็นการมองภาพรวมของงานเมื่อได้รับเป้าหมายว่า เป้าหมายของงานคืออะไรและทำอย่างไรจะได้ผลลัพธ์ที่ต้องการเช่นเดียวกับผู้ประกอบการโดยมีการวิเคราะห์งานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการผู้ประกอบการใหม่ กับ สมาชิกผู้ประกอบการใหม่ แบ่งงานให้กับสมาชิกโดยพิจารณาจากความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ของผู้ประกอบการใหม่เน้นการมีส่วนร่วมซึ่งประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือ^{๕๑}

๑.๑ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละกลุ่มผู้ประกอบการกล่าวคือ หากผู้ประกอบการยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาในของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ

๑.๒ การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน ผู้ประกอบการใหม่จะมีต้นทุนทางด้านแรงงานของตนที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ผู้ประกอบการสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิด

๑.๓ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนพัฒนา กำหนด นโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้ วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงาน ประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

๒. การวางแผนในการทำงาน เป็นการกำหนดเป้าหมายการทำงานของผู้ประกอบการใหม่สำหรับการวางแผนการทำงานผู้ประกอบการใหม่ นครชัยบุรินทร์จะมีการวางแผนการทำงาน ๕ ประการ คือ^{๕๒}

๒.๑ การพัฒนาบุคคลด้านการเรียนรู้ โดยวิธีกระบวนการกลุ่ม เพราะบุคคลเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญที่จะต้องมีพัฒนาองค์ความรู้ภูมิปัญญา ทักษะความสามารถ และประสบการณ์เพื่อให้ผ้าไหมที่ผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน มีการเรียนรู้และ ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าไหมระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มและมีการแสวงหาความรู้โดยการ อบรมสัมมนา มีการจัดวิทยากรมาอบรม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มอื่นและหน่วยงานอื่น ภายนอกกลุ่มของตนเอง ซึ่งการเรียนรู้ของบุคคลภายในกลุ่มทอผ้าไหมจะเป็นกระบวนการถ่ายทอด ทางวัฒนธรรม ซึ่งเริ่มต้นจากบุคคลในครอบครัวตามธรรมเนียมประเพณีของสังคม มุ่งให้คนใน ครอบครัวนำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและถ่ายทอดให้แก่คนในครอบครัวรุ่นต่อไป

๒.๒ การพัฒนาเครื่องมือที่เป็นอุปกรณ์ในการผลิต ซึ่งในการผลิตผ้าไหม ปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากก่อนหน้านี้การผลิตผ้าไหมเป็นเพียงหัตถกรรมในครัวเรือนเพื่อประโยชน์ใช้สอยประจำบ้าน แต่ปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็นการผลิตเพื่อการค้าเชิงพาณิชย์อย่างแพร่หลาย ดังนั้นการผลิตเป็นจำนวน มากต้องอาศัยทั้งวิธีการจัดการที่ดีวัสดุอุปกรณ์การผลิตซึ่ง

^{๕๑}สัมภาษณ์ นางจุภาภา เนียนใสสง, ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๕๒}สัมภาษณ์ นางอาทิตย์า สิริมัชชาดากุล, ประธานผู้ประกอบการใหม่ จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

เครื่องมือที่ใช้ในการผลิตพื้นฐานในการ ทอผ้า ได้แก่ กี่ทอผ้าหรือทูก ใช้พิมพ์กระทบให้เนื้อผ้าแน่น ต่อมามีการพัฒนาเป็นกี่แบบต่างๆ เช่น กี่กระตุก จนถึงเครื่องทอผ้า ทั้งนี้ยังรวมถึงความสามารถและทักษะฝีมือการทอผ้าของผู้ทอ การออกแบบลวดลายของผ้าจะทำให้การผลิตผ้าไหมมีคุณภาพที่จูงใจ และเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความ ต้องการในการซื้อ

๒.๓ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และคุณภาพของเส้นไหม เริ่มตั้งแต่ส่วนต้นน้ำ คือ การปลูก หม่อนเลี้ยงไหม กระบวนการผลิตเส้นไหม การแปรรูปสาวไหมพอกย้อมสีเส้นไหม การคัดเลือก คุณภาพของเส้นไหม รวมถึงการคัดเลือกขนาดของเส้นไหมให้ได้ขนาดใกล้เคียงกัน จึงจำเป็นต้อง อาศัยความชำนาญและประสบการณ์ทั้งนี้จึงต้องเริ่มพัฒนาทักษะของผู้สาวไหม ต้องมีการอบรมและ ฝึกฝนให้ผู้สาวไหมมีความชำนาญเชี่ยวชาญในการสาวไหมจากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ ด้านรวมทั้งอุปกรณ์ในกระบวนการสาวไหมต้องได้มาตรฐานเพื่อรักษาคุณลักษณะของความเป็น เอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม

๒.๔ การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีคุณภาพและเหมาะสมให้เป็นที่เชื่อถือเป็นที่ยอมรับและสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการผลิตผ้าไหมให้ได้คุณภาพดีสวยงามเป็นที่นิยมของลูกค้า ผู้ผลิตได้ให้ความเอาใจใส่ชิ้นงานทุกขั้นตอน พร้อมทั้งควบคุมการผลิตไปในตัว จากการพัฒนาคุณภาพซึ่งได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนในระดับ ๕ ดาวแล้ว ผ้าไหมที่ผลิตสามารถนำไปเทียบกับมาตรฐานอื่น ๆ ได้อีก เช่น มาตรฐานตรานกยูงของสถาบันหม่อนไหมแห่งชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งเป็นการยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของชุมชนเพิ่มอีกหนึ่งมาตรฐานด้วย

๒.๕ การพัฒนาด้านการตลาดเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาพื้นบ้านในเชิงพาณิชย์นั้น ชุมชนมีจุดแข็งอยู่หลายประการที่สามารถนำมาใช้ร่วมกับโอกาสทางการตลาดที่มีอยู่ โดยกลุ่มมี ประสบการณ์ในการผลิตผ้าไหมมัดหมี่บ้านเขว้าซึ่งเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีการถ่ายทอดมาจากบรรพชนตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน ด้วยคุณภาพของผ้าไหม ลวดลายที่มีเอกลักษณ์แปลกตา ฝีมือที่ปราณีต และชื่อเสียงที่ได้รับจากการได้รับพระราชทานรางวัลชนะเลิศการประกวดผ้าไหมที่พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์จังหวัดสกลนคร ติดต่อกันหลายปีรวมถึงการประกวดในที่อื่น ๆ อีกหลาย ครั้ง จากภูมิปัญญาพื้นบ้านนั้นมีการลองผิดลองถูกในการออกแบบทอผ้าโดยใช้ภูมิปัญญาของชาวบ้าน จนได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีและมีคุณค่าทางจิตใจ นอกจากนี้การทำธุรกิจชุมชนมิใช่มุ่งหวัง แต่รายได้เพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงการเรียนรู้ความร่วมมือ ความสามารถในการผลิต การจัดการ ทางการตลาด ความเอื้ออาทรที่มีต่อกัน ความยั่งยืนและการรักษาไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้ การส่งเสริมการผลิตผ้าไหมจากภูมิปัญญาพื้นบ้านให้มีการพัฒนาในเชิงพาณิชย์จากที่ผ่านมากลุ่ม ชาวบ้านผู้ประกอบการได้จำหน่ายผ้าไหมที่ผลิตโดยกลุ่มเป็นผู้จำหน่ายเอง จำหน่ายตามงานนิทรรศการ จำหน่ายตามความต้องการของลูกค้าและงานแสดงสินค้าที่จัดขึ้น ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด เช่น งานแสดงสินค้าเมืองทองธานีงานเทศกาลมรดกผ้าไทย ไหม ผ้าฝ้าย และงาน ต่าง ๆ ของจังหวัด

๓. การลงมือทำงาน เป็นการลงมือทำงานตามแผนที่วางไว้ด้วยความมุ่งมั่นอดทนและรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

๓.๑ ผู้ประกอบการจะเข้าร่วมโครงการกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น อุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์ ได้นำผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรัมย์เข้าร่วมโครงการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการไหม ซึ่ง ก่อนการเข้าร่วมโครงการ เป็นการนำมาใช้ในการทอผ้าไหมได้มาจากบรรพบุรุษ ปู่ ย่า ตา ยาย และผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการผลิตในชุมชนโดยได้จากการเล่าสู่กันฟัง^{๘๓} เป็นการถ่ายทอดทางภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น^{๘๔} แนะนำและฝึกสอนเป็นการสอนโดย คนในครอบครัวและเพื่อนบ้านใกล้เคียง คนในชุมชน มีการปรึกษาหารือ สอนกันเอง โดยมากจะเป็นสมาชิกในครัวเรือนสอนกันเอง ตามด้วย หมู่เพื่อน ๆ และญาติ ฝึกจากการปฏิบัติจริง เมื่อได้รับความสำเร็จ ก็จะทำต่อเนื่องไปอย่างสม่ำเสมอและในปัจจุบันได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอาทิ สำนักงานเกษตรและศูนย์หม่อนไหม ให้การฝึกอบรมในการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและสาวไหมและจัดหาพันธุ์หม่อนและพันธุ์ไหมแนะนำการเลี้ยงไหม^{๘๕} อุตสาหกรรมจังหวัดได้ให้การฝึกอบรมด้านการฟอกย้อม การมัด การทอและการขอมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่วนสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดสรรและการตลาด สำหรับสำนักงานพาณิชย์จังหวัด ได้ให้การอบรมเกี่ยวกับส่งเสริมการขาย การตลาด และการส่งออกการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่สากล^{๘๖}

๓.๒ ผู้ประกอบการไหมอาศัยความชำนาญ ทักษะเฉพาะที่ถ่ายทอดพัฒนาขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง เช่น กลุ่มทอผ้าไหมสี่ธรรมชาที่บ้านหลุ่งประดู่ อำเภอห้วยแถลง ที่ทำได้ดีมีคุณภาพ แต่ก็มีปัญหาในเรื่องการขาดวัตถุดิบในการให้สี และการย้อมสีซ้ำ ไม่คงที่ไม่เหมือนเดิม ทำในรูปของหัตถกรรม มากกว่าอุตสาหกรรม แต่หลังจากมาเข้าร่วมโครงการ พบว่าได้รับความรู้ในเรื่องมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ประโยชน์และความสำคัญของการได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ความรู้เกี่ยวกับการลอกกาไหม และการย้อมสีที่ถูกต้อง โดยเน้นถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำลง ความรู้เรื่องความปลอดภัยในการผลิตและข้อกำหนดเกี่ยวกับสารเคมีและสีที่เป็นอันตราย พัฒนาการทอผ้าไหมให้มีคุณภาพ คือวิธีการต่าง ๆ ที่นำมาใช้เพื่อให้ผ้าที่ผลิตขึ้นตรงกับความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าโดยผู้ผลิตจะต้องคำนึงถึงการวางแผนการผลิตและการระมัดระวังในทุกขั้นตอนของการผลิตตั้งแต่วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต อุปกรณ์ในการผลิตจนถึงผืนผ้า ดังนั้น ในการทอผ้าไหมให้มีคุณภาพจึงต้องนำเอาคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ว่าการที่ผลิตผ้าไม่ได้คุณภาพ มีสาเหตุมาจากวัตถุดิบในการผลิต ได้แก่ เส้นไหมที่ใช้ ก็ทอผ้าและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทอไม่ได้คุณภาพ กระบวนการทอที่ขาดความละเอียดอ่อน คนทอขาดอารมณ์ ความละเอียด และความประณีตในการทอ นอกจากนี้สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการยังกล่าวว่าโครงการนี้มีการจัดกระบวนการอบรมและหลักสูตรการอบรมที่สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกและมีความต่อเนื่องให้การสนับสนุน

^{๘๓}สัมภาษณ์ นางประสาน พิรมย์กิจ, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๘๔}สัมภาษณ์ นางรุจภา เนียนไธสง, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๘๕}สัมภาษณ์ นางกาญจนา คำดี, ประธานผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์, ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๘๖}สัมภาษณ์ นางรุจภา เนียนไธสง, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

ทั้งด้านวัสดุ อุปกรณ์และงบประมาณ ทำให้สมาชิกมีความมั่นใจในกระบวนการผลิตเพิ่มมากขึ้นและคาดหวังว่าผลิตภัณฑ์ของกลุ่มจะมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานต่อไป ซึ่งปัญหาที่พบจากการสัมภาษณ์พบว่า การเก็บตะกอกผิดหรือการเก็บตะกอกเกิน ด้ายหย่อน และด้ายพันกัน เส้นไหมที่ใช้ต่อมีสีที่ไม่สม่ำเสมอ ซึ่งอาจเกิดจากเส้นไหมมีขนาดที่แตกต่างกัน เส้นไหมบางเส้นจะบาง เส้นไหมบางเส้นจะหนา เวลาย้อมสีเส้นไหมย้อมส่งผลให้สีไม่มีความสม่ำเสมอ เส้นไหมขาด การทอผ้าเส้นไหมหย่อนเกินไปซึ่งจะส่งผลให้ผ้าไม่เกิดลายชัดทำให้เกิดรอยตำหนิบนผืนผ้า บริเวณผืนผ้าเกิดรอยตำหนิ การร้อยฟันเฟืองผิด เพราะเวลาขาดแล้วต่อผิดช่องทำให้ลายผ้าเกิดเป็นกระดุก เช่น เดิมมีเส้นไหม ๒ เส้น เมื่อต่อผิดเส้นไหมจะมี ๓ เส้น การกระทบฟืมที่ไม่สม่ำเสมอ ซึ่งส่งผลให้ผ้าไหมหย่อนและตึง บริเวณผืนผ้ามีรอยขาดของเส้นไหม การเข้าฟืมแน่นเกินไปจะส่งผลให้การลงน้ำหนักของการกระทบฟืมไม่สม่ำเสมอ และจะส่งผลให้บริเวณรอบขอบผ้าทั้งสองข้างหดมาก ขณะทอผ้าโดยปกติเส้นไหมที่ออกตามกระสวยความตึงจะไม่พอดี ซึ่งจะส่งผลให้ริมของผืนผ้าไม่สวย^{๘๗} จะเป็นลักษณะเหมือนถั่วอก และเมื่อเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมการพัฒนาทักษะจึงได้รับคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาการทอ ดังนี้ ตัดเส้นด้ายในส่วนที่เกินมาทิ้งไป แล้วดำเนินการร้อยตะกอกใหม่หรือการเก็บตะกอกใหม่ ใช้ไม้เข้ามาขัดจะส่งผลให้ด้ายตึงขึ้น ต้องเปลี่ยนเส้นไหมเท่านั้น เพื่อให้สีมีความสม่ำเสมอ เมื่อเส้นไหมขาดต้องต่อเส้นไหมทันทีการต่อเส้นไหมนั้นต้องต่อให้ถูกต้องทั้งเส้นยืนและเส้นข่มตลอดจนการร้อยไหมให้ถูกต้อง (เขา) ทั้งตะกอกเหยียบ (เขาย่ำ) และตะกอกดอก (เขาดอกหรือตะกอลอย) ต้องตีตะกอกให้มีความสม่ำเสมอหรืออาจใช้ไม้ไผ่เข้ามาขัดไว้ ต้องเลาะไหมทันที โดยขณะทอควรตรวจสอบผ้าทอตลอดทั้งผืน ไม่ควรตรวจสอบเฉพาะบริเวณขอบผ้าเพียงสองข้าง ต้องเด็ดด้ายในส่วนที่เกินออกแล้วจึงเริ่มทอใหม่ ขณะกระทบฟืมต้องใช้แรงที่สม่ำเสมอ เมื่อเส้นไหมขาดจะต้องต่อเท่านั้นเพื่อไม่ให้ผืนผ้ามีรอยตำหนิ นำไม้มาขัดบริเวณฟืมเพื่อช่วยชะลอความเร็วของฟืม ชะลอความเร็วของกระสวย โดยการใช้สาลีเข้าไปใส่ไว้ในรูของกระสวย เพื่อทำให้ความเร็วของกระสวยผิดขึ้น เป็นต้น^{๘๘}

๔. การประเมินผลการทำงาน เมื่อผู้ประกอบการไหมวิเคราะห์การทำงาน วางแผนการทำงาน ลงมือทำงานแล้ว ขึ้นต่อไปก็คือ การประเมินผลการทำงานว่าสามารถปฏิบัติตามได้หรือไม่ สำหรับผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์เมื่อทำการวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้มาทั้งระบบแล้ว จะพบว่ามียปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานให้เกิดความสำเร็จเกิดจาก ๔ ปัจจัยคือ

๔.๑ รูปแบบการวางแผนงานวิจัยมีลักษณะเป็นเครือข่ายร่วมระหว่างภาคเอกชน เกษตรกร และภาครัฐ เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น พันธุ์หม่อน พันธุ์ไหม เทคโนโลยีการผลิตหม่อนไหมในเชิงอนุรักษ์ เชิงการค้า และด้านการตลาดทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น โดยเน้นผลการศึกษาที่สามารถนำมาใช้ร่วมกันทั้งระบบ และก่อให้เกิดประโยชน์ของทุกภาคส่วน คือ ภาคเกษตรกร ภาคเอกชน และหน่วยงานรัฐจะต้องมีการทำงานแบบบูรณาการเพื่อสร้างเครือข่าย มีการพัฒนาผลผลิตทั้งส่วนที่เป็นต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพ เพื่อให้ผู้ประกอบการอาชีพหม่อนไหมทั้งระบบมีความมั่นใจและ สามารถเพิ่มศักยภาพการผลิตให้กับ

^{๘๗} สัมภาษณ์, นางวันเพ็ญ สิงห์สุทธิ, ผู้ประกอบการไหม จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

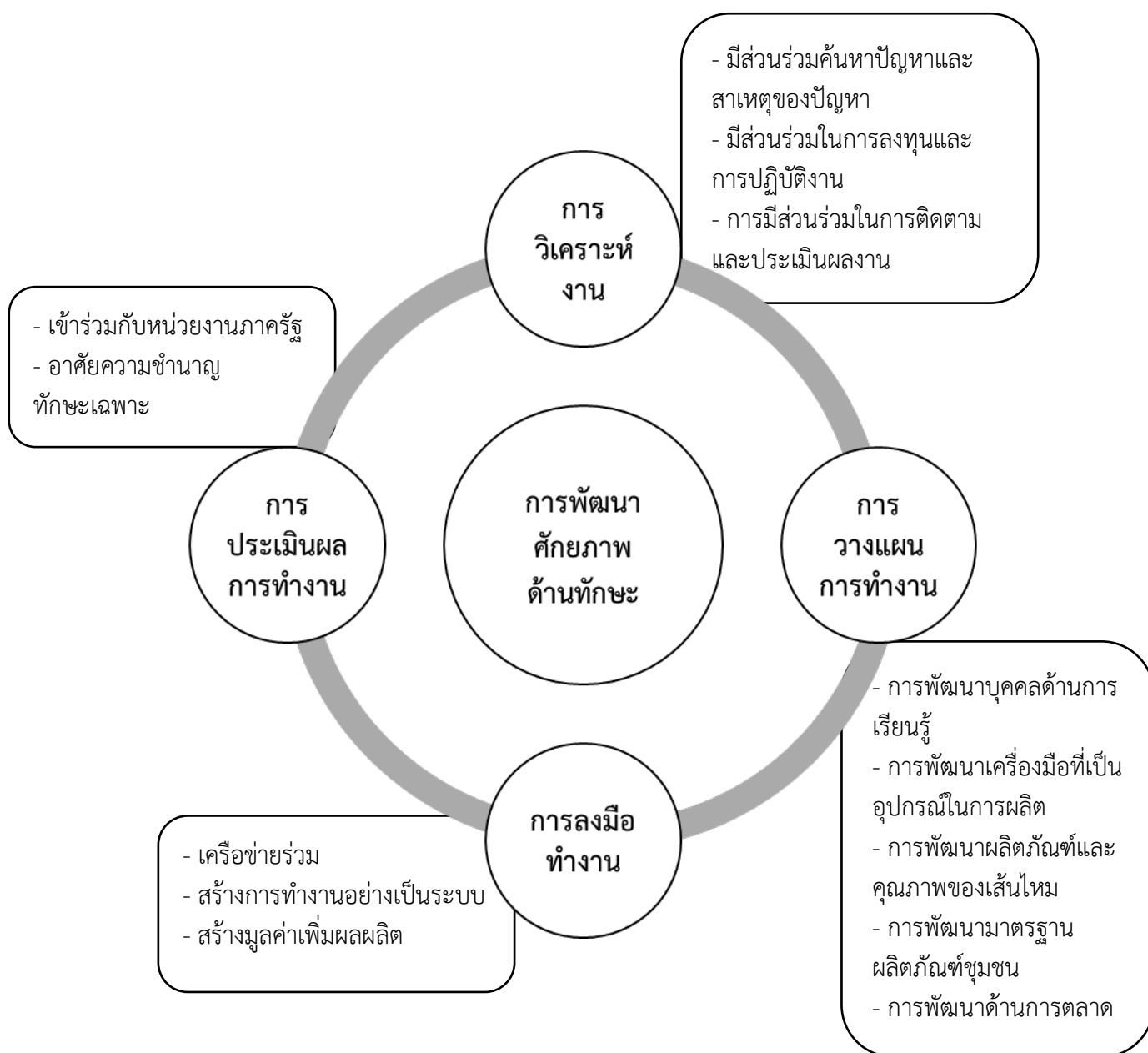
^{๘๘} สัมภาษณ์ นางมาลา วรรณพงษ์, ประธานผู้ประกอบการไหม จังหวัดชัยภูมิ, ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

อุตสาหกรรมไหมไทยได้ทั้งระบบ โดยเฉพาะในส่วนของไทย ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีความต่างจากประเทศอื่น การผลิตสินค้าจะมีคู่แข่งน้อย โอกาสการขยายตลาดเป็นไปได้สูง แต่ไทยจะต้องมีการจัดทำแผนเชิงรุกเพื่อให้ตลาดยอมรับในผลผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน เช่น การจัดทำมาตรฐานคุณภาพ การเพิ่มศักยภาพการผลิตทั้งในส่วนเส้นไหม ผ้าไหม ผลิตภัณฑ์แปรรูป

๔.๒ การสร้างการทำงานอย่างระบบการผลิตผลิตภัณฑ์หม่อนไหมแบบครบวงจรกำหนดรูปแบบการส่งเสริมผลิตหม่อนไหมแบบครบวงจร มีการวางแผนการผลิตร่วมกันเพื่อการผลิตที่มีคุณภาพ โดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตหม่อนไหมที่ดีและเหมาะสมสู่เกษตรกรภายใต้การกำกับดูแลของนักวิชาการอย่างใกล้ชิด มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพทั้งจากภาครัฐและเอกชนอย่างเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ มีการจัดทำต้นแบบของกระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ โดยเริ่มตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ไปจนถึงปลายน้ำ

๔.๓ การสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิต เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมากต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการไหม ไหมไทยจึงได้มีการนำคุณลักษณะเด่นของไทยตั้งแต่ต้นน้ำ คือ ไหมไทยมีคุณลักษณะที่มีความเลื่อมมัน นุ่มนวล เป็นพิเศษ เส้นไหมไทยสาวด้วยมือมีการใช้ภูมิปัญญาเดิมควบคู่กับเทคโนโลยีแผนใหม่ในการผลิตที่มีความหลากหลาย ผสมผสานกับการออกแบบลวดลายที่มีความเป็นหนึ่งเดียว ส่งผลให้สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ด้วยความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะรวมทั้งการสร้างแบรนด์เฉพาะ นอกจากนี้ผู้ประกอบการไหมยังต่อยอดเอาสิ่งเหลือใช้จากการผลิตผลิตภัณฑ์หลักแล้วมาเพิ่มมูลค่าเพิ่ม เช่น สบู่ ครีมนำรุงผิว เสื้อเกาะกันกระสุน เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์ถึงแนวทางการพัฒนาทักษะ
สรุปได้ดังแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๒ การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมด้านทักษะ

๔.๑.๔.๓ อุปนิสัยในการทำงานของผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการไผ่ในประเด็นอุปนิสัยในการทำงาน ผู้ประกอบการไผ่นครชัยบุรีนทร์ พบว่า

๑) การบริหารจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการไผ่นครชัยบุรีนทร์

การบริหารจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการไผ่นครชัยบุรีนทร์ประกอบด้วย

๑.๑) การดำเนินงานของคณะกรรมการ ผู้ประกอบการไผ่นครชัยบุรีนทร์ โครงสร้างของกลุ่มประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เภรณญิก และกรรมการที่รับผิดชอบฝ่ายต่าง ๆ ที่ชัดเจน โดยโครงสร้างการบริหารงานกลุ่มจะเป็นไปตามแนวทางหน่วยงานราชการที่เข้าไปสนับสนุนและส่งเสริม คือ คณะกรรมการกลุ่มจะผ่านการพิจารณาคัดเลือกจากสมาชิกด้วยมติเสียงข้างมาก และเมื่อได้รับมอบหมายรับผิดชอบในหน้าที่อะไรแล้วก็จะดำเนินงานรับผิดชอบอย่างเต็มที่เต็มกำลัง ด้วยใจรัก พร้อมทั้งจะเสียสละให้กับกลุ่ม แม้ว่าจะไม่ได้รับค่าตอบแทนใด ๆ นอกจากนี้ คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่มจะมีการประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอทุกเดือน เพื่อให้กรรมการกลุ่มและสมาชิกได้ร่วมกันปรึกษาหารือหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มได้^{๘๙}

๑.๒) การดำเนินงานด้านการผลิต ผู้ประกอบการไผ่นครชัยบุรีนทร์ จะเป็นสตรีที่อาศัยเวลาว่างจากอาชีพหลักทางการเกษตรมาเป็นสมาชิกกลุ่มเพื่อหารายได้เสริมให้กับครอบครัว ซึ่งสตรีส่วนใหญ่จะมีความสามารถในการทอผ้าไหม ที่สืบทอดภูมิปัญญาอันล้ำค่ามาจากรบรรพบุรุษ จึงมีฝีมือทักษะการผลิตที่ชำนาญ ประณีต^{๙๐} มีการใช้เทคโนโลยีในการผลิตไม่ซับซ้อน การจัดทำหน่วยต้องอาศัยการจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง มีเพียงบางรายที่จะใช้เครื่องจักรที่เป็นเทคโนโลยีระดับสูงจำหน่ายตลาดต่างประเทศ แต่เทคโนโลยียังไม่ครบวงจรที่ทำให้ผลิตสินค้าในระดับสูงได้ จากปัจจัยการผลิตที่ไม่ซับซ้อน ผลผลิตที่ได้จะไม่เอกลักษณะที่โดดเด่นที่สร้างแรงดึงดูดให้ผู้บริโภคเข้ามาติดต่อซื้อขายเพื่อลดการจำหน่ายผ่านตัวแทนได้ การแข่งขันจึงเป็นการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการไผ่นครชัยบุรีนทร์เองโดยใช้การลดราคาและให้เครดิตแก่ยี่ปัวนานไม่น้อยกว่า ๓ เดือน^{๙๑} ความสามารถผู้ประกอบการไผ่นครชัยบุรีนทร์ใหม่มีน้อย เพราะวัตถุดิบในท้องถิ่นหรือภายในประเทศไม่เพียงพอ ต้องพึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศ การเข้าถึงวัตถุดิบภายในประเทศต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง การพัฒนาผู้ประกอบการไผ่นครชัยบุรีนทร์ที่ใช้งานวิจัยนำไปสู่นวัตกรรมใหม่ของผู้ประกอบการไผ่นครชัยบุรีนทร์มีน้อย การเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบในประเทศที่เป็นเส้นไหมพื้นบ้านทำได้ยาก เป็นเพราะผู้ผลิตเส้นไหมมีกำลังการผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ประกอบการที่มีการใช้เครื่องจักรที่ผลิตเองภายในประเทศและผู้ประกอบการใหม่ที่มีความชำนาญได้พยายามพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความสวยงาม มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น มีคุณภาพ ที่อาศัยประสบการณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกับสถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ หากแต่การร่วมมือดังกล่าวยังมีน้อย เพราะผู้ประกอบการไผ่นครชัยบุรีนทร์มีทักษะความชำนาญที่สืบทอดภูมิปัญญามาจากรบรรพบุรุษ ทำให้สามารถแปรรูปผ้าไหมได้ด้วยตนเอง โดยใช้เครื่องมือไม่ซับซ้อนหาได้ง่ายในท้องถิ่น และแรงงานที่ใช้ในการผลิตสามารถหาได้ในท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้เป็นสินค้าที่ตลาดในท้องถิ่น

^{๘๙}สัมภาษณ์ นางละเอียด ขำชัยภูมิ, ผู้ประกอบการไผ่จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๙๐}สัมภาษณ์, นางพรทิพย์ ดวงสูงเนิน, ผู้ประกอบการไผ่ จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๙๑}สัมภาษณ์ นางกาญจนา คำดี, ประธานผู้ประกอบการไผ่จังหวัดสุรินทร์, ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐.

ต้องการ ทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตเกิดการร่วมมือผลิต สินค้าจำหน่าย แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารกัน ทำให้เกิดการร่วมมือกันเป็นอย่างดีในผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์ แต่การแลกเปลี่ยน ข้อมูลยังจำกัดอยู่ในกลุ่มเล็ก ๆ และไหมเป็นสิ่งที่พูดถึงเพราะเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตที่ขาดแคลน ต้องนำเข้าจากต่างประเทศในบางส่วน การเข้าถึงวัตถุดิบไหมทำได้น้อย แต่ไม่ทำให้โอกาสในการ แข่งขันกับคู่แข่ง^{๙๒} เนื่องจากผลิตภัณฑ์ไหมในท้องถิ่นมีเอกลักษณ์และผู้บริโภคส่วนใหญ่อยู่ในท้องถิ่น สินค้าแปรรูปจะมีเอกลักษณ์ ลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ เช่น ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ มีการผลิต มานานแล้วและยังคงรักษารูปแบบ สี สัน ลวดลาย ความประณีตบรรจงรวมถึงเทคนิคการทอแบบ โบราณอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นไว้ได้ดีจนถึงปัจจุบัน คนชาติพันธุ์เขมร ลาว และกวย ในจังหวัด สุรินทร์ล้วนสืบสานงานทอผ้ามาจากบรรพบุรุษซึ่งมีทั้งความแตกต่างกันด้านเทคนิคการทอ ลวดลาย การให้สี การย้อมสีและวัตถุดิบที่ใช้ ในขณะเดียวกันก็มีการถ่ายทอดลวดลาย กรรมวิธีการผลิตซึ่งกัน และกันเสมอ แต่ผ้าทอของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรมีเอกลักษณ์เด่นชัดที่สุดมีความกลมกลืนกันของ ลวดลายและสี สัน สีย้อมนั้นนิยมใช้สีธรรมชาติที่ได้จากพืชหลายชนิด รวมถึงผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ทำให้ ผ้าไหมที่ผลิตออกมามีสีเย็นตาไม่ฉูดฉาด ซึ่งกระบวนการผลิตผ้าไหมนั้นเริ่มต้นจากการปลูกต้นหม่อน การเลี้ยงตัวไหม สาวไหม ออกแบบลวดลาย การย้อมสี แล้วจึงนำมาทอเป็นผืนผ้า ในแต่ละขั้นตอน ล้วนต้องอาศัยความละเอียดอ่อน ความชำนาญและมีใจรักของช่างทอ ผ้าพื้นเมืองสุรินทร์ แบ่งออก ได้เป็น ๓ ประเภท คือ ๑. ผ้านุ่งหญิง และผ้านุ่งชาย ๒. ผ้าสบ และผ้าขาวม้า ๓. เชิงผ้านุ่ง สำหรับผ้านุ่งหญิง และผ้านุ่งชาย ผ้าชนิดนี้นิยมทอมากที่สุด มีหลายสี หลากลวดลาย และส่วนใหญ่จะเป็นผ้านุ่งผู้หญิง อาทิผ้าโฮล เป็นลวดลายต้นแบบดั้งเดิมของชาวสุรินทร์เชื้อสายเขมร กว้างได้ มีทั้งผ้าโฮลที่เป็นผ้านุ่งของผู้หญิง (ซั่มปัดโฮล) ซึ่งเป็นผ้าลายมัดหมี่ทางขวางสลับกับลายริ้ว เฌียง และผ้าโฮลสำหรับผู้ชาย (โฮลเปราะฮ์) ซึ่งจะคล้ายผ้าโฮลของผู้หญิงแต่ไม่มีลายริ้ว เฌียงคั่น ผ้าสมอ เป็นผ้าลายตารางสี่เหลี่ยมเล็กๆประกอบด้วยสีดำ เหลืองทอง เขียวขี้ม้า และแดง เข้ม ผ้านุ่งลายนี้ทอโดยไม่มัดหมี่ ส่วนใหญ่คนสูงอายุนิยมนุ่งอยู่กับบ้าน ผ้าอันลวยซิม เป็นผ้านุ่งมี ลายตามขวางบนพื้นสีต่าง ๆ เช่น สีเหลืองทอง สีเขียว สีแดง และขาว เป็นต้น แต่บางผืนอาจใช้สี ม่วงแทนสีขาว ผ้านุ่งลายนี้ไหมเส้นพุ่งจะใช้ควบสองสี ผ้าอัมปรม เป็นผ้าลายตารางสี่เหลี่ยม มีการ มัดย้อมเส้นไหมให้เป็นจุดประสีขาวยเด่นจากพื้นสีแดงในตารางสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ โดยมัดย้อมทั้งเส้นยืน และเส้นพุ่ง ผ้าละเบิก เป็นผ้านุ่งพื้นเมืองประเภทยกดอกลายตารางสี่เหลี่ยมที่ใช้ไหมเส้นพุ่งและเส้น ยืนสีเดียวกัน ผ้าโสร่งแสร้ง เป็นผ้านุ่งผู้หญิงลายตารางสี่เหลี่ยมบนพื้นไหมควบ ผ้าโสร่งชายเป็น ผ้าลายตารางใหญ่สีแดงสลับเขียว มีริ้วตัดตรงกลางตลอดทั้งผืน ทอด้วยการควบเส้นไหมสองสีเข้า ด้วยกัน (กะนิว) ผ้ากะนิว หรือผ้าไหมหางกระรอก เป็นผ้าสีพื้น การทอนิยมใช้ไหมสองสีมาควบกัน (กะนิว) แล้วนำไปทอเป็นผืนผ้า ลักษณะของผ้ากะนิวนี้จะมีผิวสัมผัสมันระยิบระยับ เมื่อนำไปส่อง แดดจะแยกสีได้ชัดเจน ผ้าสบ และผ้าขาวม้า ผ้าสบหญิง (ฉะนุดเล็ก) เป็นผ้าสีพื้นใช้เทคนิคการทอ แบบยกดอก ชาวเขมรนิยมสีขาว ใช้หมี่เป็นสไบทั้งซ้ายทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ชาวกวยนิยมสีดำ เรียกว่า ผ้าแก็บ และชาวไทยลาวเรียกผ้าลักษณะนี้ว่า”ผ้าเหยียบ” ผ้าขาวม้า เป็นผ้าลายทางยาวมีเชิง ผ้าเรียกว่า “เถื่อเจีย” ใช้สำหรับผู้ชายคาดเอว และพาดไหล่ เชิงผ้านุ่ง เชิงผ้านี้จะเป็นผ้าผืนแคบ ๆ

^{๙๒}สัมภาษณ์ นางอาทิตย์ สิริมัชชาดากุล, ประธานผู้ประกอบการไหม จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

เก็บขิดลวดลายสวยงามไว้ต่อกับผ้านุ่ง มีการทอทั้งชาวไทยเขมร และไทยกวย เชิงผ้านุ่งของชาวไทยเขมรเป็นผ้ามัดหมี่ทอด้วยพื้เล็ก ๆ เรียกว่า ”ปะโบร์” สมัยก่อนนิยมมัดหมี่เป็นลายลิ่มหรือตีนควาย ต่อมานิยมทอเป็นผืนผ้าที่มีเชิงผ้านุ่งไปพร้อม ๆ กันเลยไม่ต้องมีเชิงมาเย็บติดในภายหลังและผ้าชนิดนี้เรียกว่า ”โฮลปะโบร์” เชิงผ้านุ่งของชาวกวย ผ้านุ่งของสตรีชาวกวยแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนคือ หัวขึ้น (อัมเปิล) ตัวขึ้นนิยมไหมควบหรือเรียกว่า ”หะจิกะวี” และตีนขึ้น (ยั้งเก็บหรือกะบูล) หัวขึ้นจะเป็นผ้าไหมสีแดง กว้างประมาณ ๑๐ นิ้ว ขิดลายด้วยไหมสีขาว แดง เหลือง ดำ สลับสีสลับลายกันเป็นระยะ ๆ ตีนขึ้น เป็นผ้าไหมลายทางยาว ประกอบด้วยไหมสีขาว ดำ แดง ตามลำดับ สีดำจะกว้างกว่าสีแดงและสีขาว เมื่อนำมาต่อกับผ้านุ่งจะเป็นลายพาดขวางและใช้ด้านสีขาวต่อเข้ากับตัวขึ้น เป็นต้นซึ่งการทอผ้าจะต้องอาศัยทักษะความชำนาญที่สืบทอดกันมา เครื่องมือที่ใช้มีกลไกไม่ซับซ้อน แรงงานทั่วไปสามารถใช้ได้ ผลผลิตที่ได้มีรูปแบบดั้งเดิม มีเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น จำหน่ายในตลาดท้องถิ่นและภายในประเทศเป็นส่วนมาก เมื่อผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ก็จะมีการติดต่อแบ่งงานให้กับกลุ่มอื่น ๆ ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง ทำให้เกิดการร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการใหม่ในกลุ่มนครชัยบุรีนทร์ และสมาชิกพึงพอใจที่มีการแลกเปลี่ยน แนะนำถ่ายทอดเทคนิคให้แกกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ การแข่งขันจึงดูที่คุณภาพมากกว่าการแข่งขันลดราคา การพบปะพูดคุยทำให้เกิดการยอมรับในความรู้ ความสามารถของผู้ที่ถ่ายทอดข้อมูลทำให้เกิดผู้นำตามธรรมชาติในแต่ละสถานการ^{๙๓} ความต้องการใช้วัตถุดิบของสมาชิกผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีนทร์มีความต้องการสูงใช้ทั้งวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นและต่างถิ่น การเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบทำได้ง่าย แต่ต้องแลกมาด้วยการจ่ายเงินในราคาสูง เมื่อเทียบราคาของวัตถุดิบเดียวกันกับจังหวัดนครราชสีมา ทำให้ความพร้อมในการพัฒนาไม่สามารถทำได้ ส่วนโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ ขาดการวางแผนพัฒนาทรัพยากรอย่างเป็นระบบให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุด ซึ่งการวางแผนพัฒนานั้น ต้องอาศัยแรงงานที่มีทักษะเฉพาะด้าน เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการใหม่ขาดแคลน แต่ปัจจุบันมีการทำงานร่วมกันกับอุตสาหกรรม สถาบันวิจัยพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่อย่างต่อเนื่อง^{๙๔} นอกจากนี้กระบวนการผลิตผ้าไหมในกลุ่มผู้ประกอบการจะมีการดำเนินการผลิตตามสายการผลิตที่ถนัดของสมาชิกแต่ละคน เช่น การย้อม การทอ การมัดหมี่ การสับทอ การมัดหมี่ การทอ โดยกำลังการผลิตจะขึ้นอยู่กับปริมาณการสั่งซื้อของลูกค้า และทุนหมุนเวียนของกลุ่มที่สามารถดำเนินการผลิตได้ เมื่อมีการผลิตในแต่ละขั้นตอนจะมีคณะกรรมการที่รับผิดชอบและมีความชำนาญในแต่ละสายการผลิตตรวจสอบคุณภาพการผลิต ก่อนจะมีการนำวัตถุดิบการทอผ้าไหมไปดำเนินการผลิตให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์หลักของผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีนทร์จะเน้นการผลิตตามความต้องการ ของตลาด เช่น ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดบุรีรัมย์ จะทอผ้าที่มีสีสันทลวดลายหลากหลาย ตามความนิยมของชาวบุรีรัมย์ที่มีชนเผ่า ๔ ชนเผ่า ได้แก่ ๑) ชนเผ่าไทยเขมร นิยมผ้าไหมลายทางกระรอก ลายอัลปรม ลายโฮล ลายลูกแก้ว เป็นต้น ๒) ชนเผ่าชาวกวย นิยมแต่งกายแบบชาวไทยเขมร นิยมผ้าไหมกระเนียวลายริ้วเป็นทางยาว สตรีนิยมใส่ซิ่นที่มีหัวและตีนขึ้น และนิยมผ้าไหมลายลูกแก้วย้อมมะเกลือเป็นสีดำ ๓) ชนเผ่าชาวไทยโคราช นิยมผ้าไหมลายทางกระรอก ๔) ชนเผ่าไทยลาว นิยมผ้าย้อมคราม และไหมลายมัดหมี่ลวดลายต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับ ว่า

^{๙๓} สัมภาษณ์ นางจรีรัตน์ อุทขนาดดี, ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดสุรินทร์, ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๙๔} สัมภาษณ์ นางอุไรวรรณ กุโธสง, ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

เป็นผ้าเอกลักษณ์ประจำจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ “ผ้าซิ่นตีนแดง” ซึ่งผลิตมาที่อำเภอพุทไธสงและนาโพธิ์ นอกจากนี้ทางกลุ่มผู้ประกอบการใหม่จะนำผ้าไหมมาทำการตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูปของบุรุษและสตรี และนอกจากนั้นผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรัมย์ยังมีการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ โดยการเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุนในการอบรมแปรรูปผลิตภัณฑ์ เช่น พวงกุญแจ โคมไฟ หมอนผ้าคาดเตียง เป็นต้น เพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกให้ลูกค้าอีกทางหนึ่ง^{๙๕}

๑.๓) การดำเนินงานด้านการตลาดของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรัมย์ มีประธานกลุ่มและกรรมการกลุ่มที่รับผิดชอบดำเนินงานด้านการตลาดของกลุ่มด้วยความคล่องตัว โดยผู้รับผิดชอบด้านการตลาดจะมีช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือสินค้า ในอดีตจะนำไปจำหน่ายตามหมู่บ้านใกล้เคียง หรือแลกเปลี่ยนสินค้ากับกลุ่มอื่น ส่วนการตลาดในปัจจุบัน กลุ่มมีช่องทางการจำหน่าย ๓ แห่ง คือ ๑) จำหน่ายที่ศูนย์การผลิตของกลุ่ม จำหน่ายในร้านค้าปลีก จำหน่ายโดยการออกร้านในนิทรรศการต่าง ๆ และงานเทศกาลประจำปีของจังหวัด เช่น ในจังหวัดนครราชสีมาจะมีการจัดงานผ้าไหมปักธงชัยทุกปี จังหวัดสุรินทร์จะมีการจัดงานตลาดสีเขียว เป็นตลาดนัดชาวบ้านตั้งอยู่ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ มีเฉพาะวันเสาร์ เริ่มขายตั้งแต่หกโมงเช้าถึงบ่าย จะมีการนำผ้าไหมพื้นบ้านของชาวจังหวัดสุรินทร์มาจัดจำหน่าย ๒) ตลาดต่างจังหวัด ถือเป็นตลาดหลักของกลุ่ม โดยการจำหน่ายผ่านร้านค้าปลีกที่เป็นร้านลูกข่ายที่อยู่ต่างจังหวัด และนอกจากนี้ก็จะมีการจำหน่ายในงานเทศกาลประจำปี และงานเทศกาลหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดต่าง ๆ ๓) ตลาดต่างประเทศ กลุ่มจะมีช่องทางการจำหน่ายโดยผ่านร้านค้าปลีกที่เป็นร้านลูกข่ายในจังหวัดต่าง ๆ ที่มีการสั่งซื้อเพื่อส่งไปให้ลูกค้าในต่างประเทศ หรือการจำหน่ายในช่วงงานทอดกฐิน หรือทอดผ้าป่า ซึ่งจะมีหญิงไทยที่ได้สามีชาวต่างชาติ มักจะซื้อไปเป็นของฝากให้กับชาวต่างชาติ ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรัมย์มีการร่วมมือกันจำหน่ายสินค้า โดยการรับผลิตภัณฑ์ของสมาชิกไปจำหน่ายหรือในบางครั้ง ผู้นำในกลุ่มผู้ประกอบการจะเป็นผู้รวบรวมผลิตภัณฑ์ไว้ให้ครบจำนวนตามที่ มีคำสั่งซื้อเข้ามาในชุมชน แม้บางครั้งผลิตภัณฑ์ที่รับมานั้นมีคุณภาพต่างกัน ราคาที่จำหน่ายต่างกัน สมาชิกในกลุ่มผู้ประกอบการก็ยอมรับได้ เพราะการร่วมมือทำกิจกรรมของผู้ประกอบการมีการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ หน่วยงานของรัฐระดับจังหวัดในการสนับสนุน มีสถาบันการศึกษา ร่วมวิจัยและดำเนินการ ทำให้ผู้ประกอบการได้รับข้อมูลข่าวสารแต่ยังจำกัดอยู่ในกลุ่มเล็ก ๆ ไม่มีการเผยแพร่เป็นเอกสารสู่สมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่มและนอกกลุ่ม^{๙๖}

๑.๔) การดำเนินงานด้านเงินทุนของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการไหมมีการรวมกลุ่มมีการระดมทุนออมทรัพย์และเงินสัจจะสะสม ซึ่งเป็นทุนหมุนเวียนของกลุ่ม ประกอบกับกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน โครงการอีสานเขียว พัฒนาชุมชน และพาณิชย์จังหวัด กรมหม่อนไหม สถาบันการศึกษา เป็นต้น ที่สนับสนุนงบประมาณเป็นเงินทุนหมุนเวียนและวัสดุอุปกรณ์ในการผลิต ซึ่งกลุ่มจะมีการจ่ายเงินปันผลให้กับสมาชิกกลุ่มเป็นประจำทุกปี ซึ่งจำนวนเงินปันผลที่ได้จะขึ้นอยู่กับผลประกอบการของกลุ่ม แต่อย่างไรก็ตามเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มก็ยังมีข้อจำกัดอยู่มาก เนื่องจาก

^{๙๕}สัมภาษณ์ นายภูษิต ลัทธินธรรม, พัฒนาการจังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๙๖}สัมภาษณ์ นางสาวกัญยารัตน์ ไชยยศ, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรม จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

การจำหน่ายสินค้าไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ไม่แน่นอน จึงทำให้สินค้าที่กลุ่มผลิตขึ้นมาจำหน่ายได้ซ้ำ
เงินทุนของกลุ่มไปกองอยู่กับผลิตภัณฑ์ที่ยังจำหน่ายไม่ได้^{๙๗}

๒) แนวทางการปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ

๒.๑ คณะกรรมการกลุ่ม

จากการสัมภาษณ์ ประเด็นเกี่ยวกับผู้ประกอบการใหม่พบว่าการดำเนินงานที่จะทำให้กลุ่มผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีนทร์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์กลุ่มที่กำหนดไว้ อันจะเป็นผลในการส่งเสริมให้กลุ่มมีความมั่นคง เข้มแข็ง สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่กลุ่ม สมาชิกและสังคมโดยรวมนั้น คณะกรรมการกลุ่มเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลแห่งความสำเร็จนั้น ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ว่า “คณะกรรมการของกลุ่มผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีนทร์ในแต่ละจังหวัดมีแต่คนขยัน ไปติดต่อตรงนั้นตรงนี้ ติดต่อกับจำหน่ายขายของ ติดต่oprสานงานกับเจ้าหน้าที่ทั้งจากภาครัฐ และภาคเอกชนตลอดเวลา จึงทำให้กลุ่มอยู่ได้ เข้มแข็ง” ซึ่งลักษณะของคณะกรรมการที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีนทร์มีดังนี้^{๙๘}

๒.๑.๑ ความเข้มแข็งของคณะกรรมการ ซึ่งในการดำเนินงานกลุ่มนั้น มักจะพบกับปัญหาต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม หรือแม้กระทั่งปัญหากับคณะกรรมการถูกมองในแง่ไม่ดี แต่คณะกรรมการกลุ่มยังมีความเข้มแข็งและมีความหนักแน่นในเรื่องต่างๆ ที่มีเข้ามาและพยายามที่จะแก้ไขให้ลุล่วงไป

๒.๑.๒ ความตั้งใจในการทำงาน โดยจะสังเกตได้จากการที่คณะกรรมการกลุ่มผู้ประกอบการใหม่จะต้องมีหน้าที่ในการติดต่อประสานงานในเรื่องต่าง ๆ กับส่วนงานภาครัฐหรือเอกชนไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการพัฒนาความรู้เรื่องของการผลิต เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ หรือแม้กระทั่งเรื่องของการติดต่อตลาด หรือสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้า คณะกรรมการจะมีความตั้งใจในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวจนประสบความสำเร็จ

๒.๑.๓ ความสามัคคี ในที่นี้เป็นเรื่องของการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ที่มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีกัน โดยจากการสังเกตพบว่า การปฏิบัติงานของกรรมการกลุ่มหากมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นกับกลุ่ม กรรมการกลุ่มจะร่วมกันแก้ปัญหา นั้น ๆ ร่วมกัน

๒.๑.๔ ความเสียสละ โดยลักษณะของการดำเนินงานของกลุ่มเองทั้งในกระบวนการผลิตได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ ที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากสมาชิก และคณะกรรมการเองก็เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานในขั้นตอนการผลิตนั้น นอกเหนือจากนั้นยังเป็นผู้ต้องรับภาระในการบริหารจัดการการดำเนินงานของกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการที่ต้องพัฒนาตนเองเพื่อที่จะมาพัฒนากลุ่มต่อไป หรือแม้กระทั่งบทบาทในการเป็นผู้ที่ต้องไปจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าด้วยตนเองตามงานแสดงสินค้าต่าง ๆ ในต่างจังหวัด เพื่อจะได้มาซึ่งรายได้ของกลุ่ม

^{๙๗}สัมภาษณ์ นางอาทิตย์ สิริรัชชาดากุล, ประธานผู้ประกอบการใหม่ จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๙๘}สัมภาษณ์ นางสาววย ศรีมะเรือง, ประธานผู้ประกอบการใหม่จังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

๒.๑.๕ ความไว้วางใจกัน ลักษณะการทำงานของกลุ่มส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการเป็นคนดำเนินการ และเป็นผู้รับผิดชอบในแทบทุกเรื่องของกลุ่ม รวมถึงการบริหารทางการเงิน ในการทำงานจึงต้องได้รับความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างคณะกรรมการกับมวลสมาชิก ซึ่งทางสมาชิกกลุ่มได้ให้ความเห็นว่า คณะกรรมการที่ทำหน้าที่บริหารงานกลุ่มเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือทุกคน ได้รับความไว้วางใจจากสมาชิก คณะกรรมการกลุ่มจึงไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง

๒.๒ สมาชิกกลุ่ม

สมาชิกกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินงานกิจกรรมของกลุ่ม หากกลุ่มขาดสมาชิกที่มีคุณภาพ ก็ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมกลุ่มดำเนินไปอย่างไร้ประสิทธิภาพ และโอกาสที่จะนำพากลุ่ม ให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กลุ่มตั้งไว้นั้น ก็จะเป็นไปด้วยความยากลำบาก และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้นำกลุ่มอย่างเป็นทางการทราบว่า ปัจจัยที่มีส่วนในการทำให้กลุ่มผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรีนี้ ประสบความสำเร็จนั้น คือ สมาชิกกลุ่ม โดยสมาชิกกลุ่มเป็นผู้ที่มีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมทางการผลิตและมีทักษะในการผลิต ที่เป็นภูมิปัญญาสืบทอดตั้งแต่บรรพบุรุษ จึงส่งผลให้ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ออกมามีคุณภาพและมาตรฐาน มีการแบ่งแยกกิจกรรมการทำงานกันเป็นส่วนๆ ไม่ว่าจะเป็นการย้อม การทอ การมัดหมี่ การสับทอ การทอ ซึ่งในทุกขั้นตอนการต้องอาศัยฝีมือและความชำนาญในการผลิต จึงจะทำให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ออกมามีคุณภาพได้มาตรฐาน^{๙๙}

๒.๓ การจัดการกลุ่ม

การจัดการกลุ่มถือว่าเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ที่ส่งผลให้กลุ่มมีความเข้มแข็งได้ พอจะจำแนกได้ดังนี้

๒.๓.๑ การวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มได้อย่างดีมีประสิทธิภาพ โดยมีการพูดคุยกันในส่วนของคณะกรรมการเอง และร่วมปรึกษาร่วมกับส่วนงานภาครัฐในด้านต่าง ๆ โดยการวางแผนกันภายในกลุ่ม ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการดำเนินการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ส่วนในเรื่องของการวางแผนด้านการตลาด การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์สินค้า จะมีการร่วมปรึกษาร่วมและวางแผนร่วมกันกับหน่วยงานที่สนับสนุน เช่น อุตสาหกรรมจังหวัดชัยภูมิร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาที่มีส่วนในการร่วมพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้กับผู้ประกอบการ อีกทั้งยังเข้ามาพัฒนาให้ผู้ประกอบการใหม่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยภูมิมีส่วนช่วยในการยกระดับมาตรฐานในการผลิตให้ได้มาตรฐาน OTOP ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ ชัยภูมิ ที่มีส่วนในการอบรมให้ความรู้ในการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และมีส่วนช่วยยกระดับมาตรฐานตรานกยูง สำนักงานพาณิชย์จังหวัดที่มีส่วนร่วมในการวางแผนในการด้านการตลาด และรวมถึงส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

๒.๓.๒ การปรับปรุงแบบและการแก้ปัญหาในการทำงาน ซึ่งในการดำเนินงานของผู้ประกอบการใหม่ โดยปกติแล้วจะไม่ค่อยมีปัญหาอะไรมากนัก เนื่องจากการดำเนินงานของผู้ประกอบการใหม่ จะมีการดำเนินงานรูปแบบที่ค่อนข้างจะเป็นระบบอยู่แล้ว ไม่ว่าจะ

^{๙๙}สัมภาษณ์ นางพนิตพร ผิวงาม, ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

เป็นเรื่องของการจัดการในเรื่องการผลิตของสมาชิก การตลาด หรือแม้กระทั่งการจัดการในเรื่องของการเงินกลุ่ม แต่หากในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวเกิดปัญหาขึ้น คณะกรรมการกลุ่มจะมีการนามาพูดคุยปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน เพื่อหาทางออกและปรับรูปแบบการทำงานให้เหมาะสม

๒.๓.๓ การแบ่งแยกความรับผิดชอบในการทำงานของคณะกรรมการผู้ประกอบการใหม่ โดยที่ทางกลุ่มมีการตกลงร่วมกันในการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสมตามลักษณะของงานอย่างชัดเจน คือ หน้าที่ในการลงบัญชีรายรับ – รายจ่าย ของกลุ่ม ชี้แจงรายรับ-รายจ่ายของกลุ่มให้สมาชิกทราบความเคลื่อนไหว และทำหน้าที่ในการเก็บรักษาเงินและควบคุมการใช้จ่ายของคณะกรรมการ การจัดหาวัตถุดิบให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด การประสานงานและติดต่อร้านต่าง ๆ เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ มีการมอบหมายในเรื่องของการตรวจสอบคุณภาพและปริมาณของผลิตภัณฑ์ก่อนออกจำหน่าย การแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบดังกล่าว จะพิจารณาจากคุณลักษณะและความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่จะรับผิดชอบ^{๑๐๐} นอกจากนี้ผู้ประกอบการใหม่ ยังมีการประชุมเชื่อมโยงปรึกษาหารือเป็นบางครั้ง จากการเชื่อมโยงของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อทำให้กิจกรรมของผู้ประกอบการใหม่ครบถ้วน แต่ผลของการเชื่อมโยงจำกัดอยู่เฉพาะสมาชิกกลุ่มต้นน้ำกับกลางน้ำเท่านั้น การร่วมมือจึงไม่มีความสม่ำเสมอ กิจกรรมที่เป็นการร่วมกันมักเป็นการแสดงสินค้าในงานประจำปีเท่านั้น^{๑๐๑}

๒.๔ การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม

การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์เป็นการดำเนินงานการผลิตผ้าไหมและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม ซึ่งการดำเนินงานต้องอาศัยความร่วมมือจากสมาชิกตลอดทุกขั้นตอนของการผลิต ไม่ว่าจะเป็น การย้อม การทอ การมัด การมัดหมี่ การทอ รวมไปถึงการแปรรูปผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูป ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ ดังกล่าว ในบางช่วงฤดูกาลของการจำหน่าย เช่น เทศกาลประจำปีต่าง ๆ ที่มีความต้องการสินค้าเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว ทางกลุ่มก็จะขอความร่วมมือจากสมาชิกเพื่อเร่งการผลิตให้ทันต่อความต้องการของตลาด และนอกเหนือจากการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตข้างต้นแล้ว สมาชิกกลุ่มยังมีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มเป็นประจำ และทางกลุ่มจะถือโอกาสในการประชุมกลุ่มแต่ละครั้งให้สมาชิกมีการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้เป็นแนวทางในการวางแผนและดำเนินงานของกลุ่ม นอกจากนี้ผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์มีการทำกิจกรรมร่วมกัน มีการประชุมปรึกษาหารืออย่างสม่ำเสมอในการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ อาศัยแหล่งวัตถุดิบนอกพื้นที่เป็นปัจจัยสำคัญในการผลิต สำหรับกิจกรรมส่วนมากเป็นกิจกรรมประชุม แต่ข้อมูลข่าวสารยังไม่ครอบคลุมมากนัก^{๑๐๒}

^{๑๐๐}สัมภาษณ์ นางอาทิตย์ สิริรัชชดากุล, ประธานผู้ประกอบการใหม่ จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๐๑}สัมภาษณ์, นางพรทิพย์ ดวงสูงเนิน, ผู้ประกอบการใหม่ จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๐๒}สัมภาษณ์ นางอุไรวรรณ ฤไธสง, ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

๒.๕ กระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกกลุ่ม

กระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกกลุ่มผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการที่จะทำให้กลุ่มผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในเรื่องของการบริหารจัดการกลุ่ม การดำเนินกิจกรรมการผลิตและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม และสามารถทำให้กลุ่มดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์ และรวมถึงกระบวนการเรียนรู้ของคณะกรรมการกลุ่มผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในสมาชิกของกลุ่มเช่นกัน ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวพอจะจำแนกได้ดังนี้

๒.๕.๑ การฝึกทักษะในการผลิต ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์มีโอกาสนในการฝึกทักษะในการผลิต และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ โดยเริ่มแรกสมาชิกจะมีทักษะในการผลิตจากบรรพบุรุษ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาถึงรุ่นลูก รุ่นหลาน อยู่แล้ว จะได้รับการฝึกทักษะการผลิตเพิ่มเติมจากผู้ที่มีฝีมือที่ได้รับการฝึกทักษะจากหน่วยงานที่สนับสนุนในกลุ่มอีก และสมาชิกที่ได้รับการฝึกทักษะการผลิตแล้วก็จะดำเนินการถ่ายทอดให้แก่สมาชิกรายอื่นในกลุ่มต่อไป

๒.๕.๒ การอบรม โดยส่วนใหญ่แล้วโอกาสในการได้รับการอบรมจะเป็นสมาชิกที่รับหน้าที่เป็นคณะกรรมการกลุ่ม เนื่องจากการอบรมโดยส่วนใหญ่ที่ได้รับการส่งเสริมจากส่วนงานที่สนับสนุน เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม จะเป็นการอบรมเรื่องการทอและการย้อมสี การแปรรูป การบริหารจัดการ การตลาด การศึกษาดูงาน เป็นต้น ซึ่งหลังจากอบรมเสร็จสมาชิกก็ได้นำความรู้มาถ่ายทอดให้สมาชิกภายในกลุ่มเพื่อขยายผล^{๑๐๓}

๒.๖ ระบบข้อมูลข่าวสาร

ระบบข้อมูลข่าวสารของกลุ่มที่จะเอื้อต่อการดำเนินงานกลุ่ม จะเป็นลักษณะของการได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารและการถ่ายทอดและสื่อต่อข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเรื่องดังกล่าวจะเป็นในลักษณะที่เป็นข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องราวของความรู้ต่าง ๆ ในด้านการผลิต แปรรูป หรือแม้กระทั่งเรื่องของการตลาด ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ได้รับข่าวสารดังกล่าวโดยผ่านทางคณะกรรมการกลุ่มเป็นส่วนใหญ่ ยกตัวอย่างเช่น เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรจังหวัด มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทางเจ้าหน้าที่ก็จะสื่อสารข้อมูลดังกล่าวผ่านทางคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อนำไปถ่ายทอดต่อสมาชิก และในอีกส่วนหนึ่งของระบบข้อมูลข่าวสาร ที่ผ่านทางเครือข่ายของกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มผลิตต่าง ๆ ที่ส่งข่าวในด้านต่าง ๆ ระหว่างกลุ่ม เช่น การส่งข่าวในเรื่องของการชักชวนกันไปจำหน่ายสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ตามสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งมีการจัดขึ้น^{๑๐๔}

^{๑๐๓}สัมภาษณ์ นางอรุณี อินยาพงษ์, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๐๔}สัมภาษณ์ นายสมพร ปองไว้, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์, ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐.

๒.๗ การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก

ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ได้รับการสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จากหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

๑) สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา ได้เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนขึ้นทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

๒) โครงการอีสานเขียว สนับสนุนด้านงบประมาณโดยให้การสนับสนุนเรื่องวัสดุ อุปกรณ์การผลิต เช่น กี่กระทก เส้นด้ายและไหม

๓) กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้เข้ามามีบทบาทตั้งแต่การสนับสนุนให้ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ได้รวมตัวกันในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ และสมาชิกกลุ่มไปอบรมเรื่องการทอและการย้อมสี ณ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรุงเทพฯ รวมทั้งให้งบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในรูปของวัสดุอุปกรณ์ และวิทยากรในการอบรมเพื่อถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวจากตัวแทนสมาชิกไปยังกลุ่ม

๔) อุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ให้การสนับสนุนด้านการเรียนรู้ในเรื่องการย้อมสีและการออกแบบลวดลาย เพื่อให้ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) รวมทั้งเป็นผู้ประสานและร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ

๕) ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ให้การสนับสนุนด้านการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ให้ความรู้ทางด้านการผลิตให้ได้มาตรฐานตรานกยูงจำนวน ๔ ชนิดได้แก่ ๑. นกยูงสีทอง เป็นผ้าไหมที่ผลิตโดยใช้เส้นไหมและวัตถุดิบตลอดจนกระบวนการผลิตที่เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านดั้งเดิมของไทยอย่างแท้จริง ดังนี้ ใช้เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านเป็นทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืน เส้นไหมต้องสาวด้วยมือผ่านพวงสาวลงภาชนะ ทอด้วยกี่ทอมือแบบพื้นบ้านชนิดพุ่งกระสวยด้วยมือ ย้อมด้วยสีธรรมชาติ หรือสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และต้องผลิตในประเทศไทยเท่านั้น ๒. นกยูงสีเงิน เป็นผ้าไหมที่ผลิตขึ้นโดยยังคงอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านผสมผสานกับการประยุกต์ใช้เครื่องมือและกระบวนการผลิตในบางขั้นตอน ดังนี้ ใช้เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านหรือพันธุ์ไทยปรับปรุงเป็นเส้นพุ่งและ/หรือเส้นยืน เส้นไหมต้องสาวด้วยมือ หรือสาวด้วยอุปกรณ์ที่ใช้มอเตอร์ขับเคลื่อนไม่เกิน ๕ แรงม้า ทอด้วยกี่ทอมือชนิดพุ่งกระสวยด้วยมือหรือกี่กระทกก็ได้ ต้องผลิตในประเทศไทยเท่านั้น ๓. นกยูงสีน้ำเงิน เป็นผ้าไหมชนิดที่ผลิตด้วยภูมิปัญญาของไทยแบบประยุกต์ ใช้เทคโนโลยีการผลิตเข้ากับสมัยนิยมและเชิงธุรกิจ ดังนี้ ใช้เส้นไหมแท้เป็นเส้นพุ่งและเส้นยืน ย้อมด้วยสีธรรมชาติ หรือสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ทอด้วยกี่แบบใดก็ได้ ต้องผลิตในประเทศไทยเท่านั้น ๔. นกยูงสีเขียว เป็นผ้าไหมที่ผลิตด้วยกระบวนการผลิตและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ผสมผสานกับภูมิปัญญาไทยในด้านลวดลายและสีสันระหว่างเส้นใยไหมแท้กับเส้นใยอื่นที่มาจากธรรมชาติ หรือเส้นใยสังเคราะห์รูปแบบต่างๆ ตามวัตถุประสงค์การใช้งาน หรือตามความต้องการของผู้บริโภค ดังนี้ ใช้เส้นไหมแท้เป็นส่วนประกอบหลัก มีเส้นใยอื่นเป็นส่วนประกอบรอง ต้องระบุส่วนประกอบของเส้นใยอื่นให้ชัดเจน ทอด้วยกี่แบบใดก็ได้ ย้อมด้วยสีธรรมชาติ หรือสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และต้องผลิตในประเทศไทยเท่านั้น

๖) สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนให้เกิดการจัดทำทะเบียนสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ยกระดับมาตรฐานผู้ประกอบการให้ได้รับมาตรฐาน OTOP ๕ ดาว

๗) สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนทางด้านการตลาดให้กลุ่ม โดยทำหน้าที่เป็นผู้ประสานในการออกฐานจำหน่ายสินค้า และเป็นผู้แนะนำและจับจองพื้นที่จำหน่ายตามงานเทศกาลที่หน่วยงานราชการจัดขึ้นตามจังหวัดต่าง ๆ^{๑๐๕}

๒.๘ ด้านผลิตภัณฑ์

สินค้าแปรรูปของผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีรินทร์ เป็นสินค้าที่มีรูปแบบความสวยงาม คุณภาพคล้ายกับสินค้าในตลาดผ้าไหมทั่วไป อาศัยเครื่องมือ อุปกรณ์ แรงงานที่มีทักษะฝีมือ ซึ่งหาได้ทั่วไปในท้องถิ่น เทคโนโลยีที่ใช้ไม่ซับซ้อน เพียงแต่ผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีรินทร์ ที่มีความชำนาญเป็นพิเศษมีการปรับปรุงยุค ปรับเทคนิคการผลิต ทำให้ได้ผลผลิตที่แตกต่างกัน เพิ่มคุณค่าของผลผลิต ทำให้สามารถจำหน่ายได้ทั้งในตลาดท้องถิ่น และตลาดต่างประเทศ มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อถึงในท้องถิ่น และทำการเชื่อมโยงกับตลาดอื่น ๆ ทำให้ผู้บริโภคอื่น ๆ ได้เข้าถึงสินค้าและบริการผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีรินทร์ โดยเน้นจำหน่ายสินค้าตลาดในประเทศมากกว่าตลาดต่างประเทศ^{๑๐๖}

๒.๙ เครือข่าย

โดยปกติแล้วกิจกรรมที่สำคัญของกลุ่มในการดำเนินงาน คือ การดำเนินงานทางด้านการผลิต และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เป็นหลัก ซึ่งในเรื่องดังกล่าวสมาชิกกลุ่มเองสามารถที่จะดำเนินการเองได้ แต่หากได้รับการประสานงานหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่าย ก็จะทำให้เรื่องดังกล่าวมีศักยภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การมีตัวแทนกลุ่มการผลิตอื่นๆ มาเล่าประสบการณ์การทำงานหรือการผลิตให้สมาชิกกลุ่มรับฟัง ก็จะทำให้กลุ่มได้แนวคิดและประสบการณ์ใหม่ ๆ เพื่อนามาปรับใช้ในการดำเนินงานของกลุ่มเอง และในบางครั้งที่มีการจัดกิจกรรมการจำหน่ายสินค้าในงานเทศกาลต่าง ๆ ซึ่งในบางช่วงกลุ่มไม่สามารถไปดำเนินการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้เอง หรือกลุ่มที่เป็นเครือข่ายไม่สามารถไปดำเนินการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้ด้วยตนเอง ก็จะฝากจำหน่าย แล้วแต่จังหวะและโอกาส ซึ่งในส่วนเครือข่ายนี้ก็จะชี้ให้เห็นว่าเป็นส่วนที่สำคัญต่อความสำเร็จของกลุ่ม มีรูปแบบการดำเนินงานภายใต้การบริหารงานและกิจกรรมต่างๆ ซึ่งได้กำหนดโครงสร้างและรูปแบบการบริหารงานไว้อย่างชัดเจนเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่แต่ละกลุ่มได้วางเอาไว้ โดยมีปัจจัยหลักที่สำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ปัจจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ปัจจัยเกี่ยวกับตัวสมาชิก ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ และปัจจัยที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร นอกจากนี้ผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีรินทร์ยังได้รวมกลุ่มจัดการ

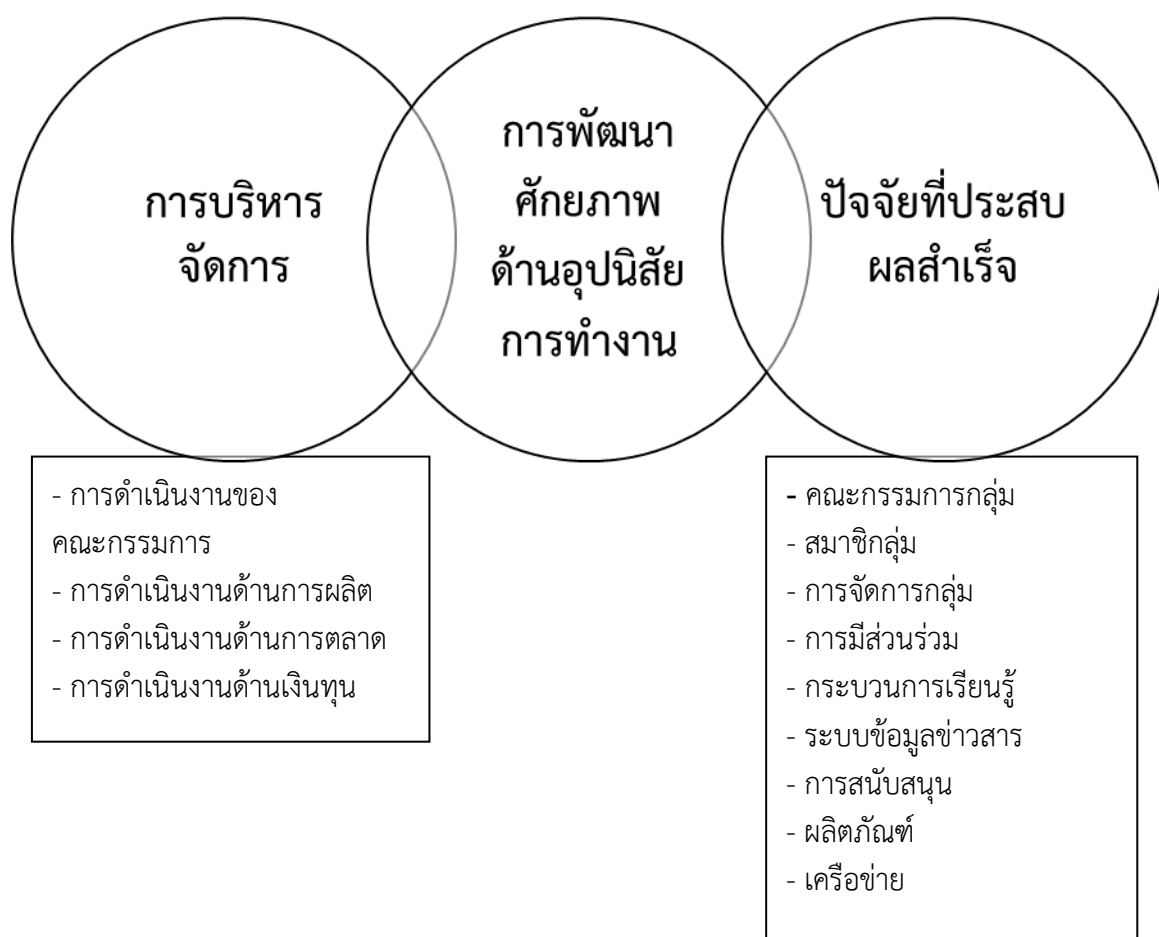
^{๑๐๕}สัมภาษณ์ นางอรุณรัตน์ ชิงชนะ, รักษาการแทนพัฒนาการจังหวัดสุรินทร์, ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๐๖}สัมภาษณ์ นายพิชัย เชื้องาม, ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดสุรินทร์, ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐.

เชื่อมโยงจัดกิจกรรมให้เกิดประโยชน์ต่อสมาชิกทุกระดับตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ ทำให้กลุ่มผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรัมย์ที่มีความเข้มแข็ง^{๑๐๗}

ดังนั้น ลักษณะการทำงานผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรัมย์ พบว่าควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการบันทึกผลตลาดผ้าไหมมัดหมี่ลายต่าง ๆ ลงในสื่อ เพื่อเป็นหลักฐาน และถ่ายทอดให้ลูกหลานได้ศึกษาเรียนรู้ถึงภูมิปัญญาอันล้ำค่าของบรรพบุรุษ นอกจากนี้มีการพัฒนาความรู้ของคณะกรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม พัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้ความหลากหลายแต่คงไว้ซึ่งคุณภาพและมาตรฐาน ประกอบกับการพัฒนาเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงในด้านผลิต การตลาด และแหล่งเงินทุน

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรัมย์ถึงแนวทางการพัฒนาอุปนิสัยการทำงาน สรุปได้ดังแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๓ การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมด้านอุปนิสัยการทำงาน

^{๑๐๗} สัมภาษณ์ นางอาทิตยา สิริรัชชาดากุล, ประธานผู้ประกอบการไหม จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

๔.๒ วิเคราะห์ห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการใหม่ นครชัยบุรีรินทร์

๔.๒.๑ ศึกษาห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการใหม่ นครชัยบุรีรินทร์ เชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้นำเสนอการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการใหม่ นครชัยบุรีรินทร์ ด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์ ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบการใหม่กับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จำนวน ๓๔๕ คน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เพื่อให้ทราบถึงการศึกษาห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการใหม่ นครชัยบุรีรินทร์ ผู้วิจัยได้ประเมินระดับการดำเนินการ โดยใช้แบบสอบถามแบบประเมินค่า ได้ผลการประเมินดังนี้

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการใหม่ นครชัยบุรีรินทร์ โดยรวมทั้ง ๒ ด้าน

ห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการ ใหม่ นครชัยบุรีรินทร์	ระดับการดำเนินการ		
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
๑. อุปสงค์	๔.๐๔	๐.๖๙	มาก
๒. อุปทาน	๓.๙๙	๐.๖๐	มาก
เฉลี่ยภาพรวม	๔.๐๒	๐.๖๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการใหม่ นครชัยบุรีรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๒ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านอุปสงค์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๔ รองลงมาคือ ด้านอุปทาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๙

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของห่วงโซ่อุปสงค์
เศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ ด้านอุปสงค์

ห่วงโซ่อุปสงค์เศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหม นครชัยบุรีรินทร์	ระดับการดำเนินการ		
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
๑. ที่ผ่านมามีความสนใจในคุณภาพสินค้าและบริการ ที่สนองตอบความต้องการของผู้บริโภค	๔.๖๖	๐.๗๔	มากที่สุด
๒. ที่ผ่านมามีความสำคัญกับความพึงพอใจในการผลิต และจำหน่ายมีผลต่อการเลือกซื้อ	๓.๙๗	๐.๖๔	มาก
๓. ที่ผ่านมามีการปรับปรุงคุณภาพสินค้าและบริการมี ผลต่อการเลือกซื้ออย่างสม่ำเสมอ	๓.๗๘	๐.๖๘	มาก
๔. ที่ผ่านมามีผู้ประกอบการไหมรายอื่นร่วมกัน พัฒนาและอนุรักษ์ลวดลายและเอกลักษณ์ของผ้าไหมที่มี ผลต่อการเลือกซื้อ	๔.๓๙	๐.๘๗	มาก
๕. ที่ผ่านมามีผู้ประกอบการไหมรายอื่นร่วมกัน นำเสนอผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อออนไลน์	๓.๓๘	๐.๕๔	ปานกลาง
เฉลี่ยภาพรวม	๔.๐๔	๐.๖๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ห่วงโซ่อุปสงค์เศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๔ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ที่ผ่านมามีความสนใจในคุณภาพสินค้าและบริการที่สนองตอบความต้องการของผู้บริโภค ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๖ รองลงมาคือ ที่ผ่านมามีผู้ประกอบการไหมรายอื่นร่วมกันพัฒนาและอนุรักษ์ลวดลายและเอกลักษณ์ของผ้าไหมที่มีผลต่อการเลือกซื้อ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๙ น้อยที่สุดคือ ที่ผ่านมามีผู้ประกอบการไหมรายอื่นร่วมกันนำเสนอผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อออนไลน์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๘

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของห่วงโซ่อุปทาน
เศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรัมย์ ด้านอุปทาน

ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหม นครชัยบุรีรัมย์	ระดับการดำเนินการ		
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
๑. ที่ผ่านมாத่านผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและบริการที่ สนองตอบความต้องการของผู้บริโภค	๔.๒๖	๐.๕๖	มาก
๒. ที่ผ่านมาท่านและผู้ประกอบการไหมรายอื่น มีความต้องการผลิตสินค้าที่มีความพิถีพิถันในการ จำหน่ายแก่ผู้บริโภค	๔.๕๒	๐.๕๔	มากที่สุด
๓. ที่ผ่านมาท่านและผู้ประกอบการไหมรายอื่นร่วมกัน ปรับปรุงคุณภาพสินค้าและบริการสนองตอบต่อความ ต้องการเลือกซื้อที่หลากหลายของผู้บริโภค	๓.๙๔	๐.๕๗	มาก
๔. ที่ผ่านมาท่านและผู้ประกอบการไหมรายอื่นท่านใช้ ความรู้ในการผลิตลดทลายและเอกลักษณ์ของผ้าไหมมี ผลต่อยอดขาย	๓.๔๔	๐.๖๘	ปานกลาง
๕. ที่ผ่านมาท่านและผู้ประกอบการไหมรายอื่นการผลิต สนองตอบต่อความต้องการของผู้บริโภค	๓.๘๒	๐.๖๗	มาก
เฉลี่ยภาพรวม	๓.๙๙	๐.๖๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๙ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ที่ผ่านมาท่านและผู้ประกอบการไหมรายอื่นมีความต้องการผลิตสินค้าที่มีความพิถีพิถันในการจำหน่ายแก่ผู้บริโภค ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๒ รองลงมาคือ ที่ผ่านมาท่านผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและบริการที่สนองตอบความต้องการของผู้บริโภค ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๖ น้อยที่สุดคือ ที่ผ่านมาท่านและผู้ประกอบการไหมรายอื่นท่านใช้ความรู้ในการผลิตลดทลายและเอกลักษณ์ของผ้าไหมมีผลต่อยอดขาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๔

๔.๑.๒ ศึกษาห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์ เชิงคุณภาพ

ห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานราก จากผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๒ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านอุปสงค์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๔ รองลงมาคือ ด้านอุปทาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๙ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้นำเสนอการศึกษาห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์ ด้วยวิธีการศึกษาเอกสารหลักฐานสำคัญ (Documentary research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจงซึ่งใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุนผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์โดยตรง จาก และ ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์ที่เป็นต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ประกอบอาชีพ เป็นอาชีพหลัก และมีอายุการประกอบการ ๑๐ ปี ขึ้นไป จำนวน ๓๒ คน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. สภาพห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์

ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตไหมไทยและผลิตภัณฑ์ไหมไทยที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียงมากแห่งหนึ่งของโลก มีแรงงานในอุตสาหกรรมจำนวนมาก โดยเฉพาะแรงงานในชนบทผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทย เป็นเอกลักษณ์ไทยที่ได้รับการกล่าวขานมานานแล้วในด้านความงดงามของสีสัน และลวดลาย รวมถึงฝีมือการทอผ้าของคนไทยที่ได้รับการถ่ายทอดมาจนถึงปัจจุบันซึ่งผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ไหมของไทยนั้น ต่างได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั้งจากชาวไทยและชาวต่างประเทศ ไหมไทยเป็นสินค้าหัตถกรรมที่มีขั้นตอนการผลิตที่ใช้แรงงานคนไทยเป็นหลัก ซึ่งเหมาะสมกับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยที่มีแรงงานเป็นจำนวนมาก กล่าวคือ อุตสาหกรรมการผลิตไหมไทยสามารถสร้างงานให้กับชาวบ้าน และเป็นการเพิ่มรายได้ให้แรงงานในชนบทด้วย โดยในช่วงหลายปีที่ผ่านมาผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมสามารถสร้างรายได้เข้าประเทศมูลค่าไม่ต่ำกว่าห้าร้อยล้านบาทต่อปี

ในปัจจุบันคนไทยให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาของชาวบ้านมากขึ้น หันมาบริโภคสินค้าไทย นิยมแต่งกายด้วยผ้าไทย ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าทอมือ โดยเฉพาะผ้าไหมไทยซึ่งเป็นผ้าทอพื้นเมืองที่ทอขึ้นมาจากเส้นไหมอันเป็นเส้นใยจากธรรมชาติ มีเทคนิคการทอลวดลายที่มีความสวยงาม เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นต่าง ๆ มีเสน่ห์ในตัวเอง เป็นการสร้างสีสันให้กับงานฝีมือของไทย เลือกซื้อหาได้ง่ายไม่น้อยกว่าผ้าทอและผลิตภัณฑ์ผ้าทออื่นๆ แหล่งผลิตสำคัญของผ้าไหมอยู่ที่จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขยายไปทุกภาคของประเทศ ผ้าไหมไทยมีความโดดเด่น เพราะมีเนื้อผ้าเป็นมันวาวเป็นประกาย มีเอกลักษณ์ของตัวเองที่ไม่เหมือนกับผ้าไหมจากประเทศอื่น ๆ ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่เป็นที่นิยมในตลาด ได้แก่ ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ เน็คไท เสื้อผ้า ผ้าผืนแต่งบ้าน ปลอกหมอน พรม กระเป๋า รองเท้า กล่องใส่ของบุไหม เป็นต้น

๑. การค้าในตลาดภายในประเทศ ตลาดภายในประเทศการจำหน่ายส่วนใหญ่จะมีพ่อค้าคนกลางไปรับถึงแหล่งที่ผลิตผ้าทอบางกลุ่มต้องจัดส่งสินค้าให้กับลูกค้า ขึ้นอยู่กับ

ข้อตกลงซื้อขาย แหล่งผลิตบางแห่งมีการจัดวางสินค้าหน้าร้านเพื่อดึงดูดสายตา และเป็นจุดสนใจแก่ผู้พบเห็น การตลาดภายในประเทศจึงมี ๒ ลักษณะ คือ ตลาดขายปลีกและตลาดขายส่ง โดยแหล่งจำหน่ายสำคัญในประเทศในลักษณะขายปลีกคือ แหล่งท่องเที่ยวทั่วประเทศ ห้างสรรพสินค้า ตลาดนัดสวนจตุจักร สวนลุมไนท์พลาซ่า ศูนย์ศิลปาชีพระหว่างไทย ตลาดสำเพ็ง โบ๊เบ๊ ประตูน้ำ ขณะที่แหล่งตลาดขายส่งที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งผลิตสำคัญในภาคตะวันออกเฉียเหนือ ภาคเหนือ และภาคกลางบางจังหวัด เช่น เชียงใหม่ ลำพูน ลพบุรี ปราจีนบุรี สระแก้ว และกรุงเทพฯ รวมถึงตลาดนัดสวนจตุจักรและสวนลุมไนท์พลาซ่า

๒. ภาพการณ์ตลาดส่งออก ตลาดส่งออกผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ปัจจุบันแบ่งออกเป็น ๒ ตลาด คือตลาดหลัก ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ตลาดใหม่ ได้แก่ ออสเตรเลีย ยุโรปตะวันออก และเอเชีย จากการได้วิเคราะห์ภาพรวมของการส่งออก เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มตลาดพบว่า ภาพรวมของการส่งออกสินค้าผ้าไหม และผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทยอยู่ในภาวะทรงตัว จากสถิติตัวเลขมูลค่าการส่งออกเปรียบเทียบราย ๓ ปี ที่ผ่านมามีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันมีเพิ่มขึ้นและลดลงบ้างเล็กน้อย โดยปี ๒๕๕๘ มูลค่าการส่งออกประมาณ ๗๘๑.๓๑ ล้านบาท ปี ๒๕๕๙ มูลค่า ๘๙๖.๗๖ ล้านบาท และในปี ๒๕๖๐ มูลค่า ๙๗๕.๙๔ ล้านบาท คาดว่าในช่วงปี ๒๕๖๐ และช่วงเวลาที่เหลือ มีแนวโน้มจะขยายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเพราะประเทศคู่แข่งขันสำคัญของไทยโดยเฉพาะจีนที่เป็นทั้งผู้ผลิตและผู้ส่งออกไหมรายใหญ่ที่สุดในปัจจุบัน ลดการส่งออกเส้นไหมลง ประกอบกับผู้บริโภคในตลาดโลกหันมานิยมไหมและผลิตภัณฑ์ไหมเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะตลาดหลักคือ ญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้สินค้าไหมและผลิตภัณฑ์ไหมที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุดคือ ผ้าทอด้วยไหม รองลงมาคือ ด้ายไหมจากเศษไหม เศษไหม ด้ายไหม ไหมดิบ รังไหม โดยผ้าไหมสามารถนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์หรือสินค้าได้อีกหลายประเภทด้วยกัน สำหรับสินค้าที่มีโอกาสในการขยายตัวดีในอนาคตคือ ผ้าไหมทอด้วยมือ เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผ้าเช็ดหน้า ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ ผ้าคลุมผม และเน็คไท เป็นต้น

สาเหตุหนึ่งที่ผู้บริโภคในตลาดส่งออกที่สำคัญนิยมผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยมากขึ้น เนื่องจากผ้าไหมของไทยมีการผลิตทั้งแบบที่เป็นงานฝีมือทอด้วยมือ และแบบที่ทอด้วยเครื่องจักร แบบผ้าไหมที่ทอด้วยมือ จะเป็นผ้าค่อนข้างหนา แต่มีความละเอียดอ่อนสวยงาม ประณีต โดยเฉพาะผ้าไหมไทยที่ใช้เส้นพุ่งที่สาวด้วยมือจะมีลักษณะเป็นปุ่มปม มีความแวววาวในตัวเอง มีลวดลายและสีสันสวยงามเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของผ้าไหมไทยที่แตกต่างจากผ้าไหมของประเทศอื่น ประเทศไทยจึงสามารถครองตลาดต่างประเทศสำหรับผ้าประเภทนี้ได้ และจากการวิเคราะห์สนิยมของตลาดหลัก พบว่า

- ประเทศญี่ปุ่น เป็นตลาดที่นิยมใช้และนำเข้าผ้าไหม และผลิตภัณฑ์ผ้าไหมรายใหญ่อีกแห่งหนึ่งของโลก และเป็นตลาดใหญ่ที่สุดของไทย ชาวญี่ปุ่นจะนิยมผ้าไหมที่มีเนื้อนุ่ม ถ้าเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูปต้องเป็นแบบเรียบง่าย สามารถใช้ได้ทุกโอกาสและราคาไม่สูงจนเกินไป

- ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นตลาดที่นำเข้าผ้าไหมจากประเทศไทยเป็นอันดับสอง รองจากญี่ปุ่น สินค้าที่นิยมส่งจะเป็นผ้าไหมและเสื้อผ้าสำเร็จรูป

- ประเทศสหภาพยุโรป เป็นตลาดใหญ่อีกแห่งหนึ่ง ที่นิยมใช้ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจากไทย มากเป็นอันดับ ๓ รองจากญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ซึ่งประกอบด้วยตลาดสำคัญ ได้แก่ สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส อิตาลี เยอรมัน สเปน และเนเธอร์แลนด์ สินค้าที่นิยมสั่งซื้อ ได้แก่ ผ้าไหม เสื้อผ้าสำเร็จรูปและผลิตภัณฑ์ผ้าไหม

นอกจากตลาดส่งออกหลักที่สำคัญดังกล่าว ยังมีตลาดอื่นๆอีก เช่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ ออสเตรเลีย ฮองกง จีน และไต้หวัน ซึ่งเป็นตลาดที่มีศักยภาพเพียงพอ ฐานะเศรษฐกิจดี และถือว่าเป็นลูกค้าประจำที่ประเทศไทยมีการส่งออกอย่างต่อเนื่อง และคาดว่าจะการส่งออกไหมและผลิตภัณฑ์ไหมไปยังตลาด ดังกล่าว จะมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง^{๑๐๘}

๒. ศึกษาห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรี

จากข้อเท็จจริงสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรี นครราชสีมาเพิ่มเติมพบว่า

๒.๑ ห่วงโซ่อุปสงค์

๒.๑.๑ สภาพการศึกษาห่วงโซ่อุปสงค์ของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรี

ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสนใจคุณภาพของผลิตภัณฑ์ แต่ไม่ยอมซื้อผลิตภัณฑ์ในราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพ เมื่อเทียบกับด้านราคาพบว่าราคาสินค้าของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีจะต่ำกว่ามากทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มผู้ซื้อผลิตภัณฑ์เป็นคนละกลุ่มกัน^{๑๐๙} สำหรับบทบาทของรัฐบาล (Government Role) หากพิจารณาจากแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดนครชัยบุรี (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์) ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐ (ฉบับทบทวนครั้งที่ ๑ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙) ต้องการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตการแปรรูป การจัดการและการตลาดผลิตภัณฑ์ไหม ทั้งภายในและต่างประเทศ โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาการเกษตรกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ไหม ซึ่งทั้งสองยุทธศาสตร์มีความสัมพันธ์สนับสนุนส่งเสริมผู้ประกอบการผ้าไหม ทำให้ผู้ประกอบการได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน^{๑๑๐}

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีเพิ่มเติมพบว่า ลูกค้าไหมภายในประเทศมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ไหม ให้ความสนใจในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ไหม แต่ต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ในราคาที่ไม่สูงเกินไป ด้วยการที่ลูกค้าไม่ซื้อผลิตภัณฑ์ไหมในราคาสูง ทำให้การแสดงความคิดเห็นของลูกค้าที่มีต่อผลิตภัณฑ์ไหม ไม่มีอิทธิพลทำให้ผู้ประกอบการไหมปรับปรุงหรือ

^{๑๐๘} ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ ทั้ง ๒๑, รายงานสรุปสถานการณ์ทางเศรษฐกิจการตลาดหม่อนไหม ปี ๒๕๖๐, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์รวบรวมและประมวลผลโดยกลุ่มเศรษฐกิจการตลาด, ๒๕๖๐), หน้า ๓๔-๓๗.

^{๑๐๙} สัมภาษณ์ นายสมพร จิระโร, พาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ นางสุดารัตน์ ซึ่งสัมปทาน, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐.

เปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มากนัก การปรับปรุงทำได้เพียงการแก้ไขข้อผิดพลาดในขั้นตอนการผลิตที่ทำให้ผลผลิตไม่ได้ตรงตามมาตรฐานเท่านั้น ซึ่งส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ใหม่ถูกตัดระดับว่ามีคุณภาพ ราคาที่สามารถแข่งขันกับคู่แข่งนอกกลุ่มผู้ประกอบการได้และแนวโน้มความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ใหม่ยังมีแนวโน้มสูงอย่างต่อเนื่อง^{๑๑๑}

ผู้ประกอบการใหม่การประชุมเพื่อสร้างความเข้มแข็ง การโรดโชว์ ทางจังหวัด ดำเนินการอยู่ ล่าสุดจากกลุ่มนครชัยบุรินทร์มีกิจกรรม เช่น การสำรวจ การแสดงนิทรรศการ ทำให้คนภายนอกรู้จักเรื่องของการบินวิจัยจะได้รู้สถานะความเป็นจริงว่าเป็นกลุ่มหรือยัง ภายในปี ๒๕๖๐ บทบาทของผู้ประกอบการใหม่ในภาครัฐของสำนักงานจังหวัดชัยภูมิจะเข้มข้นขึ้น มีการผลิต การพัฒนาต่อยอดตัววัตถุดิบ การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ การทำผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ^{๑๑๒} จากการสัมภาษณ์พัฒนาการจังหวัดชัยภูมิได้กล่าวถึงบทบาทของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยภูมิ ที่มีต่อผู้ประกอบการใหม่ว่าให้การสนับสนุนการคัดสรรใหม่ที่เป็นส่วนหนึ่งของ โอท็อปของจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดให้การสนับสนุนมาตรฐานโอท็อป พาณิชย์จังหวัด ช่วยเหลือด้านการตลาด ภายในจังหวัดและต่างจังหวัด^{๑๑๓}

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดบุรีรัมย์เพิ่มเติมพบว่า ลูกค้าของสมาชิกส่วนมากให้ความสนใจในตัวสินค้าที่มีราคาถูก แต่ต้องการผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สวยงามมีคุณภาพ ซึ่งความต้องการหรือคำติชมของลูกค้านั้นไม่ส่งผลให้ผู้ประกอบการใหม่ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพตามความต้องการของลูกค้านั้นได้ ทำให้คุณภาพของผลิตภัณฑ์ใหม่เมื่อเทียบกับคู่แข่งทางการค้าที่อยู่นอกกลุ่มถูกจัดระดับว่ามีคุณภาพสินค้าอยู่ในระดับกลาง และอำนาจในการแข่งขันทางการค้ากับคู่แข่งนอกกลุ่มมีน้อยทำให้แนวโน้มของยอดขายของผู้ประกอบการใหม่จังหวัดบุรีรัมย์มีส่วนแบ่งทางการตลาดน้อย (ยอดขายของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ มียอดขายรวมกันทั้งอำเภอ ๒,๘๙๓,๕๐๐ บาท เทียบกับยอดขายของอำเภอพุทไธสง มียอดขายรวมกัน ๑๘,๑๓๑,๓๓๕ บาท (ข้อมูล ณ ตุลาคม ๒๕๖๐ ถึง สิงหาคม ๒๕๖๐)

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดสุรินทร์เพิ่มเติมพบว่า ลูกค้าทั่วไปให้ความสำคัญในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ แต่ลูกค้าไม่สามารถซื้อสินค้าในราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพได้ หากแต่ความต้องการของลูกค้ายังมีความต้องการสูงทำให้ผู้ผลิตต้องผลิตสินค้าตามความต้องการของตลาด แต่เนื่องจากต้นทุนทางการผลิตมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วไปในทิศทางที่มีต้นทุนสูงขึ้นจึงทำให้แนวโน้มในการผลิตและจำหน่ายในระยะเวลา ๓ ปี ลดลงสำหรับบทบาทของรัฐบาล (Government Role) พบว่า หน่วยงานของรัฐนำเอาเรื่องใหม่มาเป็นหลักในการวางแผนยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดคู่กับข้าวหอมมะลิ เนื่องจากใหม่เป็นวัฒนธรรม เป็นวิถีชีวิตของชาวจังหวัดสุรินทร์ มี

^{๑๑๑}สัมภาษณ์ นางสาวรัตน์ ซึ่งสัมปทาน, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๑๒}สัมภาษณ์ นางสาวกันยรัตน์ ไชยยศ, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรม จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๑๓}สัมภาษณ์ นายภูษิต ลัทธินธรรม, พัฒนาการจังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

การผลิตผ้าไหมกระจายทั่วจังหวัดสุรินทร์ มีการนำไหมไปประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมไหมทำให้มีรายได้จากการประกอบธุรกิจ มีการส่งออกไหมของจังหวัดสุรินทร์ไปยังตลาดอื่น ๆ ทั้งในจังหวัดสุรินทร์และนอกจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์มีงบประมาณจังหวัดให้การสนับสนุนผู้ประกอบการไหม ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ และมีโครงการฟื้นฟูเกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมที่นิคมเลี้ยงไหมกาบเชิง มีการสนับสนุนให้พันธุ์หม่อน ทำแปลงหม่อน มีโรงฟักไหม โรงเลี้ยงไหม สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์ให้งบประมาณสนับสนุนสร้างบ่อบำบัดน้ำเสีย และเป็นศูนย์รวมในการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการฟอกย้อมโดยการรับทั้ง ๔ จังหวัด นครชัยบุรีรัมย์ ส่งไหมมาฟอกย้อมที่สุรินทร์ โดยมีการคิดค่าบริการถูกกว่าผู้ประกอบการรายอื่น ๕๐ เปอร์เซ็นต์ และมีการวางแผนให้บริการฟอกย้อมฟรีแก่สมาชิกในอนาคต ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ ห่วงงานของรัฐมีบทบาทในการพัฒนาผู้ประกอบการไหมให้ได้รับรางวัล ๔ ดาว ถึง ๕ ดาว มากเป็นอันดับ ๑ ของประเทศ อีกทั้งอุตสาหกรรมจังหวัดจะมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการทำกิจกรรมของผู้ประกอบอุตสาหกรรมไหมอย่างต่อเนื่อง เช่น การอบรมการฟอกย้อมไหม ส่งเสริมให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมไหมให้มีการขอมาตรฐานของผ้าไหม เป็นต้น^{๑๑๔}

๒.๑.๒ วิเคราะห์ห่วงโซ่อุปสงค์ของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรัมย์

จากการศึกษาห่วงโซ่อุปสงค์เศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรัมย์สรุปได้ว่า สำหรับห่วงโซ่อุปสงค์ มีกระบวนการเริ่มจาก การวางแผน การจัดหาวัตถุดิบในการผลิต กระบวนการผลิต การส่งมอบสินค้า และการส่งคืนสินค้า ดังนี้

๒.๑.๒.๑ การวางแผน

ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรัมย์มีการวางแผนในการผลิตสินค้าโดยสร้างความแตกต่างให้เป็นที่ต้องการซื้อให้เป็นหนึ่งไม่เหมือนใคร ลูกค้าน่าจะได้พิจารณาแต่เรื่องราคาเท่านั้น การสร้างความแตกต่าง จะช่วยให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าได้ ผลิตภัณฑ์ไหมไทยควรเน้นคุณภาพ รูปแบบ ดีไซน์ ทำสินค้าแฟชั่นให้มากขึ้น มีการพัฒนาสินค้าสร้างแนวคิด และเพิ่มศักยภาพของสินค้าซึ่งผู้ผลิตไหมสามารถทำได้ เนื่องจากมีกระบวนการผลิตที่ครบวงจรการบังคับซื้อโดยระบบสัดส่วนต้องยกเลิกหรือหากจำเป็นต้องคงไว้ จะต้องเป็นสัดส่วนที่น้อยที่สุด ต้องให้ออกาสเกษตรกรซึ่งปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และสาวเส้นเข้ามาทอในระบบสัดส่วนด้วย ส่วนภาชีนำเข้าหากรัฐต้องเก็บภาชีเส้นไหมขอให้เก็บน้อยที่สุด เพื่อให้ต้นทุนวัตถุดิบมีราคาที่เหมาะสมและแข่งขันได้วางแผนพัฒนาด้านบุคลากร โดยเน้นที่ผ้าไหมทอมือ ซึ่งจะเป็นมรดกสืบทอดไปอีกยาวนาน รัฐควรที่จะบรรจุหลักสูตรการผลิตผ้าไหมในโรงเรียนตั้งแต่ระดับมัธยมจนถึงมหาวิทยาลัย ด้านบริหารจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิต และลดการสูญเสียทั้งระบบ ด้านเทคโนโลยี ใช้วิธีการสมัยใหม่ เพื่อปรับปรุงคุณภาพพันธุ์หม่อน พันธุ์ไหม การสาวไหม การตีเกลียวและการทอผ้า และด้านการพัฒนารูปแบบสินค้าและการตลาด โดยเน้นที่แฟชั่น และผลิตสินค้าให้เหมาะสมกับรสนิยมของลูกค้า มีการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์สินค้าผ้าไหมอย่างต่อเนื่อง

^{๑๑๔} สัมภาษณ์ นายสมพร ปองไว้, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์, ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐.

๒.๑.๒.๒ การจัดหาวัตถุดิบในการผลิต

ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรัมย์มีการจัดหาวัตถุดิบในการผลิตสินค้าให้ตรงกับความต้องการซื้อของผู้บริโภคด้วยกรรมวิธีการผลิตที่พิถีพิถันละเอียดอ่อนมาก นับแต่การเลือกหม่อนซึ่งเป็นพืชยืนต้น ส่วนขั้นตอนการทอเป็นผืนผ้า จะมีวิธีทอและสอได้รวดเร็วตามที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดที่แตกต่างกันไป ซึ่งมีชื่อเรียกเฉพาะ เช่น ผ้ามัดหมี่ ผ้าจก ผ้าขิด ผ้าแพรวา ผ้ายกดอก เป็นต้น การย้อมสีไหมจะต้องนำไหมดิบมาฟอกเพื่อไม่ให้มีไขมันเกาะ จะทำให้เส้นไหมขาวนวลขึ้น แล้วจึงนำไปย้อม ผู้บริโภคในปัจจุบันจะนิยมใช้สีจากธรรมชาติ เช่น สีแดงจากครั่ง, ผลและใบคำแสด, รากยอป่า, มะไฟป่า หรือรากของต้นเข็ม สีเหลืองจากแก่นของต้นเข้ สีจำปาหรือสีส้มจากดอกคำแสดหรือดอกกรรณิการ์ สีนํ้าเงินจากต้นคราม สีเขียวจากเปลือกไม้มะหาด สีเขียวมะกอกจากแก่นไม้ขนุน เปลือกขนุน และเปลือกต้นตะแบก การย้อมด้วยสีธรรมชาติมีข้อดี คือ สีไม่ฉูดฉาด สีอ่อนเย็นตาว่าสีสังเคราะห์ จึงทำให้สีของผ้านางามสัมพันธ์กับรูปแบบของผ้าพื้นเมือง สีธรรมชาติจะติดสีได้ดีในเส้นไหมและฝ้าย วิธีย้อมคือ การนำคั้นเอานํ้าจากพืชที่ให้สีนั้นๆ ต้มให้เดือด จากนั้นนำไหมชุบน้ำให้เปียกบิดพอหมาด กระตุกให้เส้นไหมเรียงเส้นจึงแช่ในนํ้าย้อมสี นำไปผึ่งให้แห้ง จะได้ไหมสีตามต้องการ ความต้องการของผู้บริโภคขั้นตอนสุดท้ายก่อนที่จะออกมาเป็นผ้าผืนงาม การทอผ้าไหมจะประกอบไปด้วยเส้นด้าย ๒ ชุด คือ “ เส้นด้ายยืน ” จะขึงไปตามความยาวผ้าอยู่ติดในเครื่องทอ หรือแกนม้วนด้ายยืน อีกชนิดหนึ่งคือ “ เส้นด้ายพุ่ง ” จะถูกกรอเข้ากระสวย เพื่อให้กระสวยเป็นตัวนำเส้นด้ายพุ่งสอดขัดเส้นด้ายยืนเป็นมุมฉาก ทอสลับกันไปตลอดความยาวของผืนผ้า การสอดด้ายพุ่งแต่ละเส้นต้องสอให้สุดถึงริมแต่ละด้าน แล้วจึงวกกลับมา จะทำให้เกิดริมผ้าเป็นเส้นตรงทั้งสองด้าน ส่วนรวดเร็วของผ้านั้น ขึ้นอยู่กับการวางลายผ้าของแต่ละท้องถิ่น

๒.๑.๒.๓ กระบวนการผลิต

ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรัมย์มีการผลิตโดยเริ่มกระบวนการผลิตโดยการสร้างความแตกต่างให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค โดยผลิตให้เส้นใยมีการทำตีเกลียวเส้นไหม มี design ของผ้า การย้อมไหมให้สวยงาม ใช้สีและเส้นด้ายที่มีคุณภาพ การพัฒนาเทคโนโลยีการย้อมให้มีคุณภาพสูง ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้ ลดต้นทุน มีความรวดเร็วในการผลิต มีความยืดหยุ่น การสร้างเส้นไหมเหลืองของไทยให้มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ เมื่อนำไปทอเป็นผ้าผืนควรจะมีลักษณะผ้าไหมที่มีเส้นปมเยอะมี Textured ผ้าไหมที่มีความลื่นและเงามัน ผ้าไหมที่มีเส้นเรียบหรือใช้เทคโนโลยีให้เกิดความยับมาก ๆ ผู้บริโภคต้องการให้ตัวเองแตกต่าง งานหัตถกรรมต้องสื่อให้เป็นผ้าแฟชั่น ผ้าพันคอต้องทำให้สีเป็นแฟชั่น ไม่ทำงานซ้ำ ๆ ต้องเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เอกลักษณ์ คือ เป็นงานที่ไม่ซ้ำ มีความเป็นหนึ่ง (unique) เส้นใยหนาขึ้น มีสี ๒-๓ สีใช้เล่นสีในการผลิต แบบมีปมกับไหมป่า นำมาสร้างลายได้น่าสนใจ ถ่ายทอดชีวิต วัฒนธรรม สื่อสารกับผู้ซื้อให้ได้ มีการวาดลวดลายด้วยมือ

๒.๑.๒.๔ การส่งมอบสินค้า

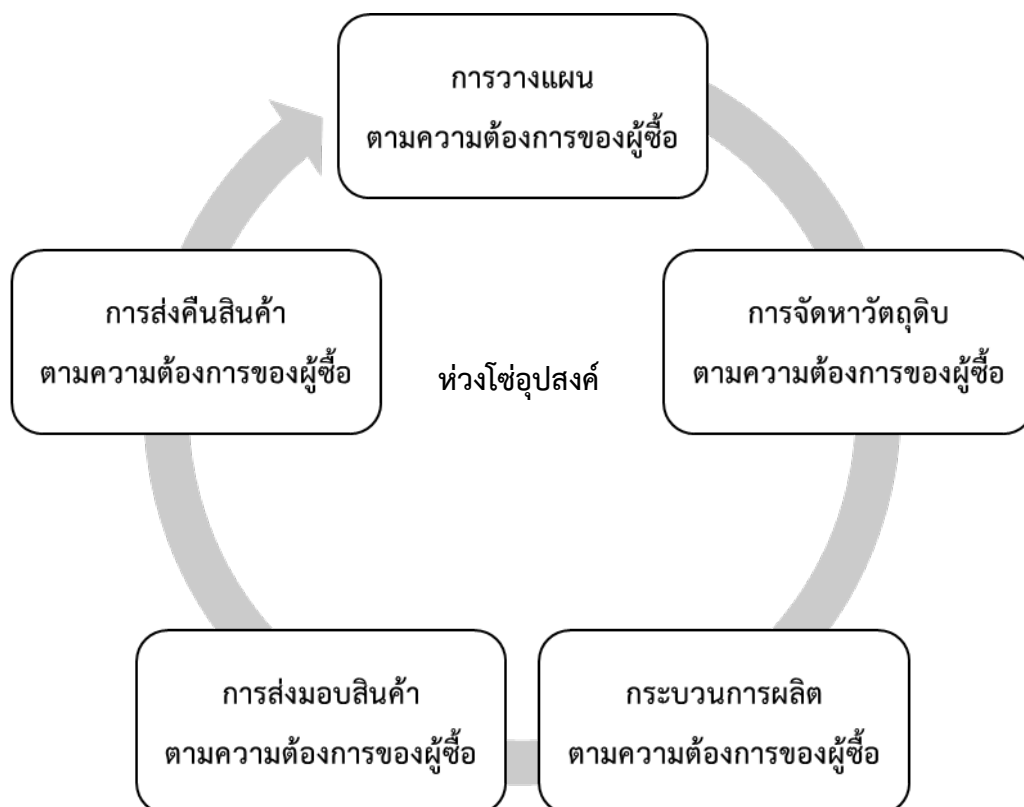
ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรัมย์มีการส่งมอบสินค้าให้ตรงกับความต้องการซื้อของผู้บริโภคเนื่องจากผู้ประกอบการจะต้องพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ดีขึ้น และสม่ำเสมอ สร้างสรรค์

ผลิตภัณฑ์ที่มีลวดลาย สีล้น เข้ากับความต้องการของตลาดสากล ต้องพัฒนาคนรุ่นใหม่เข้ามาอยู่ในการผลิตให้มากขึ้น คนรุ่นใหม่ก็มีกลับไปพัฒนาธุรกิจผ้าทอพื้นเมือง มีการใช้ไอที ใช้อีเมลรับออเดอร์ แล้วก็คุยกับคนรุ่นแม่รุ่นยาย ว่าควรพัฒนาให้เป็นระบบอย่างไรบ้าง เพื่อที่จะให้เข้ากระแสตลาดถึงอย่างไรอุตสาหกรรมชุมชน ผ้าทอมือก็ยังคงอยู่ ยิ่งไงก็ไม่สูญสลายไปให้ตลาดโรงงานหมดผู้ประกอบการใหม่จะต้องมีการพัฒนาการบริหารจัดการแบบใหม่ อีกปัจจัยหนึ่งในธุรกิจยุคใหม่ การบริการ เป็นสิ่งที่ลูกค้าต้องการ โดยเฉพาะการส่งมอบให้ตรงเวลา

๒.๑.๒.๕ การส่งคืนสินค้า

ผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์มีการรับส่งคืนสินค้าน้อยมากเนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่ไปซื้อผ้าไหมยังสถานประกอบการ หรือแหล่งจำหน่ายด้วยตนเอง จึงมีการคัดเลือกผลิตภัณฑ์เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่านอกจากนี้ลูกค้าของผู้ประกอบการใหม่มีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ ให้ความสนใจในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ใหม่ลวดลายที่งดงามใหม่ ๆ แต่ลูกค้าต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ในราคาที่ต่ำไม่สูงเกินความสามารถ ความต้องการของลูกค้าที่ไม่สามารถซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงาม คุณภาพดีในราคาสูง ทำให้การแสดงความคิดเห็นของลูกค้าไม่มีผลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการใหม่ทำได้เพียงการแก้ไขข้อผิดพลาดในขั้นตอนการผลิตเท่านั้น ทำให้ความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่งทางการค้าของกลุ่มมีน้อย และการเติบโตของยอดขายน้อยตามไปด้วย

แผนภาพที่ ๔.๔ ห่วงโซ่อุปสงค์ของผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์

๒.๒ ห่วงโซ่อุปทาน

๒.๒.๑ สภาพการศึกษาห่วงโซ่อุปทานของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์

๒.๒.๑.๑ ผู้ประกอบการไหมจังหวัดนครราชสีมา สามารถพิจารณาแยกตามกิจกรรมของห่วงโซ่อุปทาน ได้ดังนี้^{๑๑๕}

๑. อุตสาหกรรมต้นน้ำ เป็นผู้ประกอบการในขั้นต้นที่สำคัญ เช่น ผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ผู้ย้อมสีและผู้สาวไหม สำหรับในเขตจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้ประกอบการที่อยู่ในสายงานการผลิต จะกระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ เช่น อำเภอประทาย อำเภอดง อำเภอชุมพวง อำเภอโนนแดง อำเภอบัวลาย อำเภอเสิงสาง อำเภอจักราช อำเภอห้วยแถลง อำเภอบัวใหญ่ อำเภอเมืองยาง อำเภอบ้านเหลื่อม อำเภอลำทะเมนชัย อำเภอสีดา อำเภอแก้งสนามนาง และเพิ่มขึ้นอีกสองอำเภอในปี ๒๕๖๐ คือ อำเภอครบุรี และอำเภอพิมาย รวมเป็น ๑๖ อำเภอจำนวน ๒,๖๑๘ ราย มีมูลค่า ๓๐,๙๔๙,๙๙๐ บาท รายได้เฉลี่ย ๑๐,๓๔๗ บาทต่อปีและ ผู้ประกอบการฟอกย้อมสี ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอปักธงชัย ซึ่งมีจำนวนประมาณ ๓๐ ราย

๒. อุตสาหกรรมกลางน้ำและปลายน้ำ หรือผู้ทอผ้าไหมและผู้ขาย เป็นผู้ประกอบการที่มีจำนวนมากที่สุดของจังหวัดนครราชสีมา มีการดำเนินงานในการทอผ้าไหมอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีการประกอบการมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๕๐ ปี มีความสามารถในการทอผ้าที่เป็นผ้าพื้นซึ่งมีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ในปัจจุบันมีจำนวนผู้ประกอบการในกลุ่มนี้ จำนวน ๑๖๑ ราย^{๑๑๖}

นอกจากผู้ประกอบการซึ่งเป็นแกนกลางของเครือข่ายผู้ประกอบการไหมในจังหวัดนครราชสีมาแล้ว ยังมีผู้ที่เกี่ยวข้องอีกมากมายซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) เช่น ผู้ให้บริการการขนส่ง ผู้ผลิตสินค้าของที่ระลึก ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา และสถาบันเฉพาะทาง สมาคม ชมรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา รวมไปถึงหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด และหน่วยงานองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น และที่สำคัญในพื้นที่อำเภอปักธงชัยยังเป็นที่ตั้งของโรงงานไหมของผู้ประกอบการที่มีชื่อเสียงทั่วโลก คือ จิมทอมป์สัน (Jim Thompson) ในโรงงานดังกล่าวถือได้ว่าเป็นผู้ประกอบการที่มีกิจกรรมครบ คือ มีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การสาวไหม การย้อมสี การทอผ้า และทำการส่งสินค้าไปขายในตลาดอื่น ๆ ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ต่างก็มีความสำคัญในการสนับสนุนการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของเครือข่ายผู้ประกอบการไหมในจังหวัดนครราชสีมา^{๑๑๗}

^{๑๑๕} สัมภาษณ์ นายมณชัย มีสุข, ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๑๖} สัมภาษณ์ นางอัจฉรา เคียงวิมลรัตน์, พัฒนาการจังหวัดนครราชสีมา, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๑๗} สัมภาษณ์ นางสุดารัตน์ ซึ่งสัมปทาน, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐.

๒.๒.๑.๒ ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ สามารถพิจารณาแยกตามกิจกรรมของห่วงโซ่อุปทาน ดังนี้

๑. อุตสาหกรรมต้นน้ำ เป็นผู้ประกอบการในขั้นต้นที่สำคัญของคลัสเตอร์ไหม เช่น ผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ผู้ย้อมสีและผู้สาวไหม สำหรับในเขตจังหวัดชัยภูมิ พบว่าผู้ประกอบการที่อยู่ในสายงานการผลิต จะกระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ เช่น อำเภอเมือง เกษตรสมบูรณ์ แก้งคร้อ คอนสวรรค์ คอนสาร จัตุรัส เทพสถิต เนินสง่า บ้านเขว้า ภูเขียว หนองบัวแดง บ้านแท่น รวมเป็น ๑๒ อำเภอ มีจำนวนผู้ประกอบการทั้งสิ้น ๒๖๐ ราย^{๑๑๘}

๒. อุตสาหกรรมกลางน้ำและปลายน้ำ หรือผู้ทอผ้าไหมและผู้ขาย เป็นผู้ประกอบการที่มีจำนวนมากที่สุดของจังหวัดชัยภูมิ มีการดำเนินงานในการทอผ้าไหมอยู่เป็นจำนวนมาก มีความสามารถในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ไหมให้มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์โดยเฉพาะในจังหวัดชัยภูมิ ในปัจจุบันมีจำนวนผู้ประกอบการในกลุ่มนี้ จำนวน ๒๗๐ กลุ่ม มีมูลค่าการจำหน่ายรวมกัน ๓๙๓,๑๔๗,๑๑๔ บาท^{๑๑๙}

นอกจากผู้ประกอบการซึ่งเป็นแกนกลางของผู้ประกอบการไหมไหมในจังหวัดชัยภูมิแล้ว ยังมีผู้ที่เกี่ยวข้องอีกมากมายซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) เช่น ผู้ให้บริการขนส่ง ผู้ผลิตสินค้าของที่ระลึก ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา และสถาบันเฉพาะทาง สมาคม ชมรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา รวมไปถึงหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น เกษตรจังหวัด ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ อุตสาหกรรมจังหวัด หรือศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรม เป็นต้น และหน่วยงานที่สำคัญ คือ องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ต่างก็มีความสำคัญในการสนับสนุนการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของเครือข่ายผู้ประกอบการไหมในจังหวัดชัยภูมิ

๒.๒.๑.๓ ผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวมเมื่อพิจารณาแยกตามกิจกรรมของห่วงโซ่อุปทาน ดังนี้

๑. อุตสาหกรรมต้นน้ำ ผู้ประกอบการ พบว่า ผู้ประกอบการที่อยู่ในสายงาน การผลิต กระจายอยู่บางอำเภอของจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอลำปลายมาศ อำเภอกระสัง อำเภอหนองกี่ อำเภอพุทไธสง อำเภอคูเมือง อำเภอหนองหงส์ อำเภอละหานทราย อำเภอปะคำ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอโนนสุวรรณ มียอดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เส้นไหมรวมกันทั้งหมด ๙๗๕,๒๕๐ บาท^{๑๒๐}

๒. อุตสาหกรรมกลางน้ำและปลายน้ำกระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน ๒๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ นางรอง ประโคนชัย สตึก ห้วยราช ลำปลายมาศ กระสัง หนองกี่ บ้านกรวด พุทไธสง คูเมือง หนองหงส์ ชำนิละหานทราย นาโพธิ์ พลับพลาชัย เฉลิมพระเกียรติ บ้านใหม่ไชยพจน์ โนนดินแดง บ้านด่าน โนนสุวรรณ ปะคำ แคนดงและมียอด

^{๑๑๘}สัมภาษณ์ นายดิเรก สังข์ศรี, ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๑๙}สัมภาษณ์ นายภูษิต ลัทธินธรรม, พัฒนาการจังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๒๐}สัมภาษณ์ นายสมบัติ กองภา, ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดบุรีรัมย์, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๐.

จำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าไหม รวมกันทั้งหมด ๑๐๘,๘๖๔,๖๔๒ บาท แต่ผู้ประกอบการที่มีความสามารถแปรรูปผลิตภัณฑ์ไหมได้นั้น มีเพียงผู้ประกอบการที่อาศัยอยู่ใน ๗ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอห้วยราช อำเภอพุทไธสง อำเภอละหานทราย อำเภอปะคำ อำเภอโนนดินแดง อำเภอแคนดง มียอดจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปผ้าไหมรวมกันทั้งหมด ๕๐๑,๕๒๕ บาท นอกจากนี้ยังผู้ประกอบการที่มีส่วนได้เสียกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไหมของจังหวัดบุรีรัมย์ เช่น ผู้ให้บริการขนส่ง ผู้ผลิตสินค้าที่ระลึก ผู้ประกอบการท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งมีรายได้จากผลิตภัณฑ์ไหม มียอดรวมกันทั้งหมด ๓๕๑,๐๐๐ บาท และมีหน่วยงานของรัฐที่มีความสำคัญต่อการสนับสนุนส่งเสริมผู้ประกอบการไหมอีกด้วย^{๑๒๑}

๒.๒.๑.๔ ผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์ ในภาพรวมเมื่อพิจารณาแยกตามกิจกรรมของห่วงโซ่อุปทาน ดังนี้

๑. อุตสาหกรรมต้นน้ำ เป็นผู้ประกอบการในขั้นต้นที่สำคัญของคลัสเตอร์ไหม เช่น ผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ผู้ย้อมสีและผู้สาวไหม และผู้ประกอบการฟอกย้อมสี สำหรับในเขตจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ผู้ประกอบการที่อยู่ในสายงานการผลิต จะอยู่กระจายในอำเภอต่างๆ เช่น เมืองสุรินทร์ ท่าตูม ปราสาท สังขะรัตนบุรี ชุมพลบุรี สำโรงทาบ จอมพระ สนม กาบเชิง ลำดวน บัวเชด พนมดงรัก ศรีณรงค์ เขวาสินรินทร์ โนนารายณ์ รวมเป็น ๑๖ อำเภอ จำนวน ๖๒๘ กลุ่ม มีมูลค่า ๑๐๘,๘๖๔,๖๔๒ บาท^{๑๒๒}

๒. อุตสาหกรรมกลางน้ำและปลายน้ำ หรือผู้ทอผ้าไหมและผู้ขาย เป็นผู้ประกอบการที่มีจำนวนมากที่สุดของจังหวัดสุรินทร์ มีการดำเนินงานในการทอผ้าไหมอยู่เป็นจำนวนมาก มีความสามารถในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ไหมให้มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์โดยเฉพาะในจังหวัดสุรินทร์ ในปัจจุบันมีจำนวนผู้ประกอบการในกลุ่มนี้ จำนวน ๙๘๐ ราย มีมูลค่าการจำหน่ายรวมกัน ๓๕๑,๒๓๖,๓๒๐ บาท^{๑๒๓}

นอกจากผู้ประกอบการซึ่งเป็นแกนกลางของผู้ประกอบการไหมในจังหวัดสุรินทร์แล้ว ยังมีผู้ที่เกี่ยวข้องอีกมากมายซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) เช่น ผู้ให้บริการขนส่ง ผู้ผลิตสินค้าของที่ระลึก ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา และสถาบันเฉพาะทาง สมาคม ชมรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา รวมไปถึงหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น เกษตรจังหวัด ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ อุตสาหกรรมจังหวัด หรือศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรม เป็นต้น และหน่วยงานที่สำคัญ คือ องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ต่างก็มีความสำคัญในการสนับสนุนการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของเครือข่ายผู้ประกอบการไหมในจังหวัดสุรินทร์

^{๑๒๑}สัมภาษณ์ นายจิรินทร์ รอบการ, รักษาการแทนพัฒนาการจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๒๒}สัมภาษณ์ นายพิชัย เชื้องาม, ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดสุรินทร์, ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๒๓}สัมภาษณ์ นางอรุณรัตน์ ชิงชนะ, รักษาการแทนพัฒนาการจังหวัดสุรินทร์, ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐.

๒.๒.๒ วิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์

จากการศึกษาห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์สรุปได้ว่า สำหรับโซ่อุปทาน มีกระบวนการเริ่มจาก การวางแผน การจัดหาวัตถุดิบในการผลิต กระบวนการผลิต การส่งมอบสินค้า และการส่งคืนสินค้า ดังนี้

๒.๑.๒.๑ การวางแผน

กลุ่มผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ มีกระบวนการวางแผนเพื่อการทำงานประจำวัน โดยพิจารณาจากความสามารถในการทอผ้าเป็นหลัก จากนั้นจึงวางแผนสั่งซื้อวัตถุดิบและเตรียมการ ผลิต แต่ไม่มีการพยากรณ์ยอดขายผ้าไหมก่อนการวางแผนผลิต เนื่องจากผ้าไหมเป็นสินค้าที่เก็บไว้ได้นาน อีกทั้งลูกค้ายังมีความต้องการซื้อมากกว่าความสามารถในการผลิตของกลุ่มอาชีพ นอกจากนี้ยังผู้ประกอบการไหมรายย่อยจะมีการวางแผนอย่างไม่เป็นทางการ เน้นเพียงการกระจายงานให้สมาชิก ส่งผลให้ไม่มีการตั้งเป้าหมายในการดำเนินงานแต่ละขั้นอย่างชัดเจน รวมทั้งไม่มีการจัดบันทึกรายละเอียดแผนและผลการทำงานจริง ส่งผลให้ไม่สามารถวัดผลการดำเนินงานได้

๒.๑.๒.๒ การจัดหาวัตถุดิบในการผลิต

ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์ส่วนใหญ่จัดซื้อวัตถุดิบด้วยเงินสดจากผู้จำหน่ายภายในท้องถิ่น ยกเว้นกลุ่มที่ทอผ้า เป็นอาชีพหลักจะสั่งซื้อเส้นไหมและสารเคมีจากแหล่งภายนอกท้องถิ่น เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกผู้จำหน่ายวัตถุดิบหลัก คือ เกณฑ์คุณภาพของวัตถุดิบ ส่วนเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกผู้จำหน่ายวัตถุดิบรอง คือ เกณฑ์ความสะดวกในการซื้อ กระบวนการจัดหาวัตถุดิบของกลุ่มอาชีพหลักจะเริ่มจากตรวจสอบค่า สั่งซื้อของลูกค้าและสำรวจปริมาณวัตถุดิบคงเหลือและจำนวนคนทอผ้า แล้วจึงคำนวณปริมาณวัตถุดิบ ที่ต้องสั่งซื้อเพิ่มตามประสบการณ์ของตนเอง หากเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่จะมีการจัดบันทึกอย่างละเอียด หากเป็นผู้ประกอบการรายเล็กจะไม่มีการจัดบันทึกใดๆ มักจะสั่งซื้อเดือนละ ๑ - ๔ ครั้ง จากแหล่งภายในและภายนอกท้องถิ่น

๒.๑.๒.๓ กระบวนการผลิต

ผู้ประกอบการไหมส่วนใหญ่ทอผ้าไหมตามคำสั่งซื้อของลูกค้า ดำเนินการผลิต อย่างสม่ำเสมอทุกวัน มีกำลังการผลิตปีละ ๑๐,๐๐๐ - ๔๐,๐๐๐ หลาต่อปี โดยมักจะดำเนินการพอกย้อม เส้นไหมเป็นงานระหว่างทำเพื่อรอคำสั่งซื้อของลูกค้า กรอเส้นไหมแล้วแจกจ่ายให้สมาชิกนำกลับไปทอตามเวลาที่ตนเองสะดวก ผู้ประกอบการไหมจะให้การทอผ้าไหมโดยใช้กี่ทอมือ และกี่กระตุก จังหวัดชัยภูมิผู้ประกอบการไหมจะนิยมใช้กี่ทอมือ ซึ่งแตกต่างจากจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ จะใช้กี่กระตุก และกระบวนการผลิตอื่นก็เน้นใช้แรงงานคน เป็นหลัก นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มอาชีพที่ทอผ้าเป็นอาชีพหลักใช้แรงงาน รวมทั้งเวลาในการผลิตแต่ละ ขั้นตอนค่อนข้างแน่นอน และใช้เวลาน้อยกว่า การผลิตกลุ่มผู้ประกอบการไหมจะไม่มี การจัดบันทึกปริมาณการผลิตที่ได้ในแต่ละวัน มีเพียงการบันทึกปริมาณเส้นไหมที่เบิกไปทอและปริมาณผ้าไหมที่ทอเสร็จแล้วเท่านั้น เพื่อใช้ในการคำนวณค่าตอบแทนของสมาชิกในกลุ่ม

ผู้ประกอบการ ส่งผลให้ขาดการวัดผลการดำเนินงานของกลุ่ม อีกทั้งยังประสบปัญหาเรื่องขาดแคลนแรงงานในการทอผ้าไหม

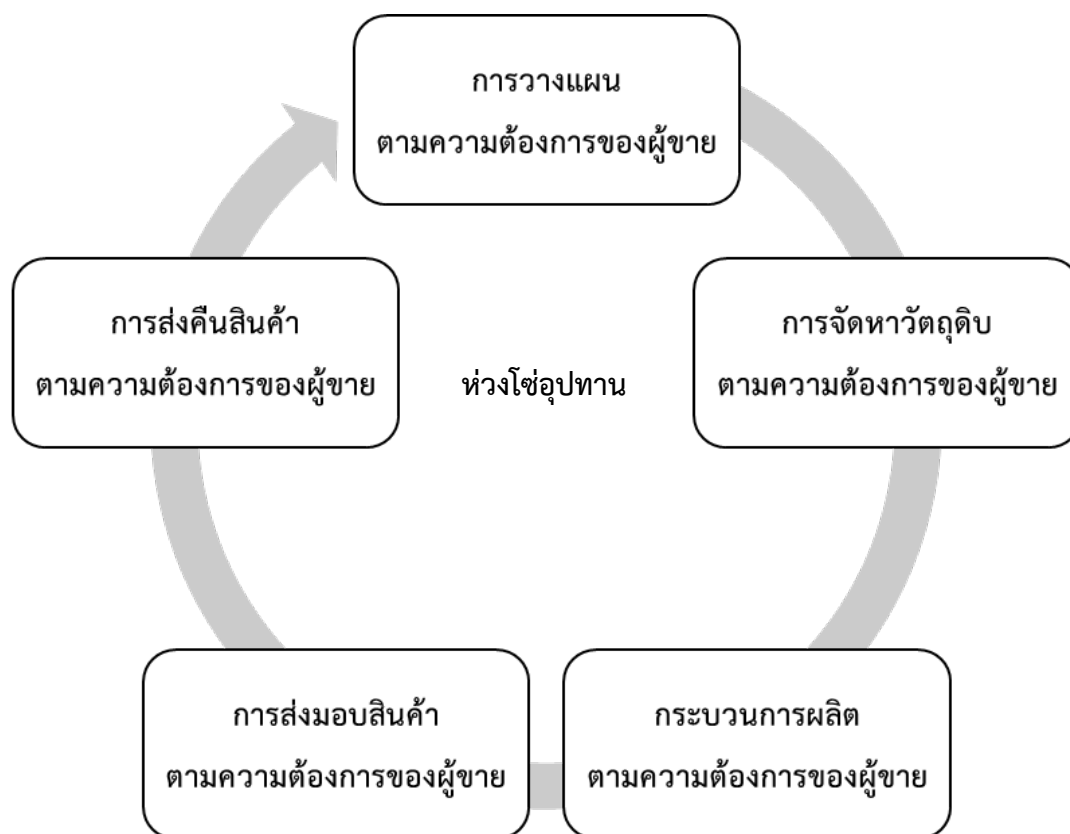
๒.๑.๒.๔ การส่งมอบสินค้า

กลุ่มผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ส่วนใหญ่จำหน่ายผ้าไหมเป็นพับๆ ละ ๔๐ - ๕๐ หลา ให้แก่ลูกค้า ประจำตามคำสั่งซื้อ โดยจัดส่งผ้าไหมให้ลูกค้าผ่านทางรถโดยสารสาธารณะ กลุ่มอาชีพจึงไม่มีการจดบันทึกใด ๆ เกี่ยวกับการส่งมอบผ้าไหมให้ลูกค้า แต่จะเก็บเอกสารที่ออกโดยผู้รับจ้างขนส่งเพื่อเป็น หลักฐานในการส่งของเท่านั้น นอกจากนี้ยังจำหน่ายให้แก่ลูกค้าทั่วไปตามงานเทศกาล โดยตัวแทนของกลุ่มจะเดินทางไปพร้อมกับเจ้าหน้าที่จากพัฒนาชุมชน และบางกลุ่มอาชีพมีการจัดบันทึกจำนวนผ้าไหมที่ฝากตัวแทนกลุ่มไปขาย โดยภาพรวมกลุ่ม อาชีพทอผ้าไหมไม่พบปัญหาใด ๆ ในการส่งมอบผ้าไหมให้แก่ลูกค้า

๒.๑.๒.๕ การส่งคืนสินค้า

กลุ่มผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ไม่มีการส่งคืนวัตถุดิบให้ผู้จำหน่าย เนื่องจากเป็นนโยบายในการขาย สินค้าของผู้จำหน่าย และกลุ่มอาชีพส่วนใหญ่ใช้เกณฑ์คุณภาพเป็นหลักในการคัดเลือกผู้จำหน่าย จึงพบ ปัญหาคุณภาพวัตถุดิบน้อยมากและไม่มีการส่งคืนวัตถุดิบ ส่วนการรับคืนผ้าไหมจากลูกค้า ก็มีเฉพาะ กลุ่มที่จำหน่ายให้แก่ลูกค้าประจำเท่านั้น ซึ่งมีปริมาณน้อยมาก โดยลูกค้าจะส่งผ้าไหมคืนทางไปรษณีย์ ทางกลุ่มจะแก้ปัญหาโดยนำผ้าไหมไปจำหน่ายให้ลูกค้ารายอื่นแทน

สรุปได้ว่าโซ่อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย นับเป็นสินค้าที่น่าสนใจประเภทหนึ่ง ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ควรหันมาสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งในส่วนของการผลิตที่ควรทำการศึกษาวิจัย การปลูกหม่อนเลี้ยงไหมที่นำมาซึ่งการผลิตเส้นไหมที่มีคุณภาพ ด้านต้นทุนที่ไม่สูงจนเกินไป รวมถึงช่องทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประกอบการควรให้ความสนใจต่อความเคลื่อนไหวของตลาดลูกค้าอย่างใกล้ชิด เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งควรเน้นการพัฒนารูปแบบและคุณภาพสินค้าเป็นสำคัญด้วย ขณะเดียวกันก็ต้องพยายามลดต้นทุนการผลิตลง ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดระดับต่างๆ และถึงแม้ว่าการผลิตผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหม จะยังมีปัญหาในหลายด้าน แต่อุตสาหกรรมผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ยังมีศักยภาพที่จะพัฒนาต่อไป เนื่องจากไทยมีความสามารถในการผลิตลักษณะที่ครบวงจร อีกทั้งความต้องการผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ ผ้าไหม มีแนวโน้มขยายตัวอย่างรวดเร็วทั้งในตลาดกลุ่มนักท่องเที่ยวที่นิยมซื้อไปฝากเพื่อนฝูงญาติมิตรในบ้านเมืองตนเอง และกลุ่มผู้บริโภคในตลาดต่างประเทศ ทั้งนี้นอกเหนือจากจะมีรายได้ของการจำหน่ายสินค้าดังกล่าวในรูปแบบเงินตราต่างประเทศแล้ว ยังส่งผลให้แรงงานในชนบทซึ่งมีจำนวนมากมีโอกาสดำรงชีพได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย ดังนั้นผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย จึงเป็นสินค้าที่น่าสนใจประเภทหนึ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรหันมาสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก ตลอดจนเพื่อความอยู่รอดของอุตสาหกรรมไหม และผลิตภัณฑ์ไหมไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต

แผนภาพที่ ๔.๕ ห่วงโซ่อุปทานของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์

๔.๓ วิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์

๔.๓.๑ วิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์เชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้นำเสนอวิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ ด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการไหมจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์ ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบการไหมกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จำนวน ๓๔๕ คน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เพื่อให้ทราบถึงการวิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ผู้วิจัยได้ประเมินระดับการดำเนินการ โดยใช้แบบสอบถาม แบบประเมินค่า ได้ผลการประเมินดังนี้

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์

ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์	ระดับการดำเนินการ		
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
๑. ที่ผ่านมาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหมเชื่อมโยงกับความมั่นคง สร้างความร่วมมือของครอบครัวและชุมชน	๓.๘๒	๐.๗๒	มาก
๒. ที่ผ่านมาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหมเชื่อมโยงการส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมกลุ่มในชุมชน	๔.๐๓	๐.๗๕	มาก
๓. ที่ผ่านมาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหมมีกระบวนการผลิตผ้าไหม ช่วยอนุรักษ์ สร้างกลไกในการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น	๓.๔๗	๐.๖๖	ปานกลาง
๔. ที่ผ่านมาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหมและการแปรรูป สร้างโอกาสรายได้เข้าสู่ชุมชน	๓.๙๓	๐.๖๖	มาก
๕. ที่ผ่านมาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหมเป็นกลไกขับเคลื่อนตลาดชุมชน งานแสดงสินค้า ทั้งท้องถิ่นและภูมิภาค	๓.๖๕	๐.๖๘	มาก
๖. อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหม สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรรอย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน	๓.๑๔	๐.๘๑	ปานกลาง
เฉลี่ยภาพรวม	๓.๖๗	๐.๗๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๗ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ที่ผ่านมาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหมเชื่อมโยงการส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมกลุ่มในชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๓ รองลงมาคือ ที่ผ่านมาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหมและการแปรรูป สร้างโอกาสรายได้เข้าสู่ชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๓ น้อยที่สุดคือ อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหมสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรรอย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๑๔

๔.๓.๒ วิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีนทร์ เชิงคุณภาพ

ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีนทร์ จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๗ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ที่ผ่านมามีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหมเชื่อมโยงการส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมกลุ่มในชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๓ รองลงมาคือ ที่ผ่านมามีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหมและการแปรรูปสร้างโอกาสรายได้เข้าสู่ชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๓ น้อยที่สุดคือ อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหม สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรรอย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๑๔ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นำเสนอการวิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีนทร์ ด้วยวิธีการศึกษาเอกสารหลักฐานสำคัญ (Documentary research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจงซึ่งใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุนผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีนทร์โดยตรง จาก และ ผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีนทร์ที่เป็นต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ประกอบอาชีพ เป็นอาชีพหลัก และมีอายุการประกอบการ ๑๐ ปี ขึ้นไป จำนวน ๓๒ คน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. สภาพของความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีนทร์

จากการที่ประเทศไทยต้องประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ นับตั้งแต่ ปี ๒๕๔๐ เป็นต้นมา รัฐบาลได้มีนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งให้ความสำคัญต่อการสร้างความมั่นคงในระดับฐานรากโดยเฉพาะการประกอบการในชนบทและชุมชน โดยมุ่งเน้นที่จะเสริมขีดความสามารถของคน และชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างเต็มที่ สำหรับการพัฒนาชุมชนระดับรากหญ้านั้น รัฐบาลได้ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการนำภูมิปัญญาและทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการผลิต เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้แก่ผลิตภัณฑ์ และเชื่อมโยงสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศ ได้รับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ ความต่อเนื่องทางด้านการตลาด การบรรจุภัณฑ์ ด้านบริหารจัดการการเงิน องค์กร สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งหลักเกณฑ์เหล่านี้มีนัยที่สำคัญ คือ การสร้างความมั่นคงต่อกิจการของกลุ่ม/ผู้ผลิต และเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล ที่ต้องการส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น มีมูลค่าเพิ่ม และเป็นที่ต้องการของตลาดผลิตภัณฑ์สิ่งทอนับเป็นสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความสำคัญ ทั้งในแง่เศรษฐกิจซึ่งมีมูลค่าการผลิตและส่งออกสูง และในแง่ของสังคมซึ่งผลิตภัณฑ์สิ่งทอระดับชุมชนส่วนใหญ่มักเป็นเครื่องแสดงออกถึงรากฐานทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงศิลปะที่ประณีตทรงคุณค่าของไทยด้วย ผ้าทอพื้นเมือง เป็นศิลปวัฒนธรรมที่ยังคงดำรงอยู่ได้จากความต้องการของผู้สวมใส่ เป็นการแสดงถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่สืบทอดกันมาอย่างน่าภาคภูมิใจ ศิลปะการทอผ้าเป็นเครื่องมือการผลิตที่เป็น

เอกลักษณ์ของภูมิภาคเอเชียและประเทศไทย ที่ชาวต่างชาติให้การยอมรับและชื่นชมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะผ้าทอของไทยที่มีเอกลักษณ์ที่แฝงอยู่ในกรรมวิธีการทอตลอดลายผ้า และการย้อมสีด้วยธรรมชาติ ยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ความงดงามเหล่านี้สามารถพัฒนารูปแบบได้ตามความต้องการของผู้บริโภคที่นับวันจะยิ่งให้ความสนใจเครื่องนุ่งห่มประเภทนี้มากขึ้น จากความนิยมของผู้บริโภคทำให้เกิดการรวมตัวของช่างทอผ้าขึ้นในหลายชุมชนและท้องถิ่น เพื่อพัฒนาผ้าทอให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค ผู้บริโภคมีความใส่ใจคัดเลือกสินค้าที่มีคุณภาพมากขึ้น ทำให้ผู้บริโภคตระหนักถึงความสำคัญในการเลือกซื้อสินค้าที่มีมาตรฐาน ผ่านการรับรอง ซึ่งจะเป็แนวทางที่เชื่อมโยงผลิตภัณฑ์จากชุมชนสู่ตลาดผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศได้อย่างครบวงจร

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ รัฐได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยมียุทธศาสตร์สำคัญรองรับ คือ ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน และสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ซึ่งให้ความสำคัญกับ ๑. การสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลาย และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชน มีกระบวนการจัดการ องค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างเป็นขั้นตอนมีเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน มีระบบการพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ในการนำไปสู่การพึ่งพาตนเองรวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชน ๒. การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียง สนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มในรูปสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ สนับสนุนการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าและบริการ และ สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรร อย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน ส่งเสริมการร่วมลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสร้างระบบบำเพ็ญวิสาหกิจชุมชนควบคู่กับการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด และทักษะในการประกอบอาชีพ ๓. การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน ในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูล ด้วยการส่งเสริมสิทธิชุมชนและกระบวนการ มีส่วนร่วมของชุมชนในการสงวน อนุรักษ์ พัฒนา ใช้ประโยชน์และ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการรวมทั้งการสร้างกลไกในการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น และยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้าง ทางเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างการผลิต เพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทย การสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจโดยการบริหารเศรษฐกิจส่วนรวม อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้มั่นคง และสนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิตโดยการระดมทุนไปสู่ภาคการผลิตที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนา อย่างเป็นธรรม^{๑๒๔}

^{๑๒๔}สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔), (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกฤษฎีมนตรี, ๒๕๖๐), หน้า ๔๕.

๒. วิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์

จากข้อเท็จจริงสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์ พบว่า ระบบเศรษฐกิจฐานราก จะต้องมีการพัฒนาและการจัดการโดยชุมชนท้องถิ่นให้ครบวงจรมากที่สุด มีการสร้างทุนและกองทุนที่เข้มแข็ง มีการผลิตพื้นฐาน การแปรรูป การบริการ การผลิตผ้าไหมเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตของครอบครัวและชุมชนชาวอีสาน การผลิตผ้าไหมไม่จำกัดเฉพาะผลิตเพื่อจำหน่ายเท่านั้น การผลิตยังสร้างความผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัว^{๑๒๕}

๒.๑ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการไหมมีการผลิตผ้าไหมส่งสืบทอดเป็นมรดก และถ่ายทอดภูมิปัญญาในการผลิตผ้าไหมจากรุ่นสู่รุ่น ส่งผลให้เกิดความผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัว รวมถึงการถ่ายทอดการแลกเปลี่ยนความคิดและการทำกิจกรรมร่วมกันในการผลิตผ้าไหมของสมาชิกในชุมชน การผลิตผ้าไหมจึงเชื่อมโยงความผูกพันของคนในครอบครัวและชุมชนเข้าเป็นส่วนหนึ่งเดียวกัน การผลิตผ้าไหมที่เป็นลายและมีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เกิดจากการร่วมมือและการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหม แสดงถึงความรักความผูกพันเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายของผู้ประกอบการไหม บางท้องถิ่นนำการผลิตผ้าไหมมาสืบสานทางประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน เช่น ฤดูร้อน – เช่นปูตาเปิดป่า-เปิดดง บุญข้าวจี บุญพะเวส สงกรานต์ และบุญผ้าป่า, ฤดูฝน – เข้าพรรษา เทศการแห่เทียน การแต่งงาน, ฤดูหนาว – บุญกฐิน ลอยกระทง บุญข้าวเปลือก บุญข้าวจี เป็นต้น รวมไปถึงพิธีการเกิด พิธีบวช และพิธีศพ ซึ่งจะขาดผ้าเพื่อประกอบพิธีกรรมไม่ได้เลย การผลิตผ้าไหมที่มีลักษณะโดดเด่นยังเชื่อมกับภายนอกชุมชน ส่งเสริมรายได้ให้กับสมาชิกชุมชน เมื่อจัดงานกฐินหรือผ้าป่าเข้ามาในชุมชน คณะกรรมการผู้จัดงานกฐินนำเสนอผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับผ้าไหมแจ้งแก่สมาชิกที่ประสงค์เข้าร่วมงานกฐิน การมอบผ้าไหมเป็นสินน้ำใจต่างตอบแทนแก่คณะกรรมการ การนำเสนอผ้าไหมเพื่อจำหน่ายแก่คณะกฐินหรือผ้าป่าที่มาร่วมงานทำให้เกิดการซื้อขาย รวมถึงการซื้อขายที่ต่อเนื่องแม้สิ้นสุดการทำกิจกรรมในงานกฐินผ้าป่าแล้ว^{๑๒๖}

๒.๒ ความมั่นคงทางด้านความรู้

รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้และความคิด สร้างสรรค์บนพื้นฐานการผลิต นำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและ ยั่งยืนการสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตตลอดห่วงโซ่การผลิต สนับสนุนการผลิต และบริการในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ใหม่ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ สถาบันการศึกษาในพื้นที่ให้การส่งเสริมร่วมทำการศึกษาวิจัยให้ผู้ประกอบการนำองค์ความรู้นวัตกรรม และเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม บนฐานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่ม สินค้า ผลิตภัณฑ์ ยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้า มาตรฐานระบบการผลิตสินค้าให้เทียบเท่าระดับสากล

^{๑๒๕}สัมภาษณ์ นางอรุณรัตน์ ชิงชนะ, รักษาการแทนพัฒนาการจังหวัดสุรินทร์, ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๒๖}สัมภาษณ์ นางจรัสรัตน์ อุทขนาตติ, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์, ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐.

๒.๓ ความมั่นคงทางด้านการกระบวนการผลิต

การผลิตผ้าไหมสร้างความร่วมมือของครอบครัวและชุมชนผ่านกระบวนการผลิตผ้าไหม การชิงเส้นยืนร่วมกัน การช่วยการทอ การคิดค้นลายผ้าและมัดลายผ้าเป็นลักษณะของการร่วมมือเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการผลิตผ้าไหมที่เชื่อมโยงความสุขและความมั่นคงของชุมชน เมื่อชุมชนผลิตผ้าไหมเป็นจำนวนมากและมีความต้องการนำไปจำหน่ายยังต่างถิ่น การรวบรวมผ้าไหมมอบให้ตัวแทนของชุมชนไปจำหน่ายยังต่างถิ่นหรือบางชุมชนมีตัวแทนรับไปจำหน่าย เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งของชุมชนในการกระจายสินค้าสู่ชุมชนต่างถิ่น สร้างโอกาสสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนผ่านความร่วมมือระหว่างกันและกัน^{๑๒๗} นำรายได้จากการจำหน่ายมาแบ่งปันตามจำนวนของผู้ผลิต บางชุมชนมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมได้รับรองมาตรฐาน และชุมชนภายนอกให้ความสนใจ จะเกิดกิจกรรมความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน สร้างเป็นหมู่บ้านทอผ้าไหม กิจกรรมท่องเที่ยวหมู่บ้านผ้าไหม ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอื่นๆ การก่อสร้าง การแปรรูปอาหาร การสร้างอาชีพในชุมชน การถ่ายทอดองค์ความรู้ทางทุนปัญญาที่เกี่ยวกับผ้าไหมและภูมิปัญญาด้านอื่นในชุมชน เป็นข้อค้นพบที่สามารถเห็นได้เกี่ยวกับการผลิตเพิ่มไหมที่สร้างความร่วมมือของสมาชิกครอบครัวและชุมชนที่มีต่อการผลิตผ้าไหมตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ^{๑๒๘}

การผลิตผ้าไหมยังเชื่อมกับสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทย สถาบันพระมหากษัตริย์จัดทุนส่งเสริมความร่วมมือและสนับสนุนผู้ประกอบการกิจกรรมผลิตผ้าไหมตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ผลของการส่งเสริมยังเชื่อมกับสถาบันระดับโลก ผู้นำทางการเมืองระดับโลกเมื่อครั้งเข้ามาประชุมที่ประเทศไทยได้รับของขวัญจากประเทศไทยเป็นชุดผ้าไหมที่สง่างาม ชาวโลกให้ความสนใจชื่นชม^{๑๒๙}

ความร่วมมือในการผลิตผ้าไหมของครอบครัวและชุมชนก่อให้เกิดกลุ่มแกนที่เป็นต้นแบบมีภูมิปัญญาสามารถถ่ายทอดการผลิตผ้าไหมที่มีคุณภาพ การดัดแปลงแนวคิดการผลิตผ้าไหมในรูปแบบต่างๆที่ทันสมัย เช่น การผลิตผ้าไหมหมักโคลน การผลิตผ้าไหมจากสีของสนิม การผลิตผ้าไหมให้ได้รับรองมาตรฐาน การผลิตผ้าไหมที่มีคุณภาพสูงมีมูลค่าและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น กลุ่มแกนที่เป็นภูมิปัญญาในการผลิตผ้าไหมทำให้เกิดการรวมกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมนำสินค้าสู่ตลาดภายนอกชุมชน ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งนี้เพราะการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชนนั้นนิยมให้การสนับสนุนในลักษณะกลุ่มเพื่อให้เกิดการพัฒนาในภาพรวมภายใต้งบประมาณเล็กน้อย สามารถพบเห็นกลุ่มแกนอาชีพการผลิตผ้าไหมในรูปแบบที่แตกต่างได้แก่ กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม กลุ่มผลิตผ้าไหม กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับไหม เป็นต้น^{๑๓๐}

^{๑๒๗} สัมภาษณ์ นางรุจภา เนียนไธสง, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๒๘} สัมภาษณ์ นางมาลา วรรณพงษ์, ประธานผู้ประกอบการไหม จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๒๙} สัมภาษณ์ นางสาวกันยารัตน์ ไชยยศ, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรม จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๓๐} สัมภาษณ์ นางอัจฉรา เคียงวิมรัตน์, พัฒนาการจังหวัดนครราชสีมา, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐.

เศรษฐกิจฐานรากเกิดจากรายได้ผู้ประกอบการอาชีพผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ ขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการใหม่จะกำหนดรูปแบบและรายได้เข้าสู่ครอบครัวและชุมชน กล่าวคือ การผลิตผ้าไหมอาจเป็นกิจกรรมพิเศษของครอบครัวในการสร้างรายได้เงินเก็บ รูปแบบของการใช้เวลาว่างผลิตผ้าไหมแล้วเก็บผ้าไหมไว้ขายในยามที่จำเป็น เนื่องจากผ้าไหมสามารถเก็บและสร้างมูลค่าเพิ่มได้ในตัวเองแทนการขายหลังการผลิต บางครอบครัวมีการผลิตเก็บไว้ ๑๐๐ ปี ทำให้เกิดมูลค่าและคุณค่าทางวัฒนธรรมยากต่อการประเมินเป็นมูลค่าและรายได้ บางครอบครัวมีการประกอบอาชีพเป็นรายได้เสริมหลังฤดูการเกษตร และยังใช้เวลาว่างผลิตผ้าไหมผสมผสานกับการดูแลครอบครัว สมาชิกในครอบครัว สมาชิกในชุมชน การผลิตผ้าไหมยังเกิดอาชีพใหม่ๆ เช่น การแปรรูปจากผลิตภัณฑ์ใหม่ การจำหน่ายเส้นไหม การผลิตชาใบหม่อน เป็นต้น การผลิตผ้าไหมจึงเชื่อมโยงความมั่นคงของการประกอบอาชีพของชุมชนรายได้ของชุมชนส่งผลให้เกิดกระบวนการอนุรักษ์และสร้างกลไกที่เกี่ยวกับการผลิตผ้าไหม^{๑๓๑}

๒.๔ ความมั่นคงทางด้านทรัพยากร

กระบวนการในการส่งเสริมและช่วยอนุรักษ์ผ้าไหมและทรัพยากรในท้องถิ่น แบ่งออกเป็น ๒ รูปแบบ รูปแบบที่ ๑ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการผลิตผ้าไหมเอง โดยผู้ประกอบการเน้นใช้สิ่งที่ผลิตจากธรรมชาติ และวิธีการทางธรรมชาติ และยังคงรักษารูปแบบลายผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นไว้ สะท้อนถึงความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ลายผ้าที่มีความเคลื่อนไหวเหมือนสายน้ำ ลายผ้าที่มีความเคลื่อนไหวคล้ายทางกระรอก ลายผ้าที่มีลักษณะสะท้อนถึงถิ่นฐานของผู้ผลิตมีรูปปราสาท เป็นต้น รูปแบบที่ ๒ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดจากกระแสดันจากภายนอกชุมชน การผลิตจะต้องผ่านการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์การใช้สารเคมีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการย้อมสี การตรวจสอบคุณภาพของน้ำที่ใช้ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การตรวจสอบคุณภาพความคงทนของสีที่อยู่ในผลิตภัณฑ์ผ้าไหม สีที่นำมาใช้ย้อมจะต้องไม่ใช่สีต้องห้าม มีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามาตรวจสอบ และรับบริการย้อมสีให้แก่ผู้ประกอบการเพื่อควบคุมคุณภาพน้ำและสีที่เกิดจากการชำระล้างอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม^{๑๓๒}

กลไกสำคัญในการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพการผลิตผ้าไหม เป็นกลไกที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติเนื่องจากผู้ประกอบการใหม่จะช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในการเลี้ยงไหมและผลิตผ้าไหม สำหรับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นที่ใช้ในการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม โดยวิธีการสร้างสวนไว้ในครอบครัวช่วยให้เสริมสภาพทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชน การสร้างสวนปลูกหม่อนเลี้ยงไหมไว้ในชุมชนเชื่อมโยงกับการรักษาธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมในชุมชนให้เกิดความสมดุลเพิ่มความชุ่มชื้น สภาพแวดล้อมจากการทิ้งน้ำย้อมสีในชุมชน ยังไม่มีกระบวนการหรือกลไกที่ชัดเจนในการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผลิตผ้าไหมและการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับผ้าไหมสร้างโอกาสและรายได้เข้าสู่ชุมชนพอสมควร ทั้งนี้

^{๑๓๑} สัมภาษณ์ นางกาญจนา คำดี, ประธานผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์, ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๓๒} สัมภาษณ์ นางจรัสรัตน์ ถูขนาตดี, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์, ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐.

เนื่องจากการผลิตผ้าไหมเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตบางครอบครัว กิจกรรมการสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชน เป็นกิจกรรมที่เกิดจากสมาชิกในครอบครัวไปทำงานหารายได้นอกชุมชน มากกว่าการทำกิจกรรมผลิตผ้าไหม^{๑๓๓} ทั้งนี้เพราะการผลิตผ้าไหมมีกระบวนการขั้นตอนในการผลิตที่มีความซับซ้อน การจำหน่ายรายได้กลับสู่ครอบครัวกระทำได้ยาก แม้ว่าการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าไหมแต่ละครั้งมีมูลค่าสูง แต่การประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องเนื่องด้วยกับไหมต้องทุ่มเทและใช้ระยะเวลานานมาก สำหรับผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ไหมมีฐานะมั่นคง พบว่า มีการปรับตัวนำทรัพย์สินไปลงทุนกิจกรรมทางธุรกิจอื่นๆ เช่น การเปิดร้านทอง หรือการทำกิจการค้าอื่นๆ แทนการสืบทอดอุตสาหกรรมไหมของครอบครัว สมาชิกชุมชนส่วนมากเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น^{๑๓๔} อนึ่งการสร้างผลิตภัณฑ์ผ้าไหมและการแปรรูปผ้าไหมที่สร้างโอกาสให้แก่ชุมชน สามารถสร้างรายได้เสริมให้แก่สมาชิกในครอบครัวที่ไม่สามารถไปประกอบอาชีพอื่นภายนอกครอบครัวได้ การทอผ้าไหมและผลิตผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับผ้าไหมสามารถแบ่งปันเวลาไปดูแลสมาชิกในครอบครัว การประกอบอาชีพเกี่ยวกับไหมช่วยสนับสนุนการทำกิจกรรมอื่นๆ ในชุมชนได้ด้วย การผลิตผ้าไหมนั้น สำหรับผู้มีทักษะและความชำนาญพิเศษสามารถผลิตผ้าไหมที่มีคุณภาพสูงมีมูลค่าหลายแสนบาท การผลิตและแปรรูปที่มีคุณภาพสูงช่วยให้ผู้ผลิตไม่ต้องเดินทางไปทำงานต่างถิ่น ผลผลิตสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริโภคเดินทางเข้าสู่ชุมชนเพื่อเลือกซื้อและค้นหาคุณค่าคุณค่าจากการผลิตผ้าไหมพร้อมยอมจ่ายเพื่อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมราคาสูงเกิดการเชื่อมโยงกิจกรรมอื่นๆ ในชุมชน เช่น การท่องเที่ยวหมู่บ้านไหม การผลิตเส้นไหมและถ่ายทอดวิถีไหม การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษา กิจกรรมเชื่อมโยงเกี่ยวกับการผลิตผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับไหม สบู่ไหม เครื่องสำอาง เป็นต้น^{๑๓๕}

๒.๕ ความมั่นคงของสังคม/ชุมชน

การผลิตผ้าไหมและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับไหมสร้างโอกาสสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชน ตามลักษณะและรูปแบบที่ชุมชนนั้นๆ ได้สร้างขึ้น เป็นกลไกขับเคลื่อนตลาดชุมชน งานแสดงสินค้าทั้งในท้องถิ่นและระดับภูมิภาค บางท้องถิ่นสร้างตลาดสีเขียวรองรับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลาดสีเขียวของสุรินทร์ ผู้ประกอบการไหมจะนำผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไปจำหน่ายที่ตลาดสีเขียวเป็นประจำ เดอะมอลล์นครราชสีมาจะจัดนิทรรศการตลาดผ้าไหมของภูมิภาค ผู้ประกอบการที่มีทักษะพิเศษสามารถสร้างรูปแบบวิธีการขายผ่านระบบออนไลน์เชื่อมตลาดโลกได้อย่างเหมาะสม อาชีพที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ไหมจึงเกิดการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชน^{๑๓๖}

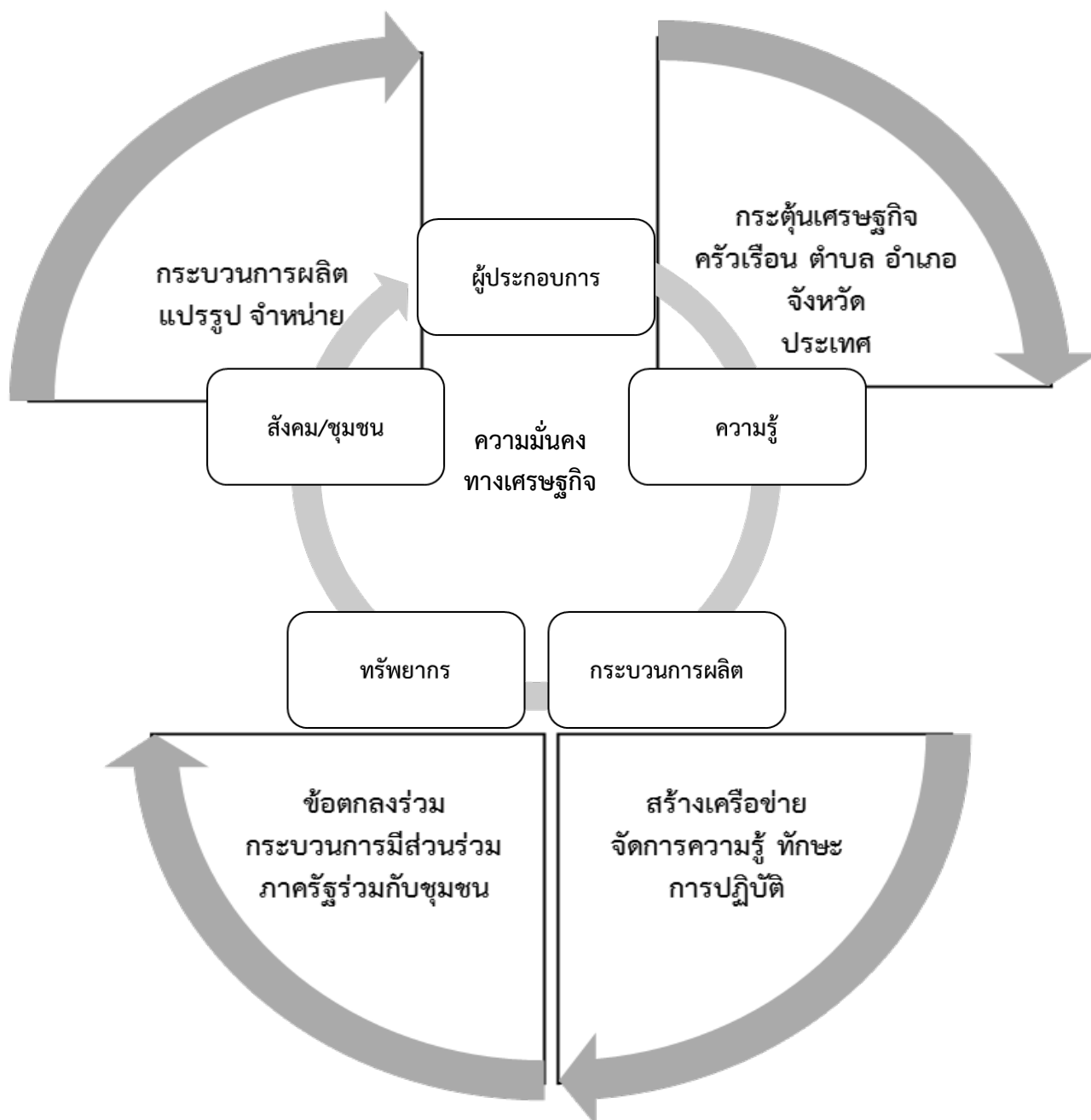
^{๑๓๓} สัมภาษณ์ นางอรุณรัตน์ ชิงชนะ, รักษาการแทนพัฒนาการจังหวัดสุรินทร์, ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐.

^{๑๓๔} สัมภาษณ์ นางมาลา วรรณพงษ์, ประธานผู้ประกอบการไหม จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๓๕} สัมภาษณ์ นายภูษิต ลัทธินธรรม, พัฒนาการจังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๑๓๖} สัมภาษณ์ นายจรินทร์ รบการ, รักษาการแทนพัฒนาการจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๐.

สรุปได้ว่า ความมั่นคงในเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการหยาหนุ่ยบุรีรัมย์ มีกิจกรรมการผลิตผ้าไหมสร้างความร่วมมือระหว่างครอบครัวและชุมชนหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ได้อย่างต่อเนื่อง สำหรับแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้เกิดความมั่นคงในระดับฐานรากอย่างแท้จริง พบว่า กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนเกิดจากการขับเคลื่อนจากองค์กรภาครัฐและเอกชนจากภายนอก มากกว่าการค้นหาและส่งเสริมจากภายในชุมชน เช่น การสนับสนุนกลุ่มแกนนำผู้ประกอบการที่มี ศักยภาพให้กลายเป็นกลุ่มแกนนำกลไกสำคัญในการสร้างความมั่นคงในระดับฐานราก ทั้งนี้เพราะ การสนับสนุนกลุ่มแกนนำก่อให้เกิดภาพของความอดทนส่งเสริมและไม่ส่งเสริมบุคคลใดบุคคลหนึ่ง การสนับสนุนชุมชนที่เป็นกลุ่มแกนในภูมิภาคไม่สามารถขยายศักยภาพของตนขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ฐานราก ขาดการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาในระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นฐานรากในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ การสร้างความร่วมมือของภาครัฐจำเป็นต้องส่งเสริมกลุ่มแกน แต่ละกลุ่มแกนสามารถปรับเปลี่ยน พฤติกรรมเป็นแกนนำตามความต้องการของแต่ละชุมชน สนับสนุนให้กลุ่มแกนนำจัดทำแผนพัฒนา ศักยภาพพัฒนาผู้ประกอบการผ้าไหม มีแผนกิจกรรม การผลิต ส่งเสริมตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ บรรจุไว้ในแผนทุกระดับเพื่อให้เกิดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นคงใน เศรษฐกิจระดับฐานราก อนึ่ง การสนับสนุนยังปรากฏอยู่ในบางชุมชน มีการจัดทำแผนสนับสนุน เชิงวัฒนธรรม ส่งเสริมการผลิตและการเพิ่มมูลค่าไหมแก่ผู้ประกอบการ พบได้ในหมู่บ้านที่ผลิตผ้า ไหมมีกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว และการผลิตที่เกี่ยวข้องด้วยผ้าไหมสู่สังคม และส่งเสริมให้ ความรู้ด้านการผลิตและตลาดที่เป็นเอกลักษณ์ของผ้าไหม จัดกิจกรรมต่อยอดผลิตภัณฑ์ใหม่และ สร้างคุณค่า มูลค่าทางเศรษฐกิจสู่ชุมชน

แผนภาพที่ ๔.๖ การวิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานราก

๔.๔ รูปแบบความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์ จากผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ

ผลการสนทนากลุ่มเรื่องความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการใหม่ นครชัยบุรินทร์ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุม A ๒๐๓ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา เวลา ๑๓.๐๐ น. จำนวน ๑๒ รูป/คน ได้แก่

๑. พระเมธีสุตาภรณ์, ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ วิทยาเขตนครราชสีมา
๒. รศ.ดร.นภัทร น้อยน้ำใส รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ
๓. ผศ.ศิริพร หงส์พันธุ์ นักวิชาการอิสระ
๔. ผศ.เอกรัตน์ เอกศาสตร์ รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ
๕. พล.ต.ดร.ณัฐ สวาสดีรัตน์ วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
๖. นางขวัญฤดี ชะนะภักดิ์ นักวิชาการอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา
๗. นางสาวสลักจิต อินโตนด นักวิเคราะห์นโยบายและแผนอุตสาหกรรม
๘. นางสาวจุลี บุญวงศ์ หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาชุมชน จังหวัดนครราชสีมา
๙. นางวิจิตรา กาญจนวัฒนา ผู้ประกอบการใหม่
๑๐. นางสาวดลพร หาญตะคุ ผู้ประกอบการใหม่
๑๑. นางสาวศรัณย์รัชต์ พลอยนิมพลี ผู้ประกอบการใหม่
๑๒. นางสมคิด ชมอินทร์ ผู้ประกอบการใหม่

จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทำให้ได้รูปแบบความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการใหม่ นครชัยบุรินทร์ ผู้วิจัยได้นำประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึกและนำข้อมูลมากำหนดประเด็นสำคัญในการสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้รูปแบบความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการใหม่ นครชัยบุรินทร์ และผลการสนทนากลุ่มที่ผู้เข้าร่วมได้แสดงความคิดเห็นหลากหลาย การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่มีผลต่อการสร้างความสมดุลแก่ระบบเศรษฐกิจฐานรากหรือระบบเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง มีประเด็นหลักจากการสนทนากลุ่มเฉพาะดังนี้

๑. ด้านความเข้มแข็งของผู้ประกอบการใหม่ นครชัยบุรินทร์ การรวมกลุ่มของผู้ประกอบการในลักษณะกลุ่มเพื่อนและเครือข่ายแต่ไม่เป็นระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง แม้ผู้ประกอบการมีการพึ่งตนเอง เริ่มตั้งแต่ต้นน้ำเกษตรกรผู้เลี้ยงไหมมีพื้นที่ในการเพาะปลูกไม่มากนัก แต่ก็จะมีความร่วมมือกันในชุมชนรวมกลุ่มเพื่อรวมกัน จัดตั้งสวัสดิการและรวมกลุ่มเพื่อสร้างวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการใหม่ โดยการรวมกลุ่มจะมีการรวมกลุ่มตั้งแต่ผู้ประกอบการ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ หรือตั้งแต่ ผู้ปลูกเพาะเลี้ยง ผู้แปรรูป จนถึงผู้จำหน่าย^{๑๓๗} ดังนั้นถ้าจะให้เกิดเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็ง ความสมดุล มีการกระจายรายได้ และสามารถพึ่งตนเองได้ในทุก ๆ ด้าน สำหรับผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ จะต้องมีการสำรวจความรู้ ความสามารถ^{๑๓๘} ทักษะที่มีผลต่อการประกอบอาชีพเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและรองรับการพัฒนาตนเอง มุ่งเน้นการผลิตผ้าไหมให้ได้มาตรฐานต่าง ๆ เช่น มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

^{๑๓๗} การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), นางขวัญฤดี ชะนะภักดิ์ นักวิชาการอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๓๘} การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), ผศ.ศิริพร หงส์พันธุ์ นักวิชาการอิสระ, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

OTOP หรือมาตรฐานตรานกยูง ซึ่งเป็นไปตามความต้องการของตลาด^{๑๓๙} นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการใช้ สีสรรษชาติในการผลิตผ้าไหม ซึ่งไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค น้ำที่มาจาก กระบวนการผลิตไม่เป็นอันตรายต่อ สิ่งแวดล้อม วัตถุดิบหาได้ง่ายในชุมชนไม่ต้องใช้สีเคมีที่นำเข้า จากต่างประเทศ การย้อมสีธรรมชาติสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นความรู้ที่เพิ่มพูนขึ้นตาม ประสบการณ์ สามารถ ถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลัง เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่น สีสรรษชาติมีความ หลากหลาย ตามชนิด อายุและส่วนของพืชที่ใช้ ตลอดจนชนิดของสารกระตุ้นหรือขั้นตอนการย้อม การย้อมสีธรรมชาติทำให้เห็นคุณค่าและรู้จักใช้ ประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติ และความสัมพันธ์ ระหว่างคนย้อมสีกับต้นไม้ ย้อมก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน และเรียนรู้ที่จะอนุรักษ์ และปลูก ทดแทนเพื่อการผลิตที่ยั่งยืน^{๑๔๐}

๒. ด้านความรู้ของผู้ประกอบการใหม่ ซึ่งยังขาดความรู้และทักษะในการสร้างมูลค่าให้กับ ผลผลิต กระบวนการผลิต การจำหน่าย การลงทุน การทำบัญชีต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ มีเพียง ผู้ประกอบการบางราย หรือบางกลุ่มเท่านั้นที่มีความพยายามในการเรียนรู้ในเรื่องการวางแผน กระบวนการผลิต การจำหน่าย การทำบัญชี^{๑๔๑} ซึ่งสวนกระแสกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ผู้ประกอบการใหม่จะต้องมีความรู้รอบด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการวางแผน ด้านการลงทุน ด้านการตลาด ด้านการบริหารจัดการ ดังนั้นผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีความรู้ในทุก ๆ ด้านอย่างเป็น ระบบ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ความรู้ตั้งแต่กระบวนการผลิต การจำหน่าย การลงทุน การทำบัญชีต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความยั่งยืนหรือต่อยอดให้ผู้ประกอบการใหม่เติบโตขึ้น

๓. ด้านการสร้างแรงจูงใจ การมีส่วนร่วมและการพึ่งตนเองทางสังคม โดยมีการช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน มีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย พึ่งพิงกันและกัน มีความรับผิดชอบต่อสังคม สร้างโอกาส ให้กับผู้ประกอบการเอง ส่งผลให้ความเป็นอยู่ของผู้ประกอบการใหม่ดีขึ้น ผู้ประกอบการใหม่จะต้อง เน้นให้มีการประชุมเพื่อให้เกิดการรวมกลุ่ม^{๑๔๒} มีการพัฒนาแนวปฏิบัติของกลุ่ม พัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องดำเนินร่วมกัน จัดให้มีการประชุมกันอย่างต่อเนื่องและกำหนดแนวปฏิบัติ เป็นมติร่วมกัน ปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มผู้ประกอบการจะได้รับการสนับสนุนจาก กลุ่มให้เข้าร่วมการฝึกอบรม หากเกิดข้อขัดแย้งและข้อคิดเห็นที่แตกต่างระหว่างดำเนินกิจกรรม ร่วมกันของผู้ประกอบการอาจได้รับคำชี้แนะจากผู้ให้การสนับสนุนหรือสมาชิกที่เป็นกลุ่มแกนนำบาง กลุ่มมีการปรับตัวและทบทวนแนวปฏิบัติที่ดีรวมถึงการแก้ไขระเบียบข้อบังคับของกลุ่มภายใต้การ ประชุมร่วมและลงมติร่วมกัน ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกกลุ่มเกิดจากการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้รับ กระจายไปสู่สมาชิกกลุ่ม การให้ความเคารพสักการะบูชาเป็นลักษณะของผู้ประกอบการใหม่ให้ ความสำคัญเคารพต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ถ่ายทอดความรู้และการพัฒนาศักยภาพซึ่งรวมไปถึงเจ้าหน้าที่ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เข้ามาสนับสนุน ได้รับการยอมรับและเทิดทูนอย่างต่อเนื่อง และการ

^{๑๓๙} การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), นางสาวจุลี บุญวงศ์ หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมการ พัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๔๐} การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), นางสาวศรัณย์รัชต์ พลอยฉิมพลี ผู้ประกอบการใหม่, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๔๑} การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), นางวิจิตรา กาญจนวัฒนา ผู้ประกอบการใหม่, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๔๒} การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), นางสาวสลักจิต อินโตนด นักวิเคราะห์นโยบายและ แผนอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

จัดการอนุรักษ์การผลิตผ้าไหมเพื่อเป็นมรดกหรือเรียกการปฏิบัติตามหลักอภิธานิธรรม ๗^{๑๔๓} เพื่อให้การมีส่วนร่วมต่อชุมชน

๔. ด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน หน่วยงานทั้งจากภาครัฐ และภาคเอกชน เช่น อุตสาหกรรมจังหวัด พานิชจังหวัด กรมหม่อนไหม พัฒนาชุมชน สถาบันการศึกษา เป็นต้น ให้การส่งเสริมให้มีการวิจัยชุมชน โดยผู้ประกอบการไหมจะเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัย ภายใต้การปฏิบัติการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR = Participatory Action Research) ให้เกิดการพัฒนาทุนชุมชน พัฒนาชุมชนและสังคมจากฐานรากการวิจัย^{๑๔๔} มีการจัดทำแผนสนับสนุนผู้ประกอบการที่เป็น แกน/กลุ่ม/ให้เกิดการพัฒนาตนเอง การจัดการเรียนการสอนการฝึกอบรม การถ่ายทอดความรู้ การศึกษาดูงาน การวางระบบต่อยอดฐานความรู้เดิมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเป็นจุดเชื่อมโยงในการสร้างความร่วมมือกับชุมชนสร้างตลาดชุมชน ตลาดนัดชาวบ้านตั้งอยู่ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ มีเฉพาะวันเสาร์ ตลาดแบ่งเป็นสองส่วน คือ ตลาดนัดสีเขียว สำหรับชาวบ้าน เกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน ขายผลิตผลทางการเกษตรของตัวเองจริงๆ และอีกส่วนคือตลาดนัดสีขาว คือ ผลิตผลของเกษตรกร หรือกลุ่มแม่บ้าน ประชาชนทั่วไปที่อาจไปรับของมาขาย

ตลาดสีเขียว เน้นขาย ผักสดพื้นเมืองตามฤดูกาล ผลไม้สดตามฤดูกาล ไข่สดๆ กับข้าว-อาหารพื้นเมือง ไก่บ้านย่าง ปลาทอด กบทอด ขนมไทยสไตล์บ้านๆ ขนมพื้นเมือง น้ำผลไม้ น้ำสมุนไพร ผ้าไหมพื้นเมือง เครื่องประดับทำมือ ส่วนตลาดสีขาว ขาย ผัก-ผลไม้ทั่วไป เสื้อผ้า ของจุกจิก กับข้าว ของทอด หมูปิ้ง น้ำพริก ลาบ ไปเดินแล้วติดใจมากๆ ได้ลองขนมอร่อยๆ ขนมจีนรสชาติดีๆ หรือแม้แต่แมลงทอด ที่สำคัญได้เห็นผักพื้นเมืองแปลกๆ ในตลาดสีเขียวสุรินทร์ ซึ่งเชื่อมโยงและส่งเสริมยอดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในชุมชน^{๑๔๕} ผู้ประกอบการจะสามารถเลือกซื้อทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของตนเองได้ เช่น สร้างตลาดชุมชนติดถนน ตลาดชุมชนตามเทศกาลทอดผ้าป่า ทอดกฐิน ตลาดชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว ตลาดระบบออนไลน์ชุมชน ตลาดเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนมีคำสั่งซื้อก่อนการผลิต ส่งผลให้ผู้ประกอบการมีรายได้อย่างต่อเนื่อง^{๑๔๖}

๕. ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการไหมจะต้องมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาลายผ้า ผลิตภัณฑ์แปรรูป^{๑๔๗} มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้เป็นของตัวเองแต่งกาย ในบ้าน แปรรูปเป็นเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย หมอนผ้าไหมรูปใบบัว ผ้าพันคอไหมถัก ผ้าคลุมไหล่สร้อยไหมถัก กระเป๋าผ้าไหม ผ้า คลุมโซฟา ตุ๊กตาผ้าไหม ผ้าไหมผืน ชุดผ้าไหมสำเร็จรูป อันเป็น

^{๑๔๓}การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), พระเมธีสุตาภรณ์, ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ วิทยาเขตนครราชสีมา, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๔๔}การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), รศ.ดร.นภัทร น้อยน้ำใส รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๔๕}การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), ผศ.เอกรัตน์ เอกศาสตร์ รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๔๖}การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), พล.ต.ดร.ณัฐ สวาสดิ์รัตน์ วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๔๗}การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), นางสมคิด ชมอินทร์ ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

การสร้างมูลค่าเพิ่ม และ เสริมภาพลักษณ์ให้กับผ้าไหมไทย ให้ตรงตามความต้องการแก่ผู้บริโภค และ มีความพร้อมสำหรับการแข่งขันในตลาดสากล^{๑๔๘}

สรุปผลการสังเคราะห์ประเด็นการสนทนากลุ่มเฉพาะ

การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่มีผลต่อการสร้างความสมดุลแก่ระบบเศรษฐกิจฐานรากหรือระบบเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง

๑. ผู้ประกอบการใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ต้องสำรวจ ความรู้ความสามารถ ทักษะที่มีผลต่อการประกอบอาชีพผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่รองรับการพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง

๒. หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนจัดทำแผนสนับสนุนผู้ประกอบการที่เป็นแกน/กลุ่ม/ให้เกิดการพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ตั้งแต่กระบวนการผลิต การจำหน่าย การลงทุน การทำบัญชีต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

๓. ผู้ประกอบการต้องมีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย พึ่งพิงกันและกัน โดยผู้ประกอบการใหม่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัย ภายใต้การปฏิบัติการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR = Participatory Action Research) ให้เกิดการพัฒนาทุนชุมชน พัฒนาชุมชนและสังคมจากฐานรากการวิจัย

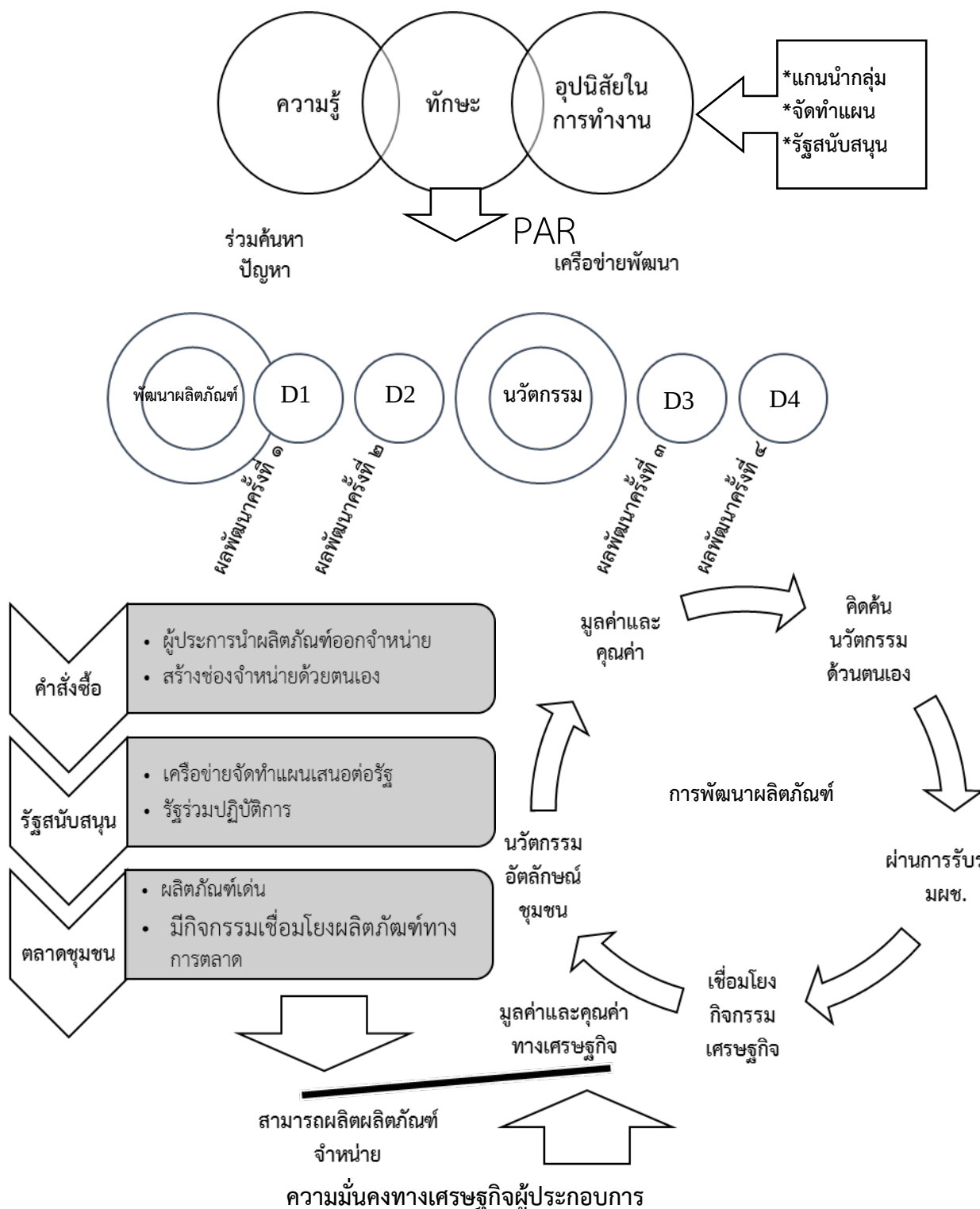
๔. การสร้างโอกาสด้วยตัวผู้ประกอบการ โดยเริ่มต้นจากตัวผู้ประกอบการ อาศัยแรงขับเคลื่อนการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ให้เกิดกระบวนการสร้างโอกาส เกิดตลาด เกิดมูลา นำไปสู่การสร้างโอกาสใหม่ ๆ ต่อไป

๕. กลุ่มแกนนำ ประธานกลุ่มผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์รวมกลุ่มกันเป็นเครือข่าย เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งสามารถพัฒนาตนเองให้เกิดการเชื่อมโยงไปสู่กิจกรรมทางเศรษฐกิจ

๖. ความมั่นคงจากการประกอบอาชีพผู้ประกอบการใหม่ส่งผลให้ผู้ประกอบการตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ มีแนวทางในการบริหารจัดการจนก่อให้เกิดสร้างอาชีพในครอบครัว รายได้เชื่อมโยงในชุมชน นำหลักธรรมอันก่อให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม หรือหลักปฏิบัติที่นำความสุขความเจริญมาสู่หมู่คณะ เป็นหลักธรรมที่เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ความสามัคคีของหมู่คณะ และการเคารพนับถือซึ่งกันและกันเกิดเป็นความมั่นคงและยั่งยืนจากฐานชุมชนสู่ประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เมื่อผู้ประกอบการประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ส่งผลต่อการมีความสุขในการประกอบอาชีพ มีการพัฒนาตนเองขยายผล เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์จำหน่ายได้ต่อเนื่อง เป็นต้น ชุมชนมีรายได้ มีกำลังซื้อ กำลังการผลิต เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนต่อไป

^{๑๔๘}การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), นางสาวดลพร หาญตะคุ ผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

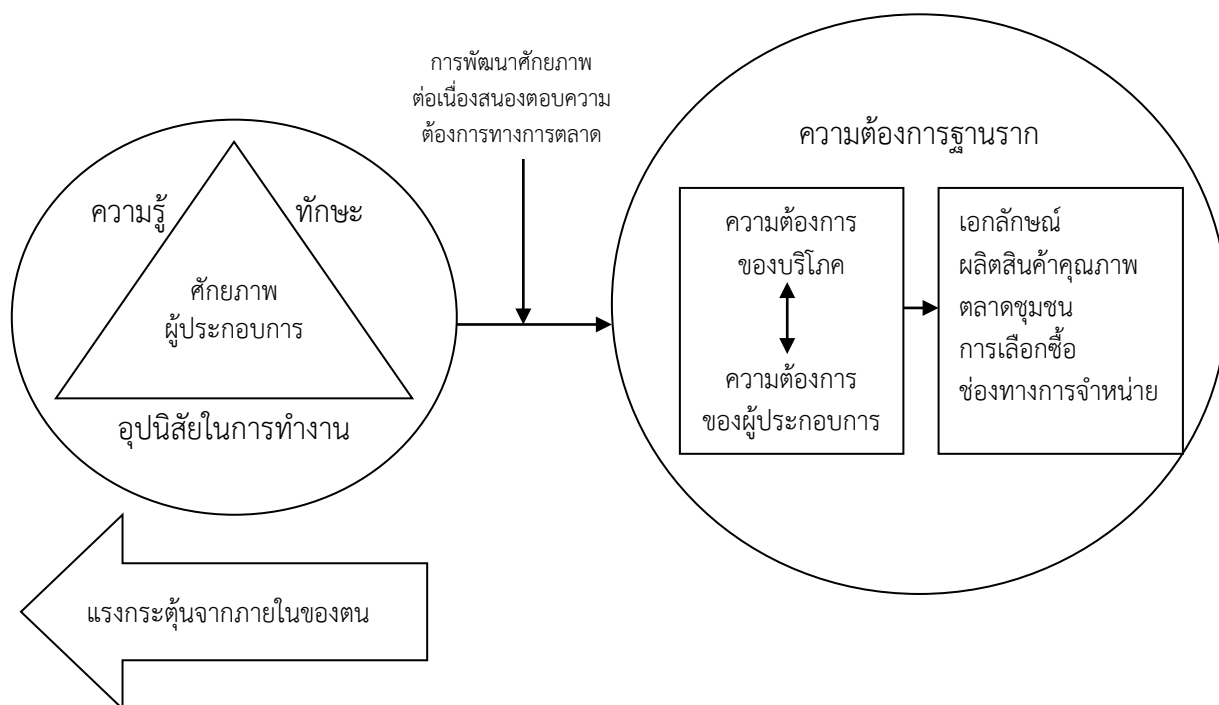
จากการสรุปผลการสังเคราะห์ประเด็นการสนทนากลุ่มเฉพาะได้ Modal ดังนี้
ผู้ประกอบการพัฒนาศักยภาพตนเอง

แผนภาพที่ ๔.๗ สรุปประเด็นผู้ประกอบการใหม่กับความมั่นคงเศรษฐกิจฐานราก

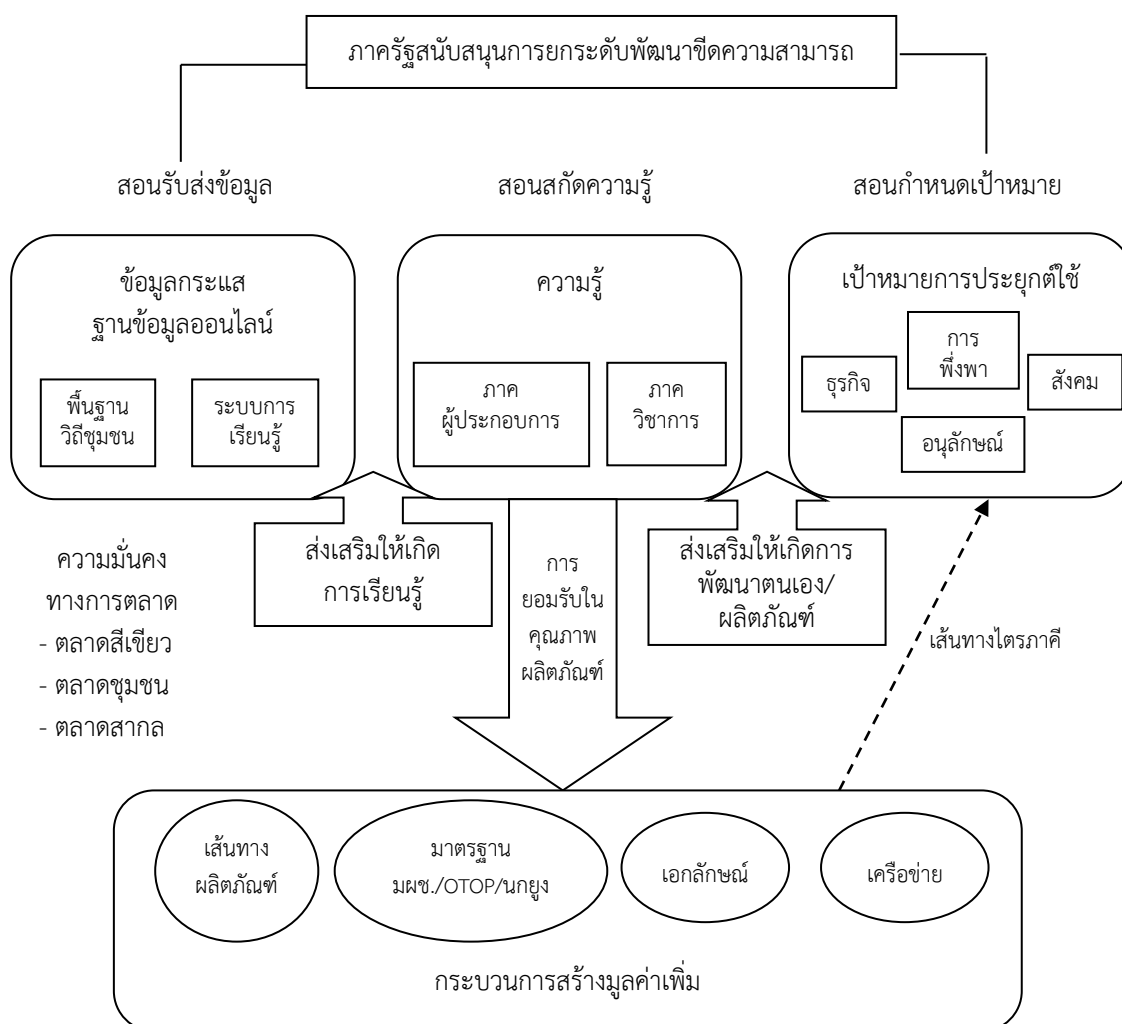
๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาวิจัยโดยการสำรวจ เอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๘ Modal SCAN การพัฒนาศักยภาพตามความต้องการเศรษฐกิจฐานราก

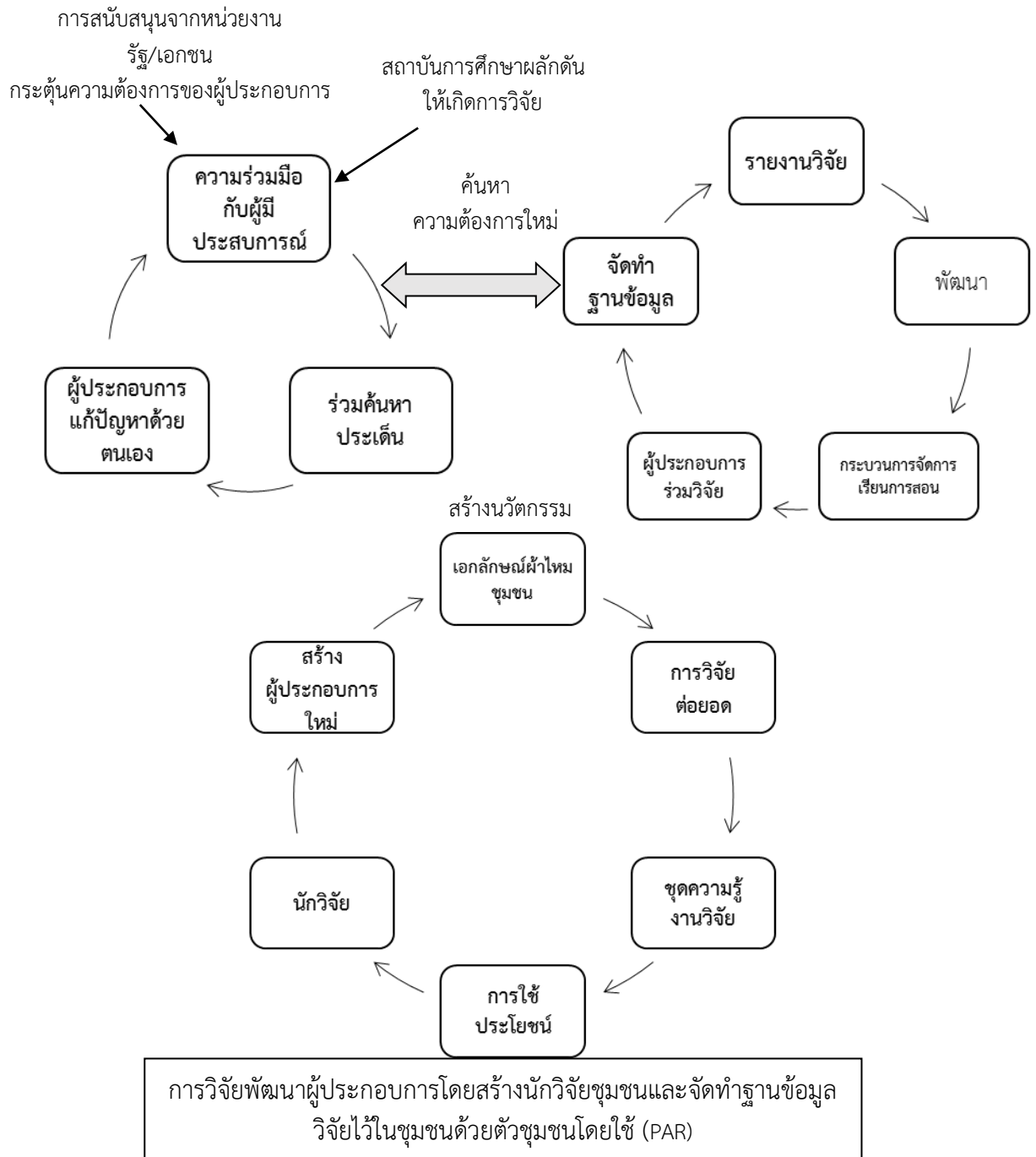
จากแผนภาพที่ ๔.๘ แสดงให้เห็นถึงผู้ประกอบการใหม่ที่เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากต้องมีการตรวจสอบศักยภาพของตนเองที่เชื่อมโยงกับความรู้ในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางธุรกิจทั้งทางตรงและทางอ้อมในลักษณะเส้นทางความรู้หรือเส้นทางสายเลือดหล่อเลี้ยงกิจกรรมทางธุรกิจ การพัฒนาความรู้เกิดเป็นทักษะความชำนาญภายใต้อุปนิสัย ความใส่ใจ ความซื่อสัตย์ ในกิจกรรมทางธุรกิจ การประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่การพัฒนาศักยภาพตนเองทั้ง ๓ ด้าน ด้วยการตรวจสอบในรูปแบบของการแสกนทุกมิติ จะนำไปสู่การผลิตผลิตภัณฑ์สนองตอบผู้บริโภค ผู้ประกอบการใหม่ผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีอัตลักษณ์ รักษาภูมิปัญญา และการสร้างเอกลักษณ์ที่เชื่อมกับตลาดของชุมชน สร้างโอกาสเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายด้วยตนเองภายใต้การพัฒนาศักยภาพต่อเนื่องสนองตอบความต้องการทางการตลาด

แผนภาพที่ ๔.๙ Modal TEACH ผู้ประกอบการใหม่ให้เกิดการประยุกต์ใช้ความรู้พัฒนาผลิตภัณฑ์

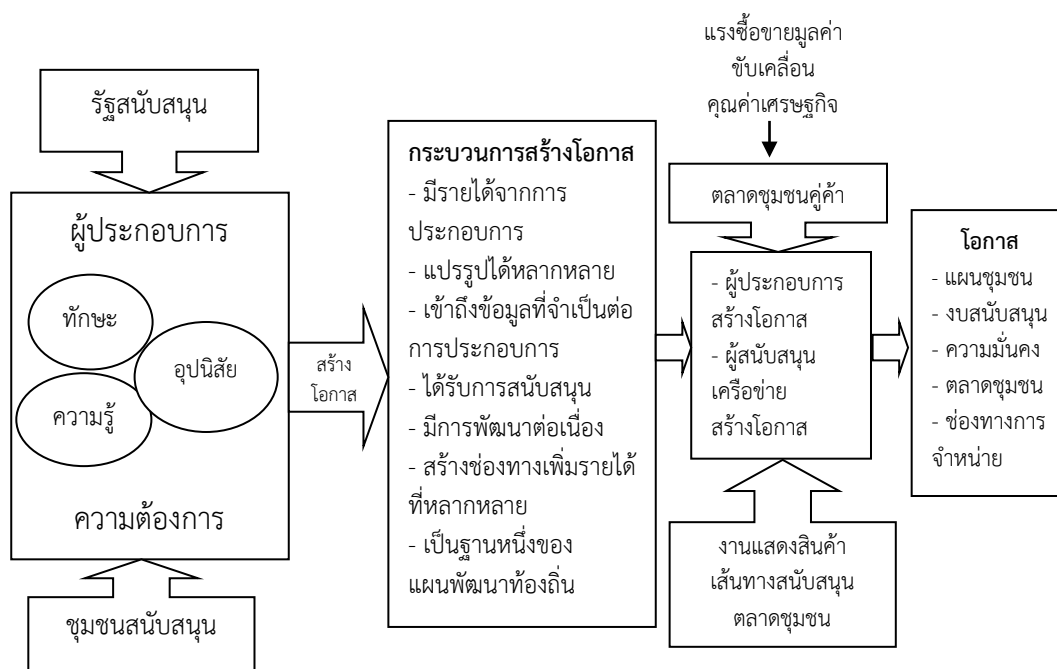
จากแผนภาพที่ ๔.๙ แสดงให้เห็นถึงการสอนให้ผู้ประกอบการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานวิถีชุมชนเส้นทางการผลิตที่ได้รับการสนับสนุนจากทรัพยากรในชุมชน การจัดระบบการเรียนรู้ของตนเองให้เกิดการสกัดองค์ความรู้ สามารถนำไปปรับประยุกต์ในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาดพร้อมทั้งสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการเชื่อมภาครัฐภาคเอกชน การสนับสนุนจากภาครัฐภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา สำหรับภาครัฐสนับสนุนการยกระดับพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการให้เกิดการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ตามกระบวนการสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านกลไกทางการตลาดและความร่วมมือแบบไตรภาคี ภาคเอกชนขับเคลื่อนให้เกิดการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และสถาบันการศึกษาสนับสนุนให้เกิดการวิจัยและพัฒนาตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ สร้างความมั่นคงทางการตลาด ตลาดชุมชน ตลาดสีเขียว ตลาดสากล ผ่านระบบออนไลน์

เส้นทางความมั่นคงฐานราก

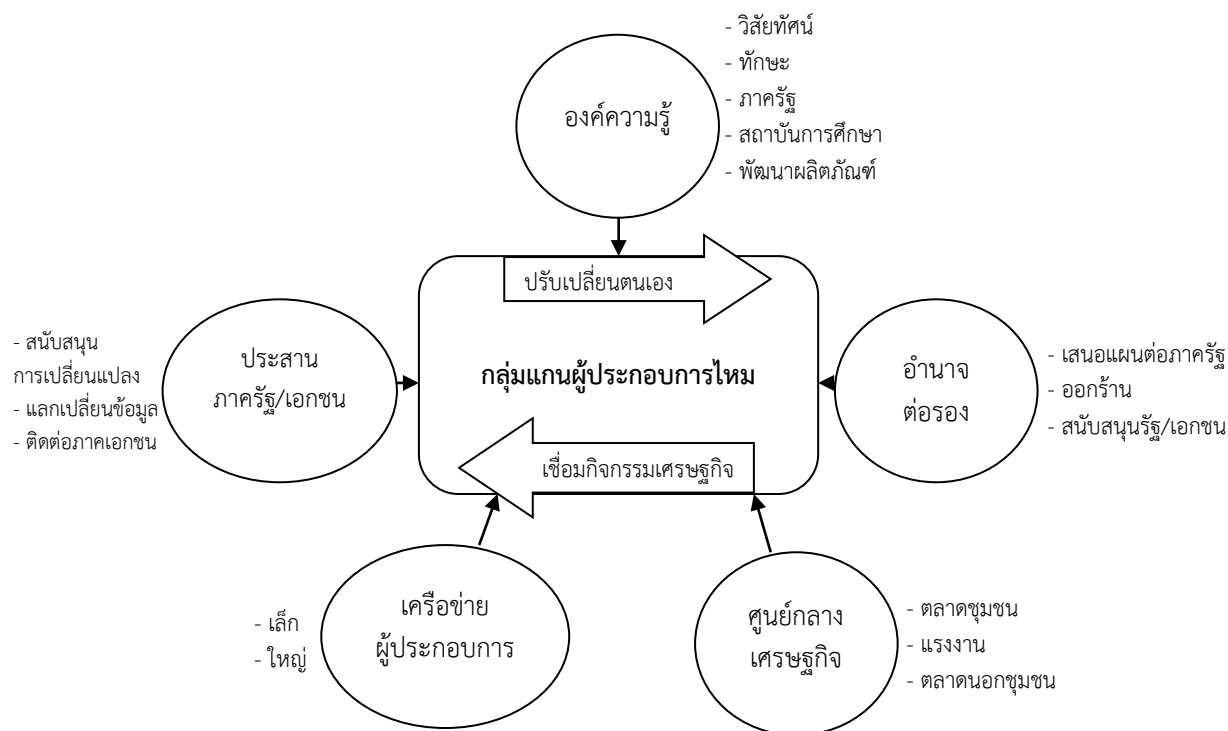
แผนภาพที่ ๔.๑๐ Modal RESEARCH พัฒนาผู้ประกอบการร่วมคิดค้นคว้าวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์

จากแผนภาพที่ ๔.๑๐ แสดงให้เห็นถึงการสร้างความมั่นคงของผู้ประกอบการอาศัยพื้นฐานการค้นคว้าวิจัยภายใต้การสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ให้เกิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยตัวของผู้ประกอบการหรือชุมชนเอง ผลการวิจัยผู้ประกอบการสามารถปฏิบัติการได้อย่างต่อเนื่อง กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนคือ กระบวนการคิด ค้นหา และสร้างนวัตกรรมใหม่ด้วยตนเอง

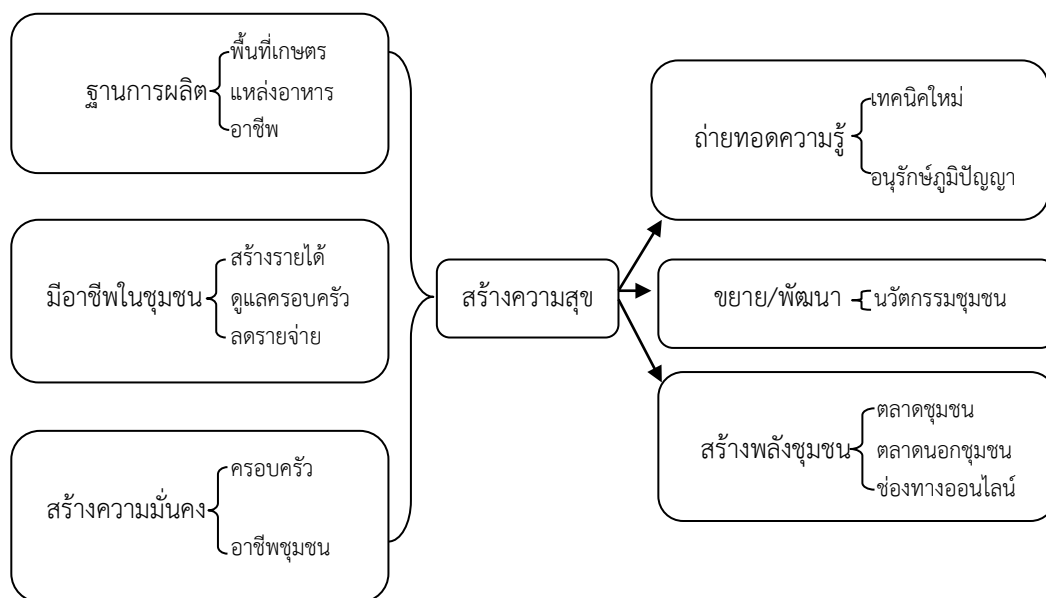
แผนภาพที่ ๔.๑๑ Modal OPPORTUNITY การสร้างโอกาสด้วยตัวผู้ประกอบการเอง
และสนับสนุนให้เกิดการสร้างโอกาส

จากแผนภาพที่ ๔.๑๑ แสดงให้เห็นถึงโอกาสของผู้ประกอบการใหม่เกิดจากตัวของผู้ประกอบการเองที่อาศัยการนำความรู้ ทักษะ และอุปนิสัยในการทำงานอาจได้รับการสนับสนุนจากภายนอกให้เกิดการสร้างโอกาส สร้างมูลค่าในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เกิดตลาดและพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ที่สนใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกัน ผ่านการบรรจุไว้ในแผนการพัฒนายุทธศาสตร์จังหวัด และสถาบันการจัดการศึกษาทุกระดับเข้ามาร่วมสร้างโอกาสภายใต้การจัดการความรู้ การถ่ายทอดรองรับการพัฒนาที่ต่อเนื่อง

แผนภาพที่ ๔.๑๒ Modal NODE แกนนำเพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

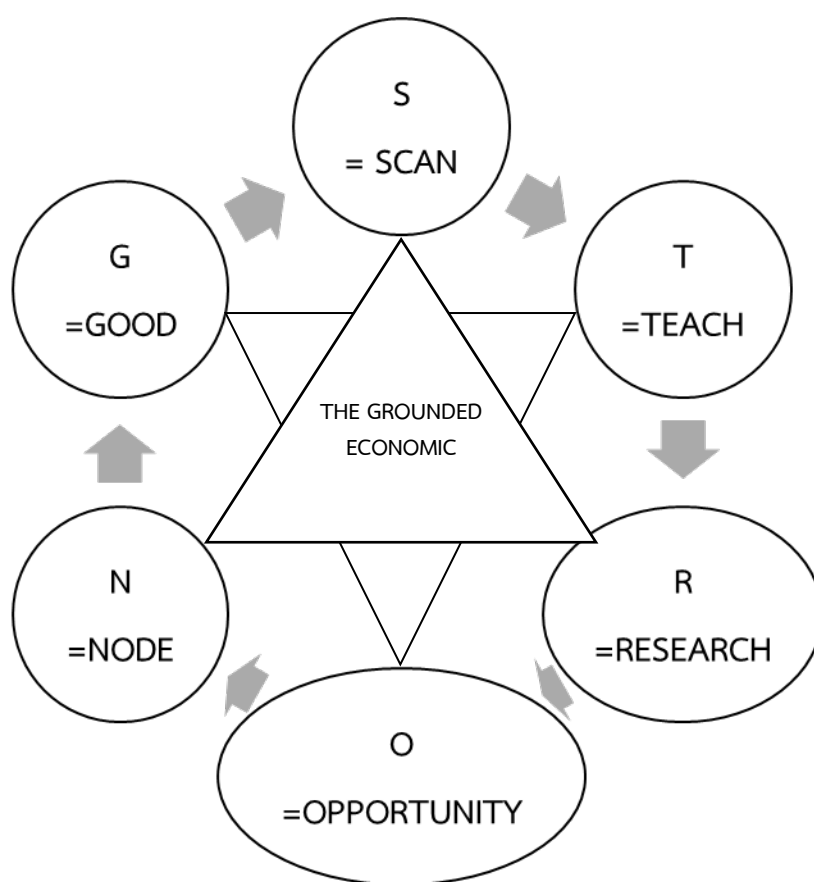
จากแผนภาพที่ ๔.๑๒ แสดงให้เห็นถึงกลุ่มแกนนำผู้ประกอบการใหม่ที่มีความรู้มีทักษะและอุปนิสัยที่มีใจรักต่อการประกอบกิจการทางธุรกิจใหม่สามารถเป็นแกนนำประสานภาครัฐและเอกชน เครือข่าย และมีอำนาจในการต่อรองนำเสนอแผนงานต่อภาครัฐและเอกชน ให้เข้ามาสนับสนุนและจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย การผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจฐานราก รวมถึงการปรับเปลี่ยนองค์ความรู้ก้าวข้ามฐานความรู้เดิมให้เกิดการสร้างนวัตกรรมต่างสายพันธุ์ เช่น การผลิตเพลงใหม่แท้ที่แม่ทอ การแปรรูปเป็นเฟอร์นิเจอร์ในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น อย่างเป็นระบบ

แผนภาพที่ ๔.๑๓ Modal GOOD ความสุขและความมั่นคงจากการประกอบอาชีพใหม่

จากแผนภาพที่ ๔.๑๓ แสดงให้เห็นความสุขของสมาชิกครอบครัวและชุมชนภายใต้กิจกรรมการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับไหม ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ มีการเชื่อมโยงภายในชุมชนตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และเชื่อมไปสู่ภายนอกชุมชน การสร้างรายได้เป็นความมั่นคงทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานของความสุขที่ถ่ายทอดสู่กันและกันนำไปสู่ความรู้สึกดี ๆ ต่อการประกอบอาชีพอย่างมั่นคง เกิดเป็นพลังในมิติต่าง ๆ ภายใต้หลักอปริหานิยธรรม ๗ ที่ว่าด้วยธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อมธรรมที่ทำให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม หรือหลักปฏิบัติที่นำความสุขความเจริญมาสู่หมู่คณะ เป็นหลักธรรมที่เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ความสามัคคีของหมู่คณะ และการเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

จากการศึกษาวิจัยโดยแจกแบบสอบถาม การสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มเฉพาะ มีการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่ศึกษาวิจัย มีความชัดเจนเหมาะสมสามารถนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่าด้วย การมุ่งเน้นการพึ่งพาตนเอง การรู้จักพอประมาณ การมีเหตุผลในการตัดสินใจ และแนวคิดของเศรษฐกิจฐานรากของไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม ที่ว่าด้วยแผนแม่บทเพื่อการฟื้นฟูชาติและสามารถนำแนวคิดดังกล่าวไปสร้าง Modal STRONG ซึ่งเป็นต้นแบบ ในการสร้างความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากจากการศึกษาผู้ประกอบการไทรนครชัยบุรีนทร์ ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑๔ Modal STRONG ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานราก

รูปแบบ Modal STRONG เป็น Modal ที่มุ่งเน้นการเข้าถึงศักยภาพของผู้ประกอบการไทรนครชัยบุรีนทร์เป็นอันดับแรก มีการประยุกต์ใช้ความรู้ มีการค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ จากการวิจัย มีการสร้างโอกาสให้ตัวผู้ประกอบการเองอยู่เสมอ แยกนำไปมีส่วนร่วมในการพัฒนา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจฐานรากและความสุขของผู้ประกอบการไทรนครชัยบุรีนทร์องค์ประกอบของ Modal ดังนี้

S = SCAN คือ การตรวจสอบพัฒนาศักราชภาพตนเองสนองตอบตามความต้องการเศรษฐกิจฐานราก

T = TEACH คือ การสอนให้ผู้ประกอบการใหม่สกัดความรู้ที่ได้จากประสบการณ์การผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ และให้เกิดการประยุกต์ใช้ความรู้พัฒนาผลิตภัณฑ์

R = RESEARCH คือ การสนับสนุนให้ผู้ประกอบการแนะนำและผู้ประกอบการมีกระบวนการคิด ค้นหา ค้นคว้า จากการสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติการวิจัยพัฒนานวัตกรรมและแก้ไขปัญหาด้วยตัวผู้ประกอบการเอง

O = OPPORTUNITY คือ ผู้ประกอบการมีความสามารถในการแสวงหาโอกาสและสร้างโอกาสด้วยตัวผู้ประกอบการเอง และการสนับสนุนให้เกิดการสร้างโอกาสจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและชุมชน

N = NODE คือ ผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มแกนนำขับเคลื่อนเศรษฐกิจสามารถทำกิจกรรมเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจอื่น ๆ ทั้งระดับชุมชนและระดับประเทศ กลุ่มแกนนำจะมีการปรับเปลี่ยนตามการพัฒนาศักราชภาพของตนเอง

G = GOOD คือ ความสุขและความมั่นคงทางเศรษฐกิจจากการประกอบอาชีพในชุมชน ภายใต้การประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับใหม่ ภายใต้หลักการปฏิบัติด้วยธรรม อันก่อให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม หรือหลักปฏิบัติที่นำความสุขความเจริญมาสู่หมู่คณะ เป็นหลักธรรมที่เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ความสามัคคีของหมู่คณะ และการเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีรัมย์ เพื่อศึกษาห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีรัมย์ และเพื่อวิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีรัมย์ ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods research) ผลจากการวิจัย สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ตามขั้นตอนต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ศึกษาการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีรัมย์

การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๘ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความรู้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๔ รองลงมาคือ ด้านทักษะ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๙ น้อยที่สุดคือ ด้านอุปนิสัยในการทำงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๒

การสร้างสมองค์ความรู้เป็นกระบวนการนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาจากแหล่งต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกกลุ่มของผู้ประกอบการมาสร้างสมเก็บไว้กับตนเองผ่านวงจรการเรียนรู้ (knowledge spiral) อันได้แก่ การถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์จากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคล หรือให้กับผู้ประกอบการรายใหม่ ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีการแปลงความรู้ของตนเองให้เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อระบบของผู้ประกอบการ จากนั้นเป็นการนำเอาความรู้ที่แปลงแล้วมาจัดเรียงและรวบรวมให้เป็นระบบ และนำเอาความรู้ที่มีอยู่ภายนอกกลับเข้ามาสู่ตัวบุคคลและจัดการต่อยอดจากความรู้เดิม ไม่ว่าจะจากภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือจากหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนที่เข้ามาถ่ายทอดความรู้ เพื่อเกิดประโยชน์แก่ผู้ประกอบการใหม่ ผู้ให้ข้อมูลมีการปฏิบัติในการสร้างสมองค์ความรู้ มีการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ให้กับเพื่อนร่วมงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบการใหม่ในแต่ละพื้นที่มีความสนิทสนมเป็นกันเอง ทำให้การสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้แบบไม่เป็นทางการมีอยู่เสมอ ซึ่งวัฒนธรรมแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกันในกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ย่อมเอื้ออำนวยให้เกิดการสร้างสมองค์ความรู้ในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาด้านทักษะ ผู้ประกอบการจะเข้าร่วมโครงการกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น อุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์ ได้นำผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีรัมย์เข้าร่วมโครงการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการใหม่ ซึ่งก่อนการเข้าร่วมโครงการ เป็นการนำมาใช้ในการทอผ้าไหมได้มาจาก

บรรพบุรุษ ปู่ ย่า ตายาย และผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการผลิตในชุมชนโดยได้จากการเล่าสู่กันฟัง เป็นการถ่ายทอดทางภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น แนะนำและฝึกสอนเป็นการสอนโดย คนในครอบครัวและเพื่อนบ้านใกล้เคียง คนในชุมชน มีการปรึกษาหารือ สอนกันเอง โดยมากจะเป็นสมาชิกในครัวเรือนสอนกันเอง ตามด้วย หมู่เพื่อน ๆ และญาติ ฝึกจากการปฏิบัติจริง เมื่อได้รับความสำเร็จก็จะทำต่อเนื่องไปอย่างสม่ำเสมอและในปัจจุบันได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอาทิ สำนักงานเกษตรและศูนย์หม่อนไหม ให้การฝึกอบรมในการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและสาวไหมและจัดหาพันธุ์หม่อนและพันธุ์ไหมแนะนำการเลี้ยงไหม อุตสาหกรรมจังหวัดได้ให้การฝึกอบรมด้านการฟอกย้อม การมัด การทอและการขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่วนสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดสรรและการตลาด สำหรับสำนักงานพาณิชย์จังหวัด ได้ให้การอบรมเกี่ยวกับส่งเสริมการขาย การตลาด และการส่งออกการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่สากล

การพัฒนาด้านอุปนิสัยในการทำงาน การดำเนินงานที่จะทำให้กลุ่มผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์กลุ่มที่กำหนดไว้ อันจะเป็นผลในการส่งเสริมให้กลุ่มมีความมั่นคง เข้มแข็ง สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่กลุ่ม สมาชิก และสังคมโดยรวมนั้น คณะกรรมการกลุ่มเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลแห่งความสำเร็จนั้น ผู้ประกอบการมีความเข้มแข็งของคณะกรรมการ ซึ่งในการดำเนินงานกลุ่มนั้นมักจะพบกับปัญหาต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม หรือแม้กระทั่งปัญหาเกี่ยวกับคณะกรรมการถูกมองในแง่ไม่ดี แต่คณะกรรมการกลุ่มยังมีความเข้มแข็งและมีความหนักแน่นในเรื่องต่างๆ ที่มีเข้ามาและพยายามที่จะแก้ไขให้ลุล่วงไป ความตั้งใจในการทำงาน โดยจะสังเกตได้จากการที่คณะกรรมการกลุ่มผู้ประกอบการไหมจะต้องมีหน้าที่ในการติดต่อประสานงานในเรื่องต่าง ๆ กับส่วนงานภาครัฐหรือเอกชนไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการพัฒนาความรู้เรื่องของการผลิต เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ หรือแม้กระทั่งเรื่องของการติดต่อตลาด หรือสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้า คณะกรรมการจะมีความตั้งใจในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวจนประสบความสำเร็จ ความสามัคคีในที่นี้เป็นเรื่องของการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการกลุ่มผู้ประกอบการไหมที่มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีกัน โดยจากการสังเกตพบว่า การปฏิบัติงานของกรรมการกลุ่มหากมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นกับกลุ่ม กรรมการกลุ่มจะร่วมกันแก้ปัญหาที่นั้น ๆ ร่วมกัน ความเสียสละ โดยลักษณะของการดำเนินงานของกลุ่มเองทั้งในกระบวนการผลิตได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ ที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากสมาชิก และคณะกรรมการเองก็เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานในขั้นตอนการผลิตนั้น นอกเหนือจากนั้นยังเป็นผู้ต้องรับภาระในการบริหารจัดการการดำเนินงานของกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการที่ต้องพัฒนาตนเองเพื่อที่จะมาพัฒนากลุ่มต่อไป หรือแม้กระทั่งบทบาทในการเป็นผู้ที่ต้องไปจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าด้วยตนเองตามงานแสดงสินค้าต่าง ๆ ในต่างจังหวัด เพื่อจะได้มาซึ่งรายได้ของกลุ่มและความไว้วางใจกัน ลักษณะการทำงานของกลุ่มส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการเป็นคนดำเนินการ และเป็นผู้รับผิดชอบในแทบทุกเรื่องของกลุ่ม รวมถึงการบริหารทางการเงิน ในการทำงานจึงต้องได้รับความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างคณะกรรมการกับมวล

สมาชิก ซึ่งทางสมาชิกกลุ่มได้ให้ความเห็นว่า คณะกรรมการที่ทำหน้าที่บริหารงานกลุ่มเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือทุกคน ได้รับความไว้วางใจจากสมาชิก คณะกรรมการกลุ่มจึงไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง

๕.๑.๒ ศึกษาห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์

ห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๒ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านอุปสงค์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๔ รองลงมาคือ ด้านอุปทาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๙

ห่วงโซ่อุปสงค์เศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๔ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ที่ผ่านมามีความสนใจในคุณภาพสินค้าและบริการที่สนองตอบความต้องการของผู้บริโภค ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๖ รองลงมาคือ ที่ผ่านมามีผู้ประกอบการไหมรายอื่นร่วมกันพัฒนาและอนุรักษ์ลวดลายและเอกลักษณ์ของผ้าไหมที่มีผลต่อการเลือกซื้อ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๙ น้อยที่สุดคือ ที่ผ่านมามีผู้ประกอบการไหมรายอื่นร่วมกันนำเสนอผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อออนไลน์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๘

ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๙ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ที่ผ่านมามีผู้ประกอบการไหมรายอื่นมีความต้องการผลิตสินค้าที่มีความพิถีพิถันในการจำหน่ายแก่ผู้บริโภค ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๒ รองลงมาคือ ที่ผ่านมามีผู้ประกอบการไหมรายอื่นมีความต้องการของของผู้บริโภค ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๖ น้อยที่สุดคือ ที่ผ่านมามีผู้ประกอบการไหมรายอื่นที่นำใช้ความรู้ในการผลิตลวดลายและเอกลักษณ์ของผ้าไหมมีผลต่อยอดขาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๔

ห่วงโซ่อุปสงค์เศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ สำหรับบทบาทของรัฐบาล (Government Role) หากพิจารณาจากแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์) ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐ (ฉบับทบทวนครั้งที่ ๑ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙) ต้องการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตการแปรรูป การจัดการ และการตลาดผลิตภัณฑ์ไหม ทั้งภายในและต่างประเทศ โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาการเกษตร กับยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ไหม ซึ่งทั้งสองยุทธศาสตร์มีความสัมพันธ์สนับสนุนส่งเสริมผู้ประกอบการผ้าไหม ทำให้ผู้ประกอบการได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ลูกค้าไหมภายในประเทศมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ไหม ให้ความสนใจในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ไหม แต่ต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ในราคาที่ไม่สูงเกินไป ด้วยการที่ลูกค้าไม่ซื้อผลิตภัณฑ์ไหมในราคาสูง ทำให้การแสดงความคิดเห็นของลูกค้าที่มีต่อผลิตภัณฑ์ไหม ไม่มีอิทธิพลทำให้ผู้ประกอบการไหมปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มากนัก การปรับปรุงทำได้เพียงการแก้ไขข้อผิดพลาดในขั้นตอนการผลิตที่ทำให้ผลผลิตไม่ได้ตรงตามมาตรฐานเท่านั้น ซึ่งส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ไหมถูกจัดระดับว่ามีคุณภาพ ราคาที่สามารถแข่งขันกับคู่แข่งนอกกลุ่มผู้ประกอบการได้และแนวโน้มความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ไหมมีแนวโน้มสูงอย่างต่อเนื่อง

ห้วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีนทร์
ผู้ประกอบการไหมจังหวัดนครราชสีมา สามารถพิจารณาแยกตามกิจกรรมของ
ห้วงโซ่อุปทาน ได้ดังนี้

๑. อุตสาหกรรมต้นน้ำ เป็นผู้ประกอบการในขั้นต้นที่สำคัญ เช่น ผู้ปลูกหม่อน
เลี้ยงไหม ผู้ย้อมสีและผู้สาวไหม สำหรับในเขตจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้ประกอบการที่อยู่ในสาย
งานการผลิต จะกระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ เช่น อำเภอประทาย อำเภอคง อำเภอชุมพวง อำเภอโนน
แดง อำเภอบัวลาย อำเภอเสิงสาง อำเภอจักราช อำเภอห้วยแถลง อำเภอบัวใหญ่ อำเภอเมืองยาง
อำเภอบ้านเหลื่อม อำเภอลำทะเมนชัย อำเภอสีดา อำเภอแก้งสนามนาง และเพิ่มขึ้นอีกสองอำเภอใน
ปี ๒๕๖๐ คือ อำเภอครบุรี และอำเภอพิมาย รวมเป็น ๑๖ อำเภอจำนวน ๒,๖๑๘ ราย มีมูลค่า
๓๐,๙๔๙,๙๙๐ บาท รายได้เฉลี่ย ๑๐,๓๔๗ บาทต่อปี และ ผู้ประกอบการฟอกย้อมสี ส่วนใหญ่อยู่ใน
อำเภอปักธงชัย ซึ่งมีจำนวนประมาณ ๓๐ ราย

๒. อุตสาหกรรมกลางน้ำและปลายน้ำ หรือผู้ทอผ้าไหมและผู้ขาย
เป็นผู้ประกอบการที่มีจำนวนมากที่สุดของจังหวัดนครราชสีมา มีการดำเนินงานในการทอผ้าไหมอยู่
เป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีการประกอบการมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๕๐ ปี
มีความสามารถในการทอผ้าที่เป็นผ้าพื้นซึ่งมีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัด
นครราชสีมา ในปัจจุบันมีจำนวนผู้ประกอบการในกลุ่มนี้ จำนวน ๑๖๑ ราย

ผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ สามารถพิจารณาแยกตามกิจกรรมของห้วงโซ่
อุปทาน ดังนี้

๑. อุตสาหกรรมต้นน้ำ เป็นผู้ประกอบการในขั้นต้นที่สำคัญของคลัสเตอร์ไหม
เช่น ผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ผู้ย้อมสีและผู้สาวไหม สำหรับในเขตจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ผู้ประกอบการที่
อยู่ในสายงานการผลิต จะกระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ เช่น อำเภอเมือง เกษตรสมบูรณ์ แก้งคร้อ คอน
สวรรค์ คอนสาร จัตุรัส เทพสถิต เนินสง่า บ้านเขว้า ภูเขียว หนองบัวแดง บ้านแท่น รวมเป็น ๑๒
อำเภอ มีจำนวนผู้ประกอบการทั้งสิ้น ๒๖๐ ราย

๒. อุตสาหกรรมกลางน้ำและปลายน้ำ หรือผู้ทอผ้าไหมและผู้ขาย
เป็นผู้ประกอบการที่มีจำนวนมากที่สุดของจังหวัดชัยภูมิ มีการดำเนินงานในการทอผ้าไหมอยู่เป็น
จำนวนมาก มีความสามารถในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ไหมให้มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์โดยเฉพาะ
ในจังหวัดชัยภูมิ ในปัจจุบันมีจำนวนผู้ประกอบการในกลุ่มนี้ จำนวน ๒๗๐ กลุ่ม มีมูลค่าการจำหน่าย
รวมกัน ๓๙๓,๑๔๗,๑๑๔ บาท

ผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวมเมื่อพิจารณาแยกตามกิจกรรมของ
ห้วงโซ่อุปทาน ดังนี้

๑. อุตสาหกรรมต้นน้ำ ผู้ประกอบการ พบว่า ผู้ประกอบการที่อยู่ในสายงาน
การผลิต กระจายอยู่บางอำเภอของจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอลำปลายมาศ อำเภอ
กระสัง อำเภอหนองกี่ อำเภอพุทไธสง อำเภอคูเมือง อำเภอหนองหงส์ อำเภอละหานทราย อำเภอปะ
คำ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอโนนสุวรรณ มียอดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เส้นไหมรวมกันทั้งหมด
๙๗๕,๒๕๐ บาท

๒. อุตสาหกรรมกลางน้ำและปลายน้ำกระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน ๒๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ นางรอง ประโคนชัย สตึก ห้วยราช ลำปลายมาศ กระสัง หนองกี่ บ้านกรวด พุทไธสง คูเมือง หนองหงส์ ชำนิละหานทราย นาโพธิ์ พลับพลาชัย เฉลิมพระเกียรติ บ้านใหม่ไชยพจน์ โนนดินแดง บ้านด่าน โนนสุวรรณ ปะคำ แคนดงและมียอดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าไหม รวมกันทั้งหมด ๑๐๘,๘๖๔,๖๔๒ บาท แต่ผู้ประกอบการที่มีความสามารถแปรรูปผลิตภัณฑ์ไหมได้นั้น มีเพียงผู้ประกอบการที่อาศัยอยู่ใน ๗ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอห้วยราช อำเภอพุทไธสง อำเภอละหานทราย อำเภอปะคำ อำเภอโนนดินแดง อำเภอแคนดง มียอดจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปผ้าไหมรวมกันทั้งหมด ๕๐๑,๕๒๕ บาท นอกจากนี้ยังมีผู้ประกอบการที่มีส่วนได้เสียกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไหมของจังหวัดบุรีรัมย์ เช่น ผู้ให้บริการขนส่ง ผู้ผลิตสินค้าที่ระลึก ผู้ประกอบการท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งมีรายได้จากผลิตภัณฑ์ไหม มียอดรวมกันทั้งหมด ๓๕๑,๐๐๐ บาท และมีหน่วยงานของรัฐที่มีความสำคัญต่อการสนับสนุนส่งเสริมผู้ประกอบการไหมอีกด้วย

ผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์ ในภาพรวมเมื่อพิจารณาแยกตามกิจกรรมของห่วงโซ่อุปทาน ดังนี้

๑. อุตสาหกรรมต้นน้ำ เป็นผู้ประกอบการในขั้นต้นที่สำคัญของคลัสเตอร์ไหม เช่น ผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ผู้ย้อมสีและผู้สาวไหม และผู้ประกอบการฟอกย้อมสี สำหรับในเขตจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ผู้ประกอบการที่อยู่ในสายงานการผลิต จะอยู่กระจายในอำเภอต่างๆ เช่น เมืองสุรินทร์ ท่าตูม ปราสาท สังขะรัตนบุรี ชุมพลบุรี สำโรงทาบ จอมพระ สนม กาบเชิง ลำดวน บัวเชด พนมดงรัก ศรีณรงค์ เขวาสินรินทร์ โนนารายณ์ รวมเป็น ๑๖ อำเภอ จำนวน ๖๒๘ กลุ่ม มีมูลค่า ๑๐๘,๘๖๔,๖๔๒ บาท

๒. อุตสาหกรรมกลางน้ำและปลายน้ำ หรือผู้ทอผ้าไหมและผู้ขาย เป็นผู้ประกอบการที่มีจำนวนมากที่สุดของจังหวัดสุรินทร์ มีการดำเนินงานในการทอผ้าไหมอยู่เป็นจำนวนมาก มีความสามารถในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ไหมให้มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์โดยเฉพาะในจังหวัดสุรินทร์ ในปัจจุบันมีจำนวนผู้ประกอบการในกลุ่มนี้ จำนวน ๙๘๐ ราย มีมูลค่าการจำหน่ายรวมกัน ๓๕๑,๒๓๖,๓๒๐ บาท

๕.๑.๓ วิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์

ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๗ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ที่ผ่านมามีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหมเชื่อมโยงการส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมกลุ่มในชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๓ รองลงมาคือ ที่ผ่านมามีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหมและการแปรรูป สร้างโอกาสรายได้เข้าสู่ชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๓ น้อยที่สุดคือ อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหมสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรรอย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๑๔

การผลิตผ้าไหมสร้างความร่วมมือของครอบครัวและชุมชนผ่านกระบวนการผลิตผ้าไหม การชิงเส้นยืนร่วมกัน การช่วยการทอ การคิดค้นลายผ้าและมัดลายผ้าเป็นลักษณะของการร่วมมือเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการผลิตผ้าไหมที่เชื่อมโยงความสุขและความมั่นคงของชุมชน เมื่อชุมชนผลิตผ้าไหมเป็นจำนวนมากและมีความต้องการนำไปจำหน่ายยังต่างถิ่นการรวมรวมผ้าไหมมอบให้ตัวแทนของชุมชนไปจำหน่ายยังต่างถิ่นหรือบางชุมชนมีตัวแทนรับไปจำหน่ายเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งของชุมชนในการกระจายสินค้าสู่ชุมชนต่างถิ่น สร้างโอกาสสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนผ่านความร่วมมือระหว่างกันและกัน นำรายได้จากการจำหน่ายมาแบ่งปันตามจำนวนของผู้ผลิต บางชุมชนมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมได้รับรองมาตรฐาน และชุมชนภายนอกให้ความสนใจจะเกิดกิจกรรมความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน สร้างเป็นหมู่บ้านทอผ้าไหม กิจกรรมท่องเที่ยวหมู่บ้านผ้าไหม ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอื่นอื่นๆ การก่อสร้าง การแปรรูปอาหาร การสร้างอาชีพในชุมชน การถ่ายทอดองค์ความรู้ทางทุนปัญญาที่เกี่ยวกับผ้าไหมและภูมิปัญญาด้านอื่นในชุมชนเป็นข้อค้นพบที่สามารถเห็นได้เกี่ยวกับการผลิตเพิ่มไหมที่สร้างความร่วมมือของสมาชิกครอบครัวและชุมชนที่มีต่อการผลิตผ้าไหมตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ

เศรษฐกิจฐานรากจากรายได้ผู้การประกอบอาชีพผลิตผลิตภัณฑ์ไหมขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการไหมจะกำหนดรูปแบบและรายได้เข้าสู่ครอบครัวและชุมชน กล่าวคือการผลิตผ้าไหมอาจเป็นกิจกรรมพิเศษของครอบครัวในการสร้างรายได้เงินเก็บ รูปแบบของการใช้เวลาว่างผลิตผ้าไหมแล้วเก็บผ้าไหมไว้ขายในยามที่จำเป็น เนื่องจากผ้าไหมสามารถเก็บและสร้างมูลค่าเพิ่มได้ในตัวเองแทนการขายหลังการผลิต บางครอบครัวมีการผลิตเก็บไว้ ๑๐๐ ปี ทำให้เกิดมูลค่าและคุณค่าทางวัฒนธรรมยากต่อการประเมินเป็นมูลค่าและรายได้ บางครอบครัวมีการประกอบอาชีพเป็นรายได้เสริมหลังฤดูการเกษตร และยังใช้เวลาว่างผลิตผ้าไหมผสมผสานกับการดูแลครอบครัว สมาชิกในครอบครัว สมาชิกในชุมชน การผลิตผ้าไหมยังเกิดอาชีพใหม่ๆ เช่น การแปรรูปจากผลิตภัณฑ์ไหม การจำหน่ายเส้นไหม การผลิตชาใบหม่อน เป็นต้น การผลิตผ้าไหมจึงเชื่อมโยงความมั่นคงของการประกอบอาชีพของชุมชนรายได้ของชุมชนส่งผลให้เกิดกระบวนการอนุรักษ์และสร้างกลไกที่เกี่ยวกับการผลิตผ้าไหม

นอกจากนี้ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากยังเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นชุมชน และรวมไปถึงการพัฒนาสังคมให้เกิดความยั่งยืน เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการให้เหมาะสมกับศักยภาพของตนเอง มีฐานทรัพยากร และบริบทของพื้นที่และชุมชนท้องถิ่น โดยเน้นระบบการจัดการตนเอง และการมีกลไกเฉพาะในการขับเคลื่อนการปฏิรูปเศรษฐกิจฐานราก เพื่อให้เข้าถึงฐานทรัพยากร การวิจัย ความรู้ ทั้งทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการผลิต และยกระดับเป็นผู้ประกอบการตลอดห่วงโซ่มูลค่า และเพิ่มช่องทางการตลาด กำหนดนโยบาย และกติกาเพื่อเพิ่มโอกาส และให้ส่วนแบ่งตลาดระหว่างธุรกิจขนาดใหญ่และรายย่อยอยู่ในระดับที่เหมาะสมและเป็นธรรม เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงส่งเสริมการผลิตแปรรูปและการจัดการ ในภาคบริการที่เชื่อมโยงกับฐานทรัพยากรของชุมชนเพื่อยกระดับไปสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อไป

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๒.๑ ศึกษาการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์

การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความรู้ รองลงมาคือ ด้านทักษะ น้อยที่สุดคือ ด้านอุปนิสัยในการทำงาน

การสร้างสมองค์ความรู้เป็นกระบวนการนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาจากแหล่งต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกกลุ่มของผู้ประกอบการมาสร้างสมเก็บไว้กับตนเองผ่านวงจรการเรียนรู้ อันได้แก่ การถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์จากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคล หรือให้กับผู้ประกอบการรายใหม่ ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีการแปลงความรู้ของตนเองให้เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อระบบของผู้ประกอบการ จากนั้นเป็นการนำเอาความรู้ที่แปลงแล้วมาจัดเรียงและรวบรวมให้เป็นระบบ และนำเอาความรู้ที่มีอยู่ภายนอกกลับเข้ามาสู่ตัวบุคคลและจัดการต่อยอดจากความรู้เดิมไม่ว่าจะจากภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือจากหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนที่เข้ามาถ่ายทอดความรู้เพื่อเกิดประโยชน์แก่ผู้ประกอบการใหม่ ผู้ให้ข้อมูลมีการปฏิบัติในการสร้างสมองค์ความรู้ มีการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ให้กับเพื่อนร่วมงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบการใหม่ในแต่ละพื้นที่มีความสนิทสนมเป็นกันเอง ทำให้การสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้แบบไม่เป็นทางการมีอยู่เสมอ ซึ่งวัฒนธรรมแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกันในกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ย่อมเอื้ออำนวยให้เกิดการสร้างสมองค์ความรู้ในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาสังคมอาศัยการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ของสมาชิกในชุมชน องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับผ้าไหมเป็นทุนทางสังคมที่ฝังรากลึกขยายผลสู่การพัฒนาสังคมจากฐานรากสู่ฐานบนของประเทศ สอดคล้องกับ **ชญาภัทร กี่อารีโย^๑** ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ได้แก่ความรู้ ความเชี่ยวชาญและการพัฒนาตนเอง โดยมีปัจจัยย่อยคือการถ่ายทอดความรู้ และสอดคล้องกับ **นนทวัชร อนันต์พรจินดา^๒** ได้วิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้ประกอบการที่มีศักยภาพจากฐานการดำเนินงาน โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ (NEC) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบก่อนเข้าร่วมโครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ คือ การขาดพื้นฐานความรู้ในการทำธุรกิจ

การพัฒนาด้านทักษะ ผู้ประกอบการจะเข้าร่วมโครงการกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น อุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์ ได้นำผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์เข้าร่วมโครงการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการใหม่ ซึ่งก่อนการเข้าร่วมโครงการ เป็นการนำมาใช้ในการทอผ้าไหมได้มาจาก

^๑ชญาภัทร กี่อารีโย, “รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง”, **พระจอมเกล้าพระนครเหนือ**, ปีที่ ๒๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๙) : ๑๔๑-๑๕๒.

^๒นนทวัชร อนันต์พรจินดา, “ยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้ประกอบการที่มีศักยภาพจากฐานการดำเนินงาน โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ (NEC)”, **วิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี**, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – เมษายน ๒๕๕๕) : ๑๘๑-๑๙๒.

บรรพบุรุษ ปู่ ย่า ตายาย และผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการผลิตในชุมชนโดยได้จากการเล่าสู่กันฟัง เป็นการถ่ายทอดทางภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น แนะนำและฝึกสอนเป็นการสอนโดย คนในครอบครัวและเพื่อนบ้านใกล้เคียง คนในชุมชน มีการปรึกษาหารือ สอนกันเอง โดยมากจะเป็นสมาชิกในครัวเรือนสอนกันเอง ตามด้วย หมู่เพื่อน ๆ และญาติ ฝึกจากการปฏิบัติจริง เมื่อได้รับความสำเร็จก็จะทำต่อเนื่องไปอย่างสม่ำเสมอและในปัจจุบันได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน อาทิ สำนักงานเกษตรและศูนย์หม่อนไหม ให้การฝึกอบรมในการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและสาวไหมและจัดหาพันธุ์หม่อนและพันธุ์ไหมแนะนำการเลี้ยงไหม อุตสาหกรรมจังหวัดได้ให้การฝึกอบรมด้านการฟอกย้อม การมัด การทอและการขอมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่วนสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดสรรและการตลาด สำหรับสำนักงานพาณิชย์จังหวัด ได้ให้การอบรมเกี่ยวกับส่งเสริมการขาย การตลาด และการส่งออกการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่สากล นำไปสู่การพัฒนาสังคมในการสร้างนวัตกรรมชุมชน ให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระดับฐานราก สอดคล้องกับ ภาวัต ธนสารแสนล้าน^๓ ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจ มีระดับความชำนาญเกี่ยวกับทักษะในการประกอบธุรกิจ และความต้องการเกี่ยวกับ การพัฒนาศักยภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน

การพัฒนาด้านอุปนิสัยในการทำงาน การดำเนินงานที่จะทำให้กลุ่มผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์กลุ่มที่กำหนดไว้ อันจะเป็นผลในการส่งเสริมให้กลุ่มมีความมั่นคง เข้มแข็ง สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่กลุ่ม สมาชิก และสังคมโดยรวมนั้น คณะกรรมการกลุ่มเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลแห่งความสำเร็จนั้น ผู้ประกอบการมีความเข้มแข็งของคณะกรรมการ ซึ่งในการดำเนินงานกลุ่มนั้นมักจะพบกับปัญหาต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม หรือแม้กระทั่งปัญหากับคณะกรรมการกลุ่มองในแง่ไม่ดี แต่คณะกรรมการกลุ่มยังมีความเข้มแข็งและมีความหนักแน่นในเรื่องต่างๆ ที่มีเข้ามาและพยายามที่จะแก้ไขให้ลุล่วงไป ความตั้งใจในการทำงาน โดยจะสังเกตได้จากการที่คณะกรรมการกลุ่มผู้ประกอบการไหมต้องมีหน้าที่ในการติดต่อประสานงานในเรื่องต่าง ๆ กับส่วนงานภาครัฐหรือเอกชนไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการพัฒนาความรู้เรื่องของการผลิต เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ หรือแม้กระทั่งเรื่องของการติดต่อตลาด หรือสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้า คณะกรรมการจะมีความตั้งใจในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวจนประสบความสำเร็จ ความสามัคคีในที่นี้เป็นเรื่องของการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการกลุ่มผู้ประกอบการไหมที่มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีกัน โดยจากการสังเกตพบว่า การปฏิบัติงานของกรรมการกลุ่มหากมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นกับกลุ่ม กรรมการกลุ่มจะร่วมกันแก้ปัญหาที่นั้น ๆ ร่วมกัน ความเสียสละ โดยลักษณะของการดำเนินงานของกลุ่มเองทั้งในกระบวนการผลิตได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ ที่จะต้องอาศัยความร่วมมือ

^๓ภาวัต ธนสารแสนล้าน, “การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมในจังหวัดปทุมธานี”, รายงานวิจัย, (คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ๒๕๕๕), หน้า บทคัดย่อ.

จากสมาชิก และคณะกรรมการเองก็เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานในขั้นตอนการผลิตนั้น นอกเหนือจากนั้นยังเป็นผู้ต้องรับภาระในการบริหารจัดการการดำเนินงานของกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการที่ต้องพัฒนาตนเองเพื่อที่จะมาพัฒนากลุ่มต่อไป หรือแม้กระทั่งบทบาทในการเป็นผู้ที่ต้องไปจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าด้วยตนเองตามงานแสดงสินค้าต่าง ๆ ในต่างจังหวัด เพื่อจะได้มาซึ่งรายได้ของกลุ่ม และความไว้วางใจกัน ลักษณะการทำงานของกลุ่มส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการเป็นคนดำเนินการ และเป็นผู้รับผิดชอบในแทบทุกเรื่องของกลุ่ม รวมถึงการบริหารทางการเงิน ในการทำงานจึงต้องได้รับความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างคณะกรรมการกับมวลสมาชิก ซึ่งทางสมาชิกกลุ่มได้ให้ความเห็นว่า คณะกรรมการที่ทำหน้าที่บริหารงานกลุ่มเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือทุกคน ได้รับความไว้วางใจจากสมาชิก คณะกรรมการกลุ่มจึงไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง นำไปสู่การพัฒนาสังคมสร้างความมั่นคงในชุมชน การสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ภายในชุมชนเกิดจากอุปนิสัยที่มีใจรักในการผลิตที่เกี่ยวข้องกับไหม สามารถดำเนินการได้ภายในชุมชนเชื่อมโยงกับกิจกรรมที่หลากหลายในชุมชนฐานราก สอดคล้องกับ **ชไมพร สิบสุโท รัตนา สิตี และจิตติกาณต์^๔ สุริยะสาร** ได้วิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการแข่งขัน กรณีศึกษากลุ่มอาชีพทอผ้าลายสายฝน ตำบลบ้านกิ้ว อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนตำบลบ้านกิ้วมีฐานทรัพยากรที่หลากหลาย เช่น การมีส่วนร่วมและความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน

๕.๒.๒ ศึกษาห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์

ห่วงโซ่อุปสงค์เศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ที่ผ่านมามีความสนใจในคุณภาพสินค้าและบริการที่สนองตอบความต้องการของผู้บริโภค รองลงมาคือ ที่ผ่านมามีผู้ประกอบการไหมรายอื่นร่วมกันพัฒนาและอนุรักษ์ลวดลายและเอกลักษณ์ของผ้าไหมที่มีผลต่อการเลือกซื้อ น้อยที่สุดคือที่ผ่านมามีผู้ประกอบการไหมรายอื่นร่วมกันนำเสนอผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อออนไลน์

ห่วงโซ่อุปสงค์เศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ สำหรับบทบาทของรัฐบาล หากพิจารณาจากแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ต้องการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตการแปรรูป การจัดการ และการตลาดผลิตภัณฑ์ไหม ทั้งภายในและต่างประเทศ โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาการเกษตร กับยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ไหม ซึ่งทั้งสองยุทธศาสตร์มีความสัมพันธ์สนับสนุนส่งเสริมผู้ประกอบการผ้าไหม ทำให้ผู้ประกอบการได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ลูกค้าไหมภายในประเทศมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ไหม ให้ความสนใจในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ไหม แต่ต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ในราคาที่ไม่สูงเกินไป ด้วยการที่ลูกค้าไม่ซื้อผลิตภัณฑ์ไหมในราคาสูง ทำให้การแสดงความคิดเห็นของลูกค้าที่มีต่อผลิตภัณฑ์ไหม ไม่มี

^๔ชไมพร สิบสุโท รัตนา สิตี และจิตติกาณต์ สุริยะสาร, “กลยุทธ์การพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการแข่งขัน กรณีศึกษากลุ่มอาชีพทอผ้าลายสายฝน ตำบลบ้านกิ้ว อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง”, รายงานวิจัย, (คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ๒๕๕๔), หน้า บทคัดย่อ.

ผลิตผ้าไหม สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรรอย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน

ความมั่นคงในเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการหมายนครชัยบุรินทร์ มีกิจกรรมการผลิตผ้าไหมสร้างความร่วมมือระหว่างครอบครัวและชุมชนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้อย่างต่อเนื่อง สำหรับแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้เกิดความมั่นคงในระดับฐานรากอย่างแท้จริงพบว่า กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนเกิดจากการขับเคลื่อนจากองค์กรภาครัฐและเอกชนจากภายนอกมากกว่าการค้นหาและส่งเสริมจากภายในชุมชน เช่น การสนับสนุนกลุ่มแกนนำผู้ประกอบการที่มีศักยภาพให้กลายเป็นกลุ่มแกนนำกลไกสำคัญในการสร้างความมั่นคงในระดับฐานราก ทั้งนี้เพราะการสนับสนุนกลุ่มแกนนำก่อให้เกิดภาพของความคาดหวังส่งเสริมและไม่ส่งเสริมบุคคลใดบุคคลหนึ่ง การสนับสนุนชุมชนที่เป็นกลุ่มแกนในภูมิภาคไม่สามารถขยายศักยภาพของตนขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก ขาดการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาในระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นฐานรากในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจการสร้างความร่วมมือของภาครัฐจำเป็นต้องส่งเสริมกลุ่มแกน แต่ละกลุ่มแกนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นแกนนำตามความต้องการของแต่ละชุมชน สนับสนุนให้กลุ่มแกนนำจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพพัฒนาผู้ประกอบการผ้าไหม มีแผนกิจกรรม การผลิต ส่งเสริมตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ บรรจุไว้ในแผนทุกระดับเพื่อให้เกิดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นคงในเศรษฐกิจระดับฐานราก อนึ่ง การสนับสนุนยังปรากฏอยู่ในบางชุมชน มีการจัดทำแผนสนับสนุนเชิงวัฒนธรรม ส่งเสริมการผลิตและการเพิ่มมูลค่าไหมแก่ผู้ประกอบการ พบได้ในหมู่บ้านที่ผลิตผ้าไหมมีกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว และการผลิตที่เกี่ยวข้องด้วยผ้าไหมสู่สังคม และส่งเสริมให้ความรู้ด้านการผลิตและตลาดที่เป็นเอกลักษณ์ของผ้าไหม จัดกิจกรรมต่อยอดผลิตภัณฑ์ใหม่และสร้างคุณค่า มูลค่าทางเศรษฐกิจสู่ชุมชน นำไปสู่การพัฒนาสังคมโดยการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไหมดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ด้วยตนเองการสนับสนุนจะมาเป็นระยะ ๆ ตามความต้องการบางประการของผู้ประกอบการช่วยให้เศรษฐกิจของชุมชนมั่นคง มีรายได้ มีการสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ **วันปิติ ธรรมศรี และณัฐพร จอมคำสิงห์**^๗ ได้วิจัยเรื่องบทบาทขององค์กรท้องถิ่นในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์หัตถ์ของตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชน โดยรวมหน่วยงานมีบทบาทในการส่งเสริมอยู่ในระดับน้อยเช่นเดียวกันจากการสำรวจแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชนผู้วิจัยได้ศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถ์จากตัวแทนและผู้นำของหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นทั้งในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด พบว่า แนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่มีต่อผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นไปในทิศทางเดียวกันคือการส่งเสริมให้เป็นผลิตภัณฑ์เด่นในระดับชุมชนเพื่อสร้างโอกาสทางการตลาด และการส่งเสริมให้ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

^๗วันปิติ ธรรมศรี และณัฐพร จอมคำสิงห์, “บทบาทขององค์กรท้องถิ่นในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์หัตถ์ของตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชน”, *รายงานวิจัย*, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๘), หน้า บทคัดย่อ.

การผลิตผ้าไหมสร้างความร่วมมือของครอบครัวและชุมชนผ่านกระบวนการผลิตผ้าไหม การชิงเส้นยืนร่วมกัน การช่วยการทอ การคิดค้นลายผ้าและมัดลายผ้าเป็นลักษณะของการร่วมมือเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการผลิตผ้าไหมที่เชื่อมโยงความสุขและความมั่นคงของชุมชน เมื่อชุมชนผลิตผ้าไหมเป็นจำนวนมากและมีความต้องการนำไปจำหน่ายยังต่างถิ่นการรวมรวมผ้าไหมมอบให้ตัวแทนของชุมชนไปจำหน่ายยังต่างถิ่นหรือบางชุมชนมีตัวแทนรับไปจำหน่ายเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งของชุมชนในการกระจายสินค้าสู่ชุมชนต่างถิ่น สร้างโอกาสสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนผ่านความร่วมมือระหว่างกันและกัน นำรายได้จากการจำหน่ายมาแบ่งปันตามจำนวนของผู้ผลิตบางชุมชนมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมได้รับรองมาตรฐาน และชุมชนภายนอกให้ความสนใจจะเกิดกิจกรรมความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน สร้างเป็นหมู่บ้านทอผ้าไหม กิจกรรมท่องเที่ยวหมู่บ้านผ้าไหม ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอื่นอื่นๆ การก่อสร้าง การแปรรูปอาหาร การสร้างอาชีพในชุมชน การถ่ายทอดองค์ความรู้ทางทุนปัญญาที่เกี่ยวกับผ้าไหมและภูมิปัญญาด้านอื่นในชุมชนเป็นข้อค้นพบที่สามารถเห็นได้เกี่ยวกับการผลิตเพิ่มไหมที่สร้างความร่วมมือของสมาชิกครอบครัวและชุมชนที่มีต่อการผลิตผ้าไหมตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ

เศรษฐกิจฐานรากจากรายได้จากการประกอบอาชีพผลิตผลิตภัณฑ์ไหมขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการอาชีพไหมจะกำหนดรูปแบบและรายได้เข้าสู่ครอบครัวและชุมชน กล่าวคือ การผลิตผ้าไหมอาจเป็นกิจกรรมพิเศษของครอบครัวในการสร้างรายได้เงินเก็บ รูปแบบของการใช้เวลาว่างผลิตผ้าไหมแล้วเก็บผ้าไหมไว้ขายในยามที่จำเป็น เนื่องจากผ้าไหมสามารถเก็บและสร้างมูลค่าเพิ่มได้ในตัวเองแทนการขายหลังการผลิต บางครอบครัวมีการผลิตเก็บไว้ ๑๐๐ ปี ทำให้เกิดมูลค่าและคุณค่าทางวัฒนธรรมยากต่อการประเมินเป็นมูลค่าและรายได้ บางครอบครัวมีการประกอบอาชีพเป็นรายได้เสริมหลังฤดูการเกษตร และยังใช้เวลาว่างผลิตผ้าไหมผสมผสานกับการดูแลครอบครัวสมาชิกในครอบครัว สมาชิกในชุมชน การผลิตผ้าไหมยังเกิดอาชีพใหม่ๆ เช่น การแปรรูปจากผลิตภัณฑ์ไหม การจำหน่ายเส้นไหม การผลิตชาใบหม่อน เป็นต้น การผลิตผ้าไหมจึงเชื่อมโยงความมั่นคงของการประกอบอาชีพของชุมชนรายได้ของชุมชนส่งผลให้เกิดกระบวนการอนุรักษ์และสร้างกลไกที่เกี่ยวกับการผลิตผ้าไหม สอดคล้องกับ **ยุภา ประยงค์ทรัพย์**^๔ ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก กรณี : ประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารจัดการของชุมชนต่าง ๆ มีการดำเนินกิจกรรมที่สามารถใช้แนวคิดของกระบวนการวิสาหกิจชุมชนมาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นความสอดคล้องกับกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนอย่างชัดเจน ส่วนข้อสรุปด้านรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน พบว่า ชุมชนมีการพึ่งตนเองในระดับครัวเรือนเป็นอันดับแรก เพื่อลดรายจ่ายให้กับครัวเรือน ขั้นที่สองการพัฒนาสู่ขั้นก้าวหน้าเป็นการนำผลผลิตส่วนเกินมาแลกเปลี่ยนระหว่างกันภายในชุมชน เกิดตลาดภายในชุมชนและระหว่าง

^๔ยุภา ประยงค์ทรัพย์, “การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก กรณี : ประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค (กลุ่มเศรษฐกิจและวัฒนธรรมชุมชน), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ๒๕๕๓), หน้า บทคัดย่อ.

ชุมชนช่วยส่งเสริมการมีรายได้และขั้นที่สามการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองสังคมภายนอก มีการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพผลผลิตในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ และข้อสรุปด้านกระบวนการของวิสาหกิจชุมชนเป็นกระบวนการก่อนเกิดวิสาหกิจชุมชน ที่ต้องมีแผนแม่บทชุมชนเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการชุมชนเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับชุมชน หลังจากนั้นจึงขยายผลการเรียนรู้ลงสู่ชุมชนด้วยการปฏิบัติจริง โดยกำหนดเป็นแผนเป็นโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับ **ทวิ วัชรเกียรติศักดิ์^๔** ได้วิจัยเรื่อง การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพัฒนากลุ่มอาชีพ ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า บริบทเชิงพื้นที่ในการดำเนินงานและการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชน มีความพร้อมต่อการพัฒนา แนวทางและการดำเนินการส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน โดยการพัฒนาจากกลุ่มอาชีพ จะต้องสร้างจากภายใน ภายนอก และทั้งภายในและภายนอกชุมชน ตามปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ ความรู้ การยอมรับ ศักดิ์ศรีที่เท่าเทียมของภาคีสมาชิก และการมีชุมชนเป้าหมายเป็นศูนย์กลางของการสร้างความเข้มแข็งโดยที่ผลการดำเนินการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพัฒนากลุ่มอาชีพเชิงรูปธรรมได้ทำให้มีการพัฒนา

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากศึกษาวิจัยเรื่องความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์ ผู้วิจัยจึงสรุปข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๕.๓.๑.๑ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตเพื่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจ เสริมสร้างศักยภาพในการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน พัฒนาระบบการผลิตผ้าไหมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมผู้ประกอบการไหมในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์/เครือข่ายผู้ผลิต พัฒนาเครือข่าย Cluster เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ

๕.๓.๑.๒ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างบูรณาการ ศึกษาวิจัยการพัฒนาหมอนที่ทนทานต่อโรคและสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง วิจัยพัฒนาเทคโนโลยีการเก็บเกี่ยวหมอน ศึกษาวิจัยนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ใหม่

๕.๓.๑.๓ ส่งเสริมการตลาดสินค้าและผลิตภัณฑ์ในทุกกระดับ สร้างช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศโดยบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนาการออกแบบลวดลาย

^๔ทวิ วัชรเกียรติศักดิ์, “การสร้างเสริมความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพัฒนากลุ่มอาชีพในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา”, วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๙) : ๔๓-๕๔.

และผลิตภัณฑ์ใหม่ให้เข้ากับสมัยนิยมส่งเสริมและสนับสนุนการใช้มาตรการด้านการค้าราคากลางของ
วัตถุดิบประเภทเส้นไหม

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๕.๓.๒.๑ หน่วยงานงานภาครัฐส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถ
ในการผลิตเพื่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจระดับชุมชน

๕.๓.๒.๒ หน่วยงานงานภาครัฐจัดทำแผนส่งเสริมการตลาดสินค้าและผลิตภัณฑ์
ในเชื่อมโยงสร้างตลาดชุมชน บนเส้นทางสายเศรษฐกิจของจังหวัด ขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน

๕.๓.๒.๓ การวางรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาการผลิตและแปรรูป
ผลิตภัณฑ์ไหมในโรงเรียน สถาบันการศึกษาท้องถิ่น ให้เกิดการประยุกต์ใช้ความรู้ร่วมกัน

๕.๓.๒.๔ ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพในการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ไหม

๕.๓.๒.๕ สนับสนุนทางด้านวิชาการ ใช้เทคโนโลยีตลอดจนเครื่องมือที่ทันสมัย
ต่างๆ เพื่อให้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ไหม เพิ่มช่องทางจำหน่าย

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๕.๓.๓.๑ ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการลดต้นทุนผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก
โดยเฉพาะต้นทุนวัตถุดิบทางตรงที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทุกปี ทั้งนี้ ประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษา ได้แก่
การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้รับในกรณีที่มีการซื้อวัตถุดิบทางตรง(เส้นไหมดิบ)
กับกรณีที่ไม่ได้ซื้อวัตถุดิบทางตรงแต่ผลิตวัตถุดิบทางตรงเอง(การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม)

๕.๓.๓.๒ ควรศึกษาเชิงพัฒนาเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้พระสอนวิชา
พระพุทธศาสนามีความตื่นตัวและมีความพร้อมในการสอนมากยิ่งขึ้น

๕.๓.๓.๓ ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการสอนของ
พระสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน

๕.๓.๓.๔ ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของพระสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในการ
จัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

๕.๓.๓.๕ ควรศึกษาประสิทธิภาพพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนอื่น ๆ
ด้วย

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก.ข้อมูลปฐมภูมิ

(๑) พระไตรปิฎก :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข.ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

เกษม วัฒนชัย. การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเครือข่ายการศึกษา. กรุงเทพมหานคร :
ประกอบกิจ, ๒๕๕๑.

เกื้อ วงศ์บุญสิน. ประชากรกับการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

กมลรัตน์ หล้าสุขวงศ์. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๔.

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. เกร็ดความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย.
กรุงเทพมหานคร : บริษัท บีทีเอส เพรส จำกัด, ๒๕๕๐.

กรมการพัฒนาชุมชน. ความรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพมหานคร : กรมการพัฒนาชุมชน
กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๖.

กรมการพัฒนาชุมชน. ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง. กรุงเทพมหานคร : กระทรวง
มหาดไทย, ๒๕๕๗.

กรมวิชาการ. แนวทางการจัดการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : กรม
วิชาการ, ๒๕๔๒.

กรมวิชาการ. แนวทางการจัดการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
การศาสนา, ๒๕๕๒.

กรมหม่อนไหม. รายงานสรุปสถานการณ์ทางเศรษฐกิจการตลาดหม่อนไหม ปี ๒๕๕๗.
กรุงเทพมหานคร : กลุ่มเศรษฐกิจการตลาด สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
หม่อนไหม, ๒๕๕๗.

กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรอบแนวคิดทาง
เศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน
คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๖.

กองฝึกอบรม กรมการพัฒนาชุมชน. แนวทางการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย,
๒๕๕๑.

- กัญญา กุณทิกาญ. **หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น เศรษฐศาสตร์จุลภาค**. เชียงใหม่ : งานส่งเสริม
กองวิจัยต่าง ๆ และกองบริการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒.
- คณะกรรมการวิชาการ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **โครงการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำ
ดรชชนีวัดภาวะเศรษฐกิจและสังคมโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**.
อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ๒๕๕๐.
- คณะที่ปรึกษาฝ่ายเศรษฐกิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย. **เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองและ
ยุทธศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย, ๒๕๔๑.
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร? พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : กลุ่มงานเศรษฐกิจ
พอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจพอเพียง, ๒๕๔๘.
- _____. **การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร : กลุ่มงานเศรษฐกิจ
พอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจพอเพียง, ๒๕๕๐.
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. **ประวัติ แนวความคิดทางสังคม**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕.
- _____. **สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.
- จิตรา อรุณฤกษ์ถวิล. **บทบาทของชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากกลุ่มงานส่งเสริมและ
พัฒนา**. เพชรบูรณ์ : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕๕๐.
- ชัยยุทธ์ เลิศพาชิน. **การเป็นผู้ประกอบการ**. ลำปาง : คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ลำปาง, ๒๕๕๔.
- ชัยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. **วาทกรรมการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : วิชาษา, ๒๕๔๒.
- จิตติยา สุวรรณชฎ. **“สังคมวิทยา” ในวิทยาศาสตร์สังคม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัยสถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๗
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. **มารู้จัก COMPETENCY กันเถอะ**. กรุงเทพมหานคร : เอช อาร์ เซ็นเตอร์,
๒๕๕๗.
- ณัฐพันธ์ เขจรนนท์. **การจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดเคชั่น, ๒๕๕๐.
- ดนัย เทียนพุฒ. **กลยุทธ์การพัฒนาคณะ : สิ่งท้าทายความสำเร็จของธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลง
กรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗.
- ถาวร ศรีสุขะโต และธนะเวช ศรีสุขะโต. **เคล็ดลับการทำธุรกิจ SMEs**. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดบุ๊ค
เซ็นเตอร์, ๒๕๔๓.
- ทองทิพภา วิริยะพันธ์. **เศรษฐกิจพอเพียง: ความพอเพียงมวลรวมในประเทศ**. พิมพ์ครั้งที่ ๓.
กรุงเทพมหานคร : ดวงกลมสมัยจำกัด, ๒๕๕๐.
- ธงชัย สันติวงษ์. **หลักการตลาด**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, ๒๕๕๖.
- นราทิพย์ ชุตินวงศ์. **ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค**. กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘.
- บรรพต วีระสัย. **สังคมวิทยาการเมือง**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๔.
- บรรยง มีชัย. **เอกสารประกอบการสอนเศรษฐศาสตร์**. เชียงใหม่ : พรพิพัฒน์, ๒๕๕๖.

บุญทวรรณ วิงวอน. การเป็นผู้ประกอบการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๕.

ประเวศ วะสี. ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สังคม และศีลธรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกศลทอง, ๒๕๔๑.

_____. เศรษฐกิจชุมชน : ทางเลือกเพื่อทางรอดสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๒.

_____. เศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจและสังคม. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิหมอชาวบ้าน, ๒๕๔๒.

_____. เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, ๒๕๕๑.

_____. การจัดการความรู้กระบวนการปลดปล่อยมนุษย์ ศักยภาพ เสรีภาพและความสุข. กรุงเทพมหานคร : กรีน-ปัญญาญาณ, ๒๕๕๐.

ประคัลภ์ ปิ่นทพลังกูร. การว่าจ้างและการรักษาบุคลากร. กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เปอร์เน็ท, ๒๕๕๐.

ประสพโชค มั่งสวัสดิ์. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารเศรษฐกิจ ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๒.

ปรีดา กุลชล. TQM เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : อนิเมท, ๒๕๕๒.

พระเทพวิสุทธิกวี พิจิตร ตวณโณ. การพัฒนาจิต. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

พระธรรมญาณมุนี วรณ มนุญโญ. วัดช่วยชาวบ้านได้อย่างไร : การแสวงหาเส้นทางพัฒนาชนบทของพระสงฆ์ไทย. กรุงเทพมหานคร : การประชุมพระสังฆาธิการ กรมการศาสนา, ๒๕๒๖.

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. แผนแม่บทเพื่อการฟื้นฟูชาติ. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๕๓.

พิมพ์มล พลเวียง. ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : เทพเพ็ญวานิชย์, ๒๕๕๙.

ภัทรจิรา ผลงาม. แนวทางการวิจัยชุมชน. เลย : สถาบันราชภัฏเลย, ๒๕๔๘.

ภิญโญ ไตรสุริยธรรมา. Macrotrends : ภูมิทัศน์เศรษฐกิจโลกใหม่และการปรับตัวของไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ openbooks และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒.

มงคล ด้านธานินทร์. เศรษฐกิจชุมชนเชิงระบบ : หลักการและแนวการปฏิบัติในเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง : แนวความคิดและยุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง, ๒๕๔๑.

_____. เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองเชิงระบบ. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๕๑.

มหาวิทยาลัยรามคำแหง. แผนพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๕๕. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๒.

- ยุทธ ไกยวรรณ. **วิจัยการตลาด**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, ๒๕๕๕.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. **หลักการพัฒนารวมชนและการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพมหานคร : ไทยอนุเคราะห์, ๒๕๒๖.
- รศนธ์ รัตนเสริมพงศ์. **การบริหารภาครัฐ**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๑.
- รัตนา สายคณิต และชลดา จามรกุล. **หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : เยาว์บุคพับิซเซอร์, ๒๕๕๐.
- ราชบัณฑิตสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. **หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๕. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๒.
- วิทยากร เชียงกุล. **การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทย : บทวิเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ฉบับแกระ, ๒๕๒๗.
- วิวัฒน์ บุญยภักดี. **สรุปปัญหาและการป้องกันแก้ไขผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร : จุลสารการท่องเที่ยว, ๒๕๕๒.
- ศุภชัย ยาวะประภาส. **นโยบายสาธารณะและการวางแผน**. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์การมหาชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. **คู่มือการส่งเสริมการพัฒนา “ระบบเศรษฐกิจฐานราก”**. กรุงเทพมหานคร : สำนักสนับสนุนขบวนองค์กรชุมชน และสำนักสื่อสารการพัฒนาสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์การมหาชน, ๒๕๕๙.
- สถิตย์ นิยมญาติ และคณะ. **โครงการคุณลักษณะของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จ**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาสน, ๒๕๕๒.
- สมพจน์ กรรณนุช. **เศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๕๑.
- สมพร เทพสิทธา. **การเดินตามรอยพระยุคลบาท เศรษฐกิจพอเพียง ช่วยแก้ปัญหาความยากจนและการทุจริต**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ธรรมสารจำกัด, ๒๕๕๙.
- สมพร เทพสิทธา. **เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสาร, ๒๕๕๘.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. **การพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓.
- สันติ บางอ้อและคณะ. **การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๔๒.
- สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด. **ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา**. นครราชสีมา : ไทยรุ่งกิจ, ๒๕๕๙.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๖.

สำนักงานพัฒนาชุมชน. **ฐานข้อมูลผู้ประกอบการใหม่ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่างหนึ่ง**. นครราชสีมา : ไทยรุ่งกิจการพิมพ์, ๒๕๕๙.

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา. **ฐานข้อมูลของการผลิตผ้าไหมผู้ประกอบการใหม่ใน จังหวัดนครราชสีมา**. นครราชสีมา : บรรณกิจ, ๒๕๕๙.

เสรี พงศ์พิศ. **เศรษฐกิจพอเพียงการพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร : พลังปัญญา, ๒๕๕๙.

_____. **แนวคิดแนวปฏิบัติยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๕๑.

โสภณ สุภาพงศ์. **การจัดการด้านพลังงานเพื่อลดผลเสียหายต่อเศรษฐกิจไทย**. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๑.

สุเทพ เชาวลิต. **หลักการพัฒนาชุมชน**. ขอนแก่น : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๔.

สุเมธ ตันติเวชกุล. **โครงการพัฒนากรณีศึกษาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงโดยมูลนิธิกสิกรรมธรรมชาติ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๔๒.

_____. **การนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตและประกอบธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๕๐.

สมิทร สุวรรณ. **รัฐกับแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนา**. นครปฐม : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๔.

อภิชัย พันธเสน. **การประยุกต์พระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงกับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๖.

อมร รักษาสัตย์และชัตติยา กรรณสูต. **ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การขายและซื้อแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๕.

อรพิน สันติธีรกุล. **คู่มือมาตรฐานการพัฒนาผู้ประกอบการ SMEs : การพัฒนาขีดความสามารถผู้ประกอบการ**. เชียงใหม่ : ภาควิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๓.

อุไรวรรณ อารยลักษณ์. **การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน, ๒๕๕๐.

(๒) บทความ :

เกษวรรณ ขจรเสรี. “ภาวะเงินเฟ้อกับเศรษฐกิจปัจจุบัน”. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี**. ปี ที่ ๘ ฉบับที่ ๑๕ (มกราคม – เมษายน ๒๕๕๗) : ๑๑๑-๑๑๗.

ชญาภัทร ก่ออารีโย. “รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง”. **พระจอมเกล้าพระนครเหนือ**. ปีที่ ๒๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๙) : ๑๔๑-๑๕๒.

ณัฏฐ์ กุสิษฐ์. “การพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. **บริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ**. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๘) : ๓๘.

- ทวี วัชรเกียรติศักดิ์. “การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพัฒนากลุ่มอาชีพในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา”. **วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี**. ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๙) : ๔๓-๕๔.
- ทองแสงรวี ถิณะแก้ว. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนวัฒนธรรมเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ฝั่งตะวันออกจังหวัดปทุมธานี”. **วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษย์และสังคมศาสตร์)**. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๘ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๕) : ๓๙-๕๒
- ทำนอง ชิดชอบ. “การพัฒนาแบบจำลองโซ่คุณค่าของข้าวหอมมะลิอินทรีย์ในประเทศไทย”. **วารสารแก่นนคร**. ปีที่ ๔๒ ฉบับที่ ๒ (ฉบับพิเศษ ๒๕๕๗) : ๒๔๓-๒๔๙
- นนทวัชร อนันต์พรจินดา. “ยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้ประกอบการที่มีศักยภาพจากฐานการดำเนินงานโครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ (NEC)”. **วิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี**. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – เมษายน ๒๕๕๕) : ๑๘๑-๑๙๒.
- พิทักษ์ ศิริวงศ์. “ทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) วิธีวิทยาการวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีในการพัฒนาประเทศ.” **บรรณสาร มศก.ท.** (๑ เมษายน – กันยายน ๒๕๕๗) : ๑๙
- ศักดิ์ดา ศิริภัทรโสภณ. “ศักยภาพในการแข่งขันและความพร้อมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”. **สมาคมนักวิจัย**. ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - เมษายน ๒๕๕๙) : ๙-๓๓.
- สมศักดิ์ จีวัฒนา และชลิดา ภัทรศรีจิรากุล. “การพัฒนาระบบฐานข้อมูลผ้าไหมทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดบุรีรัมย์”. **วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๘) : ๕๙-๖๗.
- สร้อยญา ภักดีสุวรรณ. “การออกแบบลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดมหาสารคามในบริบทวัฒนธรรมร่วมสมัย”. **ข้อพระยอม**. ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – เมษายน ๒๕๕๓) ๑๗ : ๓๕.
- สุกัญญา รัตมีธรรมโชติ. “Competency : เครื่องมือการบริหารที่ปฏิเสธไม่ได้.” **Productivity**. ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๕๓ (พฤศจิกายน – ธันวาคม ๒๕๕๗) : ๔๘.
- อรทัย สายสะอาด อรสา อินทร์น้อยและสุดาพร ดังควนิช. “ค่านิยมการ และพฤติกรรมการซื้อผ้าไหมของผู้บริโภคชาวไทยในจังหวัดอุบลราชธานีชาวกัมพูชาในจังหวัดเสียมเรียบ และชาวลาวในเมืองชนะสมบูรณ์”. **วารสารศรีวนาลัยวิจัย**. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๗ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๘) : ๕๘-๖๔.
- อาทิตย์ วุฒิกะโร. “สรุปสาระสำคัญร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม”. **อุตสาหกรรมสาร**. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๓. (มีนาคม -เมษายน ๒๕๕๔) : ๔ – ๕.

(๓) วิทยานิพนธ์ :

กัญญา โพธิ์วัฒน์. “ทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนประถมศึกษา : การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๘.

ยุภา ประยงค์ทรัพย์. “การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก กรณี : ประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ๒๕๕๓.

สมโชค เถระการ. “แนวทางการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ ของการพัฒนาอาชีพทอผ้าไหมตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติจังหวัดสกลนคร, ๒๕๕๔.

(๔) รายงานการวิจัย :

เกศินี จุฑาวิจิตร. “ศักยภาพและความตั้งใจที่จะเป็นประกอบกรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ ๒๕๕๑”. **รายงานวิจัย**. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๕๒.

กาญจนา กาญจนสุนทรและรัศมิ์รังค์ นันทวรารงค์. “การจัดการห่วงโซ่อุปทานเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันอุตสาหกรรมผ้าไหมไทย กรณีศึกษาห้างหุ้นส่วนจำกัด ผ้าไหมไทย”. **รายงานวิจัย**. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ๒๕๕๑.

กิตติยา ปริญญาสุรเดช. “การจัดการโซ่ อุปทานผ้าขึ้นยวน บ้านโนนกลุ่ม อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดนครราชสีมา”. **รายงานวิจัย**. วิทยาลัยนครราชสีมา, ๒๕๕๘.

ขวัญกมล ดอนขวา. “การจัดการธุรกิจชุมชนบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”. **รายงานวิจัย**. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ๒๕๕๖.

ขวัญกมล ดอนขวา. “การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. **รายงานวิจัย**. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ๒๕๕๕.

คณะนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. “การศึกษาอัตลักษณ์และสร้างแบรนด์ผ้าไหมกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์”. **รายงานวิจัย**. กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์, ๒๕๕๔.

จงบดินทร์ แสงอาสภวิริยะและคณะ. “สมรรถนะของโซ่อุปทานการผลิตลำไยเพื่อการส่งออกของประเทศไทย”. **รายงานวิจัย**. มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๕๓.

จารุพัชร อาชวะสมิต. “การออกแบบผ้าทอ ด้วยเทคนิคการผสมผสานเส้นยืนไหมที่พิมพ์ด้วยระบบดิจิทัลกับเส้นพุ่งไหมมัดหมี่อีสาน”. **รายงานวิจัย**. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, ๒๕๕๖.

จุฑามาศ พรหมมนตรี. “การจัดการโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมไม้ยางพาราแปรรูปและการวิเคราะห์ข้อบกพร่องและผลกระทบในการผลิต”. **รายงานวิจัย**. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, ๒๕๕๖.

ชไมพร สืบสุโท รัตนา สีดี และฐฎิกานต์ สุริยะสาร. “กลยุทธ์การพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการแข่งขัน กรณีศึกษากลุ่มอาชีพทอผ้าลายสายฝน ตำบลบ้านกิว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง”. **รายงานวิจัย**. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ๒๕๕๔.

ชนิศา มณีรัตน์รุ่งโรจน์. “การจัดการโซ่อุปทานของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าไหม”. **รายงานวิจัย**. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ๒๕๕๖.

ทวีฤทธิ์ ศิริศักดิ์บรรจง ชูชีวรรณ ตมิศานนท์. “ลิขสิทธิ์ในงานผ้าไหมไทย : กรณีศึกษางานผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์”. **รายงานวิจัย**. มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๘.

ธันยมัย เจียรกุล ญัฐพล พนมเลิศมงคล และสุทธินันท์ พรหมสุวรรณ. “ศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องปรุงรสไทยเพื่อเข้าสู่ตลาดการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ”. **รายงานวิจัย**. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, ๒๕๕๙.

ธานินทร์ ไชยเชษฐ์. “การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกกลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองตาไก่ จังหวัดบุรีรัมย์”. **รายงานวิจัย**. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๕๓.

ธานี สุขเกษม. “การพัฒนาศักยภาพองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำป่าสักตอนบน”. **รายงานวิจัย**. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๓.

นภาพรณ หะวานนท์ และคณะ. “การศึกษาเงื่อนไขความสำเร็จในการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียน”. **รายงานการวิจัย**. ม.ป.ท., ๒๕๕๓.

นรินทร์ สังข์รักษาและคณะ. “ผลดีของการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน : ศึกษากรณีจังหวัดราชบุรี”. **รายงานวิจัย**. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๒.

นิพนธ์ พัวพงศกร. “โครงการศึกษาแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของสินค้าเกษตร”. **รายงานวิจัย**. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๕๓.

บุญทวี จันทร์กลัป. “การศึกษาโซ่อุปทานของลานเทปาล์มน้ำมันในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง”. **รายงานวิจัย**. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ๒๕๕๘.

พงศ์ระพีพร อาภากรและคณะ. “บทบาทของระบบการเงินระดับฐานราก ในการส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงิน”. **รายงานวิจัย**. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง, ๒๕๕๔.

พนิดา สัตโยภาส บุญชนิด วิงวอนและบุญทวรรณ วิงวอน. “ศักยภาพผู้ประกอบการและนวัตกรรมองค์กรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคเหนือตอนบน”. **รายงานวิจัย**. คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๕๕.

พิมพ์นิภา รัตนจันทร์และคณะ. “พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดนครราชสีมา”. **รายงานวิจัย**. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน, ๒๕๕๖.

พุทธรณ สุวรรณอาสน์. “การพัฒนากลยุทธ์การตลาดผลิตภัณฑ์ผ้าไหมลายสันกำแพงจากสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่”.

รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๙.

ภวัต ธนสารแสนล้าน. “การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมในจังหวัดปทุมธานี”.

รายงานวิจัย. คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ๒๕๕๕.

วรรัตน์ วัฒนชนโนบล และคณะ. “การจัดการความรู้การทอผ้าพื้นบ้านของกลุ่มอาชีพเสริมบ้านสุขเกษม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม”. **รายงานวิจัย.** สำนักงานบริหารโครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนา มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสำนักการคณะกรรมการการอุดมศึกษา, ๒๕๕๘.

วสันต์ นัยภิรมย์. “การส่งเสริมการผลิตและการแปรรูปไหมไทยพื้นบ้านของไทย”. **รายงานวิจัย.** สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๖.

วันปิติ ธรรมศรี และณัฐพร จอมคำสิงห์. “บทบาทขององค์กรท้องถิ่นในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์หมู่บ้านของตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชน”. **รายงานวิจัย.** มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๘.

วัฒนะ จุฑะวิภาต. “ผ้าทอกับชีวิตคนไทย”. **รายงานวิจัย.** มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๔.

วิมลลักษณ์ สุตะพันธ์. “การศึกษาการใช้เส้นไหมแบบต่อเนื่องสำหรับเสริมแรงวัสดุเชิงประกอบอีพอกซี”. **รายงานวิจัย.** มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ๒๕๕๕.

ศศิเพ็ญ พวงสายใจ. “การวิจัยแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของธุรกิจชุมชนที่ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่ได้เผยแพร่ ในเขตภาคเหนือ”. **รายงานวิจัย.** สำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๙.

ศิวพร แก่นจันทร์. “การย้อมผ้าไหมด้วยสีจากกากกาแฟโดยใช้สารสกัดจากเปลือกทับทิมเป็นสารช่วยติด”. **รายงานวิจัย.** คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ, ๒๕๕๘.

ส่วนวิจัยเศรษฐกิจพืชสวน. “อุปสงค์ อุปทานพริกไทย ก่อนและหลังการเปิดตลาดภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน AFTA”. **รายงานวิจัย.** สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๕๙.

สุธานันท์ โพธิ์ชาธารและคณะ. “โครงการพัฒนาการรวมกลุ่มอุตสาหกรรม Cluster แปรรูปผลิตภัณฑ์ไหม ภายใต้แผนปฏิบัติการกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ นครราชสีมา ชัยภูมิ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ปิงปอประมาณ ๒๕๕๔”. **รายงานวิจัย.** สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา, ๒๕๕๔.

สุธาสินี บุรีคำพันธ์. “การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฝ้ายกดอกเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมอาชีพของชุมชน กลุ่มแม่บ้าน ตำบลเวียงยอง จังหวัดลำพูน”. **รายงานวิจัย.** คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, ๒๕๕๖.

(๕) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ :

วิทยา อธิปอนันต์. “เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเกษตรที่พึ่งพาตนเอง”. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๔๒. (อัดสำเนา)

สุรชาติ ฅ หนองคาย. “แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนาระบบสุขภาพ”, กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาบริหารงานสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, (อัดสำเนา)

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยภูมิ. “ฐานข้อมูลของการผลิตผ้าไหมผู้ประกอบการไหมในจังหวัดชัยภูมิ”. ชัยภูมิ : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยภูมิ, ๒๕๕๙. (อัดสำเนา).

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์. “ฐานข้อมูลของการผลิตผ้าไหมผู้ประกอบการไหมในจังหวัดบุรีรัมย์”. บุรีรัมย์ : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๕๕๙. (อัดสำเนา)

(๖) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

จิตรกร โพธิ์งาม. **ทฤษฎี และหลักการพัฒนาชุมชน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.lecture.cs.buu.ac.th>. [๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๘].

สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดชัยภูมิ. ประวัติลายผ้าเอกลักษณ์จังหวัดชัยภูมิ (หมี่คั่นขอนารี). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.komchadluek.net/news/agricultural/253147>. [๒๐ มิ.ย.๒๕๖๐].

สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์. การพัฒนาผ้าไหมชาติพันธุ์ลาว. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/451435>. [๒๐ มิ.ย.๒๕๖๐].

(๗) สัมภาษณ์

สัมภาษณ์ นางสาวรัตน ซึ่งสัมปทาน, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นางสาวกัญยรัตน์ ไชยยศ, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรม จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นางอรุณี อินยาพงษ์, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรม จังหวัดบุรีรัมย์, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายสมพร ปองไว้, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรม จังหวัดสุรินทร์, ๒๗ กันยายน ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายสมพร จิระโร, พาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายสุรพล สุขกันตะ, พาณิชย์จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายสุทธิศักดิ์ พรหมบุตร, พาณิชย์จังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายวัทธิกร ไสงาม, พาณิชย์จังหวัดสุรินทร์, ๒๗ กันยายน ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นางอัจฉรา เคียงวิมลรัตน์, พัฒนาการจังหวัดนครราชสีมา, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายภูษิต ลัทธินธรรม, พัฒนาการจังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายจิรินทร์ รอบการ, รักษาการแทนพัฒนาการจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๐.

- สัมภาษณ์ นางอรุณรัตน์ ชิงชนะ, รักษาการแทนพัฒนาการจังหวัดสุรินทร์, ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นายมนชัย มีสุข, ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นายดิเรก สังข์ศรี, ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นายสมบัติ กองภา, ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดบุรีรัมย์, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นายพิชัย เชื้องาม, ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดสุรินทร์, ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นางอาทิตย์ยา สิริมีชชาดากุล, ประธานผู้ประกอบการไหมจังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นางมาลา วรรณพงษ์, ประธานผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นางสาววย ศรีเมะเรือง, ประธานผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นางกาญจนา คำดี, ประธานผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์, ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นางประภาพรรณ พากักดี, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นางพรทิพย์ ดวงสูงเนิน, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นางวันเพ็ญ สิงห์สุทธิ, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นางละเอียด ขำชัยภูมิ, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นางกิมหลั่น แร่งโนน, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นางประสาน พิรัมย์กิจ, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นางรจนาภา เนียนไธสง, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นางอุไรวรรณ กุไธสง, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นางพนิตพร ผิวงาม, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นางสุคนธ์ อินทร์แปลง, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์, ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นางบัวลา แยมศรี, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์, ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นางจุรีรัตน์ ถูขขนาดดี, ผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์, ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐.

(๘) สทนากลุ่มเฉพาะ

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), พระเมธีสุตาภรณ์, ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ วิทยาเขตนครราชสีมา, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), รศ.ดร.นภัทร น้อยน้ำใส รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), ผศ.ศิริพร หงส์พันธุ์ นักวิชาการอิสระ, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), ผศ.เอกรัตน์ เอกศาสตร์ รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), พล.ต.ดร.ณัฐ สวาสดีรัตน์ วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), นางขวัญฤดี ชะนะภักดิ์ นักวิชาการอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), นางสาวสลักจิต อินโตนด นักวิเคราะห์นโยบายและแผนอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), นางสาวจุลี บุญวงศ์หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), นางวิจิตรา กาญจนวัฒนา ผู้ประกอบการใหม่, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), นางสาวดลพร หาญตะคุ ผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), นางสาวศรัณย์รัชต์ พลอยฉิมพลี ผู้ประกอบการใหม่, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group), นางสมคิด ชมอินทร์ ผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

๒. ภาษาอังกฤษ :

Bannock G., R.E. Baxter. and R. Rees.. "Demand". **The Penguin Dictionary of Economics**. 3rd ed. Harmondsworth : Penguin Books. Ltd, 1985.

Bannock G., Baxte R.E. and Rees R., "Demand". **The Penguin Dictionary of Economics**. 3rd ed.. Harmondsworth : Penguin Books Ltd, 1985.

Catlin. K. & Matthews. J.B., **Leading at the speed of growth : journey from entrepreneur to CEO**. Cleveland. Ohio : Hungry Minds, 2001.

Constantino. Renato. "The Challenge of the Churches". **Paper presented during the First Gregorio Aplipay Lecture on Nationalism Manila Philippines**. May 18. 1984.

Dube. S.C. Modernization and Its Adaptive Demands on Indian Society in M.S. Gore. I.P. Desai and Suma Chitnis eds. **The Papers in Sociology of Education in Indian**. New Delhi : National Council of Educational Research and Trianing, 1967.

- Freire. P. **Education : The Practice of Freedom**. London : Writers and Readers Publishing Cooperative, 1972.
- Glaser. Barney G. and Strauss. Anselm L.. **The Discovery Grounded Theory : Strategies for Qualitative Research**. Aldine, 1967.
- Hisrich. R.D.. Peters. M.P. & Shepherd. D.A.. **Entrepreneurship**. 7thed. Singapore : McGraw-Hill, 2008.
- Kaplan R.S. and Norton D.P.. **The Balanced Scorecard**. Harvard Business School Press : Boston. MA, 1996.
- Kemp. Jeremy. "The Dialectics of Village and State in Modern Thailand". **Journal of Southeast Asian Studies**. 22 2 1991 : 312-326.
- Kuralko. D.F. and Hodgetts. R. M.. **Entrepreneurship: A contemporary approach Fort Worth**. n.p., 1998.
- Leedy. P. D.. & Ormrod. J. E.. **Practical Research: Planning and Design**. 9th ed.. Upper Saddle River. NJ : Prentice Hall, 2010..
- Longenecker. J.G. Moore. C. W. and Petty. J.. **Small business management – an entrepreneurial emphasis small business management**. New York : J.W. South Western, 1994.
- Mankiw. N.G.. **Principles of Economics**. 3rd ed. Mason. Ohio : Thomson/South-Western, 2004.
- McClelland David.C. Testing for Competency rather than for Intelligence. **American Psychologist**. 1973. 28. 1-24
- McClelland. David C.. **The Achieving Society**. New York : D. Van No strand Company Inc. 1961.
- Misra. R.P. and Jonjo. M. ed.. **The Changing Perspective of Development Problems In Misra**. Hong Kong : Maruzen Investment Hong Kong, 1981.
- McLean J.E.. Teachers Empowerment Through Action Research : Kappa Delta Pire Cord. Vol. 34 Fall 1997 : 34 – 38.
- More. Wilbert E. **The Impact of Industry**. Englewood Clifts. N.J. : Prertics-Hool, 1965.
- Myrdal. Gunnar. **Asian Drama**. London : Allen Lane. The Penguin Press, 1968.
- Pindyck. R. and L. Daniel Rubinfeld. **Microeconomics**. 7th Ed. New Jersey : Prentice-Hall Inc., 2008.
- Procter C. **A First Course in Factor Analysis**. 2nd ed.. Hillsdale : Lawrence Erlbaum Associates, 1991.
- Riggs. Fred W.. **Modernization and Political Problems: Some Developmental Prerequisites Development Nations : Guest for A Model Beling and Toten**. New York : Van Nostran Reinhold, 1970.

- Riggs. W.F. **Frontier of Development Administration**. North Carolina : Duke University Press, 1970.
- Roger. Everette M. and Burdge Rabel J. **Social Change In Rural Societies**. New Jersey : Prentice – Hall, 1972.
- Strauss A.L. and Corbin J.M.. **Basics of Qualitative Research : Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory**. 2nded. California : SAGE Publications. Inc., 1998.
- Scarborough. N. M.. & Zimmerer. T. W.. **Effective small business management : an entrepreneurial approach**. 7th ed.. Upper Saddle River. N.J. : Prentice Hall, 2003.
- Schumpeter. J. A. **The Theory of Economic Development**. New York : Oxford University Press, 2010.
- Shapiro.L.E.. **How to raise a child with a high EQ**. New York : Harper Collins Publishers. Inc, 1997.
- Strauss. A.. & Corbin. J.. **Basic of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory**. Thousand Oaks. CA : Sage, 1998.
- Timmons. J. A.. & Spinelli. S.. **New Venture Creation: Entrepreneurship for the 21st Century**. New York : McGraw-Hill/Irwin, 2009.
- Wickham. P. A.. **Strategy Entrepreneurship: A decision making approach to new venture creation and management** 2nd ed.. England : Financial, 2001.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง อาจารย์ประจำหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันทนา เนาว์วัน รองคณบดีคณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอยุธยา
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัญช์ชยา เขตบำรุง อาจารย์ประจำหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ภาคผนวก ข.
รายนามผู้ให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย (สัมภาษณ์)

รายนามผู้ให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย (สัมภาษณ์)

ลำดับ	ชื่อนายา/นามสกุล	ตำแหน่ง
๑	นางสุตารัตน์ ชั่งสัมปทาน	หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา
๒	นางสาวกันยารัตน์ ไชยยศ	หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดชัยภูมิ
๓	นางอรุณี อินยาพงษ์	หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดบุรีรัมย์
๔	นายสมพร ปองไว้	หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์
๕	นายสมพร จิระโร	พาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา
๖	นายสุรพล สุขกันตะ	พาณิชย์จังหวัดชัยภูมิ
๗	นายสุทธิศักดิ์ พรหมบุตร	พาณิชย์จังหวัดบุรีรัมย์
๘	นายวัทธิกร ไสงาม	พาณิชย์จังหวัดสุรินทร์
๙	นางอัจฉรา เคียงวิมลรัตน์	พัฒนาการจังหวัดนครราชสีมา
๑๐	นายภูษิต ลัทธินธรรม	พัฒนาการจังหวัดชัยภูมิ
๑๑	นายจรินทร์ รอบการ	รักษาราชการแทนพัฒนาการจังหวัดบุรีรัมย์
๑๒	นางอรุณรัตน์ ชิงชนะ	รักษาราชการแทนพัฒนาการจังหวัดสุรินทร์
๑๓	นายมนชัย มีสุข	ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดนครราชสีมา
๑๔	นายดิเรก สังข์ศรี	ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดชัยภูมิ
๑๕	นายสมบัติ กองภา	ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดบุรีรัมย์
๑๖	นายพิชัย เชื้องาม	ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดสุรินทร์
๑๗	นางอาทิตย์ยา สิริรัชชาดากุล	ประธานผู้ประกอบการไหมจังหวัดนครราชสีมา
๑๘	นางมาลา วรรณพงษ์	ประธานผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ
๑๙	นางสำรวย ศรีมะเรือง	ประธานผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์
๒๐	นางกาญจนา คำดี	ประธานผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์
๒๑	นางประภาพรพรณ พากักดี	ผู้ประกอบการไหมจังหวัดนครราชสีมา
๒๒	นางพรทิพย์ ดวงสูงเนิน	ผู้ประกอบการไหมจังหวัดนครราชสีมา
๒๓	นางวันเพ็ญ สิงห์สุทธิ	ผู้ประกอบการไหมจังหวัดนครราชสีมา
๒๔	นางละเอียด ขำชัยภูมิ	ผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ
๒๕	นางกิมหลัน แรงโนน	ผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ
๒๖	นางประสาน พิรมย์กิจ	ผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ
๒๗	นางรจนาภา เนียนไธสง	ผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์
๒๘	นางอุไรวรรณ กุไธสง	ผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์

ลำดับ	ชื่อฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง
๒๙	นางพนิตพร ผิวงาม	ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดบุรีรัมย์
๓๐	นางสุดต อินทร์แปลง	ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดสุรินทร์
๓๑	นางบัวลา แยมศรี	ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดสุรินทร์
๓๒	นางจุรีรัตน์ ฤกษ์นาดี	ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดสุรินทร์

ภาคผนวก ค.
รายนามผู้ให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย (สนทนากลุ่มเฉพาะ)

ลำดับ ที่	ชื่อฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง/สถานที่
๑	พระเมธีสุตาภรณ์, ดร.	ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ วิทยาเขตนครราชสีมา
๒	รศ.ดร.นภัทร น้อยน้ำใส	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา
๓	ผศ.ศิริพร หงส์พันธุ์	นักวิชาการอิสระ
๔	ผศ.เอกรัตน์ เอกศาสตร์	รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา
๕	พล.ต.ดร.ณัฐ สวาสดีรัตน์	วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
๖	นางขวัญฤดี ชะนะภักดิ์	นักวิชาการอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา
๗	นางสาวสลักจิต อินโตนด	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา
๘	นางสาวจุลี บุญวงศ์	หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาชุมชน จังหวัดนครราชสีมา
๙	นางวิจิตรา กาญจนวัฒนา	ผู้ประกอบการใหม่
๑๐	นางสาวดลพร หาญตะคุ	ผู้ประกอบการใหม่
๑๑	นางสาวศรัณย์รัชต์ พลอย ฉิมพลี	ผู้ประกอบการใหม่
๑๒	นางสมคิด ชมอินทร์	ผู้ประกอบการใหม่

ภาคผนวก ง.

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา โทรศัพท์ (มือถือ) ๐๙-๒๕๙๗-๑๔๑๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๔ / ๑๓๗/๓

วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือในการทำดัชนีพนธ์

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรีรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุมัติจากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือเพื่อใช้ในการทำดัชนีพนธ์ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิษฐ์ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ ศรีทอง

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/๑๕๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือในการทำดุษฎีนิพนธ์
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสอบถาม

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไม้นครชัยบุรี” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือเพื่อใช้ในการทำดุษฎีนิพนธ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิกฐ์ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา โทรศัพท์ (มือถือ) ๐๙-๒๕๔๗-๑๔๑๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๔/๑๓๗.๗

วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือในการทำดัชนีพันธ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุมัติจากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือเพื่อใช้ในการทำดัชนีพันธ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแล้ว
ส.ก.ก.ย.ร.
๒๕๖๐.๖.๒๖

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/๖๕๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gomyut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือในการทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.วันทนา เนาว์วัน รองคณบดีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอยุธยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสอบถาม

ด้วย นางไพวรรณ ปริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือเพื่อใช้ในการทำดุษฎีนิพนธ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกณิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ดร.ศุภกิต ใจพิสุทธิ์

ที่ ศธ. ๒๑๐๕.๔/๑๕๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือในการทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัญช์ชยา เขตบำรุง อาจารย์ประจำหลักสูตรสาธิตการสอนศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสอบถาม

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรีรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือเพื่อใช้ในการทำดุษฎีนิพนธ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ภาคผนวก จ.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (สัมภาษณ์)

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นางประภาพรณ พากักดี ผู้ประกอบการไหมจังหวัดนครราชสีมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาต รหัสนิติ ๕๕๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ส.พ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นางกิมหลัน แร่งโนน ผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิจฐ์ ศรีทอง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

กิมหลัน

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นางสาว รศ. รุ่งเรือง ประธานผู้ประกอบการใหม่จังหวัดบุรีรัมย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอขออนุญาตจาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

ศิริพร อรุณเรือง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นางพรทิพย์ ดวงสูงเนิน ผู้ประกอบการไหมจังหวัดนครราชสีมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

พรทิพย์ ดวงสูงเนิน

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นางละเอียด ขำชัยภูมิ ผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

๖๒/๐๐๑

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นางประสาน พิรมย์กิจ ผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกณัฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นางกาญจนา คำดี ประธานผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

นางกาญจนา คำดี

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นางมาลา วรรณพงษ์ ประธานผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

มาลา วรรณพงษ์

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นางอาทิตย์ สิริรัชชดากุล ประธานผู้ประกอบการไหมจังหวัดนครราชสีมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนินธุ์ ศรีทอง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gomyut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นายพิชัย เชื้องาม ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดสุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬ
าลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อทำดัชนีพนธ์

เรียน/นมัสการ นายสมบัติ กองภา ผู้อำนวยการศูนย์หมอนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดบุรีรัมย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดัชนีพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬ
าลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นายดิเรก สังข์ศรี ผู้อำนวยการศูนย์หมอนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดชัยภูมิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนินธุ์ ศรีทอง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบัวน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นายมณชัย มีสุข ผู้อำนวยการศูนย์หมอนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดนครราชสีมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการหมอนครชัยบุรีรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นางอรุณรัตน์ ชิงชนะ รักษาการแทนพัฒนาการจังหวัดสุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิต ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gomiyut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นายภูษิต ลัทธินธรรม พัฒนาการจังหวัดชัยภูมิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปรีมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นายจรินทร์ รอบการ รักษาการแทนพัฒนาการจังหวัดบุรีรัมย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาต รหัสนประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรัมย์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬา
ลกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนินธุ์ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตในการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นางอัจฉรา เคียงวิมลรัตน์ พัฒนาการจังหวัดนครราชสีมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไม้นครชัยบุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นายวัชรกร ไสงาม พาณิชย์จังหวัดสุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปรีมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรีรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิษฐ์ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ตล หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommyut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นายสุทธิศักดิ์ พรหมบุตร พาณิชย์จังหวัดบุรีรัมย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำลูกกา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นายสุพล สุขกันตะ พานิชย์จังหวัดชัยภูมิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gomiyut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตเคราะหในการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นายสมพร จิระโร พานิชย์จังหวัดนครราชสีมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตเคราะหจาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬา
ลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุญาตจากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเพื่อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุญาตเคราะห

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นายสมพร ปองไว้ หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gomyut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นางอรุณี อินยาพงษ์ หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดบุรีรัมย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปรีมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิต ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอมโนรมย์
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommyut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้ในการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นั้สการ นางสาวกันยารัตน์ ไชยยศ หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดชัยภูมิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตเคราะห้จาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬ
าลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุญาตจากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นั้สการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุญาตเคราะห้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gomiyut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นางสาวรัตน์ ซึ่งสัมปทาน หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นางจรัสรัตน์ ถูกขนาดดี ผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

Chompaw

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน/นมัสการ นางบัวลา แยมศรี ผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างวิทยานิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬา
ลกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

บัวลา

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gomiyut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นางสุศต อินทร์แปลง ผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตประกอบพิธีในการเก็บข้อมูลเพื่อทำคุณูปการ

เรียน/นมัสการ นางพนิตพร ผิวงามผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างคุณูปการ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำลูกกา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นางอุไรวรรณ กุไรสง ผู้ประกอบการไหมจังหวัดบุรีรัมย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน/นมัสการ นางรุจภา เนียนไธสง ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดบุรีรัมย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการใหม่นครชัยบุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนิษฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๔๑

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มีอื้อ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน/นมัสการ นางวันเพ็ญ สิงห์สุทธิ ผู้ประกอบการไหมจังหวัดนครราชสีมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างวิทยานิพนธ์ และแบบสัมภาษณ์

ด้วย นางไพวรรณ ปรีมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

วันเพ็ญ

ภาคผนวก ฉ.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (สนทนากลุ่มเฉพาะ)

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๓

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๘ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน นางสาวสลักจิต อินโตนต นักวิเคราะห์นโยบายและแผนอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไม้นครชัยบุรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ ว ๓

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๘ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน นางขวัญฤดี ชะนะภักดิ์ นักวิชาการอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางไพวรรณ ปริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไม้นครชัยบุรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนิษฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ ว ๓

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๘ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน ผศ.ศิริพร หงส์พันธุ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรีรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๓

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gomyyut@gmail.com

๑๘ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน ผศ.เอกรัตน์ เอกศาสตร์ รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๓

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๘ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน รศ.ดร.ณภัทร น้อยน้ำใส รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา โทร. (ภายใน) ๒๑๒๒, ๘๒๗๘, ๘๒๗๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๔/ว ๗

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน พล.ต.ดร.ณัฐ สวาสดิ์รัตน์ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาต รหัสนประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัย
บุรีรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์
จากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา โทร. (ภายใน) ๒๑๒๒, ๘๒๗๘, ๘๒๗๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๔/ว ๗

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

นมัสการ พระเมธีสุตาภรณ์, ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ วิทยาเขตนครราชสีมา

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัย
บุรีรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์
จากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิษฐ์ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๓

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๘ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน นางสมคิด ชมอินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางไพวรรณ ปริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ ๖ ๓

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๘ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน นางสาวจุลีย บัญวงศ์ หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาชุมชน จังหวัดนครราชสีมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางไพวรรณ ปริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหนดนครชัยบุรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๓

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gomyut@gmail.com

๑๘ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน นางวิจิตรา กาญจนวัฒนา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางไพวรรณ ปริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๓

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๘ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน นางสาวดลพร หาญตะคุ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางไพวรรณ ปริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีนทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ดลพร

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว ๓

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙ ๒๕๙๗ ๑๔๑๔
www.mcu.ac.th, E-mail : gommut@gmail.com

๑๘ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน นางสาวศรัณย์รัชต์ พลอยนิมพลี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางไพวรรณ ปุริมาตร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๕๐๔๑๑๑ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม รุ่นที่ ๑ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการโหมนครชัยบุรีนทร์” เพื่อ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนินธุ์ ศรีทอง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ภาคผนวก ข
เครื่องมือการวิจัย (แบบสอบถาม)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาวิจัย เรื่อง ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์ ๒) เพื่อศึกษาห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์ และ ๓) เพื่อวิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์โปรดตอบแบบสอบถามตามความเห็นอย่างแท้จริงให้ครบถ้วนทุกข้อคำถาม คำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะรักษาไว้เป็นความลับ และจะไม่มีผลกระทบใดๆ ทั้งสิ้น

๒. แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย ๓ ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์

ตอนที่ ๓ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับอุปสงค์ อุปทาน ผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์

ตอนที่ ๔ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์

ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความร่วมมือตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นางไพวรรณ บุรีมาตร
นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๕๖๐

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไม้นครชัยบุรินทร์

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความต่อไปนี้ให้สมบูรณ์ตามความเป็นจริง
เกี่ยวกับตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

๒. อายุ

☐ ต่ำกว่า ๒๐ ปี

☐ ๒๑ - ๔๐ ปี

☐ ๔๑ - ๖๐ ปี

☐ ๖๐ ปีขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่าประถมศึกษา

☐ ประถมศึกษา

☐ มัธยมศึกษา

☐ อาชีวศึกษา (ปวช./ปวส./ปวท.)

☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

๔. ลักษณะการประกอบอาชีพใหม่

☐ เป็นอาชีพเสริม

☐ เป็นอาชีพหลัก

๕. รายได้ต่อเดือนโดยประมาณ

☐ น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท

☐ ๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท

☐ ๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท

☐ ๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป

๖. ประสบการณ์การทำงานผู้ประกอบการใหม่

☐ ไม่เกิน ๓ ปี

☐ ๓ ปี - ๕ ปี

☐ ๖ ปี - ๙ ปี

☐ ๙ ปี ขึ้นไป

๗. รูปแบบการดำเนินงานผู้ประกอบการใหม่

☐ เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

☐ เป็นบริษัท/ห้างร้าน

☐ อุตสาหกรรมในครัวเรือน

☐ อื่น ๆ.....

๘. หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน (ตอบได้มากกว่า 1 คำถาม)

- ☐ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด
 ☐ สำนักงานเกษตรจังหวัด
☐ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด
 ☐ ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ
☐ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด
 ☐ องค์การบริหารส่วนจังหวัด

๙. ช่องทางการจำหน่าย (ตอบได้มากกว่า 1 คำถาม)

- ☐ ขายที่กลุ่ม/ร้าน
 ☐ ขายส่ง
☐ ออกบูธในอำเภอ/จังหวัด
 ☐ ออกบูธที่อื่นระบุ.....

๑๐. มาตรฐานที่เคยได้รับ (ตอบได้มากกว่า 1 คำถาม)

- ☐ มผช.
 ☐ คัดสรรโอท็อป
☐ ตรานกยูง
 ☐ ไม่มี

๑๑. แหล่งทุน (ตอบได้มากกว่า 1 คำถาม)

- ☐ เงินทุนตนเอง
 ☐ หน่วยงานจากภาครัฐบาล
☐ หน่วยงานจากภาคเอกชน
 ☐ กู้ยืมจากสถาบันการเงิน
☐ กู้ยืมนอกระบบ

๑๒. ปัญหาในการดำเนินงานผู้ประกอบการใหม่

- ☐ ปัญหาด้านเงินทุน
☐ ปัญหาเรื่องสถานที่ในการผลิต
☐ ปัญหาอุปกรณ์/เครื่องมือในการผลิต
☐ ปัญหาด้านการตลาด
☐ ปัญหาด้านคุณภาพของสินค้า
☐ ปัญหาเรื่องการบริหารจัดการภายในกลุ่ม

ตอนที่ ๒ การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์
คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการดำเนินการ

การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์		ระดับการดำเนินการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
๑. ด้านความรู้						
๑.	ที่ผ่านมามีการสืบทอดภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหมจากบรรพบุรุษและถ่ายทอดไปสู่ผู้ประกอบการอื่น					
๒.	ที่ผ่านมามีการแสวงหาความรู้ในการปลูก/ออกแบบ/จำหน่ายผ้าไหมจากหน่วยงานภาครัฐ/เอกชนและร่วมมือสร้างความรู้ใหม่สู่ผู้ประกอบการอื่น					
๓.	ที่ผ่านมามีการได้รับการส่งเสริมความรู้และถ่ายทอดการทอผ้าให้ได้มาตรฐาน มผช. ตรานกยูง OTOP ๕ ดาว					
๔.	ที่ผ่านมามีการบูรณาการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการทอผ้าไหมสมัยใหม่และร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่กับผู้ประกอบการอื่น					
๕.	ที่ผ่านมามีการและชุมชนเข้าร่วมกับหน่วยงานภาครัฐค้นคว้าวิจัยด้านกระบวนการผลิตสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่					
๖.	ที่ผ่านมามีการและผู้ประกอบการไหมรายอื่นในชุมชนร่วมกันแสวงหาความรู้ด้านการบริหารจัดการต้นทุนการผลิตผ้าไหม					
๗.	ที่ผ่านมามีการ ผู้ประกอบการในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล ใช้ Internet ในการพัฒนาความรู้ในการปลูก/ออกแบบ/จำหน่ายผ้าไหม					
๒. ด้านทักษะ						
๑.	ท่านสามารถปลูก/ออกแบบ/จำหน่ายผ้าไหม และถ่ายทอดเทคนิคที่เหมาะสมต่อการพัฒนาแก่ผู้ประกอบการไหมรายอื่น					
๒.	ท่านสามารถออกแบบ ผลิต จำหน่ายผ้าไหมมาตรฐาน มผช. ตรานกยูง OTOP ๕ ดาว และ ช่วยให้สมาชิกในชุมชนปฏิบัติตามได้					
๓.	ท่านสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน/ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน/เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรมท้องถิ่นและชุมชนร่วมวางรากฐานวัฒนธรรมใหม่ท้องถิ่น					
๔.	ท่านสามารถประยุกต์ใช้และถ่ายทอดเทคนิคการย้อมสีให้ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาดสู่ผู้ประกอบการรายอื่น					
๕.	ที่ผ่านมามีการและผู้ประกอบการไหมร่วมกันสร้างสรรค์สินค้าให้มีความเป็นเอกลักษณ์					
๖.	ที่ผ่านมามีการออกแบบ/ผลิต/จำหน่าย มีผลิตภัณฑ์ให้เลือกอย่างหลากหลายรูปแบบและถ่ายทอดให้ผู้ประกอบการรายอื่น					

การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไมهنครชัยบุรีรินทร์		ระดับการดำเนินการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
๓. ด้านอุปนิสัยในการทำงาน						
๑.	ท่านสร้างผลิตภัณฑ์/ความสำเร็จรองรับอนาคตและเป็นต้นแบบแก่ผู้ประกอบการไหมรายอื่น					
๒.	ท่านมีวิธีออกแบบ/ผลิต/จำหน่ายผลิตภัณฑ์พร้อมยอมรับการเปลี่ยนแปลง และไม่ยึดติดกับวิธีการเดิมๆ และแนะนำผู้ประกอบการไหมรายอื่นให้พร้อมรับความเปลี่ยนแปลง					
๓.	ที่ท่านมาท่านตระหนักถึงความร่วมมือกับเครือข่ายในการสร้างผลิตภัณฑ์ไปสู่ความสำเร็จร่วมกับผู้ประกอบการไหมรายอื่น					
๔.	ที่ท่านมาท่านและผู้ประกอบการไหมรายอื่นตระหนักถึงการประกอบการที่ต้องนำหลักธรรมมาปรับให้กับการผลิต/เครือข่าย/การตลาด (ตลาดสีเขียว)					
๕.	ที่ท่านมาท่านตระหนักถึงการสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายกลไกทางการตลาดตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ					
๖.	ที่ท่านมาท่านส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไหมรายอื่นเข้าร่วมกิจกรรมออกแบบ/ผลิต/จำหน่ายผลิตภัณฑ์ส่งเสริมความมั่นคงของชุมชน					

ตอนที่ ๓ ความต้องการของผู้ประกอบการ และความต้องการของผู้บริโภค
คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความต้องการ

ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์		ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
อุปสงค์						
๑.	ที่ผ่านมามีความสนใจในคุณภาพสินค้าและบริการที่สนองตอบความต้องการของผู้บริโภค					
๒.	ที่ผ่านมามีความสำคัญกับความพึงพอใจในการผลิตและจำหน่ายมีผลต่อการเลือกซื้อ					
๓.	ที่ผ่านมามีการปรับปรุงคุณภาพสินค้าและบริการมีผลต่อการเลือกซื้ออย่างสม่ำเสมอ					
๔.	ที่ผ่านมามีผู้ประกอบการไหมรายอื่นร่วมกันพัฒนาและอนุรักษ์ลวดลายและเอกลักษณ์ของผ้าไหมที่มีผลต่อการเลือกซื้อ					
๕.	ที่ผ่านมามีผู้ประกอบการไหมรายอื่นร่วมกันนำเสนอผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อออนไลน์					
อุปทาน						
๑.	ที่ผ่านมามีการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและบริการที่สนองตอบความต้องการของผู้บริโภค					
๒.	ที่ผ่านมามีผู้ประกอบการไหมรายอื่นมีความต้องการผลิตสินค้าที่มีความพึงพอใจในการจำหน่ายแก่ผู้บริโภค					
๓.	ที่ผ่านมามีผู้ประกอบการไหมรายอื่นร่วมกันปรับปรุงคุณภาพสินค้าและบริการสนองตอบต่อการเลือกซื้อที่หลากหลายของผู้บริโภค					
๔.	ที่ผ่านมามีผู้ประกอบการไหมรายอื่นท่านใช้ความรู้ในการผลิตลวดลายและเอกลักษณ์ของผ้าไหมมีผลต่อยอดขาย					
๕.	ที่ผ่านมามีผู้ประกอบการไหมรายอื่นการผลิตสนองตอบต่อความต้องการของผู้บริโภค					

ตอนที่ ๔ ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์
คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเชื่อมโยง

ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานราก ผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์		ระดับความเชื่อมโยง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
๑.	ที่ผ่านมาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหมเชื่อมโยงกับความมั่นคง สร้างความร่วมมือของครอบครัวและชุมชน					
๒.	ที่ผ่านมาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหมเชื่อมโยงการส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมกลุ่มในชุมชน					
๓.	ที่ผ่านมาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหมมีกระบวนการผลิตผ้าไหม ช่วยอนุรักษ์ สร้างกลไกในการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น					
๔.	ที่ผ่านมาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหมและการแปรรูป สร้างโอกาสรายได้เข้าสู่ชุมชน					
๕.	ที่ผ่านมาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหมเป็นกลไกขับเคลื่อนตลาด ชุมชน งานแสดงสินค้า ทั้งท้องถิ่น และภูมิภาค					
๖.	อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหม สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนใน การลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรรอย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน					

ภาคผนวก ซ
เครื่องมือการวิจัย (แบบสัมภาษณ์)

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์

คำชี้แจง

๑. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์ ๒) เพื่อศึกษาห่วงโซ่อุปสงค์-อุปทานเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์ และ ๓) เพื่อวิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์ ซึ่งท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ถูกสัมภาษณ์ โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ของท่านอย่างแท้จริงได้ครบถ้วนทุกข้อคำถาม

๒. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อสัมภาษณ์ผู้ประกอบการไผนครชัยบุรีนทร์ จำนวน ๑ ชุด

ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านในการให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นางไพวรรณ บุริมาตร
นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๕๖๐

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ (In-depth Interview)

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์..... ฉายา/นามสกุล.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

วัน เดือน ปี.....

ตอนที่ ๒ ประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากของผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์มีดังนี้

๑. การประกอบการของผู้ประกอบการไหมปัจจุบันมีสภาพเป็นอย่างไร

๒. ท่านมีการพัฒนา ความรู้ ทักษะและลักษณะการทำงานในการประกอบการไหมอย่างไร

๓. ท่านมีกระบวนการดำเนินการประกอบการไหมอย่างไร

- ผู้ประกอบการไหมมีการเข้าร่วมประชุมกันหรือไม่ อย่างไร

- ผู้ประกอบการไหมมีการเข้าร่วมประชุมกันโดยพร้อมเพรียงกันหรือไม่ อย่างไร

- ท่านกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มหรือผู้ประกอบการได้อย่างไร

- ท่านปฏิบัติตามคำแนะนำของภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิคเพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มหรือผู้ประกอบการได้อย่างไร

- ท่านกำจัดความขัดแย้งเปิดรับข้อคิดเห็นของผู้ที่มีประสบการณ์ในการผลิตผ้าไหมน้อยกว่าท่านอย่างไร และนำข้อผิดพลาดของผู้ที่มีประสบการณ์น้อยมาสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มหรือผู้ประกอบการได้อย่างไร

- ท่านยกย่องผลิตภัณฑที่มีลักษณะเด่นของท้องถิ่น นำมาจัดทำผ้าไหมที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มเพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มหรือผู้ประกอบการได้อย่างไร

- ท่านพัฒนาผลิตภัณฑ์ของท่านอย่างต่อเนื่องอย่างไร

๔. ท่านกำหนดแนวทางในการคงไว้ซึ่งกระบวนการผลิตผ้าไหมที่ได้คุณภาพมาตรฐานเอกลักษณ์ สิ่งแวดล้อม ความมั่นคงของชุมชนสู่ความยั่งยืนโดยอาศัยการพัฒนาศักยภาพของตนเองและกลุ่มผู้ประกอบการอย่างไร

๕. ท่านนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในประกอบการไหมอย่างไร

๖. การดูแลผู้บริโภคและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑใหม่ของท่านเป็นอย่างไร

๗. ท่านมีการวางแผนทางและอนาคตเพื่อให้เกิดความมั่นคงในการประกอบอาชีพของท่าน และส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจในชุมชนอย่างไร

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบการไหมของท่านเป็นอย่างไร

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านในการตอบแบบสัมภาษณ์

ภาคผนวก ณ
การวิเคราะห์ค่า CVI

การหาค่า CVI การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์

ตารางที่ ๑ การหาค่า CVI การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรีรินทร์.

ข้อ ที่	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ																			
	คนที่ ๑				คนที่ ๒				คนที่ ๓				คนที่ ๔				คนที่ ๕			
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔
๑				✓				✓				✓				✓				✓
๒				✓				✓				✓				✓				✓
๓			✓					✓			✓					✓			✓	
๔				✓				✓				✓				✓				✓
๕				✓			✓					✓				✓				✓
๖				✓				✓				✓				✓				✓
๗				✓				✓				✓			✓				✓	
๘		✓						✓			✓					✓				✓
๙				✓				✓				✓				✓				✓
๑๐			✓					✓			✓					✓				✓
๑๑				✓				✓				✓				✓				✓
๑๒				✓				✓				✓				✓				✓
๑๓				✓				✓				✓				✓			✓	
๑๔				✓			✓					✓				✓				✓
๑๕			✓					✓				✓			✓					✓
๑๖				✓				✓			✓					✓				✓
๑๗				✓				✓				✓				✓				✓
๑๘				✓				✓				✓				✓				✓
๑๙			✓					✓				✓			✓			✓		

จากตารางที่ ๑ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นในระดับ ๓ และ ๔ จำนวน ๑๗ ข้อ ดังนั้น ค่า CVI เท่ากับ ๐.๘๙ แสดงว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ ๐.๘๙ ผ่านเกณฑ์พิจารณา

การหาค่า CVI ความต้องการของผู้ประกอบการ และความต้องการของผู้บริโภค

ตารางที่ ๒ การหาค่า CVI ความต้องการของผู้ประกอบการ และความต้องการของผู้บริโภค

ข้อ ที่	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ															
	คนที่ ๑				คนที่ ๒				คนที่ ๓				คนที่ ๔			
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔
๑				✓				✓				✓				✓
๒			✓			✓						✓			✓	
๓				✓				✓			✓				✓	
๔			✓					✓				✓			✓	
๕				✓			✓					✓				✓
๖				✓				✓				✓				✓
๗				✓				✓				✓				✓
๘			✓					✓			✓				✓	
๙				✓				✓				✓				✓
๑๐				✓				✓				✓				✓

จากตารางที่ ๒ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นในระดับ ๓ และ ๔ จำนวน ๙ ข้อ ดังนั้น ค่า CVI เท่ากับ ๐.๙๐ แสดงว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ ๐.๙๐ ผ่านเกณฑ์พิจารณา

การหาค่า CVI ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไม้นครชัยบุรีรินทร์

ตารางที่ ๓ การหาค่า CVI ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไม้นครชัยบุรีรินทร์

ข้อ ที่	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ																			
	คนที่ ๑				คนที่ ๒				คนที่ ๓				คนที่ ๔				คนที่ ๕			
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔
๑			✓					✓				✓				✓				✓
๒				✓				✓				✓				✓				✓
๓				✓				✓				✓			✓					✓
๔				✓				✓			✓					✓			✓	
๕				✓				✓				✓				✓				✓
๖			✓					✓				✓			✓					✓

จากตารางที่ ๓ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นในระดับ ๓ และ ๔ จำนวน ๖ ข้อ ดังนั้น ค่า CVI เท่ากับ ๑.๐๐ แสดงว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ ๑.๐๐ ผ่านเกณฑ์พิจารณา

ภาคผนวก ญ
การหาค่าความเชื่อมั่น

การหาค่าความเชื่อมั่น การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.850	19

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	65.57	18.185	.166	.872
a2	65.83	20.282	.066	.834
a3	65.47	22.120	.294	.880
a4	65.63	20.654	.098	.832
a5	65.70	19.321	.095	.892
a6	65.40	20.524	.092	.838
a7	65.00	22.069	.312	.869
a8	65.53	22.464	.329	.892
a9	65.70	18.148	.151	.877
a10	65.80	18.648	.075	.802
a11	66.50	17.500	.439	.816
a12	66.37	18.033	.352	.837
a13	66.10	17.817	.327	.836
a14	66.20	17.338	.422	.814
a15	66.27	18.478	.355	.846
a16	65.50	19.017	.045	.810
a17	66.40	17.214	.436	.810
a18	65.97	16.585	.574	.879
a19	66.07	17.444	.464	.813

การหาค่าความเชื่อมั่น ความต้องการของผู้ประกอบการ และความต้องการของผู้บริโภค

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.831	10

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
b1	29.43	8.530	.435	.857
b2	29.73	10.064	.010	.855
b3	30.17	8.213	.373	.860
b4	29.93	7.926	.462	.833
b5	30.07	8.064	.440	.841
b6	29.97	7.551	.646	.850
b7	29.77	8.116	.374	.858
b8	29.93	7.582	.689	.881
b9	29.83	10.833	.220	.852
b10	29.67	11.333	.295	.875

การหาค่าความเชื่อมั่น ความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากผู้ประกอบการไหมนครชัยบุรินทร์

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.891	6

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
b1	17.83	13.661	.669	.879
b2	17.77	14.530	.684	.877
b3	17.27	15.030	.564	.893
b4	17.13	12.809	.823	.853
b5	17.23	12.944	.739	.868
b6	17.27	13.926	.810	.859

ภาคผนวก ก
ภาพการสัมภาษณ์

ภาพการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ

ภาพการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ประกอบการไหมจังหวัดนครราชสีมา

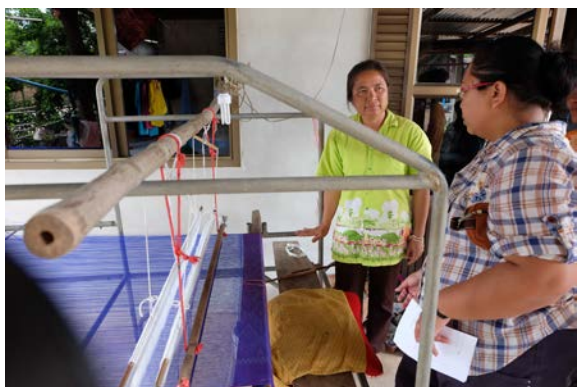
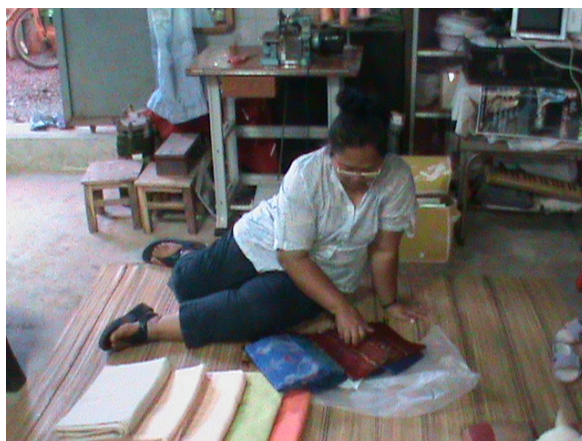
ภาพการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ประกอบการไหมจังหวัดชัยภูมิ

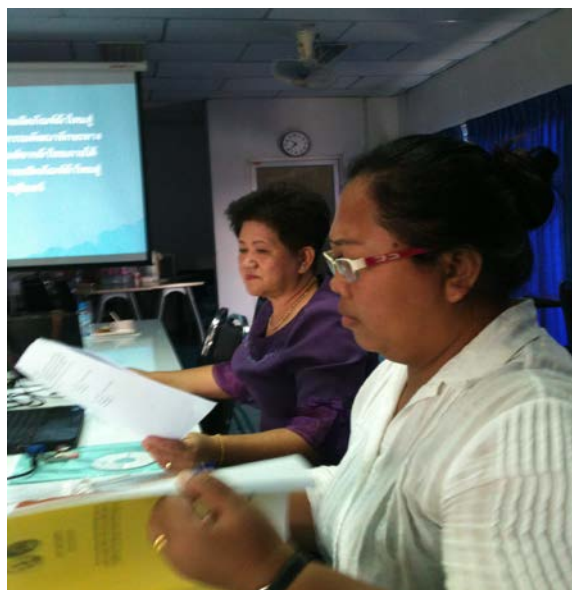
ภาพการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ประกอบการใหม่จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ประกอบการไหมจังหวัดสุรินทร์

ภาคผนวก ฎ
ภาพการสนทนากลุ่มเฉพาะ

ภาพการสนทนากลุ่มเฉพาะ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล นางไพวรรณ ปุริมาตร

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๖๔ หมู่ ๖ ต.ด่านเกวียน อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา ๓๐๑๙๐

วุฒิการศึกษา

วิทยาศาสตร์บัณฑิต (คหกรรมศาสตร์ทั่วไป) สถาบันราชภัฏนครราชสีมา

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการภาครัฐภาคเอกชน) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

หน่วยงาน และสถานที่ติดต่อ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

อ.เมือง จ.นครราชสีมา ๓๐๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๘๕-๗๗๘๖๒๘๔, ๐-๔๔๒๖-๔๕๖๐

E-mail : paiwanpuri@hotmail.com

ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา